שְׁאֵלָה א א מֵעִנְיַן הַקִּידּוּשׁ שֶׁנּוֹהֲגִין עַכְשָׁיו לְקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אֲרִיךְ אוֹ לֹא אֲרִיךְ: א תְּשׁוּבָה זוֹ מַחֲלוֹקֶת רְשֶׁינָה וּקְדוּמָה בֵּין הָרִאשׁוֹנִי' זַ"ל שֶׁהָרֹא"שׁ וְטוּר וש"ע סי' רס"ט כָּתְבוּ לְבַטֵּל הַמִּנְהָג כֵּיוָן דְּמֵעִיקָּרָא לֹא אִיתָּקֵן אֶלָּא מִשּׁוּם אוֹרְחֵי' דְּאָכְלִי וּשְׁתוּ בַּחֲצַר בה"כ א"כ עַכְשָׁיו דְּלֵיכָּא אוֹרְחֵי' הו"ל בְּרָכָה לְבַטָּלָה דְּאֵין קִידּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה וּבִתְשׁוּבַת הָרַשְׁבָּ"א סי' ל"ז כָּתַב שֶׁכֵּן דַּעַת רַבֵּינוּ הַאי והרי"ץ גֵּאוּת זַ"ל אוּלָם הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּ' שָׁם וּבְסִי' שכ"ג כָּתַב שֶׁדַּעַת רַב נַטְרוּנַאי וְעִמּוֹ חֶבֶל נְבִיאִי' לְהַחְזִיק הַמִּנְהָג הַזֶּה וְשֶׁכְּבַר פְּשָׁטָהּ הוֹרָאָה כְּמוֹתָם וְלָזֶה הִסְכִּימָה דַּעְתּוֹ ג"כ שֶׁיֵּשׁ לַחֲזוֹר אַחַר יַיִן לְקִידּוּשׁ בבה"כ וְכֵן דַּעַת רַבֵּינוּ יוֹנָה וְהָרָ"ן וּמָהָרִי"ל וש"א זַ"ל וא"כ מִי זֶה יְעָרֵב לִבּוֹ לְהַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם מ"מ נֶחֱזֵי אֲנַן וְאֶעֱנֶה אֶת חֶלְקִי לְיַיְשֵׁב הַמִּנְהָג הִנֵּה הָרֹא"שׁ בפ' עַרְבֵי פְּסָחִים ק' הבי' בְּשֵׁם הר' יוֹנָה שֶׁכָּתַב דְּאֵינָהּ בְּרָכָה לְבַטָּלָה דְּהָא דְּאָמְרִינַן אֵין קִידּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה הַיְינוּ מִדְּרַבָּנָן אֲבָל עִיקַּר הַקִּידּוּשׁ מִן הַתּוֹרָה הוּא כְּדִכְתִיב זָוְכְרֵהוּ עַל הַיַּיִן בִּכְנִיסָתוֹ הִילְכָּךְ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין יוֹדְעִי' לְקַדֵּשׁ נָהֲגוּ לְקַדֵּשׁ בבה"כ כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ מִיְּדֵי קִידּוּשׁ דְּבַר תּוֹרָה וְהִשִּׂיג עָלָיו הָרֹא"שׁ זַ"ל א"כ מַאי פָּרִיךְ וְלִשְׁמוּאֵל לָמָּה לִי לְקַדּוֹשֵׁי בְּבֵי כְנִישְׁתָּא לֵימָא לְהוֹצִיא מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְקַדֵּשׁ בְּבֵיתוֹ וְתוּ דְּאֵין קִידּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה מַשְׁמַע שֶׁאֵינוֹ קִידּוּשׁ כְּלָל עכ"ד אוּלָם הָרַמְבַּ"ם פכ"ט מה' שַׁבָּת כָּתַב דְּקִידּוּשׁ הַיּוֹם מִדְּאוֹרַיְיתָא הוּא אֲפִילּוּ בְּלֹא יַיִן וְכֵן דַּעַת הַתּוֹסָ' פ' ע"פ ק"ו ב' ד"ה מְקַדֵּשׁ וּבְסֻוְכָּה ל"ח וא"כ בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר הָא דְּאָמַר אֵין קִידּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה הַיְינוּ הַקִּידּוּשׁ דְּרַבָּנָן שֶׁקְּבָעוּהוּ עַל הַיַּיִן אֵינוֹ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה וּמִטַּעַם שפי' הָרַשְׁבָּ"ם דִּסְבָרָא הוּא דְּכֵיוָן שֶׁהֻוְקְבַּע קִידּוּשׁ עַל הַיַּיִן מִסְתָּמָא עַל הַיַּיִן שֶׁבִּשְׁעַת סְעוּדָה הֻוְקְבַּע דַּחֲשִׁיב אֲבָל הַקִּידּוּשׁ דְּבַר תּוֹרָה כְּבָר יָצָא בְּקִידּוּשׁ שֶׁבַּתְּפִלָּה בְּלִי יַיִן הִילְכָּךְ כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין יוֹדְעִים לְקַדֵּשׁ וּלְהִתְפַּלֵּל כְּגוֹן נָשִׁים וְעַמֵּי הָאָרֶץ נָהֲגוּ לְקַדֵּשׁ בבה"כ כְּדֵי שֶׁיֵּצְאוּ יְדֵי קִידּוּשׁ דְּבַר תּוֹרָה אֶלָּא מִיהוּ לִשְׁמוּאֵל פָּרִיךְ שַׁפִּיר לָמָּה לִי לְקַדּוֹשֵׁי בְּבֵי כְנִישְׁתָּא עַל הַיַּיִן דְּאִי מִשּׁוּם נָשִׁים וְעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁיָּצְאוּ יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה סַגִּי בְּלֹא יַיִן וְעָלָה מְשַׁנֵּי שַׁפִּיר מִשּׁוּם אוֹרְחֵי' דְּאָכְלוּ וְשָׁתוּ בְּבֵי כְנִישְׁתָּא וְיוֹצְאִין בּוֹ לְגַמְרֵי אפי' מִדְּרַבָּנָן דִּלְדִידְהוּ הו"ל מְקוֹם סְעוּדָה וא"כ הַשְׁתָּא נָמֵי דְּלֵיכָּא אוֹרְחֵי' לָא הֲוָה בְּרָכָה לְבַטָּלָה דְּבָעֵי' לְאַפּוֹקֵי נָשִׁים וְעַמֵּי הָאָרֶץ יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה ואעפ"י שֶׁלְּזֶה אֵין צָרִיךְ כּוֹס כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְקַן עַל הַכּוֹס אֵין בְּיָדֵינוּ לְבַטֵּל תק"ח כֵּיוָן דְּאֵין בּוֹ חֲשַׁשׁ בְּרָכָה לְבַטָּלָה וְשׁוּב דְּגַם עַכְשָׁיו זִימְנִין דְּאִיכָּא אוֹרְחֵי' דְּאָכְלִי וְשָׁתֵי בֶּחָצֵר בה"כ כמ"ש בִּתְשׁוּ' הָרַשְׁבָּ"א שָׁם לְהֶדְיָ' וֶהֱבִיאוֹ המ"א וּכְשֶׁהוּא עַל הַכּוֹס יָצְאוּ בּוֹ לְגַמְרֵי אפי' מִדְּרַבָּנָן (וְכֵן לְרַב ור"י דס"ל יֵשׁ קִידּוּשׁ אפי' שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה) ואחז"מ כֵּן בס' מִשְׁבְּצוֹת זָהָב אֲבָל הַשֵּׁם יוֹדֵעַ וְעַד שֶׁהָיִיתִי בַּר מַזָּלֵי' בְּהָא וּפָשׁוּט הוּא בְּעֵינַי אוּלָם דְּאַכַּתִּי אִיכָּא לְמִשְׁדֵּי בֵּיהּ נַרְגָּא לְפִי מַה שֶׁהֶעֱלָה המ"א בסי' רע"א דְּמִן הַתּוֹרָה יוֹצֵא יְדֵי קִידּוּשׁ בָּמָה שֶׁהִזְכִּיר שַׁבָּת בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה וְכֵן הַסְכָּמַת אַחֲרוֹנִי' **(הגה"ה וְכֵן מַשְׁמַע פְּשָׁטָא דְּלִישָׁנָא דְּהַשַּׁ"ס פֵּ"ה דִּבְרָכוֹת ל"ג ב' שֶׁאָמַר מַה קִידּוּשָׁא אע"ג דִּמְקַדֵּשׁ בִּצְלוֹתָ' מְקַדֵּשׁ נָמֵי אַכָּסָא הַבְדָּלָה נָמֵי אע"ג דְּאַבְדִּיל בִּצְלוֹתָ' מַבְדִּיל אַכָּסָא וְאִם אי' דְּאֵינוֹ יוֹצֵא מה"ת בְּקִידּוּשׁ שֶׁבַּתְּפִלָּה בְּלִי יַיִן מַאי ראי' מִקִּידּוּשׁ לְהַבְדָּלָה דְּגַבֵּי קִידּוּשׁ לָא סָגֵי מה"ת בְּלִי כּוֹס משא"כ הַבְדָּלָה דְּכֻוְלָּהּ דְּרַבָּנָן וּלְדַעַת רַבֵּינוּ יוֹנָה דִּלְעֵיל צ"ל דה"ק כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּקִידּוּשׁ שֶׁצָּרִיךְ כּוֹס מִן הַתּוֹרָה ה"נ יֵשׁ לִהְיוֹת בְּהַבְדָּלָה שֶׁהוּא מִדְּרַבָּנָן דְּכָל דְּתִיקּוּן רַבָּנַן כְּעֵין דְּאוֹרָיְיתָא תַּיקּוּן אֲבָל לְשׁוֹן אע"ג אֵינוֹ מְדֻוְיָיק לפי"ז.

)** א"כ הֲרֵי יָצְאוּ כֻּלָּם יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה בִּתְפִלַּת עַרְבִית מַאי אִיכָּא מִשּׁוּם נשי' וְעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵין יוֹדְעִים לְהִתְפַּלֵּל עִם כ"ז הִנֵּם יוֹצְאִין יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה בְּמַה שֶׁשּׁוֹמְעִין מש"צ בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע שֶׁיֵּשׁ בּוֹ ג"כ הַזְכָּרַת שַׁבָּת וְהָכִי אִיתָא בִּירוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' ד' ק"ו ד"ה מְקַדֵּשׁ וְהָרֹא"שׁ שָׁם וְז"ל אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר בּוֹן נְהִיגִין תַּמָּן מָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן שְׁלִיחַ צִבּוּר יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאוֹמֵר בְּרָכָה אַחַת מֵעֵין שֶׁבַע וְחוֹתֵם בִּמְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַשַּׁבָּת ע"כ וא"כ עַכְשָׁיו שהש"צ אוֹמֵר בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע בְּכָל שַׁבָּת עפ"י מַה דְּאִיתָא בַּשַּׁ"ס דִּילַן פ' בְּמַה מַדְלִיקִין שֶׁתִּקְּנוּ כֵּן מִשּׁוּם סַכָּנַת מַזִּיקִין (ועמ"ש לְקַמָּן בְּבֵיאוּר הַיְרוּשַׁלְמִי) כְּבָר יָצְאוּ כְּלוּם בָּזֶה יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה מֵעַתָּה הַקִּידּוּשׁ שֶׁאוֹמֵר אַחַר כֵּן עַל הַכּוֹס כְּשֶׁאֵין אוֹרְחִין' הָאוֹכְלִי' בַּחֲצַר בה"כ הו"ל בְּרָכָה לְבַטָּלָה: ב וְהִנֵּה לְדַעַת הַטּוּר בסי' רס"ח שֶׁאֵין הש"צ מוֹצִיא בִּבְרַכַּת מֵעֵין שֶׁבַע זוֹ אֶת מִי שֶׁשָּׁכַח לְהַזְכִּיר שֶׁל שַׁבָּת בִּתְפִלַּת עַרְבִית (שֶׁדִּינוֹ כְּמִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי שֶׁיָּכוֹל הש"צ לְהוֹצִיאוֹ בְּעָלְמָא וְכָאן אֵין מוֹצִיאוֹ) מִשּׁוּם דְּאֵין יָכוֹל לְהוֹצִיא בִּבְרַכַּת מֵעֵין שֶׁבַע תִּפִלַּת שֶׁבַע בְּרָכוֹת ע"ש וְכֵיוָן שֶׁכֵּן וַדַּאי אֵין הש"צ מְכַוֵּן לְהוֹצִיא לְשׁוּם אָדָם בִּבְרַכַּת מֵעֵין שֶׁבַע לֹא בַּתְּפִלָּה וְלֹא בְּקִידּוּשׁ דְּבְתְפִלָּה אֵין יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ וּבְקִידּוּשׁ אֵין מִן הַצּוֹרֶךְ לְהוֹצִיא כֵּיוָן שבל"ז הוּא מְקַדֵּשׁ עַל הַכּוֹס בִּשְׁבִיל הָאוֹרְח' וַאֲמִטוּ הָכִי מֵעִיקָּרָא נָמֵי לָא אִיתָּקַן אֶלָּא מִשּׁוּם סַכָּנָה כִּדְאִי' בְּשַׁבָּת כ"ד וְלֹא מִשּׁוּם לְהוֹצִיא אֶת שֶׁאֵינוֹ בָּקִי וְכֵיוָן שֶׁאֵין הש"צ מְכַוֵּן לְהוֹצִיא שׁוּם אָדָם בָּזֶה אֵין הַשּׁוֹמֵעַ יוֹצֵא בָּזֶה יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה לָכֵן הַקִּידּוּשׁ שֶׁאוֹמֵר אַחַ"כ עַל הַכּוֹס שֶׁמְּכַוֵּן לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּי' מִיְּדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה לָא הֲוָה בְּרָכָה לְבַטָּלָה מִשּׁוּם נָשִׁים וְעַמֵּי הָאָרֶץ כַּנַ"ל וּבָזֶה מְיֻשָּׁב ג"כ קוּשְׁיָ' הָרֹא"שׁ דִּלְעֵיל בְּהָא דְּפָרִיךְ לִשְׁמוּאֵל לָמָּה לי' לְקַדּוּשֵׁי בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא לֵימָא כְּדֵי לְהוֹצִיא נָשִׁים וְעַמֵּי הָאָרֶץ יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה זֶה אֵינוֹ דְּהָכִי פָּרִיךְ דְּאִי מִשּׁוּם קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה הָא סַגִּי בְּבִרַכַּת מֵעֵין שֶׁבַע שׁוֹמְעִי' מש"צ והו"ל לְתִקּוּנֵי מֵעִיקָּרָא שהש"צ יְכַוֵּן לְהוֹצִיאָם יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה בָּזֶה וְלֹא צָרִיךְ לְקַדּוּשֵׁי כָּל עִיקָּר וְעָלָה מְשַׁנֵּי דְּמֵעִיקָּרָא אִיתָּקַן לְאַפּוֹקֵי אוֹרְחִין יְדֵי חוֹבָתָן אפי' מִדְּרַבָּנָן דְּלָא סַגִּי בְּלֹא כּוֹס וְכֵיוָן דְּתִיקּוּן לְקַדֵּשׁ עַל הַכּוֹס אֵין הש"צ מְכַוֵּן עוֹד בִּבְרַכַּת מֵעֵין שֶׁבַע לְהוֹצִיא שׁוּם אָדָם בְּקִידּוּשׁ וְכֵן בִּתְפִלָּה מִטַּעְמָא דַּאֲמָרַן א"כ גַּם בִּדְלֵיכָּא אוֹרְחִי' לָא הֲוָה בְּקִידּוּשׁ בְּרָכָה לְבַטָּלָה מִשּׁוּם נשי' וְעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁיּוֹצְאִין בָּזֶה יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה וְלֹא רָצוּ עַכְשָׁיו לְתַקֵּן שֶׁיְּכַוֵּן הש"צ לְהוֹצִיא מִיְּדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה בִּבְרַכַּת מֵעֵין שֶׁבַע וּלְבַטֵּל תַּקָּנַת הַקִּידּוּשׁ בבה"כ מִשּׁוּם דְּהָאִידָּנָא נָמֵי זִמְנִין דְּאִיכָּא אוֹרְחִי' דְּאָכְלִי בַּחֲצַר בה"כ אוֹ בְּבֵית הַסָּמוּךְ לוֹ כִּדְאִי' בִּתְשׁוּ' הָרַשְׁבָּ"א וְתוּ כֵּיוָן דעכ"פ אֵין חֲשַׁשׁ בְּרָכָה לְבַטָּלָה עָדִיף טְפֵי לְקַיֵּים תַּקָּנַת חֲכָמִי' מִשּׁוּם לֹא תִּטּוֹשׁ וכו' מַה שֶּׁאֵין כֵּן הַיְרוּשַׁלְמִי דְּלְעֵיל דס"ל דְּמֵעִיקָּרָא לָא אִתַּקַּן בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן בִּשְׁבִיל לְהוֹצִיאָם יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְהַלָּן בעזה"י א"ש דְּכֵיוָן שֶׁכֵּן הש"צ מְכַוֵּן לְהוֹצִיאָם יְדֵי קִידּוּשׁ בָּזֶה וְיוֹצְאִין בּוֹ שַׁפִּיר כַּנַ"ל אוּלָם לְדַעַת הש"ע שָׁם שֶׁפָּסַק כְּדַעַת הַגְּאוֹנִים דהש"צ יָכוֹל לְהוֹצִיא בִּבְרַכַּת מֵעֵין שֶׁבַע אפי' לְמִי שֶׁלֹּא הִתְפַּלֵּל עַרְבִית כְּלָל אַלְמָא ס"ל שהש"צ מְכַוֵּן לְהוֹצִיא הַצִּבּוּר מִיְּדֵי תִּפִלַּת עַרְבִית וא"כ יוֹצְאִין בּוֹ ג"כ יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה שֶׁהֻקְבַּע בִּתְפִלָּה כִּשְׁאָר כָּל אָדָם שֶׁיּוֹצֵא יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה בִּתְפִלָּה אפי' בִּסְתָם דְּמֵעִיקָּרָא הָכִי אִיתְּקוּן לְקַדֵּשׁ בִּתְפִלָּה א"כ הָדְרָא קוּשְׁיָ' לְדָוְכָתָיו דלפי"ז הַקִּידּוּשׁ בבה"כ שֶׁאוֹמֵר הש"צ הֲוָה בְּרָכָה לְבַטָּלָה אִי לֵיכָּא אוֹרְחִי' (אוּלָם בס' אלי' רַבָּה הבי' כַּמָּה פּוֹסְקִי' שֶׁהִסְכִּימוּ

לְדַעַת הַטּוּר): ג אִיבְּרָא דבפ' עַרְבֵי פְּסָחִי' קי"ז ב' אִיתָא אָמַר רַב אַחָא ב"י וְצָרִיךְ שֶׁיַּזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַי' בְּקִידּוּשׁ הַיּוֹם כְּתִיב הָכָא לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם וכו' וּכְתִיב הָתָם זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ פי' רַשְׁבַּ"ם צָרִיךְ שֶׁיַּזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקִידּוּשׁ הַיּוֹם בֵּין בְּכוֹס וּבֵין בְּתִפְלָּה שֶׁל שַׁבָּת בג"ש דְּפֶסַח וּבְשְׁאָר מוֹעֲדֵי' בְּמַה מָּצִינוּ מִפֶּסַח ע"כ (וע' בס' א"ר סי' ר' ע"א ס"ק ג' בְּשֵׁם בַּעַל ה"ג שֶׁכָּתַב דְּקִידּוּשׁ יו"ט נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא) וְהִנֵּה מַה שפי' רַשְׁבָּ"ם שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר יְצִיאַת מִצְרַי' בֵּין בַּכּוֹס וּבֵין בִּתְפִלָּה שֶׁל שַׁבָּת צ"ע שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּנוֹסַח תְּפִלַּת שַׁבָּת שֶׁבְּיָדֵינוּ זֵכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם כְּלָל זוּלַת בְּקִידּוּשׁ שֶׁעַל הַכּוֹס לְבַד וְהִנֵּה כְּפִי הַנִּרְאֶה לִכְאוֹרָה דְּדַרְשָׁה גְּמוּרָה הִיא מִדְּאוֹרַיְיתָא א"כ אֵין אָדָם יוֹצֵא יְדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה בִּתְפִלָּה שֶׁאֵין בּוֹ זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם וּדְלָא כמ"א דִּלְעֵיל **(הגה"ה וְהָא דאי' בִּבְרָכוֹת פֶּ"ה דַּף ל"ג מַה קִּידּוּשָׁא אע"ג דִּמְקַדֵּשׁ בְּצִלּוֹתָא מְקַדֵּשׁ אַכָּסָא הַבְדָּלָה נָמֵי וכו' כְּדִלְעֵיל ר"ל דְּאִי מִשּׁוּם זְכִירַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הי' לָהֶם לְהַזְכִּיר בִּתְפִלָּה וְלֹא יִצְטָרְכוּ לְקַדֵּשׁ עַל הַכּוֹס אִי לָאו מִשּׁוּם תַּרְוַוְיְיהוּ בִּתְפִלָּה וְעַל הַכּוֹס כַּנַ"ל.

)** וא"כ הֲוָה א"ש דְּהַקִּידּוּשׁ בה"כ הוּא בִּשְׁבִיל לְהוֹצִיא נָשִׁים וְעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵין יוֹדְעִי' לְקַדֵּשׁ לְהוֹצִיאָם מִדֵּי קִידּוּשׁ תּוֹרָה שֶׁאֵין יוֹצְאִין בְּקִידּוּשׁ שֶׁבַּתְּפִלָּה שֶׁאֵין בּוֹ הַזְכָּרַת יְצִיאַת מִצְרַיִם וכ"ש בְּבִרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע: ד אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְהָבִין אִם כֵּן לָמָּה בֶּאֱמֶת לֹא קָבְעוּ יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּקִידּוּשׁ שֶׁבִּתְפִלַּת שַׁבָּת שֶׁיּוֹצְאִין בּוֹ דְּבַר תּוֹרָה כְּמוֹ בְּקִידּוּשׁ שֶׁעַל הַכּוֹס וְעוֹד שֶׁעִיקָּרוֹ שֶׁל קִידּוּשׁ קָבָעוּהוּ בִּתְפִלָּה כִּדְאִיתָא בַּבְּרָכוֹת שָׁם גַּם מַאי שְׁנָא מִתְּפִלַּת יו"ט שֶׁקָּבְעוּ בּוֹ זֶכֶר לִיצִיאַת מִצְרַיִם מִזֶּה יֵרָאֶה דְּהַהּ ג"ש דְּרַב אַחָא ב"י לָאו דְּרָשָׁה גְּמוּרָה הִיא אֶלָּא אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא וּמִדְּרַבָּנָן הוּא דְּאַסְמְכוּהָ אַקְרָא הִילְכָךְ בְּקִידּוּשׁ שַׁבָּת שֶׁהוּא דְּאוֹרָיְיתָא לֹא קָבְעוּ בּוֹ יְצִיאַת מִצְרַיִם בִּתְפִלָּה אֶלָּא עַל הַכּוֹס לְבַד כֵּיוָן דְּהַזְכָּרָה זוֹ דִּיצִיאַת מִצְרַיִם בְּקִידּוּשׁ אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּבְקִידּוּשׁ שֶׁבִּתְפִלָּה אֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ דְּרַבָּנָן דְּבָעֵינַן עַל הַכּוֹס וּבְמָקוֹם סְעוּדָה וּבְשֶׁל תּוֹרָה סָגֵי בְּלִי יְצִיאַת מִצְרַיִם לָכֵן דַּי שֶׁיֹּאמְרֶנּוּ אַחַ"כ עַל הַכּוֹס כְּתִיקּוּן חֲכָמִי' משא"כ בְּקִידּוּשׁ יו"ט שֶׁכָּל עִיקָּרוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שֶׁהִסְכִּימוּ הַפּוֹסְקִי' ז"ל א"כ הַקִּידּוּשׁ שֶׁבִּתְפִלָּה וְעַל הַכּוֹס שָׁוִין הֵם לָכֵן קָבְעוּ בִּשְׁנֵיהֶם יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּשָׁוֶה (אִי מִשּׁוּם דְּמֵעֵין הַמְּאוֹרָע דְּכוּלְּהוּ יו"ט הוּא יְצִיאַת מִצְרַיִם כַּנַ"ל וא"כ הַקִּוּשְׁיָ' בְּמִקּוֹמָהּ עֲמַדְתָּ מכ"מ וַעֲדַיִן הי' מָקוֹם לְיַיְשֵׁב הַמִּנְהָג גַּם לְפִי הַנָּחָה זוֹ דִּנְהִי שֶׁיָּצְאוּ יְדֵי קִידּוּשׁ מה"ת בְּבִרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע עֲדַיִן לֹא יָצְאוּ יְדֵי חוֹבַת יצ"מ דְּאַסְמְכוּהָ רַבָּנָן אַקְרָאֵי שֶׁלֹּא קָבָעוּהָ בִּתְפִלָּה הוֹאִיל וְעָתִיד לְאָמְרָהּ עַל הַכּוֹס לָכֵן צָרִיךְ לְקַדֵּשׁ בבה"כ בִּשְׁבִיל נָשִׁים וְעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵין יוֹדְעִי' לְקַדֵּשׁ עַל הַכּוֹס שֶׁיָּצְאוּ יד"ח בְּהַזְכָּרַת יצ"מ הֲגַם שֶׁאֵין יוֹצְאִין עֲדַיִן בְּקִידּוּשׁ זֶה מִדְּרַבָּנָן בִּשְׁבִיל שֶׁאֵינוֹ בְּמָקוֹם סְעוּדָה מ"מ הַזְכָּרַת יצ"מ שֶׁהוּא מֵעִיקַּר נוֹסַח הַקִּידּוּשׁ מִילְּתָא אַחֲרִיתִי הִיא וְלָא תָּלֵי בְּמָקוֹם סְעוּדָה משא"כ תַּקָּנַת הַכּוֹס שֶׁל קִידּוּשׁ דְּמֵעִיקָּרָא לָא אַתַּקָּן אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה כדפרשב"ם ז"ל דְּעַל יַיִן שֶׁבִּשְׁעַת סְעוּדָה הֲוַקְבַּע אַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר לִשְׁמוּאֵל לָמָּה לִי לְקִדּוּשֵׁי בבה"כ עַל הַכּוֹס כִּדְפָרֵשִׁית לְעֵיל אֶלָּא דְּלִישָּׁנָא דְּאֵין קִידּוּשׁ אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה מַשְׁמַע דְּכָל שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה מִדְּרַבָּנָן מִיהַת לָא הֲוָה קִידּוּשׁ כְּלָל וְתוּ עֲדַיִן קָשֶׁה עַל מַה שֶׁמְּקַדְּשִׁי' בבה"כ ביו"ט שֶׁכָּל עִיקַּר הַקִּידּוּשׁ ביו"ט אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן.

אִיבְּרָא שֶׁכְּבָר הֲרָאִיתָ לַדַּעַת דבס' אלי' רַבָּה הֵבִיא בְּשֵׁם בַּעַל ה"ג דס"ל קִידּוּשׁ יו"ט דְּאוֹרָיְיתָא וְלֵיכָּא לָהּ דְּחַג הַמַּצּוֹת מִדִּכְתִיב לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ וּדְחַג שָׁבוּעוֹ'

מִדִּכְתִיב וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְשָׁמַרְתָּ וְעָשִׂיתָ וּדְחַג הַסֻּוְכּוֹת מִדִּכְתִיב וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ ע"ש וּמִינָּהּ דְּהַזְכָּרַת יצ"מ נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא הוּא דְּהָא מִינַּיְיהוּ יָלִיף וְכֵן בְּשַׁבָּת בג"ש וא"כ א"ש כְּדִלְעֵיל וְתוּ בס' א"ר שָׁם סי' רס"ח הֵבִיא בְּשֵׁם בַּעַל הַמַּנְהִיג ואבודרה"ם שֶׁכָּתְבוּ מִשֵּׁם תשו' הַגְּאוֹנִים כְּהַטּוּר דְּאֵין הש"צ מוֹצִיא בְּבִרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע יְדֵי תְּפִלַּת עַרְבִית ע"ש וא"כ אֶסְתַּגֵּר בְּקַמָּיְיתָא וְכַנַ"ל: ה וְהָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּ' שָׁם וְכֵן הָרָ"ן פ' ע"פ שָׁם כָּתְבוּ לְקַיֵּים הַמִּנְהָג מִטַּעַם שֶׁתַּקָּנוֹת חֲכָמִי' קְבוּעוֹת הֵן בְּכָל מָקוֹם וּבְכָל וּמִן כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּבִרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע דְּמֵעִיקָּרָא לָא אֲתַקֵּן אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַמְאַחֲרִי' לָבֹא לבה"כ שֶׁיְּסַיְּימוּ תִּפְלָתָם בְּעוֹד שהש"צ מַאֲרִיךְ בְּאָמְרַתְּ בְּרָכָה זוֹ שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי סַכָּנָה כְּשֶׁיִּשָּׁאֵר יְחִידִי' בבה"כ שֶׁלָּהֶם שהי' בַּשָּׂדוֹ' וְלָא פְּלוּג בָּהּ בֵּין אִם יהי' בבה"כ אֵיזֶה יָחִיד שֶׁאִיחֵר לָבֹא אוֹ לָאו וְגַם עַכְשָׁיו שֶׁכָּל בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת שֶׁלָּנוּ הֵם בְּעִיר אַפֵּ"ה נִשְׁאֲרָה תַּקָּנָה זוֹ קַיֶּיְמֶת לְעוֹלָם וְכֵן בַּחֲזָרַת הַתְּפִלָּה לש"צ דְּאִיתָקֵן לְהוֹצִיא אֶת שֶׁאֵינוֹ בָּקִי לָא פְּלוּג בֵּין אִם יֵשׁ בבה"כ מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי אוֹ לָאו וְגַם עַתָּה דְּכֻוְלְּהוּ בְּקִיאֵי לְהִתְפַּלֵּל אַפֵּ"ה נִשְׁאֲרָה תַּקָּנָה זוֹ קַיֶּיְמֶת לְעוֹלָם וְכֵן בְּקִידּוּשׁ זוֹ שֶׁל בה"כ מֵעִיקָּרָא כְּמִי לָא פְּלוּג בָּהּ בֵּין שֶׁיִּהְיֶ' שָׁם אוֹרְחֵי' אוֹ לָאו וְגַם עַתָּה דְּלֵיכָּא אוֹרְחֵי' תַּקָּנָתָן קַיֶּיְמֶת יעוי"ש.

והב"ח זַ"ל טָעַן ע"ז דְּלָא דָּמֵי לְבִרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע וַחֲזָרַת הש"צ שֶׁמָּצִינוּ בַּשַּׁ"ס שֶׁתַּקָּנַת חֲכָמִי' הֵן אֲבָל קִידּוּשׁ בה"כ לֹא הָיָה תק"ח כְּלָל אֶלָּא מִנְהָג שֶׁנָּהֲגוּ כֵּן מֵעַצְמָן כִּדְמַשְׁמַע מִלִּישָׁנָא דְּהַשַּׁ"ס דְּקָאָמַר אוֹתָן בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּידְּשׁוּ בבה"כ וכו' מַשְׁמַע דְּלָאו כ"ע מְקַדְּשִׁי בה"כ וְתוּ דְּאַהָא דְּקָאָמַר לְרַב דס"ל שֶׁיּוֹצְאִין בְּקִידּוּשׁ בבה"כ לָמָּה לִי לְקִדּוּשֵׁי בְּבֵיתֵי' מְשַׁנֵּי לְהוֹצִיא בָּנָיו וּבְנֵי בֵּיתוֹ וְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּאַלִּיבֵּי' הַקִּידּוּשׁ בה"כ הוּא בִּשְׁבִיל אֲנָשִׁי' שֶׁאֵין לָהֶם בְּנֵי בַּיִת שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְקַדֵּשׁ בְּבֵיתָם וְהָא וַדַּאי לֹא שַׁיָּיְךְ לוֹמַר שהי' תַּקָּנַת חֲכָמִי' מִשּׁוּם זֶה דְּמַאי אִכְפַּת לָן אִם יִצְטָרְכוּ לְקַדֵּשׁ בְּבֵיתָם אֶלָּא שֶׁמֵּעַצְמָם.

נָהֲגוּ כֵּן וּמִינָּהּ דה"ה לִשְׁמוּאֵל עכ"ד ולע"ד אֵין מִזֶּה טַעֲנָה כְּלָל דְּהָרַשְׁבָּ"א וְהָרָ"ן זַ"ל ס"ל דִּלְרַב נָמֵי תַּקָּנַת חֲכָמִי' הִיא לְהוֹצִיא אוֹתָן בְּנֵי אָדָם שֶׁאֵין לָהֶם יַיִן לְקִידּוּשׁ מִפְּנֵי שֶׁאֵין יָדָם מַשֶּׂגֶת לִקְנוֹת אוֹ שֶׁאֵינוֹ מָצוּי לִקְנוֹת וְכֵן נָמֵי בִּשְׁבִיל עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאֵין יוֹדְעִי' לְקַדֵּשׁ בְּבֵיתָם שֶׁיֵּצְאוּ בְּזֶה הַקִּידּוּשׁ דבה"כ וְהַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ בִּשְׁבִיל אוֹתָן שֶׁאֵין לָהֶם בְּנֵי בַּיִת הוּא לְרַוְוחָא דְּמִילְּתָא וְגַם לְפִי דַּרְכָּם מָצִינוּ לְמֵימַר דְּתַקָּנַת חֲכָמִי' הָיָה לְמִי שֶׁאֵין לוֹ בְּנֵי בַּיִת שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְקַדֵּשׁ בְּבֵיתוֹ מִשּׁוּם הָנֵי אִינָשֵׁי דִּדְחִיקָא לְהוּ שַׁעְתָּא טוּבָא כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּרַב הוּנָא בפ"ד דִּמְגִילָּה כ"ז שֶׁהֻוְצְרַךְ לְמַשְׁכֵּן חֲגוֹרָתוֹ לְצֹוְרֶךְ יֵין קִידּוּשׁ וַהֲוָה אָסַר רִיתָא ע"ש (דר"ה לְטַעְמֵי' דְּאָמַר אֵין קִידּוּשׁ אֶלָּא בִּמְקוֹם סְעוּדָה) וַהֲרֵי אָמְרוּ עֲשֵׂה שַׁבַּתְּךָ חֹוֶל וְאַל תִּצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת וּמַה שֶׁדִּקְדֵּק מִלְּשׁוֹן הַשַּׁ"ס שֶׁאָמַר אוֹתָן בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּידְּשׁוּ בבה"כ דְּמַשְׁמַע דְּאִיכָּא דְּלָא מְקַדְּשִׁי בבה"כ לע"ד לֵיתָא לְהַאי דִּיּוּקָא כְּלָל דְּהַשַּׁ"ס ר"ל אוֹתָן שֶׁקִּידְּשׁוּ וְשָׁתוּ מִכּוֹס שֶׁל קִידּוּשׁ דְּעָלֶה קָאֵי לְאַשְׁמוֹעִי' דְּאַפֵּ"ה לֹא יָצְאוּ יְדֵי יַיִן מִשּׁוּם שִׁינּוּי מָקוֹם כִּדְמַסִּיק הָתָם דְּאִלּוּ שְׁאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁלֹּא שָׁתוּ מִכּוֹס שֶׁל קִידּוּשׁ לָא אִצְטְרִיךְ לְאַשְׁמוֹעִי' דְּלָא יָצְאוּ יְדֵי יַיִן דְּמִילְּתָא דִּפְשִׁיטָא הִיא דְּהָא אִיכָּא הֶפְסֵק בֵּין בְּרָכָה שהי' בבה"כ לִשְׁתִיָּ' שֶׁבְּבֵיתִי' כמ"ש הַתּוֹסָ' בְּדַף ק"א ד"ה ור"י דְּלֵיכָּא מַאן דִּפְלִיג בְּהָא דְּלָא יָצָא אַמְּטוּ הָכִי קָאָמַר אוֹתָן בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּידְּשׁוּ וְשָׁתוּ (דְּהָא לְרַב יָצְאוּ יְדֵי קִידּוּשׁ וְרַשָּׁאִין לִשְׁתּוֹת) אֲבָל עִיקַּר הַקִּידּוּשׁ וַדַּאי תַּקָּנַת חֲכָמִי' הוּא לְכֻוְלָּם וְתֵדַע לְךָ שֶׁכֵּן הוּא שֶׁהֲרֵי פָּרִיךְ וּלְרַב לָמָּה לִי לְקִדּוּשֵׁי בְּבֵיתֵי' וכו' וְלִשְׁמוּאֵל לָמָּה לִי לְקִדּוּשֵׁי בְּבֵי כְנִישְׁתָּא וְאִם אִיתָא

דְּלָא קָאֵי אֶלָּא עַל אוֹתָן בְּנֵי אָדָם שֶׁקִּדְּשׁוּ עפ"י מִנְהָגָם הו"ל לְמֵימַר לָמָּה לְהוּ לְקִדּוּשֵׁי וכו' וּמִדְּקָאָמַר לָמָּה לִי לְקִדּוּשֵׁי וכו' מַשְׁמַע דאכ"ע קָאֵי מִשּׁוּם דתק"ח הוּא לְכֻלָּם וא"כ אַדְּרַבָּה מוּכָח מִלִּישָׁנָא דְּהַשַּׁ"ס לְהֶפֶךְ דתק"ח הוּא וְתוּ אִם אֵינוֹ תק"ח אֶלָּא שֶׁנָּהֲגוּ קָצָתָן כֵּן מֵעִצְמָן מַאי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס לְרַב לָמָּה לִי לְקִדּוּשֵׁי בְּבֵיתֵי' אֵימָא בֶּאֱמֶת אוֹתָן שֶׁרוֹצִין לְצֵאת בְּקִידּוּשׁ בה"כ אֵין מְקַדְּשִׁי' בְּבֵיתָם וְאוֹתָן שֶׁיֵּשׁ לָהֶם יַיִן לְקַדּוּשׁ בְּבֵיתָם וְרוֹצִי' לְקַדֵּשׁ בְּבֵיתָם אֵין מְכַוְּנִי' לָצֵאת בְּקִידּוּשׁ בה"כ כֵּינָן שֶׁאֵינוֹ תק"ח אֶלָּא וַדַּאי דתק"ח הוּא לְקַדֵּשׁ בבה"כ לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּי' יְדֵי חוֹבָתָן וְעַל כָּרְחָן צְרִיכִין לְכַוֵּן וְלִשְׁמוֹעַ הַקִּידּוּשׁ מהש"צ הַמּוֹצִיא אֶת הָרַבִּי' יד"ח לְקַיֵּים תַּקָּנַת חֲכָמִי' גַּם אִם לֹא יְכַוֵּן לָצֵאת וִיקַדֵּשׁ שֵׁנִית בְּבֵיתוֹ הֲוָה בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה דְּעֻבָּר בְּלֹא תִשָּׂא לָכֵן הֲוָצְרְכוּ לְשַׁנּוֹיֵי מִשּׁוּם בָּנָיו וּבְנֵי בֵּיתוֹ הָא לא"ה לָא הָיוּ מְקַדְּשִׁי' בְּבֵיתָם וְהָיוּ יוֹצְאִין בְּקִידּוּשׁ בה"כ כְּתִיקּוּן חֲכָמִי' כַּנַ"ל: וְעוֹד יֵרָאֶה לע"ד לְהָבִי' ראי' דתק"ח הי' לְקַדֵּשׁ בבה"כ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר בּוֹן נְהִיגִין תַּמָּן (פי' בְּבָבֶל) מָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם יַיִן ש"ץ עוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאוֹמֵר בְּרָכָה אַחַת מֵעֵין שֶׁבַע וְחוֹתֵם מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַשַּׁבָּת ע"כ וְהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן דַּף ק"ו ראי' מִזּוֹ שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין עַל הַפַּת בְּלִי יַיִן לָכֵן הָיוּ אוֹמְרִי' בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע לְהוֹצִיא אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהִתְפַּצֵּל מִיְּדֵי קִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה דְּסַגִּי בְּקִידּוּשׁ שֶׁבִּתְפִלָּה ע"ש וְהָרֹא"ש דָּחָה רְאָיָתָם וְהֵשִׁיב דְּאֵין ה"נ מְקַדְּשִׁי' עַל הַפַּת וְהַקִּידּוּשׁ הַזֶּה הי' בִּשְׁבִיל אוֹרְחִי' שֶׁאֵין יוֹדְעִי' לְקַדֵּשׁ וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס הַפַּת בבה"כ לָכֵן הי' ש"צ מְקַדֵּשׁ לָהֶם בְּלִי שׁוּם דָּבָר וְאוֹמֵר בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע וְיֵרָאֶה לע"ד דִּרְאָיוֹת ר"ת הי' מִשּׁוּם דִּלְפִי הַנִּרְאֶה מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דִּבְמָקוֹם שֶׁהַיַּיִן מָצוּי לֹא הי' ש"צ אוֹמֵר בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע רַק בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַיַּיִן מָצוּי הוּא שֶׁתִּקְנוּ לוֹמַר בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע וְאִם אִיתָא דִּמְקַדְּשִׁין עַל הַפַּת וְהַקִּידּוּשׁ הַזֶּה בִּשְׁבִיל אוֹרְחִי' הָאוֹכְלִי' בְּבֵית הַסָּמוּךְ לבה"כ דְּלָהֶם הי' מְקוֹם סְעוּדָה וְיוֹצְאִין בּוֹ יְדֵי קִידּוּשׁ לְגַמְרֵי אפי' מִדְּרַבָּנָן לָמָּה תִּקְנוּ בִּרְכַּת מְמֵעֵין שֶׁבַע הי' לוֹ לוֹמַר טְפֵי בִּרְכַּת הַקִּידּוּשׁ בְּעַצְמוֹ מֵאַחַר שֶׁהָאוֹרְחִי' יוֹצְאִין בּוֹ יְדֵי קִידּוּשׁ עַל הַפַּת הַמֻּנָּח לִפְנֵיהֶם וּמַה בְּכָךְ שֶׁאֵין הַפַּת בבה"כ א"ו דְּאֵין מְקַדְּשִׁי' עַל הַפַּת כְּלָל וְכֵן אֵין מָקוֹם לִבְרַכַּת קִידּוּשׁ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקִידּוּשׁ שֶׁל תּוֹרָה הוּא מַה שֶּׁקִּבָּעוּהוּ בִּתְפִלָּה וְיֵשׁ שֶׁאֵין יוֹדְעִי' לְהִתְפַּלֵּל לָכֵן הָיָה ש"צ אוֹמֵר בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע לְהוֹצִיאָם בְּקִידּוּשׁ שֶׁבִּתְפִלָּה שֶׁיּוֹצְאִין בּוֹ דְּבַר תּוֹרָה אוּלָם הָרֹא"ש מְפָרֵשׁ דְּהַיְרוּשַׁלְמִי לָא פְּלִיג אַשַּׁ"ס דִּילַן פ' בְּמַה מַדְלִיקִין דְּאִיתָא הָתָם שהש"צ הי' אוֹמֵר בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע בְּבָבֶל בכ"מ אפי' בְּמָקוֹם שֶׁהַיַּיִן מָצוּי וּמַה שֶּׁאוֹמֵר הַיְרוּשַׁלְמִי מָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן מָצוּי ש"צ יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּיבָה וְאוֹמֵר בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע וְחוֹתֵם בָּהּ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַשַּׁבָּת הַכַּוָּנָה עַל הַחֲתִימָה בִּלְבַד שֶׁנִּשְׁתַּנָּה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן דְּהַיְרוּשַׁלְמִי סוֹבֵר כְּרָבָא בפ' ע"פ דַּף קי"ז ב' שֶׁאָמַר שֶׁבִּתְפִלָּה שֶׁהִיא בִּרְבִי' חוֹתְמִין בָּהּ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְקִידּוּשׁ שֶׁהוּא עַל הָרוֹב בְּיָחִיד (וְקִידּוּשׁ בה"כ נָמֵי הוּא בִּשְׁבִיל אוֹרְחִי' יְחִידִי') חוֹתְמִין בּוֹ מְקַדֵּשׁ הַשַּׁבָּת לָכֵן אָמַר בְּכָאן שֶׁאוֹמֵר הש"צ בִּרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע שֶׁהוּא תְּפִלָּה וְגַם בְּמָקוֹם קִידּוּשׁ אֵצֶל אוֹרְחֵי' לָכֵן חוֹתְמִין בִּשְׁתַּיִם מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַשַּׁבָּת (ע' בְּרָכוֹת מ"ט דִּבְזוֹ חוֹתְמִין בִּשְׁתֵּי') משא"כ בְּמָקוֹם שֶׁהַיַּיִן מָצוּי לֹא הי' חוֹתֵם אֶלָּא מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל לְחוּד וּבִרְכַּת קִידּוּשׁ הי' אוֹמֵר בִּפְנֵי עַצְמוֹ עַל הַכּוֹס דְּבִרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע שֶׁהוּא תְּפִלָּה לָא שָׁיְיכָא עַל הַכּוֹס אֲבָל כְּשֶׁאֵין יַיִן וּצְרִיכִין לְקַדֵּשׁ בְּלִי כּוֹס סַגִּי בְּבִרְכַּת מֵעֵין שֶׁבַע שֶׁאוֹמֵר הש"צ בל"ז מִיְּדֵי שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ וא"צ עוֹד לְבִרְכַּת קִידּוּשׁ דְּאֵין לְהַרְבּוֹת בִּבְרָכוֹת חִנָּם כַּנַ"ל אֲבָל ר"ת דַּיְיק מֵהַלָּשׁוֹן שֶׁאָמַר בְּמָקוֹם

שֶׁאֵין יַיִן ש"צ יוֹרֵד וכו' מַשְׁמַע דס"ל לְהַיְרוּשַׁלְמִי דִּבְמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ יַיִן לֹא הִי' ש"צ יוֹרֵד לִפְנֵי הַתֵּיבָה כְּלָל אַמְטוּ הָכִי מוֹכִיחַ שַׁפִּיר שֶׁאֵין מְקַדְּשִׁין עַל הַפַּת וְהַשְׁתָּא מִדְּחָזִינַן שֶׁהֶחֱזִירוּ לְתַקֵּן בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן בְּרִכַּת מֵעֵין שֶׁבַע לְכָל מַר כְּדְאִית לִי' בְּמָקוֹם קִידּוּשׁ עַל הַיַּיִן שבבה"כ מוּכָח דְּקִידּוּשׁ יַיִן בבה"כ הִי' מתק"ח בְּכָל מָקוֹם שֶׁאִם לֹא הִי' תִּיקּוּן חֲכָמִי' לֹא הָיוּ מַחֲזִירִין עָלָיו בְּמָקוֹם שֶׁאֵין יַיִן לְתַקֵּן בְּרָכָה מֵעֵין שֶׁבַע בִּשְׁבִיל זֶה אוֹ לְשַׁנּוֹת בַּחֲתִימָתָהּ אִם לֹא שֶׁתַּקָּנָה קְבוּעָה הָיְתָה כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ"א וְהָרָ"ן ז"ל.

עוֹד יֵרָאֶה לִי ראי' נְכוֹנָה שֶׁתַּקָּנָה קְבוּעָה הָיְתָה לְקַדֵּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אפי' בַּזְּמַן שֶׁלֹּא יהי' שָׁם אוֹרְחִי' עפ"י מַה שֶּׁרָמַז הָרַשְׁבָּ"א ז"ל בִּלְשׁוֹנוֹ דִּלְעֵיל שֶׁגַּם בִּימֵי הַחֲכָמִי' וַדַּאי לָאו בְּכָל זְמָנֵי הֲוָה מִתָּרְמִי אַרְחֵי וּפִרְחֵי בְּלֵילֵי שַׁבָּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וא"כ לִיחֲזֵי הֵיכִי נָהוּג בַּזְּמַן שֶׁלֹּא הי' שָׁם אוֹרְחִי' שֶׁאִם הי' מְקַדְּשִׁי' אעפ"י שֶׁאֵין אוֹרְחִי' תִּקְשֵׁי לִשְׁמוּאֵל שֶׁאָמַר שֶׁהַקִּידּוּשׁ הי' בִּשְׁבִיל הָאוֹרְחִי' לְבַד וְאִם לֹא הָיוּ מְקַדְּשִׁי' בַּזְּמַן שֶׁלֹּא הָיוּ שָׁם אוֹרְחִי' א"כ וַדַּאי אֵין קִידּוּשׁ אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה וְקָשֶׁ' לְרַב וְאֵין לוֹמַר דְּרַב פְּלִיג אַמְּנָהָגָא א"כ מַאי פָּרִיךְ לְרַב מִמְּנָהָגָא דְּנָא דְּלָמָּה לִי לְקִדּוּשֵׁי בְּבֵיתֵי' וכו' הֲלֹא אִינְהוּ ס"ל דְּאֵין קִידּוּשׁ אֶלָּא בְּמָקוֹם סְעוּדָה אַמְּטוּ הָכִי הֲוָה מְקַדֵּשׁ.

בְּבֵיתַיְיהוּ וְאִי הֲוָה מְקַדְּשִׁי' גַּם בַּזְּמַן שֶׁאֵין שָׁם אוֹרְחִי' א"כ וַדַּאי ס"ל כְּוָותֵי' דְּרַב א"כ מַאי פָּרִיךְ וְלִשְׁמוּאֵל לָמָּה לִי לְקִדּוּשֵׁי בבה"כ א"ו שֶׁאֲפִילּוּ לִשְׁמוּאֵל נָמֵי הָיוּ מְקַדְּשִׁי' בבה"כ לְעוֹלָם אפי' בְּזְמַן שֶׁלֹּא הָיוּ שָׁם אוֹרְחִי'כמ"ש הָרַשְׁבָּ"א ז"ל וְעוֹד ראי' מִדְּפָרִיךְ לְרַב וּשְׁמוּאֵל וְלָא פָּרִיךְ אַמְּנָהָגָא גּוּפֵי' אִי ס"ל כְּרַב לָמָּה לְהוּ לְקִדּוּשֵׁי בְּבֵיתַיְיהוּ וְאִי ס"ל כִּשְׁמוּאֵל לָמָּה לְהוּ לְקִדּוּשֵׁי בְּבֵי כְּנִישְׁתָּא וּמִדְּפָרִיךְ לְרַב וּשְׁמוּאֵל מִינָּהּ מִכְּלָל דְּתַקָּנַת חֲכָמִים הָיְתָה וא"א שֶׁיַּחֲלוֹקוּ רַב וּשְׁמוּאֵל עַל זֶה ע"כ הֲוָכְרַח הַשַּׁ"ס לְפָרֵשׁ הַתַּקָּנָה לְכָל מַר כְּדְאִית לִי' כַּנַ"ל לָכֵן עִם כָּל הַכָּתוּב קִידּוּשׁ יֹאמַר לוֹ בביהכ"נ כַּנַ"ל: בא"ח סי' קע"ח סעי' ב' בהגה"ה וְיֵשׁ חוֹלְקִי' בְּכָל מַה שֶּׁכָּתוּב בסי' זֶה וכו' וְלָכֵן מִי שֶׁפָּסַק סְעוּדָתוֹ וְהָלַךְ לְבֵית אַחֵר וכו' אוֹ לְמָקוֹם אַחֵר כְּשֶׁחוֹזֵר לִסְעוּדָה א"צ לְבָרֵךְ כְּלָל דְּהָא פַּת צָרִיךְ בְּרָכָה בְּמְקוֹמוֹ לכ"ע וכו' וְכֵן נוֹהֲגִין בְּמִדִּינוֹת אֵלּוּ מ"מ לְכַתְּחִילָּה לֹא יַעֲקֹר מִמְּקוֹמוֹ בְּלֹא בְּרָכָה דְּחָיְישִׁי' שֶׁמָּא יִשְׁכַּח מִלַּחֲזוֹר וְלֶאֱכֹל מִיהוּ לְצוֹרֶךְ מִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּגוֹן שֶׁיַּגִּיעַ זְמַן תְּפִלָּה מֻוָתָּר עכ"ל וְנִרְאֶה ע"ז הר"ר מָנוֹחַ וְרָ"ן ולע"ד דִּין זֶה צָרִיךְ תַּלְמוּד דְּלִפְי מַה שֶּׁהִכְרִיעַ הָרַמָ"א בְּכָאן כְּדַעַת הַפּוֹסְקִי' כְּרַב חִסְדָּא שֶׁבִּדְבָרִי' הַטְּעוּנִים בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן לָא הֲוָה שִׁינּוּי מָקוֹם הֶפְסֵק מוּכָח בַּשַּׁ"ס דַּאֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה נָמֵי מֻוָתָּר לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ בְּלֹא בְּרָכָה כְּמוֹ שֶׁאֲבָאֵר בעזה"י: הִנֵּה מְקוֹר דִּינִים אֵלּוּ נוֹבְעִי' מֵהַסֵּוּגְיָ' דְּפֶרֶק עַרְבֵי פְּסָחִי' ק"א ע"ב וְתוּ יָתִיב רַב חִסְדָּא וְקָאָמַר מִשְׁמַי' דְּנַפְשַׁי' הָא דְּאָמְרִתְּ שִׁינּוּי מָקוֹם צָרִיךְ לְבָרֵךְ לָא אֲמַרַן אֶלָּא בִּדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן אֲבָל דְּבָרִי' הַטְּעוּנִי' בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן א"צ לְבָרֵךְ מ"ט לְקַבְּעֵי' קָמָא הָדַר וּפָסַק הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"ש ושא"פ כר"ח וְכָתְבוּ עוֹד דַּאֲפִי' לָמָ"ד שִׁינּוּי מָקוֹם צָרִיךְ לְבָרֵךְ אפי' בִּדְבָרִי' הַטְּעוּנִי' בְּרָכָה בְּמְקוֹמָן הַיְינוּ בְּרָכָה שֶׁלְּפָנָיו אֲבָל א"צ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן עַל מַה שֶּׁאָכַל דְּלָא גָּרַע מֵהַסָּח הַדַּעַת גָּמוּר שֶׁאֵינוֹ זָקוּק לברהמ"ז אֶלָּא לִבְרָהּ שֶׁלְּפָנָיו וְהָא דאי' בְּבָרַיְיתָא דְּאַתְיָ' כר"י כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ לָאו מַטַּעַם שִׁינּוּי מָקוֹם אֶלָּא מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר עַד שֶׁיִּרְעֲבוּ וְאָז לֹא יוּכְלוּ לְבָרֵךְ ברהמ"ז ע"ש וּבְמָרְדְּכַי כָּתַב שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם עֶצָּה טוֹבָה בִּלְבַד וְלֹא מִדִּינָא אֲבָל בָּרָ"ן אִיתָא דַּחֲשָׁשָׁא זוֹ הוּא מִדִּינָא: וְעַתָּה נָחֵזִי אֲנַן הִנֵּה

בְּסֵוּגְיָ' שָׁם אוֹתְבִינַן עֲלֵי' דְּרַב חִסְדָּא מֵהָא דְּתַנְיָא בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהָיוּ מְסַוְּבִין וכו' וְטָעְמָא דְּהִנִּיחוּ שָׁם זָקֵן אוֹ חוֹלֶה וכו' אֲבָל לֹא הִנִּיחוּ שָׁם זָקֵן אוֹ חוֹלֶה כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה וְתָמַהּ מָהַרְשָׁ"א ז"ל אַדְּפְרִיךְ מַרִישָׁא מִדְּיוּקָא הו"ל לְמִפְרַךְ מִסֵּיפָא דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָ' אֲבָל לֹא הִנִּיחוּ שָׁם לֹא זָקֵן וְלֹא חוֹלֶה כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ כְּשֶׁהֵן חוֹזְרִי' וכו' וְהִנִּיחַ בְּקֻוּשְׁיָ': ב קָשֶׁה למ"ש הַתּוֹסָ' דלכ"ע צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ שֶׁמָּא יִשְׁהֶא א"כ רַב חִסְדָּא דְּאָמַר א"צ לְבָרֵךְ בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּאַיְירֵי כְּשֶׁיָּצָא וְלֹא בֵּירֵךְ לְמַפְרֵעַ דְּאָז א"צ לְבָרֵךְ לְכַתְּחִילָּה אוֹ דְּאַיְירֵי בְּהוֹלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר לֶאֱכֹל וְלִגְמֹור שָׁם סְעֻדָתוֹ דְּלֹא שַׁיְיךְ חֲשָׁשָׁא זוֹ דְּשֶׁמָּא יִשְׁהֶא אוֹ דְּקָאֵי אַשִּׁינּוּי מָקוֹם מוּעָט דְּמַבַּיִת לַבַּיִת דְּלֹא שַׁיְיךְ חֲשָׁשָׁא זוֹ דְּשֶׁמָּא יִשְׁהֶה משא"כ בְּבָרַיְיתָא שֶׁהוֹלֵךְ לִקְרַאת חָתָן אוֹ לבהכ"נ שֶׁדַּעְתּוֹ לְהַפְלִיג וְכֵיָן שֶׁכֵּן קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ הַשְׁתָּא מִדְּיוּקָא דְּרִישָׁא דְּקָתָנֵי כְּשֶׁהִנִּיחַ מִקָּצַת חֲבֵרִי' אֵין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וע"כ מִשּׁוּם דְּבְהִנִּיחַ מִקָּצַת חֲבֵרִי' לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁמָּא יִשְׁהֶא וא"כ קָאֵי שַׁפִּיר דְּיוּקָא בְּלֹא הִנִּיחַ מק"ח שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עָנָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהֶא וְאַחַר שֶׁמְּבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מִמֵּילָא יִצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ ג"כ לְכַתְּחִילָּה וא"כ אַדְּרַבָּה מִדְּיוּקָא דְּרִישָׁא לק"מ אֶלָּא מִסֵּיפָא יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּקָתָנֵי כְּשֶׁהֵן חוֹזְרִין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה וּפֵירְשׁוּ הַתּוֹסָ' דְּהַיְינוּ אפי' אִם לֹא בֵּירְכוּ כְּשֶׁיָּצְאוּ דאל"כ פְּשִׁיטָא וְהַיְינוּ מִטַּעַם שִׁנּוּי מָקוֹם וא"כ הַאֵיךְ פָּרִיךְ מִדְּיוּקָא דְּרִישָׁא וְלָא מִסֵּיפָא ג' וְתוּ הָא גַּם מִסֵּיפָא לָא קשי' מִידֵי נְהִי דְּהָא דְּקָתָנֵי כְּשֶׁהֵן חוֹזְרִין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה אַיְירֵי כְּשֶׁלֹּא בֵּירְכוּ לְמַפְרֵעַ כְּשֶׁיָּצְאוּ דְּלְמָא ה"ק דְּאִם לֹא בֵּירְכוּ לְמַפְרֵעַ כְּשֶׁיָּצְאוּ מִשּׁוּם דְּלָא אָכְלוּ כַּשִּׁיעוּר שֶׁטָּעוּן בְּרָכָה לְאַחֲרָיו אַפִּ"ה כְּשֶׁהֵן חוֹזְרִין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה דְּכֵיוָן דְּלָא אָכְלוּ כְּשִׁיעוּר שֶׁטָּעוּן בְּרָכָה לְאַחֲרָיו גָּרַע טְפֵי מִדְּבָרֵי' שֶׁאֵין טְעוּנֵי' בב"מ מש"ה צָרִיךְ בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה משא"כ בְּאָכַל כְּשִׁיעוּר שֶׁטָּעוּן בְּרָכָה לְאַחֲרָיו א"צ בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה דְּלִקְיבְעָא קָמָא הָדַר כר"ח ד' קָשֶׁה גַּם בְּהִנִּיחַ מִקָּצַת חֲבֵרִי' אַמַּאי לֹא נָחוּשׁ שֶׁמָּא יִטְרֹד וְאָתֵי לְאַמְשׁוֹכֵי וְיִשְׁהֶא מִלַּחֲזוֹר עַד שֶׁיִּרְעַב דְּאַטּוּ כָּל חֲבוּרָה כֻּלָּהּ זְקוּקָה לְזָקֵן אוֹ חוֹלֶה ה' קָשֶׁה במ"ש הַמָּרְדְּכִי דְּבָרְכָה דְּלְמַפְרֵעַ מְשׁוּם חֲשָׁשָׁא דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ אֵינוֹ מִדִּינָא אֶלָּא מְשׁוּם עֲצָה טוֹבָה בְּלִבַד מִי הִכְרִיחוּ לָזֶה וְגַם מנ"ל הָא ו' קָשֶׁה לְקַמָּן בְּבָרַיְיתָא דְּחַבְרִי' שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין וכו' דְּקָאָמַר ת"ק כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְאַמַּאי לָא חָיְישׁ לְעֲצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר כִּדְחָיְישׁ ר' יְהוּדָה הָא עַד כָּאן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּדִין שִׁנּוּי לְעִנְיַן בְּרָכָה דְּלִכְתְּחִילָּה אֲבָל בְּעִנְיַן בְּרָכָה דְּלְמַפְרֵעַ שֶׁהוּא מְשׁוּם עֲצָה טוֹבָה הָאֵיךְ שַׁיְיךְ פְּלוּגְתָּא בְּדָבָר שֶׁהוּא עֲצָה טוֹבָה וְקֻוּשְׁיָא זוֹ הִקְשָׁה בְּחִדּוּשֵׁי מהר"מ בְּרַבִּי וְהִנִּיחַ בְּקֻוּשְׁיָ'.

ז) קָשֶׁה דְּקִם לָן בִּדְרַבָּה מִינֵּ' לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דְּבָרְכָה דְּלְמַפְרֵעַ אֵינוֹ מִטַּעַם שִׁנּוּי מָקוֹם אֶלָּא מְשׁוּם חֲשָׁשָׁא דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ הָאֵיךְ יְכַלְכְּלוּ דְּבְרֵיהֶ' בְּהָא דְּדָיְיקִינַן לְקַמָּן בְּמֵילְתָא דת"ק דְּאָמַר כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנֵי' בְּרָכָה וכו' אֶלָּא טַעְמָא דִּבְדִבְרֵי' הַטְּעוּנֵי' בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן דִּכְשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וכו' אֲבָל דִּבְרֵי' שֶׁאֵין טְעוּנֵי' בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן אפי' לְרַבָּנָן כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין וכו' הָאֵיךְ יִתָּכֵן לְחַלֵּק בַּחֲשָׁשָׁא דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ בֵּין דִּבְרֵי' הַטְּעוּנֵי' בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן לִדְבָרֵי' שֶׁאֵין טְעוּנֵי' בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן וְאִם אִיתָא שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בֵּיניֵהֶם אַדְּרַבָּה אִפְּכָא מִסְתַּבְּרָא דִּבְדִבְרֵי' הַטְּעוּנֵי' בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְבָרֵךְ עַד שֶׁיְּחַזֵּר לִמְקוֹמוֹ יֵשׁ לָחוּשׁ יוֹתֵר דְּשֶׁמָּא יִשְׁהֶה מִלַּחֲזוֹר לִמְקוֹמוֹ עַד שֶׁיִּרְעַב משא"כ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנֵי' בב"מ שֶׁגַּם אִם יִשְׁהֶה בְּמָקוֹם אַחֵר יָכוֹל לְבָרֵךְ

בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם וְאֵין חֲשַׁשׁ אֶלָּא שֶׁמָּא יִטָּרֵד וְיִשְׁכַּח מִלְּבָרֵךְ כְּלָל וְכֵיוָן דס"ל לְרַבָּנָן דר"י דַּאֲפִילּוּ בִּדְבָרִי' הַטְּעוּנִי' בב"מ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ כ"ש בִּדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ שא"צ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ וְהַאֵיךְ אָזֵיל הַשַּׁ"ס בָּתַר אִפְכָּא לְמֵידַק מִדְּרַבָּנָן דְּבִדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ אָזְלִי וּמוֹדוֹ לר"י שֶׁצָּרִיךְ לְמַפְרֵעַ אֶתְמָהָהּ יַצִּיבָא בְּאַרְעָא וכו' וְלִכְאוֹרָה מִכָּאן סִיַּיְעְתָּא גְּמוּרָה לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁסּוֹבֵר דְּגַם בְּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ הוּא מִטַּעַם שִׁינּוּי מָקוֹם דְּגָרַע מֵהֶיסַּח הַדַּעַת וַאֲפִי' לֹא בֵּירֵךְ כְּשֶׁיָּצָא וְחָזַר לִמְקוֹמוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ דְּהַשְׁתָּא א"ש הַךְ דִּיּוּקָא לְעִנְיַן בְּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ כְּמוֹ לְעִנְיַן בְּרָכָה דִּלְכַתְּחִילָּה דְּבִדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ שֶׁגַּם ת"ק אָזֵיל וּמוֹדֶה לר"י דְּשִׁינּוּי מָקוֹם הֲוָה הֶפְסֵק צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ וּלְכַתְּחִילָּה אֲבָל לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ לָא א"ש הַךְ דִּיּוּקָא לְעִנְיַן בְּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ לָכֵן יֵרָאֶה לע"ד בְּבֵיאוּר שִׁיטָתָם בְּזֶה וְאוֹמֵר שֶׁזֶּה הִכְרִיחוּ לְהַמָּרְדְּכִי לְפָרֵשׁ דְּהַךְ חֲשָׁשָׁא דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ אֵינוֹ מִדִּינָא אֶלָּא מֵעֵצָה טוֹבָה בְּעָלְמָא לָכֵן אַף אָנוּ נֹאמַר דְּהַךְ עֵצָה טוֹבָה נָמֵי תָּלֵי בְּדִין שִׁינּוּי מָקוֹם וְעַל כָּאן לֹא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה אֶלָּא בְּמָקוֹם דְּשִׁינּוּי מָקוֹם הֲוָה הֶפְסֵק וְצָרִיךְ בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה מִטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ הָרַשְׁבָּ"ם וְהָרָ"ן דַּעֲמִידָתוֹ הִיא גְּמַר סְעֻוְדָּתוֹ וּמַה שֶׁיֹּאכַל אַחַ"כּ סְעוּדָה אַחֲרִיתִי הִיא וְכֵיוָן שֶׁכְּבָר גָּמַר סְעֻוְדָּתוֹ יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ ג"כ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר וְאֵין כָּאן חֲשַׁשׁ בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה הוֹאִיל וּכְבָר סִילֵּק לִגְמַר סְעֻוְדָּתוֹ וּמַה שֶׁיֹּאכַל אַחַ"כּ הִיא סְעוּדָה אַחֲרִיתִי שֶׁהֲרֵי צָרִיךְ לְבָרֵךְ עלי' בַּתְּחִילָּה וְאֵינוֹ מְחֻוְיָיב לִפְטוֹר הַשֵּׁנִי סְעוּדוֹת בִּבְרָכָה אַחַת אֲבָל בְּמָקוֹם דְּהַשִּׁינּוּי מָקוֹם לָא הֲוָה הֶפְסֵק לְכָל מַר כִּדְאִית לי' וא"צ לְבָרֵךְ תְּחִילָּה עַל מַה שֶׁיֹּאכַל אַחַ"כּ מִשּׁוּם דְּכֻוְלָּהּ חֲדָא סְעוּדָה הִיא גַּם לְמַפְרֵעַ אֵין לוֹ לְבָרֵךְ כֵּיוָן שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאֶמְצַע סְעֻוְדָּתוֹ שֶׁהֲרֵי דַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל עוֹד וְכֻוְלָּהּ חֲדָא סְעוּדָה הִיא וּמִדִּינָא אֵין לָחוּשׁ לִשְׁמָא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר הַאֵיךְ יְבָרֵךְ בְּאֶמְצַע סְעֻוְדָּתוֹ וְיִגְרֹוּם בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְמַפְרֵעַ וְגַם עוֹד בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה בְּעָלְמָא הָא וַדַּאי לָאו עֵצָה טוֹבָה הִיא דִּטְפֵי עָדִיף שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ בְּאֶמְצַע סְעֻוְדָּתוֹ וּבָזֶה יִתְיַיְשֵׁב כָּל הַסֻּוְגְיָ' עַל נָכוֹן דְּמַה שֶׁהִקְשָׁה מהר"מ בְּרַבִּי בִּפְלוּגְתָּא דת"ק ור' יְהוּדָה בִּבְרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ הָאֵיךְ שַׁיָּיְךְ פְּלֻוְגְתָּא בְּמַה שֶׁאֵינוֹ מִדִּינָא אֶלָּא מֵעֵצָה טוֹבָה זֶה אֵינוֹ דְּבֶאֱמֶת לָא פְלִיגִי אֶלָּא בְּדִין שִׁינּוּי מָקוֹם לְחוּד וּבְרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ שֶׁהִיא מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה נַמֵּי בְּהָא תלי' דלת"ק דר' יְהוּדָה דְּהַשִּׁינּוּי מָקוֹם לָא הֲוָה הֶפְסֵק דְּכֻוְלָּהּ חֲדָא סְעוּדָה גַּם לְמַפְרֵעַ אֵין לוֹ לְבָרֵךְ בְּאֶמְצַע סְעֻוְדָּתוֹ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה ור' יְהוּדָה דס"ל דְּהַשִּׁינּוּי מָקוֹם הֲוָה הֶפְסֵק לְעִנְיַן בְּרָכָה דִּלְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם דַּעֲמִידָתוֹ זוֹ הִיא גְּמַר סְעֻוְדָּתוֹ וּמַה שֶׁיֹּאכַל אַחַ"כּ סְעוּדָה אַחֲרִיתִי הִיא כֵּיוָן שֶׁכְּבָר גָּמַר סְעֻוְדָּתוֹ יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ ג"כ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה וְהַשְׁתָּא מְסֻוְלֶקֶת גַּם קֻוְשְׁיָיתֵינוּ דִּלְעֵיל בְּהָא דְּדָיְיקִינַן בְּמִילְּתָא דת"ק דְּבִדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ אָזֵיל וּמוֹדֶה לר' יְהוּדָה דְּשִׁינּוּי מָקוֹם הֲוָה הֶפְסֵק וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ ג"כ לְמַפְרֵעַ דאע"ג דִּבְרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ הִיא מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר דְּשַׁיָּיְךְ טְפֵי בִּדְבָרִי' הַטְּעוּנִי' בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן מִבִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ מ"מ כֵּיוָן דהת"ק אָזֵיל וּמוֹדֶה בִּדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ דְּשִׁינּוּי מָקוֹם הֲוָה הֶפְסֵק וּגְמַר סְעוּדָה יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ ג"כ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה משא"כ בִּדְבָרִי' הַטְּעוּנִי' בב"מ דס"ל לת"ק דְּהַשִּׁינּוּי מָקוֹם לָא הֲוָה הֶפְסֵק וְכֻוְלָּהּ חֲדָא סְעוּדָה הִיא לֹא שַׁיָּיְךְ עֵצָה טוֹבָה זוֹ וְכַנַ"ל ומה"ט נַמֵּי לר' יְהוּדָה בְּהִנִּיחַ מק"ח דְּאָזֵיל וּמוֹדֶה דְּשִׁינּוּי מָקוֹם לֹא הֲוָה הֶפְסֵק א"צ לְבָרֵךְ ג"כ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה כַּנַ"ל וּבְזֶה מְיֻוְשָׁב ג"כ הַקֻּוְשְׁיָ' דְּפָרִיךְ לר"ח מִדִּיּוּקָא דְּרֵישָׁא

טַעְמָא דְּהִנִּיחַ מק"ח הָא לֹא הִנִּיחַ מק"ח יוֹצְאִין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ דְּלִיכָּא לְמֵימַר דְּלָאו מִטַּעַם שִׁינּוּי מָקוֹם הוּא אֶלָּא מִשּׁוּם חֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ וְאַחַר שֶׁבֵּירֵךְ לְמַפְרֵעַ מִמֵּילָא יְבָרֵךְ ג"כ לְכַתְּחִלָּה משא"כ רַב חִסְדָּא אַיְירֵי בִּדְלִיכָּא חֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ כְּגוֹן בְּשִׁינּוּי מָקוֹם כָּל דְּהוּא מִבֵּית לְבַיִת אוֹ בְּהוֹלֵךְ לֶאֱכֹל בְּמָקוֹם אַחֵר דְּזֶה אֵינוֹ דְּאִם אי' דְּשִׁינּוּי מָקוֹם לֹא הָוֵה הֶפְסֵק דְּכֻלָּהּ חֲדָא סְעוּדָה הִיא אֵין מָקוֹם לְהַהּ עֵצָה טוֹבָה דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ כְּדַאֲמָרַן וּבְזֶה מְיֻוָּשָׁב ג"כ קֻושְׁטָ' מָהַרְשָׁ"א דִּלְעֵיל דְּפָרִיךְ לְרַב חִסְדָּא מִדְּיוּקָא דְּרֵישָׁא וְלָא פָּרִיךְ מִסֵּיפָא דְּאִיתָא בְּהֶדְיָ' אִם לֹא הִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵרֵי כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְכַתְּחִלָּה דְּזֶה אֵינוֹ דְּמִסֵּיפָא לְחוּד הָוֵה ס"ד לְמֵימַר דַּאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם דְּשִׁינּוּי מָקוֹם לֹא הָוֵה הֶפְסֵק צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם חֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ וְהָא דְּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין מְבָרֵךְ לְכַתְּחִלָּה אפי' לפי' הַתּוֹסָ' דְּקָאֵי אַהֵיכִי שֶׁלֹּא בָּרַךְ לְמַפְרֵעַ יֵ"ש לְפָרֵשׁ דְּאַיְירֵי בְּשֶׁלֹּא בֵּירֵךְ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם שֶׁלֹּא אָכַל כַּשִּׁיעוּר שֶׁחַיָּיב בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה דַּהָוָה כִּדְבָרֵי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ וְגָרַע טפי' מש"ה מְבָרֵךְ לְכַתְּחִלָּה כמש"ל בְּקֻושְׁטָ' ג) וכ"שלִשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁסּוֹבֵר דַּאֲפִי' יָצָא וְלֹא בֵּירֵךְ לְמַפְרֵעַ כְּשֶׁחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ נָמֵי מְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ וְאַלִּיבָּ' צָרִיךְ לְפָרֵשׁ הָא דְּקָתָנֵי כְּשֶׁהֵן חוֹזְרִין מְבָרֵךְ לְכַתְּחִלָּה קָאֵי אַחַר שֶׁבֵּירֵךְ לְמַפְרֵעַ וא"כ לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' נָמֵי הו"מ לְפָרוֹשֵׁי הָכִי לְתָרוֹצֵי לדר"ח דְּטַעֲמָא מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִשְׁהוּ) וְרַב חִסְדָּא אַיְירֵי בְּמָקוֹם דְּלִיכָּא חֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ אַהָכִי פָּרִיךְ מֵרֵישָׁא דְּקָתָנֵי בְּהִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵרֵי' אֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ דְּהָתָם אֵיכָּא חֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר כִּדְמַשְׁמַע מִדְּבְרֵי הַכֹּלְבּוֹ וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דה"ט דְּכֹל שֶׁאֵין הַשִּׁינּוּי מָקוֹם חָשִׁיב הֶפְסֵק לָא חָיְישִׁי' לְהַהּ חֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא עֵצָה טוֹבָה בְּעָלְמָא כֵּיוָן שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאֶמְצַע סְעֻדָּתוֹ וְכַנַ"ל א"כ מוּכָח הָא בְּלֹא הִנִּיחַ זָקֵן אוֹ חוֹלֶה דְּמְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם דְּשִׁינּוּי מָקוֹם חָשִׁיב הֶפְסֵק וּגְמַר סְעוּדָה וְקָשְׁ' שַׁפִּיר לְרַב חִסְדָּא כַּנַ"ל: הָעוֹלֶה מִזֶּה לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ לְמַאי דקיימל"ן כְּרַב חִסְדָּא דְּבִדְבָרֵי' הַטְּעוּנִי' בב"מ לָא הָוֵה שִׁינּוּי מָקוֹם הֶפְסֵק אפי' לְכַתְּחִלָּה נָמֵי א"צ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ קוֹדֶם שֶׁעוֹקֵר מִמְּקוֹמוֹ וְלָא חָיְישִׁינַן לְהַהּ עֵצָה טוֹבָה דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ דְּהָא ר"ח קָאֵי כת"ק דר"י דְּאָמַר בְּהֶדְיָ' כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּבְסָמוּךְ יִתְבָּאֵר דְּאַיְירֵי אפי' בְּמָקוֹם שֶׁאֵין הַמְּצָוָה עוֹבֶרֶת דאל"כ לָא א"ש דְּיוּקָא דְּדָיְיקִי' הָא בִּדְבָרֵי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִי' בְּרָכָה וכו' וְכִדְאִי' נַמֵּי בב"י שָׁם וא"כ דִּבְרֵי הָרַמָ"א בהגה"ה הֵם נֶגֶד דַּעַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר: וַאֲסוּרָה נָא וְאֶרְאֶה בִּלְשׁוֹן הָרַ"ן שֶׁדִּבְרֵי הָרַמָ"א לְקוּחִי' מִשָּׁם כְּמוֹ שֶׁנִּרְשָׁם בְּצִדּוֹ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ לָאו מִלְּישָׁנָא דְּעָקְרוּ קָא דָּיְיק (דְּאַיְירִי בִּדְבָרֵי' הַטְּעוּנִי' בב"מ) וכו' אֶלָּא דְּיָיק מִדְּקָתָנֵי כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ בִּשְׁלָמָא בִּדְבָרֵי' הַטְּעוּנִי' בב"מ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם חֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִשְׁהוּ וְהָא דְּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין מְבָרֵךְ לְכַתְּחִלָּה אפי' לפי' הַתּוֹסָ' דְּקָאֵ

לְפִי מַה שֶׁהִכְרִיעַ הָרַמָ"א בהגה"ה לַהֲלָכָה כְּדַעַת הַפּוֹסְקִי' כְּרַב חִסְדָּא דס"ל בָּמָה דר"י בְּבָרַיְיתָא לַחֲלוֹק הוּא וְקָאֵי כת"ק דר"י וְהָא ת"ק אָמַר בְּהֶדְיָ' דִּכְשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִי' בָּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְיִתָּכֵן לע"ד דת"ק ור' יְהוּדָה לָא פְּלִיגִי בְּעִנְיַן בְּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ אֶלָּא בְּדִין שֶׁיְּנוּי מָקוֹם לְבַד וְהָא בְּהָא תַּלְיָא לפמ"ש המ"א דמ"ש הָרָן"ן דִּלְכַתְּחִלָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ הַיְינוּ מִדִּינָא וְלֹא מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִשְׁכַּח זֶהוּ דַּוְקָא כְּשֶׁגָּמַר סְעֻדָּתוֹ שָׁאוּ חָל עָלָיו חִיּוּב בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְלָכֵן רַבִּי יְהוּדָה דס"ל שֶׁיְּנוּי מָקוֹם הֲוָה הֶפְסֵק דַּעֲמִידָתוֹ הִיא גְּמַר סְעֻדָּתוֹ וּמַה שֶּׁדַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל עוֹד סְעוּדָה אַחֲרִיתִי הִיא וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ לְפָנֶי' אַמְטוּ הָכִי נָמֵי צָרִיךְ בָּרָכָה לְמַפְרֵעַ כֵּינָן שֶׁכְּבָר סִילֵּק וּגְמַר סְעֻדָּתוֹ חָל עָלָיו חִיּוּב ברה"מ וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ אֲבָל לת"ק דר"י דס"ל דְּשְׁיְנוּי מָקוֹם לָא חֲשִׁיב גְּמַר סְעוּדָה דִּלְקִיבְעָא קָמָא הֲדַר וְכֻלָּהּ חֲדָא סְעוּדָה הִיא עִם מַה שֶּׁיֹּאכַל אַחַ"כ גַּם לְמַפְרֵעַ א"צ לְבָרֵךְ כֵּינָן שֶׁעוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַסְּעוּדָה שֶׁעֲדַיִין לֹא גָּמַר לֹא חָל עָלָיו חִיּוּב בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לָכֵן רַשַּׁאי לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ קוֹדֶם ברהמ"ז וה"ה וְהוּא הַטַּעַם לר' יְהוּדָה בְּהֶנְיֹחַ מק"ח דְּרַשַּׁאי לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ קוֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ מִשּׁוּם דְּלָא חֲשִׁיב גְּמַר סְעוּדָה כַּנַ"ל בָּרוּר אוּלָם לפי' הב"י דְּהַטַּעַם שֶׁאָסוּר לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ קוֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וכ"ה בס' הַמַּלְחָמוֹת לְהָרַמְבַּ"ן שכ' דְּחָיְישִׁי' דִּלְמָא מַמְשִׁיךְ וְלָא הַדָּר לְבָרוֹכֵי בְּדַוְקְתֵּי' וּמַשְׁמַע מִלְּשׁוֹנָם דְּהַיְינוּ מִדִּינָא וְלֹא מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דת"ק ור' יְהוּדָה פְּלִיגִי בְּתַרְתֵּי חֲדָא בְּעִנְיַן שִׁיְּנוּי מָקוֹם וְאִידָךְ בְּעִנְיַן בָּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ דת"ק לֹא חָיֵישׁ לְהַךְ חֲשָׁשָׁא דִּלְמָא מַמְשִׁיךְ וְלָא הֲדַר לַבְּרוּבֵי בְּדַוְקְתֵּי' וא"כ לְמַאי דקיימל"ן כְּרַב חִסְדָּא דְּקָאֵי כת"ק גַּם בְּעִנְיַן בָּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ נָמֵי לָא חָיְישִׁי' דִּלְמָא מַמְשִׁיךְ וְאֵין לוֹמַר דִּפְלִיגִּתַיְיהוּ דת"ק ור"י הוּא בְּמָקוֹם מְצָוָה עוֹבֶרֶת דר' יְהוּדָה ס"ל דַּחֲשָׁשָׁא גְּמוּרָה הִיא וַאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם מְצָוָה עוֹבֶרֶת דְּהַיְינוּ שֶׁיַּעֲבוֹר זְמַן תְּפִלָּה נָמֵי צָרִיךְ לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ ות"ק ס"ל דְּלָאו חֲשָׁשָׁא גְּמוּרָה הִיא אֶלָּא עֵצָה טוֹבָה בְּעָלְמָא וְאֵין לָחוּשׁ לָהּ בְּמָקוֹם מְצָוָה עוֹבֶרֶת הָא שְׁלֹא בְּמָקוֹם מְצָוָה עוֹבֶרֶת גַּם הת"ק אָזֵיל וּמוֹדֶה שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ וְדִיקָא נָמֵי מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ בהכ"נ וכו' זֶה אֵינוֹ שֶׁהֲרֵי הָרַב אֵינוֹ אוֹמֵר כֵּן בס' הַמַּלְחָמוֹת לְקַמָּן דַּף ק"י אַהָא דְּמְשַׁנֵּי רָבִינָא אַרְבָּעָה כָּסֵי תַּקִּינוּ רַבָּנַן וכו' בְּיִשּׁוּבוֹ לְדִבְרֵי הָרִי"ף מְסֻגְיָ' דְּהָכָא כָּתַב לְהֶדְיָ' דְּאַיְירֵי בְּשֶׁאֵין הַמְּצָוָה עוֹבֶרֶת וְאִם הִי' רוֹצֶה לֹא הִי' נִכְנָס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְעַל כֵּן לָא הֲוָה הַתְּפִלָּה הֶפְסֵק יעוי"ש וכ"כ הב"י בס' דְּפְשָׁטָא דְּסֻגְיָ' לָא מַשְׁמַע דְּאַיְירֵי בְּמְצָוָה עוֹבֶרֶת וְאַפִּ"ה ס"ל לת"ק דא"צ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ וא"כ אַדְּרַבָּה לְפִי מַאי דקיימל"ן כר"ח דַּעַת הָרָן"ן הוּא לְהֶפְךְ דַּאֲפִי' שְׁלֹא בְּמָקוֹם מְצָוָה עוֹבֶרֶת נָמֵי א"צ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ: וְהִנֵּה דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן וְהָרָן"ן הַלָּלוּ קשי' לְהוֹלְמָן מְאֹד במ"ש שֶׁבִּדְבָרֵי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה בְּמָקוֹמָן א"צ בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְאַמְטוּ הָכִי דְּיֵיק דְּאַיְירֵי בִּדְבָרֵי' הַטְּעוּנִי' בב"מ וְהָא לְקַמָּן בַּבָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ לֵילֵךְ לבהכ"נ דָּיֵיק הַשַּׁ"ס אַמֵּילְתָּא דת"ק דְּאָמַר כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין וכו' אֶלָּא טַעְמָא דִּבְדָבָרִי' הַטְּעוּנִי' בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמָקוֹמָן דִּכְשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין וכו' אֲבָל דְּבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמָקוֹמָן אפי' לְרַבָּנַן כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ כְּשֶׁהֵן חוֹזְרִין וכו' הֲרֵי מְבוֹאָר לְהֶפְךְ דַּאֲפִי' לְרַבָּנַן דְּאִית לְהוּ בִּדְבָרִי' הַטְּעוּנִי' בב"מ דְּאֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ אָזְלִי וּמוֹדוֹ גַּבֵּי דְּבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין ואפי"ת שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין הַךְ בָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לִקְרַאת חָתָן וכו' לְהַהִיא

דִּלְקַמָּן דְּאַייְרִי בְּעִקָּרוֹ לֵילֵךְ לבהכ"נ דְּהָתָם גַּם בִּדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' נָמֵי צָרִיךְ לְבָרֵךְ עֲדַיִן קָשֶׁה א"כ מֵהֵיכִי דָּיֵיק הָתָם דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִי' בב"ח הָא הָתָם אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ נָמֵי צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ כִּדְאָמַר הָתָם בְּהֶדְיָ': וְהִנֵּה עפ"י דְּרָכֵינוּ דִּלְעֵיל בְּשִׁיטַת הַתּוֹסָ' יֵ"ש מָקוֹם לִכְאוֹרָה לְיַיְשֵׁב לָשׁוֹן הָרָ"ן אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה ע"פ מ"ש הב"י סי' קע"ח וְז"ל כָּתַב הַכֹּלְבּוֹ בְּהִלְכוֹת פֶּסַח שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לַעֲקוֹר מִסְעֻדָתוֹ לְלֶכֶת בְּמָקוֹם אַחֵר אֲפִילּוּ הִנִּיחַ שָׁם זָקֵן אוֹ חוֹלֶה אֶלָּא לְדָבָר מִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּגוֹן לִקְרֹאת חָתָן אוֹ כְּלָה ע"כ וְכָתַב עלי' הב"י וּבָרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ לבהכ"נ אוֹ לבהמ"ד הֲוָה תְּיוּבְתֵּי' אעפ"י שֶׁאֶפְשָׁר לְדָחוֹת דְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַיְינוּ כְּגוֹן שֶׁעוֹבֵר זְמַן תְּפִלַּת צִבּוּר ובהמ"ד כְּגוֹן שֶׁעוֹבֵר זְמַן לִימּוּד הַחֲבֵרִי' יַחַד פְּשָׁטָא דְּמִילְּתָא לָא מַשְׁמַע הָכִי עכ"ל וּכְבָר הֵרָאִיתָ לָדַעַת שֶׁגַּם הָרַמְבַּ"ן ז"ל סוֹבֵר כֵּן דְּלָא אַיְירִי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת אוּלָם הַךְ בָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ לָצֵאת לִקְרַאת חָתָן וַדַּאי מִצְוָה עוֹבֶרֶת הִיא וְכֵן יֵ"ש לְדַיֵּיק לִכְאוֹרָה מִלְּשׁוֹן הַבָּרַיְיתוֹת דְּהָכִי קָתָנֵי הִנִּיחוּ שָׁם זָקֵן אוֹ חוֹלֶה וְהָתָם גַּבֵּי עָקְרוּ לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת קָתָנֵי הִנִּיחוּ שָׁם מְקֹצָת חֲבֵרִי' מְשׁוּם דְּהָכָא לֵילֵךְ לִקְרַאת חָתָן שֶׁהִיא תְּצוּוָה עוֹבֶרֶת לֹא שַׁיָּיךְ לְמִתְנֵי הִנִּיחוּ שָׁם מְקֹצָת חֲבֵרִי' דְּאַטּוּ אוֹתָן מְקֹצָת חֲבֵרִים לָאו בְּנֵי מְיִעְבַּד מִצְוָה נִינְהוּ הֲלֹא מִצְוָה עוֹבֶרֶת הִיא וְלָא סַגִּי דְּלָא יָצְאוּ כֻּלְּהוּ אַמְּטוּ הָכִי קָתָנֵי הִנִּיחוּ שָׁם זָקֵן אוֹ חוֹלֶה שֶׁאֲנוּסִים הֵן וְאֵין יְכוֹלִי' לָצֵאת מִפְּנֵי הַחוֹלִי אוֹ הַזְּקֵנָה משא"כ בְּאִידָךְ בָּרַיְיתָא שֶׁעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת דְּלָאו מִצְוָה עוֹבֶרֶת הִיא שֶׁיּוּכְלוּ לְהִתְפַּלֵּל אַחַ"כ שַׁפִּיר קָתָנֵי הִנִּיחוּ שָׁם מְקֹצָת חֲבֵרִי' שֶׁלֹּא יָצְאוּ וְזֶהוּ טַעְמוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ן ז"ל אוּלָם הָרֹאשׁ"ש ז"ל לְקַמָּן דַּף ק"י בסי' כ"ד בְּהַשָּׁגָתוֹ עַל הָרי"ף שָׁם כָּתַב כִּדְאָמְרִינַן גַּבֵּי עָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת דְּמַיְירִי בְּכָל עִנְיָן אֲפִילּוּ אֵין שְׁהוּת בַּיּוֹם דְּחַיָּיב לְהַפְסִיק וְאַפְּ"ה לָא הֲוָה הַתְפָּלָה הֶפְסֵק כִּדְפָרִישְׁנָא עכ"ל יִתָּכֵן לוֹמַר אַלִּיבֵּי' דְּאוֹתָן מְקֹצָת חֲבֵרִי' שֶׁנִּשְׁאֲרוּ וְלֹא יָצְאוּ כְּבָר הִתְפַּלְּלוּ עַל כֵּן לֹא יָצְאוּ לביהכ"נ מִיהוּ מִדְּכָתַב הָרֹאשׁ"ש דְּאַיְירִי בְּכָל עִנְיָן מַשְׁמַע דר"ל דְּאַיְירִי בֵּין בִּדְאִיכָּא שְׁהוּת שֶׁאֵין הַמִּצְוָה עוֹבֶרֶת וּבֵין בִּדְלֵיכָּא שְׁהוּת לָכֵן כָּתַב הב"י שַׁפִּיר דְּפְשָׁטָא דְּמִילְּתָא מַשְׁמַע דְּלָא אַיְירִי דַּוְקָא בְּמַצָּה עוֹבֶרֶת אֶלָּא בְּכָל עִנְיָן וַאֲפִי' בְּמִצְוָה שֶׁאֵינָהּ עוֹבֶרֶת וְקָשְׁיָ' לְהַכֹּלְבּוֹ וְתוּ דְּהָא תַּנְיֵי בִיהכ"נ דְּאִיכָּא לְמֵימַר שֶׁאוֹתָן מְקֹצָת חֲבֵרִי' שֶׁלֹּא יָצְאוּ כְּבָר הִתְפַּלְּלוּ אֲבָל בהמ"ד אִם אִיתָא דְּאַיְירִי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּגוֹן שֶׁעוֹבֵר וּמַן לִימּוּד הַחֲבֵרִי' יַחַד הַאֵיךְ נִשְׁאֲרוּ הַמְּקֹצָת חֲבֵרִי' וְלֹא יָצְאוּ א"ו דבהמ"ד לָאו מִצְוָה עוֹבֶרֶת הִיא שֶׁיָּכוֹל לִלְמוֹד אַחַ"כ אוּלָם הַבָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ לָצֵאת לִקְרַאת חָתָן וכו' וַדַּאי אַיְירִי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת מִדְּלָא קָתָנֵי הִנִּיחוּ שָׁם מְקֹצָת חֲבֵרִי' אֶלָּא זָקֵן אוֹ חוֹלֶה וְאָתֵי לְאַשְׁמוֹעִינַן רְבוּתָא בְּלֹא הִנִּיחוּ שָׁם מְקֹצָת חֲבֵרִי' כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ אֲפִילּוּ בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּמִדִּינָא קָאָמַר שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מְשׁוּם דְּבִדְבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה בְּמָקוֹמוֹ צָרִיךְ לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ וְלֹא מִטַּעַם שֶׁמָּא יִשְׁכַּח (וכמ"ש המ"א לְדַעַת הָרָ"ן ז"ל) וְלָכֵן צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ אפי' בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת.

מֵעַתָּה יֹאמַר נָא שֶׁגַּם הָרָ"ן מוֹדֶה שֶׁאֲפִילּוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ נְהִי דְּמִדִּינָא א"צ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מ"מ מִשּׁוּם עֲצָה טוֹבָה דְּשָׁמָּא יִשְׁכַּח מִלְּבָרֵךְ אַחַ"כ יֵ"ש לוֹ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ כְּשֶׁאֵין שָׁם מִצְוָה עוֹבֶרֶת תֵּדַע דְּבְחֻלִּין פ' כִּסּוּי הַדָּם הבי' הָרָ"ן גּוּפֵי' לְהַךְ עֲצָה טוֹבָה יעוי"ש אוּלָם בְּמָקוֹם מִצָּה עוֹבֶרֶת פְּשִׁיטָא דְּאֵין לָחוּשׁ לְעֲצָה טוֹבָה וכמ"ש הַכֹּלְבּוֹ וְאַמְּטוּ הָכִי דָּיֵיק שַׁפִּיר דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה בְּמָקוֹמָן דְּאִי בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ

הָא וַדַּאי מִדִּינָא א"צ בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ דְּהָא אֵינָן טְעוּנִים בב"מ וְאִי מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה הָא בִּמְקוֹם מִצְוָה עֲוֹבְרוֹ וַדַּאי לָא חָיְישִׁי' לְעֵצָה טוֹבָה וְכֵן בְּאִידָךְ בָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לביהכ"נ הָתָם נָמֵי אֵירֵי בְּכָל עִנְיָן אֲפִילּוּ בְּשַׁיַּעֲבֹור זְמַן תְּפִלָּה שֶׁהִיא מִצְוָה עוֹבֵר כמ"ש הָרֹא"שׁ וְאַפִּ"ה קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּלֹא הִנִּיחַ מק"ח כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וע"כ מִדִּינָא קָאָמַר אַמְטוּ הָכִי דָּיְיקִ שַׁפִּיר דְּאֵירֵי בִּדְבָרֵי' הַטְּעוּנִים בב"מ דְּאִי בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים א"צ בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ מִדִּינָא בִּמְקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת אוּלָם בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִצְוָה עוֹבֶרֶת שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְבָרֵךְ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה הוּא אִפְּכָא עפ"י מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה דִּבְרָכָה דְּלַמַּפְרֵעַ תָּלִי בְּדִין שִׁינּוּי מָקוֹם דְּאִי שִׁינּוּי מָקוֹם הַוָּה הָפְסֵק מִשּׁוּם דַּעֲמִידָתוֹ הִיא גְּמַר סְעֻדָּתוֹ חָל עָלָיו חִיּוּב ברהמ"ז שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ אֲבָל בְּהִנִּיחַ מק"ח דְּאֵין הַשִּׁינּוּי מָקוֹם הָפְסֵק וְכֻלָּהּ חֲדָא סְעוּדָה הִיא עִם מַה שֶּׁיֹּאכַל אַחַ"כ כֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד בְּאֶמְצַע סְעֻדָּתוֹ לֹא חָל עָלָיו עֲדַיִן חִיּוּב בהמ"ז וְיָכוֹל לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ קוֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ מִדִּינָא וְגַם לְעֵצָה טוֹבָה דְּשָׁמָּא יִשְׂבַּע לָא חָיְישִׁינַן כֵּיוָן שֶׁעוֹמֵד בְּאֶמְצַע הַסְּעוּדָה וְדַעְתּוֹ לֶאֱכֹל עוֹד אֵין לוֹ לִגְרֹום בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְמַפְרֵעַ וְגַם לְכַתְּחִלָּה בִּשְׁבִיל עֵצָה טוֹבָה דְּשָׁמָּא יִשְׂהוּ וְעָדִיף טְפֵי שֶׁלֹּא יְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ וְלֹא לְכַתְּחִלָּה לָכֵן הת"ק דס"ל שִׁינּוּי מָקוֹם לֹא הַוָּה הָפְסֵק קָאָמַר דִּכְשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ לֹא מִדִּינָא וְלֹא מֵעֵצָה טוֹבָה אֲפִילּוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה עֲלָהּ דָּיְיקִינַן שַׁפִּיר מִמַּיְלְתָא דת"ק הָא בִּדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ הַיְינוּ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִצְוָה עוֹבֶרֶת דִּלְעִנְיַן עֵצָה טוֹבָה דְּשָׁמָּא יִשְׂבַּח גָּרַע טְפֵי דְּבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ כֵּיוָן דְּגַבַּיְיהוּ הַוָּה שִׁינּוּי מָקוֹם הָפְסֵק דַּעֲמִידָתוֹ הִיא גְּמַר סְעֻדָּתוֹ יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה דְּשָׁמָּא יִשְׂבַּח דְּלָא הַוָּה כְּעֵין בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה כֵּיוָן שֶׁכְּבָר גָּמַר סְעֻדָּתוֹ וּמַה שֶּׁיֹּאכַל אַחַר כָּךְ סְעוּדָה אַחֲרִיתִי הִיא שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ עלי' בַּתְּחִלָּה משא"כ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִי' בב"מ דְּכֻלָּהּ חֲדָא סְעוּדָה הִיא וְכַנַ"ל וא"ש: אוּלָם בִּלְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת שֶׁכָּתַב הַטַּעַם שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ מִשּׁוּם דִּלְמָא מַמְשִׁיךְ וְלָא הַדַּר לְבָרוֹכֵי בְּדַוְקְתֵי' משא"כ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ ליכ' חֲשָׁשׁ זֶה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן גַּבֵּי דְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ אֲפִילּוּ עָנָה טוֹבָה לֵיכָּא אֵינוֹ עוֹלֶה יִשּׁוּב זֶה וְזֶהוּ יָמִים רַבִּים שֶׁהֶעֱלִיתִי יִשּׁוּב אַחֵר בַּלָּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ן בַּאֲרֻכָּה אֲבָל רְחוֹקָה הִיא בְּעֵינַי מִכַּוָּנָתוֹ לָכֵן דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן ז"ל פְּלִיאָה דַּעַת נִשְׁגְּבָה מִמֶּנִּי לֹא אוּכַל לָהּ אוּלָם דִּבְרֵי הָרָ"ן יִתָּכֵן לְיַיְשֵׁב כַּנַ"ל: וַעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לַמּוֹדָעִי דְּהָא תִּינַח לְדַעַת הָרֹא"שׁ דְּלְעֵיל שֶׁמְּפָרֵשׁ דְּהַהִּ בָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ לביה"כ אַיְירֵי אפי' בִּמְקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת שֶׁאֵין שְׁהוּת לְהִתְפַּלֵּל אַחַ"כ אוּלָם לְשִׁיטַת הָרִי"ף ז"ל לְקַמָּן דַּף ק"י כְּפִי שֶׁבֵּיאֵר הָרַמְבַּ"ן ז"ל בס' הַמִּלְחָמוֹת שָׁם דְּהַהִּ בָּרַיְיתָא אַיְירֵי שֶׁאֵין הַמְּצוָה עוֹבֶרֶת וְאִם הִי' רוֹצֶה לֹא הִי' נִכְנָס לבהכ"נ (שֶׁעַל כֵּן אֵין הַתְּפִלָּה הָפְסֵק בַּסְּעוּדָה) הַקֻּוְשְׁיָ' בִּמְקוֹמָהּ מֵהֵיכִי דָּיְיקִ הַשְׁתָּא בְּהַהִּ בָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לבהכ"נ דְּאַיְירֵי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ דְּהָא מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ אֵין ראי' לְגִירְסַת הָרִי"ף ז"ל דְּגָרִיס לְקַמָּן בְּהַהִּ בָּרַיְיתָא דְּתַנְיָא כְּוָתֵי' דר"י חַבְרֵי' שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין לְשְׁתּוֹת יַיִן וְעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן וכו' וס"ל דְּיַיִן אֵין טָעוּן בְּרָכָה לְאַחֲרָיו בְּמָקוֹמוֹ וְאַפִּ"ה קָתָנֵי עָקְרוּ וּמַהָא דְּקָתָנֵי כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִין בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ נָמֵי אֵין ראי' כֵּיוָן דְּאַיְירֵי שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ נָמֵי יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה דְּשָׁמָּא יִשְׂבַּח כִּדְאִיתָא לְהָהִדָ' בַּשַּׁ"ס אַהָא דְּדָיְיקִי' בְּמִילְתָא דת"ק אֶלָּא

טַעְמָא דִּבְדָבָרִים הַטָּעוּנִים וכו' אֲבָל דְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמָקוֹמָן אֲפִילוּ
לְרַבָּנָן כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וכו' וּבְשֶׁלָּמָא בְּהַהִוא בָּרַיְיתָא דִּלְעֵיל דְּעָקְרוּ
לָצֵאת לִקְרֵאת חָתָן וכו' דְּאַיְירִי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת שֶׁאֵין לָחוּשׁ לְעֵצָה טוֹבָה דָּיֵיק שַׁפִּיר
כְּדִלְעֵיל אֲבָל בְּהַהִוא דָּרַיְיתָא דע"כ אַיְירִי לְהָרִי"ף בְּשֶׁאֵין הַמִּצְוָה עוֹבֶרֶת אֵינוֹ עוֹלֶה הַהִוא
דְּיוּקָא: ונלע"ד לְיַישֵׁב בָּזֶה דְּהִנֵּה בל"ז יֵשׁ לְהָבִין הָאֵיךְ מִשְׁתְּמַע מִלְּשׁוֹן עָקְרוּ דְּהַיְינוּ
דְּבָרִים הַטָּעוּנִים בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן וּכְבָר נִתְחַבְּטוּ רז"ל בְּבֵיאוּרוֹ וְגַם אֲנִי אֶעֱנֶה אֶת
חֶלְקִי עפ"י מ"ש הט"ו דְּבְדָבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִין בב"מ לָא מְהַנֵּי הִנֵּיחַ מק"ח מִשּׁוּם דְּמַדֵּי
הוּא טַעְמָא דְּמְהַנֵּי הִנֵּיחַ מִקְצָת חֲבֵרִי' מִשּׁוּם דַּעֲדַיִין לֹא נָעֲקַר הַקְּבִיעוּת וְאֵלּוּ בִּדְבָרִים
שֶׁאֵין טְעוּנִין בב"מ לָא חֲשִׁיב קְבִיעוּת כְּלָל וא"כ שָׁלְמַדְנוּ דְּבְדָבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִין בב"מ לָא
חֲשִׁיב קְבִיעוּת כְּלָל יִתָּכֵן דְּהַיְינוּ דְּדָיֵיק מִדְּלָא קָתָנֵי יָצְאוּ אֶלָּא עָקְרוּ מַשְׁמַע שֶׁנֶּעֱקְרוּ
מִמֵּקִים קְבִיעוּתָם מִכְּלָל דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ שֶׁבָּהֶם שַׁיָּיךְ קְבִיעוּת וְכֵן עֲקִירוֹת
מָקוֹם הַקְּבִיעוּת דְּבְדָבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִין בב"מ שֶׁאֵין לָהֶם קְבִיעוּת לֹא שַׁיָּיךְ עֲקוּרָה אֶלָּא
הו"ל לְמִתְנֵי יָצְאוּ: אִיבְּרָא דבפ' כֵּיצַד מְבָרְכִין דַּף מ"ג אִיתָא בְּהֶדְיָא דִּבְפַת וְיַיִן מְהַנֵּי ס
(שֶׁאֶחָד יְבָרֵךְ לְכֻלָּם) מִשּׁוּם דַּחֲשִׁיב קְבִיעוּת משא"כ בִּשְׂאָר דְּבָרִים חוּץ מִפַּת וְיַיִן לָא
מְהַנֵּי הַסְּיָבָּה דְּלָא חֲשִׁיב קְבִיעוּת וְנִתְבָּאֵר זֶה בסי' רי"ג הֲרֵי דְּיַיִן נָמֵי חֲשִׁיב קְבִיעוּת לָכֵן
לְהָרַמְבַּ"ם וְהָרַשְׁבָּ"ם ז"ל דס"ל דְּיַיִן טָעוּן בְּרָכָה לְאַחֲרָיו בְּמְקוֹמוֹ א"ש הַאי דְּיוּקָא
מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ מַשְׁמַע דְּאַיְירִי בִּדְבַר קְבִיעוּת דְּהַיְינוּ פַּת וְיַיִן שֶׁהֵם דְּבָרִים הַטְּעוּנִין בְּרָכָה
לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן מֵהָרי"ף וְהַתּוֹסָ' ושא"פ דַּיַּיִן אֵין טָעוּן בְּרָכָה לְאַחֲרָיו בְּמְקוֹמוֹ אֵין ראי'
מִלְּשׁוֹן עָקְרוּ דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ דְּדִלְמָא אַיְירִי בְּיַיִן דַּחֲשִׁיב קְבִיעוּת וְאֵין
טָעוּן בְּרָכָה בְּמְקוֹמוֹ וַאֲמְטוּ הָכִי נָמֵי בְּהַהִוא דְּבָרַיְיתָא דְּתַנְיָא כְּוָותֵי' דר"י קָתָנֵי חֲבֵרַי' שֶׁהָיוּ
מְסֻבִּין לִשְׁתּוֹת יַיִן וְעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן וכו' מִשּׁוּם דִּשְׁתִּיַּית יַיִן חֲשִׁיב קְבִיעוּת וְשַׁיָּיךְ שַׁפִּיר
לָשׁוֹן עָקְרוּ אעפ"י שֶׁאֵין טָעוּן בב"מ וְלָכֵן הַזּוֹכֵרַח הָרָן"ן לְפָתֵר לְעֵיל בַּבָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ
לָצֵאת לִקְרַאת חָתָן דְּלָאו מִלְּשׁוֹן עָקְרוּ דָּיֵיק דְּאֵיכָא לְמֵימַר דְּאַיְירִי בְּיַיִן אֶלָּא מֵהָא דְּקָתָנֵי
טְעוּנִין בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ מִדִּינָא וַאֲפִילוּ בִּמְקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת וְכַנַ"ל מש"כ בְּהַהִוא בָּרַיְיתָא
דְּעָקְרוּ לֵילֵךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל) אע"ג דְּלֵיתָא לְהַהִוא דְּיוּקָא דְּהָא אַיְירִי בְּשֶׁאֵין הַמִּצְוָה
עוֹבֶרֶת וַאֲפִילוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִין בב"מ טָעוּן בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה כִּדְאִיתָא
לַהֲדִיהּ בַּשֵּׁ"ס) אֵיכָא לְמֵידַק שַׁפִּיר מִלְּשׁוֹן עָקְרוּ דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ דְּלֵיכָּא
לְאוֹקְמֵי בְּשְׁתִּיַּית יַיִן דְּהָא מִדְּקָתָנֵי בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ מִכְּלָל דְּאַיְירִי בְּשִׁיעוּר שֶׁצָּרִיךְ בְּרָכָה
אַחֲרוֹנָה דְּהַיְינוּ רְבִיעִית יַיִן וְהָאֵיךְ קָתָנֵי שֶׁעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לְבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל וְהָא
קיימל"ן שָׁתָה רְבִיעִית יַיִן אַל יִתְפַּלֵּל כִּדְאִיתָא בפ' הַדָּר דַּף ס"ד וְנִתְבָּאֵר בסי' צ"ט אֶלָּא
וַדַּאי לָא אַיְירִי בִּשְׁתִּיַּית יַיִן וּמִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ שְׁמִשְׁמְעוֹ שֶׁעָקְרוּ הַקְּבִיעוּת מִכְּלָל דְּאַיְירִי
בְּדָבָר הַטָּעוּן בְּרָכָה בְּמְקוֹמוֹ כְּגוֹן פַּת שֶׁשַּׁיָּיךְ בּוֹ קְבִיעוּת סְעוּדָה וא"ש כַּנַ"ל: עוֹד יִרְאֶה
לְיַישֵׁב בָּזֶה ע"פ מ"ש הָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת עוֹד פי' אַחֵר בְּהַהִוא דְּיוּקָא דְּדָיֵיק הַשַּׁ"ס
מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ וְזֶה לְשׁוֹנוֹ מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ לָצֵאת כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין וכו' אַלְמָא בְּמְקוֹמָן הֵם
מְבָרְכִי' דְּאִי לָא הו"ל לְמִתְנֵי וְיָצְאוּ לִקְרַאת חָתָן וכו' טְעוּנִין בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ חָזְרוּ טְעוּנִין
בְּרָכָה לְכַתְּחִלָּה עכ"ל וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַיֵּיק ע"ז מַהָא דְּאָמַר לְקַמָּן וְהַאי דְּקָתָנֵי עָקְרוּ
לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה וכו' וּלְהַהִוא פֵּירוּשָׁ' עֲדַיִין קָשֶׁה לָמָּה נִקְט בִּדְבָרֵי הת"ק עָקְרוּ וְלֹא
יָצְאוּ טְעוּנִין בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְאִי מִשּׁוּם לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה הַלֹּא מְגוּפֵי' דְּמִילְתָא דר'

יְהוּדָה נָמֵי שָׁמְעִינַן דְּאַיְירֵי אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ דְּהָא אִיהוּ נָמֵי קָאָמַר כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין וכו' וְלֹא יָצְאוּ וא"כ לָמָּה לִי דִּנְקַט בְּדִבְרֵי הת"ק דְּאַיְירֵי אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין וכו' וְלֹא יָצְאוּ דַּהֲוָה רְבוּתָ' טְפֵי וְצָרִיךְ לְדָחוֹק וְלוֹמַר מִשּׁוּם אַיְידֵי דִּנְקַט הַאי לִישָׁנָא בדר' יְהוּדָה לְרַבּוֹתָא קָתָנֵי הָכִי גַּם בְּדִבְרֵי הת"ק.

אוּלָם הָרָ"ן ז"ל וּשְׁאָר מְפָרְשֵׁי' שֶׁמֵּיָאֲנוּ לְפָרֵשׁ כֵּן יְתָכֵן דס"ל דְּמַהָא לָא אִירְיָא דְּיֵשׁ לוֹמַר דמש"ה קָתָנֵי הַאי לִישָׁנָא דְּכְשֶׁהֵן יוֹצְאִין וּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין לְרַבּוֹתָא דְּלָשׁוֹן זֶה מַשְׁמַע אֲפִילּוּ שֶׁיָּצְאוּ מִתְּחִילָּה ע"מ לַחֲזוֹר וְלֶאֱכֹל בְּמָקוֹמָן הָרִאשׁוֹן אַפ"ה טְעוּנִין בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּלְכַתְּחִילָּה וְאִי הֲוָה קָתָנֵי יָצְאוּ טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ חָזְרוּ טְעוּנִים בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה הֲוָה ס"ד דְּאַיְירֵי שֶׁלֹּא יָצְאוּ מִתְּחִילָּה ע"מ לַחֲזוֹר אֶלָּא יָצְאוּ סְתָם וְאֵירַע שֶׁחָזְרוּ לִמְקוֹמָן לָכֵן מְחַלֵּק בֵּין הִנִּיחוּ שָׁם זָקֵן אוֹ חוֹלֶה דִּסְתָמוֹ הוּא ע"מ לַחֲזוֹר לֹא הִנִּיחוֹ אֲבָל בְּיָצְאוּ ע"מ לַחֲזוֹר ה"א דַּאֲפִילּוּ בְּלֹא הִנִּיחוֹ זָקֵן א"ח א"צ לְבָרֵךְ אַהָכִי קָתָנֵי כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין וכו' וּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין וכו' לְהוֹרוֹת דַּאֲפִילּוּ יָצְאוּ ע"מ לַחֲזוֹר לִמְקוֹמָן אִם לֹא הִנִּיחוֹ זָקֵן א"ח טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּלְכַתְּחִילָּה לָכֵן הֲוֹכְרַח הָרָ"ן לְפָרֵשׁ הָתָם דְּדַיֵּיק מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ מִדֵּינָא אֲפִילּוּ בִּמְקוֹם מְצָוָה עוֹבֶרֶת וְכַנַּ"ל אוּלָם בְּהַהִ בָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ לֵילֵךְ לביהכ"נ אע"ג דְּמַיְירֵי בְּמְצָוָה שֶׁאֵינָהּ עוֹבֶרֶת וְלֵיתָא לְהַהִ דִּיוּקָא אפי' הָכִי אִיכָּא לְמֵידַק שַׁפִּיר דְּאַיְירֵי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן מֵהָא דְּאָמַר ת"ק עָקְרוּ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְלָא קָתָנֵי יָצְאוּ אֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ חָזְרוּ אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה דְּהָא אֲפִילּוּ בְּיָצְאוּ סְתָם נָמֵי לת"ק אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּלְכַתְּחִילָּה דְּאֵין לְחַלֵּק כמ"ש הַתּוֹסָ' ד"ה תַּנְיָא כְּוָותֵי' וְאַדְּרַבָּה הֲוָה רְבוּתָא טְפֵי אֶלָּא ע"כ אָתֵי לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּאַיְירֵי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן אַהָכִי נְקַט כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה וְהַשְׁתָּא א"ש נָמֵי הָא דְּמְשַׁנֵּי דְּאַהָכִי נְקַט בִּדְבְרֵי הת"ק עָקְרוּ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין וכו' דְּאַיְירֵי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ בִּשְׁבִיל לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה דַּאֲפִילּוּ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ נָמֵי בְּלֹא הִנִּיחַ מק"ח טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וכו' דאע"ג דִּבְדָבָר' יְהוּדָה גּוּפֵי' נָמֵי אִיתָא הַאי לִישָׁנָא כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אַפ"ה לָא הֲוָה שָׁמְעִי' מִינָּהּ דְּאַיְירֵי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ דִּבְדָבָר' יְהוּדָה הֲוָה ס"ד לְמֵימַר דִּנְקַט כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין וכו' וּכְשֶׁהֵן חוֹזְרִין לְרַבּוֹתָא דַּאֲפִילּוּ יָצְאוּ ע"מ לַחֲזוֹר לִמְקוֹמָן נָמֵי טָעוּן בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּלְכַתְּחִילָּה בְּלֹא הִנִּיחַ מק"ח וְכַנַּ"ל אַהָכִי נְקַט בְּדִבְרֵי הת"ק כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה דְּלֹא שַׁיְיךְ רְבוּתָא זוֹ דְּשָׁמְעִינַן מִינָּהּ שַׁפִּיר דְּאַיְירֵי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן וא"ש כַּנַּ"ל: תִּבְנָא לְדִינָא דִּלְעֵיל במ"ש הָרַמָ"א בהגה"ה מ"מ לְכַתְּחִילָּה לֹא יַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ בְּלֹא בְּרָכָה דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא יִשְׁכַּח מִלַּחֲזוֹר וְלֶאֱכֹל וכו' שֶׁאֵין כֵּן דַּעַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ זַ"ל דִּלְפִי מַאי דקיימל"ן כְּרַב חִסְדָּא כְּמוֹ שֶׁהִכְרִיעַ הָרַמָ"א בהגה"ה שָׁם רַשַּׁאי לַעֲקוֹר לְכַתְּחִילָּה בְּלֹא בְּרָכָה וְלָא חָיְישִׁי' שֶׁמָּא יִשְׁכַּח אוֹ יִשְׁכַּח מִלַּחֲזוֹר דְּהָא רַב חִסְדָּא קָאֵי כת"ק דר"י בַּבָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ לביהכ"נ וּבְהֶדְיָ' קָאָמַר ת"ק כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וכו' דְּכֵינָן דס"ל לר"ת בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה בְּמְקוֹמָן לָא הֲוָה שִׁינּוּי מָקוֹם הֶפְסֵק וְכֻלְּהוּ חֲדָא סְעוּדָה הִיא עִם מַה שֶּׁיֵּאכַל אַחַ"כ אֵין לוֹ לְבָרֵךְ בְּאֶמְצַע סְעֻדָּתוֹ וְלִגְרוֹם בְּרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְמַפְרֵעַ וּלְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם הַהִ חֲשָׁשָׁא דְּשֶׁמָּא יִשְׁהֶה אוֹ יִשְׁכַּח מִלַּחֲזוֹר שֶׁאֵינוֹ מִדִּינָא אֶלָּא מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה בְּעָלְמָא כמ"ש הַמָּרְדְּכַי וּמַה שֶּׁנִּרְשָׁם בהגה"ה רָ"ן נָמֵי לֵיתָא דאעפ"י שֶׁיֵּרָאֶה מִלְּשׁוֹן הָרָ"ן זַ"ל דְּמִדִּינָא צָרִיךְ לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ (כמ"ש המ"א) הִנֵּה לֹא כָּתַב הָרָ"ן כֵּן

אֶלָּא אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה וְאָזֵיל בְּשִׁיטַ' הָרִי"ף דְּפָסַק כְּרַב שֵׁשֶׁת דְּקָאֵי כְּרַבִּי יְהוּדָה וס"ל דְּבַמֶּה דר' יְהוּדָה לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי ת"ק אָתֵי אֲבָל לְפִי מַה שֶׁהִכְרִיעַ לַהֲלָכָה כר"חדְּקָאֵי כת"ק דר"י הָא קָאָמַר ת"ק בְּהֶדְיָ' דִּכְשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ דְּכֵיוָן דס"ל לת"ק דְּשִׁינּוּי מָקוֹם לֹא הֲוָה הֶפְסֵק וַעֲמִידָתוֹ לָאו גְּמָרָא סְעֻוְדָּתוֹ הִיא לֹא חָל עָלָיו עֲדַיִין חוֹבַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לָכֵן רַשַּׁאי לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ קוֹדֶם שֶׁיְּבָרֵךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּאֶמְצַע סְעוּדָה וַאֲפִי' שָׁלַח בִּמְקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת כמ"ש הָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת לְקַמָּן ד' ק"י אַהָא דִּשְׁנֵי רָבִינָא הָתָם אַרְבָּעָה כָּסֵי תַּקִּינוּ רַבָּנַן דְּהַךְ בָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לבהכ"נ אַיְיְרֵי שֶׁאֵין הַמִּצְוָה עוֹבֶרֶת וְאִם הָיָה רוֹצֶה לֹא הי' נִכְנָס לביהכ"נ וְגַם הָרֹא"שׁ שָׁם כָּתַב דְּאַיְיְרֵי בְּכָל עִנְיָן בֵּין בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת וּבֵין בְּמִצְוָה שֶׁאֵינָהּ עוֹבֶרֶת וְכֵן הב"י כָּאן בְּהַשָּׂגָתוֹ עַל דִּבְרֵי הַכֹּלְבּוֹ כָּתַב דִּפְשָׁטָא דְּבָרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ לביהכ"נ לָא מַשְׁמַע דְּאַיְיְרֵי דַּוְקָא בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת וְכֵן מוּכָח מֵהָא דְּקָתָנֵי הִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵרִי' וכו' וְאִי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת אַטּוּ הָנֵי חַבְרֵי' לָאו בְּנֵי מֶיְעְבַּד מִצְוָה נִינְהוּ וְהָא תִּינַח בַּהֲלִיכַת ביהכ"נ לְהִתְפַּלֵּל דְּאִיכָּא לְמִדְחֵי שֶׁאוֹתָן חַבְרֵי' כְּבָר הִתְפַּלְּלוּ אֲבָל בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אִם נֹאמַר דְּאַיְיְרֵי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּגוֹן שֶׁיַּעֲבוֹר זְמַן לִימּוּד הַחֲבֵרִי' יַחַד (כמ"ש הב"י לְדַעַת הַכֹּלְבּוֹ) הָאֵיךְ נִשְׁאֲרוּ הַמִּקְצָת חַבְרֵי' וְלֹא יָצְאוּ הָאֹהֱלָה לְמִצְוָה הָעוֹבֶרֶת וְעוֹד מוּכָח כֵּן מֵהָא דְּדָיְיקִינַן בְּמִילְּתָא דת"ק וְאָמְרִינַן אֶלָּא טַעְמָא בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ הָא דְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה בִּמְקוֹמָן כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְאִי טַעְמָא דת"ק דְּאֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם מִצְוָה עוֹבֶרֶת מַה לִי דְּבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ אוֹ דְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ וְאֵין לִדְחוֹת וְלוֹמַר מִשּׁוּם דְּבִדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לֹא אִכְפַּת לָן בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת לְפִי שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵךְ בְּדֶרֶךְ הִלּוּכוֹ וְאֵין עִכּוּב בְּבִרְכָתוֹ לִדְבַר מִצְוָה דְּמִלְּבַד שֶׁהוּא דֹּוחַק ג"כ לֹא יִתָּכֵן לְמַה שפי' הָרָ"ן דִּלְעֵיל בָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ לָצֵאת לִקְרַאת חָתָן דָּיֵיק דְּאַיְיְרֵי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ מִדִּינָא אֲפִילּוּ בִּמְקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת דְּאִי בִּדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ בִּמְקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת וְהָא דְּדָיֵיק הַשַּׁ"ס אַמִּילְּתָא דת"ק בַּבָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ לֵילֵךְ לבהכ"נ דְּהָא בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ הַיְינוּ בְּמָקוֹם שֶׁאֵין מִצְוָה עוֹבֶרֶת וּמִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁכַּח כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה בַּאֲרֻוְכָּה א"כ מוֹכֵר דְּהָא דְּאָמַר ת"ק בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ הַיְינוּ אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת לָכֵן יִרְאֶה שֶׁדִּבְרֵי הָרַמָּ"א בהגה"ה זוֹ לְקוּחִי' מִדִּבְרֵי הַכֹּלְבּוֹ דִּלְעֵיל שֶׁכָּתַב דִּלְכַתְּחִילָּה אָסוּר לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ לָלֶכֶת בְּמָקוֹם אַחֵר אֲפִילּוּ הִנִּיחַ שָׁם זָקֵן אוֹ חוֹלֶה אֶלָּא לְצוֹרֶךְ מִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּגוֹן לִקְרַאת חָתָן וכו' וְהִנְּךָ רוֹאֶה שֶׁהַכֹּלְבּוֹ הוּא יָחִיד בְּדָבָר זֶה נֶגֶד הָרָאָב"ן וְהָרֹא"שׁ וְהָרָ"ן וְגַם הב"י הִשִּׂיגוֹ וְכָתַב דִּפְשָׁטָא דְּבָרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לבהכ"נ לֹא מַשְׁמַע דְּאַיְיְרֵי דַּוְקָא בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת וְהַמְעַיֵּין בב"ח יִרְאֶה שֶׁהֵבִין דִּבְרֵי הַכֹּלְבּוֹ בְּעִנְיָן אַחֵר דְּלָא קָאֵי אַבָּרַיְיתָא כְּלָל אֶלָּא אַיְיְרֵי בְּעוֹקֵר מְקוֹמוֹ וְהוֹלֵךְ לֶאֱכֹל בְּמָקוֹם אַחֵר אע"ג דְּלֹא שַׁיָּיְךְ בָּזֶה חֲשָׁשָׁא דְּשֶׁמָּא יִשְׁכַּח אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁאָז יִצְטָרֵךְ לְבָרֵךְ בְּמָקוֹם הָאַחֵר שֶׁגּוֹמֵר סְעֻוְדָּתוֹ שָׁם לָכֵן אָסוּר לַעֲקוֹר מְקוֹמוֹ מִשּׁוּם דִּלְכַתְּחִילָּה צָרִיךְ לְבָרֵךְ בִּמְקוֹמוֹ יעוי"ש וְחַ"כּ מְסֻוְלֶּקֶת קֻוְשְׁיָ' הב"י הֵימֶנּוּ מֵהַבָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ לביהכ"נ דְּהָתָם אַיְיְרֵי שֶׁדַּעְתָּם לַחֲזוֹר וְלֶאֱכֹל וּלְבָרֵךְ בִּמְקוֹמָן הָרִאשׁוֹן לָכֵן רַשַּׁאי לַעֲקוֹר לְכַתְּחִילָּה לְכָל מַר כִּדְאִית לי' לְרַבִּי יְהוּדָה בְּהִנִּיחַ מק"ח וּלְרַבָּנָן אֲפִילּוּ בְּלַח הִנִּיחַ מק"ח וְהָכִי קיימל"ן אֲבָל

הַכֹּלְבּוֹ אַיְירִי בְּעוֹקֵר מְקוֹמוֹ לֶאֱכֹל וְלִגְמוֹר סְעוּדָתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר שֶׁדִּינוֹ לְבָרֵךְ בְּמָקוֹם הַשֵּׁנִי אֲבָל אָסוּר לַעֲשׂוֹת כֵּן לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא יְבָרֵךְ תְּחִילָּה קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן אִם לֹא שהי' דַּעְתּוֹ מִתְּחִילָּה לַעֲקוֹר מְקוֹמוֹ אוֹ בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת וא"ש וא"כ מ"ש רַמָ"א בהגה"ה מ"מ לְכַתְּחִילָּה לֹא יַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ בְּלֹא בְּרָכָה דְּחָיְישִׁי' שֶׁמָּא יִשְׁכַּח מִלַּחֲזוֹר וְלֶאֱכֹל וכו' הָא אִם עוֹקֵר מְקוֹמוֹ לֶאֱכֹל בְּמָקוֹם אַחֵר דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁיִּשְׁכַּח שָׁרֵי צ"ע טוּבָא דְּנַהֲפוֹךְ הוּא לְגַמְרֵי דְּלַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ לֶאֱכֹל בְּמָקוֹם אַחֵר אָסוּר אִם לֹא הי' דַּעְתּוֹ מִתְּחִילָּה לְכָךְ כמ"ש הַבַּ"ח ומ"א דִּבְהָכִי אַיְירִי הַכֹּלְבּוֹ אֲבָל אִם עוֹקֵר מְקוֹמוֹ ע"מ לַחֲזוֹר לִמְקוֹמוֹ הָרִאשׁוֹן שָׁרֵי אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָ' אוּלָם לְמַעֲשֶׂ' אֵינֶנִּי כְּדַאי לַחֲלוֹק עַל אֲדוֹנֵינוּ הָרַמָ"א זַ"ל אִם לֹא שֶׁיַּסְכִּימוּ עִמִּי בָּזֶה גְּדוֹלֵי הַמּוֹרִים מ"מ יִרְאֶה שֶׁאִם אֵין דַּעְתּוֹ לְהַפְלִיג כְּלָל אֶלָּא לִילֵךְ וְלַחֲזוֹר מִיָּד יָכוֹל לִסְמוֹךְ ע"ז וְלֹא יבר' לְמַפְרֵעַ כַּנַ"ל: שָׁם בהגה"ה וְדַוְקָא הִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵרִי' וכו' אֲבָל אִם הִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵרִי' וכו' אֲפִילּוּ מַה שֶּׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל אַ"צ לְבָרֵךְ ע"כ והב"ח וט"ז הִשְׁיגוּ עַל הָרַמָ"א בָּזֶה דְּלֹא נִמְצָא בַּשַּׁ"ס דְּמִהַנִּי הִנִּיחַ מק"ח אֶלָּא בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה בְּמִקּוֹמָן (לָמָ"ד דְּשִׁינּוּי מָקוֹם הֲוָה הֶפְסֵק אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ) אֲבָל לְדִידַן בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ מֵהֵי תֵּיתֵי דְּמַדֵּי הוּא טַעְמָא דְּמִהַנִּי הִנִּיחַ מק"ח אֶלָּא מִשּׁוּם דַּעֲדַיִין לֹא נָעֲקַר קְבִיעוּת הָרִאשׁוֹן כמ"ש הָר"ן וּבִדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ כְּגוֹן פֵּירוֹת ושא"ד דְּלֹא שַׁיָּיךְ בָּהּ קְבִיעוּ' כְּלָל לָא מְהַנֵּי הִנִּיחַ מק"ח זֶהוּ תַּמְצִית דִּבְרֵיהֶם בְּתוֹסְפוֹת בֵּיאוּר וכ"ת בב"י לְהֶדְיָ' אוּלָם הח"א הִסְכִּי' לְדַעַת הָרַמָ"א וְהֵבי' ראי' מֵהַשַּׁ"ס דְּדָיֵיק דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִי' בב"מ מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ וְנִדְחֲקוּ הַמְפָרְשִׁי' בְּפֵירוּשָׁא דְּהַהִוא דִּיוּקָא וְלָא דָּיֵיק בְּפִשִׁיטוּת מֵהָא דְּמַחַלֵּק בֵּין הִנִּיחַ מק"ח לְלֹא הִנִּיחַ אֶלָּא וַדַּאי שֶׁגַּם בִּדְבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ נָמֵי שַׁיָּיךְ בָּהּ חֲלֻקָּה זוֹ וּמְהַנֵּי בָּהּ הִנִּיחַ מק"ח ולע"ד אֵין מִזֶּה טַעֲנָה עפ"י מ"ש לְמַעְלָה דִּלְפִי מ"ש הט"ז דִּבְדָבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ לֹא שַׁיָּיךְ קְבִיעוּת כְּלָל הִנֵּה מִמָּנּוּ נִיקַּח גַּם אֲנַחְנוּ לְפָרֵשׁ דִּיוּקָא דְּהַשַּׁ"ס דְּדָיֵיק דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ ר"ל דִּלְשׁוֹן עֲקִירָה לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא בִּדָבָר שֶׁל קְבִיעוּת שֶׁנַּעֲקְרוּ מִקְּבִיעוּתָם לָצֵאת לָכֵן מִדְּלָא קָתָנֵי יָצְאוּ אֶלָּא עָקְרוּ מִכְּלָל דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁל קְבִיעוּת דְּאִלּוּ בִּדְבָרִים שְׁחִין טְעוּנִים בב"מ שֶׁאֵין לָהֶם קְבִיעוּת לֹא שַׁיָּיךְ לְשׁוֹן עֲקִירָה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵין טַעֲנָה מֵהָא דְּלָא דָּיֵיק הַשַּׁ"ס מֵהָא דְּמַחַלֵּק בֵּין הִנִּיחַ מק"ח דְּלֹא הִנִּיחַ אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁל קְבִיעוּת דְּהָא עֲדִיפָא מִינֵּי' קָא דָּיֵיק דְּאַיְירִי בְּדָבָר שֶׁל קְבִיעוּת מִדְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָ' עָקְרוּ שֶׁמִּשָּׁמְעוֹ שֶׁעָקְרוּ קְבִיעוּתָם כַּנַ"ל גַּם לפרש"י דְּדָיֵיק מִלְּשׁוֹן עָקְרוּ שֶׁמִּשָּׁמְעוֹ עֲקִירַת מְקוֹמָן שהי' לָהֶם לַעֲמוֹד וּלְבָרֵךְ שָׁם בִּמְקוֹמָן נָמֵי לק"מ דַּעֲדִיפָא מִינֵּי' קָא דָּיֵיק מֵהָא דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָ' עָקְרוּ שֶׁמִּשָּׁמְעוֹ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִי' בב"מ לָכֵן אֵין טַעֲנָה עַל דִּבְרֵי הב"י וב"ח וט"ז בָּזֶה מֵהַשַּׁ"ס זוֹלַת מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן וְהָרָ"ן שֶׁפֵּירְשׁוּ דְּלָאו מִלִּישָׁנָא דְּעָקְרוּ דָּיֵיק אֶלָּא מִדְּקָתָנֵי עָקְרוּ טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ שֶׁאֵין זֶה אֶלָּא בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ יעוי"ש וְאַמַּאי לֹא דָּיֵיק אַהַּ חֲלֻקָּה דְּהִנִּיחַ מק"ח וְזֶהוּ שֶׁדַּיֵּיק המ"א וְכָתַב וְנִדְחֲקוּ בְּפֵירוּשׁוֹ הָרָ"ן וְהָרַמְבַּ"ן הו"ל לְהַקְשׁוֹת מִדְּמַחַלֵּק וכו' אֲבָל לפרש"י וְרַשְׁבָּ"ם אֵין זֶה טַעֲנָה כְּלָל וְהַמְעַיֵּן בִּלְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"ם זַ"ל דַּף ק"ב ד"ה לְהוֹדִיעֲךָ וכו' יִרְאֶה לָעַיִן כְּדַעַת הב"י וב"ח וט"ז דְּזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם דְּלָא מְבָּעֲיָ' דְּבָרִים שֶׁאֵין צְרִיכִין בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בִּמְקוֹמָן שֶׁחַיָּיב אַחֲרֵיהֶן לְבָרֵךְ אעפ"י שֶׁחֲבֵרָיו פְּטוּרִין וכו' ר"ל שֶׁהִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵרִים בִּמְקוֹמָן שֶׁהֵם פְּטוּרִין לְבָרֵךְ אפי"ה אִיהוּ

שֶׁעָקַר מְקוֹמוֹ מְחֻוָּיב לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ ועפי"ז יִתָּכֵן ג"כ לְפָרֵשׁ תְּחִילַּת הַלָּשׁוֹן בְּדִבּוּר זֶה
שֶׁכָּתַב אֲבָל בִּשְׁאָר דְּבָרִים לֹא הי' יָכוֹל לוֹמַר טְעוּנֵי' בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וכו' דְּהָא אֵין צְרִיכִין
בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן עכ"ל וְלָשׁוֹן זֶה אֵינוֹ מוּבָן כְּלָל דְּהָא בְּהֶדְיָ' אִיתָא בַּשַּׁ"ס דְּבִדְבָרִים
שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ נָמֵי כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וַאֲפִילּוּ לְרַבָּנָן וְגַם סוֹתֵר
דִּבְרֵי עַצְמוֹ שֶׁכָּתַב אַחַ"כ בְּאוֹתוֹ דִּבּוּר לָא מִבָּעְיָ' דְּבָרִים שֶׁאֵין צְרִיכִין בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן
בְּמְקוֹמָן שֶׁחַיָּיב אַחֲרֵיהֶן לְבָרֵךְ וכו' וְאִם ר"ל שֶׁלֹּא הי' יָכוֹל לוֹמַר לָשׁוֹן זֶה דִּכְשֶׁהֵן יוֹצְאִין
טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ שֶׁמִּשֶּׁמְעוֹ שֶׁמְּבָרֵךְ בְּמְקוֹמוֹ כמ"ש בס' הַמִּלְחָמוֹת מַה בְּכָךְ אִם לֹא
יֹאמַר לָשׁוֹן זֶה והו"ל לְמִתְנֵי יָצְאוּ אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּבְיוֹתֵר קָשֶׁה מִי הִכְרִיחוּ
לְרַשְׁבָּ"ם ז"ל לְיַקְּנֵס לְכָל זֶה וְכִי מִסַּק זוֹ שֶׁאָמְרוּ בַּשַּׁ"ס דִּלְרִבּוּתָא נָקֵט דְּבָרִי' הַטְּעוּנִים
בב"מ לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה דַּאֲפִילּוּ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ טָעוּן בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ בְּלֹא
הִנִּיחַ מק"ח וכ"ש בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ וְאֵין בְּיָדֵינוּ לְכַוֵּן דְּבָרָיו כָּעֵת זוּלַת שֶׁנֹּאמַר
שֶׁהֵזְקִיקָה לוֹ לְרַשְׁבָּ"ם בְּהָא דְּאָמַר דְּקָתָנֵי עָקְרוּ לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה בְּלֹא הִנִּיחַ
מק"ח הֲלֹא בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ נָמֵי אִיכָּא רְבוּתָא לְרַבִּי יְהוּדָה בְּהִנִּיחַ מק"ח דְּאֵין
טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ אפי' בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"ת וא"כ אַדְּרַבָּא עֲדִיפָא לְמָנְקֵט
פְּלֵיגְתַּיְיהוּ בְּדִבְרֵי שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ דְּאִיכָּא רְבוּתָא לְתַרְוַיְיהוּ בִּדְרַבָּנָן ובדר"י משא"כ
עַתָּה בַּדְּבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ אֵין רְבוּתָא אֶלָּא לר' יְהוּדָה לְחוּד ואע"ג דְּמַסִּיק הָרַשְׁבָּ"ם
דְּהָכָא כֹּחַ דְּאִיסּוּרָא עָדִיף טְפֵי מִכֹּחַ דְּהֶיתֵּרָא הַיְינוּ אַלִּיבָּא דת"ק הוּא דְּלִיכָּא רְבוּתָא בְּכֹחַ
דְּהֶיתֵּרָא דְּכֵיוָן דְּאָמַר בְּשִׁינּוּי מָקוֹם שא"צ לְבָרֵךְ מֵהֵי תֵּיתֵי לְטָעוֹ' וּלְחַלֵּק בֵּין דְּבָרִים
הַטְּעוּנִים בב"מ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ וּטְפֵי מִסְתַּבֵּר לוֹמַר דס"ל שִׁינּוּי מָקוֹם לֹא
הֲוָה הֶפְסֵק כְּלָל כמ"ש הָרַשְׁבָּ"ם לְהֶדְיָא אֲבָל בִּדְרַבִּי יְהוּדָה דס"ל שִׁינּוּי מָקוֹם חָשׁוּב
הֶפְסֵק וְלֹא הֵקֵיל חַלָּא בְּהִנִּיחַ מק"ח וּבְדִין הִנִּיחַ מק"ח וַדַּאי יֵשׁ מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין דְּבָרִים
הַטְּעוּנִים בב"מ לִדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ א"כ הֲוָה שַׁפִּיר רְבוּתָא לר' יְהוּדָה ג"כ
בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ דְּאַפֵּ"ה בְּהִנִּיחַ מק"ח אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וכ"ש לְרַבָּנָן
דַּהֲוָה רְבוּתָא דַּאֲפִילּוּ בְּלֹא הִנִּיחַ נָמֵי ס"ל דְּאֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין
טְעוּנִים בב"מ משא"כ הַשְׁתָּא בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ לֵיכָּא רְבוּתָא אֶלָּא בדר' יְהוּדָה
לְחוּד וע"ז תי' וְהָא לֵיתָא דְּבִשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לָא מְהַנֵּי הִנִּיחַ מק"ח ובמ"ש
הָרַשְׁבָּ"ם אֲבָל בִּשְׁאָר דְּבָרִים לֹא הי' יָכוֹל לוֹמַר טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ בְּהֶכְרֵחַ לְהַגִּיהַ
תֵּיבַת אֵין וצ"ל אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ ור"ל דְּבִשְׁאָר דְּבָרִים לֹא הי' יָכוֹל לוֹמַר אֵין
טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ בְּהִנִּיחַ מק"ח דַּהֲוָה נָמֵי רְבוּתָא לר' יְהוּדָה שֶׁגַּם בִּשְׁאָר דְּבָרִים מְהַנֵּי
הִנִּיחַ מק"ח דְּהָא אֵין צְרִיכִין בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן וְלָא מְהַנֵּי בְּהוּ הִנִּיחַ מק"ח כֵּיוָן
שֶׁאֵין שָׁם קְבִיעוּת כְּמוֹ שֶׁסִּיֵּים אַחַ"כ בְּסוֹף הַדִּבּוּר בְּהֶדְיָ' דִּבְדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ
אֲפִילּוּ הִנִּיחַ מק"ח טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ לָכֵן בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לָא הֲוָה שָׁמְעִי'
רְבוּתָא אֶלָּא בִּדְרַבָּנָן לְחוּד וע"ז כָּתַב עוֹד וְלֵיכָּא לְאַקְשׁוּיֵי אַדְּרַבָּה וכו' לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחָן
דְּרַבָּנָן דִּמְקִילִין וכו' אֲבָל עַד הַשְׁתָּא הֲוָה קשי' לי' בדר' יְהוּדָה גּוּפֵי' דַּהֲוָה רְבוּתָא וְכַנַ"ל
וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶ' עכ"פ מְבוֹאָר מפי' הָרַשְׁבָּ"ם כְּדַעַת הב"י וב"ח וט"ז: אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיר עַל
דִּבְרֵיהֶם מֵהָא דְּאָמַר לְקַמָּן וְהָא דְּקָתָנֵי עָקְרוּ לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה דַּאֲפִילּוּ דְּבָרִים
הַטְּעוּנִים בב"מ טָעְמָא דְּהִנִּיחַ מק"ח וכו' מַשְׁמַע דְּאִי לָאו דְּקָתָנֵי עָקְרוּ הֲוָה ס"ד דְּהַהִנִּיחַ
חֲלוּקָהדְּהִנִּיחַ מק"ח אֲיִירֵי בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ הֵרֵי שָׁבָם בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים

בב"מ נָמֵי שַׁיָּיךְ הַךְ חֲלֻקָּה דְּהִנִּיחַ מק"ח דלא"כ כֵּיוָן דהת"ק מַקִּיל אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לָמָּה לִי דִּנְקַט עִקָּרוּ וְאִי מִשּׁוּם לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה הָא מִמֵּילָא שָׁמְעִינַן לָהּ מִכֵּיוָן דְּמְחַלֵּק ר' יְהוּדָה בֵּין הִנִּיחַ תק"ח לְלֹא הִנִּיחַ ע"כ אַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ א"ו דַּחֲלוּקָה זוֹ שַׁיְּיכָא אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ: אִיבָּרָא כְּעֵד מְבָרְכִין מ"ג א' בְּלִישָׁנָא בָתְרָא דר' יוֹחָנָן אִיתָא דִּבְפַת וְיַיִן מְהַנְּיָא הַסְיָבָּה שֶׁאֶחָד יְבָרֵךְ לְכֻלָּם דַּחֲשִׁיב קְבִיעוּת אֲבָל שְׁאָר דְּבָרִים רוּץ מִפַּת וְיַיִן לָא מְהַנֵּי בְּהוּ הֶסְיָבָּה מִשּׁוּם דְּלָא חֲשִׁיב קְבִיעוּת וְכֵן הָרַמָ"א בְּסִימָן רי"ג בהגה"ה יעוי"ש.

ועפי"ז אֲנִי אוֹמֵר דַּיָּיִן אעפ"י שֶׁאֵין טָעוּן בְּרָכָה בִּמְקוֹמוֹ לְדַעַת התו' וְהָרִי"ף וְהָרֹא"שׁ ורוה"פ מ"מ מְהַנְּיָא בי' הִנִּיחַ מק"ח כֵּיוָן דַּחֲשִׁיב קְבִיעוּת וּמְהַנְּיָ בי' הֶסְיָבָּה משא"כ בִּשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ דְּלָא חֲשִׁיב קְבִיעוּת לָא מְהַנְּיָא בְּהוּ הִנִּיחַ מק"ח דְּמַדֵּי הוּא טַעְמָא דִּמְהַנְּיָ הִנִּיחַ מק"ח משו' דַּעֲדַיִין לֹא נָעֲקַר הַקְּבִיעוּת כמ"ש הָרַן"ן וְהָא לֹא שַׁיָּיךְ גַּבַּיְיהוּ קְבִיעוּת כְּלָל וּבָזֶה מְסֻלָּק טַעֲנַת המ"א מַהָא דְּלָא דָּיֵיק הַשַּׁ"ס דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ מַהָא דִּמְחַלֵּק בֵּין הִנִּיחַ מק"ח לְלֹא הִנִּיחַ מִשּׁוּם דַּהֲוָה מָצֵי לְמִדְחֵי דְּאַיְירִי בְּיַיִן שֶׁאֵין טָעוּן בְּרָכָה בִּמְקוֹמוֹ וְאַפְּ"ה מְהַנְּיָא בי' הִנִּיחַ מק"ח מִשּׁוּם דִּשְׁתִּיַּית יַיִן חֲשִׁיב קְבִיעוּת וא"ש וְגַם קֻושְׁיָיתֵינוּ מִסְתַּלֶּקֶת דְּשַׁפִּיר מְשַׁנֵּי דְּהַאי דְּקָתָנֵי עָקְרוּ לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה וכו' דְּאִי לָאו דְּקָתָנֵי עָקְרוּ הֲוָה ס"ד דְּאַיְירִי בִּשְׁתִּיַּית יַיִן שֶׁאֵין טָעוּן בְּרָכָה בִּמְקוֹמוֹ וְאַפְּ"ה מְהַנֵּי בי' הִנִּיחַ מק"ח כֵּיוָן דַּחֲשִׁיב קְבִיעוּת וּבְהִנִּיחַ מק"ח עֲדַיִין לֹא נָעֲקַר הַקְּבִיעוּת כַּנַ"ל (וְאֵין לְהַקְשׁוֹת הַאֵיךְ אֶפְשָׁר דְּאַיְירִי בִּשְׁתִּיַּית יַיִן א"כ הַאֵיךְ קָתָנֵי עָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ לביהכ"נ לְהִתְפַּלֵּל הָא קיימ"ל שָׁתָה רְבִיעִי' יַיִן אַל יִתְפַּלֵּל זֶה אֵינוֹ דְּהָא בסי' ק"צ סְפוּקִי מְסַפְּקָא לָן בְּשִׁיעוּר בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה אוּלַי הוּא בִּכְזַיִת אוֹ כַּבֵּיצָה גַּם יִתָּכֵן דר' יוֹחָנָן לֵית לי' דְּשְׁמוּאֵל פ' הַדָּר דַּף ס"ד דְּאָמַר שָׁתָה רְבִיעִית אַל יִתְפַּלֵּל כַּנַ"ל): אוּלָם לְדַעַת רַשׁ"י וְהָרַשְׁבָּ"ם וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁסּוֹבְרִים דַּיָּיִן טָעוּן בְּרָכָה לְאַחֲרָיו בִּמְקוֹמוֹ מֵעַתָּה בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לֵיכָּא קְבִיעוּת וְלָא מְהַנֵּי בְּהוּ הִנִּיחַ מק"ח הָדָרָא קוּשְׁיָ' לְדֻכְתֵּי' אִיבָּרָא דְּבִבְרָכוֹ' שָׁם אי' בְּלִישָׁנָא קַמָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּכָל שְׁאָר דְּבָרִים חוּץ מִפַּת וְיַיִן לח בָּעֵי הֶסְיָבָּה וּבֵיאֵר הב"י בסי' ריי"ג דְּהַךְ לִישָׁנָא נָמֵי בָּעֵי קְבִיעוּת אֶלָּא דס"ל דְּכָל שַׁחַר דְּבָרִים שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לְהָסֵב גַּם בְּלִי הֶסְיָבָּה חֲשִׁיב קְבִיעוּת וְכֵינָן שֶׁכֵּן נָמֵי אַזָּדָא לָהּ קֻוּשְׁיָ' המ"א דְּלָא הֲוָה מָצֵי לְמֵידַק דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ מֵהָא דְּהִנִּיחַ מק"ח וּלְהַקְשׁוֹת מִזֶּה אַדְּרַב חִסְדָּא דְּאִימָא ס"ל לר"ח כְּהַךְ לִישָׁנָא זָר דְּבָרִים חֲשִׁיב קְבִיעוּת וּמְהַנְּיָא בְּהוּ הִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵרוֹ' וְאַמְּטוּ הָכִי נָמֵי קָאָמַר שַׁפִּיר דְּמֵהָא לָא הֲוָה תְּיוּבְתָּא לר' יוֹחָנָן דְּדִלְמָא ס"ל לר' יוֹחָנָן כְּהַךְ לִישָׁנָא שֶׁגַּם בִּשְׁאָר דְּבָרִים שַׁיָּיךְ קְבִיעוּת וּמְהַנֵּי בְּהוּ הִנִּיחַ מק"ח וּלְהָכִי קָתָנֵי עָקְרוּ לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה דְּאִי לָאו דְּתָנֵי עָקְרוּ הֲוָה ס"ד דר' יְהוּדָה אַיְירִי בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ אֲבָל לְמַאי דקיימל"ן בְּסִימָן רי"ג כְּהַךְ לִישָׁנָא דְּכָל שְׁאָר דְּבָרִים חוּץ מִפַּת וְיַיִן לָא חֲשִׁיב קְבִיעוּת לח מְהַנֵּי בְּהוּ הִנִּיחַ מק"ח וַאֲפִילּוּ לְפִי מַה שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה בִּלְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"ם ז"ל דְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּהָכָא ס"ל דִּבְדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לָא מְהַנֵּי בְּהוּ הִנִּיחַ מק"ח לָכֵן אי הֲוָה קָתָנֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לָא הֵי ר' יְהוּדָה בֵּין הִנִּיחַ מק"ח זֶהוּ לְפִי הָאֱמֶת הוּא דס"ל הָכִי אֲבָל מ"מ הַשְׁתָּא דְּמְחַלֵּק בֵּין הִנִּיחַ מק"ח אוֹ לָאו לֹא סָמְכָה הַבָּרַיְיתָא ע"ז שֶׁיִּהְיֶ' מוּכָח מִתּוֹכוֹ דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ לְפִי שהי' מָקוֹם לבע"ד לוֹמַר דְּאוֹנִי ס"ל לר' יְהוּדָה שֶׁגַּם בִּשְׁאָר דְּבָרִים

חֲשִׁיב קְבִיעוּת אַהֲכִי קָתָנֵי עָקְרוּ וְתוּ דְּהָא כָּתְבוּ הַטַּ"ז וּמ"א סִימָן רי"ג שֶׁעִנְיַן הַקְּבִיעוּת מִשְׁתַּנֶּה לְפִי הַזְּמַן וְהַמָּקוֹם וְהָאִידָּנָא גַּם בְּשָׁכָר וּמֵי דְּבַשׁ חֲשִׁיב קְבִיעוּת כְּמוֹ בְּיַיִן א"כ אַזְדָּא לְהַקּוֹשְׁיָתֵנוּ וְגַם קוֹשְׁיָ' המ"ח לְמַ"ר דְּאֵין לְהוֹכִיחַ מִפְּאַת חֲלוּקָה זוֹ דְּהִנֵּיחַ דְּאַיְירִי בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ דִּלְפָעָמִי' גַּם בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ נָמֵי רְגִילִין לִקְבּוֹעַ עֲלֵיהֶם וּמְהַנְּיָא בְּהוּ הִנֵּיחַ מק"ח (וְדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דַּל דִּלְעֵיל נָמֵי א"ש דְּבִדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ כְּשֶׁאֵין לָהֶם קְבִיעוּת לָא מְהַנֵּי הִנֵּיחַ מק"ח וּכְשֶׁיֵּשׁ לָהֶן קְבִיעוּת לָא הֲוָה רְבוּתָא טְפֵי מִדְּבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ וְהַבֵּן זֶה) וְיֵשׁ לְהָבִי' רְאִי' נְכוֹנָה דְּלָא מְהַנֵּי הִנֵּיחַ מק"ח לִדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ שֶׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק בְּהָא דְּאָמַר דְּמַהָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לָא הֲוָה תְּיוּבְתָּא דר' יוֹחָנָן דְּאָמַר כְּרַבָּנָן דר"י מַשְׁמַע הָא מִבָּרַיְיתָא דִּלְעֵיל שַׁפִּיר הֲוָה תְּיוּבְתֵּי' כִּדְאַסְּיקְנָא לְעֵיל בִּתְיוּבְתָּא וְאַמַּאי דִּלְמָא הַדְּ בָּרַיְיתָא דִּלְעֵיל אפי' כר' יְהוּדָה וְאֵיהוּ ס"ל כְּרַבָּנָן כִּדְדָחֵינַן הָכָא אֶלָּא וַדַּאי דְּלֹא יְתָכֵן לְאוֹקְמֵי הַדְּ בָּרַיְיתָא דִּלְעֵיל דְּשִׁינּוּי מָקוֹם צָרִיךְ לְבָרֵךְ כר' יְהוּדָה דְּהָא לר' יְהוּדָה אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ נָמֵי אַיְירִי והו"ל לְחַלֵּק בֵּין הִנֵּיחַ מק"ח אוֹ לָאו כְּדִמְחַלֵּק בְּאִינָךְ בָּרַיְיתוֹת א"ו דְּאָתֵי כְּרַבָּנָן דס"ל בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ אֵין הַשִּׁינּוּי מָקוֹם הֶפְסֵק כְּלָל אֶלָּא דַּוְקָא בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ וְשָׁם אֵין חִילּוּק בֵּין הִנֵּיחַ מק"ח אוֹ לָאו (לְפִי שֶׁאָז לֹא הָיוּ רְגִילִין לִקְבּוֹעַ בִּשְׁאָר דְּבָרִי' שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ) כַּנַ"ל הָעוֹלָה מִזֶּה בְּדִין הִנֵּיחַ מק"ח דִּבְיַיִן וַדַּאי מְהַנֵּי הִנֵּיחַ מק"ח וּבִשְׁאָר דְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִין בב"מ אִם רְגִילִין לִקְבּוֹעַ עָנְיוֹ מְהַנֵּי הִנֵּיחַ מק"ח אֲבָל בִּדְבָרִים שֶׁאֵין רְגִילִין לִקְבּוֹעַ עָלָיו לָא מְהַנֵּי הִנֵּיחַ מק"ח וְתוּ לָא מִידִּי: א כָּתַב הָרִי"ף וְקָאָמְרִי רַבָּנָן הִלְכָתָא כְּרַב שֵׁשֶׁת דְּתַנְיָא כְּוָותֵי' וְאע"ג דִּשְׁנֵי רַב נַחְמָן ב"י לָא סָמְכִי' אַשִּׁנּוּיָא ע"כ וְכָתַב הָרֹא"ש ע"ו לֹא יָדַעְנָא לָמָּה כָּתַב דְּלָא סָמְכִינַן אַשִּׁנּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י אֵין שִׁנּוּיָא מְבוֹרָר בַּגְּמָרָא יוֹתֵר מִזֶּה כֵּינָן דְּמָצָא בָּרַיְיתָא דַּעֲקִירוֹת ר' יְהוּדָה וּפְלִיג את"ק דְּבַמֶּה ד"א דְּבָרַיְיתָא ד"ה פְּלִיג את"ק וא"כ בָּרַיְיתָא קַמָּיְיתָא דְּפָרִיךְ מִינָּהּ לְרַב חִסְדָּא יְחִידָאָה הִיא וְאַמַּאי פָּסַק כְּיָחִידָאָה עכ"ל ובכ"מ פ"ד מה' בְּרָכוֹת תָּמַהּ עַל הָרֹא"ש מֵהָא דְּעֵירוּבִין פ' חַלּוֹן ופ"ג דְּסַנְהֶדְרִין כ"ה נָחְלְקוּ שָׁם רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דר' יוֹחָנָן ס"ל בָּמָה דר' יְהוּדָה לַחֲלוֹק את"ק וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ ב"ל ס"ל בְּמַה לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הת"ק וּכְבָר כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּמָגִילָּה כ"ז ושא"ד דקיימל"ן בְּכָל דֻּכְתֵּי כָּרִיבָ"ל נָגֵד רַבִּי יוֹחָנָן וה"נ קיימל"ן כָּרִיבָ"ל דְּבַמֶּה לְפָרֵשׁ הוּא וְלֹא לַחֲלוֹק וא"כ לֵיתָא לְשִׁנּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י דְּאָתֵי כְּרַבִּי יוֹחָנָן וְלָא קיימל"ן כְּוָותֵי' עכ"ד וְהֵם תְּמוּהִי' לְכְאוֹרָה דַּהֲרֵי הָרֹא"ש בְּעַצְמוֹ הִרְגִּישׁ בָּזֶה לְהַכְחִידָה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב דְּבַמֶּה ד"א דְּבָרַיְיתָא ד"ה פְּלִיג את"ק וְכֵן הוֹכִיחוּ הַתּוֹסָ' בְּעֵירוּבִין ס"פ חַלּוֹן מְסַוְּגִי' דְּחֻלִּין פ"ח דְּבַבָּרַיְיתָא אפי' אֵימָתַי גְּמִי לַחֲלוֹק הוּא וכ"ש בָּמָה וְתוּ דְּבְעֵירוּבִין שָׁם אי' בְּהֶדְיָ' כָּל מָקוֹם שֶׁאָמַר ר"י אֵימָתַי וּבְמַה בְּמִשְׁנָתֵינוּ וכ"כ הַמָּרְדְּכִי וְהָרַמְבַּ"ן זַ"ל בְּמִלְחֲמוֹת ד' יעו"ש: אִיבָּרָא שֶׁהָרִי"ף זַ"ל ס"פ חַלּוֹן לָא גָּרִיס הָתָם בְּמִשְׁנָתֵינוּ וְגַם מַה שֶׁהוֹכִיחוּ שָׁם מְסַוְּגִי' דְּחֻלִּין פ"ח דְּבַבָּרַיְיתָא אֲפִילּוּ אֵימָתַי לַחֲלוֹק הוּא הִנֵּה בְּחֻלִּין שָׁם הֵבִיאוּ גִּירְסָא אַחֶרֶת וְכָתְבוּ שָׁם דִּלְפִי אוֹתָהּ גִּירְסָא יְתָכֵן שֶׁגַּם בְּבָרַיְיתָא הוּא לְפָרֵשׁ עַל כֵּן לֹא שָׁעָה הכ"מ אֶל דִּבְרֵי הָרֹא"ש בָּזֶה וְשַׁפִּיר כָּתַב דִּלְמַאי דקיימל"ן כָּרִיבָ"ל נָגֵד ר' יוֹחָנָן גַּם הָכָא בָּמָה לְפָרֵשׁ הוּא וְתוּ דְּהַתּוֹסָ' בֵּיצָה ט"ו כָּתְבוּ אִפְכָּא דְּבַבָּרַיְיתָא לכ"ע בָּמָה לְפָרֵשׁ הוּא **(הגה"ה אִיבָּרָא שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בֵּיצָה ט' הנ"ז צְרִיכִין בֵּיאוּר שֶׁכָּתְבוּ וא"ת הָא כ"מ דְּתָנֵי בָּמָה לַחֲלוֹק וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהַיְינוּ בַּמִּשְׁנָה אֲבָל לֹא בְּבָרַיְיתָ' עכ"ל וְלִכְאוֹרָה הוּא נָגֵד

מ"ש בְּעֵירוּבִין שָׁם דְּאַדְּרַבָּה בְּבָרַיְיתָ' אֲפִילּוּ אֵימָתַי לַחֲלוֹק אֶלָּא שֶׁבְּזֶה יֵשׁ לוֹמַר שֶׁדִּבְרֵיהֶם שָׁם הֵם עפ"י גִּירְסָא אַחֶרֶת שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בְּחֻלִּין פ"ח הַנָּ"ל שֶׁגַּם בְּבָרַיְיתָא נָמֵי לְפָרֵשׁ הוּא אֲבָל קָשֶׁה דְּהָאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁבְּבָרַיְיתָא לכ"ע בְּמַה לְפָרֵשׁ הָא בְּסֻוגְיָא דִּשְׁמַעְתִּי' מַסְקִי הַתּוֹסָ' לַהֲלָכָה כְּרַב חִסְדָּא וּכְשִׁנּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י דְּבַמֶּה דר"י בְּבָרַיְיתָ' דְּהָכָא לַחֲלוֹק הוּא וְלֹא לְפָרֵשׁ.

וְהַיּוֹתֵר תָּמוּהַּ דְּמֵהֵיכָן פְּסִיקָא לְהוּ בְּקֻוְשְׁיָיתָם דקיימל"ן בָּמָה לַחֲלוֹק הוּא הֲלֹא רִיבָּ"ל ס"ל בָּמָה לְפָרֵשׁ הוּא וּבְכָל דֻּוְכְתִּי' הֲלָכָה כָּרִיבָּ"ל נֶגֶד רַבִּי יוֹחָנָן כמ"ש הַתּוֹסָ' בִּמְגִילָּה כ"ז וְכַנַּ"ל וְיִרְאֶה דְּמִסֻּוגְיָא דְּהָכָא פְּסִיקָא לְהוּ דקיימל"ן בָּמָה לַחֲלוֹק הוּא משו' דִּלְעֵיל ד' ק"א פָּסְקוּ הֲלָכָה כְּרַב חִסְדָּא דְּתַנְיָא כְּוָוְתֵי' בְּמַסְקָנָא וא"כ לְפוּם מַאי דס"ד דְּהַתּוֹסָ' קֻוְשְׁיָיתָם דְּאֵין חִילּוּק בֵּין מִשְׁנָה לְבָרַיְיתָא מוּכָח מֵהָכָא דקיימל"ן בְּמַה לַחֲלוֹק הוּא כְּפִי שִׁנּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּלָא קיימל"ן כָּרִיבָּ"ל בְּהָא מִשּׁוּם דִּבְעֵירוּבִין שָׁם קַיְימִי שְׁמוּאֵל וְרַב חִסְדָּא בְּשִׁיטְתֵי' דר' יוֹחָנָן והו"ל רִיבָּ"ל יָחִיד נֶגֶד רַבִּים: אוֹ יֹאמַר דְּגַם מִסֻּוגְיָ' דְּהָתָם גּוּפֵי' פְּסִיקָא לְהוּ דְּבַמֶּה לַחֲלוֹק דְּהָא בְּנֵי רַבִּי חִיָּיא וַדַּאי ס"ל הָתָם בָּמָה לַחֲלוֹק ור"ח נָמֵי דס"ל דר' יְהוּדָה מְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הת"ק אָתֵי עֲלָהּ מִדִּיּוּקָא)** וא"כ וַדַּאי לָא קיילּ"ן כְּשִׁנּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י בָּזֶה וְעוֹד נִרְאֶה דַּאֲפִי' לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּעֵירוּבִין ע"כ לָאו בְּכָל מָקוֹם הֲוָה בָּמָה לַחֲלוֹק בְּבָרַיְיתָא דְּהָא בְּבֵיצָה שָׁם בַּבָּרַיְיתָא אִיתָא בָּמָה לְפָרֵשׁ וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּהַאי כְּלָלָא דְּאֵימָתַי וּבָמָה לָא אִתְּמַר אֶלָּא בַּמִּשְׁנָה אֲבָל בְּבָרַיְיתָא פְּעָמִים לַחֲלוֹק וּפְעָמִי' לְפָרֵשׁ כמ"ש הַתּוֹסָ' בְּבֵיצָה שָׁם (עפ"י מַה שֶׁבֵּיאַרְנוּ בהגה"ה) וְהַיְינוּ דַּוְקָא הֵיכִי דְּמוּכָח בְּהֶדְיָ' מִתּוֹךְ הַבָּרַיְיתָא עַצְמָהּ כְּהַהִיא דְּחֻלִּין פ"ח שָׁם מוּכָח מִבָּרַיְיתָא גּוּפָהּ דְּלַחֲלוֹק הוּא וְכֵן בְּבֵיצָה שָׁם אָתֵינַן לְמֵידַק מִתּוֹךְ הַבָּרַיְיתָא עַצְמָהּ דִּלְפָרֵשׁ הוּא אֲבָל הֵיכָא דְּלָא מוּכָח מִסְתָּמָא הֲוָה בְּבָרַיְיתָא כְּמוֹ בְּמַתְנִיתִין כְּמוֹ שֶׁמְּחַלְּקִין הַתּוֹסָפוֹת בְּחֻלִּין שָׁם וְכָתְבוּ דַּאֲפִי' דְּמָצִינוּ בַּבָּרַיְיתָא אַחֲרִיתִי דִּפְלִיגִי רַבָּנָן בְּהֶדְיָ' אַדְּרַבִּי יְהוּדָה אַפֵּ"ה בְּהַךְ בָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי אֵימָתַי וּבָמָה הֲוָה לְפָרֵשׁ כָּל עוֹד דְּלָא מוּכָח בְּאוֹתָהּ בָּרַיְיתָא עַצְמָהּ שֶׁהוּא לַחֲלוֹק עש"ה וְלָכֵן מְשַׁנֵּי רַב נַחְמָן ב"י שַׁפִּיר אַלִּיבָּא דר"ח כָּאן דְּאִית לי' בְּהֶדְיָ' בְּעֵירוּבִין שָׁם בָּמָה לַחֲלוֹק הוּא בְּמַתְנִיתִין ה"ה בְּבָרַיְיתָא לַחֲלוֹק הוּא הֵיכָא דְּלָא מוּכָח בְּהֶפֶךְ וְאַהָכִי נָמֵי מַסִּיק דר' יוֹחָנָן מָצֵי סָבַר כְּרַבָּנָן דר' יְהוּדָה כֵּיוָן דר' יוֹחָנָן אִית לי' בְּעֵירוּבִין שָׁם דְּבַמֶּה לְחַלֵּק הוּא בְּמַתְנִיתִין ה"ה בַּבָּרַיְיתָא הֵיכָא דְּלָא מוּכָח דִּלְפָרֵשׁ הוּא חֶבֶל לְמַאי דקיימל"ן כָּרִיבָּ"ל דְּבַמֶּה לְפָרֵשׁ הוּא בְּמַתְנִיתִין ה"ה בְּבָרַיְיתָא כָּל הֵיכָא דְּלָא מוּכָח מִתּוֹךְ הַבָּרַיְיתָא גּוּפָהּ שֶׁהוּא לַחֲלוֹק כְּהַהִיא דְּחוֹלֵק שָׁם סְתָמָא בָּרַיְיתָא כְּמַתְנִיתִין וא"כ בָּמָה דְּהָכָא נָמֵי לְפָרֵשׁ הוּא וְלֵיתָא לְשִׁינּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י כַּנַּ"ל לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הכ"מ דִּלְעֵיל וכ"ש לפמ"ש הָרֹא"שׁ ושא"פ דְּהָרִי"ף גָּרִיס בְּמַסְקָנָא תַּנְיָא כְּוָוְתֵי' דר' יוֹחָנָן וְכֵיוָן דְּחָזֵינַן דִּכְבָר אַסִּיק הַשַּׁ"ס לְעֵיל לְהָא דר' יוֹחָנָן בִּתְיוּבְתָּא בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּהַהִיא דְּתַנְיָא כְּוָוְתֵי' דר' יוֹחָנָן לָאו דְּסָמְכָא הִיא כמ"ש בַּעַל הַמָּאוֹר דְּחִיצוֹנָה הָיְתָה שֶׁהִגִּיעָה לְרַבָּנָן סָבוֹרָאֵי ובכ"מ כָּתַב דְּגַם לְסָפְרֵי' שֶׁלָּנוּ שֶׁכָּתוּב**(דְּאָמַר ת"ק מִשּׁוֹבָךְ לַשּׁוֹבָךְ וְתוּ דָּחֵי לְהַאי דִּיּוּקָא מַשְׁמַע דִּבְלָא דִּיּוּקָא לכ"ע בָּמָה לַחֲלוֹק הוּא (וְהָא דְּלָא אָמַר הָתָם בֶּאֱמֶת דר' חַיָּיא ס"ל בָּמָה לְפָרֵשׁ בְּלֹא דִּיּוּקָא מִשּׁוּם דא"כ בְּמַאי טָעוּ בְּנֵי ר"ח דְּהָא וַדַּאי מִילֵּי דִּכְלָלָא הֲוָה שְׁמִיעָא לְהוּ מֵאָבוֹה) וְעָלָה קשי' לְהוּ כֵּיוָן דס"ל בָּמָה לַחֲלוֹק א"כ הֵיכִי בָּעֵי לְמֵידַק הָתָם דְּרַבִּי יְהוּדָה מְפָרֵשׁ דִּבְרֵי ת"ק הָא כְּלָלָא הוּא בכ"מ דְּבַמֶּה לַחֲלוֹק ע"ז תֵּירְצוּ דְּלָא אִתְּמַר הַאי כְּלָלָא דְּאֵימָתַי וּבָמָה

אֶלָּא בְּמַתְנִיתִין אֲבָל בְּבָרַיְיתָא לֵיתָא לְהַאי כְּלָלָא אֶלָּא לִפְעָמִים שֶׁאֲפִי' בָּמָה לְפָרֵשׁ כִּי הָתָם
וּפְעָמִים שֶׁגַּם אֵימָתַי לַחֲלוֹק כְּמוֹ שֶׁמּוֹכִיחוֹ בְּעֵירוּבִין שָׁם כַּנַ"ל אוּלָם לְשׁוֹן הֲמָרְדְּכַי
בְּשֵׁמַעְתִּי' שֶׁכָּתַב וְאִם תֹּאמַר הָא אי' בְּסַנְהֶדְרִין כ"ה דלכ"ע בָּמָה לַחֲלוֹק וְיֵשׁ לוֹמַר דְּהַיְינוּ
בַּמִּשְׁנָה וכו' אֵינָן מוּבָן כְּלָל דְּהָא אַדְּרַבָּה אִיתָא הָתָם וּבְעֵירוּבִין דִּבְבָמָה פְּלִיגִי וְרִיבָ"ל אִית
לי' בָּמָה לְפָרֵשׁ הוּא וצ"ע: תַּנְיָא כְּוָותֵי' דְּרַב חִסְדָּא מִדְּלָא אוֹתְבוּהּ מִינָּהּ לְרַב שֵׁשֶׁת ע"כ
לָאו דְּסָמְכָא הִיא וְלֹא מַתְנִי' בֵּי ר"ח ור' אוֹשַׁעְנָ' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֵין לָנוּ הוֹכָחָה מִשּׁוּם מָקוֹם
דִּפְלִיגִי רַבָּנַן עלי' דר' יְהוּדָה לָכֵן וַדַּאי בַּבָּרַיְיתָא דַּעֲקִירוֹת סְתָמָא בְּמַה לְפָרֵשׁ הוּא אַלִּיבָּא
דר' יְהוֹשֻׁעַ ב"ל דקיימל"ן כְּוָותֵי' וְלֵיתָא לְשִׁינּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י לָכֵן קָאָמְרִי רַבָּנַן אתָא
דַּהֲלָכָה כְּרַב שֵׁשֶׁת כַּנַ"ל: אוּלָם יֵשׁ אִתָּנוּ מָקוֹם לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרִי"ף בע"א דְּאָזֵיל לְטַעְמֵי
אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דִּלְקַמָּן דַּף ק"י אַהָא דְּשַׁנִי רָבִינָא דְּרַב נַחְמָן ב"י לָכֵן קָאָמְרִי רַבָּנַן אתָא
דַּהֲלָכָה כְּרַב שֵׁשֶׁת כַּנַ"ל: אוּלָם יֵשׁ אִתָּנוּ מָקוֹם לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרִי"ף בע"א דְּאָזֵיל לְטַעְמֵי
אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דִּלְקַמָּן דַּף ק"י אַהָא דְּשַׁנִי רָבִינָא דְּרַב נַחְמָן ב"י לָכֵן קָאָמְרִי רַבָּנַן אתָא
דַּהֲלָכָה כְּרַב שֵׁשֶׁת כַּנַ"ל: אוּלָם יֵשׁ אִתָּנוּ מָקוֹם לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרִי"ף בע"א דְּאָזֵיל לְטַעְמֵי
אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דִּלְקַמָּן דַּף ק"י אַהָא דְּשַׁנִי רָבִינָא דְּרַב נַחְמָן ב"י לָכֵן קָאָמְרִי רַבָּנַן אתָא
דַּהֲלָכָה כְּרַב שֵׁשֶׁת כַּנַ"ל: אוּלָם יֵשׁ אִתָּנוּ מָקוֹם לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרִי"ף בע"א דְּאָזֵיל לְטַעְמֵי
אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דִּלְקַמָּן דַּף ק"י אַהָא דְּשַׁנִי רָבִינָא דְּרַב נַחְמָן ב"י לָכֵן קָאָמְרִי רַבָּנַן כָּל חַד
וְחַד מִצָּוָה בְּאַנְפֵי נַפְשֵׁי' הוּא כָּתַב הָרִי"ף ז"ל וְקָאָמְרִי רַבָּנָוָתָא הוֹאִיל וְכָל חַד מִצָּוָה בְּאַפֵּי
נַפְשֵׁי' הוּא צָרִיכִין לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פה"ג עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס וּמְסַיְּעוֹ לְהוּ לְהַהִ סְבָרָא מֵהָא דאי'
בְּחֻלִּין פ"ו אַהָא דְּאָמַר ר' יְהוּדָה שָׁחַט חַיָּה יְכַסֶּנָּה וְאַחַ"כ יִשְׁחוֹט אֶת הָעוֹף דְּמוֹדָה רַבִּי
יְהוּדָה לְעִנְיַן בְּרָכָה שֶׁאֵינוֹ מְבָרֵךְ אֶלָּא בְּרָכָה אַחַת עַל שְׁנֵי הַכְּסוּיִן וְלָא הֲוָה שְׁחִיטָה הֶפְסֵק)
וּפָרִיךְ עֲלָהּ מֵהָא דְּרַב בְּרוֹנָא וְרָחֵל תַּלְמִידוֹ דְּרַב דַּהֲוָה יָתְבִי בִּסְעוּדְתָא וַהֲוָה קָאֵי עֲלַיְיהוּ
רַב יֵיבָא סָבָא וַאֲמַרוּ לי' הַב לַן וְנִבָרֵיךְ וְהָדָר אָמְרִי לי' הַב לַן וְנִשְׁתֵּי וַאֲמַר לְהוּ רַב יֵיבָא
הָכִי אָמַר רַב כֵּיוָן דְּאָמְרִיתוּ הַב לָן וּנְבָרֵיךְ אִיתְּסַר לְכוּ לְמִשְׁתֵּי וּמַסִּיק דְּלָא דָּמֵי לְהָתָם
מִשּׁוּם דְּמִשְׁתֵּי וּבָרוֹכֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי לָא אֶפְשָׁר הָכָא אֶפְשָׁר דְּשָׁחֵיט בַּחֲדָא יָדָא וּמְכַסֶּה בַּחֲדָא
יָדָא שָׁמְעִינַן הַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּלָא אֶפְשָׁר לְמִשְׁתֵּי וּבָרוֹכֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי הֲוָה הֶפְסֵק וְכִדְמַפְסִיק לְבִרְכַּת
הַמָּזוֹן צָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְבָרֵךְ בּוֹרֵא פה"ג הָכִי נָמֵי כֵּיוָן דְּלָא אֶפְשָׁר לְמִשְׁתֵּי וּלְמִקְרֵי הַגָּדָה
בַּהֲדֵי הֲדָדֵי צָרִיךְ לַחֲזוֹר וּלְבָרֵךְ בָּתַר דְּגָמַר הַגָּדָה וּבָתַר דְּגָמַר הַלֵּילָא בּוֹרֵא פה"ג וּסְבָרָא מְעַלְיָ'
הוּא עכ"ל וְהִקְשׁוּ עלי' בעהמ"א וְהָרֹא"שׁ מֵהָא דאי' בְּשִׁמַעְתִּין חֲבֵרִים שְׁהָיוּ מְסֻבִּין וְעָקְרוּ
רַגְלֵיהֶן לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְחָזְרוּ אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וּלְכַתְּחִילָּה אַלְמָא דְּתִפְלָה לָא הֲוָה
הֶפְסֵק אע"ג דְּמִשְׁתֵּי וּבָרוֹכֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי לָא אֶפְשָׁר וְלָא דָּמֵי לברהמ"ז שֶׁהוּא סִלּוּק הֶסַח
הַדַּעַת עַל מַה שֶׁאָכַל אֲבָל מִידֵּי אַחֲרִינָא לָא וְהִשִּׁיב הָרַמְבַּ"ן זַ"ל שֶׁהָרִי"ף מְחַלֵּק בֵּין
הַפְסָקָה שֶׁהוּא רְשׁוּת כְּהֶהִי' דְּחַבְרַיְ' שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין דְּאִי בָּעוּ לָא אָזְלִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּבֵין
הַפְסָקַת חוֹבָה כְּגוֹן קְרִיאַת הַלֵּל וְהַגָּדָה בְּלֵילֵי פֶּסַח דְּלָא סַגִּי דְּלָא מַפְסִיק בְּאֶמְצַע וְכֵן תי'
הָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּ' סי' ע"ב אוּלָם הָרֹא"שׁ בְּהַשָּׁגָתוֹ דָּחָה תְּשׁוּבָה זוֹ וְהִכְחִידָה תַּחַת לְשׁוֹנוֹ
שכ' וְגַבֵּי עָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לביהכ"נ מַשְׁמַע דְּאַיְירֵי בְּכָל עִנְיָן אפי' בְּאֵין שְׁהוּת בַּיּוֹם לֶאֱכֹל
וּלְהִתְפַּלֵּל אַחַ"כ דְּחַיָּיב לְהַפְסִיק וְאִי אֶפְשָׁר לוֹ לֶאֱכֹל עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל וְאַפֵּ"ה לָא הֲוָה הֶפְסֵק
לְעִנְיַן בְּרָכָה: וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָבי' ראי' לִדְבְרֵי הָרֹא"שׁ בָּזֶה מִשְּׁמַעְתִּי' **(הגה"ה וְלִכְאוֹרָה
יֵשׁ כָּאן מָקוֹם סְתִירָה בְּלָשׁוֹן הָרֹא"שׁ מֵהָא דְּלִעֵיל ד' ק' סִימָן ב' בְּדִין מִי שֶׁאָכַל בע"ש
וְקִידֵּשׁ עָלָיו הַיּוֹם דקיימל"ן פּוֹרֵס מַפָּה וּמְקַדֵּשׁ הִסְכִּי' הָרֹא"שׁ שָׁם לְדַעַת, הָרִי"ף שֶׁצָּרִיךְ
לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא אַחַר הַקִּידּוּשׁ אעפ"י שֶׁעוֹמֵד בְּאֶמְצַע סְעֻדָּתוֹ מִטַּעַם דְּכֵיוָן שֶׁנֶּאֱסַר עָלָיו
הָאֲכִילָה כְּשֶׁקִּידֵּשׁ הַיּוֹם הֲוָה הַקִּידּוּשׁ הֶפְסֵק וְאֵיךְ כָּתַב בְּכָאן דאעפ"י שֶׁחַיָּיב לְהַפְסִיק
מֵאֲכִילָתוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל לָא הֲוָה הַתְּפִלָּה הֶפְסֵק וְיֵרָאֶה דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁנֶּאֱסָרָה עָלָיו הָאֲכִילָה
מִצַּד עַצְמָהּ אֲבָל הָכָא נְהִי שֶׁחַיָּיב לְהַפְסִיק מֵאֲכִילָה בִּשְׁבִיל לְהִתְפַּלֵּל אוֹ לוֹמַר הַגָּדָה וְהַלֵּל
מ"מ הָאֲכִילָה עַצְמָהּ לֹא נֶאֱסְרָה עָלָיו דְּהָא טְעִימָה מֻתָּר קוֹדֶם מִנְחָה לְעוֹלָם וְכֵן רַשַּׁאי

לִשְׁתּוֹת בֵּין הַכּוֹסוֹת וּבְאֶמְצַע הָאַגָּדָה כַּנַ"ל:)** דְּהִנֵּה הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ כָּתְבוּ דְּשִׁינּוּי מָקוֹם לְעוֹלָם אֵינוֹ מִזְקִיק בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ עַל מַה שֶּׁאָכַל דְּלָא גָּרַע מֵהֶיסַח הַדַּעַת שא"צ בהמ"ז רַק בְּרָכָה שֶׁלְּפָנָי' עַל מַה שֶּׁרוֹצֶה לֶאֱכֹל וְהָא דאי' בַּבְּרַיְיתָא כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וכו' לָאו מִשּׁוּם שִׁינּוּי מָקוֹם הוּא אֶלָּא עֵצָה טוֹבָה בְּעָלְמָא (כ"כ הַמָּרְדְּכִי) שֶׁמָּא יִשְׁהוּ עַד שֶׁיִּרְעֲבוּ וְלֹא יוּכְלוּ אַחַ"כ לְבָרֵךְ בהמ"ז וּבְפְרִישָׁה וּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב כָּתְבוּ שֶׁכֵּן דַּעַת הָרִי"ף (וּדְלֹא כהב"י שֶׁהַשְׁוָה דַּעַת הָרִי"ף לְהָרַמְבַּ"ם (וּכְבָר הֵבֵאתִי לְמַעְלָה מַה שֶּׁהִקְשָׁה בְּחִדּוּשֵׁי מהרמ"ב זַ"ל לְשִׁיטָה זוֹ מֵהָא דְּמַסִּיק רַב נַחְמָן ב"י דת"ק פְּלִיג אדר' יְהוּדָה בְּדִין שִׁינּוּי מָקוֹם דְּאַפֵּתִי אַמַּאי אָמַר ת"ק כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ הָא ר"י נַמִּי לָא אָתֵי עֲלָהּ דְּבָרְכָה לְמַפְרֵעַ מִטַּעַם שִׁינּוּי מָקוֹם אֶלָּא מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ אַמַּאי פְּלִיג ת"ק גַּם בְּהָא וְכִי לֵית לי' לְהַהִ עֵצָה טוֹבָה וְהָאֵיהּ שַׁיְּיהּ פְּלֻגְתָּא בְּדָבָר שֶׁהוּא עֵצָה טוֹבָה בְּעָלְמָא ע"ש וְאֵין לְפָרֵשׁ דִּבְדִינָא פְּלִיגִי דר' יְהוּדָה חָיֵישׁ מִדִּינָא שֶׁמָּא יִשְׁהוּ וְתַנָּא קַמָּא לָא חָיֵישׁ לָזֶה כְּלָל דְּאִם כֵּן מ"ש הַמָּרְדְּכִי ושא"פ דְּהַיְינוּ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה הוּא דְּלָא כְּמַאן וְעוֹד קִים לַן בִּדְרַבָּה מִינֵּיהּ דְּאִם אִיתָא דת"ק לָא חָיֵישׁ כְּלָל לְעֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ הֵיכִי דָּיְיקִינַן אַמִּילְתָּא דת"ק דְּאָזַיל וּמוֹדֶה בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ שֶׁכְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וַהֲלֹא הת"ק לֵית לי' חֲשָׁשָׁא זוֹ דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ כְּלָל אֲפִילּוּ בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ שֶׁאִם יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר לִמְקוֹמָן לֹא יוּכְלוּ לְבָרֵךְ חוּץ לִמְקוֹמָן כ"ש בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ שֶׁאַפִּי' יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר לִמְקוֹמָן יְכוֹלִין לְבָרֵךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁהֵן וְאֵין חֲשָׁשׁ אֶלָּא שֶׁיִּשְׁכְּחוּ מִלְּבָרֵךְ כְּלָל שֶׁאֵין לָחוּשׁ בָּזֶה אַלִּיבָּא דת"ק וְהָאֵיהּ מְדַיֵּיק וְאָזַיל בָּתַר אִפְכָּא יַצִּיבָא בארע"א וכו' ונלע"ד לְיַיְשֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש הב"י בְּסִימָן קע"ח זַ"ל כָּתַב הַכְּלְבּוֹ בה' פֶּסַח שֶׁלֹּא הִתִּירוּ לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ בְּלֹא בִּרְכַּת הַמָּזוֹן אפי' בְּהִנִּיחַ מק"ח אֶלָּא לְצוֹרֶךְ מִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּגוֹן לִקְרַאת חָתָן וְכַלָּה ע"כ וְכָתַב עָלָיו הב"י דלפי"ז צָרִיךְ לְפָרֵשׁ הַבָּרַיְיתָא דְּעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּגוֹן שֶׁיַּעֲבוֹר זְמַן תְּפִלָּה בְּצִבּוּר וְכֵן לבהמ"ד כְּגוֹן שֶׁעוֹבֵר זְמַן לִימּוּד הַחֲבֵרִי' בְּיַחַד יעו"ש וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה טוּבָא דא"כ דְּאַיְירֵי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת ומש"ה אֵינוֹ מְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ הֵיכִי דָּיְיקִינַן מִדִּבְרֵי הת"ק דְּאָזַיל וּמוֹדֶה בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִי' בב"מ שֶׁכְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְאַמַּאי הָלֹא הַמִּצְוָה עוֹבֶרֶת וּמַאי שְׁנָא דְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לְעִנְיַן מִצְוָה עוֹבֶרֶת מִדְּבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר לְדַעַת הַכְּלְבּוֹ דְּאִין ה"נ שֶׁבִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ לֹא אִכְפַּת לָן בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת שֶׁהִגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת הַצִּבּוּר שֶׁעַל הָרֹוב יָכוֹל לְקַיְּמָם שֶׁכֵּיוָן שֶׁאֵין צָרִיךְ לִשְׁהוֹת בִּמְקוֹמוֹ וּלְבָרֵךְ וְעוֹד שֶׁהֵן בְּרָכוֹת קְצָרוֹת הֲרֵי יָכוֹל לְבָרֵךְ דֶּרֶךְ הִלּוּכוֹ לבהכ"נ וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם לָכֵן נִקֵּט בְּדִיוּקָא גַּם הַבְּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ וְאַדְּרַבָּה יִתָּכֵן שֶׁהַכְּלְבּוֹ הוֹצִיא כֵּן מִפְּאַת הָכִי קַוּשְׁיָין דִּלְעֵיל דְּכִי פְּלִיג ת"ק וְלֵית לי' הַהִ עֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ וּמַאי שְׁנָא מִדְּבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ דְּאָזַיל וּמוֹדֶה שֶׁכְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ וּלְדַעַת הַכְּלְבּוֹ דְּאַיְירֵי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת כְּגוֹן שֶׁיַּעֲבוֹר זְמַן תְּפִלַּת הַצִּבּוּר נִיחָא שֶׁכֵּיוָן שֶׁהַמִּצְוָה עוֹבֶרֶת, אֵין לָחוּשׁ לְעֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ משא"כ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ שֶׁאֵין בְּבִרְכָתָן עִכּוּב לִדְבַר מִצְוָה דָּיְיקִינַן שַׁפִּיר דִּמְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ ג"כ מִשּׁוּם עֵצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ וְיִשְׁכַּח מִלַּחֲזוֹר וְלֶאֱכֹל וּלְבָרֵךְ ועפי"ז צָרִיךְ לְהָיוֹת לר' יְהוּדָה דס"ל שֶׁמִּדִּינָא יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר וְלֹא מֵעֵצָה טוֹבָה אַמְטוּ הָכִי ס"ל דַּאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת נָמֵי צָרִיךְ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ: אָמְנָם יִתָּכֵן דת"ק ור"י לָא פְּלִיגִי בְּעִנְיַן

בְּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ כְּלָל עפ"י מַה שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה בִּלְשׁוֹן הָרָ"ן שֶׁכָּתַב ג"כ דְּהַבְּרָכָה דִּלְמַפְרֵעַ לְאָן מִטַּעַם שִׁינּוּי מָקוֹם הוּא אֶלָּא מִשּׁוּם דִּבְדָבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בִּמְקוֹמָן חַיָּיב לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ (וְהַיְינוּ מִדִּינָא וְלֹא מִטַּעַם שֶׁמָּא יִשְׁכַּח לַחֲזוֹר לִמְקוֹמוֹ כִּדְמַשְׁמַע פְּשַׁט לְשׁוֹנוֹ וכמ"ש המ"א בסי' קע"ח ס"ק א וְיֵשׁ לְהָבִין א"כ אַמַּאי פְּלִיג ת"ק וְאָמַר כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְתוּ לר' יְהוּדָה נָמֵי בְּלֹא הִנִּיחַ מק"ח אַמַּאי אֵין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקֹרוּ מְקוֹמָן וְשָׁם בֵּיאַרְנוּ דְּהָא בְּהָא תַּלְיָא דְּכָל מָקוֹם דְּשִׁינּוּי מָקוֹם חַשִׁיב הֶפְסֵק לְעִנְיַן בְּרָכָה דִּלְכַתְּחִלָּה מִטַּעַם שֶׁכָּתַב הָרָ"ן דַּעֲמִידָתוֹ מִשָּׁם הִיא גְּמַר סְעוּדָתוֹ וּמַה שֶּׁיֹּאכַל אַח"כ סְעוּדָה אַחֲרִיתִי הִיא אַמְטוּ הָכִי אָסוּר לַעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ בְּלֹא בְּרָכָה דְּכֵיוָן שֶׁגָּמַר סְעוּדָתוֹ חָל עָלָיו חִיּוּב בִּרְכַּת הַמָּזוֹן וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ וְזֶהוּ מִדִּינָא אֲפִילּוּ בִּמְקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת משא"כ בְּהִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵרֵי דְּהַשִּׁינּוּי מָקוֹם לָא חַשִׁיב הֶפְסֵק כְּלָל מִטַּעַם שֶׁעֲדַיִין לֹא נֶעֱקַר קְבִיעוּת הָרִאשׁוֹן כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁאֲרוּ מק"ח כמ"ש הָרַ"ן וְכֵן לת"ק דס"ל אֲפִילּוּ בְּלֹא הִנִּיחַ מק"ח שִׁינּוּי מָקוֹם לָא חַשִׁיב הֶפְסֵק לִגְמַר סְעוּדָה בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ אַמְטוּ הָכִי ס"ל שֶׁאֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ דְּכֵיוָן שֶׁעוֹמֵד בְּאֶמְצַע סְעוּדָתוֹ שֶׁעֲדַיִין לֹא גְּמַר סְעוּדָתוֹ לֹא חָל עָלָיו חוֹבַת בִּרְכַּת הַמָּזוֹן כְּלָל לָכֵן מִדִּינָא וַדַּאי א"צ לְבָרֵךְ לְמַפְרֵעַ אֶלָּא מִשּׁוּם עֲצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא יִשְׁהוּ יֵשׁ לוֹ לְבָרֵךְ בְּמָקוֹמוֹ דַּאֲפִילּוּ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ כְּלָל יֵשׁ לָחוּשׁ לָזֶה כִּדְדָיְקִינַן בַּהֲדִיהּ הָא בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְהַיְינוּ מִשּׁוּם עֲצָה טוֹבָה כמ"ש הָרַ"ן גּוּפֵיהּ בְּחֻלִּין פ' כִּסּוּי הַדָּם) אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאַיְירִי בְּמִצְוָה עוֹבֶרֶת לֹא חָיְישִׁינַן לְעֲצָה טוֹבָה זֹאת מַה שֶּׁאֵין כֵּן לר' יְהוּדָה דס"ל בְּלֹא הִנִּיחַ מק"ח שִׁנּוּי מָקוֹם חַשִׁיב הֶפְסֵק לְעִנְיַן בְּרָכָה דִּלְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם דַּעֲמִידָתוֹ הִיא גְּמַר סְעוּדָתוֹ וְכֵיוָן שֶׁגָּמַר סְעוּדָתוֹ חַיָּיב לְבָרֵךְ מִדִּינָא קוֹדֶם שֶׁיַּעֲקוֹר מִמְּקוֹמוֹ אַמְטוּ הָכִי ס"ל דַּאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת נָמֵי טָעוּן בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ וְהָא דְּדָיְקִינַן מִדְּבְרֵי הת"ק דְּבִדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִים בב"מ כְּשֶׁהֵן יוֹצְאִין טְעוּנִים בְּרָכָה לְמַפְרֵעַ הַיְינוּ אפי' בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת כֵּיוָן שֶׁאֵין בִּבְרָכָתָן עִכּוּב לִדְבַר מִצְוָה שֶׁיְּכוֹלִין לְבָרֵךְ דֶּרֶךְ הִלּוּכָן וּבְכָל מָקוֹם שֶׁהֵן עוֹמְדִים שָׁם כַּנַ"ל (ועמש"ל לְיַיֵּשֵׁב בָּזֶה לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ') וא"כ מוּכָח בְּהֶדְיָא דְּהָכִי אַיְירִי בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת שֶׁיַּעֲבוֹר זְמַן תְּפִלַּת הַצִּבּוּר שֶׁמְּחֻיָּיב לְהַפְסִיק אֲכִילָתוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל וְאַפְּ"ה לָא הֲוָה הַתְפִּלָּה הֶפְסֵק כְּדַעַת הָרֹא"שׁ ז"ל: אָמְנָם לְיַיֵּשֵׁב דַּעַת הָרִי"ף יְתָכֵן ע"פ מ"ש הָרַמְבַּ"ן ז"ל בַּמִּלְחָמוֹת בְּיִשּׁוּבוֹ לִמ"ש הָרִי"ף בְּדִין הָאוֹכֵל בע"ש וְקִדֵּשׁ הַיּוֹם עָלָיו בְּאֶמְצַעסְעוּדָתוֹ דקיימ"ל פּוֹרֵס מַפָּה וּמְקַדֵּשׁ שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא אַחַר הַקִּידּוּשׁ וּטְעָנוֹ עָלָיו מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דאי' בְּהֶדְיָא שא"צ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן עַל הַיַּיִן וה"ה לְהַמּוֹצִיא וְהֵשִׁיב שָׁם דְּהַיְרוּשַׁלְמִי מָצֵי סָבַר כְּרַב אַשִׁי בַּשַּׁ"ס דִּילָן ק"ג ע"ב דִּפְלִיג אַתַּלְמִידֵי דְּרַב וס"ל דַּאֲפִילּוּ עַל כּוֹס בהמ"ז נָמֵי א"צ לְבָרֵךְ בּוֹרֵא פה"ג דַּאֲפִילּוּ בהמ"ז לָא הֲוָה הֶפְסֵק אע"פ שֶׁהוּא סִילּוּק הָאֲכִילָה וּמִשְּׁתֵי וּבָרוֹכֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי לֹא אֶפְשָׁר משא"כ לְדִידַן דקיימ"ל כְּתַלְמִידֵי דְּרַב כִּדְאִיתָא הָתָם דַּאֲפִילּוּ הַב לָן וּנְבָרֵךְ הֲוָה סִילּוּק וְצָרִיךְ בְּרָכָה לְכַתְּחִלָּה אַמְטוּ הָכִי נָמֵי כֵּיוָן דְּקִידּוּשׁ וְהַגָּדָה חוֹבָה הֵן דמי' לבהמ"ז שֶׁכֵּיוָן דְּמִשְּׁתֵי וְקִדּוּשֵׁי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי לָא אֶפְשָׁר צָרִיךְ לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא אַחַר הַקִּידּוּשׁ ע"ש וא"כ הָכִי נָמֵי מָצִינוּ לְמֵימַר בְּסֵוגְיָא דְּהָכָא דְּהַהּ שִׁינּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י דְּאָמַר בָּמָה דר' יְהוּדָה לַחֲלוֹק הוּא וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּאַיְירִי בְּמָקוֹם מִצְוָה עוֹבֶרֶת ומש"ה לָא חָיֵישׁ ת"ק לְעֲצָה טוֹבָה דְּשֶׁמָּא

יִשְׁהוּ וּמוּכָח הַשְׁתָּא דְּאַף ע"פ שֶׁעוֹבֵר זְמַן תְּפִלַּת הַצִּבּוּר שֶׁחַיָּיב לְהַפְסִיק אַפִּ"ה לָא הָוֵה הַתְּפִלָּה הֶפְסֵק אָתֵי נָמֵי כְּרַב אַשִׁי דְּפְלִיג אַתַּלְמִידֵי דְּרַב וס"ל דַּאֲפִילּוּ בהמ"ז לָא חָשִׁיב הֶפְסֵק וְכַנַּ"ל אֲבָל לְדִידַן דקיימ"ל כְּתַלְמִידֵי דְּרַב לֵיתָא לְשִׁינּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י אֶלָּא ס"ל דְּבַמָּה דר' יְהוּדָה הוּא לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הת"ק דְּאַיְירֵי בְּהִנִּיחַ תק"ח וְאַמְטוּ הָכִי אֵין לָחוּשׁ לִשְׁמָא יִשְׁהוּ מִלַּחֲזוֹר דְּכֹל שֶׁהִנִּיחַ מק"ח בְּוַדַּאי לֹא יַשְׁהֶא מִלַּחֲזוֹר וְתִתּוֹקְמֵי שַׁפִּיר בְּשֶׁיֵּשׁ שְׁהוּת בַּיּוֹם טוּבָא דְּאִי בָּעֵי לֹא הי' נִכְנָס לביהכ"נ שֶׁאֵין הַשָּׁעָה עוֹבֶרֶת ומש"ה לָא הָוֵה הַתְּפִלָּה הֶפְסֵק כְּמוֹ שֶׁתִּירֵץ הָרַמְבַּ"ן וְכַנַּ"ל: וּבָזֶה תִּתְיַישֵׁב שַׁפִּיר לְשׁוֹן הָרִי"ף דְּלְעֵיל שֶׁכָּתַב דְּהַהִיא שִׁינּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י לָאו שִׁינּוּיָא מְעַלְיָא הוּא וְלָא סָמְכִינַן עלי' מִשּׁוּם דְּלִשְׁיטָתוֹ אָזֵיל לְקַמָּן דַּף ק"י דְּמִשָּׁם בְּאֵרָה דְּהַהִיא שִׁינּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י לָא קַיְימָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא דקיימ"ל כְּתַלְמִידֵי דְּרַב וְכַנַּ"ל אֲבָל הָרֹאשׁ"ש אָזֵיל לְטַעְמֵי' דְּהָתָם דס"ל שֶׁאֲפִילּוּ אֵין שְׁהוּת בַּיּוֹם שֶׁמְּחַוֶּיב לְהַפְסִיק סְעֻדָּתוֹ וּלְהִתְפַּלֵּל אפי"ה לָא הָוֵה הַתְּפִלָּה הֶפְסֵק מִתּוֹקְמֵי שַׁפִּיר שִׁינּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ כַּנַּ"ל.

וּבָזֶה מְיֻשָּׁב מַה שיל"ד לִכְאוֹרָה לְפוּם מַה דְּמַסִּיק דר' יוֹחָנָן מָצֵי קָאֵי כת"ק דר' יְהוּדָה א"כ אַמַּאי אִתּוֹתַב ר' יוֹחָנָן לְעֵיל מִבָּרַיְיתָא דְּשִׁינּוּי מָקוֹם צָרִיךְ לְבָרֵךְ אֵימָא דְּהַהִיא בָּרַיְיתָא רַבִּי יְהוּדָה הִיא וְאִיהוּ דַּאֲמַר כת"ק כְּדִמְשַׁנֵּי אַהַהִיא בָּרַיְיתָא דַּעֲקִירוֹת וּבִשְׁלָמָא לְגִירְסַ' סָפָרִינוּ דְּגָרְסִינַן בְּמַסְקָנָא תַּנְיָא כְּוָותֵי' דְּרַב חִסְדָּא נִיחָא דְּהַשְׁתָּא לְפִי הַמַּסְקָנָא אַזְדָּא לָהּ הַהִיא שִׁינּוּיָא דְּשַׁנִּינַן אַלִּיבָּא דר' יוֹחָנָן דְּמָצֵי קָאֵי כת"ק וְהָא דְּקָתָנֵי עָקְרוּ לְהוֹדִיעֲךָ כֹּחוֹ דר' יְהוּדָה דְּהָא בְּהַהִיא בָּרַיְיתָא דִּתְנָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב חִסְדָּא לֵיכָּא מַאן דְּפְלִיג ואפי"ה קָתָנֵי עָקְרוּ א"כ מוּכָח דת"ק נָמֵי בָּעֵי דְּבָרִים הַטְּעוּנִים בב"מ ור' יוֹחָנָן דְּלָא כְּמַאן כמש"ל אֲבָל לְגִירְסַ' הָרִי"ף דְּגָרִיס בְּמַסְקָנָא תַּנְיָא כְּוָותֵי' דְּרַבִּי יוֹחָנָן קשי' אַמַּאי אִתּוֹתַב לְעֵיל אֲבָל לְפִי הָאָמוּר נִיחָא מִשּׁוּם דְּאַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא דקיימ"ל כְּתַלְמִידֵי דְּרַב מוֹכַח דְּבַמָּה דר' יְהוּדָה ע"כ לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הת"ק אָתֵי וְלֵיתָא לְשִׁנּוּיָא דְּרַב נַחְמָן ב"י וא"כ רַבִּי יוֹחָנָן דְּלָא כְּמַאן וְשַׁפִּיר אִתּוֹתַב לְעֵיל וְהַהִיא דְּתַנְיָא כְּוָותֵיהּ דר' יוֹחָנָן בְּהֶכְרֵחַ לְאוֹקְמֵי בְּהִנִּיחוּ שָׁם זָקֵן אוֹ חוֹלֶה כַּנַּ"ל: שְׁאֵלָה ג בעזה"י יוֹם ו עש"ק כ"ת למב"י פֶּה טִיקְטִין יצ"ו לְמָנָה בֶּן מָנָה אַלּוּף בִּינָה ה"ה כְּבוֹד אֲהוּבִי יְדִידִי' בְּשֶׁתִּי תֵּיבוֹת ה"ה הָרַב הַמֻּפְלָג בְּתוֹרָה וְיִרְאָה הֶחָרִיף וּבָקִי בְּצִדְקָתוֹ יְמָלֵט אִי נָקִי הַמְפֻרְסָ' כקש"ת מוה' יַעֲקֹב נ"י הַמּוֹרֶה לִצְדָקָה בק"ק שָׁצוֹצִין יצ"ו: אִמְרוֹתָיו הַטְּהוֹרִים מְעֻלְפֶּת סְפִירִים הֵאִירוּ מוּל עֵבֶר פָּנַי בְּמִידִי דְּאִיתָא בַּשְּׁאֵלָה וּתְשׁוּבָתוֹ הָרָמָתָה בְּצִדָּה נִדּוֹן אֶחָד מִבְּנֵי הַכְּפָרִים אֲשֶׁר עָבַר וּמָכַר חֲמֵצוֹ בע"פ אַחַר זְמַן אִיסּוּרוֹ דְּהַיְינוּ הי"ש שֶׁלּוֹ מָכַר בְּכֶסֶף כָּל מִדָּה בְּסָךְ פְּלוֹנִי וְלֹא מָכַר לוֹ הַחֶדֶר רַק שֶׁמָּסַר לוֹ הַמַּפְתֵּחַ שֶׁל הַחֶדֶר וְגַם לֹא בִּיטֵּל חֲמֵצוֹ כְּלָל כִּי לֹא יָדַע מָה הוּא הֶבִיטֵּל וְאָבִיו הַזָּקֵן שֶׁעָסַק בְּשָׁרִיפַת הֶחָמֵץ אָמַר הַנָּוסָח שֶׁל כָּל חֲמִירָא אֲבָל לֹא יָדַע מַהוּ עִנְיָן זֶה כְּלָל כְּמוֹ שֶׁהֵשִׁיב שֶׁנַּפְשׁוֹ בְּכַנְוָנָתוֹ הי' לַשָּׁמַיִם כְּמוֹ בַּאֲמִירַת היה"ר (וְיָפֶה כָּתַב מעכ"ת שֶׁרָאוּי לְגָזוֹר עַל הַמַּדְפִּיסִים שֶׁיַּדְפִּיסוּ נוֹסַח כָּל חֲמִירָא גַּם בְּלָשׁוֹן לַעַ"ז וּבְכָתָב אַשּׁוּרִית מְפוֹרָשׁ בַּאֲר הֵיטֵב וְאִי אַיְישִׁיר חֵילִי אֲקַיְימִינֵי') וְהָאִישׁ הַזֶּה בַּעַל היי"ש שֶׁלּוֹ אֵינוֹ שֶׁלּוֹ כִּי אִישׁ עָנִי הוּא וְחַיָּיו תְּלוּיִן בָּזֶה תְּשׁוּבָה לְפִי מַה שֶּׁבָּא בְּמִכְתָּבוֹ שֶׁהֶעָנִי הַזֶּה כְּבָר בָּא וְעָמַד לְפָנַי מעכ"ת בְּעֶרֶב הַפֶּסַח אַחַר זְמַן אִיסּוּרוֹ וְצִוָּה עָלָיו לְשָׁרְפוֹ וְלֹא שָׁמַע וְלֹא קִיבֵּל מכ"ת א"כ מֵהָרָאוּי עַתָּה שֶׁלֹּא לְהַזָּקֵק לוֹ כְּלָל מֵאַחַר שֶׁלֹּא שָׁמַע מִכְּבָר לְקוֹל מוֹרָיו וְעָבַר אַדְאוֹרַיְיתָא וְאֵיךְ יִשְׁמַע עַתָּה מִבְּלִי לַעֲבוֹר אַקְנָסָא דְּרַבָּנָן וְלֹא בָּא עַתָּה לִשְׁאוֹל כְּדֵי לְהָבִין וּלְהוֹרוֹת כִּי אִם לְהַמְרוֹת וּלְקַנְטֵר

ע"מ לְהַתִּיר וְלֹא לֶאֱסוֹר וְעָלָיו וְעַל כַּיּוֹצֵא בּוֹ קָנִיס ר"ש הוֹאִיל וְעָבַר עַל ב"י וְאַף שֶׁאָנוּס
הי' בְּהֶפְסֵד כָּל מָמוֹנוֹ הֲלֹא בַּעֲבִירַת לָאו צָרִיךְ אָדָם לִיתֵּן כָּל מָמוֹנוֹ קוֹדֶם שֶׁיַּעֲבוֹר כִּדְאִי'
בא"ח סָסֵי' תרנ"ו וא"כ כָּל שַׁעֲרֵי הַהֶיתֵּר נִנְעַל בְּפָנָיו וכמ"ש גַּם מעכ"ת וּמַה שֶׁצִּדֵּד
מעכ"ת מִשּׁוּם דְּעַכְשָׁיו עוֹשִׂין הי"ש מִפְּרֵי הָאָרֶץ שֶׁקּוֹרִין קארטפי"ל עִם מְעַט תְּבוּאָה
שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁאֵין בּוֹ כַּזַּיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס וַאֲפִי' יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת בכא"פ הִנֵּה לְדַעַת הַתּוֹסָ'
דְּטַעַם כְּעִיקָּר דְּאוֹרָיְיתָא הִנֵּה הִנָּם פֵּירְשׁוּ בר"פ אֵלּוּ עוֹבְרִין דְּהַיְינוּ שֶׁעוֹבְרִים הָאֲוָכָלִין
וכו' אֲבָל אֵין עוֹבְרִין בַּל יֵרָאֶה ולפרש"י שָׁם דְּעוֹבְרִין בַּל יֵרָאֶה הִנֵּה אַלְיְבָּא דְּרַשִׁ"י
לְשִׁיטָתוֹ מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ בְּרֻבָּא בְּטֵיל וְלִיכָּא אִיסּוּר דְּאוֹרָיְיתָא לֹא בַּאֲכִילָתוֹ וְלֹא בְּשִׁהְיָיתוֹ
וְלָא דָּמֵי לְשָׁכָר דְּמִקְרֵי טַעְמוֹ וּמַמָּשׁוֹ עכ"ד וְלֹא כֵּיוָן יָפֶה דִּלְדַעַת הַתּוֹסָ' לָא מִבָּעֲיָ' בִּדְאִיכָּא
כְּזַיִת בִּכְדֵי אֲכִילַת פְּרָס דְּעוֹבְרִין בַּל יֵרָאֶה לכ"ע דְּעַד כָּאן לָא כָּתְבוּ התו' גַּבֵּי כּוּתָח הַבַּבְלִי
דאע"ג דִּלְרִאי' עוֹבֵר בְּלָאו מִכָּל מַחְמָצֶת וכו' לָא אִתְרַבִּי אֶלָּא לַאֲכִילָה וְלֹא לְבַל יֵרָאֶה וכו'
אֶלָּא מִשּׁוּם דְּכוּתָח אֵין בּוֹ כַּזַּיִת בכא"פ כִּדְאִי' הָהֵם בְּדַף מ"ד דִּבְעָלְמָא שָׁרֵי לְבַד בְּחָמֵץ
דְּאִתְרַבִּי מִכָּל מַחְמָצֶת בְּזֶה אָמְרִי' דִּלְעִנְיַן בַּל יֵרָאֶה לֵיכָּא רִבּוּי וְאֵינוֹ עוֹבֵר אֲבָל בִּדְאִיכָּא
כְּזַיִת בכא"פ דְּמוֹדוּ רַבָּנָן מִשּׁוּם דְּגַם בְּעָלְמָא כה"ג מְחַיֵּיב פְּשִׁיטָא דְּעוֹבֵר בַּל יֵרָאֶה לכ"ע
דְּהָא חָמֵץ גָּמוּר הוּא וּבְכָרֵת כְּמוֹ בְּשְׁאָר אִיסּוּרִי' וּפְשׁוּט הוּא אֶלָּא אַפִּילּוּ לֵיכָּא כְּזַיִת בכא"פ
נָמֵי כֵּיוָן דְּטַעַם כְּעִיקָּר דְּאוֹרָיְיתָא וְנֶהְפַּךְ הַהֶיתֵּר לְאִיסּוּר הו"ל חָמֵץ גָּמוּר וְעוֹבֵר בַּל יֵרָאֶה
לכ"ע וְהָא דִּפְלִיגִי ר"א וְרַבָּנָן בְּכוּתָח הַבַּבְלִי וְאִינָךְ דְּמַתְנִיתִי' הָא כָּתַב הַטּוּר בְּרַסִ' תמ"ב
דְּלֹא שַׁיָּיךְ הָתָם טַעַם כְּעִיקָּר מִשּׁוּם דְּאֵין נוֹתְנִין בּוֹ חֶמֶץ אֶלָּא לְקִיּוּהָא בְּעָלְמָא וְאֵין בּוֹ
טַעַם חָמֵץ וְלִית בֵּיהּ נָמֵי כְּזַיִת בכא"פ הָא כָּל שֶׁאֵינוֹ לְקִיּוּהָא אוֹ דְּאִית בי' כְּזַיִת בכא"פ
חַיָּיב לכ"ע אֲפִילּוּ בְּשְׁאָר אִיסּוּרִי' וה"ה בְּחָמֵץ לְעִנְיַן בַּל יֵרָאֶה וא"כ מַאן לֵימָא לָן בְּנִדּוֹן
היי"ש שֶׁלָּפָנֵינוּ שֶׁאֵין הַתְּבוּאָה נוֹתֶנֶת בּוֹ טַעַם אֵלֶּה לְקִיּוּהָא הֵן אֱמֶת שֶׁמִּלְשׁוֹן הָרֹא"שׁ
ר"פ אֵלּוּ עוֹבְרִין (הֶבִיאוֹ ב"י שָׁם) שֶׁכָּתַב עַל שֶׁכָּר שֶׁלָּנוּ דַּהֲוָה חָמֵץ גָּמוּר מִשּׁוּם דְּאִית
בי' כְּזַיִת בכא"פ דְּמוֹדוֹ בֵּיהּ חֲכָמִים וכו' וְלֹא כָּתַב מִשּׁוּם טַעַם כְּעִיקָּר מַשְׁמַע קָצָת דְּגַם
הַשָּׂכָר שֶׁלָּנוּ נָמֵי אֵין הַתְּבוּאָה נ"ט בּוֹ אֶלָּא לְקִיּוּהָא בְּעָלְמָא אוּלָם מוהרל"ח בְּהַגָּהוֹת הַטּוּר
כָּתַב עַל דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ הַלָּלוּ דמ"ש דְּאִית בֵּיהּ כְּזַיִת בכא"פ הוּא לְרַוָחָא דְּמִילְתָא אֲבָל
לְפִי הָאֱמֶת אפי' בְּאֵין בּוֹ כַּזַּיִת בכא"פ נָמֵי חָשׁוּב חָמֵץ גָּמוּר מִשּׁוּם טַעַם כְּעִיקָּר אֶלָּא
דְּאֶפְשָׁר לוֹמַר דְּשָׁאנֵי שֵׂכָר דְּעִיקָּרוֹ מִשְׁעוֹרִי' משו"ה וַדַּאי חָשִׁיב טַעַם גָּמוּר משא"כ בְּנִדּוֹן
היי"ש שֶׁלָּנוּ שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא מְעַט תְּבוּאָה אֶפְשָׁר דהו"ל כְּאֵינָךְ דְּמַתְנִיתִין שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא קִיּוּהָא
בְּעָלְמָא שֶׁפֵּירוּשׁוֹ לע"ד דְּהַיְינוּ שֶׁאֵין נוֹתְנִין הַתְּבוּאָה אֶלָּא לְהַחְמִיצוֹ כִּדְאִי' בִּלְשׁוֹן הָרֹא"שׁ
ואע"ג דְּאִית בי' תְּלָתָא שַׁעֲרֵי כִּדְאִי' בַּשַּׁ"ס וא"כ אֶפְשָׁר שֶׁגַּם עִנְיַן הי"ש שבנ"ד כֵּן הוּא
וכ"ש לְפִי מַה שפי' בַּעַל הַמָּאוֹר בְּהָנָךְ דְּמַתְנִיתִין דְּלָא חָשִׁיב טַעַם כְּעִיקָּר לְפִי שֶׁאֵין בָּהֶם
טַעַם חָמֵץ אֶלָּא שע"י הַתַּעֲרוֹבוֹת מוֹלִיד טַעַם חָדָשׁ א"כ יִתָּכֵן וַדַּאי שֶׁגַּם הי"ש שבנ"ד
שֶׁעִיקָּרוֹ מהקארטאפי"ל עִם מְעַט תְּבוּאָה שֶׁאֵין בּוֹ טַעַם חָמֵץ אֶלָּא טַעַם חָדָשׁ וְאִם לֹא הי'
בּוֹ כַּזַּיִת בכא"פ לָא הי' עוֹבֵר ב"י וּלְפִי מַה שפירש"י בְּדַף מ"ד גַּבֵּי שֵׂכָר הַמָּדִי דַּאֲפִי'
שֶׁיֵּשׁ בּוֹ כַּזַּיִת בכא"פ כָּל שֶׁלְּפִי דֶּרֶךְ שְׁתִיָּתוֹ לֹא יהי' כְּזַיִת מִן הֶחָמֵץ בְּעוֹד שֶׁיִּשְׁתֶּה מִמֶּנּוּ
פְּרָס לְפִי שֶׁדֶּרֶךְ לִשְׁתּוֹתוֹ מְעַט מְעַט וְלִשְׁהוֹת בֵּינַתַיִם א"כ יִתָּכֵן שֶׁגַּם שְׁתִיַּית הי"ש שבנ"ד
שֶׁדֶּרֶךְ לִשְׁתּוֹתוֹ מְעַט מְעַט לֹא יהי' בּוֹ כַּזַּיִת בכא"פ אֶלָּא שֶׁצָּרִיךְ חֲקִירָה רַבָּה ע"ז וּמַאן
מַפִּיס בְּכָל זֶה (וְאַף שֶׁאֵין דֶּרֶךְ לִשְׁתּוֹת מִן הי"ש כְּשִׁיעוּר פְּרָס בְּבַת אַחַת בְּלִי שהי' בֵּינַתַיִם

עֲדַיִן אוּלַי יֵשׁ בּוֹ כְּזַיִת בִּכְדֵי שְׁתִיַּית חֲצִי פְּרָס אוֹ פָּחוֹת לְפִי הַתַּעֲרוֹבוֹת שֶׁבּוֹ): אוּלָם מ"ש
מעכ"ת דְּלְדַעַת רַשָׁ"י אפי' בְּדִאִית בי' כְּזַיִת בכא"פ נָמִי אֵינוֹ עוֹבֵר לְמַאי דס"ל טַעַם
כְּעִיקָּר לָאו דְּאוֹרַיְיתָא יָפָה כִּיוֵּן מִיהוּ מ"ש דְּלֹא דָּמֵי לְשָׁכָר שֶׁהוּא טַעְמוֹ וּמַמָּשׁוֹ א"צ לָזֶה
דלפרש"י אפי' בְּשָׁכָר שֶׁלָּנוּ נָמֵי אֵינוֹ עוֹבֵר ב"י דַּהֲוָה טַעְמוֹ וְלֹא מַמָּשׁוֹ כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּעַיִן
אֶלָּא נִמּוֹחַ אֲפִילּוּ אִית בֵּיהּ כְּזַיִת בכא"פ חֲשִׁיב טַעְמוֹ וְלֹא מַמָּשׁוֹ דְּבָטִיל בְּרֻבָּא וּכְמוֹ
שֶׁנִּרְאֶה מִפֵּירוּשׁוֹ בע"ז דַּף ס"ו וּבְחֻלִּין צ"ט כמ"ש הפר"ח רַסִּי' תמ"ב בִּשְׁמוֹ וכ"כ הפ"י
בר"פ א"ע אֶלָּא שֶׁכְּבָר עָמְדוּ הָאַחֲרוֹנִים עַל דְּבָרָיו מֵהָא דאי' בפ' א"ע מ"ד דְּמוֹדוּ רַבָּנָן
לר"א בִּכְזַיִת בכא"פ וְגַבֵּי כֻּוּתָּח הַבָּבְלִי וְשָׂכָר הַמָּדֵי לֵית בי' כְּזַיִת בכא"פ כדפרש"י שָׁם
הָרֵי גַּבֵּי שֵׂכָר הַמָּדֵי אע"פ שֶׁהֶחֱמִיץ שֶׁבּוֹ נִמּוֹחַ אִם הי' בּוֹ כַּזַּיִת בכא"פ מְחַיֵּיב לכ"ע וּבְשַׂעַר
הַמֶּלֶךְ תי' דְּסַוְגְיָא בְּדַף מ"ד הוּא אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי וְרַב דִּימִי דְּאִית לְהוּ טַעַם כְּעִיקָּר דְּאוֹרַיְיתָא
וְאַלִּיבַּיְיהוּ אֵין חִילּוּק בֵּין טַעְמוֹ וּמַמָּשׁוֹ אוֹ טַעְמוֹ וְלֹא מַמָּשׁוֹ אֶלָּא בֵּין דְּאִיכָּא כְּזַיִת בכא"פ
אוֹ לָאו דס"ל לְאַבַּיֵי דאע"ג דְּטַעַם כְּעִיקָּר דְּאוֹרַיְיתָא אַפֵּ"ה בָּעֵינַן כְּזַיִת בכא"פ וכ"כ הפ"י
ולע"ד עֲדַיִן אֵינוֹ מְיֻשָּׁב לְפִי זֶה מַה שפרש"י בְּדַף מ"ה בְּסוֹף הַסַּוְגְיָא דְּרַבָּנָן דר"א דְּפָטְרִי
בְּכוּתָּח הַבָּבְלִי ע"כ ס"ל טַעְמוֹ וְלֹא מַמָּשׁוֹ לָאו דְּאוֹרַיְיתָא ע"כ וּלְפִי דַּרְכָּם דַּאֲפִי' לָמֵ"ד
טַעַם כְּעִיקָּר דְּאוֹרַיְיתָא אפי"ה בָּעֵינַן כְּזַיִת בכא"פ מִשּׁוּם דְּאֵין הַטַּעַם חָמוּר מִן הָעִיקָּר
אַכַּתִּי מנ"ל לְרַשָׁ"י דְּרַבָּנָן לֵית לְהוּ טַעַם כְּעִיקָּר דִּלְמָא אִית לְהוּ וְשָׁאנֵי כּוּתָּח הַבָּבְלִי דְּלֵית
בֵּיהּ כְּזַיִת בכא"פ כְּדַאִית לי' לְאַבַּיֵי וְרַב דִּימִי (וצ"ע כָּעֵת כִּי אֵין הַפְּנַאי מַסְכִּים עִמָּדִי לְעַיֵּין
בְּסֵוְגְיָא זוֹ אפי' בְּדֶרֶךְ הַעֲרָכָה) וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶ' הָא לָא קיימ"ל כְּשִׁיטַת רַשָׁ"י בְּזֶה כִּדְאִי' בַּיּוֹ"ד
סי' צ"ח דקי"ל טַעַם כְּעִיקָּר דְּאוֹרַיְיתָא וַאֲפִי' לְשִׁיטַת ר"ח כֹּהֵן שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ'
וְהָרֹא"שׁבְּחֻלִּין שָׁם שֶׁסּוֹבֵר טַעַם כְּעִיקָּר דְּאוֹרַיְיתָא לְאִיסּוּרָא וְלֹא לְמַלְקוֹת מִשּׁוּם דְּאֵין
מַזְהִירִין מִדִּין ק"ו יעוי"ש וְכֵן הִכְרִיעַ הפר"ח רַסִּי' תמ"ב אַכַּתִּי אֵין זֶה מַעֲלֶה אַרוּכָה לנ"ד
דְּכֵיוָן שֶׁאָסוּר מִן הַתּוֹרָה אָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ ג"כ מה"ת לכ"ע וְלָא דָּמֵי לְכוּתָּח הַבָּבְלִי דְּאֵין
בּוֹ טַעַם חָמֵץ דְּבָעֶלְמָא כה"ג שָׁרֵי מִן הַתּוֹרָה לְבַד גַּבֵּי חָמֵץ אִתְרַבִּי לֶאֱסוֹר אֲכִילָה וְלֹא
לב"י משא"כ טַעַם כְּעִיקָּר שֶׁבְּכָל הָאִיסּוּרִים דְּעָלְמָא אָסוּר מה"ת א"כ בְּחָמֵץ נָמֵי חָשׁוּב
חָמֵץ גָּמוּר מה"ת מִשּׁוּם דְּנֶהְפְּךְ הַהֶיתֵּר לְאִיסּוּר וְעוֹבֵר נָמֵי בַּל יֵרָאֶה דְּלָא גָּרַע מֵחֲצִי
שִׁיעוּר שֶׁצָּרִיךְ בִּיטּוּל לכ"ע כמ"ש המ"א סי' תמ"ב ס"ק י"ב יעוי"ש מ"מ כֵּיוָן דְּרַשָׁ"י
ז"ל לָאו יָחִיד הוּא בְּשִׁיטָתוֹ זֹאת שֶׁגַּם הָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א וְהָרָ"ן קָיְמִי בְּשִׁיטָתוֹ אע"ג דְּלָא
קַיְימָא לַן כְּוָותַיְיהוּ יֵשׁ לָנוּ לַעֲשׂוֹתָן סָנִיף בנ"ד שֶׁהוּא שְׁעַת הַדְּחָק אוּלָם בַּתְּשׁוּ' פ"י סי'
י"ג כָּתַב שֶׁבַּתְּשׁוּבָה אַחֶרֶת בֵּיאֵר דְּמַשְׁקֶה הַיּוֹצֵא מֵחָמֵץ אֵין בּוֹ אֶלָּא אִיסּוּר דְּרַבָּנָן דַּהֲוָה
שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתוֹ וְסָמַךְ ע"ו לְהַתִּיר בְּמַשְׁקֶה יי"ש שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח יעוי"ש וְאַף שֶׁרַבּוּ
הַחוֹלְקִי' ע"ו ה"ה מוהר"מ מִטִּיקְטִין ומ"ב והח"י הָא אי' בפ"ק דְּנִדָּה דְּבַדְּרַבָּנָן
סָמְכִי' בִּשְׁעַת הַדְּחָק אֲפִילּוּ אַיְיחִיד בְּמָקוֹם רַבִּים הֵיכִי דְּלָא אִתְּמַר הִלְכָתָא לָא כְּמָר וְלָא
כְּמַר וכ"כ הַשָּׁ"ךְ בי"ד סי' רמ"ב בְּכָלְלֵי הוֹרָאָה א"כ בנד"ז שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן וּשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ
לִסְמֹךְ עַל תְּשׁוּבָ' פ"י הַנָּ"ל דְּהָא לָא אִתְּמַר הִלְכָתָא דְּלָא כְּוָותֵי' בְּהֶדְיָ' וכ"מ בס' בְּאֵר
יַעֲקֹב שֶׁכָּתַב ג"כ שֶׁיֵּשׁ לִסְמֹךְ עַל יֵשׁ מִן הָאַחֲרוֹנִי' הַמַּתִּירִי' בי"ש אֲפִילּוּ הוּא בְּעַיִן ואעפ"י
שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ הִשִּׂיג עַל זֶה יעוי"ש וכ"ש בנ"ד שֶׁיֵּשׁ לָנוּ סָנִיף גַּם עפ"י שִׁיטַת רַשָׁ"י
וְהָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א וְהָרָ"ן הַנָּ"ל אע"ג דְּאִתְּמַר הִלְכָתָא בי"ד סי' צ"ח דְּלָא כְּוָותַיְיהוּ מ"מ
הָלֹא הֵם מְגִדּוֹלֵי הַמּוֹרִים הָרִאשׁוֹנִי' וְאוּלַי גַּם הש"ע בי"ד שָׁם לֹא הִכְרִיעַ בנ"ד כְּנָגְדָּם

אֶלָּא דַּוְקָא בְּאִיסּוּר תּוֹרָה אוֹ אֲפִילּוּ בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן וְשֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַדְּחָק מִשּׁוּם דְּרַבִּים פְּלִיגִי עֲלַיְיהוּ וַהֲלָכָה כְּרַבֵּי' אֲבָל בְּמִילֵּי דְּרַבָּנָן וּבִשְׁעַת הַדְּחָק בנ"ד שֶׁהַדִּין נוֹתֵן לִסְמוֹךְ אֲפִילּוּ עַל הַיָּחִיד בִּמְקוֹם רבי' לָמָּה לֹא נִסְמוֹךְ עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי הוֹרָאָה הַנָּ"ל הֲלֹא הַתּוֹרָה חָסָה עַל מָמוֹנָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וַאֲפִי' עַל קָטָן נֶגֶד הַגָּדוֹל סוֹמְכִי' בכה"ג כְּמוֹ שֶׁהֶעֱלָה הַשָּׁ"ךְ בִּכְלָלֵי הוֹרָאָה שָׁם וּרְאָיָ' לִדְבָרָיו מֵהָא דְּאִיתָא בְּחֻוְלִּין מ"ט ב' דאמ"ל רַב פָּפָּא לְרָבָא רַב וְאִיסּוּרָא דְּאוֹרָיְיתָא וְאַתְּ אָמְרַתְּ הַתּוֹרָה חָסָה עַל מָמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל מַשְׁמַע הָא אִם הי' אִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן הי' סוֹמֵךְ לְהַתִּיר עַל דִּבְרֵי רַב שֵׁשֶׁת אפי' כְּנֶגֶד רַב שהי' גָּדוֹל מר"ש בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן וְגַם הִלְכְתָא כְּוָוְתֵי' בְּאִיסּוּרָ' מִשּׁוּם שהי' הֶפְסֵד מְרֻוְבֶּה וְהַתּוֹרָה חָסָה עַל מָמוֹנָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּכְדַעַת הַשַּׁ"ךְ שָׁם בְּזֶה וּדְלֹא כהב"ח **(וּבְחִדּוּשֵׁי יָשַׁבְתִּי בְּזֶה קו' הַתּוֹסָ' סַנְהֶדְרִין ל"ג ד"ה מַה שֶׁעָשָׂה עָשׂוּי וכו' שֶׁהִקְשׁוּ לְפוּם מַאי דס"ד דְּלָא אַיְיְרֵי בְּעֵירְבָן עִם פֵּירוֹתָיו א"כ גַּבֵּי טִיהֵר אֶת הַטָּמֵא הַאֵיךְ שַׁיָּיְךְ מַה שֶׁעָשָׂה עָשׂוּי ותי' דמ"מ ס"ד דְּאַיְיְרֵי בְּעֵירְבָן הַבְּעָלִי' בְּרוֹב דְּמַה שֶׁעָשָׂה עָשׂוּי דְּבָטְלִי בְּרֻוְבָּא וּמְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ אִם עֵרְבָן בְּמוּעָט וְחָזְרוּ וְהִקְשׁוּ הָא ר"מ קָנֵיס שׁוֹגֵג אַטּוּ מֵזִיד כו' ע"ש.

וּלְדַרְכֵּינוּ יִתָּכֵן דְּהָא בל"ז מוּקִי לָהּ בַּשַּׁ"ס שֶׁטָּעָה בְּשִׁיקּוּל הַדַּעַת דְּהַיְינוּ דִּפְלִיגִי תְּרֵי תַּנָּאֵי וְלָא אִתְּמַר הִלְכְתָא כְּמַאן וְעָבַד הַדַּיָּיְן כְּחַד מִינַּיְיהוּ וְסֻוְגְיָ' דְּעָלְמָא כְּאִידָךְ פרש"י שֶׁרוֹב הַדַּיָּיְנִי' נִרְאֶה לָהֶם דִּבְרֵי הַשֵּׁנִי דהו"ל כְּרַבֵּי' בִּמְקוֹם יָחִיד וכמ"ש הַשָּׁ"ךְ בח"מ שָׁם וא"כ יִתָּכֵן דְּאַיְיְרֵי בְּמִידֵּי דְּרַבָּנָן וּבִשְׁעַת הַדְּחָק כְּהַהִיא דפ"ק דְנִדָּה דַּף ו' הַנָּ"ל שפי' הַתּוֹסָ' שָׁם דְּאַיְיְרֵי שֶׁאַחַר הוֹרָאָתוֹ שֶׁטִּיהֵר אֶת הַטָּמֵא עָשׂוּ ע"ז טְהָרוֹת הַרְבֵּה דְּהַשְׁתָּא אעפ"י שֶׁטָּעָה מֵעִיקָּרָא מִפְּנֵי שֶׁאָז לֹא הי' שעה"ד מ"מ הַשְׁתָּא דְּאַפֵּישׁ בִּטְהָרוֹת וְהוּא שעה"ד קָם דִּינָא וְטָהוֹר הוּא אפי' בְּלִי תַּעֲרוֹבוֹ' כִּדְאִיתָא הָתָם וְאִי לָא אַפִּישׁ בַּטְּהָרוֹת דְּלֵיכָּא הפ"מ אוֹ בְּאִיסּוּר תּוֹרָה הֲדַר דִּינָא וּמְשַׁלֵּם מִבֵּיתוֹ (וְעוֹד יָשַׁבְתִּי שָׁם בע"א) ואכ"מ:)** זוּלַת זֶה לְפִי מ"ש מַר שֶׁאִישׁ עָנִי הוּא זֶה וְחַיָּיו תְּלוּיִין בָּזֶה מַמָּשׁ אֲפִילּוּ בְּלִי שׁוּם צַד הֶיְתֵּר אֶפְשָׁר שֶׁאֵינוֹ מְחֻוְיָיְב אָדָם לְהַפְסִיד כָּל מָמוֹנוֹ בִּשְׁבִיל קְנָסָא דְּרַבָּנָן דְּדַוְקָא בל"ת מִן הַתּוֹרָה שֶׁמְּחֻוְיָיְב הָאָדָם לִיתֵּן כָּל מָמוֹנוֹ וְלֹא יַעֲבֹור אֲבָל אִיסּוּר דְּרַבָּנָן לָא עָדִיף מַעֲשֶׂה דְּאוֹרָיְיתָא לְעִנְיַן אָא דַּהֲלֹא מָצִינוּ אַדְּרַבָּה דְּלָא הֶעֱמִידוּ חֲכָמִי' דִּבְרֵיהֶם בִּמְקוֹם פְּסֵידָא כְּלָל בְּכַמָּה כתי' בא"ח סי' רס"ו וש"א סעי' ל"ג אֵא ש"ז סְעִיף י"ט וסי' ש"ח סְעִיף ל"ז וסי' של"ד ס"ב וסכ"ו וְאַף כִּי בְּצוֹק הָעִתִּי' אָא שֶׁבְּנֵי אָדָם רָצִין אַחַר פַּרְנָסָתָן וְאֵין וְגִיעִין בעו"ה מִסְתַּבְּרָא דְּכֻוְלֵי הַאי לָא א רַשִׁ"י הֲגַם שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּשָׁאנֵי הָכָא דְּעִיקַּר גְּזֵירַת חֲכָמִים הי' עַל הַמָּמוֹן בַּעֲיֵהּ מ"מ וַדַּאי דְּיֵשׁ לִסְמוֹךְ בָּזֶה גַּם עַל דְּבַר הַיָּחִיד וכ"ש בנ"ד שֶׁיֵּשׁ לָנוּ סְמוּכוֹת הַרְבֵּה עפ"י שיט' רַשִׁ"י וְסִיַּיְעְתּוֹ וּתְשׁוּ' פ"י בְּטִיל וּסְפֵיקָא נָמֵי דִּלְמָא עֲבִיד לְקִיּוּהָא רַלְעָל שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל לְגַבֵּי דִּידֵי' אֶלָּא מִיהוּ וּבֵי אַחֲרֵינִי דְּלֵית לְהוּ פְּסֵידָא שֶׁלֹּא יִכָּשְׁלוּ כה יֵרָאֶה לְהוֹרוֹת שֶׁיְּעָרֵב בְּרוֹב יי"ש שֶׁל הֶיְתֵּר דְּאַרְוַוח לָן בָּזֶה עוֹד לְצָרֵף גַּם דַּעַת רַבֵּינוּ יוֹנָה שֶׁהֵבִי' הָרֹא"שׁ פ' כָּל שָׁעָה ה שֶׁמַּתִּיר לְעָרֵב חָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל פט"ו וָהּ מ"א הֱבִיאוֹ ב"י בי"ד סי' צ"ט שֶׁמַּתִּיר בְּכָל אִיסּוּרֵי דְּרַבָּנָן לְעָרֵב לְכַתְּחִילָּה וִיעָרְבוּ אָב רָעָה לִמְכֹּור לְנָכְרִי' וְלֹא לְיִשְׂרָאֵל דְּהַשְׁתָּא הַעַל שֶׁיֵּאוֹר הַנָּכְרִי וְיִמְכְּרֶנּוּ לְיִשְׂרָאֵל אוֹ אפ' הֵם הוּא עַצְמוֹ לֹא יִזָּהֵר בָּזֶה כָּל כָּךְ תְּלוּכוֹר לְיִשְׂרָאֵל לֵית לוֹ בָּהּ דְּהָא אֵין בי"ד סי' צ"ט בְּכָל מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה שָׁרִי בְּדִיעֲבַד לְמִי שֶׁלֹּא נִתְבַּטֵּל בִּשְׁבִילוֹ (וּבְזֶה מְיֻוְשָׁב קו' הַתּוֹסָ' סַנְהֶדְרִין הַנָּ"ל שֶׁהִקְשׁוּ מדר"מ דְּקָנֵיס שׁוֹגֵג ע"ש): אוּלָם

מעכ"ת יִרְאֶה לְקָנְסוֹ כְּפִי מַה שֶּׁיּוּכַל שְׂאֵת כְּדֵי לְקַיֵּים קָנָסָא דר"ש בְּסָךְ חָשׁוּב קָצַת שֶׁיִּשְׁפּוֹךְ לְנָהָר בְּפַרְהֶסְיָ' בִּכְדֵי שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וְיִרָאוּ וְלֹא יְזִידוּן עוֹד וְעַל מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַע לְקוֹל מוֹרֶה לַטּוֹב וְעָבַר ב"י בְּוַדּוּן יְסַדֵּר לוֹ תְּשׁוּבָה כְּפִי מַה דאי' בא"ח סָסִי' של"ד בהגה"ה ובי"ו"ד סי' קפ"ה וַיַּעֲשֶׂה גָּדֵר לְעַצְמוֹ בִּלְהַבָּא שֶׁיַּקְדִּים לָבֹא לְפָנֵי המ"צ בְּיוֹם שֶׁלִּפְנֵי עה"פ לִמְכּוֹר חֲמֵצוֹ וְיִלְמְדוּ עִנְיַן הַבִּיטּוּל וְשָׁב וְרָפָא לוֹ וְעִם כָּל זֶה אֵינֶנִּי תּוֹקֵעַ עַצְמִי לְדָבָר הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה בְּנִדּוֹן זֶה עַד דְּמַכְנִיף לי' מַר בֵּי עֶשָׂרָה לוֹמְדִים שֶׁיַּסְכִּימוּ עִמָּנוּ לְהַתִּיר כִּי הֵיכִי דְּלִימְטֵי שֶׁיָּבֹא מְכֻשׁוָּרָא: וּבְמַאי דְּשַׁדַּר לָן מַר חוּרְפֵּי' מַה שֶּׁפִּלְפֵּל בְּחָכְמָה מַעְנְיָן לְעִנְיָן בְּאוֹתוֹ עִנְיָן ואעפ"י שֶׁאֵינוֹ עִנְיָן לְנִדּוֹן זֶה תְּנֵהוּ עִנְיָן לְנִדּוֹן אַחֵר גַּם ע"ו נָתַתִּי לִבִּי וְאָשִׁיבָה חוּרְפֵּי' דָּבָר כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי בעזה"י אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה: א בְּתְשׁוּ' גִּבְעַת שָׁאוּל סי' ל"ה עַל אֶחָד שֶׁשָּׁכַח לִמְכּוֹר חֲמֵצוֹ שהי' מֻנָּח בְּבֵית א"י וְנִזְכַּר בְּתוֹךְ הַפֶּסַח וּבָא לִשְׁאוֹל אַחַר הַפֶּסַח וְסָמַךְ הָרַב זַ"ל לְהַתִּירוֹ עפ"י דִּבְרֵי בה"ע שֶׁהֵבִי' הַטּוּר סי' תמ"ח שֶׁמַּתִּיר חָמֵץ הַנִּמְצָא אחה"פ בַּהֲנָאָה הֵיכִי שֶׁכְּבָר בָּטְלוּ קוֹדֶם זְמַן אִיסּוּרוֹ דְּלָא עָבַר עלי' בַּל יֵרָאֶה וְצֵירֵף לָזֶה דַּעַת הָרָ"ן פ"ק דִּפְסָחִים דַּף ו' שֶׁהַסְּכִים לְשִׁיטַת הַגְּאוֹנִים הַסּוֹבְרִי' דַּחֲמֵצוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמֻּוּפְקָד אֵצֶל א"י אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו בְּבַל יֵרָאֶה מִן הַתּוֹרָה וְהָא דְּאִיתָא בפ' כָּל שָׁעָה דְּאַחַר הַפֶּסַח אָסוּר בַּהֲנָאָה אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן עכ"ד: וע"ז הִשִּׂיג מעכ"ת דְּאַדְּרַבָּה מִדִּבְרֵי הָרָ"ן הַנַּ"ל רא' לִסְתּוֹר דַּהֲלֹא בְּתְשׁוּ' נ"ב סי' י"ח הִקְשָׁה עַל דִּבְרֵי הָרָ"ן מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִי' הָרֹא"ש פ' כָּל שָׁעָה סי' ד' בְּהִפְקִיר חֲמֵצוֹ פְּלִיגִי רַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ דר"י אָסַר לאחה"פ וּמְפָרֵשׁ הָתָם טַעְמֵי' דר"י דְּאָסוּר מִשּׁוּם דְּחָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה דְּשָׁמָּא לֹא יַפְקִירֶנּוּ וְיֹאמַר הִפְקַרְתִּיו וּלְדִבְרֵי הָרָ"ן הַנַּ"ל לָמָּה לִי טַעְמָא דְּהַעֲרָמָה כְּלָל תִּיפּוֹק לי' מִשּׁוּם דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁצָּרִיךְ בִּיעוּר וְעַל מַה שתי' בְּתְשׁוּ' נב"י שָׁם דְּמִשּׁוּם דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן לְחוּד לֹא הי' מִסְתַּבֵּר לְקָנְסוֹ אִי לָאו חֲשָׁשָׁא דְּהַעֲרָמָה שֶׁעֲבוֹר עַל שֶׁל תּוֹרָה וְהוֹאִיל וְגָזְרוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה אֲמַאן דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן דְּאָסוּר לאחה"פ מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה שׁוּב גָּזְרוּ כֵּן אָכַל מַאן דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן כְּגוֹן הִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה לאחה"פ אע"ג דְּלֵיכָא חֲשָׁשָׁא דְּהַעֲרָמָה עכ"ד וּמִדִּבְרֵי המ"א סוֹף סי' תמ"ז נִרְאֶה דְּגַם בְּהִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י יֵשׁ לוֹמַר טַעַם הַעֲרָמָה ע"ש עַל כֻּלָּם הִקְשָׁה מַר דְּמַה יַּעֲנוּ עַל דִּבְרֵי רֵישׁ לָקִישׁ בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם שֶׁמַּתִּיר בְּהִפְקִיר חֲמֵצוֹ אחה"פ וְלָא חָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה וְלֹא לְמַאי דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן א"כ תִּקְשֵׁי לי' הַבָּרַיְיתָא דפ' כָּל שָׁעָה דַּף ל"א ב' שֶׁהוֹכִיחַ הָרָ"ן מִשָּׁם בְּהִפְקִיר חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י דְּאָסַר בַּהֲנָאָה לאחה"פ אע"ג דְּלָא עָבַר אַדְּרַבָּנָן בַּל יֵרָאֶה מה"ת אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן בִּלְבַד וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר לְדַעַת הָרָ"ן דְּהַיְרוּשַׁלְמִי אַיְירֵי בְּהִפְקִיר חֲמֵצוֹ וּבִיעֲרוּ כְּמִצְוַת חָכְמִי' וְאַחַ"כ נִמְצָא לאחה"פ דְּלָא עָבַר אַדְּרַבָּנָן וּבְהָא פְּלִיגִי דרשב"ל מַתִּיר וְרַבִּי יוֹחָנָן אוֹסֵר מִשּׁוּם הַעֲרָמָה וא"כ יֵשׁ לוֹמַר דבה"ע שֶׁמַּתִּיר בַּהֲנָאָה אחה"פ מִטַּעַם דְּלֹא שַׁיְיךְ הַעֲרָמָה לְעִנְיַן הֲנָאָה בִּלְבַד כמ"ש הב"י בְּטַעְמוֹ אַיְירֵי נָמֵי בכה"ג שֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק כְּמִצְוַת חָכְמִי' אֶלָּא שאח"כ נִמְצָא לאחה"פ דְּלָא עָבַד אַמִּידִי אֲבָל בְּנִמְצָא תּוֹךְ הַפֶּסַח וְלֹא בִּיעֲרוֹ כַּנִּדּוֹן הג"ש בְּתְשׁוּ' הַנַּ"ל בְּלֹא טַעְמָא דְּהַעֲרָמָה אָסוּר בַּהֲנָאָה מִשּׁוּם שֶׁעָבַר אַדְּרַבָּנָן כְּדַעַת הָרָ"ן הַנַּ"ל ואעפ"י שֶׁאֶפְשָׁר שבה"ע לָא ס"ל כְּהַגְּאוֹנִים שֶׁהֵבִי' הָרָ"ן אֶלָּא כְּהָרַמְבַּ"ם והרר"י וְהָרֹא"ש שֶׁחָלְקוּ עֲלֵיהֶם וס"ל דְּמַפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל עַכּוּ"ם עוֹבֵר ב"י מִן הַתּוֹרָה וא"כ אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי כִּפְשׁוּטוֹ בְּלֹא בִּיעֵר מ"מ כֵּיוָן דִּלְפִי דַּעַת הַגְּאוֹנִים וְהָרָ"ן מוּכָח דְּכֹל שֶׁעָבַר אַדְּרַבָּנָן אָסוּר בַּהֲנָאָה לאחה"פ וְעַל כָּרְחֵי'

מוֹקֶמִי' לְהַיְרוּשַׁלְמִי בְּהִפְקִיר וּבִיעֵר ג"כ א"כ מנ"ל לְהָרַב זַ"ל לוֹמַר דבה"ע לָא ס"ל הָכִי
ועכ"פ דִּבְרֵי הָרָ"ן שֶׁהֵבִי' הֵם עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ עכת"ד מַר: ב תְּשׁוּבָה כְּבָר קָדְמוּ בְּכָל זֶה אֶחָד
קָדוֹשׁ מְדַבֵּר בְּתִשּׁוּ' פ"י סי' י"ג לְפָרֵשׁ כֵּן דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי ובה"ע זַ"ל דְּאַיְירֵי בְּהִפְקִיר
וּבִיעֵר חֲמֵצוֹ כְּמִצְוַת חֲכָמִי' וּלְאַחַר הַפֶּסַח מָצְאוּ עפ"י הוֹכָחָה זוֹ מֵהָרָ"ן שֶׁהֵבִי' מעכ"ת
אוּלָם אע"ג דְּמִתְאַמְרָא מִשְׁמֵי' דְּגַבְרָא רַבָּה כְּוָותֵי' מ"מ תּוֹרָה הִיא וְלִלְמוֹד אֲנִי צָרִיךְ דְּמַה
שֶּׁנִּסְתַּיַּע מִדִּבְרֵי הָרָ"ן הַנַּ"ל לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דְּאַיְירֵי בְּבָדָק וּבִיטּוּל וְאַפַּ"ה אָסוּר
לאחה"פ מִשּׁוּם הַעֲרָמָה לֹא אוּכַל לַהֲלוֹם דְּבָרָיו בָּזֶה וַהֲלֹא בכ"מ פַּ"א מה' חו"מ דִּין ד'
כָּתַב בְּשֵׁם הָרָ"ן לְהַפְךְ דְּהֵיכָא דְּבִיטֵּל וּבָדַק כְּמִצְוַת חֲכָמִי' וְלָא עָבַר אַמִּידִי מַוְתָּר לְגַמְרֵי
אחה"פ ע"ש וְכֵן מַשְׁמַע לְהֶדְיָ' מִלְּשׁוֹן הָרָ"ן פ' כָּל שָׁעָה דַּף כ"ח אַמַּתְנִיתִין דְּשֶׁל יִשְׂרָאֵל
שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח וכו' דְּהַיְרוּשַׁלְמִי אַיְירֵי בְּדָעָבַר אַדְּרַבָּנָן ע"ש וְיָבֹא בְּסָמוּךְ בעזה"י וְגַם
פְּשַׁט לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי מַשְׁמַע דְּלָא אַיְירֵי בְּבִיעֵר כְּלָל דְּהָא לָא קָאָמַר אֶלָּא הִפְקִיר חֲמֵצוֹ
לְחוּד וּבִיעוּר מָאן דְּכַר שְׁמֵי' וְתוּ אִם אִיתָא דְּאַיְירֵי בְּשֶׁעָשָׂה כְּמִצְוַת חֲכָמִי' שֶׁהִפְקִירוּבִיעֵר
אֶלָּא שעפ"י תִּקָּרָה חָזַר וּמְצָאוֹ אחה"פ לָמָּה נִקַּט כְּלָל הָא דְּהִפְקִיר חֲמֵצוֹ הו"ל לְמִתְנֵי
מָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ אחה"פ וּמִסְתָּמָא עָשָׂה מִתְּחִלָּה כְּמִצְוַת חֲכָמִי' בְּבִיעוּר וּבִיטּוּל כַּדָּת אֲבָל
הַשְׁתָּא דְּקָתָנֵי הִפְקִיר חֲמֵצוֹ לְחוּד אַחַר הַפֶּסַח מַהוּ וְלֹא נִזְכַּר מִבִּיעוּר וּבְדִיקָה כְּלָל גַּם לֹא
הִזְכִּיר שֶׁמְּצָאוֹ אחה"פ אַדְּרַבָּה סָתְמוּ כְּפֵירוּשׁוֹ שֶׁלֹּא בִיעֲרוֹ כְּלָל וְלֹא הֻזְעַרְךְ לְמְצִיאָה בְּזֶה
וְעוֹד מוּכָח מֵהָא דְּאִיתָא הָתָם אָמַר לִי' רַבִּי יוֹחָנָן אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּאַחַר שֶׁשׁ שֶׁהוּא אָסוּר
וכו' כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסָמוּךְ בָּאוֹת ה' דְּאַיְירֵי בְּלֹא בִּיעֵר וא"כ חוֹזֵר וְנִיעֵר קֻוּשְׁיָ' הנב"י הַנַּ"ל
וּמַה שתי' בְּתִשּׁוּ' נב"י עַל קֻוּשְׁיָתוֹ הַנַּ"ל יָפֶה הִשִּׂיגוּ מַר כְּדִלְעֵיל בְּשֶׁגַּם בל"ו דְּבָרָיו
דְּחוּקִים בְּיוֹתֵר לָכֵן אֵינִי נִזְקָק לְיַשְּׁבוֹ גַּם שהי' אֶפְשָׁרִי קָצַת אוּלָם בְּעִיקַּר קֻוּשְׁיָ' הנב"י
לע"ד מֵעִיקָּרָא לֵיתָא דְּלָא דְּמִי כְּלָל לְנִדּוֹן הָרָ"ן זַ"ל בְּהִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל עַכּוּ"ם דְּאָסוּר
בַּהֲנָאָה לאחה"פ דְּהָתָם מִשּׁוּם לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה נָגְעוּ בי' רַבָּנָן שֶׁהֵם אָמְרוּ בְּחָמֵץ שֶׁהִפְקִיד
אֵצֶל א"י דהו"ל כְּאִלּוּ עוֹמֵד הֶחָמֵץ בְּבֵיתוֹ וְקָעָבַר עלי' בְּבַל יֵרָאֶה מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שֶׁבֵּיאֵר
המ"א סָסִי' תע"ז דְּבָרָיו וְכֵן יִרְאֶה לְהֶדְיָ' מִלְּשׁוֹן הָרָ"ן פ' כָּל שָׁעָה דַּף כ"ח דְּגַבֵּי הִפְקִיד
חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י קָעָבַר עלי' בב"י מִדְּרַבָּנָן כְּמוֹ שֶׁיָּבֹא בְּסָמוּךְ לָכֵן כְּמוֹ שֶׁקָּנְסוּ לֶאֱסוֹר
בַּהֲנָאָה אַחַר הַפֶּסַח כְּשֶׁעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה מה"ת ה"נ קָנְסוּ כְּשֶׁעָבַר אב"י מִדְּרַבָּנָן דְּכָל דְּתִיקּוּן
רַבָּנָן כְּעֵין דְּאוֹרָיְיתָא תַּיְקוּן משא"כ בְּהֶפְקֵר וּבִיטּוּל דְּלֹא שַׁיָּךְ בי' בַּל יֵרָאֶה כְּלָל אפי'
מִדְּרַבָּנָן וְלֹא הִצְרִיכוּ בִּיעוּר אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלָא לֵיתָא לְמֵיכַל וְלֹא מִשּׁוּם לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה לֹא
שַׁיָּךְ בָּזֶה קְנָסָא דְּרַבָּנָן כְּלָל דְּאַטּוּ בַּחֲמֵצוֹ שֶׁל א"י בַּבַּיִת יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּרִיךְ מְחִיצָה עֲשָׂרָה
טְפָחִים לְפָנָיו שֶׁלֹּא יָבֹא לְאָכְלוֹ אִם עָבַר וְלֹא עָשָׂה מְחִיצָה עֲשָׂרָה טְפָחִים יֶאֱסוֹר בַּהֲנָאָה
לאחה"פ וה"נ כֵּן הוּא מש"ה הַוְצְרְךְ הַיְרוּשַׁלְמִי לְטַעְמָא דְּהַעֲרָמָה וְרִישׁ לָקִישׁ דְּלָא חָיֵישׁ
לְהַעֲרָמָה ס"ל דְּמֵוָתָר בַּהֲנָאָה לאחה"פ כַּנַ"ל פָּשׁוּט (וְעַד בְּשַׁחַק נֶאֱמָן עָלַי שֶׁאַחַר שֶׁקִּיַּמְתִּי
זֹאת מִסְּבָרָא דְּנַפְשַׁאי בְּהַשְׁקָפָה רִאשׁוֹנָה בְּהִיוֹתִי קוֹרֵא בְּאִגֶּרֶת הַתְּשׁוּבָה שֶׁל מעכ"ת אַחַ"כ
מָצָאתִי סְבָרָא זוֹ בְּתִשּׁוּ' נב"י סי' י"ט וְהַתֵּימַהּ עַל הָרַב זַ"ל שא"כ אֵין מָקוֹם לְקֻוּשְׁיָתוֹ
הַנַּ"ל בסי' י"ח גַּם לְפִי מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ הַיְרוּשַׁלְמִי שָׁם לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם כפי' מעכ"ת דְּאַיְירֵי
שֶׁעָשָׂה כְּמִצְוַת חֲכָמִי' וכו' ג"כ אֵין מָקוֹם לְקֻוּשְׁיָתוֹ הַנַּ"ל בסי' י"ח ומעכ"ת רָאָה ראי'
אַחַת וְלֹא שְׁתַּיִם: ג וַעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לַמּוֹדָעִי שֶׁהָרָ"ן זַ"ל פ' כָּל שָׁעָה דַּף כ"ח אַמַּתְנִיתִין
דְּחָמֵץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אָסוּר כָּתַב ע"ז דְּקָנְסִי' לי' מִשּׁוּם שֶׁעָבַר הֶבֶל יֵרָאֶה

אִי מִדְּאוֹרַיְיתָא כְּגוֹן שֶׁהִשְׁהָהוּ בְּבֵיתוֹ אִי מִדְּרַבָּנָן כְּגוֹן שֶׁהִפְקִידוֹ אֵצֶל עַכּוּ"ם וכו' אָסוּר וְכָךְ אָמְרוּ בַּיְרוּשַׁלְמִי הִפְקִיר חֲמֵצוֹ לְאַחַר הַפֶּסַח אָסוּר עכ"ל וְלִכְאוֹרָה הוּא תָּמוּהַּ בְּמַה שֶׁהֵבִי' ראי' מֵהַיְרוּשַׁלְמִי הַזֶּה לְדִין הִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י דְּאָסוּר מִשּׁוּם דְּקָעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה מִדְּרַבָּנָן וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה דְּהָא בִּירוּשַׁלְמִי מְפָרֵשׁ טַעְמָא מִשּׁוּם הַעֲרָמָה וְלֹא מִשּׁוּם דְּקָעָבַר אַדְּרַבָּנָן וּנְהִי דְּלֵיכָא תְּיוּבְתָּא מֵהַיְרוּשַׁלְמִי לְדָבָרָיו מִטַּעְמָא דְּאָמַר (וּמַה שֶּׁצָּרִיךְ בְּיָעוּר מִדְּרַבָּנָן אֵינוֹ מִשּׁוּם לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה אֶלָּא מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל משא"כ בְּהִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י דְּקָעָבַר ב"י מִדְּרַבָּנָן וְכַנַ"ל) אַכַּתִּי מַה סַּיְיעְתָּא אִיכָּא מֵהָתָם וּמַה שִּׁפֵּי' המ"א סָסִי' תמ"ז דְּגַבֵּי הִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י נָמֵי שַׁיָּיךְ הַעֲרָמָה שֶׁיֹּאמַר שֶׁקִּיבֵּל זֶה אַחֲרָיוּת אעפ"י שֶׁלֹּא קִיבֵּל כְּלָל כָּתַב מַר דְּזֶה אֵינוֹ עוֹלֶה לְדַעַת הפר"ח וּתְשׁוּ' שַׁאֲגַת ארי' סִי' פ"ג שֶׁמִּפָּרְשִׁי' בְּדִין הִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י דַּאֲפִי' לֹא קִיבֵּל הָעַכּוּ"ם אַחֲרָיוּת נָמֵי לָא קָעָבַר בַּל יֵרָאֶה מִן הַתּוֹרָה דַּעַת הַגְּאוֹנִים וְהָרָן"ן זַ"ל ע"ש וְתוּ אִם אִיתָא דְּגַבֵּי הִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י אֵינוֹ אָסוּר לאחה"פ מִטַּעַם הַעֲרָמָה א"כ לְרֵישׁ לָקִישׁ שָׁם בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּלָא חָיְישׁ לְהַעֲרָמָה שָׁרֵי לאחה"פ וַהֲלֹא כְּבָר הוֹכִיחַ הָרָן"ן פ"ק דִּפְסָחִים דַּף ה' מִמַּתְנִיתִין וּבָרַיְיתָא דְּהַפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י אָסוּר בַּהֲנָאָה וְתִקְשֵׁי לְרֵישׁ לָקִישׁ מֵהָךְ מַתְנִיתִין וּבָרַיְיתָא כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה מַר וְתוּ דְּמִלְּשׁוֹן הָרָן"ן מַשְׁמַע לְהֶדְיָ' דְּלָאו מִטַּעַם הַעֲרָמָה אָתֵי עֲלָהּ אֶלָּא מִשּׁוּם דְּקָעָבַר בב"י מִדְּרַבָּנָן וְהָאֵיךְ מַיְיתֵי עֲלָהּ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דְּתָלֵי טַעְמָא הָתָם מִשּׁוּם הַעֲרָמָה וּבְפִלּוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי: ד וּכְדֵי לְהָבִין דַּעַת הָרָן"ן זַ"ל צְרִיכִין אָנוּ לְהַצִּיעַ תְּחִלָּה סֵוּגְיָ' הַיְרוּשַׁלְמִי וְזֶהוּ הִפְקִיד חֲמֵצוֹ בי"ד לְאַחַר הַפֶּסַח מַאי רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אָסוּר רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר מֻתָּר אָמַר לי' רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּאַחֵר שֶׁשׁ שֶׁהוּא אָסוּר אמ"ל תַּמָּן אִיסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ הָא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר אָמַר לי' רַבִּי יוֹסֵי לר' פְּנָחָס נַהֵיר אַתָּה כַּד הָוֵינַן אָמְרִין אָתֵי דְּבֵי יוֹחָנָן כר' יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ כר"מ (פי' הָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּ' סִי' ע' דְּהַיְינוּ כר' יוֹסֵי בִּנְדָרִים דַּף מ"ג דְּאָמַר אֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר) אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא רַבִּי יוֹחָנָן חָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה ר"ש ב"ל לֹא חָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה מַה נָּפַק מִבֵּינֵיהוֹן נָפְלָה עָלָיו מַפּוֹלֶת מַאן דְּאָמַר הַעֲרָמָה לֵית כָּאן הַעֲרָמָה וְהוּא מֻתָּר ומ"ד מְשׁוּם זכי' לֵית כָּאן זכי' וְאָסוּר עכ"ל: ה וְהִנֵּה בְּהָא דְּהֵשִׁיב ר' יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּאַחֵר שֶׁשׁ שֶׁהוּא אָסוּר פי' בְּתְשׁוּ' נב"י שָׁם סִי' י"ט דר"ל אִי אַתָּה מוֹדֶה דַּאֲפִי' הִפְקִיר אָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ אַחַר שֶׁשׁ דְּעַד כָּאן לָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּאַחֵר הַפֶּסַח אֲבָל בִּזְמַן אִיסּוּרוֹ אָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן יֵאָסֵן' לאחה"פ מִשּׁוּם שֶׁעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְלֹא בִּיְעָרוֹ (וּמִזֶּה מוּכָח לְהֶדְיָ' דְּהַיְרוּשַׁלְמִי אַיְירֵי בְּלֹא בִּיְעָרוֹ כמש"ל) ע"ז הֵשִׁיב רֵישׁ לָקִישׁ תַּמָּן אִיסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ רְצוֹנוֹ לוֹמַר מַה שֶּׁאָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ הוּא מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה וַהֲנָאָה וְאִיכָּא לְמֵיחַשׁ דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל הָא עַתָּה אַחַר הַפֶּסַח שֶׁמֻּתָּר בַּאֲכִילָה מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר עכ"ד וּבְעִנְיַן חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה יֵרָאֶה מִדִּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּ' שָׁם דְּהַחֲשָׁשׁ הוּא שֶׁלֹּא יַפְקִיר לְגַמְרֵי בְּלֵב שָׁלֵם אֶלָּא יְכַוְּין בְּלִבּוֹ כְּדֵי לַחֲזוֹר וְלִזְכּוֹ' בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח דכה"ג לָא הָוֵה הֶפְקֵר כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מַפְקִירוֹ בְּלֵב שָׁלֵם (וּדְלֹא כְּהַגָּהוֹת אָשֵׁירִי פ' כָּל שָׁעָה סִי' ד' ע"ש) וכ"כ בְּתְשׁוּ' פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ סִי' י"ד לְהֶדְיָ' דְּכֹל שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי לָא הָוֵה הֶפְקֵר גָּמוּר ע"ש וְהִנֵּה הַךְ טַעְמָא סָגֵי נָמֵי בְּעִיקַּר דִּין הַבִּיעוּר שֶׁהַצְּרִיכוּ חֲכָמִי' וְלָא סַגֵּי בְּבִיטּוּל מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ שֶׁלֹּא יְבַטְּלוּ בְּלֵב שָׁלֵם דְּהָא בִּיטּוּל הַיְינוּ הֶפְקֵר וּמָצָאתִי לְהָרָן"ן בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין דְּנָסֵיב טַעְמָא דְּבְדִיקָה וּבִיעוּר בְּאֶמֶת מִשּׁוּם הָכִי שֶׁכָּתַב מִשּׁוּם שֶׁהַבִּיטּוּל תָּלוּי בְּמַחֲשָׁבָה וְאָפְשָׁר שֶׁיְּקַיְּלוּ בְּכָךְ

וְלֹא יוֹצִיאוּהוּ מִלְּבָן לְגַמְרֵי רָאוּ חֲכָמִי' לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא יַסְפִּיק בִּיטּוּל וְהַצְרִיכוּ בְּדִיקָה וּבִיעוּר
אוֹ מִפְּנֵי שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁאִם יַשְׁהֶנּוּ בְּבֵיתוֹ יָבֹא לְאָכְלוֹ עכ"ל: ו מַעֲתָּה לֹא רְחוֹקָה וְלֹא נִפְלֵאת
הִיא לוֹמַר דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרֵישׁ לָקִישׁ פְּלִיגִי נָמֵי בְּהָנֵי תְּרֵי טַעְמֵי שֶׁהִנִּיחַ הָרָ"ן ז"ל עַל חוֹבַת
הַבְּדִיקָה וּבִיעוּר חָמֵץ דְּרַבִּי יוֹחָנָן ס"ל נָמֵי כְּטַעֲמָא קַמָּא דְּהָרָ"ן דִּלְכָךְ לָא סַגִּי בְּבִיטּוּל אוֹ
הֶפְקֵר לְחוּד דְּחָיְישִׁינַן לְהַעֲרָמָה שֶׁמָּא לֹא יְבַטֵּל אוֹ יַפְקִיר בְּלֵב שָׁלֵם רַק ע"מ לִזְכּוֹת בּוֹ
אַחַר הַפֶּסַח וְנִמְצָא עַכְשָׁיו מַה שֶּׁהִצְרִיכוּ חֲכָמִי' בִּיעוּר הוּא מְשׁוּם לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה שֶׁאִם
אֵינוֹ מְבַטֵּל אוֹ מַפְקִיר בְּלֵב שָׁלֵם עוֹבֵר בַּל יֵרָאֶה אֶלָּא דמה"ת לֹא חָיְישִׁינַן לָזֶה אֲבָל
מִדְּרַבָּנָן חָיְישִׁי' וְכֵיוָן דְּמִשּׁוּם לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה הוּא כְּשֶׁעָבַר וְלֹא בִּעֲרוֹ עָבַר בב"י מִדְּרַבָּנָן
וְאָסוּר בַּהֲנָאָה אַחַר הַפֶּסַח כְּמוֹ בְּעָבַר בַּל יֵרָאֶה מה"ת דְּכָל דְּתִיקְווּ רַבָּנָן כְּעֵין דְּאוֹרָיְיתָא
כַּנַ"ל וְזֶהוּ שֶׁהִשִּׁיב ר' יוֹחָנָן אדרשב"ל אִי אַתָּה מוֹדֶה שֶׁאַחַר שֵׁשׁ צָרִיךְ בִּיעוּר מִדְּרַבָּנָן
מְשׁוּם לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה שֶׁמָּא לֹא הִפְקִירוֹ בְּלֵב שָׁלֵם וְכֵיוָן שֶׁכֵּן יֶאֱסוֹר בַּהֲנָאָה לאחה"פ כְּמוֹ
בְּעָבַר ב"י מה"ת וְהֵשִׁיב לוֹ רשב"ל תַּמָּן אִיסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ מַה שֶּׁצָּרִיךְ בְּעוֹר אֵינוֹ מְשׁוּם
לַתָּא דב"י כְּמוֹ שֶׁאַתָּה סוֹבֵר אֶלָּא מְשׁוּם דְּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל הָא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר ר"ל
אַחַר הַפֶּסַח לָמָּה יֶאֱסוֹר הָא אֵין כָּאן לַתָּא דב"י כְּלָל אפי' מִדְּרַבָּנָן כַּנַ"ל: ז אוֹ יֹאמַר בְּשׁוּם
לֵב עוֹד מַאי נָקֵט הַיְרוּשַׁלְמִי הִפְקִיר חֲמֵצוֹ וְלֹא בִּיטֵּל חֲמֵצוֹ וּכְבָר עָמַד ע"ז בְּסֵפֶר המק"ח
ע"ש לָכֵן יִרְאֶה דְּוַדַּאי גַּם רֵישׁ לָקִישׁ אִית לי' טַעְמָא קַמָּא דְּהָרָ"ן דְּלָא סַגִּי בְּבִיטּוּל לְחוּד
כֵּיוָן שֶׁהוּא בְּמַחֲשָׁבָה לְבַד יֵשׁ לָחוּשׁ אוּלַי לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי ע"כ הֶחְמִירוּ חֲכָמִי'
לְהַצְרִיךְ בְּדִיקָה וּבִיעוּר וְלָכֵן כְּשֶׁבִּיטֵּל וְלֹא בִּיעֵר דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁחָשְׁשׁ' שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ
מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי וְקָעָבַר בְּבַל יֵרָאֶה אָסוּר לְאַחַר הַפֶּסַח כְּמוֹ בְּעֵבָר ב"י מה"ת אֲבָל בְּהַפְקִירוּ
בְּפִיו מַמָּשׁ כְּדִין הֶפְקֵר בְּהָא פְּלִיגִי דְּרַבִּי יוֹחָנָן ס"ל דְּגַם בָּזֶה אִיכָּא לְמֵיחַשׁ לְהַעֲרָמָה שֶׁמָּא
לֹא הִפְקִירוֹ בְּלֵב שָׁלֵם אֶלָּא כְּדֵי לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח וְנִמְצָא שֶׁאֵין הַפְקִירוֹ כְּלוּם וְקָעָבַר
בב"י וְכֵיוָן דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁהוּא מְשׁוּם לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה אָסוּר בַּהֲנָאָה לאחה"פ וְרֵישׁ לָקִישׁ
ס"ל דְּדַוְקָא בְּבִיטּוּל לְחוּד יֵשׁ לָחוּשׁ לְהַעֲרָמָה אֲבָל לֹא בְּהֶפְקֵר אִי מְשׁוּם דְּכֵיוָן שֶׁהַפְקִירוֹ
לְהֶדְיָ' בְּהֶפְקֵר גָּמוּר וַדַּאי לִבּוֹ שָׁלֵם בַּדָּבָר אִי מְשׁוּם דס"ל כְּדַעַת הַגָּהוֹת אָשֵׁירִי פ' כ"ש
סי' ד' דַּאֲפִי' הִי' בְּלִבּוֹ בְּעֵת הַהֶפְקֵר לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח נָמֵי שָׁרֵי וכ"כ בִּתְשׁוּ' נב"י סי'
י"ט לְחַלֵּק בֵּין בִּיטּוּל לְהֶפְקֵר דְּדַוְקָא בְּבִיטּוּל שֶׁאֵינוֹ לְשׁוֹן הֶפְקֵר כמ"ש הָרָ"ן הוּא שֶׁיֵּשׁ
לָחוּשׁ לִדְבָרִי' שֶׁבַּלֵּב אֲבָל בְּהֶפְקֵר גָּמוּר דְּבָרִי' שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִי' ע"ש וא"כ נְהִי דְּאַפַּתִּי
צָרִיךְ בִּיעוּר מִדְּרַבָּנָן מְשׁוּם דְּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל מ"מ כֵּיוָן דְּאֵין בְּלַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה לָא קָנְסִי'
לִי' לֶאֱסוֹר בַּהֲנָאָה אַחַר הַפֶּסַח וְכַנַ"ל וְאַמְטוּ הָכִי נְקֵט הִפְקִיר חֲמֵצוֹ וְלֹא בִּיטֵּל חֲמֵצוֹ וא"ש:
הגה"ה ועפי"ז יִתָּכֵן לְיַיֵּשֵׁב ג"כ מַה שֶּׁהִקְשָׁה עוֹד בְּסֵפֶר המק"ח לָמָּ"ד טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן
כְּרַבִּי יוֹסֵי בִּנְדָרִים דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר קָשָׁה א"כ לֹא
יוֹעִיל בִּיטּוּל חָמֵץ לְרַבִּי יוֹסֵי דְּהָא בִּיטּוּל הוּא מִטַּעַם הֶפְקֵר וְכֵיוָן דִּלְרַבִּי יוֹסֵי אפי' הֶפְקֵר
לָא מְהַנֵּי כ"ש בִּיטּוּל ובפ' אֵלּוּ עוֹבְרִי' דף מ"ט תְּנַן מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ וּמוּקֵי לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן גּוּפֵי'
הָתָם כְּרַבִּי יוֹסֵי אַלְמָא דִּלְרַבִּי יוֹסֵי נָמֵי מְהַנֵּי בִּיטּוּל וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר מִטַּעַם שֶׁכָּתַב הָרָ"ן
בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין דְּחָמֵץ שֶׁאנֵי דְּלָא בָּעֵינַן בי' הֶפְקֵר מַמָּשׁ הוֹאִיל ובל"ז אֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ ש"א
אֶלָּא שֶׁעָשָׂאוֹ הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא בִּרְשׁוּתוֹ לַעֲבוֹר בְּבַל יֵרָאֶה לָכֵן בְּגִלּוּי דַּעְתָּא בְּעָלְמָא דְּלָא
נִיחָא לי' בְּגַוְונָ' דְּלֵיקוּ בִּרְשׁוּתֵי' סַגִּי ומש"ה סַגִּי אֲפִילּוּ בְּבִיטּוּל בְּעָלְמָא וכ"ש בְּהֶפְקֵר
גָּמוּר דְּאֵין לְךָ גִּלּוּי דַּעַת גָּדוֹל מִזֶּה וְהֵיכִי קָאָמַר דְּלְרַבִּי יוֹסֵי גַּבֵּי חָמֵץ נָמֵי לָא מְהַנֵּי הֶפְקֵר

עכ"ד אוּלָם עפ"י הַמָּאוֹר א"ש דִּנְהִי דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא מְהַנֵּי בִּיטּוּל חָמֵץ אֲפִילּוּ לְרַבִּי יוֹסִי מִטַּעַם דִּבְרֵי הָרָן"ן הַנַּ"ל מ"מ מִדְּרַבָּנָן מִיהַת לָא מְהַנֵּי כמ"ש הָרָן"ן בְּטַעְמוֹ דְּכֵיוָן שֶׁהַבִּיטּוּל הוּא בְּלֵב חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי אֶלָּא דִּבְהֶפְקֵר גָּמוּר לְהַדְּ מ"ד דְּלָא חָיְישׁ לְהַעֲרָמָה לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְזֶה דְּכֵיוָן דְּהֶפְקֵירוֹ בְּפִיו כְּדִין הַהֶפְקֵר אפי' כְּיָוְנָן לְזַכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח דְּבְרֵי' שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִי' וְכַנַּ"ל בְּתְשׁוּ' נב"י לְהֶדְיָ' אוּלָם לְרַבִּי יוֹסִי דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵאמֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר דְּהַשְׁתָּא גַּבֵּי חָמֵץ נָמֵי לָא מְהַנֵּי מִדִּין הֶפְקֵר אֶלָּא דְּאָתֵינַן עָלָהּ מִטַּעַם בִּיטּוּל דְּגַלֵּי דַּעְתֵּי' דְּלָא נִיחָא לִי' וַהֲלֹא מִדְּרַבָּנָן לֹא סָמְכוּ עַל הַבִּיטּוּל כֵּיוָן שֶׁתָּלוּי בַּלֵּב חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי וְקָעָבַר בב"י וְכֵיוָן דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁגָּזְרוּ מִשּׁוּם לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כְּמוֹ בְּעָבַר ב"י מה"ת ורשב"ל ס"ל כר"מ דְּהֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּ' בְּעָלֵי' וְתוּ לָא אִכְפַּת לָן בִּדְבָרִי' שֶׁבַּלֵּב וְאֵין כָּאן לְתָא דב"י אֶלָּא חֲשַׁשׁ דְּאָתֵי לְמֵיכַל אַמִּטּוּ הָכִי שָׁרֵי בַּהֲנָאָה אַחַר הַפֶּסַח אֲבָל אִידָּךְ מ"ד מִשּׁוּם הַעֲרָמָה ס"ל דְּגַבֵּי הֶפְקֵר נַמֵּי לְרַבִּי יוֹחָנָן כָּל שֶׁכֵּיוָן לְהַעֲרָמָה ע"מ לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח לָא הֲוָה הֶפְקֵר כְּדַעַת הָרַשְׁבָּ"א וּתְשׁוּ' פ"י הַנַּ"ל וא"ש.

ח נִמְצָא לְמַדִּין הָשְׁתָּא לְדַעַת הָרַשְׁבָּ"א בִּתְשׁוּ' וְהָרָן"ן דְּהַדְּ טַעְמָא דְּהַעֲרָמָה הוּא עֶצֶם הַטַּעַם שֶׁצָּרִיךְ בִּיעוּר מִדְּרַבָּנָן וְלָא סָגֵי בְּבִיטּוּל אוֹ הֶפְקֵר דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא לֹא הִפְקִירוֹ בְּלֵב שָׁלֵם אֶלָּא כְּדֵי לִזְכּוֹת בּוֹ אחה"פ דְּלָא הֲוָה הֶפְקֵר וְקָעָבַר אב"י וְכֵיוָן דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁחָשְׁשׁוּ מִשּׁוּם לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כְּמוֹ בְּעֵבָר בַּל יֵרָאֶה מה"ת ועפי"ז לְשׁוֹן הָרָן"ן דִּלְעֵיל כִּרְאִי מוּצָק דְּשַׁפִּיר מַיְיתֵי ראי' מִדִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי הֲוָה לְנַדּוֹן דִּידֵי' בְּהֶפְקִיד חָמֵצוֹ אֲצֶל עַכּוּ"ם לְמַאי דס"ל כְּדַעַת הַגְּאוֹנִים שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵר בַּל יֵרָאֶה מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן דְּאַפֵּי"ה אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כְּדָחָזֵינַן הָכָא גַּבֵּי הִפְקִיד חָמֵצוֹ דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח מִשּׁוּם שֶׁלֹּא בִּיעֲרוֹ וְעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה מִדְּרַבָּנָן שֶׁחָשְׁשׁוּ לְהַעֲרָמָה שֶׁמָּא לֹא הִפְקִיר בְּלֵב שָׁלֵם אע"ג דְּמִן הַתּוֹרָה לָא חָיְישִׁינַן לְהָכִי דְּהָא אפי' בְּבִיטּוּל בְּעָלְמָא סָגֵי כֵּיוָן דְּמִדְּרַבָּנָן עָבַר בב"י אָסוּר בַּהֲנָאָה אַחַר הַפֶּסַח ה"ה וְהוּא הַטַּעַם בְּהִפְקִיד חָמֵצוֹ אֵצֶל עַכּוּ"ם דְּעָבַר ב"י מִדְּרַבָּנָן דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כַּנַּ"ל וְנִמְצִינוּ לְמֵדִין מִדִּבְרֵי הָרָן"ן זַ"ל דִּכְשֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק כְּמִצְוַת חֲכָמִים וְאַחַ"כ מָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ דְּמֻוָתָּר אפי' בַּאֲכִילָה כֵּיוָן דְּלָא עָבַר אַמִּידִי לְכָךְ כָּתַב הכ"מ פ"א מה' חו"מ דִּין ד' בְּהֶדְיָ' בְּשֵׁם הָרָן"ן ע"ש: ט אָמְנָם כָּל זֶה לְשִׁיטַת רַשִׁ"י וְהָרָן"ן שֶׁפֵּירְשׁוּ חִיּוּב הַבְּדִיקָה מִשּׁוּם לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה כדפרש"י בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין בּוֹדְקִין שֶׁלֹּא יַעֲבוֹר ב"י וְכַנַּ"ל בְּלִשּׁוֹן הָרָן"ן הַנַּ"ל אוּלָם למ"ש הַתּוֹסָפוֹת שָׁם וְרוֹב הַפּוֹסְקִים בְּטַעַם חִיּוּב הַבְּדִיקָה שֶׁהוּא מִשּׁוּם דְּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל בִּלְבַד מֵעַתָּה לֹא יִתָּכֵן לְפָרֵשׁ חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה כפי' הָרַשְׁבָּ"א דִּלְעֵיל דְּחָיְישִׁינַן שֶׁמָּא לֹא יַפְקִיר בְּלֵב שָׁלֵם אֶלָּא כְּדֵי לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח דא"כ כ"ש דְּלָא סָגֵי בְּבִיטּוּל בְּעָלְמָא מה"ט דְּהַעֲרָמָה וְלָמָּה הֻצְרְכוּ לְטַעְמָא דְּאָתֵי לְמֵיכַל אֶלָּא וַדַּאי ס"ל דְּלָא חָיְישִׁינַן לְהָכִי וְטַעְמָא דְּהַעֲרָמָה הוּא כפי' הָרֹא"ש דְּחָיְישִׁינַן דִּלְמָא מְשַׁקֵּר וְאוֹמֵר שֶׁהֶפְקִיר אע"פ שֶׁלֹּא הִפְקִיר וְטַעְמָא דְּחָשְׁדִינַן לֵיהּ בְּהָא מִשּׁוּם דְּחָזֵינַן דעכ"פ עָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁלֹּא בִּיעֲרוֹ תּוּ אֵין מַאֲמִינִים לוֹ בְּכָל דְּבָרָיו כְּמוֹ שֶׁפֵּירְשׁוּ הָאַחֲרוֹנִים זַ"ל אֲבָל הֵיכִי דְּלָא עָבַר אַמִּידִי פְּשִׁיטָא דְּאֵין לָחוּשׁ דְּמְשַׁקֵּר דְּמֵהֵי תֵּיתֵי הַלֹּא כָּל אָדָם נֶאֱמָן עַל שֶׁלּוֹ בְּאֵיסּוּר וְהָיְתֵר משו"ה לֹא שַׁיְיךְ חֲשָׁשָׁא זוֹ כְּלָל בְּעִיקַּר תַּקָּנַת הַבְּדִיקָה אַמִּטּוּ הָכִי הֻצְרְכוּ לְפָרֵשׁ מִשּׁוּם דְּאָתֵי לְמֵיכַל בִּלְחוּד כַּנַּ"ל.

ועפ"ז צָרִיךְ לְפָרֵשׁ דִּרְבִּי יוֹחָנָן קִיבֵּל תְּשׁוּבַת רֵישׁ לָקִישׁ שֶׁהֵשִׁיב לוֹ שֶׁאֵין לְקָנְסוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ כֵּיוָן שֶׁחִיּוּב הַבִּיעוּר אֵינוֹ מִשּׁוּם לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה אֶלָּא מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל דְּכֵן הוּא גַּם לְרַבִּי יוֹחָנָן וְאַהָכִי מַסִּיק דְּטַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם הַעֲרָמָה כַּנַ"ל וא"כ לְדַעַת בַּעַל הָעִיטּוּר דס"ל דִּלְעִנְיַן הֲנָאָה אֵין חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה כמ"ש הב"י בְּטַעְמוֹ דְּבִשְׁבִיל הֲנָאָה מוּעָטֶת לֹא יַעֲרִים לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים גַּם כְּשֶׁבִּיטֵּל וְלֹא בִּיעֵר נָמֵי שָׁרֵי בַּהֲנָאָה אחה"פ דְּהָא מִשּׁוּם הַעֲרָמָה לֵיכָּא גַּבֵּי הֲנָאָה וּמִשּׁוּם דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְלֹא בִּיעֵר נָמֵי אֵין לָחוּשׁ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מִשּׁוּם לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה אֶלָּא מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל וּכְמוֹ שֶׁהֵשִׁיב רֵישׁ לָקִישׁ לר' יוֹחָנָן כַּנַ"ל וא"כ לִכְאוֹרָה אִצְטַמַּדוּ דִּבְרֵי הג"ש בִּתְשׁוּבָה הַנַּ"ל ע"פ שִׁיטַת הַתּוֹסָ' ורוה"פ וְאֵין טַעֲנָה עָלָיו מִדִּבְרֵי הָרָ"ן הַנַּ"ל דְּאָזֵיל לְטַעְמֵי' וְכַנַ"ל: י אוּלָם כְּשֶׁתִּמְצֵי לוֹמַר יִתָּכֵן שֶׁגַּם לפי' הַתּוֹסָ' וּשְׁאָרֵי פּוֹסְקִים שֶׁהִנִּיחוּ בְּטַעַם חִיּוּב הַבְּדִיקָה מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל עוֹלֶה יָפֶה פי' הָרַשְׁבָּ"א דִּלְעֵיל בְּהַיְרוּשַׁלְמִי דַּחֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה הוּא זֶה דְּחָיְישִׁי' שֶׁמָּא לֹא יַפְקִיר בְּלֵב שָׁלֵם אֶלָּא כְּדֵי לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח וְהוּא הַדִּין וכ"ש דְּלָא סַגִּי בְּבִיטּוּל מה"ט וּמַה שֶּׁהֻצְרְכוּ הַתּוֹסָ' לְיִתֵּן טַעַם לְחִיּוּב הַבְּדִיקָה מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר חֲדָא דְּעַד כָּאן לֹא חָיְישׁ הַיְרוּשַׁלְמִי לְהַעֲרָמָה אֶלָּא הָתָם דְּחָזְינַן שֶׁעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ דְּסוֹפוֹ מוֹכִיחַ עַל תְּחִלָּתוֹ שֶׁהָיָה כַּוָּנָתוֹ בְּהֶפְקֵירוֹ עַל מְנָת לַחֲזוֹר וְלִזְכּוֹת בּוֹ שֶׁעַל כֵּן הִנִּיחוֹ וְלֹא בִּיעֲרוֹ וְרַגְלַיִם לַדָּבָר שֶׁכֵּיוָן לְהַעֲרָמָה אֲבָל זוֹלֶת זֶה אֵין לָחוּשׁ לְהַעֲרָמָה וע"כ בְּעִיקַּר חִיּוּב הַבְּדִיקָה הֻזְצְרְכוּ לְטַעְמָא דְּאָתֵי לְמֵיכַל זֹאת שְׁנִית דְּוַדַּאי לְדִידַן דקיי"ל כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּחָמֵץ לְאַחַר זְמַנּוֹ שָׁרֵי בַּהֲנָאָה כְּשֶׁלֹּא עָבַר עלי' בב"י שַׁיָּיךְ חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה שֶׁלֹּא יַפְקִיר בְּלֵב שָׁלֵם כְּדֵי לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח אֲבָל לְרַבִּי יְהוּדָה דְּחָמֵץ לְאַחַר זְמַנּוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה אפי' חֲמֵצוֹ שֶׁל א"י אֵין מָקוֹם לַחֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה וְאֶת דְּמַאי יַרְוִיחַ בְּעָרְמָתוֹ אִם יִרְצֶה לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח כֵּיוָן שֶׁגַּם אַחַר הַפֶּסַח הוּא אָסוּר בַּהֲנָאָה מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ בְּתוֹךְ הַפֶּסַח וא"כ אִם נֹאמַר שֶׁטַּעַם חִיּוּב הַבְּדִיקָה הוּא מִשּׁוּם הַעֲרָמָה אַמַּתִּי תִּקְשֵׁי לר"י לָמָּה לִי בְּדִיקָה הָלֹא סַגִּי בְּבִיטּוּל וְהָא רַב כר' יְהוּדָה ס"ל דְּאַחַר זְמַנּוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה מִן הַתּוֹרָה אפי' חֲמֵצוֹ שֶׁל א"י כִּדְאִיתָא בְּפֶרֶק כָּל שָׁעָה דַּף כ"ט ע"ב וְאִיהוּ אָמַר בפ"ק דַּף ו' הַבּוֹדֵק צָרִיךְ שֶׁיְּבַטֵּל אַלְמָא דְּלָא סַגִּי בְּבִיטּוּל לְחוּד וְעוֹד תְּנַן בְּדַף י' ע"ב רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר בּוֹדְקִין אוֹר לי"ד וכו' ובפ' אֵלּוּ עוֹבְרִין תְּנַן הַהוֹלֵךְ לֶאֱכֹל סְעוּדַת אֵירוּסִי' וכו' אִם יָכוֹל וכו' יַחְזוֹר וִיבַעֵר וְאִם לָאו מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ וכו' וּמוֹקְמִינַן לָהּ הָתָם אֲפִילּוּ כר' יְהוּדָה אַלְמָא דְּגַם לְרַבִּי יְהוּדָה לָא סַגִּי בְּבִיטּוּל לְחוּד אֶלָּא בִּמְקוֹם מִצְוָה אע"ג דְּלֹא שַׁיָּיךְ טַעְמָא דְּהַעֲרָמָה וְתוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן נַמִּי אַחַר שֶׁלִּפְנֵי אָסַר הֶחָמֵץ בַּהֲנָאָה אַחַר הַפֶּסַח אפי' בְּיִטֵּל אוֹ הִפְקִיר מֵחֲשָׁשָׁא זוֹ דְּהַעֲרָמָה תּוּ לָא הי' צָרִיךְ בְּדִיקָה וּבִיעוּר מִשּׁוּם הַאי טַעְמָא דְּהַעֲרָמָה דְּהָא הַשְׁתָּא שָׁאסוּר בַּהֲנָאָה אַחַר הַפֶּסַח לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ עוֹד לְהַעֲרָמָה אַמְּטוּ הָכִי הֻזְצְרְכוּ לְפָרֵשׁ בְּטַעַם הַבְּדִיקָה וּבִיעוּר מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל אֲבָל מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא לְמַאי דקיי"ל כר' שִׁמְעוֹן דְּחָמֵץ לְאַחַר זְמַנּוֹ שָׁרֵי בַּהֲנָאָה וַדַּאי לָא סַגִּי בְּבִיטּוּל וְהֶפְקֵר מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם הַךְ טַעְמָא דְּהַעֲרָמָה גּוּפֵי' וא"כ כְּשֶׁבִּיטֵּל אוֹ הִפְקִיר וְלֹא בִּיעֵר דְּאִיכָּא חֲשָׁשָׁא דְּהַעֲרָמָה שֶׁהוּא מִשּׁוּם לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כְּמוֹ בְּעוֹבֵר בַּל יֵרָאֶה מִן הַתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הָרָ"ן ז"ל מֵהַשַּׁ"ס לְפִי שִׁיטַת הַגְּאוֹנִים ז"ל וְכַנַ"ל וּבָזֶה נִתְיַישְּׁבוּ כָּל קֻשְׁיָ' בַּעַל המק"ח שֶׁנִּתְקַשָּׁה בַּלָּשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי הַזֶּה ע"ש: יא וַעֲדַיִן אָנוּ צְרִיכִין לְמוֹדָעֵי בְּקֻשְׁיָ' בַּעַל המק"ח דִּלְעֵיל שֶׁנִּתְקַשָּׁה בִּירוּשַׁלְמִי אַהַךְ מ"ד דְּטַעְמָא דְּרַבִּי

יוֹחָנָן כְּרַבִּי יוֹסֵי בִּנְדָרִי' דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזָּכֶה בּוֹ אַחֵר וְכֵינָן שֶׁכֵּן לֹא יוֹעִיל בִּיטּוּל חָמֵץ לר' יוֹסֵי דְּהָא בִּיטּוּל מִטַּעַם הֶפְקֵר הוּא וְכֵינָן דִּלְרַבִּי יוֹסֵי אֵין הֶפְקֵר מוֹעִיל כ"ש בִּיטּוּל ובס"פ אֵלּוּ עוֹבְרִין תְּנַן מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ וּמוּקֵי לָהּ ר' יוֹחָנָן גּוּפֵי' הָתָם כְּרַבִּי יוֹסֵי אַלְמָא דִּלְרַבִּי יוֹסֵי מְהַנֵּי בִּיטּוּל חָמֵץ וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר כמ"ש הָרָ"ן ז"ל דְּשָׁאנֵי חָמֵץ דְּלָא בָּעֵינַן הֶפְקֵר גָּמוּר כֵּינָן דבל"ז אֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם דְּהָא אָסוּר בַּהֲנָאָה וְלָאו דִּידֵי' הִיא אֶלָּא שֶׁעֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא בִּרְשׁוּתוֹ לְהִתְחַיֵּיב בְּבַל יֵרָאֶה לָכֵן בְּגִלּוּי דַּעְתָּא דְּלָא נִיחָא לי' דְּלֵיקּוּ בִּרְשׁוּתֵי' סַגִּי דְּאוֹ לֹא עֲשָׂאוֹ הכ' כְּאִלּוּ הוּא בִּרְשׁוּתוֹ מש"ה סַגִּי אפי' בְּבִיטּוּל בְּעָלְמָא וא"כ כ"ש דִּמְהַנֵּי הֶפְקֵר לְרַבִּי יוֹסֵי גַּבֵּי חָמֵץ וְהֵיכִי קָאָמַר דְּטַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יוֹסֵי דַּאֲפִי' גַּבֵּי חָמֵץ לֹא תְּהַנֵּי הֶפְקֵר עכ"ד **(הגה"ה וְאִם נֹאמַר דְּהַהִ מ"ד בִּירוּשַׁלְמִי סוֹבֵר כְּדַעַת רַשְׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם.

דְּהַשְׁבָּחָה הָאֲמוּרָה בַּתּוֹרָה הַיְינוּ בִּיטּוּל כְּמוֹ שֶׁתִּרְגֵּם אוֹנְקְלָס תַּשְׁבִּיתוּ תְּבַטְּלוּ אֵינוֹ מִטַּעַם הֶפְקֵר כְּלָל אֶלָּא מנוה"כ וְעִנְיַן הַבִּיטּוּל הוּא כמ"ש הָרַמְבַּ"ם שְׁיָּשׁוּם אוֹתוֹ כְּעָפָר וְיַחְשׁוֹב בְּלִבּוֹ שֶׁכָּל הֶחָמֵץ שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ הֲרֵי הוּא כְּעָפָר וכ"ה בְּפָרָשַׁי דַּף ד' וְהוֹסִיף עוֹד שֶׁיֹּאמַר כָּל חֲמִירָא וכו' הָוָה א"ש דְּבִיטּוּל מְהַנֵּי אפי' לְרַבִּי יוֹסֵי אֲבָל לֹא לְשׁוֹן הֶפְקֵר כֵּינָן שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מֵרְשׁוּתוֹ וְגַם לֹא עֲשָׂאוֹ כַּעֲפָר כַּנַ"ל:)** וְכָל מַה שֶּׁיְּשַׁבְּנוּ לְמַעְלָה בהג"ה בָּזֶה גַּם מַה שֶּׁיְּיֻשַּׁב בַּעַל סֵפֶר המק"ח שָׁם הוּא הַכֹּל עפ"י שִׁיטַת הָרָ"ן הַנַּ"ל אֲבָל מַה יַּעֲנֶה בַּלָּשׁוֹן הַתּוֹסָ' פ"ק דַּף ד' ע"ב ד"ה מִדְּאוֹרַיְיתָא וכו' אַחַר שֶׁהִשִּׁיגוּ לְשָׁם אפרש"י זַ"ל וּפֵירְשׁוּ דְּהַבִּיטּוּל הוּא מִטַּעַם הֶפְקֵר דְּאַחַר שֶׁבִּטְּלוֹ יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ וְקָרֵינַן בי' שֶׁלְּךָ אי אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה שֶׁל אֲחֵרִי' חָזְרוּ וְכָתְבוּ ע"ז וְהָא דְּאָמְרִינַן בִּנְדָרִים הֶפְקֵר בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה מִדְּאוֹרַיְיתָא אֵין צָרִיךְ עכ"ל מְבוֹאָר מִלְּשׁוֹנָם בְּזֶה דְּאִם מִן הַתּוֹרָה הי' צָרִיךְ לְהַפְקִיר בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה ה"ה בְּחָמֵץ נָמֵי הי' צָרִיךְ לְבַטֵּל בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה וְלֵית לְהוּ סְבָרַת הָרָ"ן דְּלֵעֵיל דְּחָמֵץ שָׁאנֵי א"כ תִּקְשֵׁי לְהוּ קוּשְׁיָ' הָרָ"ן בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין שֶׁהִקְשָׁה שָׁם מֵהָא דְּרַבִּי יוֹסֵי דס"ל הֶפְקֵר כְּמַתָּנָה שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִי' עַד שֶׁיִּזָּכֶה בּוֹ אַחֵר הַאֵיךְ יוֹעִיל הַבִּיטּוּל מִן הַתּוֹרָה מִדִּין הֶפְקֵר הָא אֵינוֹ יוֹצֵא מֵרְשׁוּתוֹ והו"ל דִּידֵי' לְעִנְיַן בַּל יֵרָאֶה: יב לָכֵן יֵרָאֶה דְּהַתּוֹסָ' לְטַעְמַיְיהוּ אָזְלִי בִּנְדָרִי' שָׁם בְּשֵׁם ר"י כָּתְבוּ לְרַבִּי יוֹסֵי נָמֵי הָא דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזָּכֶה בּוֹ אַחֵר לָאו דְּאוֹרַיְיתָא הִיא אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וכ"כ הָרֹא"שׁ שָׁם בְּסוֹף הַסּוּגְיָ' בְּשֵׁם הר"א מִתּוֹךְ דְּטַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן הוּא נָמֵי כִּדְרָבָא דִּלְכָךְ אֵינוֹ יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִי' עַד שֶׁיִּזָּכֶה בּוֹ אַחֵר מִשּׁוּם גְּזֵרָה אֲטוּ מַתָּנַת בֵּית חוֹרִין וא"ש דְּמִן הַתּוֹרָה בְּבִיטּוּל בְּעָלְמָא סַגִּי מִטַּעַם הֶפְקֵר אע"ג דְּלָא אָתֵי לִרְשׁוּת זוֹכֶה דמה"ת לָא בָּעֵינַן דְּאָתֵי לִרְשׁוּת זוֹכֶה ואע"ג דְּאָמַר הָתָם דִּבְמָקוֹם דְּאִיכָּא חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה לָא חֲשִׁיב הֶפְקֵר מִדִּין תּוֹרָה הָכָא לֹא שַׁיָּיךְ חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה מִטַּעְמָא דַּאֲמַרַן לְעֵיל דְּכָל עוֹד שֶׁלֹּא עָבַר אַדִּרַבָּנָן לָא חָיְישִׁינַן לְהַעֲרָמָה וכ"ש אִם נֶאֱמַר דְּרַבִּי יוֹסֵי כְּרַבִּי יְהוּדָה ס"ל דְּאַחַר הַפֶּסַח אָסוּר בַּהֲנָאָה דִּלֹא שַׁיָּיךְ הַעֲרָמָה כְּלָל וְכַנַ"ל וּבְזֶה מְיֻוָּשָׁב ג"כ דִּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי דִּלְעֵיל אַלִּיבָּא דמ"ד דְּרַבִּי יוֹחָנָן לָא חָיְישׁ לְהַעֲרָמָה אֶלָּא טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כדר' יוֹסֵי דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִי' עַד שֶׁיִּזָּכֶה בּוֹ אַחֵר ר"ל מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּמַתָּנַת בֵּית חוֹרִין וְכֵינָן דְּמִדְּרַבָּנָן לָא הָוָה הֶפְקֵר וְקָעָבַר בְּבַל יֵרָאֶה אַמְּטוּ הָכִי אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כמ"ש הָרָ"ן לְשִׁיטַת הַגְּאוֹנִים הַנַּ"ל אֲבָל מִדְּאוֹרַיְיתָא מוּתָּר רַבִּי יוֹסֵי דְּהֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִי' אֲפִילּוּ קוֹדֶם שֶׁיִּזָּכֶה בּוֹ אַחֵר ומש"ה מְהַנֵּי בִּיטּוּל וח"ש מֵעַתָּה גַּם לְהָרָ"ן בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין

שֶׁהקְשָׁה מֵהַהִיא דרב' יוֹסִי אַדִּין בִּיטּוּל לְטַעְמַיְ' אָזֵיל שפי' בַּסֵּוּגְיָ' דְּנָדָרִים שָׁם דְּלְרַבִּי יוֹסִי אֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלָי' מִדִּין תּוֹרָה ע"ש מ"מ לֹא נִפְלְאוֹת וּרְחוֹקָהם הִיא לוֹמַר בְּשִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי דְּהַהִ מ"ד הָתָם דְּטַעֲמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כר' יוֹסִי ס"ל אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסִי נָמֵי דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלָי' הַיְינוּ מִדְּרַבָּנָן כְּשִׁיטַת הַתּוֹסָ' והר"א מִמִּיץ הַנַּ"ל אַלִּיבָּא דְּתַלְמוּדָא דִּידַן כַּנַ"ל וא"ש: יג וַעֲדַיִין אָנוּ צְרִיכִין לַמּוֹדָעִי דְּלִכְאוֹרָה קָשֶׁה א"כ בְּמַאי מַיְירֵי הַיְרוּשַׁלְמִי אִם בְּהֶפְקֵיר בִּפְנֵי שְׁנַיִם א"כ מ"ט דְּרִישׁ לָקִישׁ הָא אֲפִילּוּ בְּלֹא הָא דְּרַבִּי יוֹסֵי נָמֵי לֹא הֲוָה הֶפְקֵר מִדְּרַבָּנָן לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' וא"כ עָבַר עַל ב"י מִדְּרַבָּנָן וְאָסוּר לְאַחַר הַפֶּסַח וְאִי בְּהֶפְקֵר בִּפְנֵי שְׁלשָׁה הָא מַסִּיק הָתָם בִּנְדָרִי' דַּף מ"ה דְּהֵיכִי שֶׁהִפְקִיר בִּפְנֵי שְׁלשָׁה מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי דְּיוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלָי' לְגַמְרֵי וא"כ מ"ט דְּרַבִּי יוֹחָנָן הָנֵה מֵהָא לֹא תַּבְרָא וּשְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בִּדְבַר חֲדָא דְּהָרֹא"ש בִּנְדָרִי' שָׁם לְחַד פֵּירוּשָׁא כְּתַב דלר"י בֶּאֱמֶת אֵין חִילּוּק בֵּין הֶפְקֵיר בִּפְנֵי שְׁנַיִם אוֹ בִּפְנֵי שְׁלשָׁה לְעוֹלָם אֵינוֹ יוֹצֵא מֵרְשׁוּ' בְּעָלִים וכו' ע"ש וְתוּ דִּכְבָר הִכְרִיחַ בְּתְשׁוּ' נב"י סי' י"ט דע"כ שִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים אפי' הֶפְקֵיר בִּפְנֵי שְׁלשָׁה ע"ש: יד וּבְזֶה מְיֻשָּׁב ג"כ מַה שֶּׁדִּקְדֵּק עוֹד בְּסֵפֶר המק"ח שָׁם אַהָא דְּנָקַט הַיְרוּשַׁלְמִי הֶפְקֵיר חֲמֵצוֹ וְלֹא אָמַר בִּיטֵּל חֲמֵצוֹ וּלְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' נִיחָא דְּסְתָם בִּיטֵּל שֶׁלֹּא בִּפְנֵי שְׁלשָׁה גַּבֵּי חָמֵץ נָמֵי לָא הֲוָה הֶפְקֵר מִדְּרַבָּנָן וא"כ עָבַר אֲבָל יֵרָאֶה מִדְּרַבָּנָן **(הגה"ה ומַה שֶּׁהִשִּׁיגוּ הַתּוֹסֶפֶת עַל פרש"י.

בְּרִישׁ מְכִילְתִין שפי' בּוֹדְקִי' שֶׁלֹּא יַעֲבֹר בְּבַל יֵרָאֶה מִשּׁוּם דְּבִבְבֵי מִן הַתּוֹרָה וְקָאָמַר דְּהָא לפרש"י אֵין הַבִּיטּוּל מִטַּעַם הֶפְקֵר כְּלָל וְתוּ דְּאַכַּתִּי לָמָּה הִצְרִיכוּ בְּדִיקָה וּבִיעוּר תִּסְגִּי בְּבִיטּוּל בִּפְנֵי שְׁלשָׁה לָכֵן הֲוְצְרְכוּ לְטַעֲמָא דְּדִלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל אֲבָל לְעוֹלָם בְּסְתָם בִּיטּוּל שבהש"ס שֶׁאֵינוֹ בִּפְנֵי שְׁלשָׁה לָא מְהַנֵּי מִדְּרַבָּנָן מִדִּינָא כְּמוֹ בִּשְׁאָר הֶפְקֵר דְּאֵין לוֹמ' דְּגַבֵּי חָמֵץ הֵקִילּוּ לְהַעֲמִידוֹ עַל דִּין תּוֹרָה מֵאֵיזֶה טַעַם יָקִילּוּ בְּזֶה הָא אַדְּרַבָּה הֶחְמִירוּ בּוֹ רַבָּנָן שֶׁלֹּא לִסְמוֹךְ עַל הַבִּיטּוּל כְּלָל אפי' בִּפְנֵי שְׁלשָׁה וְהִצְרִיכוּ בְּדִיקָה וּבִיעוּר דַּוְקָא.

)** וּמוֹדֶה בי' רֵישׁ לקי' דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה לאחה"פ מִשּׁוּם דְּקָעָבַר אב"י מִדְּרַבָּנָן כמש"ל בְּשֵׁם הָרָ"ן אַהָכִי נָקַט הִפְקִיר חֲמֵצוֹ וכו' דְּהַיְינוּ כְּדִין הֶפְקֵר בִּפְנֵי שְׁלשָׁה דְּאֵין בּוֹ לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה כְּלָל אפי' מִדְּרַבָּנָן אֶלָּא מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּלָא לַיְתֵי לְמֵיכַל בְּהָא פְּלַג רֵישׁ לָקִישׁ וְאָמַר דְּשָׁרֵי בַּהֲנָאָה אחה"פ וְרַבִּי יוֹחָנָן אוֹסֵר אִי מִשּׁוּם דס"ל כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּמִדְּרַבָּנָן אֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר וא"כ עָבַר בב"י מִדְּרַבָּנָן וְכַנַ"ל אוֹ מֵאִידָךְ טַעְמָא דְּחָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה שֶׁלֹּא הִפְקִירוֹ בְּלֵב שָׁלֵם אֶלָּא כְּדֵי לִזְכּוֹת בּוֹ אַחֵר הַפֶּסַח וְאִית בי' לַתָּא דב"י כַּנַ"ל: טו אָמְנָם הָרֹא"ש פ' כָּל שָׁעָה סי' ד' הַטּוּר סי' תמ"ח פי' חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה שֶׁלֹּא יַפְקִירֶנּוּ וְיֹאמַר הִפְקַרְתִּיו וּכְבָר עָמַדְנוּ לְמַעְלָה דְּלָמָּה נָחוּשׁ לְהַעֲרָמָה בְּכָאן טְפֵי מִבְּכָל שְׁאָר הָאִיסּוּרִין שֶׁכָּל אָדָם נֶאֱמָן עַל שֶׁלּוֹ וְלָא חָיְישִׁינַן שֶׁמָּא יְשַׁקֵּר בִּשְׁבִיל הֶפְסֵד מָמוֹנוֹ וּמַה שֶּׁתֵּירְצוּ ע"ז בְּתְשׁוּבָ' נ"ב סי' י"ח וּבְתוֹרַת הַשָּׁלֵמִים סי' ו' דְּהַיְינוּ מִשּׁוּם דְּחָזֵינַן דעכ"פ עָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁלֹּא בִּיעֲרוֹ מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּאָתֵי לְמֵיכַל אֵינוֹ עוֹלֶה לְדַעַת הָרֹא"ש וְטוּר סי' תמ"ח שֶׁלָּמְדוּ מֵהַיְרוּשַׁלְמִי לְדִין מוֹצֵא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ אַחַר הַפֶּסַח דְּאָסוּר מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה אעפ"י שֶׁכְּבָר בִּיטֵּל וּבָדַק כְּמִצְוַת חֲכָמִי' וּמִדְּבְרֵי בַּעַל תּוֹרַת הַשְּׁלָמִי' שָׁם יִרְאֶה שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה וְרָצָה לְהַכְחִידוּ תַּחַת לְשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב כֵּיוָן שֶׁלֹּא בָּדַק הֵיטֵב וְלֹא בִּיעֵר הֶחָמֵץ שֶׁצָּרִיךְ לְבַעֲרוֹ מִתְּיקוּן חֲכָמִי' ע"ש יִרְצֶה בָּזֶה שֶׁגַּם בְּנִידּוֹן הָרֹא"ש וְטוּר כֵּיוָן שֶׁמָּצָא אַחַר הַפֶּסַח חָמֵץ בְּבֵיתוֹ מִסְתָּמָא לֹא בָּדַק הֵיטֵב כְּדִינוֹ וְאַמְּטוּ הָכִי חָיְישִׁי' דִּלְמָא א וְזֶה

דְּוַחַק דְּמַאיִן הָרִגְלַיִם לוֹמַר שֶׁלֹּא בָּדַק כְּדִינוֹ דְּאַטוּ אִם בָּדַק נד לֹא יוּכַל אַח"כ לְהַמָּצֵא אֵיזֶה חֻמַּץ בְּאֵיזֶה סִיָּבָה כְּגוֹן בְּמָקוֹמוֹ' שֶׁאֵין צְרִיכִין בְּדִיקָה מִפְּנֵי שֶׁאֵין רְגִילִין לְהַסְתַּפֵּק בּוֹ חֻמַּץ כְּמוֹ אוֹצְרוֹת יַיִן וְשֶׁמֶן וְחוֹרֵי הַבַּיִת הָעֶלְיוֹנִי' וְתַחְתּוֹנִים וְרֶפֶת בָּקָר וְלוּלִין שְׁתוּלִין בַּאֲכִילַת בְּהֵמָה וְעוֹף וַאֲפִילּוּ בְּמָקוֹם שֶׁבָּדְקוּ יִתָּכֵן לְהַמָּצֵא ע"י גְּרִירַת חֻלְדָּה וְכַדּוֹמֶה וְעַל כֻּלָּם מֵהֵי תֵּיתֵי נֶאֱמַר שֶׁעָבַר בָּזֶה עַל דִּבְרֵי חֲכָמִי' אוּלַי מִשְׁגֶּה הִי' שֶׁשָּׁכַח אוֹ נֶאֱנַס וְלֹא בָּדַק בְּאֵיזֶה מָקוֹם וְהָדָרָא קוּשְׁיָא לְדַוְקָתֵי' דְּאַמַּאי, חָשְׁדִינַן לִי' בְּכָאן טְפֵי מִבְּכָל שְׁאָר הָאִיסּוּרִי' דקיימל"ן בי"ד סי' צ"ט כָּל הָאִיסּוּרִי' שֶׁרִיבָּה עֲלֵיהֶן שׁוֹגֵג מֻוָתָּר מֵזִיד אָסוּר וְלָא חָיְישִׁי' אוּלַי יַרְבֶּה בְּמֵזִיד וְיֹאמַר שׁוֹגֵג הִי': טז אִיבָּרָא דבי"ד סי' ק"י בְּדִין תַּעֲרוֹבוֹת דָּבָר חָשׁוּב שֶׁנָּפַל אֶחָד מִן הַתַּעֲרוֹבוֹת לַיָּם קיימל"ן שֶׁאִם הִפִּילוּ הוּא לַיָּם אפי' שׁוֹגֵג אָסוּר דְּקָנְסִי' שׁוֹגֵג אַטוּ מֵזִיד וּכְבָר עָמַד הב"י שָׁם סי' צ"ט ע"ו דְּמַאי שְׁנַת מִכָּל הָאִיסּוּרִין שֶׁרִיבָּה עֲלֵיהֶן שׁוֹגֵג מֻוָתָּר ותי' הט"ז שָׁם דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּעַכְשָׁיו כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּשָׁעָה שֶׁבָּא לְפָנֵינוּ לִשְׁאוֹל הוּא בְּחֶזְקַת הֶיתֵּר שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בּוֹ שִׁשִּׁים לְבַטְּלוֹ אֶלָּא שֶׁהוּא גִּילָּה לְפָנֵינוּ שֶׁמִּתְחִילָּה לֹא הי' בּוֹ שִׁשִּׁים אֶלָּא שאח"כ רִיבָּה עָלָיו עַל כֵּן הוּא נֶאֱמָן גַּם בָּזֶה שֶׁאוֹמֵר שהי' שׁוֹגֵג בָּזֶה משא"כ בְּנָפַל לְיָם דְּהַתַּעֲרוֹבוֹת שֶׁבָּא לְפָנֵינוּ הוּא בְּחֶזְקַת אִיסּוּר אֶלָּא שֶׁהוּא בָּא לְהַתִּיר עפ"י עֵדוּתוֹ שֶׁהִפִּיל אֶחָד לְיָם בְּשׁוֹגֵג אֵין אָנוּ מַאֲמִינִים לוֹ לְהָקֵל בְּאִיסּוּר מְבֹרָר עפ"י עֵדוּתוֹ וְקָנְסוּ שׁוֹגֵג אַטוּ מֵזִיד בְּכָל עִנְיָנֵי הָאֲסוּרִי' שֶׁכָּל אָדָם נֶאֱמָן עָלָיו מִשּׁוּם שֶׁאָסוּרִים מִצַּד עַצְמָן אַמְּטוּ הָכִי לָא חָשְׁדִינַן לִי' בְּהוּ משא"כ בִּדְבָרִים שֶׁאֵין אֲסוּרִים מִצַּד עַצְמָן אֶלָּא מִשּׁוּם קָנָס חֲכָמִי' שָׁרְאוּ לְקָנְסוֹ בָּזֶה תּוּ לָא הַאֲמִינְהוּ בְּשׁוּם הִתְנַצְּלוּת שֶׁבָּא לְהִתְנַצֵּל לְפָנֵינוּ וְלוֹמַר שהי' שׁוֹגֵג אוֹ סִיָּבָה אַחֶרֶת דא"כ לְעוֹלָם יֹאמַר כֵּן וְלֹא מִקַּיְימָא קָנָס חֲכָמִים דְּיֹאמַר שהי' שׁוֹגֵג וְאָנוּס אוֹ שֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק וּמָה הוֹעִילוּ בְּקָנָסָן ע"ז עַל כֵּן עָשׂוּ חִזּוּק לְדִבְרֵיהֶם וְלֹא הַאֲמִינְהוּ וכה"ג אָמְרִי' בְּשַׁבָּת פֶּרֶק כִּירָה דַּף ל"ח מִשָּׁרְבוּ מַשְׁהִין בְּמֵזִיד וְאָמְרוּ שְׁכוּחֵין אָנוּ חָזַר לְקָנְסוֹ אַף הַשּׁוֹכֵחַ ע"ש וכ"כ הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"א מה' חו"מ דִּין ד' שֶׁאֲפִילּוּ הָיָה שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס אָסוּר כְּדֵי שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אָדָם חֻמַּץ בִּרְשׁוּתוֹ בְּפֶסַח כְּדֵי שֶׁיְּהֶנֶה מִמֶּנּוּ אַחַר הַפֶּסַח עכ"ל ר"ל שֶׁיֹּאמַר אַח"כ שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס אָסוּר כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר כֵּן הוֹעִילוּ בְּקָנָסָן ע"ז עַל כֵּן עָשׂוּ חִזּוּק לְדִבְרֵיהֶם וְלֹא הַאֲמִינְהוּ וכה"ג אָמְרִי' בְּשַׁבָּת פֶּרֶק כִּירָה דַּף ל"ח מִשָּׁרְבוּ מַשְׁהִין בְּמֵזִיד וְאָמְרוּ שְׁכוּחֵין אָנוּ חָזַר לְקָנְסוֹ אַף הַשּׁוֹכֵחַ ע"ש וכ"כ הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"א מה' חו"מ דִּין ד' שֶׁאֲפִילּוּ הָיָה שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס אָסוּר כְּדֵי שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אָדָם חֻמַּץ בִּרְשׁוּתוֹ בְּפֶסַח כְּדֵי שֶׁיְּהֶנֶה מִמֶּנּוּ אַחַר הַפֶּסַח עכ"ל ר"ל שֶׁיֹּאמַר אַח"כ שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס הָיִיתִי לָכֵן קָנָסוּהוּ בְּכָל עִנְיָן כַּנַ"ל: יז אוּלָם בְּתוֹרַת הַשְּׁלָמִים שָׁם הִקְשָׁה עוֹד דְּמַאי שְׁנָא מִדִּין פְּרוֹזְבּוֹל שֶׁכָּל אָדָם נֶאֱמָן לוֹמַר פְּרוֹזְבּוֹל הי' לִי וְאָבַד מִטַּעַם דְּנַאי לָא שְׁבִיק הֶיתֵּרָא וְאָכִיל אִיסּוּרָא כְּדְאִי' בח"מ סי' ס"ז וְכֵן גַּבֵּי רִיבִּית בי"ד סי' ק"ט וְהָכִי נָמֵי נִימָא דִּסְתָמָא בִּטְלוֹ דְּלָא שְׁבִיק הֶיתֵּרָא דְּבִיטּוּל וֶאֱכוֹל אִסּוּרָא דְּמַאי אִכְּפַת לִי' בְּבִיטּוּל וּמַה שתי' דְּכֵיוָן שֶׁלֹּא בִּיעֲרוֹ אוֹ לֹא בָּדַק הֵיטֵב חָיְישִׁי' טְפֵי כְּבָר נִתְבָּאֵר דְּהָרֹא"ש וְטוּר וַדַּאי אַיְירֵי בְּבִיטֵּל וּבָדַק כְּדָת וְשֶׁאֵין הוֹכָחָה כְּלָל מֵהֶחֻמַּץ שֶׁנִּמְצָא בְּבֵיתוֹ שֶׁלֹּא בָּדַק הֵיטֵב וְתו אפי' בְּלֹא בָּדַק כְּלָל מֵהֵי תֵּיתֵי לָחוּשׁ עוֹד וְלוֹמַר שג"כ לֹא בִּיטֵּל דְּלָמָה שָׁבַק הֶיתֵּרָא דְּבִיטּוּל לַעֲבוֹר אַבַּל יֵרָאֶה חִנָּם אֵין כָּסֶף וְלֹא טוֹרַח בְּבִיטּוּל זֶה וּלְפִי דְּרָכֵינוּ דְּלְעֵיל הֲוָה נִיחָא קְצָת כֵּיוָן שֶׁלִּפְעָמִים יֵאָרַע שֶׁלֹּא בָּטְלוּ לְאֵיזֶה סִיָּבָה אוֹ טָעוּת וְכַדּוֹמֶה שֶׁרָאוּי לְקָנְסוֹ כְּשֶׁהִנִּיחַ הַקֶּמַח בְּפֶסַח וְלֹא בִּיעֲרוֹ דְּעָבַר אַבַּל יֵרָאֶה וְאִם נַאֲמִין לְכָל מִי שֶׁיֹּאמַר שֶׁבִּטְלוֹ יִתְבַּטֵּל קָנָסָא דְּרַבָּנָן לְמָאן דְּעָבַר אַבַּל יֵרָאֶה

לְגַמְרֵי שֶׁלְּעוֹלָם יֹאמַר שֶׁבִּטְּלוֹ בְּלִבּוֹ כְּדֵי לְהַנָּצֵל מִן הַקָּנָס אַמְּטוּ הָכִי לֹא הַאֲמִינֵהוּ בָּזֶה משא"כ בִּפְרוֹזְבוֹל שֶׁאֵין שָׁם קָנָס אֶלָּא דִּינָא דְּרַבָּנָן וא"ש אֲבָל אֵין זֶה מַסְפִּיק בְּעֵינַי: יח לָכֵן יִרְאֶה שֶׁדַּעַת הָרֹא"ש וְהַטּוּר הוּא כְּדַעַת תשו' מ"ב סי' נ"ח דְּבְכָל מָקוֹם דְּאָמְרִי' מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ הַיְינוּ שֶׁמְּסִיחוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי וְאֵין דַּעְתּוֹ לִזְכּוֹת בּוֹ כְּלָל לְעוֹלָם אֲבָל הֵיכָא דְּנִיחָא לי' בְּקִיּוּמוֹ וְדַעְתֵּי' עָלָיו לְהַנּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח אֵין זֶה בִּיטּוּל כְּלָל וְעוֹד דְּקָנְיָא לי' חֲצֵירוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וכ"כ בְּתְשוּ' נ"ב סי' י"ט וְלִימּוּד עָרוּךְ הוּא בְּפִי הָרָן"ן בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין שֶׁאִם אֵינוֹ מוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי אֵין זֶה בִּיטּוּל א"כ א"ש דְּגַם בְּבִיטּוּל יֵשׁ לָחוּשׁ לְהַעֲרָמָה וְלֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה הָא דְּלָא שְׁבִיק הֶיתֵּרָא כֵּינָן שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי עַל דַּעַת שֶׁלֹּא לִזְכּוֹ בּוֹ לְעוֹלָם וְאָנוּ חוֹשְׁשִׁין שֶׁהִנִּיחוֹ בְּמֵזִיד כְּדֵי לְהַנּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח כמ"ש הָרַמְבַּ"ם אַמְּטוּ הָכִי לֹא בָּטְלוּ כְּלָל כֵּינָן שֶׁאֵין הַבִּיטּוּל מוֹעִיל בכה"ג שֶׁדַּעְתִּי' עָלָיו וְגַם אִם בָּטְלוּ אֵינוֹ כְּוֻלָּם לָכֵן גַּם שֶׁאוֹמֵר שֶׁבִּטְּלוֹ בְּלֵב שָׁלֵם שֶׁלֹּא לְזַכּוֹת בּוֹ לְעוֹלָם אֵין אָנוּ מַאֲמִינִים לוֹ בָּזֶה וְחָיְישִׁי' לְהַעֲרָמָה כַּנַ"ל שׁוּב רָאִיתִי בְּאֵלְיָ' רַבָּה סי' תמ"ח סקי"ז בְּשֵׁם מַהֲרִי"ל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְאַף שֶׁבִּטְּלוֹ חָיְישִׁי' לְהַעֲרָמָה שֶׁמָּא לֹא יְבַטְּלוּ מִלִּבּוֹ עכ"ל וְזֶה מַסְפִּים הוֹלֵךְ לְמַה שֶׁבֵּיאַרְנוּ וא"כ בְּעִנְיַן חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה דְּבִיטּוּל קָרוֹבִין דִּבְרֵי הָרֹא"ש לְדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ"א דְּלְעֵיל וְהַבֵּן: יט וְרָאִיתִי בְּתְשוּ' נב"י סי' י"ח שֶׁכָּתַב דְּאֵין כַּוָּנַת הַיְרוּשַׁלְמִי לוֹמַר דְּחָיְישִׁינַן דִּלְמָא מְשַׁקֵּר עַתָּה אֶלָּא אפי' אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁבִּטְּלוֹ נָמֵי אָסוּר וְהַכַּוָּנָה לוֹמַר שֶׁלֹּא רָצוּ חֲכָמִי' לְהַתִּיר ע"י שֶׁכְּבָר בִּיטֵּל לְפִי שֶׁלִּפְעָמִי' יַעֲרִים לוֹמַר שֶׁבִּטְּלוֹ אעפ"י שֶׁלֹּא בִּטְּלוּ וְלֹא רָצוּ חֲכָמִים לְתַקֵּן שֶׁלֹּא יוֹעִיל הַבִּיטּוּל כִּי אִם עפ"י עֵדִים כֵּינָן שֶׁבְּכָל זֶה אֵין בּוֹ יְצִיאַת חוֹבַת יְדֵי הַמְכֻשׁוֹל דְּהָא אַפַּתִּי צָרִיךְ בִּיעוּר מְשׁוּם גְּזֵירָה דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל לָמָּה יַמְצִיאוּ תְּקוּן לַעֲבַרְיָנִים לָכֵן הִנִּיחוּ הַדָּבָר כ מו שֶׁהוּא שֶׁעַד אֶחָד נֶאֱמָן בְּאִיסּוּרִין וְאָנוּ מַאֲמִינִים לוֹ שֶׁבִּטְּלוֹ אֶלָּא שֶׁאֵין ה בִּיטּוּל מוֹעִיל מְשׁוּם דְּלִפְעָמִים יִמְצָא מִי שֶׁיַּעֲרִים וְהַטַּעַם שֶׁגָּזְרוּ בָּזֶה יוֹתֵר מִבְּכָל הַתּוֹרָה דְּלָא חָיְישִׁי' לְהַעֲרָמָה מְשׁוּם דְּכָאן עָשָׂה עכ"פ שֶׁלֹּא כַּהוֹגֶן בָּמָה שֶׁלֹּא בִּיעֲרוֹ עכ"ד וְהִנֵּה מ"ש הַטַּעַם שֶׁחָשְׁשׁוּ בְּכָאן לְהַעֲרָמָה יוֹתֵר יוֹתֵר מִבְּכָל הַתּוֹרָה מְשׁוּם דְּעָבַר אַדִּרַבָּנָן שֶׁלֹּא בִּיעֲרוֹ כְּבָר כָּתַבְנוּ שֶׁאֵינוֹ עוֹלֶה לְדַעַת הָרֹא"ש וְהַטּוּר שֶׁסּוֹבְרִי' דַּאֲפִילּוּ בְּבִיטֵּל וּבָדַק כְּמִצְוַת חֲכָמִי' וְאַחַ"כ מָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ נָמֵי חָיְישִׁי' לְהַעֲרָמָה אע"ג דְּלָא עָבַר אַמִּידִי וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר מִטַּעְמָא דַּאֲמַרַן לְעֵיל תו במ"ש שֶׁלֹּא רָצוּ לְתַקֵּן שֶׁלֹּא יוֹעִיל הַבִּיטּוּל כִּי אִם עפ"י עֵדִים כֵּינָן שעכ"פ לֹא בִּיעֲרוֹ וְעָבַר אַדִּרַבָּנָן לֹא רָצוּ לַעֲשׂוֹת תִּיקּוּן לַעֲבַרְיָנִים לפי"ז הֵיכִי שֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק כְּמִצְוַת חֲכָמִי' וְאַחַ"כ מָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁבִּטְּלוֹ מְהַנֵּי כֵּינָן דְּלָא עָבַר אַמִּידִי יֵשׁ לְתַקֵּן שֶׁיּוֹעִיל הַבִּיטּוּל עפ"י עֵדִים וכ"מ לְכְאוֹרָה מִדִּבְרֵי הח"י סי' תמ"ח חוֹלֶם לְפִי דַּרְכֵּינוּ דְּלְעֵיל אפי' יֵשׁ עֵדִים שֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק נָמֵי לָא מְהַנֵּי כֵּינָן שֶׁסּוֹף סוֹף מִזֶּה הֶחָמֵץ שֶׁנִּמְצָא עַתָּה אֵין הָעֵדִים יוֹדְעִים מַה טִּיבוֹ וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁהִנִּיחַ בְּמִתְכַּוֵּין וְהִטְמִינוּ כְּדֵי לְהַנּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח שָׁאז אֵין הַבִּיטּוּלמוֹעִיל כְּלוּם דְּהָא חָיְישִׁי' לְהַעֲרָמָה מה"ט גּוּפֵיהּ כַּנַ"ל: ב וְכֵן מוּכָח עוֹד מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"א מה' חו"מ דִּין ד' שֶׁכָּתַב חָמֵץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אָסוּר בַּהֲנָאָה מד"ס מִפְּנֵי שֶׁעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה אֲסָרוּהוּ אֲפִילּוּ הִנִּיחוֹ בִּשְׁגָגָה אוֹ בְּאוֹנֶס כְּדֵי שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אָדָם חָמֵץ בִּרְשׁוּתוֹ בְּפֶסַח כְּדֵי שֶׁיֵּהָנֶה בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח עכ"ל וְלִכְאוֹרָה מַה יֵּשׁ לָחוּשׁ בָּזֶה גַּם אִם יַנִּיחַ בִּרְשׁוּתוֹ כְּדֵי לְהַנּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח אַכַּתִּי לֹא יַעֲבֹר בְּבַל יֵרָאֶה דְּהָא בְּבִיטּוּל בְּעָלְמָא סַגִּי וּבְנַדַּאי עכ"פ לֹא יַנִּיחַ מִלְּבַטֵּל דְּלָא שְׁבִיק הֶיתֵּרָא דְּבִיטּוּל חִנָּם אֵין כָּסֶף וְלֹא טוֹרַח בְּבִיטּוּל זֶה וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דס"ל שֶׁגַּם

הַבִּיטוּל לֹא מְהַנֵּי בָּזֶה אִי מִטַּעְמָא דַּאֲמַרַן לְעֵיל דְּכֹל שֶׁמַּנִּיחוֹ בְּבֵיתוֹ כְּדֵי לְהַנּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח אֵין הַבִּיטוּל מוֹעִיל כֵּיוָן שֶׁדַּעְתִּי' עָלָיו וְנִיחָא לִי' בְּקִיּוּמוֹ כָּל יְמֵי הַפֶּסַח וּכְדַעַת תשו' המ"ב דְּלְעֵיל אוֹ דס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דַּאֲפִילּוּ כְּשֶׁבִּיטֵל וְלֹא עָבַר אֲבָל יֵרָאֶה אַפִּ"ה אִם הִנִּיחַ חָמֵץ בְּבֵיתוֹ וְלֹא בִּיעֲרוֹ יֵשׁ לְאֶסּוֹר בַּהֲנָאָה אחה"פ מה"ט גּוּפֵי' כְּדֵי שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אָדָם חָמֵץ בִּרְשׁוּתוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּהָנֶה בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח דְּאַדְרַבָּה הוֹאִיל וּבִטְּלוֹ וְלֹא עָבַר עוֹד בְּבַל יֵרָאֶה וא"צ בִּיעוּר אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יִשְׁכַּח וְיֹאכְלֶנּוּ הִיא הַנּוֹתֶנֶת שֶׁיָּבֹא לְהָקֵל לְעַצְמוֹ מִשּׁוּם הֶפְסֵד מָמוֹנוֹ לְהַנִּיחוֹ בְּבֵיתוֹ בְּאָמְרוֹ שֶׁיּוֹדֵעַ לְהִזָּהֵר בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא יֹאכְלֶנּוּ וּכְעִנְיָן שֶׁאָמַר ר"י אֲנִי אֶקְרָא וְלֹא אַטֶּה) וְנִמְצָא שֶׁכָּל אָדָם יַעֲשֶׂה כֵּן וְיִתְבַּטֵּל תַּקָּנַת הַבִּיעוּר בִּכְלָלוֹ ח"ו אוֹ מִשּׁוּם דעכ"פ עָבַר אַדְרַבָּנָן לָכֵן גַּם אִם הי' שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס אָסוּר שֶׁמָּא יַעֲשֶׂה כֵּן בְּמֵזִיד וּבְמִתְכַּוֵּין וְיֹאמַר שהי' שׁוֹגֵג עַל כֵּן קָנְסוּ שׁוֹגֵג אַטוּ מֵזִיד וְכַנַּ"ל בְּדִין נָפַל לַיָּם א"כ מוּכָח לְהֶדְיָ' דַּאֲפִילּוּ בִּיטֵּל והי' שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס עַל הַבִּיעוּר נָמֵי אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח א"כ ה"ה וְהוּא הַטַּעַם כְּשֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק וְאַחַ"כ מָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ שֶׁיֵּשׁ לֶאֱסוֹר בָּזֶה מִטַּעַם שֶׁמָּא יַטְמִין וְיַנִּיחַ בְּמֵזִיד כְּדֵי לְהַנּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח אִי מִשּׁוּם שָׁאנוּ אֵין הַבִּיטוּל מוֹעִיל אִי מִשּׁוּם שעי"כ יִתְבַּטֵּל תַּקָּנַת הַבְּדִיקָה וּבִיעוּר שֶׁגָּזְרוּ מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל כַּנַּ"ל וְכֵן מַסִּיק בְּתְשׁו' נב"י סָסִי' י"ט דִּלְהָרַמְבָּ"ם אֲפִילּוּ בִּטְּלוֹ והי' שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס עַל הַבִּיעוּר נָמֵי אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח ע"ש וְכֵן יֵרָאֶה מִדִּבְרֵי הפר"ח לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם שֶׁהוֹצִיא כֵּן מֵהַהִיא דַּחֲנוּת וּמְלַאי בסי' תמ"ט וְשָׁם אַיְירֵי מִסְתָּמָא בְּבִטְּלוֹ כמ"ש הפר"ח אַחַ"כ ע"ש: כא אָמְנָם יִתָּכֵן דמ"ש הָרַמְבַּ"ם ז"ל אפי' הי' שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס הַיְינוּ שֶׁהוּא אוֹמֵר כֵּן שהי' שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס דאע"ג דְּמִדִּינָא מְהֵימַן אַפִּ"ה חָשְׁשׁוּ בְּכָאן שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אָדָם חָמֵץ בְּבֵיתוֹ וּבִרְשׁוּתוֹ וְיֹאמַר שהי' שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס וּמִטַּעְמָא דַּאֲמַרַן לְעֵיל אֲבָל בְּשֶׁיֵּשׁ עדי' שהי' אָנוּס בְּוַדַּאי כְּגוֹן שֶׁמָּכַר חָמֵץ לָעַכּוּ"ם קוֹדֶם הַפֶּסַח עפ"י עֵדִים אוֹ עפ"י ב"ד בִּמְכִירָה גְּמוּרָה והי' סָבוּר כָּל יְמֵי הַפֶּסַח שֶׁהַמְּכִירָה קַיֶּמֶת וְאַחַר הַפֶּסַח נוֹדַע שֶׁלֹּא נִמְכַּר כָּרָאוּי דְּוַדַּאי אָנוּס הוּא מוֹדֶה הָרַמְבַּ"ם דְּשָׁרֵי בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח דְּלֹא שַׁיָּךְ בָּזֶה טַעְמָא דִּכְדֵי שֶׁלֹּא יַנִּיחַ אָדָם חָמֵץ בִּרְשׁוּתוֹ בְּפֶסַח בְּמֵזִיד דָּמֶה עִנְיָן מֵזִיד לְאוֹנֶס דְּגַבֵּי אוֹנֶס וַדַּאי לֹא שַׁיָּךְ קָנֶס אֶלָּא חֲשָׁשׁ שֶׁמָּא מֵזִיד הוּא אֲבָל בְּיָדוּעַ בְּוַדַּאי שֶׁהוּא אָנוּס אֵין מָקוֹם לִקְנָס וּכְדַעַת הָרָ"ן שֶׁהֵבִי' הכ"מ וְכֵן דַּעַת בה"ע כְּמוֹ שֶׁיָּבֹא בְּסָמוּךְ בעזה"י ועפי"ז הי' מָקוֹם לְהַתִּיר אֲפִילּוּ בְּלֹא בָּטְלוּ כֵּיוָן שהי' אָנוּס: כב אוּלָם בְּתוֹרַת הַשְׁלָמִי' שָׁם כָּתַב הֲגַם שֶׁמִּצַּד הַסְּבָרָא נִרְאֶה כֵּן מ"מ בַּשַּׁ"ס מוּכָח דַּאֲפִילּוּ שהי' אָנוּס בְּוַדַּאי אָסוּר לְאַחַר הַפֶּסַח אִם לֹא בִּטְּלוּ מֵהָא דְּאִיתָא בפ' הַגּוֹזֵל עֵצִים ד' צ"ח גָּזַל חָמֵץ וְעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אוֹמֵר לוֹ הֲרֵי שְׁלְךָ לְפָנֶיךָ וְקָאָמַר הָתָם מַאן תְּנָא דְּאָמְרִי' בְּאִיסּוּרֵי הֲנָאָה הֲרֵי שְׁלְךָ לְפָנֶיךָ וכו' הֲרֵי דַּאֲפִילּוּ שֶׁהַבְּעָלִי' הָיוּ אֲנוּסִי' בְּאוֹנֶס גָּמוּר שֶׁהֲרֵי הֶחָמֵץ שֶׁלָּהֶם הי' בְּיַד הַגַּזְלָן וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִי' לְבַעֲרוֹ אַפִּ"ה אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח וְהִפְסִידוּ הַבְּעָלִי' ש"מ דְּלָא פְּלוּג חֲכָמִי' בְּתַקָּנָתָן וְקָנְסִינַן אֲבָל בְּבִטְּלוֹ לָא קָנְסִינַן עכ"ל ולע"ד אֵין מִשָּׁם ראי' כְּלָל דִּנְהִי דְּהַבְּעָלִי' הָיוּ אֲנוּסִי' מ"מ הַגַּזְלָן עַצְמוֹ עָבַר אֲבָל יֵרָאֶה שֶׁהֲרֵי הי' בְּאַחֲרָיוּתוֹ אֲפִילּוּ לְעִנְיַן אֹונְסִין וְלָא גָּרַע מֵחָמֵץ שֶׁל עַכּוּ"ם שֶׁקִּיבֵּל הַיִּשְׂרָאֵל בְּפִקָּדוֹן דְּעוֹבֵר בַּל יֵרָאֶה בִּשְׁבִיל הָאַחֲרָיוּת וְאָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח אַף שֶׁהֶחָמֵץ שֶׁל נָכְרִי כְּדַעַת המ"א סי' ת"מ וּדְלֹא כהח"י שָׁם כְּמוֹ שֶׁהוֹכַחְתִּי בִּתְשׁוּ' אַחַת מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ד מה' חו"מ דִּין ג' וּמִדִּבְרֵי הה"מ שָׁם דִּין ה' וְהַתּוֹסָ' פ' כ"ש ד' ל"א שׁוּב רָאִיתִי שכ"כ בִּתְשׁוּ' נב"י סי' ק' אֶלָּא דִּלְבַסּוֹף מַסִּיק הָתָם דְּבָאֱמֶת הֶחָמֵץ מֻתָּר

בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח לְדַעַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם וא"כ אַזְדָּא לָהּ רא' זוֹ ומ"מ מִסְתַּפֵּינָא לְהָקֵל בנד"ז בְּלֹא בָּטְלוּ אֲבָל כְּשֶׁבִּטֵּל חֲמֵצוֹ וּבְעִנְיָן הַבִּיעוּר הי' שׁוֹגֵג אוֹ אָנוּס אוֹנֶס יָדוּעַ עפ"י עֵדִים כה"ג דְּלְעֵיל יֵשׁ לְהָקֵל כְּדַעַת בַּעַל תה"ש וכמ"ש בח"י סי' תמ"ח שעכ"פ יֵשׁ לְהַתִּירוֹ בַּהֲנָאָה וְיֵשׁ לְצָרֵף לָזֶה ג"כ דַּעַת בה"ע וְהָרָן"ן דְּלְעֵיל שֶׁפּוֹטְרִי' בְּמָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ כֵּיוָן דְּלַח עָבַר אַמִידִי שָׁרֵי בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כמש"ל וְיִתְבָּאֵר עוֹד בְּסָמוּךְ: כג וְנָשׁוּב לְדַעַת בַּעַל הָעִיטּוּר דְּלְעֵיל שֶׁהֵבִיא הַטּוּר בְּדִין מָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ אַחַר הַפֶּסַח שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה וּמֻתָּר בַּהֲנָאָה וְתָמַהּ עָלָיו הַטּוּר מַה טַּעַם לְחַלֵּק בֵּין אֲכִילָה לַהֲנָאָה והב"י נָתַן טַעַם מִשּׁוּם דְּלְעִנְיַן הֲנָאָה שֶׁהוּא דָּבָר מוּעָט אֵין לָחוּשׁ לְהַעֲרָמָה וּכְבָר תָּמַהּ בְּתְשׁוּבַת נב"י סי' י"ט ע"ז דְּאַטּוּ לח מַשְׁכַּחַת חָמֵץ סַךְ רב שֶׁהֲנָאָתוֹ מְרֻוָּחָה וְתו דמנ"ל לבה"ע הַחֲלוּקָה הַזֹּאת גַּם מ"ש בְּהַגָּהוֹת מהרל"ח דבה"ע מְפָרֵשׁ חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה שְׁיַּשְׁהֲנוּ בְּמֵזִיד וְלֹא יִבְעַר כְּדֵי לְאָכְלוֹ אַחַר הַפֶּסַח וְזֶה לֹא שַׁיָּיךְ גַּבֵּי הֲנָאָה דְּלָמָּה יַשְׁהֲנוּ כְּדֵי לְמָכְרוֹ אַחַר הַפֶּסַח הֲלֹא יָכוֹל לְמָכְרוֹ קוֹדֶם הַפֶּסַח וְגַם זֶה דָּחוּק דְּאוּלַי קוֹדֶם הַפֶּסַח שֶׁהַשָּׁעָה דְּחוּקָה אֵינוֹ מְזַדַּמֵּן לְמָכְרוֹ הַכֹּל בְּפַעַם אַחַת וְאַחַר הַפֶּסַח יוּכַל לְמָכְרוֹ מְעַט מְעַט אוֹ יוֹתֵר בְּיוֹקֶר מִכְּמוֹת שֶׁהוּא לִפְנֵי הַפֶּסַח וְעַל כֻּלָּם כְּבָר תָּמַהּ בְּתְשׁוּ' נב"י סי' י"ט עַל דִּבְרֵי בה"ע בָּזֶה דא"כ לָמָּה הֻצְרַךְ הַיְרוּשַׁלְמִי לְהַמְצִיא נַפְקוּתָא בֵּין טַעְמָא דְּמִשּׁוּם זכי' לְטַעְמָא דְּמִשּׁוּם הַעֲרָמָה בְּנָפְלָה עָלָיו מַפּוֹלֶת הֲלֹא בְּבִיטּוּל גּוּפֵי' אִיכָּא נַפְקוּתָא דְּלְטַעְמָא דְּזָכְיָ' אָסוּר בַּהֲנָאָה וּלְטַעְמָא דְּהַעֲרָמָה שָׁרֵי בַּהֲנָאָה וְאֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא בַּאֲכִילָה: כד לָכֵן יֵרָאֶה לע"ד שֶׁדַּעַת בה"ע כְּהָרָן"ן שֶׁהֵבִי' הכ"מ פ"א מה' חו"מ דִּין ד' מִשְׁמוֹ דְּעַד כָּאן לֹא אָסְרוּ בִּירוּשַׁלְמִי בְּהִפְקִיר חֲמֵצוֹ אֶלָּא כְּשֶׁהִנִּיחוּ וְלֹא בִּיעֲרוֹ דְּעָבַר אַדִּרַבָּנָן (וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה) אֲבָל אִם לֹא עָבַר עָלָיו לָא מִדְּאוֹרַיְיתָא וְלָא מִדְּרַבָּנָן כְּגוֹן שֶׁשָּׁכְחוּ וְאַחַר הַפֶּסַח מְלָאוֹ מֻתָּר ע"ש ומַה שֶּׁאָסְרוּ בַּאֲכִילָה יֵרָאֶה דְּלְטַעְמֵי' אָזַיל בְּזֶה שֶׁכָּתַב הַטּוּר בִּשְׁמוֹ בְּרֹאשׁ הַסִּימָן שֶׁאֲפִילּוּ חָמֵץ שֶׁל א"י שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אָסוּר בַּאֲכִילָה וא"כ אַף זֶה לֹא גָּרַע מֵחֲמֵצוֹ שֶׁל א"י שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה לְפִי דַּעְתּוֹ לָכֵן אָסְרוּ בַּאֲכִילָה וא"כ לְדִידַן דַּחֲמֵצוֹ שֶׁל א"י שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח שָׁרֵי אֲפִילּוּ בַּאֲכִילָה יֵשׁ לְהַתִּיר גַּם בָּזֶה בַּאֲכִילָה לְפִי דַּעְתּוֹ וּכְדַעַת הָרָן"ן אֲבָל בִּנְדוֹן הַגִּבְעַת שָׁאוּל דְּלְעֵיל שֶׁעָבַר אַדִּרַבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ גַּם הבה"ע יוֹדֶה דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה וְלַשָּׁוְא צֵירֵף דַּעַת בה"ע לְעִנְיַן הֻיתַּר הֲנָאָה בָּזֶה דְּלֵיכָּא מַאן דְּשָׁרֵי בְּהָא כַּנַ"ל.

(הגה"ה וּמַה שֶּׁנִּסְתַּיֵּיע שָׁם מִפְּסָקוֹ הַתּוֹסָ' פ"ק דְּבֵיצָה שֶׁכָּתְבוּ חָמֵץ אַחַר הַפֶּסַח מֻתָּר בַּהֲנָאָה אֲבָל בַּטֵּיל שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ עכ"ל הִנֵּה מִלְּשׁוֹן אֲבָל בְּטֵיל שֶׁלֹּא בְּמִינוֹ יִרְאֶה לָעַיִן שט"ס הוּא וצ"ל אָסוּר בַּהֲנָאָה וכ"כ בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם וּמַה שֶּׁנִּסְתַּיֵּיע עוֹד מִלְּשׁוֹן קְצִיר פִּסְקֵי הָרֹא"שׁ פֶּרֶק כ"ש סי' ד' שֶׁכָּתַב חָמֵץ שֶׁנִּמְצָא בְּבֵית יִשְׂרָאֵל אעפ"י שֶׁבָּטְלוּ אָסוּר בַּאֲכִילָה עכ"ל מַשְׁמַע דְּבַהֲנָאָה שָׁרֵי וְתָמַהּ עַל הַטּוּר שֶׁאוֹסֵר בַּהֲנָאָה נֶגֶד דַּעַת אָבִיו הָרֹא"שׁ הִנֵּה מִלְּשׁוֹן הָרֹא"שׁ בְּפָנִים לָא מַשְׁמַע מִידֵּי דְּשָׁרֵי הֲנָאָה אֶלָּא שֶׁהוּא סָבוּר שֶׁקְּצִיר פִּסְקֵי הָרֹא"שׁ הֵם דִּבְרֵי הָרֹא"שׁ עַצְמוֹ וְלֵיתָא שֶׁהַמְחַבֵּר קְצִיר פִּסְקֵי הָרֹא"שׁ הוּא הַטּוּר וּבַטּוּר כָּתוּב בְּהֶדְיָ' שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה א"כ יַגִּיד עָלָיו רֵיעוֹ שט"ס הוּא בְּקְצִיר פִּסְקֵי הָרֹא"שׁ בְּשֶׁגַּם שֶׁאֵין רֶמֶז לָזֶה בִּלְשׁוֹן הָרֹא"שׁ עַצְמוֹ:) עָלָה בְּיָדֵינוּ בְּמִי שֶׁמָּכַר חֲמֵצוֹ עפ"י עֵדִים אוֹ עפ"י והי' סָבוּר כָּל יְמֵי הַפֶּסַח שֶׁמְּכִירָתוֹ מְכִירָה וְאַחַר הַפֶּסַח נוֹדַע שֶׁאֵין מְכִירָתוֹ כְּלוּם כֵּיוָן שֶׁנּוֹדַע עפ"י עֵדִים שהי' אָנוּס וְאוֹמֵר ג"כ שֶׁבִּיטְּלוּ יֵשׁ לִסְמֹךְ בָּזֶה עַל דִּבְרֵי הח"י סי' תמ"ח לְהַתִּירוֹ בַּהֲנָאָה אוּלָם כְּשֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק וְאַחַ"כ מָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ אֲפִילּוּ יֵשׁ עדי'

שֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק כַּהוֹגֶן אָסוּר אפי' בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח לְדַעַת הָרַמְבַּ"ם וְהָרֹא"שׁ וְהַטּוּר אוּלָם לְהָרָ"ן ובה"ע יֵשׁ לְהַתִּיר אֲפִילּוּ בַּאֲכִילָה וַאֲפִילּוּ בְּאֵין עֵדִים שֶׁבִּטְּלוֹ ובהפ"מ וּשְׁעַת הַדְּחָק יֵשׁ לִסְמוֹךְ עַל־יְיהוּ אֲבָל כְּשֶׁבִּיטֵּל בְּעֵדִי' אֲבָל לֹא בִּיעֵר אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח אַלִּיבָּא דכ"ע כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר וְתוּ לָא מִידִי: הק' מֹשֶׁה זְאֵב שְׁאֵלָה ד א שׁוּב בְּמַה שֶׁהֵלִיץ מַר בְּנִדּוֹן הג"ש שֶׁבִּיטֵּל וְשָׂכַח לְמָכְרוֹ והי' הֶחָמֵץ מְתְחִילָּה בְּבֵית הא"י בְּפִקָּדוֹן וְאָמַר שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְהַתִּיר בָּזֶה עפ"י דִּבְרֵי סֵפֶר המק"ח סי' ת"מ בְּיִשּׁוּבוֹ לְדִבְרֵי הַגְּאוֹנִים שֶׁהֵבִי' הָרֹא"שׁ צַדֵּד לוֹמַר גַּבֵּי חָמֵץ הַמְּוּפְקָד אֵצֶל א"י דְּלָא עָבַר עלי' הַיִּשְׂרָאֵל בַּל יֵרָאֶה מִשּׁוּם דְּאַחַר זְמַן אִיסּוּרוֹ נַעֲשָׂה הֶחָמֵץ הֶפְקֵר מִמֵּילָא קָנָיָא נָכְרִי מִן הַהֶפְקֵר מִטַּעַם יָד אוֹ מִטַּעַם חָצֵר ואע"ג דְּחָמֵץ לְאַחַר זְמַן אִיסּוּרוֹ עֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא בִּרְשׁוּתוֹ לַעֲבוֹר עָלָיו בב"י זֶהוּ כְּשֶׁלֹּא זָכָה בָּהּ אָדָם אֲבָל אִם זָכָה בּוֹ עַכּוּ"ם יוֹצֵא מֵרְשׁוּת הַיִּשְׂרָאֵל לְגַמְרֵי וְתוּ לָא עָבַר עלי' הַיִּשְׂרָאֵל בְּבַל יֵרָאֶה לָמָּ"ד בע"פ אֵינוֹ עוֹבֵר בְּבַל יֵרָאֶה כמ"ש המ"א רסי' תמ"ג) וּבְנִדּוֹן זֶה שֶׁבִּיטֵּל דְּנָפַק לי' לְגַמְרֵי מֵרְשׁוּת הַיִּשְׂרָאֵל קוֹדֶם שֶׁקָּנָהוּ הַקּוֹנֶה וְגַם לֹא עָבַר עלי' בַּל יֵרָאֶה פְּשִׁיטָא דְּקָנֵי לי' הַקּוֹנֶה הֶחָמֵץ מִן הַהֶפְקֵר והו"ל חֲמֵצוֹ שֶׁל הַקּוֹנֶה אֶלָּא שֶׁבְּתִשּׁוּבַת נב"י סי' י"ט כָּתַב בְּמָקוֹם דְּחָצֵר זוֹכָה מִשּׁוּם יָד בָּעֵינַן דַּוְקָא מִדַּעְתּוֹ ומֵבי' ראי' מִנָּתָן גִּט בְּיָדָהּ כְּשֶׁהִיא יְשֵׁנָה דְּאֵינָהּ מְגוֹרֶשֶׁת אֲבָל דַּעַת סֵפֶר המק"ח דְּשַׁפִּיר קוֹנֶה שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ עכתד"ר מַר בָּזֶה: ב תְּשׁוּבָה מ"ש מַר בְּשֵׁם תשו' נב"י סי' י"ט דְּהֵיכִי דְּקָנֵי מִשּׁוּם יד בָּעֵינַן מִדַּעְתּוֹ וְשָׁבַעַל המק"ח חוֹלֵק ע"ז אַחַר הַמְּחִילָה מכ"ת לֹא עִיֵּין מַר יָפָה בָּזֶה דְּנַדַּאי הָתָם בְּגֵט דַּוְקָא בָּעֵינַן מִדַּעְתּוֹ מִשּׁוּם דְּחוֹב הוּא לָהּ וְאֵין חָבִין לְאָדָם אֶלָּא מִדַּעְתּוֹ כִּדְאִי' לְהֶדְיָ בפ"ק דב"מ דַּף י"א ע"ב וּבְתִשּׁוּ' וב"י שָׁם אַיְירֵי נָמֵי בְּמָקוֹם דְּחוֹב הוּא לוֹ שֶׁיַּעֲבוֹר בַּל יֵרָאֶה ע"ש אֲבָל בַּעַל המק"ח אַיְירֵי לְגַבֵּי עַכּוּ"ם דִּזְכוּת הוּא לוֹ זָכִין לְאָדָם שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ:אָמְנָם אעפ"כ אֵין דִּבְרֵי בַּעַל המק"ח שי' מְחֻוָּרִי' בָּזֶה כְּלָל דְּעַד כָּאן לָא אָמְרִי' דַּחֲצֵירוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנֶה לוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ אִי מִטַּעַם יָד אִי מִטַּעַם שְׁלִיחוּת אֶלָּא הֵיכִי דְּלָא יָדַע בי' כְּלָל אֲבָל הֵיכִי דְּיָדְעוּ בּוֹ הַבְּעָלִי' וְלֹא נִתְכַּוְּונוּ לִקְנוֹת וְלִזְכוֹת בּוֹ כְּלָל כְּנִדּוֹן זֶה שֶׁהָעַכּוּ"ם מְשַׁמְּרוֹ בְּבֵיתוֹ לְשֵׁם פִּקָּדוֹן וְלֹא לְשֵׁם זכי' לָא עָדִיף הֶחָצֵר מֵהַבְּעָלִי' עַצְמָן דקיימל"ן הָעוֹדֵר בְּנִכְסֵי הַגֵּר וְקַסְבוּר שֶׁהֵם שֶׁלּוֹ לֹא קָנָה כִּדְאִיתָא בְּפֵ"ה דִּיבָמוֹת דַּף נ"ב ע"ב וְנִתְבָּאֵר בח"מ סי' ער"ה סעי' כ"ד כ"ה וּגְדוֹלָה מִזּוֹ נִתְבָּאֵר בח"מ סי' רל"ב סעי' י"ח בהגה"ה וסי' רס"ח סעי' ג' בהגה"ה וסי' קפ"ג סעי' ז' בהגה"ה דְּאֵין חֲצֵירוֹ וְלֹא יָדוֹ קוֹנֶה לוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעַת בְּדָבָר שֶׁאֵינוֹ רָגִיל לִהְיוֹת וְלָא אַסִּיק אַדַּעְתַּי' לִקְנוֹת ע"ש וכ"ש בָּזֶה שֶׁהָעַכּוּ"ם מְכַוֵּין לְשֵׁם פִּקָּדוֹן וְלָא אַסִּיק אַדַּעְתַּי' כְּלָל שֶׁיִּהְיֶה הֶפְקֵר וְשֶׁיִּקָּנֶהוּ לְעַצְמוֹ דְּדָמֵי מַמָּשׁ לְעוֹדֵר בְּנִכְסֵי הַגֵּר וְקַסְבוּר שֶׁהֵם שֶׁלּוֹ דְּהָא לֹא יָדַע שֶׁהוּא הֶפְקֵר ומַה לִּי שֶׁיִּסְבּוֹר שֶׁהוּא שֶׁלּוֹ אוֹ שֶׁל אַחֵר: ג וְרָאִיתִי לְהַשָּׁ"ד בח"מ סי' ער"ה סעי' י"א ס"ק ג' בְּדִין הַמַּחֲזִיק בְּשָׂטַר מֻכָּר מִנְּכְסֵי הַגֵּר כְּדֵי לִקְנוֹת הַקַּרְקַע הַכְּתוּבָה בּוֹ דְּלָא קָנָה הַקַּרְקַע וּמַבַּעְיָ' לָן בְּשֵׁ"ס פֵּ"ה דב"ק דַּף מ"ט ע"ב אִי קָנָה הַשָּׂטָר שֶׁבְּיָדוֹ אוֹ לָאו דְּדִלְמָא לָאו דַּעְתַּי' אַשְׁטָרָא כְּלָל וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל כָּתַב בְּפִשְׁיטוּת דְּקָנָה הַנְּיָיר וְכֵן סְתָם בש"ע וּכְבָר עָמְדוּ הָאַחֲרוֹנִי' ז"ל בָּזֶה ותי' הַשָּׁ"ד שָׁם דְּהָרַמְבַּ"ם מְפָרֵשׁ דְּרַב נַחְמָן וְרַב יֶיבָא עַל כָּרְחָךְ לָא ס"ל הָא דְּרַבִּי יוֹסֵי ב"ח דַּחֲצֵירוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנֶה שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ דאל"כ אפי' אִי לָאו דַּעְתַּי' אַשְׁטָרָא קָנֵי דְּלָא גָּרַע יָדוֹ מֵחֲצֵירוֹ שֶׁקּוֹנֶה אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ משא"כ לְמַאי דקיימל"ן כְּרַבִּי יוֹסֵי ב"ח פְּשִׁיטָא דְּקָנֵי הַשְׁטָר אפי' אִי לָאו דַּעְתַּי' עָלָיו עכ"ד וּלְפִי דַּרְכּוֹ צ"ל דְּלָא דָּמֵי לְעוֹדֵר בְּנִכְסֵי

הַגֵּר וְקִסְבּוּר שֶׁהֵם שֶׁלּוֹ דְּלָא קָנֵי שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ דְּהָתָם טָעָה לְגַמְרֵי שהי' סָבוּר שֶׁלֹּא יוּכַל לִקְנוֹת שֶׁאֵינוֹ הֶפְקֵר משא"כ בָּזֶה שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁהוּא הֶפְקֵר וּבַר קני' אֶלָּא שֶׁנִּתְכַּוֵּיְן לְקִנְיָ' אַחֶרֶת קני' לי' לִשְׁטָרָא נָמֵי שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וא"כ בנ"ד נָמֵי שֶׁהָעַכּוּ"ם לֹא נִתְכַּוֵּיְן לְשׁוּם קני' דְּהָא לֹא יָדַע שֶׁהוּא הֶפְקֵר אֶלָּא סוֹבֵר שֶׁהוּא פִּקָּדוֹן נָמֵי לָא קַנְיָא לי' חֲצֵירוֹ וְלֹא יָדוֹ כְּלָל: ד אָמְנָם בַּר מִן דִּין אֵין דִּבְרֵי הַשָּׁ"ךְ עוֹלִין יָפֶה בְּכָאן דְּמַאי שְׁנָא מֵהָא דְּאִיתָא בפ' חז"ה דַּף נ"ג וְנִתְבָּאֵר שָׁם סעי' ח' בְּדִין שְׁתֵּי שָׂדוֹת בְּנִכְסֵי הַגֵּר שֶׁהֶחְזִיק בְּאַחַת מֵהֶן לִקְנוֹת חֲבֶרְתָּהּ דְּלָא קָנֵי שְׁנֵיהֶן חֲבֶרְתָּהּ מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הֶחֱזִיק בָּהּ וְאוֹתָהּ שֶׁהֶחֱזִיק בָּהּ נָמֵי לֹא קָנָה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּיְן לָהּ בִּשְׁעַת הַחֲזָקָה אֶלָּא לַחֲבֶרְתָּהּ ופרשב"ם שָׁם מִשּׁוּם דְּאֵין אָדָם קוֹנֶה שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ ע"ש וְזֶה דָּמֵי מַמָּשׁ לְמַחֲזִיק בִּשְׁטָר לִקְנוֹת הַקַּרְקַע שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּיְן לִשְׁטָר דְּלָא קָנֵי וּבְהֶכְרֵחַ לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּהָא דַּחֲצֵירוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנָה לוֹ לוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ הַיְיְנוּ הֵיכָא דְּלָא יָדַע בי' כְּלָל דְּמִסְּתָמָא נִיחָא לי' דְּלִקְנֵי אֲבָל הֵיכִי דְּיָדַע בי' וְלֹא מְכַוֵּיְן לִקְנוֹתוֹ לָא קני' לי' חֲצֵירוֹ וְלֹא יָדוֹ דְּהָא עָקַר דַּעְתֵּיְ' מִקִּנֵּיהּ דְּהָא אֲפִילּוּ בִּדְלָא יָדַע כְּלָל אֶלָּא דְּהוּא מִיְלְתָא דְּלָא אַסִּיק אַדַּעְתֵּיְ' מִשּׁוּם דְּלַח שְׁכִיחָא לָא קָנְיָא לי' חֲצֵירוֹ וְלֹא יָדוֹ כִּדְאִי' בסי' רל"ב ורס"ח הַנָּ"ל וכ"ש בְּיָדַע בי' וְלֹא מְכַוֵּיְן לִקְנוֹתוֹ דְּלָא עֲדִיף חֲצֵירוֹ מִיָּדוֹ לָכֵן דַּעַת הַשַּׁ"ךְ ל"ע בָּזֶה וְזוּלַת זֶה נָמֵי קָשֶׁה אִם אִיתָא דְּרַב נַחְמָן לֵית לי' הָא דְּרַבִּי יוֹסֵי ב"ח הֵיכִי קיימל"ן כְּוָוְתֵיְ' דְּרַבִּי יוֹסֵי ב"ח הָא קיימל"ן הִלְכְתָא כְּוָוְתֵיְ' דְּרַב נַחְמָן בְּדִינֵי דכה"ג פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס פ"ק דִּכְתֻוְבּוֹת דַּף י"ב קַשְׁיָא הִלְכְתָא אַהִלְכְתָא דקיימל"ן הִלְכְתָא כְּוָוְתֵיְ' דְּרַב נַחְמָן בְּדִינֵי וּבְהָא אָמַר ר"י אָמַר שְׁמוּאֵל הֲלָכָה כר"ג וכו' וְכֵן בְּפֶרֶק הַמְקַבֵּל ד' ק"י נָמֵי פָּרִיךְ כה"ג אַהָא דְּאָמַר הִלְכְתָא כְּרַב כַּהֲנָא וְהָא קיימל"ן הֲלָכָה כְּרַב נַחְמָן ופרש"י לְשָׁם דר"ל מֵהָא דְּהִלְכְתָא כְּרַב נַחְמָן בְּדִינֵי וְכֵן פי' הַשָּׁ"ךְ גּוּפֵיְ' בסי' ס"ו סעי' ל"ח ס"ק קכ"ב אֶלָּא וַדַּאי דְּרַב נַחְמָן נַמֵּי אִית לי' דְּרַבִּי יוֹסִי ב"ת דַּחֲצֵירוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנָה לוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ בִּדְלָא יָדְעִי בי' הַבְּעָלִים אֲבָל בְּיָדְעוּ בּוֹ הַבְּעָלִים וְלֹא נִתְכַּוְּוְנוּ לִקְנוֹתוֹ אֲפִילּוּ יָדוֹ לָא קָנְיָא לי' וכ"ש חֲצֵירוֹ כִּדְמַשְׁמַע מִדִּבְרֵי הַשָּׁ"ךְ גּוּפֵיְ' וְכֵן מִלְּשׁוֹן הסמ"ע סִימָן רס"ח סעי' ג' ועש"ך סי' רמ"ג סק"י כַּנַ"ל: סי' ה א בִּתְשׁוּ' מַשְׂאַת בִּנְיָמִין סי' ל"ח כ' זַ"ל וּמַה שֶּׁכָּתַבְתָּ שֶׁכְּבָר בִּיטֵל קוֹדֶם זְמַן אִיסּוּרוֹ כְּמוֹ שֶׁאָנוּ נוֹהֲגִין לוֹמַר כָּל חֲמִירָא וכו' דַּחֲזִיתֵיְ' וּדְלָא חֲזִיתֵיְ' וְשׁוּב אֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו מִשּׁוּם ב"י בִּיטֵל זֶה אֵין בּוֹ מַמָּשׁ לְעִנְיָן זֶה דְּמַאי מְהַנֵּי שֶׁבִּיטֵל בְּפִיו וּבִשְׂפָתָיו וְלִבּוֹ בַּל עִמּוֹ שֶׁהֲרֵי לֹא בָּטְלוּ בְּלֵב דְּדַעְתֵּיְ' עִלָּוֵיְ' וּמֵאַחַר שֶׁהוּא עֲדַיְיְן בְּבֵיתוֹ וּבִרְשׁוּתוֹ חֲצֵירוֹ קוֹנָה לוֹ אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וק"ו בנ"ד שֶׁהוּא מִדַּעְתּוֹ וְנִיחָא לי' בְּקִיּוּמוֹ וְהַבִּיטּוּל הוּא עִיקָּר בְּלֵב וְלֹא בַּפֶּה כִּדְאָמְרִי' מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ וּבְכָל מָקוֹם דְּאָמְרִינַן מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ וְדַיּוֹ וכו' הַיְיְנוּ דַּוְקָא שֶׁמְּבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי וְאֵין בְּדַעְתּוֹ לִזְכּוֹת בּוֹ כְּלָל לְעוֹלָם אֲבָל בכה"ג דְּדַעְתֵּיְ' עָלָיו וְדוֹאֵג עָלָיו וַדַּאי שֶׁאֵין כָּאן בִּיטּוּל כְּלָל וְעוֹבֵר ב"י עכ"ד וְגוּפָא דְּעוּבְדָּא שֶׁעָלֶי' הוּא דָּן לֹא נִתְבָּאֵר שָׁם אֲבָל לְפִי הַנִּרְאֶה מֵעִנְיָנוֹ הוּא זֶה שֶׁנִּשְׁאַל בְּאֶחָד שֶׁהִשְׁתַּדֵּל לִמְכֹּוּר חָבִיּוֹת יי"ש בערה"פ קוֹדֶם זְמַן אִיסּוּרוֹ וְלֹא עָלְתָה בְּיָדוֹ אִם שֶׁלֹּא יָכוֹל לִמְכֹּוּר אוֹ שָׁלַח מָכַר כְּדִין וְעָלֶי' הוּא דָּן שֶׁאֵין הַבִּיטּוּל כְּלוּם הֲגַם שֶׁאָמַר דַּחֲזִיתֵיְ' וּדְלָא חֲזִיתֵיְ' וּדְלָא יָדַעְנָא לי' וכו' וא"כ גַּם זֹאת הֶחָבִיּוֹת שֶׁלֹּא נִמְכַּר בִּכְלָל מ"מ בְּלִבּוֹ לֹא הי' עַל זֹאת הֶחָבִיּוֹת דְּהָא דַּעְתֵּיְ' עִלָּוֵיְ' לְמָכְרוֹ וְעִיקַּר הַבִּיטּוּל הוּא בְּלֵב וְלֹא בַּפֶּה וְגַם אִם הי' בְּלִבּוֹ עַל זֹאת הֶחָבִיּוֹת נָמֵי לָאו כְּלוּם הוּא מִתְּרֵי טַעְמֵי חֲדָא כֵּיוָן שֶׁאַחַר הַבִּיטּוּל שֶׁאֵין אֹומֶר וְאֵין דְּבָרִים ג"כ נִיחָא לי' בְּקִיּוּמוֹ וְדַעְתֵּיְ' עלי' כְּשֶׁהוּא בַּחֲצֵירוֹ קָנְיָא לי' חֲצֵירוֹ אַחַ"כּ וְתוּ אֲפִילּוּ אִם לֹא הי' בַּחֲצֵירוֹ מ"מ אֵין הַבִּיטּוּל

כְּלוּם אֲפִילּוּ שהי' בְּלִבּוֹ גַּם עַל אוֹתוֹ חֲבִיּוֹת יי"ש דְּאֵין בִּיטּוּל מוֹעִיל אֶלָּא כְּשֶׁמְּבַטְּלוֹ לְגַמְרֵי וְאֵין דַּעְתּוֹ לִזְכּוֹת בּוֹ כְּלָל לְעוֹלָם אֲבָל בכה"ג דְּדַעְתִּי' עלי' וְדוֹאֵג עלי' לָא חֲשִׁיב בִּיטּוּל זֶהוּ תּוֹכָן כַּוָּנָתוֹ: ב וּבְתִשוּ' נב"י סי' י"ח וי"ט תָּמַהּ עָלָיו כֵּיוָן שהי' בִּכְלָל הַבִּיטּוּל ע שֶׁבְּפִיו מַה לָּנוּ לִדְבָרִי' שֶׁבַּלֵּב הָא קיימל"ן דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִים וְחָזַר וְקַיֵּים דְּבָרָיו עפ"י דִּבְרֵי הָרָ"ן בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין שֶׁכָּתַב דִּלְשׁוֹן הַבִּיטּוּל אֵינוֹ לְשׁוֹן הֶפְקֵר כְּלָל וְאִלּוּ אָמַר לָשׁוֹן בִּיטּוּל עַל נְכָסָיו לָא הֲוָה הֶפְקֵר וְלֹא יָצְאוּ מֵרְשׁוּתוֹ אֶלָּא דַּוְקָא גַּבֵּי חָמֵץ מְהַנֵּי מִשּׁוּם דְּחָמֵץ בִּזְמַן אִיסּוּרוֹ בל"ז אֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא שֶׁעֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא בִּרְשׁוּתוֹ לַעֲבוֹר בְּבַל יֵרָאֶה לָכֵן בְּגִלּוּי דַּעְתִּי' בְּעָלְמָא דְּלָא נִיחָא לִי' בְּגַוְונָ' סגי ע"ש וְכֵיוָן שֶׁהַבִּיטּוּל בְּעֶצֶם אֵינוֹ לְשׁוֹן הֶפְקֵר רַק גִּלּוּי דַּעַת עַל מַה שֶּׁבְּלִבּוֹ וְעָקְרוּ בְּלֵב וְלֹא בַּפֶּה כָּל שֶׁלִּבּוֹ בַּל עִמּוֹ וְאֵינוֹ מוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי אֵין כָּאן גִּלּוּי דַּעַת וְלֹא נִשְׁאַר רַק הַדְּבָרִים שֶׁבַּפֶּה שֶׁאֵינָן דְּבָרִים שֶׁל הֶפְקֵר כְּלָל ועפי"ז יָצָא לְחַלֵּק דְּאִם הִפְקִירוֹ בְּהֶפְקֵר גָּמוּר (כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּנֻוסָּח שֶׁלְּפָנֵינוּ לְיַבֵּטֵל וְלֶהֱוֵי הֶפְקֵר וכו') אעפ"י שֶׁדַּעְתּוֹ לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח דְּבָרִי' שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִי' עכ"ד וּבְנִידּוֹן קַנְיוֹת חֲצֵירוֹ יִתְבָּאֵר בְּסָמוּךְ: ג וְהִנֵּה מ"ש לְדַעַת הָרָ"ן כָּל שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי אֵין הַבִּיטּוּל כְּלוּם לְימוּד עָרוּךְ הוּא בִּלְשׁוֹן הָרָ"ן בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין דְּנָסִיב הָתָם טַעְמָא דְּבְדִיקָה וּבִיעוּר וְלָא סַגִּי בְּבִיטּוּל מִפְּנֵי שֶׁבִּיטּוּל זֶה תָּלוּי בְּמַחְשָׁבָתָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם וְאֵין דֵּיעוֹתֵיהֶן שָׁווֹת וְאֶפְשָׁר שֶׁיְּקִילּוּ בְּכָךְ וְלֹא יוֹצִיאוּהוּ מַלִּבָּן לְגַמְרֵי רָאוּ חֲכָמֵי' לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא יַסְפִּיק בִּיטּוּל וְהַצְרִיכוּהוּ בְּדִיקָה וּבִיעוּר שֶׁהוּא מַסְפִּיק ג"כ מה"ת אוֹ מִפְּנֵי שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁאִם יַשְׁהֶנּוּ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ יָבֹא לְאָכְלוֹ עכ"ל הָרִי לְהֶדְיָ' ס"ל דְּכָל שֶׁאֵינוֹ מוֹצִיא מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי לַח הֲוָה בִּיטּוּל מִן הַתּוֹרָה ובמ"ש דְּאִם הִפְקִירוֹ בְּהֶפְקֵר גָּמוּר לֹא אִכְפַּת לָן בְּדִבְרֵי' שֶׁבַּלֵּב מְבֹאָר ג"כ בְּהַגָּהוֹת אָשֵׁירִי פֶּרֶק כָּל שָׁעָה סי' ד' בְּשֵׁם א"ז שֶׁיָּכוֹל לְהַפְקִיר חֲמֵצוֹ ע"מ לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח ע"ש וּבְזֶה מְיֻשָּׁב מַה שֶּׁנִּתְלַבְּטוּ הַתּוֹסָ' בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין בְּטַעַם הַבְּדִיקָה וּבִיעוּר עַד דְּמַסְקוּ שֶׁהוּא מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל וְלָא נִיחָא לְהוּ בְּטַעֲמָא דְּהָרָ"ן זַ"ל שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי דְּלָא הֲוָה בִּיטּוּל מִשּׁוּם דְּהָרָ"ן זַ"ל לְטַעְמָא אָזֵיל דס"ל שֶׁלְּשׁוֹן בִּיטּוּל אֵין לְשׁוֹן הֶפְקֵר אֶלָּא גִּלּוּי דַּעַת שֶׁמּוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי אַמְּטוּ הָכִי יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי וְקָם לִי' בִּרְשׁוּתֵי' דְּהָא לֹא אַפְקְרֵי' בְּפִיו אֲבָל הַתּוֹסָ' לְטַעְמַיְיהוּ אוּלַי בפ"ק דַּף ו' ע"ב מְבֹאָר מִלְּשׁוֹנָם דס"ל שֶׁהַבִּיטּוּל הוּא לָשׁוֹן הֶפְקֵר וּמְהַנֵּי שַׁפִּיר מִדִּין הֶפְקֵר וא"כ לֹא אִכְפַּת לָן תּוּ בְּמַה שֶּׁלֹּא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי דְּהָא דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִים אַמְּטוּ הָכִי הֲוְצְרְכוּ לְטַעְמָא דְּאָתֵי לְמֵיכַל כַּנַ"ל וְאִי קשי' אַכַּתִּי לָמָּה הֲוְצְרְכוּ לְטַעְמָא דְּאָתֵי לְמֵיכַל הָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם אַהָא דפי' דְּבִיטּוּל מִטַּעַם הֶפְקֵר אע"ג דְּהֶפְקֵר צָרִיךְ בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה מִן הַתּוֹרָה א"צ שְׁלֹשָׁה ע"ש וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מִמֵּילָא לָא סַגִּי בְּבִיטּוּל מִדְּרַבָּנָן כֵּיוָן דְּבִיטּוּל מִטַּעַם הֶפְקֵר וְהֶפְקֵר צָרִיךְ שְׁלֹשָׁה מִדְּרַבָּנָן זֶה אֵינוֹ דְּאַכַּתִּי קשי' לָמָּה הֲצְרִיכוּ בְּדִיקָה וּבִיעוּר תִּסְגֵּי בְּבִיטּוּל בִּפְנֵי שְׁלֹשָׁה אַהָכִי הֲוְצְרְכוּ לְטַעְמָא דְּאָתֵי לְמֵיכַל וּבְהָכִי נִיחָא הָא דְּנָסִיב הָרָ"ן נָמֵי לְאִידָךְ טַעְמָא מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל מִשּׁוּם דְּאַכַּתִּי קשי' גַּם לְדִידֵי' דְּנָסִיב טַעְמָא מִשּׁוּם שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מַלִּבֵּן אַכַּתִּי לָמָּה הֲצְרִיכוּ בִּיעוּר וּבְדִיקָה הו"ל לְתַקֵּן שֶׁיְּבַטֵּל בְּלָשׁוֹן הַמּוֹעִיל מִדִּין הֶפְקֵר אוֹ שֶׁיַּפְקִירוּ בְּהֶפְקֵר גָּמוּר שֶׁאָז אֵין לָחוּשׁ לִדְבָרִי' שֶׁבַּלֵּב אַהָכִי נָסִיב עוֹד טַעְמָא אַחֲרִינִי מִשּׁוּם דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל וְהָא דְּלָא סַגִּי לִי' בְּהַהּ טַעְמָא דְּאָתֵי לְמֵיכַל לְחוּד כמ"ש הַתּוֹסָ' ושא"פ דְּאָזֵיל לְטַעְמַיְ' דס"ל שא"צ לְהַפְקִיר הֶחָמֵץ לְגַמְרֵי אֶלָּא סַגִּי בָּמָּה שֶׁמּוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ ע"י הַבִּיטּוּל

וא"כ יֵשׁ תַּקָּנָה לְהַךְ חֲשָׁשָׁא דְּאָתֵי לְמֵיכַל ע"י שֶׁיַּסְגִּירוּ בְּחֶדֶר וַיִּטְמְנֵהוּ מִן הָעַיִן כִּדְאִיתָא בְּרַסֵּי' תנ"ח גַּבֵּי כְּלֵי חֶמֶץ דְּסַגִּי בְּהָכִי וא"נ שְׁבִירָה אע"ג דג"כ לָא בְּדִילֵי מִינַיְיהוּ כֵּוָלֵי שַׁתָּא וּבְשִׁלָמָא לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דְּבָעֵינַן הֶפְקֵר מַמָּשׁ א"כ צָרִיךְ לִנְהוֹג בּוֹ מִנְהַג הֶפְקֵר לְהַנִּיחוֹ בְּמָקוֹם הַתֶּוֹרְפָּה וְלֹא לְסָגְרוֹ בְּחֶדֶר וְלִשְׁמָרוֹ משא"כ לְהָרָ"ן דא"צ לְהַפְקִירוֹ מַמָּשׁ רַק לְהוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ וּלְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמֶּנּוּ א"כ יָכוֹל לְהַסְגִּירוֹ תְּחִילָּה וּלְטָמְנוֹ מִן הָעַיִן שֶׁלֹּא יָבֹא לְאָכְלוֹ וְאַח"כ יְבַטְּלוּ בְּלִבּוֹ אַהָכִי הֲוָצְרַךְ לְטַעֲמָא קַמָּא שֶׁלֹּא רָצוּ חֲכָמִי' לִסְמוֹךְ עַל הַבִּיטּוּל לְבַד שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי מַאי אָמַרְתָּ שֶׁיָּכוֹל לְהַפְקִירוֹ מַמָּשׁ וְאָז אֵין לָחוּשׁ עוֹד לִדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב א"כ יִצְטָרֵךְ לִנְהוֹג בּוֹ מִנְהַג הֶפְקֵר וּלְהַנִּיחוֹ בְּמָקוֹם הַתֶּוֹרְפָּה וּבְכִי הָא וַדַּאי אִיכָּא לְמֵיחַשׁ דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל וא"ש: ד וַאֲרַנְוח לָן בָּזֶה לְכַוּוֵן לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי פ' כָּל שָׁעָה הַלָּכָה ב' וַהֲבִיאוּהוּ הָרֹא"ש זַ"ל בסי' ד' ושא"פ והי' לְבָאֵר בעזה"י וְזֶהוּ הִפְקִיר חֲמֵצוֹ בי"ד (כ"ה גַּוְסַת הָרֹא"ש וּבְתִשּׁוּ' הָרַשְׁבָּ"א סי' ע' גְּרִיס בי"ג) לְאַחַר הַפֶּסַח מַהוּ רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר אָסוּר רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר מֻוּתָּר אָמַר לי' רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּאַחֵר שֶׁשּׁ שֶׁהוּא אָסוּר אָמַר לי'תַּמָּן אִיסּוּרוֹ גָּרַם לִי הָא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר אָמַר לי' רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי פִּנְחָס נַהֵיר אַתָּה כַּד הָוֵינַן אָתֵי רַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יוֹסֵי וְרֵישׁ לָקִישׁ כר"מ (פי' הָרַשְׁבָּ"א בְּתִשּׁוּ' שָׁם דְּהַיְינוּ כְּרַבִּי יוֹסֵי בִּבְנָדָרִים דַּף מ"ג דְּאִית לי' שֶׁאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר ור"מ פְּלִיג עלי' הָתָם) אֵינוֹ כֵּן אֶלָּא רַבִּי יוֹחָנָן חָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה (פי' הָרֹא"ש שָׁם שֶׁמָּא לֹא יַפְקִירֶנּוּ וְיֹאמַר הִפְקַרְתִּיו) רשב"ל לֹא חָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה מַה נָפַק מִבֵּינֵיהֶם (פי' מַאי נ"מ בֵּין הָנֵי תְּרֵי טְעָמֵי') נָפְלָה עָלָיו מַפּוֹלֶת מ"ד הַעֲרָמָה לֵית כָּאן הַעֲרָמָה וְהוּא מֻוּתָּר לָמָּ"ד מִשּׁוּם זכי' לֵית כָּאן זכי' וְאָסוּר עכ"ל: וְנִתְקַשָּׁה בָּזֶה בְּסֵפֶר המק"ח לְרַב הַאי גָּאוֹן מָהָרָ"י שי' טוּבָא חֲדָא דְּאַמַּאי נִקַּט הִפְקִיר חֲמֵצוֹ וְלֹא בִּיטֵּל חֲמֵצוֹ שֵׁנִית לָמָּ"ד טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יוֹסֵי בִּנְדָרִים דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר קָשֶׁה א"כ הַאי יוֹעִיל הַבִּיטּוּל לְרַבִּי יוֹסֵי הָלֹא בִּיטּוּל הוּא מִטַּעַם הֶפְקֵר וְכֵיוָן דִּלְרַבִּי יוֹסֵי אֲפִילּוּ הֶפְקֵר לָא מְהַנֵּי כ"ש בִּיטּוּל וּבְפֶרֶק אֵלּוּ עוֹבְרִים דַּף מ"ט תָּנַן מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ וּמוּקֵי לָהּ רַבִּי יוֹחָנָן הָתָם כְּרַבִּי יוֹסֵי אַלְמָא דְּלִרַבִּי יוֹסֵי נָמֵי מְהַנֵּי בִּיטּוּל וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר מִטַּעַם דִּבְרֵי הָרָ"ן הַנָּ"ל דְּחָמֵץ שֶׁאנֵי הוֹאִיל ובל"ז אֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם אֶלָּא שֶׁעֲשָׂאוֹ הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא בִּרְשׁוּתוֹ לַעֲבוֹר בב"י בְּגִלּוּי דַּעְתָּא בְּעָלְמָא דְּלָא נִיחָא לי' בְּגַוְונָ' דְּלִיקּוּ בִּרְשׁוּתַיְ' סַגִּי א"כ כ"ש דִּמְהַנֵּי הֶפְקֵר מַמָּשׁ מה"ט גּוּפֵי' דְּאֵין לְךָ גִּלּוּי דַּעַת גָּדוֹל מִזֶּה וְהֵיכִי קָאָמַר דִּלְרַבִּי יוֹסֵי קָאָמַר דְּלָא מְהַנֵּי הֶפְקֵר עכ"ד וּכְבָר כָּתַבְנוּ לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיוֹתָיו אֵלּוּ לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' בִּתְשׁוּ' אַחֶרֶת ע"ש אוּלָם יֵרָאֶה לְפָרֵשׁ וּלְיַיְשֵׁב הֵיטֵב עפ"י דִּבְרֵי הָרָ"ן הַנָּ"ל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דִּבְתִשּׁוּ' נב"י סי' י"ח נִתְקַשָּׁה עוֹד בַּלָּשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי הַזֶּה ממ"ש הָרָ"ן פ' כָּל שָׁעָה ד' כ"ח אַמַּתְנִי' דְּחָמֵץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אָסוּר וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דְּקָנָסִי' לי' מִשּׁוּם שֶׁעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה אִי מִדְּאוֹרַיְיתָא כְּגוֹן שֶׁהִשְׁהָהוּ בְּבֵיתוֹ אִי מִדְּרַבָּנָן כְּגוֹן שֶׁהִפְקִידוֹ אֵצֶל עַכּוּ"ם אָסוּר וכו' ע"ש הֲרֵי דס"ל בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהִפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל א"י אֵינוֹ עוֹבֵר ב"י מה"ת אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אַפֵּ"ה אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח מִשּׁוּם דְּקָעָבַר אַדְּרַבָּנָן א"כ לָמָּה הֲוָצְרַךְ הַיְרוּשַׁלְמִי לְטַעְמָא דְּהַעֲרָמָה תִּיפּוֹק לי' דְּאָסוּר לְאַחַר הַפֶּסַח מִשּׁוּם דְּקָעָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁצָּרִיךְ בִּיעוּר וְנִדְחַק בְּיִשּׁוּבוֹ וּלְפִי דַּרְכּוֹ אִיכָּא לְאַקְשׁוֹיֵי נָמֵי מ"ט דְּרֵישׁ לָקִישׁ דְּשָׁרֵי דַּהֲרֵי הָרָ"ן פ"ק ד' ה' הִכְרִיחַ מִמַּתְנִיתִין וּבָרַיְיתָא דַּחֲמֵצוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַמֻּפְקָד אֵצֶל עַכּוּ"ם אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח וְתִקְשֵׁי מִשָּׁם

לְרֵישׁ לָקִישׁ אֲבָל לע"ד הַקּוֹשְׁיָ' מֵעִיקָּרָא לֵיתָא דְּעַד כָּאן לֹא כָּתַב הָרָ"ן שָׁם דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח אֶלָּא מִשּׁוּם דְּעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה מִדְּרַבָּנָן דְּכֵיוָן דְּאָמְרוּ חֲכָמִי' שֶׁאֲפִי' הִפְקִידוֹ אֶצֶל עַכּוּ"ם בִּרְשׁוּתִי' קָאֵי לְעִנְיַן ב"י הו"ל כְּאִלּוּ עָבַר אַדְאוֹרָיְיתָא (וכ"כ המ"א סָסִי' תמ"ו בְּהֶדְיָ') משא"כ בְּהַפְקִיר חֲמֵצוֹ דַּאֲפִילּוּ מִדְּרַבָּנָן נָמֵי לָא קָעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה דְּלָאו דִּידֵי' הוּא וּמַה שֶּׁצָּרִיךְ בִּיעוּר הוּא רַק מִשּׁוּם דְּלָא לְמֵיכַל לֵיכָּא לְמִקְנְסֵי' עֲבוּר זֶה (דְּאַטּוּ בַּחֲמֵצוֹ שֶׁל א"י שֶׁבְּבֵית יִשְׂרָאֵל שֶׁצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת לְפָנָיו מְחִיצָה עֲשָׂרָה טְפָחִים שֶׁלֹּא יָבֹא לְאָכְלוֹ אִם עָבַר וְלֹא עָשָׂה מְחִיצָה יֵאָסֵר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח) אַהָכִי קָאָתֵי עָלָיו מַטַּעֲמָא דְּהַעֲרָמָה וּפָשׁוּט הוּא שׁוּב רָאִיתִי שֶׁהָרַב ז"ל מִדְּוִיל יָדָיו מִשְׁתַּלִּים בָּזֶה שֶׁבְּתְשׁוּ' סי' י"ט הוֹאִיל בַּאֲר לְשׁוֹן הַיְרוּשַׁלְמִי בְּמַה שֶׁהִשִּׁיב רַבִּי יוֹחָנָן לְרֵישׁ לָקִישׁ אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּאַחַר שֵׁשׁ שֶׁהוּא אָסוּר רְצוֹנוֹ לוֹמַר דע"כ לָא פְּלִיגִי אֶלָּא אִם אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח אֲבָל אַתָּה מוֹדֶה שֶׁאַחַר שֵׁשׁ אָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ וְצָרִיךְ בִּיעוּר מִדְּרַבָּנָן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן יֵאָסֵר ג"כ לְאַחַר הַפֶּסַח מִשּׁוּם שֶׁעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ וְהִשִּׁיב לוֹ רֵישׁ לָקִישׁ תַּמָּן אִיסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ הָא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר ר"ל מַה שֶּׁאָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ הוּא מִשּׁוּם שֶׁאָסוּר בַּאֲכִילָה וּבַהֲנָאָה וְאִיכָּא לְמֵיחַשׁ דִּלְמָא אָתֵי לְמֵיכַל הָא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר עַתָּה שֶׁמֻּוָתָּר בַּאֲכִילָה מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר עכ"ד שָׁם א"כ רֵישׁ לָקִישׁ בְּעַצְמוֹ יִישֵּׁב קוּשְׁיָיתוֹ כְּפִי הַחֲלוּקָה שֶׁבֵּיאַרְנוּ וְהָרַב ז"ל בסי' י"ח לֹא זָכַר אֶת דְּבַר קָדְשׁוֹ בסי' י"ט וּמִשְׁנָה לֹא זָזָה מִמְּקוֹמָהּ כַּנַ"ל: ה וּבְזֶה מְיֻיָּשָׁב הֵיטֵב הַשִּׁנִי קוּשְׁיָ' דְּלְעֵיל דְּכְבָר הָרְאִיתָ לַדַּעַת דלהר"ן ז"ל מְהַנֵּי בִּיטּוּל מִדְּרַבָּנָן שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי וְקָעָבַר בַּל יֵרָאֶה אוּלָם זֶהוּ בְּבִיטּוּל לְחוּד שֶׁאֵינוֹ לְשׁוֹן הֶפְקֵר וְלָא מְהַנֵּי אֶלָּא מִשּׁוּם גְּלוּיֵ' דַּעַת שֶׁהוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ אֲבָל בְּהֶפְקֵר גָּמוּר לֹא אִכְפַּת לָן בְּמַה שֶּׁבְּלִבּוֹ כֵּיוָן שֶׁבְּפִיו מָלֵא לֵאמֹר שֶׁהוּא הֶפְקֵר דְּבָרֵי' שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרֵי' כְּמוֹ גַּבֵּי נְדָרִים בי"ד סי' ר"י ורל"ב סעי' י"ד לָכֵן לֹא נָקַט הַיְרוּשַׁלְמִי פְּלוּגְתַּיְיהוּ בְּבִיטֵּל חֲמֵצוֹ דְּהָתָם מוֹדֶה רֵישׁ לָקִישׁ דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כֵּיוָן דְּמִדְּרַבָּנָן לָא מְהַנֵּי בִּיטּוּל שֶׁחָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי וְקָעָבַר בַּל יֵרָאֶה יֵשׁ לֶאֱסוֹר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח מִשּׁוּם דְּקָעָבַר אַדְּרַבָּנָן שֶׁאָסְרוּ מִשּׁוּם לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה כְּמוֹ בְּעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה דְּאוֹרָיְיתָא כמ"ש הָרַ"ן הַנַּ"ל כִּי פְּלִיגִי בְּהַפְקִיר חֲמֵצוֹ דְּתוּ אֵין לָחוּשׁ לִדְבָרֵי' שֶׁבַּלֵּב כַּנַ"ל וא"צ בִּיעוּר אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁלֹּא יָבֹא לְאָכְלוֹ וְלֹא מִשּׁוּם לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה אַמְּטוּ הָכִי ס"ל לְרֵישׁ לָקִישׁ דְּשָׁרֵי בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח דְּלֵיכָּא לְמִקְנְסֵי' בִּשְׁבִיל זֶה כְּמוֹ שֶׁהִשִּׁיב לר' יוֹחָנָן תַּמָּן אִיסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ וכו' וְרַבִּי יוֹחָנָן נָמֵי קַבֵּל דְּבָרָיו אֶלָּא דְּחָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה שֶׁמָּא לֹא יַפְקִירֶנּוּ וְיֹאמַר הִפְקַרְתִּיו וְהַשְׁתָּא א"ש גַּם קוּשְׁיָ' הַשְּׁנִיָּ' לְאִידָךְ מ"ד דְּטַעְמֵי' דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּנַדַּאי גַּם לְרַבִּי יוֹסֵי מְהַנֵּי בִּיטּוּל מִן הַתּוֹרָה מִן הַטַּעַם שֶׁכָּתַב הָרָ"ן דְּגַבֵּי חָמֵץ לָא בָּעֵינַן הֶפְקֵר גָּמוּר רַק שֶׁיּוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל אָדָם וְכַנַ"ל וְלָכֵן גַּבֵּי הוֹלֵךְ לִשְׁחוֹט אֶת פִּסְחוֹ דְּאוֹקְמָהּ אַדְּאוֹרָיְיתָא וְקָאָמַר שַׁפִּיר דְּמִבַּטְּלוֹ בְּלִבּוֹ אֶלָּא מִיהַת מִדְּרַבָּנָן לֹא סָמְכוּ עַל הַבִּיטּוּל אֶלָּא חָשְׁשׁוּ שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי א"כ לְרַבִּי יוֹסֵי דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִי' עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר וְלָא מְהַנֵּי גַּבֵּי חָמֵץ אֶלָּא מִדִּין בִּיטּוּל שֶׁמּוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ גַּם בְּהַפְקִיר חֲמֵצוֹ יֵשׁ לָחוּשׁ מַה שֶּׁחָשְׁשׁוּ גַּבֵּי בִּיטּוּל שֶׁמָּא לֹא יוֹצִיאוּ מִלִּבּוֹ וְצָרִיךְ בִּיעוּר מִדְּרַבָּנָן מִשּׁוּם לְתָא דְּבַל יֵרָאֶה אַמְּטוּ הָכִי כְּשֶׁעָבַר וְלֹא בִּיעֲרוֹ אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כְּמוֹ בְּבִיטּוּל לְחוּד מִשּׁוּם דְּקָעָבַר אֲבָל יֵרָאֶה מִדְּרַבָּנָן כמ"ש הָרַ"ן הַנַּ"ל גַּבֵּי הַפְקִיד חֲמֵצוֹ אֵצֶל עַכּוּ"ם וְכַנַ"ל וְרֵישׁ לָקִישׁ ס"ל כר"מ דְּהַפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּתוֹ שַׁפִּיר וְתוּ לָא אִכְפַּת לָן בִּדְבָרֵי' שֶׁבַּלֵּב

וְנִמְצָא שֶׁאֵין כָּאן לַתָּא דְּבַל יֵרָאֶה אֲפִילּוּ מִדְּרַבָּנָן וא"צ בִּיעוּר אֶלָּא מֵחֲשַׁשׁ דְּאָתֵי לְמֵיכַל וּבָזֶה לֹא שַׁיָּיךְ קָנָס כְּמוֹ שֶׁהֵשִׁיב רֵישׁ לָקִישׁ בְּעַצְמוֹ תַּמָּן אִיסּוּרוֹ גָּרַם לוֹ וא"ש כַּנַ"ל: ו אוֹ יֹאמַר לְכַוֵּן דְּבְרֵי הַיְרוּשַׁלְמִי בְּדֶרֶךְ הַפְּשׁוּט יוֹתֵר ע"פ מ"ש בַּתְּשׁוּ' נב"י סי' י"ט דְּכֹל דְּעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ גַּלִּי דַּעְתַּיהּ דְּנִיחָא לֵיהּ בְּקִיּוּמוֹ לִזְכוֹת בֵּיהּ אַחַר הַפֶּסַח וְאָז בָּטֵל הַבִּיטוּל הָרִאשׁוֹן לְדַעַת הָרַ"ן שֶׁאֵין הַבִּיטוּל לְשׁוֹן הֶפְקֵר אֶלָּא גִּלּוּי דַּעַת שֶׁמּוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ וְלָא נִיחָא לֵיהּ בְּגַוְונָ' וְכֵינָן דְּחָזִינַן שֶׁעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְהִנִּיחוֹ כְּדֵי לִזְכוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח דְּגַלִּי דַּעְתַּיְ' לְהֶפֶךְ דְּנִיחָא לי' בְּגַוְונָ' מִמֵּילָא בָּטֵל הַבִּיטוּל הָרִאשׁוֹן חוֹלֶם אִם הִפְקִירוֹ מַמָּשׁ תּוּ לָא אִיכְפַּת לָן בְּמַאי דְּנִיחָא לי' בְּקִיּוּמוֹ כֵּינָן שֶׁכְּבָר הִפְקִירוֹ דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵינָן דְּבָרִים אִם לֹא הי' בַּחֲצִירוֹ ע"ש וּבָזֶה מְיֻשָּׁב הֵיטֵב הַשֵּׁנִי קֻשְׁיָ' דִּלְעֵיל שֶׁכְּבָר הָרְאִיתָ לְדַעַת דְּהַיְרוּשַׁלְמִי מַיְירֵי בִּדְעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ (כְּמוֹ שֶׁאָמַר אִי אַתָּה בְּאַחַר שֵׁשׁ שֶׁהוּא אָסוּר וְכַנַ"ל) וְאִם כֵּן בכה"ג אֵין הַבִּיטוּל כְּלוּם אַלִּיבָּא דכ"ע כֵּינָן דְּגַלִּי דַּעְתַּיְ' דְּנִיחָא לי' בְּקִיּוּמוֹ לִזְכוֹת בּוֹ אחה"פ בָּטֵל הַבִּיטוּל הָרִאשׁוֹן אוֹ מִשּׁוּם דְּהוֹכִיחַ סוֹפוֹ עַל תְּחִלָּתוֹ דְּמֵעִיקָּרָא לֹא בָּטְלוּ בְּלֵב שָׁלֵם וְלֹא הוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ לְגַמְרֵי כמ"ש בְּתְּשׁוּ' מ"ב) מש"ה לֹא נִקַּט בִּיטֵּל חֲמֵצוֹ דבכה"ג אֵין הַבִּיטוּל כְּלוּם לכ"ע אֶלָּא הִפְקִיר חֲמֵצוֹ דְּבָזֶה לֹא אִיכְפַּת בְּמַאי דְּנִיחָא לי' בְּקִיּוּמוֹ דְּדְבָרִים שֶׁבַּלֵּב אֵין דְּבָרִים וְכַנַ"ל וְאַמְּטוּ הָכִי פְּלִיגִי וס"ל לר"ל דְּאַחַר הַפֶּסַח מֻוָתָּר בַּהֲנָאָה ור' יוֹחָנָן אָמַר דְּחָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה שֶׁמָּא לֹא יַפְקִירֶנּוּ וְיֹאמַר הִפְקַרְתִּיו וְהַשְׁתָּא א"ש לְאִידָךְ מ"ד דְּטַעֲמָא דר' יוֹחָנָן דס"ל כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר וְהָא דְּמְהַנֵּי בִּיטּוּל לְרַבִּי יוֹסֵי בְּעָלְמָא מִשּׁוּם דְּגַבֵּי חָמֵץ לָא בָּעֵינַן הֶפְקֵר מַמָּשׁ אֶלָּא גִּלּוּי דַּעַת שֶׁמּוֹצִיאוֹ מִלִּבּוֹ וְלָא נִיחָא לי' בְּגַוְונָ' משא"כ הָכָא דְּחָזִינַן אַדְּרַבָּה דְּנִיחָא לֵיהּ בְּקִיּוּמוֹ לְשָׁמְרוֹ אחה"פ וְלֵיכָּא גִּלּוּי דַּעְתָּא אֶלָּא דְּאָתֵינַן עֲלָהּ מִדִּין הֶפְקֵר מַמָּשׁ שָׁאנ אֵין דְּבָרִים שֶׁבַּלֵּב דְּבָרִים וַהֲרֵי לר"י אֵין הַהֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת בְּעָלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ אַחֵר משו"ה אָסוּר בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח כְּמוֹ בְּבִיטּוּל לְחוּד וְכַנַ"ל וְעָלָהּ קָאָמַר דנ"מ בֵּין הָנֵי תְּרֵי טַעְמֵי כְּגוֹן שֶׁנָּפְלָה עָלָיו מַפּוֹלֶת רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלֹּא בָּטְלוּ וְלֹא הִפְקִירוֹ בְּפִיו כְּלָל אֶלָּא שֶׁנַּעֲשָׂה הֶפְקֵר מִמֵּילָא ע"י שֶׁנָּפְלָה עָלָיו מַפּוֹלֶת דְּהַעֲרָמָה לֵית כָּאן אֲבָל לְאִידָךְ טַעְמָא דְּזִכְיָ' אֵין כָּאן זכי' כֵּינָן שֶׁלֹּא זָכָה בּוֹ אַחֵר לֹא יָצָא מֵרְשׁוּתוֹ וְגִלּוּי דַּעְתָּא דְּלָא נִיחָא לֵיהּ בְּגַוְונָהּ נָמֵי לֵית כָּאן שֶׁהֲרֵי לֹא בִּטְלוֹ וְלֹא הִפְקִירוֹ בְּפִיו כְּלָל וְהַבֵּן זֶה כַּנַ"ל נָכוֹן וּפָשׁוּט: ז וּבָזֶה יוּבַן לְשׁוֹן הָרֹא"ש פֶּרֶק כָּל שָׁעָה סי' ד' שֶׁכָּתַב יִשְׂרָאֵל שֶׁמָּצָא חָמֵץ בְּבֵית אַחַר הַפֶּסַח מִן הַדִּין הוּא מֻוָתָּר דְּכֵינָן שֶׁבִּטְלוֹ לֹא עָבַר אֲבָל יֵרָאֶה וְלֵיכָּא לְמִקְנָסְ' וּבַיְרוּשַׁלְמִי פְּלִיגִי בי' דְּגָרְסִי' הָתָם הִפְקִיר חֲמֵצוֹ וכו' רַבִּי יוֹחָנָן חָיֵישׁ לְהַעֲרָמָה וכו' כְּלוֹמַר שֶׁמָּא לֹא יַפְקִירֶנּוּ וְיֹאמַר הִפְקַרְתִּיו עכ"ל וְלִכְאוֹרָה אַדְּנָקַט שֶׁמָּצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ דְּהַיְינוּ שֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק כְּמִצְוַת חֲכָמִים הו"ל לְאוֹרוֹיֵי בְּבִיטֵּל לְחוּד וְלֹא בָּדַק בְּדִכְוָותַיְ' דְּאַיְירִי בֵּיהּ בִּירוּשַׁלְמִי וּלְפִי דְּרָכֵינוּ יִתָּכֵן דִּבְבִיטּוּל לְחוּד כֵּינָן דְּקָעָבַר אַדְּרַבָּנָן וְלֹא בָּדַק דְּגַלִּי דַּעְתַּיְ' דְּנִיחָא לי' בְּקִיּוּמוֹ מִדִּינָא לָא הֲוָה בִּיטּוּל כְּלָל אֲפִילּוּ בְּלֹא טַעְמָא דְּהַעֲרָמָה כְּדַאֲמָרַן אַהָכִי נִקַּט בִּיטּוּל וּבָדַק דבכה"ג מִדִּינָא שָׁרֵי אֶלָּא כֵּינָן דְּחָזִינַן בַּיְרוּשַׁלְמִי גַּבֵּי הִפְקִיר חֲמֵצוֹ דְּהַנֵּי מִדִּינָא אֲפִילּוּ בְּלֹא בָּדַק ואפי"ה אָסַר רַבִּי יוֹחָנָן מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה דִּלְמָא מְשַׁקֵּר לְגַמְרֵי ס"ל לְהָרֹא"ש דה"ה כְּשֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק נָמֵי יֵשׁ לָחוּשׁ לָזֶה כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ מִילְּתָא בְּטַעֲמָא בְּתְּשׁוּ' אַחֶרֶת ע"ש אֲבָל דַּעַת הָרַ"ן ז"ל הֶבְיאוּהוּ הכ"מ פ"א מה' חו"מ דִּין ד' דְּכֹל שֶׁבִּיטֵּל וּבָדַק כְּמִצְוַת חֲכָמִים לָא חָיְישִׁינַן לְהַעֲרָמָה ע"ש וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה טוּבָא לְדַעַת

הָרֹא"שׁ שֶׁגַּם בְּבִיטֵל וּבָדַק כְּמִצְוֹת חֲכָמִים שַׁיָּיךְ הַעֲרָמָה א"כ אַמַּאי לֹא אָמַר בִּירוּשַׁלְמִי נַפְקוּתָא בֵּין הָנָךְ תְּרֵי טַעְמֵי דִּזְכֵי' לְהַעֲרָמָה בִּכְגוֹן שֶׁבִּיטֵל וּבָדַק וְאַחַ"כ מָצָא חָמֵץ בְּבֵיתוֹ דְּלְהַךְ מ"ד דְּטַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם זכי' דְּאֵין הֶפְקֵר יוֹצֵא מֵרְשׁוּת מַעֲלִים עַד שֶׁיִּזְכֶּה בּוֹ הָכִי שֶׁבִּיטֵל וּבָדַק כְּמִצְוֹת חֲכָמִים שָׁרֵי בַּהֲנָאָה לְאַחַר הַפֶּסַח דְּהָא לְרַבִּי יוֹסֵי נָמֵי מְהַנֵּי בִּיטּוּל חָמֵץ וכ"ש בְּדִיקָה וּבִיעוּר דְּמְהַנֵּי מִדִּינָא אפי' בְּלֹא בִּיטּוּל כמ"ש הָרַן"ן בְּרֵישׁ מְכִילְתִּין ועכ"פ הֲרֵי עָשָׂה כָּל הַמֻּוָּטָל עָלָיו לַעֲשׂוֹת כְּמִצְוֹת חֲכָמִים וְלָא חָיְישִׁינַן לְהַעֲרָמָה אֲבָל לְאִידָךְ טַעְמָא דְּחָיְישִׁינַן לְהַעֲרָמָה גַּם בָּזֶה יֵשׁ לְחַלֵּק לְהַעֲרָמָה לְדַעַת הָרֹא"שׁ וְהַטּוּר וְדוֹחֵק לוֹמַר דס"ל לְהַיְרוּשַׁלְמִי דמ"ד טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּרַבִּי יוֹסֵי נָמֵי חָיְישׁ לְהַעֲרָמָה אֶלָּא דְּבָא לַאֲסוּפֵי אפי' בְּמַפּוֹלֶת שֶׁלֹּא שַׁיָּיךְ הַעֲרָמָה דמנ"ל הָא וּמַהֵי תֵּיתֵי' וְאוּלַי אֵין ה"נ דהו"מ לְאַשְׁכּוֹחֵי נַפְקוּתָא נָמֵי הָא אֶלָּא חָדָא מִתָּרְתֵי נָקֵט וְגַם זֶה דּוֹחֵק דְּאַכַּתִּי הו"ל לְמִנְקַט גַּם הַהִּ נַפְקוּתָא שֶׁהוּא לְהַפֵּךְ מִנַּפְקוּתָא דְּמַפּוֹלֶת דְּלֵיהֲוֵי נַפְקוּתָא בְּכָל צַד אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר דְּבְהֶפְקֵר גּוּפֵי' דְּאַיְירֵי בֵּיהּ הוּא דְּבָעֵי לְאַשְׁכּוֹחֵי נַפְקוּתָא דְּהַיְינוּ מַפּוֹלֶת שֶׁהוּא גַּם כֵּן הֶפְקֵר דְּמִמֵּילָא מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבִיטֵל לָא קָמַיְירֵי צ"ע: ח אָמְנָם כָּל זֶה כְּשֶׁאֵין הֶחָמֵץ בַּחֲצֵירוֹ אוֹלָם כְּשֶׁהֶחָמֵץ בַּחֲצֵירוֹ דַּעַת המ"ב בְּתְשׁוּבָה הַנַּ"ל דְּקָנְיָ' לֵיהּ חֲצֵירוֹ וא"כ אֲפִילּוּ בְּהֶפְקֵר גָּמוּר כְּשֶׁהֶחָמֵץ בַּחֲצֵירוֹ דַּעַת המ"ב בְּתְשׁוּבָה הַנַּ"ל דְּקָנְיָ' לֵיהּ חֲצֵירוֹ וּבְתְשׁוּ' נב"י סִימָן י"ט נִסְתַּפֵּק בָּזֶה וְזֶה לְשׁוֹנוֹ אֶלָּא שֶׁאִם אַחַר שֶׁנּוֹדַע לוֹ וְנִיחָא לֵיהּ בְּקִיּוּמוֹ הוּא מֻנָּח עֲדַיִן בַּחֲצֵירוֹ יֵשׁ מָקוֹם לָדוּן אִם חֲצֵירוֹ קוֹנָה לוֹ דָּבָר הָאָסוּר כֵּיוָן שֶׁהוּא מִדַּעְתּוֹ עכ"ל וְלֹא בֵּיאֵר מַה דִּינוֹ וְנָחֲזֵי אֲנַן הָנֵּה בַּטּוּר או"ח סי' תמ"ח בְּדִין עַכּוּ"ם שֶׁהֵבִיא דּוֹרָן חָמֵץ לְיִשְׂרָאֵל בְּפֶסַח כָּתַב אפי' שָׁתַק הַיִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמַר בְּהֶדְיָא שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה שֶׁיִּקְנֶה לוֹ חֲצֵירוֹ אפי"ה שָׂרֵי בְּהַנָּאָה לְאַחַר הַפֶּסַח דְּלָא קָנְיָא לֵיהּ רְשׁוּתֵי' כִּדְאָמְרִי' בב"מ וּפֶרֶק הַשּׁוֹאֵל דַּף צ"ו דְּהֶיתֵּרָא נִיחָא לֵיהּ דְּלִקְנֵי דַּאֲסוּרָה לָא נִיחָא דְּלִקְנֵי אִם לֹא שֶׁיְּקַבְּלֶנּוּ מִיָּדוֹ אוֹ כַּיּוֹצֵא וָצֵא בָּזֶה שֶׁנִּיכָּר מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו שֶׁחָפֵץ בּוֹ עכ"ל מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה דְּכֹל שֶׁנִּיכָּר מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו שֶׁחָפֵץ בּוֹ קָנְיָא לי' רְשׁוּתֵי' וְהָכִי נָמֵי כְּשֶׁעָבַר אַדַּרְבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ מַחְשַׁבְתּוֹ נִיכֶּרֶת מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו שֶׁחָפֵץ בּוֹ וְנִיחָא לי' בְּקִיּוּמוֹ וְקָנְיָא לֵיהּ רְשׁוּתוֹ: ט אָמְנָם הַתּוֹסָ' פֶּרֶק חֲזָקַת הַבָּתִּים רֵישׁ דַּף נ"ד הִזְכִּירוּ דְּלְעוֹלָם לֹא קָנְיָא לֵיהּ יָדוֹ וְלַח חֲצֵירוֹ אֶלָּא א"כ מִתְכַּוְּנִין לִקְנוֹת וְהָא דַּחֲצֵירוֹ שֶׁל אָדָם קוֹנָה מִדַּעְתּוֹ הַיְינוּ אִם לֹא יָדַע בּוֹ שֶׁאִם הי' יוֹדֵעַ הי' רוֹצֶה לִקְנוֹת אֲבָל אִם יָדַע וְאֵין מִתְכַּוְּנִין לִקְנוֹת לָא קָנֵי עכ"ל וא"כ הָכִי נָמֵי אע"ג דְּנִיחָא לֵיהּ בְּקִיּוּמוֹ לְזַכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח מ"מ וַדַּאי שֶׁאֵין מִתְכַּוְּנִין בּוֹ לִקְנוֹתוֹ עַתָּה בְּפֶסַח וְלָא נִיחָא לֵיהּ דְּלִקְנֵי דְּלָאו בְּרַשְׁיעֵי עָסְקִי' וְתֵדַע שֶׁהֲרֵי כָּל עַצְמוֹ הִפְקִירוֹ בִּשְׁבִיל זֶה בְּהֶפְקֵר גָּמוּר וְכֵיוָן שֶׁאֵינוֹ מִתְכַּוְּנִין לִקְנוֹתוֹ עַתָּה לָא קָנְיָא לֵיהּ חֲצֵירוֹ וְלֹא יָדוֹ וְכֵן מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי פ"א מה' חו"מ הֶבִיאוֹ ב"י וְז"ל מַעֲשֶׂה שֶׁשָּׁלַח עַכּוּ"ם פַּת לְיִשְׂרָאֵל ביו"ט הָאַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח וְקִבְּלַתּוּ הַגּוֹיָ' שֶׁלֹּא בְּפָנֵי הַיִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁנּוֹדַע לְיִשְׂרָאֵל צִוָּה לְהַצְנִיעוֹ בְּבֵית הָעַכּוּ"ם וּלְמָחָר שָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי וְהִתִּירוּ מִשּׁוּם דְּהֶיתֵּרָא נִיחָא לי' דְּלִקְנֵי וְלָא אִסּוּרָא הָכִי נָמֵי לֹא הָיָה דַּעַת הַיִשְׂרָאֵל לִקְנוֹת חָמֵץ בְּפֶסַח עַד לְמָחָר וְלָא קָרֵינַן בי' חֲמֵצוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח עכ"ל מִדְּכָתַב שֶׁלֹּא הי' דַּעַת הַיִשְׂרָאֵל לִקְנוֹת חָמֵץ בְּפֶסַח עַד לְמָחָר מַשְׁמַע דר"ל דאע"פ שֶׁצִּוָּה לְהַצְנִיעוֹ לְצוֹרֶךְ מָחָר מ"מ לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ לִקְנוֹתוֹ עַתָּה בְּפֶסַח עַד לְמָחָר וְלָא קָנְיָא לֵיהּ רְשׁוּתוֹ בְּפֶסַח כֵּיוָן דְּבְפֶסַח עַצְמוֹ לח נִיחָא לֵיהּ דְּלִקְנֵי מְבוֹאָר מִזֶּה דאע"ג שֶׁנִּיחָא לֵיהּ בְּקִיּוּמוֹ וְדַעְתֵּי' עָלָיו לִזְכּוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח כֵּיוָן דְּבְפֶסַח עַצְמוֹ לָא נִיחָא לֵיהּ דְּלִקְנֵי לָא קָנְיָא לֵיהּ רְשׁוּתוֹ

בְּפֶסַח וְאוּלַי דַּעַת הַטּוּר וש"ע הוּא דְּכָל שֶׁנִּיכָּר מִתּוֹךְ מַעֲשָׂיו שֶׁחָפֵץ בּוֹ יֵשׁ לָחוּשׁ בִּסְתָם אוּלַי כֵּיוָן לִקְנוֹתוֹ מִיָּד דְּהָא אפי' לְהַעֲרָמָה חָיְישִׁינַן לְעִנְיַן אִיסּוּר הֲנָאָה אחה"פ וּבְהַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי שָׁם שָׁאנֵי כֵּיוָן שֶׁמִּיָּד שֶׁנּוֹדַע לוֹ צְוָה לְהַצְנִיעָם בְּבֵית הָעַכּוּ"ם גַּלִּי דַּעְתֵּיהּ בְּהֶדְיָא דְּלָא נִיחָא לֵיהּ לִקְנוֹתוֹ עַתָּה עַד אַחַר הַפֶּסַח וְאִם כֵּן בנ"ד אע"פ שֶׁנִּרְאָה מֵעִנְיָנוֹ דְּנִיחָא לֵיהּ בְּקִיּוּמוֹ לִזְכוֹת בּוֹ אַחַר הַפֶּסַח כֵּיוָן שֶׁעָבַר אַדַּרְבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ מ"מ כֵּיוָן שֶׁהַכְּקִירוֹ בְּהֶפְקֵר גָּמוּר גַּלִּי דַּעְתֵּיהּ שֶׁאֵין רְצוֹנוֹ לִקְנוֹתוֹ בְּפֶסַח עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַעֲבוֹר בְּבַל יֵרָאֶה שֶׁהֲרֵי כָּל עַצְמוֹ הַכְּקִירוֹ בִּשְׁבִיל זֶה בְּהֶפְקֵר גָּמוּר וְלָא קָנְיָא לֵיהּ רְשׁוּתוֹ בְּפֶסַח לַעֲבוֹר בְּבַל יֵרָאֶה אֶלָּא דמ"מ אַחַר הַפֶּסַח אָסוּר מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ הַעֲרָמָה כִּדְאָמַר בַּיְרוּשַׁלְמִי אֲבָל לֹא מִדִּינָא כַּנַ"ל: י וְאִיבָּרָא דְּלִכְאוֹרָה יֵשׁ לה"ר לְדִבְרֵי המ"ב מֵהַיְרוּשַׁלְמִי פֶּרֶק כָּל שָׁעָה דְּאִיתָא אִית תַּנָּיָא תָּנֵי לֹא יֵרָאֶה לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל רוֹאֶה אֶת בְּפַלְטָיָ' אִית תנ' תָּנֵי אפי' בְּפַלְטָיָ' מ"ד רוֹאֶה אֶת בְּפַלְטָיָ' כְּשֶׁהִכְּקִירוֹ קוֹדֶם לְבִיעוּרוֹ (ר"ל קוֹדֶם זְמַן בִּיעוּרוֹ שֶׁהוּא בִּרְשׁוּתוֹ לְהַכְּקִירוֹ) מ"ד אפי' בְּפַלְטָיָ' כְּשֶׁהִכְּקִירוֹ לְאַחַר בִּיעוּרוֹ עכ"ל מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה דְּאֵין הֶפְקֵר מוֹעִיל אֶלָּא כְּשֶׁהוֹצִיאוֹ לְפַלְטָיָ' שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים אֲבָל בְּבֵיתוֹ לָא דְּקָנְיָא לֵיהּ חֲצֵירוֹ אֶלָּא הֵיכָא דְּעָבַר אַדַּרְבָּנָן וְלֹא בִּיעֲרוֹ דְּגַלִּי דַּעְתֵּיהּ דְּנִיחָא לֵיהּ בְּקִיּוּמוֹ הֶבֶל הַיְרוּשַׁלְמִי דְּאַיְירִי לְדִין תּוֹרָה דא"צ בִּיעוּר כְּלָל פְּשִׁיטָא דְּסַגִּי לֵיהּ אַפֵּינוּ בְּבִיטּוּל בְּעָלְמָא וכ"ש בְּהֶפְקֵר אֲפִילּוּ כְּשֶׁהֶחָמֵץ בְּבֵיתוֹ מַמָּשׁ וא"כ אַכַּתִּי קַשְׁיָא אַמַּאי קָאָמַר בִּירוּשַׁלְמִי לְךָ אֵין אַתָּה רוֹאֶה אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה בְּפַלְטָיָ' הָא אֲפִילּוּ שֶׁהֶחָמֵץ בְּבֵיתוֹ נָמִי מְהַנֵּי בִּיטּוּל וכ"ש הֶפְקֵר עָמַד ע"ז בִּתְשׁוּ' פְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ סי' י"ד וְנִדְחַק לוֹמַר דְּהַיְרוּשַׁלְמִי פְּלִיג אַתַּלְמוּדָא דִּידַן בְּהַק וס"ל דְּלָא מְהַנֵּי בִּיטּוּל אוֹ הֶפְקֵר לְחָמֵץ יָדוּעַ אֶלָּא כְּשֶׁמּוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ עָשׂ ולע"ד יִרְאֶה דְּהַיְרוּשַׁלְמִי אַיְירִי בְּשֶׁלֹּא בִּטְלוּ וְלֹא הִכְּקִירוֹ בְּפִיו כְּלָל אֶלָּא שֶׁהוּא הֶפְקֵר מֵמֵילָא ע"י שֶׁהוּא מֻנָּח בְּפַלְטָיָ' שֶׁהוּא רְשׁוּת הָרַבִּים דַּאֲבִידָה מִדַּעַת הִיא וּכְדַעַת הַטּוּר בחו"מ סי' רס"א דְּכָל אֲבִידָה מִדַּעַת הֲוָה הֶפְקֵר אע"פ שֶׁלֹּא הִכְּקִירוֹ וְאַמְטוּ הָכִי קָאָמַר אֲבָל אַתָּה רוֹאֶה, בְּפַלְטָיָ' שֶׁשָּׁם הוּא הֶפְקֵר מֵמֵילָא וְלִרְבוּתָא נְקֵט פָּלְטֵי' דְּלָא מִבָּעְיָא בְּשֶׁהִכְּקִירוּ בְּפִיו דְּוַדַּאי מְהַנֵּי דְּלַח גָּרַע מִבִּיטּוּל דְּמְהַנֵּי מִשּׁוּם דְּגַלִּי דַּעְתֵּיהּ דְּלָא נִיחָא לֵיהּ בְּגַוָּוךְ' כמ"ש הָר"ן בְּטַעַם הַבִּיטּוּל אֶלָּא אֲפִילּוּ לֹא הִכְּקִירוֹ בְּפִיו אֶלָּא שֶׁהוּא אֲבִידָה מִדַּעַת שֶׁהוּא הֶפְקֵר דְּמֵמֵילָא נָמִי מְמַעֲטִינַן מֻלְךָ וכו' ומ"ש שֶׁהִכְּקִירוֹ קוֹדֶם בִּיעוּרוֹ ר"ל שֶׁהוֹצִיאוֹ לְפַלְטָיָ' אוֹ שהי' מֻנָּח שָׁם מִקּוֹדֶם בִּיעוּרוֹ דְּהַיְינוּ הֶפְקֵר אֲבָל אַחַר זְמַן בִּיעוּרוֹ אֵינוֹ מוֹעִיל הוֹצָאָתוֹ לְפַלְטָיָ' אֶלָּא צָרִיךְ בִּיעוּר מִן הַתּוֹרָה כַּנַ"ל וּלְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל דַּאֲבִידָה מִדַּעַת לָא חֲשִׁיב הֶפְקֵר בְּהִכָּרֵת לְפָרֵשׁ דִּנְקֵט פָּלְטֵי' מִשּׁוּם דבכה"ג ח"צ לְבַעֲ

הַקָּטָן מֹשֶׁה זְאֵב שְׁאֵלָה ו שְׁאֵלָה הָאִיךְ יֵשׁ לִנְהֹוג בְּלֵילֵי פֶּסַח עִם טְבוּל הָרִאשׁוֹן שֶׁדַּעַת רֹוב הַפּוֹסְקִים הוּא שא"צ כַּזַּיִת בַּעֲבוּר שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא בִּשְׁבִיל הֶיכְרָא דְּתִינוֹקוֹת ובש"ע סי' תע"ג מְבֹאָר שֶׁאֵין לֶאֱכֹל כְּזַיִת בִּכְדֵי שְׁנָא יְכָנֵס, לְבֵית הַסָּפֵק עִם הַבְּרָכָה אַחֲרוֹנָה וְעַתָּה חֲדָשִׁי' מִקָּרוֹב בָּאוּ לְעַרְעֵר ע"ז וְלוֹמַר שֶׁיֵּשׁ לִנְהֹוג כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְהַמָּרְדְּכִי בַּסֵּדֶר הָרִאשׁוֹן ש"פ שֶׁצָּרִיךְ לֶאֱכֹל כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן שֶׁכֵּן הִכְרִיעוּ הב"ח וּמָהָרָ"ל מִפְּרָאג ז"ל עפ"י סֵוּגְיָאוֹת הַשַּׁ"ס.

וְעַתָּה נָחֲזֵי אֲנַן בְּמַשְׁמָעוּת הַסֵּוּגְיָ': תְּשׁוּבָה גָּרְסִינַן בפ' ע"פ קי"ד אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ זֹאת אוֹמֶרֶת מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה וכו' וְשָׁם קט"ו א' מַתְקִיף לַהּ ר"ח לְאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרֵיסוֹ הֵימֶנּוּ חֲזוֹר וּמְבָרֵךְ ע"כ וְהִנֵּה הַבַּ"ח ז"ל כָּתַב שֶׁמִּכָּאן ראי' בְּרוּרָה שֶׁצָּרִיךְ כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן דאל"כ מַאי אַתְקְפְתָּא דר"ח הָא וַדַּאי כֵּינָן דְּלָא אָכִיל כַּזַּיִת מֵעִיקָּרָא לָא מָצֵי לְבָרֵךְ עלי' עַל אֲכִילַת מָרוֹר וְלֵיכָּא לְמֵימַר אַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרֵיסוֹ וכו' ע"כ וּרְאָיָ' זוֹ אֵין לָהּ מוּבָן כְּלָל וּכְבָר דְּחַאָהּ הפר"ח ז"ל דְּהָא בְּכַזַּיִת נָמֵי לָאו מִילּוּי כָּרֵס הוּא אֶלָּא דְּהַכַּוָּנָה לוֹמַר דְּאֵין שַׁיָּיךְ לְבָרֵךְ עַל הַמְּצָוָה אַחַר שֶׁכְּבָר אָכַל וְנֶהֱנָה מִמֶּנּוּ וַאֲפִילּוּ בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת נָמֵי לָכֵן מְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן עַל אֲכִילַת מָרוֹר וְאָז אוֹכֵל בֶּאֱמֶת כְּזַיִת מִשּׁוּם הַבְּרָכָה שֶׁבֵּירֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר וְאֵין אֲכִילָה פְּחוּתָה מִכַּזַּיִת אֲבָל כְּשֶׁמְּטַבֵּל בִּשְׁאַר יְרָקוֹת אֵין הָכִי נָמֵי דְּלָא בָּעֵי כַּזַּיִת אוּלָם כָּתַב עוֹד בְּשֵׁם זְקֵנֵי הַגְּאוֹן מוהר"ל מִפְּרָאג ז"ל שֶׁהֵבִי' ראי' מֵהָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ דְּאָמַר ש"מ מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה דְּאִי אָמְרַתְּ א"צ כַּוָּנָה הָא נָפֵיק לי' יְדֵי חוֹבָתֵי' בְּטִיבּוּל קַמָּא וְאִם אִיתָא דְּטִיבּוּל קַמָּא לָא בָּעֵי כַּזַּיִת אַכַּתִּי לָא נָפֵיק יְדֵי חוֹבָתוֹ בי' שֶׁהֲרֵי אֲכִילַת מָרוֹר בְּטִיבּוּל שֵׁנִי וַדַּאי בָּעֵי כַּזַּיִת וְסַיֵּים הב"ח ע"ז וְאֵינָהּ ראי' וְלֹא בֵּיאֵר עַל מַה וְלָמָּה והפר"ח ז"ל בָּעֵי לְמִדְחֵ' ראי' זוֹ בְּגִילָּא דְּחִיטְתָּא שֶׁכָּתַב דְּדִיוּקָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ הוּא דהו"ל לְתַקּוּנֵי שֶׁיֹּאכַל כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן וּתְרֵי טִיבּוּלֵי לָמָּה לִי עכ"ל וְלֹא עָמַדְתִּי עַל סוֹף דַּעְתּוֹ דְּהָאֵיךְ נֵיקוּ לְתַקּוּנֵי מִילְּתָא שֶׁיֹּאכַל כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן וְיָצָא בּוֹ יד"ח הֲלֹא א"כ יֹאכַל הַמָּרוֹר קוֹדֶם מַצָּה שֶׁלֹּא כְּדִינוֹ דְּבָעֵינַן מַצָּה תְּחִילָּה וְאַח"כ מָרוֹר כמ"ש הַתּוֹסָ' וְכֵן פי' הָרַשְׁבָּ"ם וְכִדְאָמַר ר"ל גּוּפֵי' כֵּינָן דְּלָא בְּעִידָּן חִיּוּבָא דְּמָרוֹר וכו' וַהֲלֹא אַדְּרַבָּה אֵין מְהַדְּרִי' שֶׁלֹּא יָצָא יַדַּח בְּטִיבּוּל קַמָּא עַד טִיבּוּל שֵׁנִי שֶׁאַחַר הַמַּצָּה בִּכְדֵי שֶׁיְּקַיֵּים מִצְוַת אֲכִילַת מָרוֹר בִּזְמַנּוֹ דאל"כ אַפִּילּוּ אי מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה תִּקְשֵׁי דהו"ל לְתַקּוּנֵי שֶׁיְּכַוֵּן לָצֵאת בְּטִיבּוּל קַמָּא אֶלָּא וַדַּאי מְהַדְּרִי' שֶׁלֹּא יָצָא בְּטִיבּוּל קעא עַד טִיבּוּל שֵׁנִי וְהָדָרָא קוּשְׁיָ' לְדֻכְתֵּי' דְּהֵיכָא דְּלֵיכָּ ר"ל דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה הָא אֲפִילּוּ אי נָמֵי אֵין צָרִיךְ כַּוָּנָה נָמֵי לָא נָפֵיק בְּטִיבּוּל קַמָּא מִשּׁוּם דְּלָא אָכִיל כַּזַּיִת: אָמְנָם לע"ד גַּם מֵהָא לֹא תִּבְרָא וְאַדְּרַבָּה מִשָּׁם ראי' לְהֵפֶךְ בְּהֶקְדֵּם מַה שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיר עוֹד עַל הַפּוֹסְקִי' הַסּוֹבְרִי' מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה ה"ה הָרָ"ן במס' ר"ה כ"ח בְּשֵׁם הַרְבֵּה גְּאוֹנִים ובעהמ"ח וְהָרַשְׁבָּ"א ז"ל וְהַטּוּר והש"ע אעפ"י שֶׁפָּסְקוּ בסי' ס' ס"ד מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה הִנֵּה הִנָּם בסי' זֶה פָּסַק הַטּוּר גַּבֵּי מָרוֹר לוֹ בְּלֹא מִתְכַּוֵּין יָצָא וְכֵן הָרֹא"שׁ נָמֵי בִּפְסָקָיו הבי' בָּרַיְיתָא זוֹ דַּאֲכָלוֹ בְּלֹא מִתְכַּוֵּין יָצָא.

והש"ע פָּסַק אֲפִילּוּ בְּאָכַל מַצָּה בְּלִי מִתְכַּוֵּין יָצָא מִטַּעַם דְּמִידִי דַּאֲכִילָה שָׁאנֵי הוֹאִיל וְנֶהֱנָה חָשׁוּב כְּמִתְכַּוֵּין כמ"ש המ"א והב"ח כָּתַב לְדַעַת הַטּוּר מִשּׁוּם דְּמָרוֹר דְּרַבָּנָן ע"ש) וְקָשֶׁה אֵיךְ יְפָרְנְסוּ הַסֵּוּגְיָ' דִּידַן בְּדַף קט"ו שֶׁהוֹכִיחַהתּוֹסָ' מִינָּהּ דְּרַב הוּנָא ור"ח וְכוּלְּהוּ אָמוֹרָאֵי וְכֵן סְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס כּוּלְּהוּ ס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אֲפִילּוּ גַּבֵּי אֲכִילַת מָרוֹר דאל"כ הֵיכִי פְּלִיג רַב הוּנָא לוֹמַר דְּמְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר בְּטִיבּוּל שֵׁנִי וּבְסוּרָא נָמֵי עָבְדִי כְּוָותֵי' הָא

נָפִיק לי' יד"ח בְּטִיבּוּל קַמָּא והו"ל בְּרָכָה לְבַטָּלָה וְרַב חִסְדָּא נָמֵי לָמָּה הֲוָצְרַךְ לְטַעְמָא דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרֵיסוֹ חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ וְרַב שֵׁשֶׁת ברי' דר"י וְכֵן סְתָמָא דְּמִסַּדֵּר הַשַּׁ"ס דְּהֲוָצְרַךְ לְפִסּוֹק כְּרַב חִסְדָּא בְּהָא תִּיפּוֹק לי' כֵּינָן דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה כְּבָר נָפִיק לי' יד"ח בְּטִיבּוּל קַמָּא וְאִם יְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל שֵׁנִי הו"ל בְּרָכָה לְבַטָּלָה אֶלָּא וַדַּאי דְּכֻלְּהוּ ס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה וא"כ הַאִיךְ פָּסְקוּ הַפּוֹסְקִים הַנַּ"ל וְכֵן הַטּוּר וש"ע בְּכָאן דְּלָא כְּכוּלְּהוּ אָמוֹרָאֵי וּסְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס וְתוּ קָשֶׁה בְּהָא דְּאָמַר רַב אַחָא ברי' דְּרָבָא מְהַדַּר אַשְׁאָר יַרְקֵי לְאַפּוֹקֵי נַפְשֵׁיהּ מִפְּלוּגְתָּא ומנ"ל הָא דִּלְמָא מִשּׁוּם דס"ל כְּרָבָא בפ' רָאוּהוּ ב"ד כ"ח דְּאָמַר מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וְעוֹד דְּמִסְתָּמָא כְּאָבוּהָ ס"ל בְּהָא דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וא"כ בל"ו צָרִיךְ לְהַדַּר אַשְׁאָר יַרְקֵי בֵּין לר"ה בֵּין לר"ח כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר שֶׁל מִצְוָה בִּזְמַנּוֹ אַחַר הַמַּצָּה שֶׁאִם יֹאכַל הַחֲזֶרֶת בְּטִיבּוּל קַמָּא נָפִיק לי' יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁקּוֹדֶם הַמַּצָּה וַאֲנַן בָּעֵינַן ש מַצָּה בְּרִישָׁא וַהֲדַר מָרוֹר כַּנַ"ל: לָכֵן נלע"ד לְיַישֵׁב חֲדָא מִגּוֹ חֲדָא אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עפ"י מ"ש הַתּוֹסָ' ד"ה וְאַתְּ אוֹמֶרֶ' דְּמִדְּלָא אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ וּבָעֵי לְמִהְדַּר אַטְבּוּלֵי וּבָרוֹכֵי עַל אֲכִילַת מָרוֹר מֻוכַּח דס"ל לְרֵישׁ לָקִישׁ כְּרַב חִסְדָּא דְּמְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל קַמָּא עַל אֲכִילַת מָרוֹר וְהָרֹא"שׁ כָּתַב בסי' כ"ה דְּכָל הֵיכִי דְּמְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר בָּעֵי לְמֵיכַל כְּזַיִת מִשּׁוּם דְּאֵין אֲכִילָה פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וכמש"ל בְּשֵׁם הב"ח ופר"ח ג"כ וְכֵינָן שֶׁכֵּן אַזְדָּא לָהּ קוּשְׁיָ' מָהָרָ"ל מִפְּרָאג הַנַּ"ל דְּשַׁפִּיר דַּיְיקּ רֵישׁ לָקִישׁ דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה דְּאִי א"צ כַּוָּנָה נָפִיק לי' בְּטִיבּוּל קַמָּא דְּאֵין לוֹמַר דְּאָכִיל פָּחוֹת מִכַּזַּיִת דְּהָא כֵּינָן דְּבָעֵי בָּרוּכֵי בְּטִיבּוּל קַמָּא עַל אֲכִילַת מָרוֹר עַל כָּרְחוֹ צָרִיךְ לֶאֱכֹל כְּזַיִת מִשּׁוּם הַבְּרָכָה דְּאֵין אֲכִילָה פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וְכֵינָן דא"צ כַּוָּנָה נָפִיק לי' יְדֵי חוֹבָתוֹ בְּטִיבּוּל קַמָּא.

וּבָזֶה מְסֻלָּק ג"כ קוּשְׁיָ' הַתּוֹסָ' דִּלְעֵיל עַל הַפּוֹסְקִי' דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה דא"כ לָמָּה הֲוָצְרַךְ רַב חִסְדָּא לְטַעְמָא דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרֵיסוֹ חוֹזֵר וּמְבָרֵךְ תִּיפּוֹק לי' מִשּׁוּם דִּכְבָר נָפִיק יד"ח בְּטִיבּוּל קַמָּא וְאִם יְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל שֵׁנִי יהי' בְּרָכָה לְבַטָּלָה וְכֵן קָשֶׁה אַסְתָּמָא דְּמִסַּדֵּר הַשַּׁ"ס דְּאַכָּפֶל לְמִפְסַק הִלְכְתָּא כר"ח וְתִיפּוֹק לי' בל"ז מִשּׁוּם דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה דְּזֶה אֵינוֹ דְּאִי לָאו הַאי טַעְמָא דְּרַב חִסְדָּא דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרֵיסוֹ וכו' אע"ג דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה מ"מ הָוָה מָצִינוּ לְמֵימַר דְּמְבָרֵךְ אַטִּיבּוּל שֵׁנִי עַל אֲכִילַת מָרוֹר וְטִיבּוּל קַמָּא בְּבוֹרֵא פְּרִי הָאֲדָמָה הוּא דְּאָכִיל לי' וְסָגֵי לי' בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת וא"כ לָא נָפִיק בְּטִיבּוּל קַמָּא מש"ה הֲוָצְרַךְ רַב חִסְדָּא לְטַעְמָא דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרֵיסוֹ וכו' דמה"ט הוּא דְּבָעֵי בָּרוּכֵי אַטִּיבּוּל קַמָּא וּמִשּׁוּם הַבְּרָכָה דְּעַל אֲכִילַת מָרוֹר הוּא דְּבָעֵי כַּזַּיִת דְּאֵין אֲכִילָה פָּחוֹת מִכַּזַּיִת משא"כ לְרַב הוּנָא דְּלָא בָּעֵי בָּרוּכֵי אַטִּיבּוּל קַמָּא לָא בָּעֵי כַּזַּיִת וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֲפִילּוּ כמ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה נָמֵי לָא נָפִיק בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁהוּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וְשַׁפִּיר מְבָרֵךְ אַטִּיבּוּל שֵׁנִי עַל א"מ וג"כ לָא בָּעֵי לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי כֵּינָן דְּבַחֲזֶרֶת נָמֵי לָא נָפִיק בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁהוּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת עַד טִיבּוּל שֵׁנִי שֶׁאַחַר הַמַּצָּה כְּמִצְוָתוֹ מש"ה קָאָמַר שַׁפִּיר דְּרַב אַחָא ברי' דְּרָבָא מְהַדַּר אַשְׁאָר יַרְקֵי לְאַפּוֹקֵי נַפְשֵׁיהּ מִפְּלוּגְתָּא דאע"ג דְּמִסְתָּמָא כְּאָבוּהָ ס"ל דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה מ"מ אִי הָוָה ס"ל כר"ה לָא הָוָה בָּעֵי אַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי מִשּׁוּם זֶה וְלָא בָּעֵי לְמֵימַר דס"ל לְגַמְרֵי כר"ח דְּבָעֵי בָּרוּכֵי בְּטִיבּוּל קַמָּא וּבָעֵי כַּזַּיִת וְכֵינָן דס"ל כְּאָבוּהָ דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה נָפִיק לי' בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁקּוֹדֶם הַמַּצָּה שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ וְאַמְטוּ לְהָכִי הָוָה מַהְדַּר אַשְׁאָר יַרְקֵי כֵּינָן דְּאֵין זֶה מֻוכְרָח דְּאוּלַי לָא ס"ל כר"ח רַק מִשּׁוּם לְאַפּוֹקֵי נַפְשֵׁיהּ מִפְּלוּגְתַּת עֲבִיד הָכִי וא"ש ועמ"ש בְּסָמוּךְ לְיַישֵׁב גַּם זֶה שֶׁגַּם לר"ח לָא בָּעֵי אַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי אֲפִילּוּ לָמָּ"ד מִצְוֹת

א"כ כַּוָּנָה וא"כ לְפִי פְּסַק הש"ע דְּבְמִידֵי דַּאֲכִילָה כְּגוֹן מַצָּה וּמָרוֹר וַדַּאי לָא בָּעֵי כַּוָּנָה
נַהֲפוֹךְ הוּא דְּמוּכָח מִסֶּוּגְיָ' זוֹ דְּטִיבּוּל קָמָא דִּשְׁאָר יַרְקֵי לָא בָּעֵי כַּוָּנִית בִּכְדֵי שֶׁלֹּא יִקְשֶׁה
לִשִׁיטָתוֹ קֻושְׁיָ' הַתּוֹסָ' וְהָא דְּהַוְצָרְךְ ר"ח לְטַעְמָא דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרִיסוֹ וכו' וּמַהָא דְּהַוְצָרְךְ
סְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס לְקַבּוֹעַ הֲלָכָה כר"ח וא"כ פְּסַק הש"ע עוֹלֶה יָפֶה לְשִׁיטָתוֹ כַּנַ"ל אוּלָם
מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל נִרְאֶה לִכְאוֹרָה שֶׁדַּעְתָּם דְּטִיבּוּל קָמָא בְּעֵי כַּוָּנִית כְּדַעַת הָרַמְבַּ"ם זַ"ל
דאל"כ אֵין מָקוֹם לְהוֹכָחָתָם דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה מֵהָא דְּהַוְצָרְךְ ר"ח לְטַעְמָא דְּאַחַר
שֶׁמִּילֵּא כְּרִיסוֹ וכו' תִּיפּוֹק לִי' בל"ז מִשּׁוּם דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וּכְבָר נָפֵיק לִי' בְּטִיבּוּל קָמָא
וְאִם יְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל שֵׁנִי הו"ל בְּרָכָה לְבַטָּלָה הֲלֹא בְּטִיבּוּל קָמָא לָא בָּעֵי כַּוָּנִית וְלָא נָפֵיק בי'
יד"ח מָרוֹר לכ"ע אֶלָּא וַדַּאי ס"ל דְּטִיבּוּל קָמָא נָמֵי בָּעֵי כַּוָּנִית שׁוּב יֵשׁ לְהוֹכִיחַ עוֹד מִדִּבְרֵי
הָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת ג"כ דס"ל דְּטִיבּוּל קָמָא בָּעֵי כַּוָּנִית שֶׁכָּתַב שָׁם דְּרֵישׁ
לָקִישׁ ע"כ ס"ל כְּרַב הוּנָא וְלֹא כר"ח דְּאִלּוּ לר"ח דְּמְבָרֵךְ אַטִּיבּוּל קָמָא עַל אֲכִילַת מָרוֹר
כֵּיוָן דְּמְבָרֵךְ עֲלֵי' צָרִיךְ הוּא שֶׁיְּכַוֵּין ג"כ לָצֵאת בּוֹ יד"ח מָרוֹר (וּדְלֹא כְּהַתּוֹסָ' קי"ד ב' ד"ה
זֹאת (קט"ו א') וא"כ אֲפִילּוּ אִי מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה תִּקְשֵׁי לִי נָמֵי הָא נָפֵיק לִי' בְּטִיבּוּל
קָמָא דְּהָא נִתְכַּוֵּין לָצֵאת בּוֹ אֶלָּא דס"ל לר"ל כר"ה דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל קָמָא ע"ש וא"כ
חוֹזֵר וְנִיעוֹר קֻושְׁיָ' מָהָרָ"ל מִפְּרָאג זַ"ל הַנַּ"ל דְּמַאי קשי' לִי' לר"ל מֵהָא דְּנָפֵיק לִי' בְּטִיבּוּל
קָמָא הֲלֹא טִיבּוּל קָמָא לָא בָּעֵי כַּוָּנִית וְלָא נָפֵיק בי' יד"ח מָרוֹר א"ו ס"ל דְּטִיבּוּל קָמָא נָמֵי
בָּעֵי כַּוָּנִית אִיבְּרָא דְּלוּ יְהִי כֵּן הֲלֹא אִינְהוּ לְשִׁיטָתַיְיהוּ אוּלַי ס"ל דַּהֲלָכָה מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה
וַאֲפִילּוּ בְּמִידֵי דַּאֲכִילָה אֲבָל לְפִי הַסְּכָמַת הַהֲלָכָה בַּטּוּר וש"ע וְאַחֲרוֹנִים דְּמִצְוֹת מָרוֹר וַדַּאי
לָא בָּעֵי כַּוָּנָה אַדְּרַבָּה הַסֶּוּגְיָ' מוֹכַחַת דְּטִיבּוּל קָמָא לָא בָּעֵי כַּוָּנִית כְּדַאֲמָרַן: שׁוּב יְרָאֶה שֶׁגַּם
מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן אֵין הֶכְרֵעַ כְּלָל דס"ל טִיבּוּל קָמָא בָּעֵי כַּוָּנִית וְקֻושְׁיַ' מָהָרָ"ל מִפְּרָאג זַ"ל
יִתְיַישֵּׁב שַׁפִּיר גַּם לְשִׁיטָתוֹ דר"ל כר"ה ס"ל דְּאַפֵּ"ה דָּיֵיק שַׁפִּיר דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה
דִּנְהִי דְּטִיבּוּל קָמָא לָא בָּעֵי כַּוָּנִית מ"מ גַּם לְמַעְלָה אֵין לוֹ שִׁיעוּר דְּהָא מַתְנִיתִין סְתָמָא קָתָנֵי
מְטַבֵּל בַּחֲזֶרֶת וְלֹא נָתְנוּ בּוֹ חֲכָמִי' שִׁיעוּר דְּכַמָּה דְּבָעֵי אָכִיל אפי' כְּזַיִת אוֹ כִּגְרוֹגָרוֹת וכ"ש
לְפוּם מַאי דס"ד דר"ל דְּמַתְנִיתִין אַיְירֵי בְּכָל עִנְיָן אֲפִילּוּ בִּדְאִיכָּא שְׁאָר יַרְקֵי דה"ה וכ"ש
דְּמַשְׁמַע בְּמַתְנִיתִין דְּאָכִיל בְּטִיבּוּל קָמָא כַּמָּה דְּבָעֵי וַאֲפִי' כַּזַּיִת וא"כ דָּיֵיק שַׁפִּיר דְּאִי אָמְרַתְּ
בְּשִׁלְמָא מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אַמְטוּ לְהָכִי לָא מְהַדְּרִינַן אַשְׁאָר יַרְקֵי וְגַם לָא קָפְדִי'
אַשִּׁיעוּרָא דְּפָחוֹת מִכְּזַיִת מִשּׁוּם דְּלָא נָפֵיק בי' בְּטִיבּוּל קָמָא בְּכָל עִנְיָן אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ מִצְוֹת
א"צ כַּוָּנָה הו"ל לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי אוֹ לְמִקְפָּד אַשִּׁיעוּרָא דְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת בִּכְדֵי שֶׁלֹּא
יֵצֵא יד"ח בְּטִיבּוּל קָמָא אֶלָּא בְּטִיבּוּל שֵׁנִי שֶׁאַחַר הַמַּצָּה כְּמִצְוָתוֹ דַּהֲלֹא עִיקַּר דִּיוּקָא דר"ל
הוּא מֵהָא דְּלָא אַשְׁמוֹעִי' בְּמַתְנִי' דְּמַהְדְּרִי' אַשְׁאָר יַרְקֵי א"כ מכ"ש שֶׁבְּכְלַל הַדִּיוּקָא הָוָה
הוּא ג"כ מִדְּלָא אַשְׁמוֹעִינַן בְּמַתְנִיתִין בַּחֲזֶרֶת גּוּפֵי' שֶׁלֹּא יֹאכַל אֶלָּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת אוּלָם
הַשַּׁ"ס דּוֹחֶה שַׁפִּיר לִדְרֵישׁ לָקִישׁ לְפִי דְּרַבּוֹ דקיימל"ן כר"ח דְּמְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל קָמָא עַל
אֲכִילַת מָרוֹר וְעַל כָּרְחֵי' בָּעֵי לְמֵיכַל כְּזַיִת מִשּׁוּם הַבְּרָכָה דְּהַשְׁתָּא לָא קשי' מֵהָא דְּלָא קָפְדִי'
אַשִּׁיעוּרָא דְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת דְּהָא בֶּאֱמֶת בָּעֵינַן כְּזַיִת אֶלָּא מֵהָא דְּלָא מְהַדְּרִי' אַשְׁאָר יַרְקֵי עֲלָהּ
מְשַׁנֵּי שַׁפִּיר דְּאִין ה"ל דְּבָעֵי לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי וּמַתְנִיתִין בִּדְלֵיכָּא שְׁאָר יַרְקֵי כְּמוֹ
שֶׁפֵּירְשׁוּ הַתּוֹסָפוֹת לְשִׁיטָתָם וא"ש: ועפ"י דְּרָכֵינוּ בָּזֶה אִצְטַמַּדוּ ג"כ דִּבְרֵי הפר"ח דְּלִעֵיל
בְּמַה שֶּׁהֵשִׁיב עַל קֻושְׁיוֹת מָהָרָ"ל מִפְּרָאג הַנַּ"ל דְּדִיוּקָא דר"ל הוּא דהו"ל לְתַקּוּנֵי שֶׁיֹּאכַל
כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן וּתְרֵי טִיבּוּלֵי לָמָּה לִי עכ"ל שֶׁלִּכְאוֹרָה דְּבָרָיו תְּמוּהִי' מְאֹד דְּהָאֵיךְ

נֵיקוּ לְתַקֵּן שֶׁיֹּאכַל כַּזַּיִת בְּטֵיבּוּל רִאשׁוֹן וַהֲלֹא אַדְרַבָּה אֲנַן מְהַדְּרִי' שֶׁלֹּא יָצָא יד"ח בְּטֵיבּוּל קָמָא בִּכְדֵי שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר אַחַר הַמַּצָּה כְּמִצְוָתוֹ וְלֹא קוֹדֶם אוּלָם לְדַרְכֵּינוּ יִתָּכֵן שֶׁרוּחַ ה' דִּיבֵּר בּוֹ אַף שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּנוּ לָזֶה כְּמוֹ שֶׁאֲבָאֵר דְּהִנֵּה כָּתַב עוֹד הפר"ח ז"ל שֶׁנִּרְאֶה לוֹ שֶׁאֵין הֶיכֵּרָא לְתִינוֹקֶת אֶלָּא בְּטֵיבּוּל קָמָא שֶׁקּוֹדֶם הַסְּעוּדָה מִשּׁוּם שֶׁאֵין רְגִילִין לֶאֱכֹל יָרָק קוֹדֶם הַסְּעוּדָה משא"כ בְּטֵיבּוּל שֵׁנִי וְעוֹד שֶׁאֵין מָקוֹם לִשְׁאֵלַת הַתִּינוֹקֶת בְּטֵיבּוּל שֵׁנִי שֶׁכְּבָר בֵּיאֲרוּ לָהֶם כָּל הָעִנְיָן מֵיְצִיאַת מִצְרַיִם עכ"ד וּבֶאֱמֶת שֶׁאֵין דְּבָרָיו מוּבָנִים בְּזֶה דְּהָא בְּהֶדְיָ' דָּחֵי הַשַּׁ"ס לְדִיוּקָא דְּרִישׁ לָקִישׁ דְּבָעֵי טֵיבּוּל שֵׁנִי מִשּׁוּם הֶיכֵּרָא לְתִינוֹקֶת אע"ג דִּכְבָר נָפֵיק לי' בְּטֵיבּוּל קָמָא וְהַאי שִׁנּוּיָיא קַיְימָא אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא דקיימל"ן דַּאֲכִילַת מָרוֹר לָא בָּעֵי כַּוָּנָה וכו"ח דְּמִבָּרֵךְ אַטֵּיבּוּל קָמָא וְנָפֵיק בי' וְטֵיבּוּל שֵׁנִי הוּא לְהֶיכֵּרָא דְּתִינוֹקֶת אוּלָם אַרְנוּח לָן בָּזֶה לְכַוֵּן פְּשַׁט לְשׁוֹן הַשַּׁ"ס בִּדְרִישׁ לָקִישׁ דְּאָמַר לָמָּה לִי תְּרֵי טֵיבּוּלֵי הָא טַבֵּיל לי' חֲדָא זִימְנָא שֶׁלְּכְאוֹרָה הוּא מְגֻמְגָּם מְאֹד אַטוּ לְדִידִי' מִי נִיחָא דְּלָמָּה לִי תְּרֵי טֵיבּוּלֵי תִּסְגֵּי בְּטֵיבּוּל הַשֵּׁנִי לְחוּד וְטֵיבּוּל קָמָא לָמָּה לי' וע"כ הוּא מִשּׁוּם הֶיכֵּרָא דְּתִינוֹקֶת א"כ ה"נ לָמָּ"ד חֲצוֹת א"צ כַּוָּנָה בָּעֵי נָמֵי תְּרֵי טֵיבּוּלֵי מִשּׁוּם הֶיכֵּרָא לְתִינוֹקֶת אֲשֶׁר עַל כֵּן נִדְחֲקוּ הַתּוֹסָ' לְפָרֵשׁ דְּפָרִיךְ לָמָּה לִי תְּרֵי טֵיבּוּלֵי בַּחֲזָרַת הו"ל לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי וכו' אוּלָם מַאי דְּסַיְּים ר"ל וְאָמַר הָא טַבֵּיל לי' חֲדָא זִימְנָא לְכוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן לפי"ז (וְאוּלַי לֹא הי' זֶה בְּגִירְסַ' סְפָרֵיהֶם) וְתוּ דְּעִיקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר שֶׁלֹּא נִזְכַּר בְּדִיוּקָא דר"ל כְּלָל מֵהָא דְּאַהֲדּוּרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי רַק הָא דְּתְרֵי טֵיבּוּלֵי לָמָּה לִי וְגַם בְּדִבְרֵי הַדּוֹחֶה לֹא נִזְכַּר דְּאַיְירֵי בְּדָלֵיכָּא שְׁאָר יַרְקֵי וְתוּ בֶּאֱמֶת מנ"ל לר"ל הָא דְּאַיְירֵי מַתְנִיתִין אֲפִילּוּ בְּדָאִיכָּא שְׁאָר יַרְקֵי אֵימָא דְּאַיְירֵי בְּדָלֵיכָּא שְׁאָר יַרְקֵי כְּדִמְשַׁנֵּי לְפִי הָאֱמֶת אוּלָם לוּלֵא דְּבְרֵיהֶם ז"ל יִתָּכֵן לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן הַשַּׁ"ס כִּפְשָׁטָן וְשֶׁגַּם ר"ל נָמֵי יֵדַע דְּאִיכָּא לְאוֹקְמֵי מַתְנִיתִין בְּדָלֵיכָּא שְׁאָר יַרְקֵי וְעִם כָּל זֶה דָּיֵיק שַׁפִּיר דְּמִצְוֹת צ"כ דס"ד דְּרִישׁ לָקִישׁ כְּדַעַת הפר"ח דְּלְעוֹלָם אֵין הֶיכֵּרָא לְתִינוֹקֶת בְּטֵיבּוּל שֵׁנִי אֶלָּא בְּטֵיבּוּל קָמָא לְחוּד וְלָכֵן אִי מִצְוֹת צ"כ נִיחָא דְּבָעֵי תְּרֵי טֵיבּוּלֵי אֲפִילּוּ בַּחֲזָרַת טֵיבּוּל קָמָא לְהֶיכֵּרָא דְּבָטֵ"שׁ אֵין הֶיכֵּרָא וְעוֹד טֵיבּוּל שֵׁנִי אַחַר הַמַּצָּה מִשּׁוּם מִצְוַת מָרוֹר וְלָא סַגִּי בְּטֵיבּוּל קָמָא לְחוּד דְּנַעֲבִיד בי' תַּרְתֵּי שְׁיִכְוִין לָצֵאת בּוֹ יד"ח מָרוֹר וְאִית בי' נָמֵי הֶיכֵּרָא לְתִינוֹקֶת מִשּׁוּם דְּלִכְתְּחִילָּה בְּעִנְיַן מַצָּה וְאַחַ"כ מָרוֹר וא"ש אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וא"כ בְּמַתְנִיתִין דְּטֵיבּוּל קָמָא בַּחֲזָרַת כְּבָר נָפֵיק לי' יד"ח מָרוֹר עַל כָּרְחֵי' בְּלֹא מִתְכַּוְּנִין וְאִית בי' נָמֵי הֶיכֵּרָא לְתִינוֹקֶת טֵיבּוּל שֵׁנִי לָמָּה לִי הָא לֵית בי' שׁוּם הֶיכֵּרָא לְתִינוֹקֶת הָא טַבֵּיל לי' חֲדָא זִימְנָא וּכְבָר נָפֵיק בי' יד"ח מָרוֹר וְאַהָא מְהַדְּרִי' דְּלֵיתָא שֶׁגַּם בְּטֵיבּוּל שֵׁנִי אִית בי' הֶיכֵּרָא לְתִינוֹקֶת וְאַהָכִי בָּעֵי תְּרֵי טֵיבּוּלֵי וְאָמַר תּוּ וְכִי תֵּימָא א"כ לְאַשְׁמוֹעִינַן שְׁאָר יַרְקֵי וכו' ר"ל דְּבִשְׁלָמָא **(הגה"ה.

וּמַה שֶּׁטָּעַן הפר"ח דְּהָאִיךְ שַׁיְּיךְ הֶיכֵּרָא)****(לְתִינוֹקֶת בְּטֵיבּוּל שֵׁנִי שֶׁכְּבָר בֵּיאֲרוּ לְתִינוֹקֶת עִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם שְׁתֵּי תְּשׁוּבוֹת בַּדָּבָר חֲדָא דְּתָשׁוּבוֹת שְׁאֵלָה זוֹ שֶׁל הַטֵּיבּוּל לֹא נִתְבָּאֵר בַּהַגָּדָה וא"כ עֲדַיִין נִשְׁאַר לָהֶם מָקוֹם שְׁאֵלָה בָּזֶה דְּזוֹ מַה הִיא וְיָשׁוּבוּ לָהֶם בע"פ מֵעִנְיַן יְצִיאַת מִצְרַיִם דְּהַיְינוּ שֶׁהַטֵּיבּוּל הוּא דֶּרֶךְ חֵירוּת אוֹ זָכָר לְטִיט וּבְהֶמְשֵׁךְ עִנְיַן הַחֵירוּת וְהַגְּאֻלָּה.

שֵׁנִית שֶׁהֲרֵי אַחַר טֵיבּוּל קָמָא עוֹקְרִין הַשֻּׁלְחָן וְאַחַ"כ מְבִיאִין שֵׁנִית עִם חֲזֶרֶת וַחֲרוֹסֶת לְצוֹרֶךְ טֵיבּוּל שֵׁנִי קוֹדֶם הַגְּהָדָה וְאָז יָדוּעַ הַבֵּן שֶׁהֵבִיא חֲרוֹסֶת שֵׁנִית לְצוֹרֶךְ טֵיבּוּל שֶׁיַּטְבִּיל עוֹד הַפַּעַם וְכָאן הַבֵּן שׁוֹאֵל מִיָּד לָמָּה יַטְבִּילוּ עוֹד פַּעַם שֵׁנִית הֲלֹא כְּבָר טָבְלוּ בָּרִאשׁוֹנָה

משא"כ בְּטִיבּוּל פַּעַם א' לית בי' הֶיכְרָא כ"כ כַּנַ"ל)** לְרֵישׁ לָקִישׁ נִיחָא דְּנָקַט חֲזָרַת לְאַשְׁמוּעִינַן דְּמִצְוֹת צ"כ וְלֹא בָּעֵי אַהֲדוּרֵי כְּלָל אַשְׁאָר יַרְקֵי אֲבָל אִי מִצְוֹת א"צ כַּנַּוָּנָה הָא וַדַּאי דְּשְׁאָר יַרְקֵי עָדִיף בִּשְׁבִיל שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר אַחַר הַמַּצָּה כְּמִצְוָתוֹ לְכַתְּחִלָּה א"כ לְאַשְׁמוּעִינַן שְׁאָר יַרְקֵי דְּעָדִיף טְפֵי וּמְשַׁנֵּי אִי אַשְׁמוּעִינַן שְׁאָר יַרְקֵי וכו' ר"ל דְּהָא גּוּפֵי' קמל"ן דְּגַם בְּטִיבּוּל שֵׁנִי נָמֵי אִיכָּא הֶיכְרָא לְתִינוֹקוֹת וּלְאַפּוֹקֵי מדר"ל וּבָזֶה אתי' הַסָּוְגְיָ' כְּפִשְׁטָהּ כַּדָּת אֵין אוֹנֵס כַּנַ"ל: מֵעַתָּה בְּקֻוּשְׁיָ' מָהָרָ"ל מִפְּרָאג הַנַּ"ל הִנֵּה לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דר"ל נָמֵי ס"ל כר"ח דְּטִיבּוּל קָמָא בָּעֵי בָּרוּכֵי עַל אָכִילַת מָרוֹר וא"כ וַדַּאי בָּעֵי כַּזַּיִת וְלָמָּ"ד מִצְוֹת א"צ כַּנַּוָּנָה נָפֵיק בי' יד"ח מָרוֹר אֲפִילּוּ בְּלֹא מִתְכַּוְּנִין אתי' דְּיוּקָא דר"ל כְּפִשְׁטֵי' דְּקֻשְׁיָ' לי' הַשְׁתָּא תְּרֵי טִיבּוּלֵי לָמָּה לִי הָא בְּטִיבּוּל שֵׁנִי אֵין בּוֹ הֶיכְרָא לְתִינוֹקֶת וְכַנַ"ל אוּלָם לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן דר"ל סוֹבֵר כְּרַב הוּנָא דפ"ק לֹא מְבָרְכִי' ג"כ יְתַיְּשֵׁב שַׁפִּיר קֻוּשְׁיָ' מָהָרָ"ל מִפְּרָאג הַנַּ"ל עִם מַה שֶּׁהֵשִׁיב הפר"ח דהו"ל לְתַקּוּנֵי שֶׁיֹּאכַל כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל קָמָא וּתְרֵי טִיבּוּלֵי לָמָּה לִי ור"ל כֵּיוָן דְּחָזְיָנַן בְּמַתְנִיתִין דְּלָא קָפֵיד אַשִּׁיעוּרָא דט"ק וְכַמָּה דְּבָעֵי אָכִיל וַאֲפִילּוּ כַּזַּיִת וְיוֹתֵר וְהַשְׁתָּא אִי אָמְרִתְּ דְּמִצְוֹת א"צ כַּנַּוָּנָה וְנָפֵיק לי' בְּטִיבּוּל קָמָא שֶׁקּוֹדֶם הַמַּצָּה יד"ח מָרוֹר בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר הָא דְּלָא קָפֵיד בְּמַתְנִיתִין אַשִּׁיעוּרָא דְּפָחוֹת מִכְּזַיִת מְשׁוּם דְּאֵין קְפִידָה אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה בְּזֶה שֶׁאוֹכֵל הַמָּרוֹר קוֹדֶם הַמַּצָּה וְאִם אִיתָא דְּהָכִי הוּא תְּרֵי טִיבּוּלֵי לָמָּה לִי הו"ל לְתַקּוּנֵי לְעוֹלָם שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל קָמָא דְּאִית בי' תַּרְתֵּי מִצְוֹת מָרוֹר וְגַם הֶיכְרָא לְתִינוֹקֶת וְטִיבּוּל שֵׁנִי לָמָּה לִי הָא לֵית בי' הֶיכְרָא כְּלָל אֶלָּא וַדַּאי דִּלְכַתְּחִלָּה בָּעֵינַן מַצָּה וַהֲדַר מָרוֹר וְהָא דְּלָא קָפְדִי' בְּמַתְנִיתִין אַשִּׁיעוּרָא דְּפָחוֹת מִכְּזַיִת מְשׁוּם דְּמִצְוֹת צ"כ וְצֵא אִכְפַּת לָן בְּכַמָּה דְּאָכִיל כְּזַיִת אוֹ יוֹתֵר דִּלְעוֹלָם לָא נָפֵיק יד"ח מָרוֹר בט"ק מִשּׁוּם דְּלָא אִיכַּוְּין עַד טִיבּוּל שֵׁנִי שֶׁאַחַר הַמַּצָּה שֶׁכָּךְ הִיא מִצְוָתוֹ שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר אַחַר הַמַּצָּה וְאַהָכִי בָּעֵי תְּרֵי טִיבּוּלֵי קָמָא לְהֶיכְרָא וְאִידָךְ לְמִצְוָתוֹ שֶׁהוּא אַחַר הַמַּצָּה וְדָחֵי הַשַּׁ"ס פִּי דַּרְכּוֹ דקיימל"ן כר"ח דִּמְבָרֵךְ בט"ק דַּאֲפִילּוּ אִי מִצְוֹת צ"כ צָרִיךְ הוּא לְכַוּוְנִין לָצֵאת בּוֹ יד"ח מָרוֹר כֵּיוָן דִּמְבָרֵךְ עלי' כמ"ש הָרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת וא"כ וַדַּאי לָא סַגִּי דְּלָא אָכִיל כַּזַּיִת וְנָפֵיק בי' יד"ח מָרוֹר וְאִם תֹּאמַר א"כ טִיבּוּל שֵׁנִי לָמָּה לִי הָא לֵית בי' הֶיכְרָא לְתִינוֹקֶת לֵיתָא דְּגַם בְּטִיבּוּל שֵׁנִי נָמֵי אִיכָּא הֶיכְרָא לְתִינוֹקֶת וא"ש כַּנַ"ל וא"כ אֵין מִדְּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן ז"ל הֶכְרֵעַ כְּלָל דט"ק בָּעֵי כַּזַּיִת: וְנָשׁוּב עַתָּה לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' וְאוֹמֵר שֶׁגַּם הַתּוֹסָ' סוֹבְרֵי' דט"ק לֹא בָּעֵי כַּזַּיִת וְעִם כָּל זֶה הוֹכִיחוּ שַׁפִּיר לְפִי דַּרְכָּם מֵהָא דר"ה ור"ח דס"ל מִצְוֹת צ"כ דִּכְבָר הָרְאִיתָ לָדַעַת דְּהָא וַדַּאי לכ"ע טִיבּוּל קָמָא אֵין לוֹ שִׁיעוּר לְמַעְלָה דְּמַתְנִיתִין סְתָמָא קָתָנֵי מְטַבֵּל בַּחֲזֶרֶת וְלֹא נָתְנוּ בּוֹ חֲכָמִי' שִׁיעוּר אֶלָּא כַּמָּה דְּבָעֵי אָכִיל וַאֲפִילּוּ כַּזַּיִת וְיוֹתֵר וְאַהָכִי קשי' לְהוּ לְהַתּוֹסָ' שַׁפִּיר דְּאִם אִיתָא דְּמִצְוֹת א"צ כַּנַּוָּנָה אַדְּפָרִיךְ ר"ח לר"ה מֵהָא דְּאַחַר שְׁמִילְּא כְּרִיסוֹ וכו' עֲדִיפָא הו"ל לְאַקְשׁוּיֵי לְפוּם מַאי דְּמַשְׁמַע בְּמַתְנִיתִין דְּמָצֵי אָכִיל כַּזַּיִת וְיוֹתֵר בט"ק דִּכְבָר נָפֵיק בי' יד"ח מָרוֹר וְאִם אִיתָא דְּמְבָרֵךְ אַטִּיבּוּל שֵׁנִי הו"ל בְּרָכָה לְבַטָּלָה א"ו דס"ל לר"ה ור"ח מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּנַּוָּנָה דִּלְעוֹלָם לָא נָפֵיק בט"ק לָכֵן הֲוָכְרַח לְהַקְשׁוֹ' מֵהָא דְּאַחַר שְׁמִילְּא כְּרִיסוֹ וְאֵין לוֹמַר דהו"א לְמִדְחֵי דְּמַתְנִיתִין כר' יוֹסֵי דס"ל מִצְוֹת צ"כ וְלָא קיימל"ן הָכִי אֶלָּא כַּבָּרַיְיתָא דְּאָכְלוּ בְּלִי מִתְכַּוְּנִין יָצָא וּלְדִידַן צָרִיךְ לְאֵכֹל בֶּאֱמֶת פָּחוֹת מִכַּזַּיִת) הָא לֵיתָא דְּוַדַּאי סְתָם מַתְנִיתִין עָדִיף אַבָּרַיְיתָא וְתוּ דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דַּף קט"ז ד"ה תַּגְרֵי חָרָךְ שֶׁבִּסְפָרִי' כָּתוּב ר' יוֹסֵי אוֹמֵר חֲרוֹסֶת מִצְוָה וא"כ ת"ק דְּמַתְנִיתִין דְּאָמַר אֵין חֲרוֹסֶת מִצְוָה ע"כ לָאו ר' יוֹסֵי

הִיא וא"כ דְּסְתָם מַתְנִיתִין ור' יוֹסֵי תַּרְוַיְיהוּ ס"ל מִצְוֹת צ"כ וַדַּאי כֵּן הֲלָכָה וא"ש כַּנַ"ל:
זוֹלַת זֶה נלע"ד דִּלְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' מֵעִיקָּרָא לק"מ קֻוּשְׁיָ' מָהָרָ"ל מִפְּרָאג זַ"ל הַנָּ"ל בְּצִירוּף
מַה שֶּׁהֶעִירָנוּ לְמַעְלָה אַהָא דְּאָמַר רַב אַחָא בְּרֵי' דְּרָבָא מְהַדַּר אַשְׁאָר יְרָקֵי כְּדֵי לְאַפּוֹקֵי
נַפְשֵׁיָ' מִפְּלוּגְתָּא וְהָא רָבָא אֲבוּהּ דְּרַב אֲחָא ס"ל בר"ה כ"ח מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וא"כ בל"ז
צָרִיךְ לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יְרָקֵי לְמַאי דקיימל"ן כר"ח דְּמָבָרֵךְ אט"ק וּבָעֵי כַּזַּיִת וא"כ נָפֵיק
לי' בט"ק יד"ח מָרוֹר קוֹדֶם הַמַּצָּה שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ וּמַה שֶּׁנִּרְאֶה בְּיִשּׁוּבוֹ עפ"י מַה שֶּׁיֵּשׁ
לְהָעִיר עוֹד לפמ"ש הַתּוֹסָ' פֶּרֶק לוּלָב הַגָּזוּל דַּף ל"ט וְהָרֹא"ש שָׁם דַּאֲפִילּוּ לָמָ"ד מִצְוֹת
א"צ כַּוָּנָה כְּשֶׁמְּכַוִּין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא לָצֵאת אֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ עַל כָּרְחוֹ א"כ הֵיכִי דָּיֵיק ר"ל דְּמִצְוֹת
צ"כ מִדְּלָא בָּעֵי אַהֲדוּרֵי אַשְׁאָר יְרָקֵי בְּשָׁבִיל שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר אַחַר הַמַּצָּה כְּמִצְוָתָן הֲלֹא
אפי"ת דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה אַפַּתִּי לָא בָּעֵי אַהֲדוּרֵי אַשְׁאָר יְרָקֵי בְּשָׁבִיל זֶה דְּהָא יֵשׁ תַּקָּנָה
שֶׁיְּכַוִּין לְהֶדְיָ' שֶׁלָּא לָצֵאת בט"ק יד"ח מָרוֹר דְּתוּ לָא נָפֵיק בי' עַל כָּרְחֵיָ' וְנָפֵיק לי' הַשְׁתָּא
בְּטִיבּוּל שֶׁנִּי שֶׁאַחַר הַמַּצָּה כְּמִצְוָתוֹ וְאַמְּטוּ מש"ה לָא בָּעֵי אַהֲדוּרֵי אַשְׁאָר יְרָקֵי כְּלָל וְכֵן
קָשֶׁה בְּיוֹתֵר עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּלְעֵיל שֶׁדִּקְדְּקוּ מדר"ח דס"ל מִצְוֹת צ"כ מֵהָא דְּהֲוָצְרַךְ
לְטַעְמָא דְּאַחַר שֶׁמִּילְּא כְּרֵיסוֹ וכו' וְלָא קָאָמַר עֲדִיפָא מִשּׁוּם דְּכָבָר נָפֵיק לי' בט"ק וְאִם
יְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל שֵׁנִי יהי' בְּרָכָה לְבַטָּלָה דְּמַאי קֻוּשְׁיָ' הָא אֶפְשָׁר דְּמְכַוִּין לְהֶדְיָ' בט"ק שֶׁלֹּא
יָצָא בּוֹ יד"ח מָרוֹר דְּלָא נָפֵיק בי' עַל כָּרְחוֹ וּבְהֶכְרֵחַ לְיֵישֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש הַטַּ"ז בא"ח
סי' תרנ"א ס"ק ה' דִּלְכַתְּחִילָּה אֵין לְסָמוֹךְ עַל זֶה דְּיכַוִּין שֶׁלֹּא לָצֵאת בּוֹ דְּדִלְמָא לָאו אַדַּעְתֵּיָ'
וְיִשְׁכַּח מִלְּכַוִּין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא יָצָא יד"ח ע"ש וא"כ א"ש דְּאִם אִיתָא דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה אַפַּתִּי
בָּעֵי אַהֲדוּרֵי אַשְׁאָר יְרָקֵי מִשּׁוּם שֶׁמָּא לָאו אַדַּעְתֵּיָ' וְיִשְׁכַּח מִלְּכַוִּין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא יָצָא בט"ק
יד"ח מָרוֹר וְנָפֵיק לי' בט"ק שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ וְאִם יְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל שֵׁנִי יהי' ג"כ בְּרָכָה לְבַטָּלָה
לָכֵן הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' ג"כ שַׁפִּיר מֵהָא דְּנָפֵיק לי' בְּטִיבּוּל קַמָּא וְיִהְיֶ' בְּרָכָה לְבַטָּלָה בִּכְעֵין דִּיּוּקָא
דר"ל דִּלְעֵיל דְּחָיְישִׁי' שֶׁמָּא יִשְׁכַּח מִלְּכַוִּין שֶׁלֹּא לָצֵאת.

אוֹ מִשּׁוּם דְּלָאו כ"ע דִּינֵי גְּמִירִי וְכַנַ"ל אוּלָם רַב אַחָא בְּרֵי' דְּרָבָא דְּגַבְרָא רַבָּה הוּא וְיָדַע
לְכַוִּין שַׁפִּיר בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁלֹּא יָצָא בּוֹ יד"ח מָרוֹר לָא הֲוָה בָּעֵי לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יְרָקֵי אִם
לֹא מִשּׁוּם אַפּוֹקֵי נַפְשֵׁיָ' מִפְּלוּגְתָּא וּבְזֶה מְיֻישָּׁב ג"כ קֻוּשְׁיָ' מָהָרָ"ל מִפְּרָאג הַנָּ"ל דִּלְעִנְיָן
פָּחוֹת מִכַּזַּיִת נָמֵי יֵשׁ לָחוּשׁ לָזֶה דְּדִלְמָא לָאו אַדַּעְתֵּיָ' וְיִשְׁכַּח וְיֹאכַל כְּזַיִת שָׁלֵם וְאַמְּטוּ לְהָכִי
הֲוָה בָּעֵי לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יְרָקֵי גַּם לְעִנְיַן בְּרָכָה יֵשׁ לָחוּשׁ לָזֶה דְּשֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֹאכַל כַּזַּיִת
בט"ק וְאִם יְבָרֵךְ בָּטָ"ש יהי' בְּרָכָה לְבַטָּלָה כַּנַ"ל: עוֹד יֵשׁ מָקוֹם לְיַישֵׁב דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' הַנָּ"ל
אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּלִכְאוֹרָה קָשֶׁה טוּבָא דִּבְסֻוגְיָ' דְּהָכָא מַסִּיק הַשַּׁ"ס דר' יוֹסֵי ס"ל
מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה ובפ' לוּלָב הַגָּזוּל מ"א ב' תְּנַן ר' יוֹסֵי אוֹמֵר יו"ט הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג שֶׁחָל
לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת וְשָׁכַח וְהוֹצִיא אֶת הַלּוּלָב לר"ה פָּטוּר וְאָמַר אַבַּיֵי עֲלַהּ לֹא שָׁנוּ אֶלָּא שֶׁלֹּא
יָצָא בּוֹ אֲבָל יָצָא בּוֹ חַיָּיב וּפָרִיךְ עֲלָהּ הָא מִדְּאַגְּבְהֵיהּ נָפֵיק בי' וּשְׁנֵי אַבַּיֵי כְּשֶׁהֲפָכוֹ וְרָבָא
מְשַׁנֵּי שֶׁהוֹצִיאוֹ בַּכְּלִי וכו' וְכָתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם דְּהָא דְּפָרִיךְ מִדְּאַגְּבְהֵיהּ נָפֵיק הַיְינוּ מִשּׁוּם
דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה ע"ש וַהֲלֹא שָׁם אַלִּיבָּא דר' יוֹסֵי קַיְימִינַן דס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה
וא"כ מַאי פָּרִיךְ מִדְּאַגְּבְהֵיהּ נָפֵיק וְעָלָה בְּדַעְתִּי לוֹמַר מִשּׁוּם קֻוּשְׁיָ' זוֹ דס"ל לְהַשַּׁ"ס דַּאֲפִילּוּ
לָמָ"ד מִצְוֹת צ"כ הַיְינוּ מִדְּרַבָּנָן אֲבָל מִדִּין תּוֹרָה אֵין הַכַּוָּנָה מְעַכֶּב וְכֵינָן דְּכָבָר נָפֵיק בי'
מִדִּין תּוֹרָה תּוּ לָא הֲוָה טוֹעֶה בְּדָבָר מִצְוָה לְפָטְרוֹ מֵחַטָּאת אֶלָּא דְּלָא מַשְׁמַע כֵּן לְכִאוֹרָה
בְּסֻוגְיָ' דר"ה כ"ח דְּפָרִיךְ אַבַּיֵי לְרַבָּה דְּאָמַר מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה אֶלָּא מֵעַתָּה הַיָּשֵׁן בַּשְּׁמִינִי

בַּסֵּוְכָּה יִלְקֶה מִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף וְאִם אִי' דלכ"ע אֵין הַכַּוָּנָה מְעַכֵּב מִדִּין תּוֹרָה בְּלֹא הָא דְּרַבָּה תִּקְשֵׁי לכ"ע יִלְקֶה מִשּׁוּם בַּל תּוֹסִיף כֵּיוָן דְּאֵין הַכַּוָּנָה מְעַכֵּב מִדִּין תּוֹרָה א"ו דְּהָוֵי ס"ד דְּאַבַּיֵי דְּמִצְוֹת צ"כ מה"ת וא"כ הָכִי נָמֵי מָצִינוּ לְמֵימַר אַלִּיבָּא דר' יוֹסִי דס"ל מִצְוֹת צ"כ מה"ת וכ"מ בְּעֵירוּבִין צ"ה לְחַד אוֹקְמְתָא וְניחָא לִי בָּזֶה עִם מ"ש הַתּוֹסָ' בר"ה כ"ח דְּרַבָּא מְפָרֵשׁ לְהָא דר' יוֹסִי דְּאָמַר מִצְוָה לְהָבִי' לְפָנָיו חֲזֶרֶת וכו' כְּמוֹ דַּהֲוָה ס"ד בַּסֵּוְכָּה דְּהָכָא וְעִיקָּרָא דְּהַיְינוּ מִשּׁוּם הֶיכֵּרָא דס"ל מִשּׁוּם הֶיכֵּרָא נָמֵי מִצְוָה הִיא ע"ש וא"כ א"ש דְּהַסֵּוְכָּה אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי וְרַבָּא קַיְימָא דס"ל אַלִּיבָּא דר' יוֹסִי נָמֵי מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה כַּנ"ל וְשׁוּב הִגִּיעַ לִידֵי סֵפֶר טוּרֵי אֶבֶן וּמָצָאתִי שֶׁהִרְגִּישׁ בְּקֻשְׁיָ' זוֹ ותי' כֵּן וְשׁוּב מָצָאתִי כֵּן בב"ח סי' תע"ה וָתָ"ל שֶׁזָּכִיתִי לְכַוִּין לְדַעַת הַגְּאוֹנִים בָּזֶה וְתַבְלִין מָצָאנוּ לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דר"ה הַנָּ"ל מֵהָא דאי' לְקַמָּן קט"ז א' אָמַר רָבָא ה"ק שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אֵין אָנוּ חַיָּיְבֵי לְטַבֵּל אֶפִילּוּ פַּעַם אֶחָת וְאַתְקִיף רַב סְפָרָא עלי' חִיוּבָא לְדַרְדַּקֵי וכו' ר"ל הַלֹּא אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם הֶיכֵּרָא ע"ש וא"כ סְתָמָא דְּשַׁ"ס בְּסֵוְכָּ' דְּהָכָא דְּהָחֵי אִי מִשּׁוּם הֶיכֵּרָא מַאי מִצְוָה וכו' ס"ל כְּרַב סְפָרָא דְּהֶיכֵּרָא דְּתִינוֹקֶת אֵינוֹ מִצְוָה וְלֹא חוֹבָה אֲבָל רָבָא לְטַעְמֵי' דס"ל הֶיכֵּרָא דְּתִינוֹקֶת חוֹבָה הוּא וכ"ש מִצְוָה מש"ה מְפָרֵשׁ שַׁפִּיר לְהָא דר' יוֹסִי דְּאָמַר מִצְוָה לְהָבִי' חֲזֶרֶת וכו' דְּהַיְינוּ מִשּׁוּם הֶיכֵּרָא דְּתִינוֹקֶת וְלֹא מִשּׁוּם דְּמִצְוֹת צ"כ מש"ה ס"ל גַּם אַלִּיבָּא דר' יוֹסִי נָמֵי מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וא"ש אוּלָם עֲדַיִן קָשֶׁה דְּאַכַּתִּי מנ"ל לְהַקְשׁוֹת שָׁם אדר' יוֹסִי מִדְּאַגְבְּהֵי' נָפֵיק בי' אֵימָא דס"ל לר' יוֹסִי מִצְוֹת צ"כ ותי' בס' טוּרֵי אֶבֶן שָׁם דְּאַבַּיֵי וְרָבָא גּוּפַיְיהוּ אֲקַשׁוּ לְהַדְּ קוּשְׁיָ' דכה"ג אי' ברפ"ב דב"מ דַּף כ"א ע"ש בְּתוֹסָ') מִשּׁוּם דס"ל מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וְלָא ניחָא לְהוּ לְאוֹקְמֵי לדר' יוֹסִי דְּלָא כְּוָותַיְיהוּ ע"ש נִרְאָה לע"ד דְּהַיְינוּ מִטַּעַם שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בִּשְׁמַעְתִּי' ד"ה אָכְלוּ דְּלְמַאי דְּדָיְיקִינַן מדר' יוֹסִי דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה מִסְתַּבֵּר לְאוֹקְמֵי נָמֵי סְתָם מַתְנִיתִין כְּוָותֵי' מִשּׁוּם דְּהָכִי דָּיְיקִי מַתְנִיתִין טְפֵי דְּצְרִיכוֹת כַּוָּנָה דְּמִסְתָּמָא אַיְירֵי אֲפִילּוּ בְּדְאִיכָּא שְׁאָר יַרְקִי לָא בָּעֵינַן לְאַהְדּוֹרֵי עֲלַיְיהוּ וְתוּ דְּכָתְבוּ הָרֹא"שׁ וְהָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת בר"ה שָׁם דְּמִסְתַּבֵּר טְפֵי לְמִפְסַק כר' יוֹסִי דְּנִמּוּקוֹ עִמּוֹ וְלֹא כְּבָרַיְיתָא דְּאָכְלוּ בְּלֹא מְתַכַּוְּנִין יָצָא דְּלָא יָדְעִי מַאן תָּנֵי לָהּ ע"ש אַמְּטוּ לְהָכִי בָּעֵי אַבַּיֵי וְרָבָא לְאוֹקְמֵי דר' יוֹסִי כְּוָותַיְיהוּ דס"ל נָמֵי מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה:ועפי"ז יִתְיַישֵּׁב הֵיטֵב הוֹכָחַת הַתּוֹסָ' דְּלְעֵיל בִּשְׁמַעְתִּי' שֶׁדִּקְדְּקוּ מֵהַסֵּוְכָּ' דר"ה וכו' ר"ח ס"ל מִצְוֹת צ"כ דס"ל לְהַתּוֹסָ' דְּהָא בְּהָא תלי' דְּאִם תֹּאמַר דְּטִיבּוּל קַמָּא אעפ"י שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא לְהֶיכֵּרָא דְּתִינוֹקֶת הוּא מִצְוָה דְּרַבָּנַן וַדַּאי בָּעֵי כַּוָּנָה

אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּהָא דְּדָיֵיק בִּשְׁמַעְתִּי' מדר' יוֹסִי דס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּוְנָה הוּא אַלִּיבָּא דר"ח דקיימל"ן כְּוָוְתֵי' דִּמְבָרֵךְ אַטִּיבּוּל קַמָּא דַּחֲזָרַת עַל א"מ וּמִשּׁוּם הַבְּרָכָה וַדַּאי בָּעֵי כַּזַּיִת וְאִם אִיתָא דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה כְּבָר נָפֵיק לי' בְּטִיבּוּל קַמָּא וְאַמַּאי אָמַר דְּמִצְוָה לְהָבִי' לְפָנָיו עוֹד חֲזֶרֶת וכו' א"ו ס"ל מִצְוֹת צ"כ אֲבָל אַבַּיֵּי וְרָבָא בפ' לוּלָב הַגָּזוּל שָׁם ס"ל כְּרַב הוּנָא דְּאֵינוֹ מְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל קַמָּא וְסַגִּי לי' בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת וא"כ לָא מוּכָח מדר' יוֹסִי מִידֵּי דְּהָא דְּאָמַר מִצְוָה לְהָבִי' לְפָנָיו חֲזֶרֶת לָאו מִשּׁוּם דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּוְנָה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּטִיבּוּל קַמָּא לֹא הי' בּוֹ כַּזַּיִת וְהָא גּוּפֵי' אָתֵי לְאַשְׁמוֹעִינַן כְּרַב הוּנָא דְּטִיבּוּל קַמָּא לָא בָּעֵי כַּזַּיִת דְּלָא בָּעֵי בְּרוּכִי' עלי' חֵי נָמֵי אַשְׁמוֹעִינַן דְּמִצְוַת מָרוֹר הוּא בִּכְזַיִת מִשּׁוּם דְּאִתַּקַּשׁ לְמַצָּה דִּכְתִיב בי' אֲכִילָה וּלְאַפּוּקֵי מִדַּעַת הָרֹא"שׁ כָּאן בִּשְׁמַעְתִּי' סי' כ"ה שֶׁנִּרְאֶה מִלְּשׁוֹנוֹ דְּלַח בָּעֵי כַּזַּיִת בַּאֲכִילַת מָרוֹר אֶלָּא מִשּׁוּם הַבְּרָכָה הָא בְּדִיעֲבַד שֶׁכְּבָר אָכַל פָּחוֹת מִכַּזַּיִת יָצָא (וּכְבָר הִשִּׂיגוּ בָּזֶה בִּתְשׁוּ' שַׁאֲגַת ארי' סי' ך') וּלְעוֹלָם אִית לי' לר' יוֹסֵי ג"כ דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה וְאַמְּטוּ לְהָכִי מוּקִי אַבַּיֵּי וְרָבָא בפ' לוּלָב הַגָּזוּל שָׁם לדר' יוֹסֵי נָמֵי כְּוָוְתַיְיהוּ דס"ל מִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה: וּבְזֶה מְיֻוְשָׁב ג"כ מַה שֶׁדִּקְדַּקְנוּ לְמַעְלָה אַהָא דְּאָמַר רַב אַחָא ברי' דְּרָבָא מַהְדַּר אַשְׁאָר יַרְקֵי לְאַפּוֹקֵי נַפְשֵׁי' מִפְּלוּגְתָּא דְּתִיפּוֹק לי' בל"ז לְפִי מַאי דקיימל"ן כְּרַב חִסְדָּא דִּמְבָרֵךְ עַל טִיבּוּל קַמָּא וא"כ בָּעֵי כַּזַּיִת וְאִיהוּ וַדַּאי כְּאָבוּהָ ס"ל דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה וכ"ש לְמַאי דקיימל"ן לַהֲלָכָה כֵּן) וְהַשְׁתָּא נָפֵיק לי' בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁקּוֹדֶם הַמַּצָּה שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ וְאַמְּטוּ הָכִי בָּעֵי לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי ועפ"י הָאָמוּר א"ש דְּאַדְּרַבָּה מִדְּרָבָא אֲבוּהַּ דְּרַב אַחָא דְּאָמַר מִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה מוּכָח דס"ל כר"ה דְּלָא מְבָרֵךְ אַטִּיבּוּל קַמָּא וְסַגִּי בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת וא"כ לָא נָפֵיק בט"ק וְלָא בָּעֵי הַדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי א אִם לֹא לְאַפּוֹקֵי נַפְשֵׁי' תַּפְלֻוְגְתָּא וא"ש כַּנַ"ל: אָמְנָם בַּעַל הַמָּאוֹר כָּתַב בר"ה כ"ח דאע"ג דר' יוֹסִי ס"ל מִצְוֹת צ"כ לָא קיימל"ן כר"י בְּהָא אֶלָּא כְּרַבָּנָן דִּפְלִיגִי עלי' בַּבָּרַיְיתָא וְאָמְרִי אֲכָלוֹ בְּלֹא מִתְכַּוֵּין יָצָא (גַּם הָרְאָיָ' שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' בִּשְׁמַעְתִּי' דְּמִצְוֹת צ"כ כְּבָר יָשַׁבְנוּ לְמַעְלָה כַּנַ"ל) אוּלָם מַה שֶׁהֶחְלִיט בַּעַל הַמָּאוֹר שָׁם דר' יוֹסֵי וַדַּאי ס"ל מִצְוֹת צ"כ מֵהָא דאי' הָתָם בַּבָּרַיְיתָא דַּף כ"ט גַּבֵּי תְּקִיעַת שׁוֹפָר דְּבָעֵי ר' יוֹסֵי שֶׁיְּכַוֵּין שׁוֹמֵעַ וּמַשְׁמִיעַ וּמִינָּהּ דכ"ש דְּבָעֵי כַּוָּוְנָה לָצֵאת ע"ש קָשֶׁה טוּבָא א"כ אֵיךְ יְפַרְנֵס הָרַב הַסֻּוְגְיָ' דפ' לוּלָב הַגָּזוּל הַנָּ"ל דְּפָרִיךְ אדר' יוֹסֵי הָא מִדְּאַגְבְּהֵי' נָפֵיק וְהָא לר' יוֹסִי לָא נָפֵיק בְּלִי כַּוָּוְנָה וּבְיוֹתֵר קָשֶׁה עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת שָׁם שֶׁהֶחְלִיט ג"כ דר' יוֹסִי ס"ל וַדַּאי מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּוְנָה וְהוֹסִיף עוֹד לוֹמַר שֶׁגַּם מִדְּרָבָא שָׁם לָא מַכְרְעָא דס"ל מִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה דְּהָא דְּאָמַר בר"ה שָׁם לָצֵאת לָא בָּעֵי כַּוָּוְנָה אַלִּיבָּא דמ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה קָאָמַר וְלָא אַלִּיבָּא נַפְשֵׁי' ע"ש וַהֲלֹא בַּסֻּוְגְיָ' דְּלוּלָב הַגָּזוּל שָׁם מוּכָח דְּרָבָא גּוּפֵי' ס"ל מִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה אֲפִילּוּ לְרַבִּי יוֹסִי מִדְּהֻוְצְרַךְ לְאוֹקְמֵי לדר' יוֹסִי בְּשֶׁהוֹצִיאוּ בִּכְלִי הָרָ"ן בַּסֻּוְכָּה שָׁם דְּמִשָּׁם בְּאֵרָהּ דקיימל"ן מִצְוֹת א"צ כַּוָּוְנָה אִם לֹא שֶׁנֹּאמַר דס"ל לְרָבָא וְכֵן לְאַבַּיֵּי בָּתַר דְּקַבָּלָה מְרַבֶּה דַּאֲפִילּוּ לָמֶ"ד מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּוְנָה אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנַן אֲבָל מִדְּאוֹרָיְיתָא לכ"ע נָפֵיק בְּלִי כַּוָּוְנָה וְכֵיוָן דמה"ת מִדְּאַגְבְּהֵיהּ נָפֵיק תּוּ לָאו טוֹעֶה בִּדְבַר מִצְוָה הוּא וכמש"ל (וּבְעֵירוּבִין שָׁם לְפִי הַמַּסְקָנָא פְּלִיגִי בְּשַׁבָּת זְמַן תְּפִילִין הוּא ע"ש) וּמוּכָח לָהּ בְּמַסְקָנָא מֵהָא דר' אֶלְעָזָר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ גַּבֵּי מַתַּן דמי' דִּבְכוֹר דְּתַרְוַוְיְיהוּ ס"ל דִּכְשֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ עוֹבֵר בַּל תּוֹסִיף אֲפִילּוּ בְּלֹא כַּוָּוְנַת מִתְכַּוֵּין וּמִסְתָּמָא לָא פְּלִיג ר' יוֹסִי עֲלַיְיהוּ דְּרַבְּוָוְאתָא קַמָּאֵי דִּידֵי' שֶׁהֲרֵי רַבּוֹתָי' שֶׁל ר' עֲקִיבָא רַבּוֹ הָיוּ וְאִם אי' לָצֵאת בָּעֵי כַּוָּוְנָה מִדְּאוֹרַיְיתָא כ"ש לַעֲבוֹר בַּל תּוֹסִיף דְּאֵינוֹ עוֹבֵר

בְּלֹא מִתְכַּוְּנִין דְּהָא לַעֲבוֹר קַל מִלָּצֵאת כִּדְאָמַר רָבָא הָתָם בְּהֶדְיָ' אֶלָּא וַדַּאי ס"ל לְרָבָא דְּמִדְּאוֹרַיְיתָא אֲפִילּוּ לְרַבִּי יוֹסִי נָפֵיק בְּלִי מִתְכַּוְּנִין וְלָא בָּעֵי כַּוָּנָה אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן מש"ה פָּרִיךְ שַׁפִּיר הָא מִכַּיָּון דְּאַגְבְּהֵיהּ נָפֵיק בי' ואעפ"י שֶׁהָרַמְבַּ"ן בַּמִּלְחָמוֹת שָׁם יִישֵׁב דִּבְרֵי ר"א, ור"י דִּבְכוֹר בע"א יעוי"ש בְּאוֹרֶךְ מ"מ לְדַרְכֵּינוּ יִתָּכֵן כַּנַ"ל: **(הגה"ה וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה עוֹד עַל דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן בַּמִּלְחָמוֹ' שָׁם שר"ל דְּרָבָא אַלִּיבָּא דְּנַפְשֵׁיְ' נָמֵי ס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה מַהָא דאי' בפ"ק דְּפְסָחִים ד' ז' דְּרַב פַּפִּי מְשַׁמֵּי דְּרָבָא אָמַר לְבַעֵר חָמֵץ אֲבָל עַל בִּיעוּר לְשֶׁעָבַר מַשְׁמַע וּפָרִיךְ עלי' מֵהָא דְּתַנְיָא גַּבֵּי לוּלָב נְטָלוֹ לָצֵאת בּוֹ מְבָרֵךְ עַל נְעִילַת לוּלָב וּמְשַׁנֵּי הָתָם נָמֵי לְשֶׁעָבַר הוּא דְּמִדְּאַגְבְּהֵיהּ נָפֵיק בי' וע"כ מִשּׁוּם דְּמִצְוֹת א"ל כַּוָּנָה דְּהָא לֹא מְכַוְּנִין לָצֵאת בּוֹ קוֹדֶם הַבְּרָכָה כמ"ש הַתּוֹסָ' בְּסֻוכָּה שָׁם וְכֵן מוּכָח עוֹד בִּפְסָחִים שָׁם בד"ה לָצֵאת שֶׁכָּתְבוּ דִּכְשֶׁאַד' נוֹטֵל לוּלָב א"צ לְהָפְכוֹ (קוֹדֶם הַבְּרָכָה בִּשְׁבִיל שֶׁיְּהֵא עוֹבֵר לַעֲשָׂיָיתוֹ) שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָצֵאת בְּאוֹתָהּ נְטִילָה עכ"ל ר"ל קוֹדֶם הַבְּרָכָה וּמִדְּלָא, כִּתְבֵי שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּכַוְּנִין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא לָצֵאת בִּנְטִילָה זוֹ עַד אַחַר הַבְּרָכָה אֶלָּא כָּתְבוּ בִּפְשִׁיטוּת שֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לָצֵאת מַשְׁמַע דר"ל דִּסְתָמָא כֵּן הוּא וְהַיְינוּ מִשּׁוּם דְּאָזְלִי לְטַעְמַיְיהוּ כָּאן בד' קט"ו שֶׁפָּסְקוּ מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה וְהָא דְּאָמְרִי' בַּשַּׁ"ס מִדְּאַגְבְּהֵיהּ נָפֵיק אַלִּיבָּא דְּרָבָא קָאֵי דְּאָזֵיל לְטַעְמַיְ' בר"ה שָׁם דס"ל מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וְהָא דְּמְבָרְכִי' עַל נְטִילַת לוּלָב ג"כ א"ש לְדִידַן דקיימל"ן עַל בִּיעוּר נָמֵי לְהַבָּא מַשְׁמַע כַּנַ"ל מ"מ מוּכָח אַלִּיבָּא דְּרָבָא שָׁם דס"ל מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וְאוּלַי סוֹבֵר כֵּיוָן דקיימל"ן בְּמַסְקָנָא כְּרַב פָּפָּא מְשַׁמֵּיְ' דְּרָבָא דְּעַל בִּיעוּר נָמֵי לְהַבָּא מַשְׁמַע תּוּ לָא מַכְרָעָא מִדְּרָבָא מִידִי כַּנַ"ל:)** תִּבְנָא לְדִינָא דְּלִעֵיל שֶׁכְּבָר הוֹכַחְנוּ לְפִי הַסְכָּמַת הַטּוּר והש"ע וְהָאַחֲרוֹנִים דְּבַאֲכִילַת מָרוֹר מִיהַת א"צ כַּוָּנָה בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּטְבִילַת קַמָּא לָא בָּעֵי כַּוָּנַת כְּדֵי לְיַיְשֵׁב הוֹכָחַת הַתּוֹסָ' שֶׁהוֹכִיחוּ מר"ה ור"ח וְכוּלְּהוּ אָמוֹרָאֵי וּסְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס דְּכוּלְּהוּ ס"ל דְּמִצְוֹת מָרוֹר נָמֵי בָּעֵי כַּוָּנָה דאל"כ לָמָּה לי' לר"ח לְהַדְּ טַעְמָא דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרִיסוֹ וכו' תִּיפּוֹק לי' מִשּׁוּם דְּכָבָר נָפֵיק בְּטְבִילַת קַמָּא אֲפִילּוּ בְּלִי כַּוָּנָה וְאִם יְכָרֵךְ השת' בְּטְבִילַת שֵׁנִי יהי' בְּרָכָה לְבַטָּלָה וְאֵין לְיַיְשֵׁב בְּזֶה אֶלָּא כְּשֶׁנֶּאֱמַר דְּטְבִילַת קַמָּא לָא בָּעֵי כַּזַּיִת וא"כ אֶפְשָׁר דְּאָכִיל בְּטְבִילַת קַמָּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וְלָא נָפֵיק בי' עַד טְבִילַת שֵׁנִי ואע"ג דְּאַכַּתִּי אֵיכָא לְהַכּוּתֵי מְמַתְנִיתִין דְּלָא קָתָנֵי אֲשִׁיעוּרָא וּמַשְׁמַע דְּמָצֵי אָכִיל כַּמָּה דְּבָעֵי אֲפִילּוּ כַּזַּיִת וְיוֹתֵר וְאִם אִיתָא דְּאַטְבִילַת שֵׁנִי בָּעֵי לְבָרוֹכֵי הי' לוֹ לַתַּנָּא דְּמַתְנִיתִין לְהַתְנוֹת שֶׁלֹּא יֹאכַל אֶלָּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת בִּכְדֵי שֶׁיּוּכַל לְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר בְּטְבִילַת שֵׁנִי וג"כ יֹאכַל הַמָּרוֹר בִּזְמַנּוֹ אַחַר הַמַּצָּה אֶלָּא וַדַּאי דְּמְבָרֵךְ אַטְבִילַת קַמָּא וּמְשׁוּם הַבְּרָכָה בָּעֵי כַּזַּיִת וּמִדְּלָא פָּרִיךְ לי' מִמַּתְנִיתִין בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה וְלָא נָפֵיק בְּטְבִילַת קַמָּא לְעוֹלָם וכמש"ל בְּיִשּׁוּב דַּעַת הַתּוֹסָ' מ"מ אֵין זֶה קוֹשְׁיָ' כָּל כָּךְ דִּנְהִי דְּרַב הוּנָא ס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה מ"מ מדר"ח אֵין הוֹכָחָה כָּל כָּךְ כֵּיוָן דְּמִגּוּפֵי' לֹא מָצֵי פָּרִיךְ דְּהָא מָצֵי אָכִיל פָּחוֹת מִכְּזַיִת אֶלָּא מִכֹּחַ מַשְׁמָעוּ' הַמִּשְׁנָה דְּמַשְׁמַע דְּאָכִיל כַּמָּה דְּבָעֵי עֲדֵיפָא לי' לְהַקְשׁוֹת מִגּוּפֵי' דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרִיסוֹ וכו' דְּהָא מַתְנִיתִין גּוּפֵי' טַעְמָא בָּעֵי אַמַּאי לֹא תִּקְנוּ שֶׁיֹּאכַל פָּחוֹת מִכַּזַּיִת כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר בִּזְמַנּוֹ אַחַר הַמַּצָּה וְיָבֵרְךְ ג"כ בְּטְבִילַת שֵׁנִי כְּמִצְוָתוֹ וע"כ מִשּׁוּם הַאי טַעְמָא דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרִיסוֹ וכו' מש"ה נָקֵט לי' הַךְ טַעְמָא וְתוּ דהו"מ לְמִדְּחַ"יְ דְּמַתְנִיתִין אָתֵי כר' יוֹסִי דס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה וְלָא נָפֵיק בְּטְבִילַת קַמָּא אפי' בְּכַזַּיִת וְלָא קיימל"ן הָכִי וּלְדִידַן דא"צ כַּוָּנָה אָכִיל בְּטְבִילַת קַמָּא פָּחוֹת מִכַּזַּיִת מש"ה הֲוְצְרַךְ לְהַקְשׁוֹת מֵהָא דְּאַחַר שֶׁמִּילֵּא כְּרִיסוֹ וכו' וְהַתּוֹסָ' לְטַעְמַיְיהוּ בְּזֶה לְקַמָּן קט"ז

ד"ה תַּגְרֵי וכו' כָּתְבוּ דר' יוֹסֵי ס"ל חֲרוֹסֶת מִצְוָה וּמַתְנִי' קָתָנֵי אע"פ שֶׁאֵין חֲרוֹסֶת מִצְוָה כמש"ל וְעוֹד שֶׁכָּתְבוּ בר"ה כ"ח דְּלָמָּ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה ס"ל דְּגַם לר' יוֹסֵי א"צ כַּוָּנָה כמ"ש לְמַעְלָה וא"ש וא"כ מוּכָח מֵהַסְּוּגְיָא לְפִי הַסְּכָמַת הַהֲלָכָה בש"ע דְּטִיבּוּל קָמָא לָא בָּעֵי כַּוָּנַת וּמַדְבְּרֵי הַתּוֹסָ' ג"כ אֵין הֶכְרֵעַ דְּלֹא ס"ל כֵּן וְתוּ אפי"ת שֶׁדַּעַת הַתּוֹסָ' כָּאן הוּא דְּטִיבּוּל קָמָא בָּעֵי כַּוָּנַת וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה קָצָת מִלְּשׁוֹנָם בְּדַף ק"ג ב' ד"ה רַב אַשִׁי שֶׁכָּתַב בְּסָתָם שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ אַחַר טִיבּוּל קָמָא בּוֹרֵא נְפָשׁוֹת זֶהוּ לְפִי שִׁיטָתָם בְּכָאן שֶׁהִכְרִיעוּ לַהֲלָכָה דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אֲבָל בְּסֵנוֹכָּה ל"ט א' ד"ה עוֹבֵר לַעֲשִׂיָּתָן תַּבְרָא לְגִזֵּיזֵיהוּ וְכָתְבוּ בְּפִשְׁיטוּת דא"צ כַּוָּנָה וְז"ל דאע"ג דְּאָמְרִי' בְּסוֹף ר"ה דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וכו' וְאִם כֵּן לְפִי שִׁיטָתָם שָׁם מוּכָח מִסֶּוּגְיָא דְּהָכָא דְּטִיבּוּל קָמָא לָא בָּעֵי כְּזַיִת וְכַנַ"ל.

אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְהָבִין עוֹד בְּתוֹסָ' ד"ה מַתְקִיף שֶׁכָּתְבוּ לְרַב חִסְדָּא מְבָרֵךְ בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן עַל אֲכִילַת מָרוֹר אע"ג דְּעִיקַּר מִצְוַת מָרוֹר לָא נָפֵיק אֶלָּא בְּטִיבּוּל שֵׁנִי אַחַר מַצָּה מוֹעֶלֶת הַבְּרָכָה שֶׁבֵּירֵךְ בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן לְטִיבּוּל שֵׁנִי מֵאַחַר שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ וְעַד בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן מִידֵי דַּהֲוָה אַבִּרְכַּת שׁוֹפָר וכו' דְּלִכְאוֹרָה זֶה סוֹתֵר לִמ"ש בְּדִבּוּר הַסָּמוּךְ שאח"כ דְּבִרְכַּת פְּרִי הָאֲדָמָה שֶׁבְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן אֵינוֹ יָכוֹל לְפָטוֹר הַמָּרוֹר שֶׁבְּטִיבּוּל שֵׁנִי מִשּׁוּם דְּהַגָּדָה וְהַלֵּל הֲוָה הֶפְסֵק וא"כ גַּם לָעִנְיָן בִּרְכַּת עַל אֲכִילַת מָרוֹר שֶׁבְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן לֹא יוֹעִיל לְטִיבּוּל הַשֵּׁנִי מִשּׁוּם הֶפְסֵק דְּהַגָּדָה וְהַלֵּל וּבְהֶכְרֵחַ לְיַיֵּשֵׁב זֶה ע"פ מ"ש הַתּוֹסָ' בְּדַף ק"ג ב' ד"ה רַב אַשִׁי דְּהַטַּעַם דְּהַגָּדָה הֲוָה הֶפְסֵק מִשּׁוּם דְּכְשֶׁהִתְחִיל לוֹמַר בִּרְכַּת אֲשֶׁר גְּאָלָנוּ נֶאֱסַר לוֹ לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וַהֲוָה כְּמוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן דְּמַפְסִיק ע"ש וא"כ זֶה דַּוְקָא בְּבִרְכַּת פְּרִי הָאֲדָמָה שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין וְכָל שֶׁנֶּאֱסַר לוֹ לֶאֱכוֹל וְלִיהָנוֹת הֲוָה הֶפְסֵק עַל מַה שֶׁרוֹצֶה לֶהַנוֹת וְלֶאֱכוֹל משא"כ בִּרְכַּת עַל אֲכִילַת מָרוֹר שֶׁהוּא בִּרְכַּת הַמִּצְוָה דְּלָא תָּלִינַן בַּהֲנָאָה לֹא אִיכְפַּת לָן בְּמַה שֶׁנֶּאֱסַר לֶאֱכֹל בֵּינְתַיִם מש"ה לָא הֲוָה הַגָּדָה וְהַלֵּל הֶפְסֵק וְכֵיוָן שֶׁכֵּן חוֹזֵר וְנִיעוֹר קוּשְׁיָ' מָהָרָ"ל מִפְּרָאג הַנָּ"ל אַהָא דְּדָיֵיק רֵישׁ לָקִישׁ דָּא מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה לָמָּה לִי תְּרֵי טִיבּוּלֵי הָא נָפֵיק לֵיהּ בְּטִיבּוּל קָמָא הָא טִיבּוּל קָמָא אֵין בּוֹ כְּזַיִת וּמַה שֶׁיָּשַׁבְנוּ לְמַעְלָה ע"פ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּרֵישׁ לָקִישׁ ס"ל כְּרַב חִסְדָּא דְּמְבָרֵךְ אַטִּיבּוּל קָמָא עַל אֲכִילַת מָרוֹר ומש"ה בָּעֵי כַּזַּיִת דְּאֵין אֲכִילָה פְּחוּתָה מִכַּזַּיִת משא"כ בְּעָלְמָא אַכַּתִּי קָשֶׁה תֵּה בְּכָךְ דְּאֵין אֲכִילָה פְּחוּתָה מִכַּזַּיִת אַכַּתִּי יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר עַל סְמַךְ טִיבּוּל הַשֵּׁנִי שֶׁאוֹכֵל בּוֹ כַּזַּיִת כֵּינָן דְּהַגָּדָה וְהַלֵּל לָא הֲוָה הֶפְסֵק לְעִנְיַן בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא דְּהָא לר"ל דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה אפי' בַּאֲכִילַת כַּזַּיִת לָא נָפֵיק הַשְׁתָּא מִשּׁוּם דְּלָא מְכַוִּין לְמִצְוָה וְאַפ"ה מְבָרֵךְ וְצִיְּונוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר מִשּׁוּם דְּקָאֵי עַל הַמָּרוֹר שֶׁבְּטִיבּוּל שֵׁנִי דְּנָפֵיק בי' א"כ בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת נָמֵי יָכוֹל לְבָרֵךְ עלי' עַל סְמַךְ שֶׁיֹּאכַל כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל שֵׁנִי וְהָא תִּינַח לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת דְּלְעֵיל דס"ל אַלִּיבָּא דר"ח שֶׁמְּבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר בְּטִיבּוּל קָמָא צָרִיךְ הוּא לְכַוִּין וְלָצֵאת בְּטִיבּוּל קָמָא דַּוְקָא כֵּיוָן שֶׁבֵּירֵךְ עָלָיו וְדִיוּקָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה הוּא מִשּׁוּם דס"ל כְּרַב הוּנָא דְּאִינוֹ מְבָרֵךְ אַטִּיבּוּל קָמָא א"ש כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה בְּאוֹרֶךְ אֲבָל לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' אֵינוֹ עוֹלֶה יִשּׁוּב זֶה דְּאֵין לוֹמַר דְּמְדַיֵּיק מֵהָא דְּלָא קָפֵיד בְּמַתְנִי' אַשִּׁיעוּרָא דְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת כְּדֵי שֶׁיָּצָא יְדֵי חוֹבַת מָרוֹר בִּזְמַנּוֹ אַחַר הַמַּצָּה דא"כ לָא מְשַׁנֵּי מִידֵי דְּהָא אֲפִילּוּ לר"ח יָכוֹל לֶאֱכוֹל פָּחוֹת מִכַּזַּיִת וכ"ש לְרַב הוּנָא וְעַיֵּין אוּלָם לע"ד מֵהָא לָא תַּבְרָא דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דמשו"ה מוֹעֶלֶת הַבְּרָכָה שֶׁבֵּירֵךְ בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן לְטִיבּוּל שֵׁנִי מֵאַחַר שֶׁאוֹכֵל מִמֶּנּוּ מְעַט בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן מַשְׁמַע דְּבִלֹּא אֲכִילָה וַדַּאי הֲוָה הַגָּדָה וְהַלֵּל הֶפְסֵק גַּם

לְבִרְכַּת הַמָּצָה (וְלֹא דָּתִי לִגְבִיל לְתוֹרִי) וְכֵינָן דְּמִשּׁוּם אֲכִילָה הוּא דְּלָא חֲשִׁיב הֶפְסֵק כָּל שֶׁבֵּירַךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר דְּהַיְינוּ כַּזַּיִת וְלֹא אָכַל מִמֶּנּוּ כַּזַּיִת הָנָה כְּלֹא אָכַל כְּלָל וְתַדַּע שֶׁהֲרֵי הַתּוֹסָ' מְדַמִּין זֶה לִתְקִיעוֹת שׁוֹפָר שֶׁמְּבָרֵךְ עַל תְּקִיעוֹת דִּישִׁיבָה וּמוֹעֶלֶת הַבְּרָכָה לַתְּקִיעוֹת שֶׁבַּעֲמִידָה שֶׁהֵם עִיקָּר וְנַעֲשׂוֹת עַל סֵדֶר הַבְּרָכוֹת וְלִכְאוֹרָה אֵין הַדְּמְיוֹן עוֹלֶה יָפֶה דְּהָתָם שְׁנֵיהֶם מִצְוָה הֵם דְּהָא אֵין הַבְּרָכוֹת מְעַכְּבוֹת הַתְּקִיעוֹת אֶלָּא שֶׁזֶּה עִיקָּר וְזֶה טָפֵל משא"כ הָכָא בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן לָצֵאת בּוֹ יְדֵי מָרוֹר וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם כְּלָל הַאֵיךְ יְבָרֵךְ עָלָיו וְצִיְּונוּ עַל אֲכִילַת מָרוֹר וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דס"ל לְהַתּוֹסָ' כְּדַעַת הָרֹא"ש שֶׁהֵבִיא הַטּוּר בסי' תפ"ד שֶׁכָּתַב דְּטִיבּוּל קַמָּא כֵּינָן שֶׁתַּקָּנַת חֲכָמִים הוּא אֲפִילּוּ בִּרְכַּת פְּרִי הָאֲדָמָה דִּילֵיהּ חָשׁוּב כִּבְרִכַּת הַמָּצָה (וּמַה שֶּׁתָּמַהּ הב"ח שָׁם ע"ז עַיֵּין פר"ח שֶׁמְּיַישֵּׁב בְּטוֹב) ע"כ וא"כ שֶׁגַּם הַטִּיבּוּל קַמָּא מִצְוָה דְּרַבָּנָן הוּא כְּשֶׁאוֹכֵל מָרוֹר בְּטִיבּוּל קַמָּא דָּמֵי מַמָּשׁ לִתְקִיעַת מְיֻשָּׁב וּמְעֻמָּד דְּהָא טִיבּוּל קַמָּא נָמֵי מִצְוָה דְּרַבָּנָן הוּא וְשַׁיָּיךְ בֵּיהּ וְצִיְּונוּ וְגַם מָרוֹר בזה"ז דְּטִיבּוּל שֵׁנִי אֵינוֹ אֶלָּא דְּרַבָּנָן אֶלָּא שֶׁהוּא עִיקַּר הַמִּצְוָה וְהָרִאשׁוֹן טָפֵל לוֹ משו"ה מוֹעִיל הַבְּרָכָה שֶׁבֵּירַךְ בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן עַל אֲכִילַת מָרוֹר גַּם לְטִיבּוּל הַשֵּׁנִי כְּשֶׁאוֹכֵל כַּזַּיִת מִמֶּנּוּ כְּמוֹ גַּבֵּי שׁוֹפָר אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל כַּזַּיִת לֹא יוּכַל לְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר דְּהָא אֲכִילָה בְּכַזַּיִת הוּא וְאֵינוֹ עוֹלֶה הַבְּרָכָה לַאֲכִילָה זוֹ כְּלָל וּכְמִי שֶׁלֹּא אָכַל כְּלָל דְּמִי וְלָא דָּמֵי לִתְקִיעוֹת וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת מִדִּבְרֵי הָרֹא"ש סי' כ"ה שֶׁכָּתַב דְּטִיבּוּל קַמָּא לָא בָּעֵי כַּזַּיִת הוֹאִיל וְאֵין מַזְכִּירִין עָלָיו אֲכִילָה תִּשְׁמַע הָא כְּשֶׁמְּבָרֵךְ עַל אֲכִילָה צָרִיךְ כַּזַּיִת וְכֵינָן דלר"ח ע"כ צָרִיךְ לֶאֱכֹל כַּזַּיִת בְּטִיבּוּל קֶמַח עוֹלָה כָּל הַס�ֻּוגְיָא כַּהוֹגֶן גַּם לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה וּלְפִי שִׁיטַת הַתּוֹסָ' פֶּרֶק לוּלָב הַגָּזוּל דַּף ל"ט שֶׁפָּסַק כמ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וְכֵן לְפִי הִסְכָּמַת הַהֲלָכָה בַּטּוּר ושו"ע וְאַחֲרוֹנִים כְּהָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁפָּסַק דְּבְמִידֵי דַּאֲכִילָה וַדַּאי לָא בָּעֵינַן כַּוָּנָה הַסֻּוגְיָא מוֹכַחַת וַדַּאי דְּטִיבּוּל קַמָּא לָא בָּעֵי כַּזַּיִת (וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ח מה' חָמֵץ וּמַצָּה שֶׁכָּתַב דְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן בָּעֵי כַּזַּיִת כְּבָר כָּתַב בְּהַגְהָמַיי' שָׁם לְהוֹכִיחַ שט"ס הוּא שֶׁנָּפַל בִּדְבָרָיו ע"ש) בְּהָא נָחֲתִי וּבְהָא סָלְקִ דְּאֵין לָזוּז מִפְּסַק הש"ע דְּטִיבּוּל קַמָּא לָא בָּעֵי כַּזַּיִת וְתוּ לָא מִידִּי: הק' כְּאוֹב מֹשֶׁה זְאֵב שָׁם קיד א' בפרשב"ם בְּמַתְנִי' מְטַבֵּל חֲזֶרֶת וכו' וְהַאי טִיבּוּל לָאו בַּחֲרוֹסֶת הוּא מִדְּקָנֵי לְקַמָּן וּבְסֵיפָא) הֲבִיאוּ לְפָנָיו מַצָּה וַחֲזֶרֶת וַחֲרוֹסֶת מִכְּלָל דַּעֲדַיִין לֹא הֲבִיאוּ עכ"ל וְהָקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דְּהָא חֲרֹסֶת הוּא מִשּׁוּם קָפָא דַּחֲזֶרֶת א"כ חֲזֶרֶת קַמָּא נָמֵי בָּעֵי חֲרוֹסֶת ותי' הָרֹא"ש בְּשֵׁם הר' יוֹנָה מִשּׁוּם שֶׁטִּיבּוּל רִאשׁוֹן אֵינוֹ לְחִיּוּב אֶלָּא לְהֶיכְרָא בְּעָלְמָא וּרְגִילִין כָּל הַשָּׁנָה שֶׁאוֹכְלִין חֲזֶרֶת בְּלֹא חֲרוֹסֶת וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לִקָּפָא גַּם עַתָּה נָמֵי לֹא חָשׁוּ חֲכָמִים אִם יַאֲכִילוּהוּ בְּלֹא חֲרוֹסֶת כְּמוֹ שֶׁעוֹשִׂים בְּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה אֲבָל טִיבּוּל שֵׁנִי שֶׁהוּא לְמִצְוָה הִזְהִירוּ חֲכָמִים שֶׁלֹּא יְהֵא בּוֹ חֲשַׁשׁ סַכָּנָה (ר"ל מִשּׁוּם דַּרְכֵי נוֹעַם) עכ"ל וְקָשֶׁה טוּבָא דְּהָא בגמ' דָּחֵינַן דִּלְעוֹלָם מַתְנִי' אתי' כמ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וּבַטִּיבּוּל קַמָּא נָפֵיק יְדֵי חוֹבָתוֹ וְטִיבּוּל שֵׁנִי לֹא בָּא אֶלָּא לְהֶיכְרָא וא"כ אִפְּכָא מִבַּעְיָ' לָן לְהָבִיא חֲרוֹסֶת לְטִיבּוּל קַמָּא שֶׁהוּא לְמִצְוָה וְעָלָיו הוּא מְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מָרוֹר וְטִיבּוּל שֵׁנִי שֶׁהוּא לְהֶיכְרָא לָא בָּעֵי חֲרוֹסֶת וְהֵיכָא תְּנַן בְּמַתְנִיתִין דְּמְבִיאִין הַחֲרוֹסֶת בְּטִיבּוּל שֵׁנִי וּבַטִּיבּוּל קַמָּא לָא אַדְּכַר חֲרוֹסֶת וּמַה שנלע"ד לְיַיְשֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש רַבֵּינוּ יוֹנָה פ"ק דִּבְרָכוֹת דַּף י"ב בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ"ם ז"ל גּוּפִי' דַּאֲפִילּוּ לָמַ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה ה"מ בִּסְתָם אֲבָל כְּשֶׁמְּכַוִּין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא לָצֵאת אֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ עַל כָּרְחוֹ וּכְבָר הִקְשִׁינוּ בִּתְשׁוּ' דְּלְעֵיל דא"כ הֵיכִי דָּיֵיק רֵישׁ לָקִישׁ דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה דאל"כ כְּבָר נָפֵיק לִי' בְּטִיבּוּל קַמָּא

וְנִמְצָא שֶׁאָכַל הַמָּרוֹר קוֹדֶם הַמַּצָּה שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ וְהוּ"ל לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי הָא אֶפְשָׁר דְּמִכַּוֵּין לְהֶדְיָ' בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁלֹּא לָצֵאת בּוֹ דְּאָז לָא נָפֵיק בי' עַל כָּרְחוֹ אֶלָּא בְּטִיבּוּל שֵׁנִי כְּמִצְוָתוֹ ומש"ה לָא בָּעֵי אַהֲדּוּרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי וְשָׁם יָשַׁבְנוּ עפ"י מ"ש הָאַלְיָ' רַבָּה סי' תפ"ט בְּשֵׁם מַהֲר"ש הַלֵּוִי בְּדִין סְפִירָה דְּאֵין לִסְמוֹךְ ע"ז שֶׁיְּכַוֵּין שֶׁלֹּא לָצֵאת שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְלֹא יְכַוֵּין כֵּן ע"ש וכ"כ הט"ז בסי' תרנ"א ס"ק ה' ע"ש וה"נ דָּיֵיק רֵישׁ לָקִישׁ שַׁפִּיר דְּאִם אִיתָא דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה הוּ"ל לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי מה"ט דְּשֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיֹאכַל סְתָם בְּלִי מִתְכַּוֵּין שֶׁלֹּא לָצֵאת וְאָז נָפֵיק לי' בְּטִיבּוּל קַמָּא וְנִמְצָא שֶׁאָכַל הַמָּרוֹר קוֹדֶם הַמַּצָּה שֶׁלֹּא כְּמִצְוָתוֹ וְדָחֵי הַשַּׁ"ס דִּלְעוֹלָם מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וּבֵין שֶׁיְּכַוֵּין שֶׁלֹּא לָצֵאת אוֹ סְתָם שֶׁלֹּא יְכַוֵּין דְּנָפֵיק בְּטִיבּוּל קַמָּא בָּעֵי תְּרֵי טִיבּוּלֵי מִשּׁוּם הֶיְכְּרָא לְתִינוֹקֶת וְאֵין הָכִי נָמֵי דְּמַהְדְּרִי' אַשְׁאָר יַרְקֵי כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר אַחַר הַמַּצָּה וּמַתְנִיתִין בִּדְלֵיכָּא שְׁאָר יַרְקֵי כְּמוֹ שפי' הַתּוֹסָ' לְהֶדְיָ' וּבָזֶה עָלוּ דִּבְרֵי רַבֵּינוּ יוֹנָה כְּהוֹגֶן דְּעַד כָּאן לָא אָמְרִי' בַּשַּׁ"ס דְּנָפֵיק לי' בְּטִיבּוּל קַמָּא אֶלָּא לְעִנְיַן דְּבָעֵי לְאַהְדּוֹרֵי אַשְׁאָר יַרְקֵי מֵחֲשַׁשׁ שֶׁמָּא לֹא יְכַוֵּין בּוֹ שֶׁלֹּא לָצֵאת דְּלָאו כ"ע דִּינֵי גְּמִירִי אוֹ שֶׁמָּא יִשְׁכַּח אֲבָל לְפִי הָאֱמֶת בְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא חֲזֶרֶת לְטִיבּוּל רִאשׁוֹן צָרִיךְ הוּא לְכַוֵּין שֶׁלֹּא לָצֵאת בּוֹ יְדֵי מָרוֹר אֶלָּא בְּטִיבּוּל שֵׁנִי שֶׁאַחַר הַמַּצָּה כְּדֵי שֶׁיֹּאכַל הַמָּרוֹר בְּזִמַּנּוֹ מש"ה לָא אַדְכַר חַרוֹסֶת בְּטִיבּוּל קַמָּא דְּאֵינוֹ מִצְוָה דְּהָא אֵינוֹ יוֹצֵא בּוֹ בַּעַל כָּרְחוֹ אֶלָּא בְּטִיבּוּל שֵׁנִי שֶׁהוּא לְמִצְוָה וא"ש כַּנַ"ל: וּבָזֶה מְיֻשָּׁב ג"כ מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָבִין עוֹד בַּגְּמָרָא דְּדָיֵיק אדר"י מַאי מִצְוָה וכו' א"כ בְּמַתְנִיתִין נַמִּי תִּקְשֵׁי דְּקָתָנֵי סֵיפָא אעפ"י שֶׁאֵין חֲרוֹסֶת מִצְוָה מַשְׁמַע הָא חֲזֶרֶת מִצְוָה וְהָא נָפֵיק לי' בְּטִיבּוּל קַמָּא וּלְדִבְרֵי הר"ש ור"י א"ש דְּוַדַּאי אדר' יוֹסִי דְּיֵיק שַׁפִּיר דס"ל מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה דְּאֵין לוֹמַר דְּאַיְירִי ר' יוֹסִי בְּשֶׁהָיָ' מִתְכַּוֵּין בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא לָצֵאת בּוֹ לְהֶדְיָ' דא"כ מַאי אעפ"י שֶׁטִּיבֵּל בַּחֲזֶרֶת וּמַאי קמל"ן בְּהָא פְּשִׁיטָא דְּלָא יָצָא בְּטִיבּוּל קַמָּא מֵאַחַר שֶׁנִּתְכַּוֵּין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא יָצָא בּוֹ לָא נָפֵיק בי' עַל כָּרְחוֹ אֲבָל בְּמַתְנִיתִין דְּאַיְירִי בִּלְכַתְּחִלָּה שַׁפִּיר מָצֵי ו לְמֵימַר דְּאַיְירִי בְּהָכִי דְּהָא קוּשְׁטָא הוּא שֶׁצָּרִיךְ לְכַוֵּין בְּטִיבּוּל קַמָּא שֶׁלֹּא יָצָא בּוֹ וְכַנַ"ל וא"ש: אוּלָם לְדַעַת הָרָ"ן בְּשֵׁם הָרֹאֹ"ה הֵבִיאוּ בס' טוּרֵי אֶבֶן בר"ה כ"ח שֶׁסּוֹבֵר דַּאֲפִילּוּ בְּמִתְכַּוֵּין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא לָצֵאת יוֹצֵא בּוֹ עַל כָּרְחוֹ שֶׁלֹּא מִטּוֹבָתוֹ **(הגה"ה וּבֶאֱמֶת לֹא נִמְצָא כֵּן בְּהֶדְיָ' בְּהָרָ"ן בְּשׁוּם מָקוֹם אֲבָל יִרְאֶה שֶׁהוֹצִיא כֵּן עפ"י מ"ש הב"י בסי' תע"ה בְּשֵׁם רַבֵּינוּ יְרֻחָם שֶׁכָּתַב בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' אַהָא דאי' בר"ה כ"ח כְּפָאוּהוּ פַּרְסִיִּים וְאָכַל מַצָּה וְלָא דְּאַיְירִי שהי' סָבוּר שֶׁהוּא חָמֵץ וְנִמְצָא שֶׁאָכַל מַצָּה אֲבָל אִם יָדַע שֶׁהִיא מַצָּה וְלֹא רָצָה לֶאֱכֹלָהּ וּכְפָאוּהוּ וְאָכְלָה לֹא יָצָא וַאֲפִילּוּ לָמָ"ד דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה אִם מִתְכַּוֵּין שֶׁלֹּא לָצֵאת לֹא יָצָא עכ"ל וְהָרָ"ן בפ' עַרְבֵי פְּסָחִים כָּתַב בְּשֵׁם הָרֹאֹ"ה לְהֶפֶךְ דְּאַיְירִי דַּוְקָא בְּשֶׁיָּדַע שֶׁהוּא מַצָּה וְהַיּוֹם פֶּסַח אֲבָל כְּשֶׁלֹּא יָדַע שֶׁהוּא מַצָּה לֹא יָצָא ע"ש וְכֵן פָּסַק הש"ע שָׁם א"כ מוּכָח דַּאֲפִילּוּ מִתְכַּוֵּין שֶׁלֹּא לָצֵאת אֶלָּא שֶׁאוֹכֵל בִּכְפִיָ' נַמִּי יָצָא עַל כָּרְחוֹ וצ"ע דבר"ה שָׁם הבי' הָרָ"ן דְּבְרֵי הָרַשְׁבָּ"ם בְּפִשִׁיטוּת דְּכֹל שֶׁמְּכַוֵּון שֶׁלֹּא לָצֵאת לֹא יָצָא בע"כ וְכֵן הָרַמָּ"א בסי' תפ"ט ס"ג בהגה"ה כָּתַב אִם הָיָה דַּעְתּוֹ שֶׁלֹּא לָצֵאת לֹא יָצָא וְיִרְאֶה שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין מִידִי דַּאֲכִילָה כֵּיוָן שֶׁנֶּהֱנָה יָצָא אֲפִילּוּ בְּמְכַוֵּין שֶׁלֹּא לָצֵאת משא"כ בְּשְׁאָר מִצְוֹת כמ"ש הָרָ"ן לְדַעַת הָרַמְבָּ"ם בְּעִיקַּר דִּין מִצְוֹת צְרִיכוֹת כַּוָּנָה לְחַלֵּק בָּזֶה דְּבְשְׁאָר מִצְוֹת בָּעֵי כַּוָּנָה וּבְמִידִי דַּאֲכִילָה לָא בָּעֵי כַּוָּנָה ה"נ יֵשׁ)** וְלָזֶה הִסְכִּים הָרַב בס' טוּרֵי אֶבֶן שָׁם וְהָאֱרִיךְ בִּרְאָיוֹת יעוי"ש א"כ הָדְרָא קוּשְׁיָ' לְדִבְרֵי כֵּיוָן דְּלָמָ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה יָצָא בְּטִיבּוּל רִאשׁוֹן עַל

כָּרְחוֹ וְטִיבּוּל שֵׁנִי אֵינוֹ אֶלָּא לְהֶיכְרָא דְּתִינּוֹקֶת דְּלָאו מִצְוָה הִיא הֵיכָא קָתָנֵי בְּטִיבּוּל שֵׁנִי דְּמְבִיאִין לְפָנָיו מַצָּה חֲזֶרֶת וַחֲרוֹסֶת אעפ"י שֶׁאֵין חֲרוֹסֶת מִצְוָה דְּמַשְׁמַע הָא חֲזֶרֶת מִצְוָה וְהָא חֲזֶרֶת נָמֵי לָאו מִצְוָה הִיא אֶלָּא לְהֶיכְרָא בְּעָלְמָא וְיִרְאֶה לְפָרֵשׁ דְּהָא דְּאָמַר אעפ"י שֶׁאֵין חֲרוֹסֶת מִצְוָה אַבְּעָלְמָא קָחֵי הֵיכָא דְּמְטַבֵּל טִיבּוּל קָמָא בִּשְׂאָר יְרָקִי ור"ל אעפ"י שֶׁאֵין הַחֲרוֹסֶת מִצְוָה בְּשׁוּם פַּעַם משא"כ חֲזֶרֶת וַדַּאי מִצְוָה הִיא מִצַּד עַצְמוֹ אוֹ בְּטִיבּוּל קָמָא אוֹ בְּטִיבּוּל שֵׁנִי כְּשֶׁטִּיבְּלוּ בָּרִאשׁוֹנָה בִּשְׂאָר יְרָקִי וא"ש וְתִיתֵי לִי שאח"כ מָצָאתִי הַאי קוּשְׁיָא וְהַאי פֵּירוּקָא בִּירוּשַׁלְמִי לְהֶדְיָא שלי"ת שֶׁכְּיוֹצֵנְתִי לְדַעַת רז"ל וְיִתָּכֵן דְּכֻלָּהּ סֵיפָא דְּמְבִיאִין לְפָנָיו מַצָּה וַחֲזֶרֶת וכו' לָמָּ"ד א"צ כַּוָּנָה לָאו אַרֵישָׁא קָאֵי אֶלָּא בְּעָלְמָא קָאֵי כְּשֶׁטִּיבְּלוּ בָּרִאשׁוֹנָה בִּשְׂאָר יְרָקִי וְהָא דְּדָיֵיק רֵישׁ לָקִישׁ בַּשׁ"ס דִּילַן תְּרֵי טִיבּוּלֵי לָמָּה לִי אַרֵישָׁא קָאֵי דְּקָתָנֵי עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְפַרְפֶּרֶת הַפַּת דְּהַיְינוּ טִיבּוּל שֵׁנִי אַלְמָא דַּאֲפִילּוּ כְּשֶׁטִּיבְּלוּ בַּחֲזֶרֶת בָּעֵי תְּרֵי טִיבּוּלֵי אֲבָל הַסֵּיפָא לָא קָאֵי אַרֵישָׁא כְּלָל וְהָא דְּלָא אַדְּכַר חֲרוֹסֶת בְּרֵישָׁא מְשׁוּם דְּנִשְׁמַע מִסֵּיפָא דַּחֲזֶרֶת בָּעֵי חֲרוֹסֶת אִי מְשׁוּם קָפָא אִי מְשׁוּם מִצְוָה כְּמוֹ שצ"ל בל"ז לְדַעַת הַתּוֹסָ' אוֹ יֹאמַר כִּי הֵיכִי דְּלָא נִטְעֵי דְּטִיבּוּל קָמָא בָּעֵי חֲרוֹסֶת לְעוֹלָם אֲפִילּוּ כְּשֶׁהוּא בִּשְׂאָר יְרָקִי מש"ה סָתַם בְּרֵישָׁא וְסָמַךְ אַסֵּיפָא דְּמִשָּׁם בְּאֵרָה דַּחֲזֶרֶת בָּעֵי חֲרוֹסֶת אֲבָל לְאִשְׂאָר יְרָקִי דְּטִיבּוּל קָמָא אֶלָּא דְּנָקֵט חֲזֶרֶת לְחַלֵּק בְּהָכִי לָמָּ"ד מִצְוֹת א"צ בְּרֵישָׁא לְרַבּוֹתָא כְּדְאִיתָא בַּשַּׁ"ס לְכָל מַר כַּוָּנָה ואע"ג דְּרֵבָּא בר"ה שָׁם כְּדְאִית לִי' כַּנ"ל לְדַעַת הַתּוֹסָ' וְאוּלַי גַּם לָא מְחַלֵּק בְּהָכִי וא"כ מֻכְרַח דַּעַת הָרַשְׁבָּ"ם כֵּן הוּא אֲבָל מ"ש רַבֵּינוּ אַלִּיבָּ' דַּאֲפִילּוּ בִּשְׂאָר מִצְוֹת יוֹנָה לְדַעַת הָרַשְׁבָּ"ם כְּפִי מַה, שֶׁבֵּיאַרְנוּ נָמֵי לָא אֲפִילּוּ בְּמִתְכַּוְּין שֶׁלֹּא לְמַעְלָה דס"ל דַּאֲפִילּוּ בְּמִידֵּי דַּאֲכִילָה נָמֵי לָצֵאת אֲנַן לָא קיימל"ן כְּוָותֵי' אִם מִתְכַּוְּין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא לָצֵאת בּוֹ לכ"ע לָא בְּהָא כמ"ש הָרַ"ן בר"ה שָׁם אוֹ אִם מִתְכַּוְּין לְהֶדְיָ' שֶׁלֹּא לָצֵאת בּוֹ לכ"ע לָא דַּאֲנַן לְדִינָא מְחַלְּקִ' בְּהָכִי כַּנ"ל: יָצָא וכ"כ רי"ו בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' הֻבִיאוֹ ב"י סי' תע"ה (כמ"ש בהגה"ה) ע"ש צ"ע מֵהַיְרוּשַׁלְמִי הַנַּ"ל שֶׁלְּפִי דִּבְרֵיהֶם לָא פָּרִיךְ מִידֵּי בִּירוּשַׁלְמִי כמש"ל וְיֵשׁ לְיַיְשֵׁב כָּתַב רַבֵּינוּ יוֹנָה פ"ק דְּבָרָכוֹת דַּף י"ב אַהָא דְּמַבָּעְיָ' לָן הָתָם הֵיכָא דְּנָקִיט כָּסָא דְּשִׁכְרָא בִּידֵי' וְקָסָבַר דְּחַמְרָא הוּא פְּתַח בְּדַחַמְרָא וְסַיֵּים בְּדְשִׁכְרָא מַאי וכו' וּלְפִי מַה שֶׁפָּסַק הָרִי"ף ז"ל דְּמִצְוֹת צְרִיכוֹ' כַּוָּנָה א"ש אָמְנָם רַבֵּינוּ הַאי גָּאוֹן ז"ל וְהָרַבֵּה מִין הַמְפָרְשִׁים פָּסְקוּ דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה וְקָשֶׁה לָהֶם דַּהֲוָה לָן לְמֵימַר שאע"פ שֶׁלֹּא נִתְכַּוְּין לְבָרֵךְ עַל הַשָּׁכָר מִתְּחִילָּה כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשֵׂית הַמִּצְוָה יָצָא וְאַמַּאי לָא אִיפְּשִׁיטָא וְיֵשׁ לוֹמַר דַּאֲפִי' מִי שֶׁסּוֹבֵר דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה ה"מ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הוּא בְּמָקוֹם כַּוָּנָה כְּגוֹן נְטִילַת לוּלָב דְּאָמְרִי' מִדְּאַגַּבֵּיהּ נָפֵיק בי' וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה אֲבָל בַּמִּצְוֹת שֶׁתְּלוּיָ' בַּאֲמִירָה בִּלְבַד וַדַּאי צָרִיךְ כַּוָּנָה שֶׁהָאֲמִירָה הִיא בְּלֵב וּכְשֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּון בַּאֲמִירָה וְאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה נִמְצָא כְּמִי שֶׁלֹּא עָשָׂה שׁוּם דָּבָר מִמִּצְוֹת עכ"ל וְתָמְהוּ ע"ו בס' טוּרֵי אֶבֶן וְכֵן הפ"י בר"ה כ"ח ע"ז דא"כ מַאי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס הָתָם וברפ"ב דְּבָרָכוֹת אמ"ד מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה מֵהָא דְּתָנֵן הָתָם הי' קוֹרֵא בַּתּוֹרָה וְהִגִּיעַ זְמַן הַמִּקְרָא אִם לֹא כִּוֵּון לִבּוֹ לֹא יָצָא הֲלֹא ק"ש הוּא מִצְוָה הַתְּלוּיָ' בַּאֲמִירָה דלכ"ע בָּעֵי כַּוָּנָה לָצֵאת וְהִנִּיחוּ בְּתֵימָהּ ולע"ד אַחַר הַמְּחִילָה מַהֲדַּר גְּאוֹן עֵוָנָם לֹא יָרְדוּ לְסוֹף דַּעַת רַבֵּינוּ יוֹנָה ז"ל שֶׁדַּעְתּוֹ הוּא כמ"ש רי"ו בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' הֻבִיאוּ הב"י סי' תע"ה דִּלְמַאי דקיימ"ל כְּפָאוֹ וְאָכַל מַצָּה יָצָא דְּמִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה אפי' שהי' סָבוּר שֶׁהוּא חֹל יָצָא וְכֵן בִּנְטִילַת לוּלָב אפי' הי' סָבוּר שֶׁהוּא חֹל יָצָא וּדְלֹא כמ"ש הָרַ"ן פ' ע"פ קי"ד בְּשֵׁם הָרַאָ"ה דְּאִם הי'

סָבוּר שֶׁהַיּוֹם חוֹל אוֹ שֶׁהוּא חָמֵץ לֹא יָצָא לכ"ע דא"כ לֹא הי' מָקוֹם לְקֻוּשְׁיַ' רַבֵּינוּ יוֹנָה הַנ"ל בְּדִין חַמְרָא וְשִׁיכְרָא הַנ"ל דְּהָא שָׁם הי' סָבוּר דְּחַמְרָא הוּא וּפָתַח אַדַּעְתָּא דְּחַמְרָא וְלֹא יָדַע כְּלָל דְּשִׁכְרָא הוּא אֶלָּא שֶׁדַּעַת רַבֵּינוּ יוֹנָה ז"ל הוּא דַּאֲפִי' בכה"ג יָצָא וּכְדַעַת רי"ו בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' הַנ"ל אֶלָּא שֶׁמְּחַלֵּק וְאוֹמֵר שֶׁזֶּהוּ דַּוְקָא בְּמִצְוֹת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה שֶׁהַמַּעֲשֶׂה הוּא בְּמָקוֹם הַכַּוָּנָה אֲבָל בְּמִצְוָה הַתְּלוּיָה בַּאֲמִירָה כִּי הָתָם אִם טָעָה בְּכַוָּנָתוֹ שהי' סָבוּר לְבָרֵךְ וְלִיתֵּן שֶׁבַח לְמָקוֹם עַל הַיַּיִן והי' שָׁכָר נִמְצָא שֶׁלֹּא עָשָׂה מָן הַמִּצְוָה כְּלוּם כֵּיוָן שֶׁלֹּא עָשָׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה וְקִלְקֵל הַכַּוָּנָה ג"כ דאפי"ת בְּיָדַע שֶׁהוּא שֵׁכָר וּבֵירֵךְ בְּלֹא כַוָּנָה לָצֵאת יָצָא זֶהוּ כְּשֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לְדָבָר אַחֵר רַק שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לָצֵאת שעכ"פ בֵּירֵךְ כַּהוֹגֶן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה שהי' סָבוּר שֶׁהוּא יַיִן וְנִתְכַּוֵּן לְבָרֵךְ עַל הַיַּיִן וְלֹא עַל הַשֵּׁכָר זֶהוּ שֶׁמַּפְסִיד הָאֲמִירָה אע"פ שֶׁאֵינוֹ מַפְסִיד הַמַּעֲשֶׂה אֲבָל מֵעִנְיַן כַּוָּנָה לָצֵאת לָא אַיְירִי כְּלָל דִּלְעוֹלָם לָא בָּעֵינַן כַּוָּנָה לָצֵאת בֵּין בְּמִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת בֵּין בְּמִצְוָה הַתְּלוּיָה בַּאֲמִירָה וְאֵין לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם כֵּיוָן שעכ"פ עָשָׂה הַמִּצְוָה כְּהוֹגֶן וְעוֹלָה לֹא נִמְצָא בִשְׁפָתָיו וְלֹא דָּבָר הַמַּפְסִידוֹ זֶהוּ תּוֹכֶן כַּוָּנָתוֹ וְכֵן מִשְׁמְעוֹ וּלְשׁוֹנוֹ במ"ש שֶׁהָאֲמִירָה הִיא בַּלֵּב וּכְשֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן בַּאֲמִירָה וכו' וְלֹא כָּתַב כְּשֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן לָצֵאת בַּאֲמִירָה וְעוֹד שֶׁאֵין טַעַם אֲמִירָה בַּלֵּב לְעִנְיַן כַּוָּנָה לָצֵאת אֶלָּא לְעִנְיַן כַּוָּנַת הַדָּבָר שֶׁהוּא אוֹמֵר כְּשֶׁאֵין פִּיו וְלִבּוֹ שָׁוִין שֶׁזֶּהוּ דָּבָר הַמַּפְסִיד הָאֲמִירָה כִּדְאי' פ"ג דְּשָׁבוּעוֹת דַּף כ"ו שֶׁאִם הי' בְּלִבּוֹ לְשֶׁבַע עַל פַּת חִטִּין וְהוֹצִיא בְּשִׂפָתָיו פַּת שְׂעוֹרִים אֵינוֹ כְּלוּם וּמֻוָּתָּר אֲפִילּוּ בְּפַת שְׂעוֹרִים וּבָזֶה אֵין מָקוֹם לִתְמִיהַת הַגְּאוֹנִים ז"ל עָלָיו בָּזֶה וַחֲלוֹקָה זוֹ מֻכְרַחַת לע"ד בְּדַעַת רי"ו בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' דִּלְעֵיל שֶׁסּוֹבְרִים דַּאֲפִילּוּ הי' סָבוּר שֶׁהוּא חָמֵץ וְנִמְצָא שֶׁאָכַל מַצָּה יָצָא דְּקָשֶׁה לִכְאוֹרָה מֵהָא דְּאִיתָא בר"ה כ"ח דְּפָרִיךְ עלי' דְּרָבָא מֵהָא דְּתַנַּן הָיָה עוֹבֵר אֲחוֹרֵי ביהכ"נ וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר וכו' אִם לֹא כִּוֵּן לִבּוֹ לֹא יָצָא וּמְשַׁנֵּי דְּהַאי לֹא כִּוֵּן לִבּוֹ הַיְינוּ שהי' סָבוּר חָמוֹר בְּעָלְמָא הוּא אַלְמָא דְּהֵיכָא שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁהוּא קוֹל שׁוֹפָר לֹא יָצָא אפי' לָמַ"ד א"צ כַּוָּנָה וּמָצָאתִי בְּסֵפֶר טוּרֵי אֶבֶן שֶׁהֵבִיא סִיּוּעַ מִזֶּה לְדִבְרֵי הָרָן"ה דִּלְעֵיל וא"כ קשי' טוּבָא עַל דִּבְרֵי רי"ו בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' הַנ"ל (אֶלָּא שֶׁהָרַב ז"ל לֹא הֵבִיאָם שָׁם) וְכָתַב עוֹד שָׁם דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין אֲכִילָה לְשׁוֹפָר דְּהָא רָבָא מִדַּמֵּי שׁוֹפָר לְמַצָּה לְעִנְיַן לָצֵאת וא"כ ה"ה שֶׁלֹּא לָצֵאת דְּמֵי מַצָּה לַשּׁוֹפָר ע"ש אוּלָם לְדַעַת רַבֵּינוּ יוֹנָה הַנ"ל נִיחָא שַׁפִּיר דְּהָא דִּמְדַמֵּי רָבָא שׁוֹפָר לְמַצָּה הַיְינוּ בְּתוֹקֵעַ לַשִּׁיר דְּעָבִיד מַעֲשֶׂה אֲבָל בְּשׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר דְּלָא עָבִיד מַעֲשֶׂה גָּרַע מִמִּצְוָה הַתְּלוּיָ' בַּאֲמִירָה (דִּבְסֵלְקָא ל"ח מְהַדֵּר לְמֵילַף דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וכ"ש דְּלָא עָדִיף מְעֻנֶּה) וְכֵיוָן דַּאֲפִי' בְּמִצְוָה הַתְּלוּיָ' בַּאֲמִירָה אִם הי' מִתְכַּוֵּן עַל דָּבָר אַחֵר לֹא יָצָא כ"ש בְּמִצְוָה שֶׁל שְׁמִיעָה דְּאִם הי' סָבוּר חָמוֹר בְּעָלְמָא לֹא יָצָא.

עוֹד הֵבִיא בְּטוּרֵי אֶבֶן שָׁם רְאָיָה מֵהָא דְּאִיתָא בִּזְבָחִים מ"ו בְּשׁוֹחֵט קָדָשִׁי' לְשֵׁם חֻלִּין כְּשֶׁיָּרָה וְאִם הי' סָבוּר שֶׁהוּא חֻלִּין פְּסוּלָה מִשּׁוּם דהו"ל מִתְעַסֵּק בְּקָדָשִׁים שֶׁהוּא פָּסוּל אַלְמָא דכה"ג קָרֵי לי' מִתְעַסֵּק וּתְנַן גַּבֵּי תְּקִיעַת שׁוֹפָר (בר"ה ל"ב) הַמִּתְעַסֵּק לֹא יָצָא וה"ה לַאֲכִילַת מַצָּה אִם הי' סָבוּר שֶׁהוּא חוֹל דְּלָא יָצָא עכ"ד וְעָלָה בְּדַעְתִּי מִתְּחִלָּה לוֹמַר דְּהָא דִּמְדַמֵּי רָבָא מַצָּה לְשׁוֹפָר הוּא דַּוְקָא לְעִנְיַן כַּוָּנָה לָצֵאת דְּאִם אִיתָא דִּבְעָלְמָא בָּעֵינַן שֶׁיִּתְכַּוֵּן לְשֵׁם מִצְוָה מַמָּשׁ גַּם בְּמִידֵי דַּאֲכִילָה נָמֵי נְהִי דְּנֶהֱנָה הַרְבֵּה סוֹף סוֹף לֹא נִתְכַּוֵּן לְשֵׁם מִצְוָה וַאֲנַן כַּוָּנָה לְשֵׁם מִצְוָה דַּוְקָא בָּעֵינַן אֲבָל לְעִנְיַן מִתְעַסֵּק שַׁפִּיר יֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין מִידֵי דַּאֲכִילָה לִשְׁאָר דְּבָרִים דְּהָא בְּהֶדְיָא מְחַלְּקִי' בִּכְרִיתוּת י"ט בֵּין מִתְעַסֵּק בִּשְׁאָר דְּבָרִים

לְמִתְעַסֵּק בַּחֲלָבִים וַעֲרָיוֹת דְּחַיָּיב הוֹאִיל וְנֶהֱנָה ע"ש וה"ה לְעִנְיַן מִתְעַסֵּק דְּמִצְוֹת לְמָאן דס"ל מִצְוֹת א"צ כַּוָּנָה רַק הַמִּתְעַסֵּק לֹא יָצָא הָא בְּמִידֵּי דַּאֲכִילָה מִתְעַסֵּק נָמֵי יָצָא וּמֵיוָשָׁב דִּבְרֵי רי"ו בְּשֵׁם הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל דְּאַיְירֵי בַּאֲכִילַת מַצָּה אֲבָל דִּבְרֵי רַבֵּינוּ יוֹנָה דְּאַיְירֵי אֲפִילּוּ בִּנְטִילַת לוּלָב וּשְׁאָר מִצְוֹת עֲדַיִן אֵינוֹ מְיֻשָּׁב דְּהָא שְׁחִיטַת קָדָשִׁים נָמֵי מַעֲשֶׂה הוּא.

אוּלָם בל"ז קשי' לי' טוּבָא עַל מַה שֶּׁהִמְצִיא הָרַב ז"ל מִזֶּה שֶׁאִם הי' סָבוּר שֶׁהוּא חוֹל לכ"ע לֹא יָצָא דא"כ מַאי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס בר"ה שָׁם בִּשְׁלָמָא לֹא נִתְכַּוֵּן שׁוֹמֵעַ כִּסְבוּר חָמוֹר בְּעָלְמָא הוּא אֶלָּא לֹא נִתְכַּוֵּן מַשְׁמִיעַ הֵיכִי מַשְׁכַּחַתְּ לַהּ דְּהָא מַשְׁמִיעַ יָדַע בְּנַפְשֵׁי' דְּשׁוֹפָר הוּא וּמַאי קשי' הָא מַשְׁכַּחַת לָהּ שַׁפִּיר גַּם בְּמַשְׁמִיעַ דְּקִסְבוּר שֶׁהוּא חוֹל אֶלָּא וַדַּאי דְּלָמָ"ד א"צ כַּוָּנָה אֲפִילּוּ סָבוּר שֶׁהוּא חוֹל יָצָא (וצ"ע גַּם עַל דִּבְרֵי הָרָן בְּשֵׁם הָרֹאָ"ה דְּלִעֵיל) לָכֵן נלע"ד דְּמֵהֵיא דִּזְבָחִי' שָׁם אֵין רֹאִי' דְּהָתָם הָא דְּשׁוֹחֵט לְשֵׁם חֻלִּין כָּשֵׁר וְכֵן הָא דְּקִסְבּוֹר שֶׁהוּא חֻלִּין פָּסוּל תַּרְוַיְיהוּ יָלְפִינַן מִקְּרָא כִּדְאִיתָא הָתָם וּגְזֵרַת הַכָּתוּב הוּא גַּבֵּי קָדָשִׁים וּמִקְּדָשִׁים לָא גָּמְרִינַן וְאִי מִשּׁוּם דְּקָרֵי לי' מִתְעַסֵּק מַהָא נָמֵי לח אִירְיָא דְּהָא בְּפֶרֶק בָּתְרָא דר"ה ל"ג דָּחֵינַן דִּלְמָא תּוֹקְעַ לָשִׁיר נָמֵי מִתְעַסֵּק קָרֵי לֵיהּ וְכֵן בְּדַף כ"ח ב' נָמֵי קָאָמַר אַהָא דְּתוֹקְעַ לְשִׁיר אֲבָל הַאי מִתְעַסֵּק הוּא אַלְמָא דִּלְשׁוֹן מִתְעַסֵּק הֲוֹנַח לְדָבָר שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן בּוֹ כְּדִינוֹ עַד שֶׁנִּפְסַל מַחֲמָתוֹ לְכָל חַד כִּדְאִיתֵי' וְתֵדַע דְּהָא בְּחֻלִּין מ"ג אָמַר מְנַיִן לְמִתְעַסֵּק בְּקָדָשִׁים שֶׁהוּא פָּסוּל וּפֵירְשׁוּ הַתּוֹסָ' שָׁם דְּהַיְינוּ שֶׁאֵינוֹ מְכַוֵּן לְשֵׁם זְבִיחָה אע"פ שֶׁנִּתְכַּוֵּן לַחֲתִיכַת הַסְּיָמָנִים דְּהַיְינוּ דּוֹמֶ' דְּתוֹקְעַ לָשִׁיר ואפי"ה גַּבֵּי קָדָשִׁים קָרֵי לֵיהּ מִתְעַסֵּק מִשּׁוּם דְּפָסוּל בכה"ג משא"כ בְּעָלְמָא לֹא חָשׁוּב מִתְעַסֵּק כַּנַ"ל וְתוּ לָא מִידִּי: שְׁאֵלָה ז מָרוֹר שהי' כָּבוּשׁ בַּמַּיִם מעל"ע אִם יוֹצְאִים בּוֹ יְדֵי חוֹבַת מָרוֹר אוֹ לָאו: תְּשׁוּבָה הִנֵּה המ"א סי' תע"ג ס"ה כָּתַב בִּפְשִׁיטוּ' דְּאֵין יוֹצְאִים בּוֹ מִטַּעַם כָּבוּשׁ והח"י הִשִּׂיג עָלָיו וְנִסְתַּיֵּעַ מִדִּבְרֵי התו' בְּפֶסַחִים ל"ט ב' ד"ה לֹא שָׁלוּקִי' וְלֹא מְבֻשָּׁלִין שֶׁכָּתְבוּ מַשְׁמַע דְּשָׁלִיקָה הֲוָה טְפֵי מִבִּישׁוּל דְּאִי לָאו הָכִי הֲוָה זוֹ וְאֵצֶ"ל זוֹ עכ"ל וַאֲפִתִּי קָשֶׁה מ"מ הֲוָה זוֹ וְאֵצֶ"ל זוֹ בְּרִישָׁא דְּקָתָנֵי אֲבָל לֹא כְּבוּשִׁים דְּהוּא פָּחוֹת מִבִּישׁוּל וכ"ש שְׁלִיקָה אֶלָּא וַדַּאי דְּהַאי כָּבוּשׁ דַּוְקָא בְּחוֹמֶץ שֶׁהַחוֹמֶץ הוּא מְשַׁנֶּה וּמְבַטֵּל טַעַם מְרִירוּת יוֹתֵר מִשְּׁלִיקָה וּבִישׁוּל בַּמַּיִם וְלָכֵן הֲוָה כֻּלְּהוּ בְּדָרָךְ לֹא זוֹ אַף זוֹ עכ"ל בִּקְצָרָה ונלע"ד מֵהָא לָא אִירְיָא וְאִשְׁתְּמִיט לי' דִּבְרֵי הָרָן בִּנְדָרִים ר"פ נַעֲרָה דַּף ס"ז שֶׁכָּתַב דְּלֹא שַׁיָּיךְ זוֹ וְאֵצֶ"ל זוֹ אֶלָּא בְּמִילֵּי דְּלָא דָּמֵי אַהֲדָדֵי דאע"ג דְּאָתֵי בָּתְרַיְיתָא בק"ו מִקַּמַּיְיתָא תָּנֵי לָהּ אֲבָל הֵיכָא דְּכֻלְּהוּ חֲדָא הִיא וּבָתְרַיְיתָא עָדִיפָא מִינָּהּ לֹא שַׁיָּיךְ זוֹ וְאֵצֶ"ל זוֹ ע"ש שֶׁכֵּן מוּכָח לְהֶדְיָא בַּשַּׁ"ס שָׁם וא"כ אַזְדָּא לָהּ רְאָיָיתוֹ דְּאֶשְׁלוֹק וּבִישׁוּל הוּא דְּקַשְׁיָא לְהוּ דַּהֲוָה זוֹ וְאֵצֶ"ל זוֹ מִשּׁוּם דְּהַכֹּל חֲדָא הוּא וְאִם תֹּאמַר שֶׁהַשָּׁלוּק פָּחוֹת מִבִּישׁוּל א"כ קוֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ לְבִישׁוּל בְּעוֹד שהי' שָׁלוּק נִפְסַל משא"כ בְּכִבּוּשֵׁי' בַּמַּיִם בְּלֹא בִּישׁוּל דְּמִילְתָא אַחֲרִיתִי הִיא לֹא אִכְפַּת לָן אִי הֲוָה זוֹ וְאֵצֶ"ל זוֹ וְתוּ דְּגַבֵּי מַצָּה בסי' תס"א ס"ד דְּלָא נָזַכַר שָׁם כָּבוּשׁ כְּלָל אֶלָּא מְבֻשָּׁל ואפי"ה כָּתַב הח"י שָׁם דה"ה לִכְבּוֹשׁ בַּמַּיִם מעל"ע א"כ ה"נ אפי"ת דִּכְבוּשִׁין הַיְינוּ בְּחוֹמֶץ מ"מ יְהֵיהּ כָּבוּשׁ מעל"ע בַּמַּיִם בִּכְלַל מְבֻשָּׁל דְּסֵיפָא אוּלַם לע"ד נִרְאֶה דְּגַבֵּי מַצָּה נָמֵי כָּבוּשׁ בַּמַּיִם מעל"ע נְהִי דְּמַבְלִיעַ וּמַפְלִיט מ"מ לָא חֲשִׁיב כִּמְבֻשָּׁל דְּהָא סְתָמָא אָמַר יוֹצְאִין בְּרָקִיק הַשָּׁרוּי מַשְׁמַע אפי' שָׁרוּי כַּמָּה יָמִים וְתֵדַע דְּהָא ר"מ קָאָמַר דְּיוֹצְאִין בְּרָקִיק הַשָּׁרוּי וּבְמְבֻשָּׁל וכו' ע"כ ר"ל אֲפִילּוּ שָׁרוּי כַּמָּה יָמִים דְּלָא גָּרַע מִמְּבֻשָּׁל א"כ מדר"מ נִשְׁמַע לר' יוֹסֵי דְּמוֹדֶה לֵיהּ בְּהֶדְיָא בְּרָקִיק הַשָּׁרוּי דְּהַיְינוּ אֲפִילּוּ שָׁרוּי כַּמָּה יָמִים דְּהָא לָא פְּלִיג

עלי' אֶלָּא בִּמְבֻשָּׁל מַמָּשׁ אֲבָל כָּבוּשׁ בַּמַּיִם מעל"ע נְהִי דְּמַבְלִיעַ וּמַפְלִיט מ"מ אֵינוֹ מְבַטֵּל טַעַם מַצָּה כְּמוֹ בִּישׁוּל מַמָּשׁ וְהָא דְּלָא אָמַר יוֹצְאִין בְּכָבוּשׁ מִשּׁוּם דְּכָבוּשׁ הַיְינוּ בְּחוֹמֶץ דְּגָרַע טְפֵי כמ"ש הַפּוֹסְקִים שָׁם (הובָא במ"א) משא"כ בְּמַיִם וְכֵן מַשְׁמַע מִסְתִּימוּ' לְשׁוֹן הַפּוֹסְקִי' שֶׁסָּתְמוּ וְכָתְבוּ דְּיוֹצְאִין בְּרָקִיק הַשָּׁרוּי בְּכָל עִנְיָן מ"מ לְמַעֲשֶׂה גַּבֵּי מַצָּה דְּאוֹרָיְיתָא יֵשׁ לְהַחְמִיר אֲבָל בְּמָרוֹר דְּרַבָּנָן הַסּוֹמֵךְ עַל הח"י לֹא הִפְסִיד וצ"ע: שְׁאֵלָה ח בְּדִין רֵיחָא מִילְתָא גַּבֵּי חָמֵץ בְּפֶסַח אִם יֵשׁ לְהַחְמִיר בֵּיהּ טְפֵי מִבִּשְׁאָר אִיסּוּרִים אוֹ לָאו: תְּשׁוּבָה שׁוֹרֶשׁ דִּין זֶה לִימּוּד עָרוּךְ הוּא בשו"ע א"ח סי' תמ"ז בהגה"ה שָׁם הוּבְאוּ שְׁנֵי הַדֵּיעוֹת בָּזֶה וּבֵיוֹ"ד סי' ק"ח מַסִּיק הָרַבבהגה"ה שָׁם שֶׁבְּמָקוֹם הֶפְסֵד יֵשׁ לִסְמוֹךְ אַדִּבְרֵי הַמְקִילִין בְּחָמֵץ שֶׁשָּׁוֶה לִשְׁאָר אִיסּוּרִים.

אוּלָם המ"א בא"ח שָׁם נָטָה לְהַחְמִיר בְּתַנּוּר קָטָן וְסָתוּם דְּבִשְׁאָר אִיסּוּרִים שָׁרִי בְּמָקוֹם הפ"מ וְגַבֵּי חָמֵץ אֲפִילּוּ בְּמָקוֹם הֶפְסֵד מְרֻבֶּה אָסוּר והת"י מַקִּיל שָׁם בְּחָמֵץ כְּמוֹ בִּשְׁאָר אִיסּוּרִים כְּדַעַת מָהָרִי"ל בִּתְשׁוּ' וְהָרַב בהגה"ה שָׁם עַל כֵּן אָמַרְתִּי גַּם אֲנִי בְּלִבִּי אָסֵוָרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדוֹל הַזֶּה וְאָשִׁימָה עֵיוּנִי עָלָיו אוּלַי נוּכַל לְקַיֵּים הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הָרַב בהגה"ה אֲשֶׁר מֵימָיו אָנוּ שׁוֹתִין וּמִפְיו אָנוּ חַיִּין בכ"מ ושלי"ת שֶׁעָלְתָה בְּיָדֵינוּ וְגַם רַוְוחָא לָן שְׁמַעְתָּא בפרש"י וְתוֹסָ' וְהָרִי"ף לְתָרוֹצֵי סֵוּגְיָ' לְכָל מַר כִּדְאִית לִי' אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה: גָּרְסִינַן בְּפֶרֶק כֵּיצַד צוֹלִין דַּף ע"ו סוֹף ע"א אָמַר רַב בְּשַׂר שְׁחוּטָה שָׁמֵן וכו' ע"ש כָּל הַסֵּוּגְיָא בפרש"י וְתוֹסָ' בַּאֵר הֵיטֵב וּבְהָרִי"ף לְתָרוֹצֵי סֵוּגְיָ' פ' גִּיד הַנָּשֶׁה שֶׁהֲאֲרִיךְ בָּהּ וּבְמַסְ' ע"א דַּף ס"ו ב' תִּיהָא וכו' וְצַ"ל המ"א בא"ח שָׁם וְלָכֵן בְּחָמֵץ אַף בִּמְקוֹם הֶפְסֵד אָסוּר וְעוֹד דְּהָא הַתּוֹסָ' בע"א שָׁם מַחְמִירִי' אַף בְּתַנּוּר גָּדוֹל וּפָתוּחַ וְגַם דַּעַת הָרִי"ף פ"ז דְּחַוְלִין לְאֶסּוֹר שֶׁכָּתַב דְּרַב דְּאָמַר רֵיחָא מִילְתָא הִיא לְטַעְמֵי' מִשּׁוּם דס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ וַאֲנַן קַיְימָא לַן בְּשִׁשִּׁים מַשְׁמַע דְּבְפֶסַח דַּהֲוָה בְּמַשֶּׁהוּ לכ"ע מִילְתָא הִיא וְגַם הָרָן כָּתַב רֵיחָא מַשֶּׁהוּ מִיהָא הוּא וּבָזֶה נִדְחָה רְאָיוֹת מָהָרִי"ל בַּתְּשׁוּבָה (סִימָן רי"ד וּבִדְפוּס חָדָשׁ הוּא בְּסִימָן קפ"ו) וא"כ אֵין לָנוּ מִי שֶׁיַּתִּיר דְּבָמָרְדְּכִי לֹא נִמְצָא בְּפֵירוּשׁ לְהַתִּיר אֶלָּא דְּהוֹכִיחַ מִדְּכָתַב הָמָרְדְּכַי וכו' (ר"ל וּבֶאֱמֶת לֹא מוּכָח מִידִי כמ"ש הַשָּׁ"דּ בַּיוֹ"ד סי' הַנַּ"ל אֲבָל הָאַלְיָ' הָבָה כָּאן כ' דְּשַׁפִּיר מוּכָח מִדְּבְרֵי הַמָּרְדְּכַי הַשָּׁ"דּ שָׁוֶה לשא' אִיסּוּרִים ע"ש) וְדַי לָנוּ לְהָקֵל בְּפָתוּחַ קָצָת כִּי מִי יָבֹא אַחֲרֵי הַכְּרָעַת הָרַמָ"א עכ"ל וְהִנֵּה פְּשַׁט לְשׁוֹן הָרַמָ"א בַּיוֹ"ד שָׁם שֶׁכָּתַב וי"א שֶׁאֵין לְחַלֵּק פי' בֵּין חָמֵץ לִשְׁאָר אִיסּוּרִי') ע"ש) וּבִמְקוֹם הֶפְסֵד יֵשׁ לִסְמוֹךְ אַדִּבְרֵי הַמְקִילִין ע"כ מַשְׁמַע שֶׁבִּמְקוֹם הֶפְסֵד אֵין לְחַלֵּק כְּלָל בֵּין חָמֵץ לִשְׁאָר אִיסּוּרִים אֶלָּא דְּשְׁלָא בִּמְקוֹם הֶפְסֵד הוּא שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם בְּמָקוֹם דְּשַׁיָּיךְ רֵיחָא כְּגוֹן שֶׁהַתַּנּוּר קָטָן וְסָתוּם רַק שֶׁפָּתוּחַ לְמַעְלָה בְּמָקוֹם שֶׁהֶעָשָׁן יוֹצֵא דְּבִשְׁאָר אִיסּוּרִים שָׁרִי בְּדִיעֲבַד אֲפִילּוּ שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם הֶפְסֵד מְרֻבֶּה אֲבָל בְּחָמֵץ אָסוּר אוּלָם בִּמְקוֹם הפ"מ חָמֵץ שָׁוֶה לִשְׁאָר אִיסּוּרִים לְגַמְרֵי דַּאֲפִי' בְּתַנּוּר קָטָן וְסָתוּם לְגַמְרֵי נָמֵי שָׁרִי: וְהִנֵּה כָּל חִילִ' דְּמָרָן המ"א ז"ל הוּא מִדִּבְרֵי הָרִי"ף וְהַתּוֹסָ' וְהָרָן"ן וְאַחַר הָעִיּוּן בְּעוֹמֶק הַסֵּוּגְיָא יָגַעְנוּ וּמָצָאנוּ דְּנַהֲפוֹךְ הוּא דְּאַדְרַבָּא מוּכָח מִפרש"י וְהַתּוֹסָ' וְהָרִי"ף וְהָרָן"ן אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא כְּדִבְרֵי הָרַב בהגה"ה שֶׁאֵין לְחַלֵּק בֵּין חָמֵץ לִשְׁאָר אִיסּוּרִים כְּלָל כְּמוֹ שֶׁאָבֵאר בעזה"י אַחַת לְאַחַת לְמִצְוָא חֶשְׁבּוֹן וְאַחְשְׁבָה לָדַעַת כפרש"י תְּחִילָּה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה הִנֵּה שִׁיטַת רַשְׁ"י ז"ל כְּפִי מַה שֶׁהֲבִינוּ הַתּוֹסָ' הוּא דְּלוּי לָא שָׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד וְהִקְשׁוּ עָלָיו א"כ מַאי פָּרִיךְ לְלוּי מִבָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין דְּאַיְירֵי בִּלְכַתְּחִילָּה אֲבָל דִּיעֲבַד הֲוָה שָׁרֵי כְּלוּי ע"כ וְכָתַב מָהַרְשָׁ"א ז"ל שֶׁיָּצָא לְהַתּוֹסָ' כֵּן

מפרש"י ד"ה עָבַד לֵוִי עֲוֹבָדָא בִּגְדֵי וְדָבָר אַחֵר שֶׁמְּפָרֵשׁ שֶׁנִּצְלוּ בְּתַנּוּר וּבָא מַעֲשֶׂה לְפָנָיו וְהָיְתָה עכ"ל דְּמַשְׁמַע דַּוְקָא בְּדִיעֲבַד הוּא שֶׁהִתִּיר אֲבָל לֹא הִתִּיר לְצָלוֹת לְכַתְּחִלָּה ע"ש.

וְהִנֵּה כִּי כֵן לִכְאוֹרָה יֵשׁ מָקוֹם סְתִירָה בפי' רַשְׁ"י גּוּפֵיהּ שֶׁבַּסּוֹף הַסּוּגְיָא בְּעֲוֹבָדָא דְּהַהִיא בֵּינְיָתָא דְּאַסְוָנָא בַּהֲדֵי בִּישְׁרָא וְאָסְרָה רָבָא מִפִּרְזִיקִי' לְמֵיכַל בְּכוּתְחָא ופי' הר"ף בְּחֻלִּין פ' ג"ה דְּאַתְיָ' נָמֵי כְּלֵוִי מִשּׁוּם דְּלֵוִי לָא שָׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד וְהָכָא כֵּינָן דְּאֶפְשָׁר לְמֵיכַל בְּלִי כּוּתָח כִּי שָׁרֵינַן לְמֵיכַל בְּכוּתְחָא הֲוָה כְּלְכַתְּחִלָּה ע"ש וְרַשְׁ"י ז"ל כָּאן פי' דְּרָבָא מִפִּרְזִיקִי' ס"ל כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְתָא הִיא מַשְׁמַע דְּלֵוִי דס"ל רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא שָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה לְמֵיכַל בְּכוּתְחָא וּבֶאֱמֶת לוּלֵא דְּבְרֵי התו' הָיָה מָקוֹם לְכַוֵּן דַּעַת רַשְׁ"י ז"ל בע"א ע"פ מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָבִין עוֹד דְּהָכָא מַסִּיק הַשַּׁ"ס דְּאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְּסָחִים כְּאֶחָד מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' דְּחָיְישִׁינַן לְאַחְלוֹפֵי ובפ"ק דע"א דַּף י"א ע"ב אִיתָא לֹא הָלַכְתָּ לְצוֹר מִיָּמֶיךָ וְרָאִיתָ יִשְׂרָאֵל וְנָכְרֵי שֶׁשָּׁפְתוּ שְׁתֵּי קְדֵירוֹת ע"ג כִּירָה אַחַת וְלֹא חַשּׁוּ לָהֶם חֲכָמִים אַלְמָא דְּלָא חָיְישִׁינַן לְאַחְלוֹפֵי וְהָיָה נִרְאֶה לִכְאוֹרָה לוֹמַר דְּהָכָא גַּבֵּי קָדָשִׁים דַּוְקָא הוּא שֶׁהֶחְמִירוּ בְּזֶה אֲבָל לֹא בִּשְׁאָר אִיסּוּרֵי' אֲבָל הֲמָרְדְּכַי פ"ב הע"ז וֶהֱבִיאוֹ הד"מ בַּיּוֹ"ד סִי' ק"ח והט"ז שָׁם בסִי' קי"ח ס"ק י"ב יָלִיף מֵהָא דְּאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְּסָחִים כְּאֶחָד גַּם לִשְׁאָר אִיסּוּרִים דְּחָיְישִׁינַן לְאַחְלוֹפֵי וְאָסוּר לִצְלוֹת בְּשַׂר שְׁחוּטָה אֵצֶל בְּשַׂר נְבֵילָה בִּשְׁנֵי שַׁפּוּדֵי' סְמוּכִים זֶה לָזֶה וּמְפָרֵשׁ הָא דְּאָמְרִינַן לֹא חַשּׁוּ לָהֶם חֲכָמִים הַיְינוּ בְּדִיעֲבַד ע"ש וא"כ הָיָה מָקוֹם לְכַוֵּן דַּעַת רַשְׁ"י דס"ל כְּהַמַּרְדְּכַי דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא דְּחָיְישִׁינַן לְאַחְלוֹפֵי גַּם בִּשְׁאָר אִיסּוּרִים יֵשׁ לָחוּשׁ וַאֲפִי' בִּגְדֵי וְדָבָר אַחֵר נָמֵי כְּמוֹ דְּחָיְישִׁינַן בִּגְדֵי וְטָלֶה דְּזִמְנִי' דְּלָאו אַדַּעְתַּי' וּמְחַלְּפִי ה"נ בִּגְדֵי וְדָבָר אַחֵר (רְאֶה לַדָּבָר בְּיוֹמָא פ"ג מַיִם רִאשׁוֹנִים הֶאֱכִילוּ בְּשַׂר חֲזִיר שהי' סָבוּר שֶׁהוּא בָּשָׂר בְּהֵמָה) ומש"ה הֲוָצְרְךָ לְהַתִּיר עֲוֹבָדָא דְּלֵוִי בְּדִיעֲבַד וּמִשּׁוּם דְּלִכַתְּחִלָּה אָסַר מִטַּעַם אַחְלוֹפֵי כְּמוֹ גַּבֵּי שְׁנֵי פְּסָחִים אֲבָל מִשּׁוּם רֵיחָא בְּמָקוֹם דְּלֹא שַׁיָּיךְ חֲשָׁשָׁא דְּאַחְלוֹפֵי כְּגוֹן בְּהַהִיא בֵּינְיָתָא אִין ה"נ דְּלָאו מִילְתָא הִיא כְּלָל וַאֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה שָׁרֵי מש"ה הֲוָצְרְךָ לְפָרֵשׁ גַּבֵּי הַהִיא בֵּינְיָתָא דְּאָסְרָה רָבָא מִפִּרְזִיקִי' לְמֵיכַל בְּכוּתְחָא דְּאָתֵי כְּרַב דְּאָמַר רֵיחָא מִילְתָא הִיא וּמְסַלְקָ ג"כ קֻשְׁיוֹת התו' דְּשַׁפִּיר פָּרִיךְ לְלֵוִי מֵהָא דְּאֵין צוֹלִין לְפוּם מַאי דס"ד מֵעִיקָּרָא דְּלָא חָיְישִׁינַן לְתַעֲרוֹבוֹת גּוּפֵיהּ אֶלָּא טַעְמָא דְּאֵין צוֹלִין הוּא מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִים וְקַשְׁיָא לְלֵוִי דְּאָמַר רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא כְּלָל וַאֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה שָׁרֵי וא"ש גַּם הָרָ"ן בְּחֻלִּין שָׁם פי' ג"כ הָא דַּעֲבַד לֵוִי עֲוֹבָדָא כפרש"י וּלְעִנְיַן דִּיעֲבַד אע"ג דְּמַסִּיק הָתָם בְּסוֹף הַסּוּגְיָא דְּלֵוִי לָא חָיְישׁ לְרֵיחָא אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה: אִיבְּרָא דְּלִכְאוֹרָה דִּבְרֵי הַמַּרְדְּכַי צ"ע מֵהַיְרוּשַׁלְמִי פ"י דִּתְרוּמוֹת הֵבִיאוּ הָרָ"ן שָׁם דְּבָעֵי הָתָם מַהוּ לְצָלוֹת שְׁנֵי שַׁפּוּדִין אֶחָד שֶׁל בְּשַׂר שְׁחוּטָה וְאֶחָד שֶׁל נְבֵילָה בְּתַנּוּר אֶחָד רַב יִרְמְיָ' בְּשֵׁם רַב אָמַר חֲסוֹר וּשְׁמוּאֵל בְּשֵׁם לֵוִי אָמַר מֻוָתָּר מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב אֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְּסָחִים כְּאֶחָד מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת ופי' תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' כִּדְדָיֵק בַּשַּׁ"ס דְּדִילַן) הָא שְׁלֹא מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת לֹא (פי' הָא מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת טָעֲמִי' לָא חָיְישִׁי' כִּדְפָרִיךְ הַשַּׁ"ס דִּילַן וְכֵן פי' הַמְפָרֵשׁ שָׁם) וּמַסִּיק בְּקֻשְׁיָ' לְרַב מַשְׁמַע דְּלֵוִי נִיחָא וּלְדִבְרֵי הַמַּרְדְּכַי תִּקְשֵׁי לְלֵוִי נָמֵי דְּשָׁרֵי לְצָלוֹת לְכַתְּחִלָּה אַמַּאי לֹא חָיֵישׁ לְתַעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' אֶלָּא וַדַּאי דס"ל לְהַיְרוּשַׁלְמִי דְּלָא הֶחֱמִירוּ לָחוּשׁ לְתַעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' אֶלָּא בְּקָדָשִׁים מִשּׁוּם מַעֲלָה אוֹ מִשּׁוּם דְּכָל חַד לְחוּדֵי' שָׁרֵי לְבָעֲלִי' דִּידֵי' וְלָא בְּדִילִי מִינֵּיהּ כָּל כָּךְ משא"כ בִּבְשַׂר נְבֵילָה דְּבְדִילִי מִינֵּיהּ מַזְהַר זְהִירֵי בי' וְלָא חָיְישִׁי' לְאַחְלוֹפֵי וכה"ג כָּתַב הָרַמְבַּ"ן בִּשְׁמַעְתִּי' וְהָרָ"ן בְּחֻלִּין שָׁם לְחַלֵּק בְּהָכִי וְהַאִיךְ

כָּתַב הַמָּרְדְּכִי שֶׁגַּם בִּשְׁאָר אִיסּוּרִי' יֵשׁ לָחוּשׁ לְאַחֲלוּפֵי וְצָרִיךְ לְיַיְשֵׁב לְדַעַת הַמָּרְדְּכִי דְּלֵוִי
מַיְירִי בְּבָשַׂר שְׁחוּטָה עִם נְבֵילָה בְּעִנְיָן דְּלֵיכָּא לְמֵיחַשׁ לְאַחֲלוּפֵי כְּגוֹן שֶׁחֲתִיכָה אַחַת הוּא
רֹאשׁ בְּהֵמָה וְהַשְּׁנִיָּ' הוּא רֶגֶל בְּהֵמָה אוֹ שֶׁחֲתִיכָה אַחַת קְטַנָּה מִשְׁקַל לִיטְרָא אַחַת וְהַשְּׁצִי'
מִשְׁקָלָהּ עֲשָׂרָה לִטְרִין שֶׁאֵין מָקוֹם לִטְעוֹת בֵּינֵיהֶם כְּלָל אֲבָל עֵרְבָּא דְּרִישׁ גָּלוּתָא בַּגְדִי
וְדָבָר אַחֵר דְּמַשְׁמַע שהי' שְׁלֵימִי' שֶׁפִּיר יֵשׁ לָחוּשׁ לְאַחֲלוּפֵי כְּמוֹ גַּבֵּי שְׁנֵי פְּסָחִים לָכֵן
פרש"י דְּמַיְירִי בְּדִיעֲבַד וצ"ע: אָכֵן הַתּוֹסָ' ס"ל בִּפְשִׁיטוּת דְּבִשְׁאָר אִיסּוּרִי' לָא חָיְישִׁינַן
כְּלָל לְתַעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' לָכֵן הֵבִינוּ מפרש"י ז"ל דס"ל דְּלֵוִי חָיֵישׁ לְרֵיחָא בִּלְכַתְּחִילָּה וְלָא
קְשָׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד וְהָדְרָא קוּשְׁיָ' לְדִוכְתֵּי' א"כ יֵשׁ מָקוֹם סְתִירָה בפרש"י גּוּפֵי' בָּמָה
שֶׁפֵּירֵשׁ בְּהַאי בִּינְיָתָא וכו' דְּאָסְרָה רָבָא מִפַּרְזִיקֵי' לְמֵיכַל בְּכוּתְחָא דְּאִית לי' כְּרַב דְּרֵיחָא
מִילְּתָא הָא בִּלְכַתְּחִילָּה לְלֵוִי נָמֵי חָיְישִׁי' לְרֵיחָא וְהָא אָפְשָׁר לְמֵיכַל בְּלִי כּוּתְחָא והי' נִרְאֶה
לְכְאוֹרָה מִזֶּה סַיְיעְתָּא לְדַעַת המ"א ז"ל דַּאֲפִילּוּ לְלֵוִי דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא מ"מ מַשְׁהוּ
מִיהָא אִיכָּא ומש"ה הוּא דְּאָסוּר לְכַתְּחִילָּה כֵּיוָן דעכ"פ מַשְׁהוּ אִיכָּא אֵין מְבַטְּלִין אִיסּוּר
לְכַתְּחִילָּה אוּלָם בְּעוֹבָדָא דְּהַהִיא בִּינְיָתָא דְּאַטַּוָּיָא בַּהֲדֵי בִּישְׁרָא לֹא שַׁיָּיךְ דִּין בִּיטּוּל אִיסּוּר
לְכַתְּחִילָּה כְּלָל דְּהָא אִיתָּא בי"ד ס' צ"ט סעי' ו' בהגה"ה ובַּשָּׁ"ך שָׁם דְּטִיפַּת חָלָב שֶׁנָּפַל
לְמַיִם וְנִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁים שָׂרֵי לְכַתְּחִילָּה לְבַשֵּׁל בְּאוֹתָן מַיִם בָּשָׂר כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל טַעַם
הֶחָלָב בְּמַיִם דְּגַם הֶיתֵּר בְּהֶיתֵּר שַׁיָּיךְ בִּיטּוּל וְאֵין כָּאן עוֹד מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה ע"ש
(וּבְסָמוּךְ יִתְבָּאֵר דְּשַׁ"ס עֲרוּכָה הִיא) וא"כ גַּבֵּי הַהִיא בִּינְיָתָא נָמֵי שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל רֵיחַ הַבָּשָׂר
בְּתוֹךְ הַדָּג אַלִּיבָּא דְּלֵוִי דְּרֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשְׁהוּ הָוָה שָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה לְמֵיכַל בְּכוּתְחָא
וְאֵין כָּאן בִּיטּוּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל בְּדָג שֶׁל הֶיתֵּר לָכֵן הֲוָכְרַח רַשְׁ"י לְפָרֵשׁ
דְּרָבָא מִפַּרְזִיקֵי' ס"ל כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן דְּרֵיחָא מַשְׁהוּ הָוָה לכ"ע גַּבֵּי
חָמֵץ בְּפֶסַח שֶׁאִסּוּרוֹ בְּמַשְׁהוּ לכ"ע רֵיחָא מִילְּתָא הִיא: אָמְנָם כֵּן ס"ל לְרַשְׁ"י ז"ל דַּאֲפִילּוּ
לְלֵוִי ס"ל רֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא מ"מ מַשְׁהוּ אִיכָּא קָשֶׁה טוּבָא א"כ הַאֵיךְ פָּסַק רַשְׁ"י
בד"ה אָמַר לָךְ דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא כְּלֵוִי וּמַשְׁמַע דְּקָאֵי אַפְּלוּגְתָּא דְּרַב וְלֵוִי בְּבָשַׂר
שְׁחוּטָה שְׁצָלָאוֹ עִם בָּשַׂר נְבֵילָה דהו"ל מִין בְּמִינוֹ וַהֲלֹא פָּסַק רַשְׁ"י לְעֵיל בפ"ב דַּף ל' ד"ה
אָמַר רָבָא וּבְחֻלִּין ק"ט לַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וְכֵיוָן דְּרֵיחָא מַשְׁהוּ הָוָה
בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּלֵוִי דְּקָשָׁרֵי ס"ל כְּרַבָּנָן דר' יְהוּדָה דְּמִין בְּמִינוֹ נָמֵי בְּטִיל וא"כ לְפִי שִׁיטַת
רַשְׁ"י דקיימל"ן כר' יְהוּדָה דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל לָא קיימל"ן כְּלֵוִי דְּשָׁרֵי וְהַאֵיךְ פָּסַק
רַשְׁ"י בִּפְשִׁיטוּת כְּלֵוִי דְּאַיְירִי לְהֶדְיָ' בְּמִין בְּמִינוֹ ועכ"פ הי' לוֹ לְבָאֵר דְּגַבֵּי מִין בְּמִינוֹ רֵיחָא
מִילְּתָא הִיא וְאוֹסֵר אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד וְתוּ קָשֶׁה א"כ דְּרֵיחָא מַשְׁהוּ אִיכָּא לכ"ע מנ"ל לְהַשַּׁ"ס
אַלִּיבָּא דְּרַב דס"ל ריח' מִילְּתָא הִיא וְחָשׁוּב בנ"ט הָא רַב לָא אַיְירִי אֶלָּא בְּמִין בְּמִינוֹ וְאִיהוּ
ס"ל מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וא"כ אפי' תֵּימָא דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא אַפַּ"ה אָסוּר כֵּיוָן דעכ"פ
מַשְׁהוּ אִיכָּא: אִיבָּרָא דְּמֵהָא לָא תַּבְרָא דְּהָא לְפִי מַה שפרש"י בְּעֵרְבָּא דְּהַהִיא בִּינְיָתָא
דְּאָתְיָ' כְּרַב בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּגַם הַבָּרַיְיתָא דְּפַת שֶׁאָפָאָהּ עִם הַצָּלִי אָסוּר לְמֵיכַל בְּכוּתְחָ' נָמֵי
אתי' כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא (וּדְלֹא כְּהָרִי"ף שכ' דְּאַתְיָ' נָמֵי כְּלֵוִי) וא"כ קָשֶׁה קוּשְׁיָ'
הַתּוֹסָ' פֶּרֶק כָּל שָׁעָה דַּף ל' ד"ה וַאֲפִילּוּ כֵּיוָן דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא אַמַּאי לֹא אָסוּר הַפַּת
לְגַמְרֵי אפי' לְבַדּוֹ מִשּׁוּם גְּזֵירָה שֶׁיָּבֹא לְאָכְלוֹ בְּכוּתָּח כְּדְאִי' הָתָם וע"כ צ"ל כתי' הַתּוֹסָפוֹת
לְשָׁם דְּגַבֵּי רֵיחָא לֵיכָּא אִיסּוּר כֻּלֵּי הַאי מש"ה לֹא הֶחְמִירוּ בּוֹ כְּמוֹ גב' תַּנּוּר שְׁטָחוֹ בְּאַלָּ'
ע"ש א"כ מוּכָח דַּאֲפִילּוּ לָמָּ"ד רֵיחָא מִילְּתָא הִיא אֵינוֹ אִיסּוּר גָּמוּר מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן

וְכֵינָן שֶׁכֵּן אֲפִילּוּ לָמֶ"ד מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל הָכָא בְּטֵיל לכ"ע דְּהָא אי' בְּחֻלִּין פ' ג"ה דַּף צ"ט שָׁאנֵי צִיר דְּזַיְעָה בְּעָלְמָא הוּא וּמוֹדֶה בי' רַבִּי יְהוּדָה דַּאֲפִילּוּ אֵין בְּמִינוֹ נָמֵי בְּטֵיל וּפֵירְשׁוּ הַתּוֹסָ' שָׁם מִשּׁוּם דְּצִיר דָּגִים דְּרַבָּנָן הֵם וא"כ ה"ה לְרֵיחָא דְּרַבָּנָן דְּלָא עָדִיף מַזִּיעָה דְּבָטֵיל אֲפִילּוּ בְּמִינוֹ לכ"ע מש"ה פָּסַק רַשׁ"י שַׁפִּיר דְּרֵיחָא לָאו תִּילְתָא הִיא אֲפִילּוּ בְּמִין בְּמִינוֹ וּמוֹכֵח שַׁפִּיר מִדְּרַב דס"ל רֵיחָא מִילְתָא הִיא וְחָשׁוּב בנ"ט דְּאִי לָאו מִילְתָא הִיא וְאֵינָהּ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ הָיָה בְּטֵיל ש לכ"ע כַּנַ"ל: אוּלָם לְפִי הֲנָחָה זוֹ יִתְעוֹרֵר עַל רַשׁ"י זַ"ל קֻוּשְׁיוֹת רַבּוֹת שֶׁהֵעִירוּ הָרִאשׁוֹנִים זַ"ל עָלָיו בָּזֶה הא' מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' דא"כ מַאי פָּרִיךְ לְלֵוִי מִבָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין וכו' הָא מוֹדֶה לֵוִי בִּלְכַתְּחִלָּה דְּאָסוּר מִשּׁוּם דְּמַשֶּׁהוּ אִיכָּא וְאֵין מְבַטְּלִין אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה עוֹד הִקְשׁוּ עַל פרש"י וְהָרִי"ף מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דפ"י דְּתְרוּמוֹת הַנַּ"ל דְּאִיתָא בְּהֶדְיָ' דְּלֵוִי מַתִּיר אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה לִצְלוֹת בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה וְתוּ הִקְשׁוּ מֵהָא דְּבַת תִּיהָא שֶׁהֲבִי' רַשׁ"י זַ"ל גּוּפֵיְ' בִּשְׁמַעְתִּי' וְכָתַב דְּרָבָא כְּלֵוִי ס"ל דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא וְרָבָא שָׂרֵי הָתָם גַּבֵּי בַּת תִּיהָא אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה: **(הגה"ה ותי' הָרַמְבַּ"ן בְּסֵפֶר הַמִּלְחָמוֹת עַל הָרִי"ף דְּפָרִיךְ מֵהָא דְּקָתָנֵי מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת וּלְלֵוִי אֵין שָׁם תַּעֲרוֹבוֹת כְּלָל וְאֵינוֹ אָסוּר לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא מִשּׁוּם מַרְאִית עַיִן לֵיתָא לְפִי הֲנָחָה זוֹ לפרש"י דס"ל רֵיחָא מַשֶּׁהוּ הָוֶה וא"כ אית בי' תַּעֲרוֹבוֹת מַשֶּׁהוּ וְאָסוּר לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם דְּאֵין מְבַטְּלִין אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה:)** מִכָּל הָלִין יֵרָאֶה לע"ד דְּאַדְּרַבָּה דַּעַת רַשׁ"י זַ"ל דְּלָמֶ"ד רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא (וּדְלֹא כהמ"א זַ"ל) אֶלָּא דְּאַפְּ"ה אָסוּר לְצָלוֹת לְכַתְּחִלָּה דְּחָיְישִׁי' לְרֵיחָא לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן כמ"ש הָר"ן לְהֶדְיָ' אַהָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְהַלָּן שֶׁכֵּן מוּכָח מִסֵּוּגְיָ' דְּבַת תִּיהָא שָׁם וּמַה שפי' בְּהָא דְּרָבָא מִפַּרְזִיקִי' דס"ל רֵיחָא מִילְתָא הִיא מִשּׁוּם דס"ל דְּהָא דְּאָסוּר לְמֵיכְלֵהּ בְּכוּתָח נָמֵי חָשׁוּב כְּדִיעֲבַד וכמ"ש הד"מ בי"ד סי' ק"ח שֶׁכֵּן דַּעַת הב"י שֶׁזֶּה כְּדִיעֲבַד הוּא וּלְמַאי דקיימל"ן כְּלֵוִי שָׂרֵי לְאָכְלוֹ בְּכוּתָח (וּדְלֹא כְּשִׁיטַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם זַ"ל) ע"ש וְכִדְמוּת ראי' לָזֶה מִדָּגִים שֶׁעָלוּ בְּקֵעָרָה שֶׁל בָּשָׂר דְּשָׂרֵי לְאָכְלָן בְּכוּתָח לְכַתְּחִלָּה ואע"ג דְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה לְהַעֲלוֹת דָּגִים בְּקֵעָרָה שֶׁל בָּשָׂר כְּדֵי לְאָכְלָן בְּכוּתָח לכ"ע כִּדְאִי' לְהֶדְיָ' בי"ד סי' צ"ה אַפְּ"ה הֵיכָא שֶׁכְּבָר עָלוּ בְּקֵעָרָה שֶׁל בָּשָׂר חָשׁוּב כְּדִיעֲבַד וְשָׂרֵי לְאָכְלָן בְּכוּתָח מש"ה הֲוָצְרַךְ לְפָרֵשׁ דְּרָבָא מִפַּרְזִיקִי' ס"ל רֵיחָא מִילְתָא הִיא וְאָסוּר אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד כַּנַ"ל: מֵעַתָּה יִתְיַישְׁבוּ כָּל הַקֻּוּשְׁי' הַנַּ"ל בְּרֶוְוחָא אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּמַה א שֶׁהִקְשׁוּ מֵהָא דְּבַת תִּיהָא דְּשָׂרֵי רָבָא אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה לע"ד אַדְּרַבָּה מִשָּׁם ראי' גְּמוּרָה לפרש"י זַ"ל דַּאֲפִילּוּ לָמֶ"ד רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא אָסוּר לְכַתְּחִלָּה דְּהָא אִיתָא הָתָם אָמַר רָבָא מְנָא אָמֵינָא לַהּ דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא מֵהָא דְּתָנֵן תַּנּוּר שֶׁהִסְקִיקוּ בְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וְאָפוּ בּוֹ אֶת הַפַּת הַפַּת מֻוּתֶּרֶת שֶׁאֵין טַעַם כַּמּוֹן אֶלָּא רֵיחַ כַּמּוֹן וְאַבַּיֵי שָׁאנֵי וכו' וְקָשֶׁה מַאי סְיָיעְתָּא הִיא זוֹ מִשָּׁם הָא לָא שָׂרֵי הָתָם אֶלָּא בְּדִיעֲבַד שֶׁכְּבָר אָפוּ בּוֹ הַפַּת אֲבָל גַּבֵּי בַּת תִּיהָא דְּלִכַתְּחִלָּה הוּא מנ"ל דְּשָׂרֵי לְהָרִיחַ וְתוּ דְּתִיוּבְתָּא נָמֵי אֵיכָּא מֵהָא דְּתָנֵי מַשְׁמַע שֶׁדַּוְקָא בְּדִיעֲבַד שֶׁכְּבָר אָפוּ בּוֹ הַפַּת הוּא דְּשָׂרֵי אֲבָל לְכַתְּחִלָּה לֹא מִדְּלָא קָתָנֵי תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּ בְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה אוֹפִין בּוֹ פַּת לְיִשְׂרָאֵל לְכַתְּחִלָּה מַשְׁמַע דְּלִכַתְּחִלָּה אָסוּר וְהַאֵיךְ שָׂרֵי רָבָא אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּגַבֵּי בַּת תִּיהָא שָׁאנֵי מִשּׁוּם דְּאִזּוּקֵי מַזִּיק לי' כמ"ש הַתּוֹסָ' מש"ה שָׂרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא וַדַּאי רֵיחָא מִילְתָא הִיא בְּעָלְמָא אפי' בְּדִיעֲבַד לֹא מְהַנֵּי הַךְ טַעְמָא דְּאִזּוּקֵי מַזִּיק לי' דְּהָא אֲפִילּוּ שְׁלֹא כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָן אָסוּר בְּכָל הָאִיסּוּרִין וְהַיְינוּ טַעְמָא דְּאַבַּיֵי

דְּאוֹסֵר מְשׁוּם דס"ל רֵיחָא מִילְתָא הִיא אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד אֶלָּא דְּרָבָא ס"ל רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא בְּכָל הָאִיסּוּרִי' בְּדִיעֲבַד רַק לְכַתְּחִלָּה אָסוּר מְשׁוּם מַרְאִית עַיִן שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ וְנֶהֱנֶה עכ"פ מֵהָרֵיחַ לָכֵן גַּבֵּי בַּת תֵּיהָא דְּאִזּוּקֵי מַזִּיק לי' לָא חָיְישִׁי' לְרֵיחָא כְּלָל אפי' לְכַתְּחִלָּה לְהָכִי מַיְיתֵי סַיְיעְתָּא לְמִילְתֵי' שַׁפִּיר מֵהָא דְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא בְּדִיעֲבַד וְאַמְּטוּ לְהָכִי גַּבֵּי בַּת תֵּיהָא דְּאִזּוּקֵי מַזִּיק לי' שָׁרֵי אפי' לְכַתְּחִלָּה וא"כ הָרֵי מוּכָח לְהֶדְיָ' מִמַּתְנִיתִין דְּכַמּוֹן דִּלְכַתְּחִלָּה חָיְישִׁי' לְרֵיחָא לכ"ע כפרש"י וּבְהֶכְרֵחַ צָרִיךְ לְיַישֵׁב הַיְרוּשַׁלְמִי דפ"י דְּתְרוּמוֹת אַמַּתְנִיתִין דְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה הַנָּ"ל דְּמַיְיתֵי עֲלָהּ הָא דִּשְׁמוּאֵל בְּשֵׁם לֵוִי דְּשָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה לִצְלוֹת בְּשַׂר שְׁחוּטָה בַּהֲדֵי בְּשַׂר נְבֵילָה בְּתַנּוּר אֶחָד וְאִלּוּ בְּמַתְנִי' דְּכַמּוֹן לָא שָׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד בְּהֶכְרֵחַ לְחַלֵּק וְלוֹמַר דְּשָׁאנֵי בָּהָא דְּכַמּוֹן שֶׁהוּא מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ וּנְהִי דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא מ"מ רֵיחַ הַכַּמּוֹן נִרְגִּישׁ בְּפַת מש"ה אָסוּר לְכַתְּחִלָּה מְשׁוּם הַרְחָקָה דְּקָא טָעִים מִיהַת רֵיחָא דְּאִיסּוּרָא וְאָתֵי לְמִיכְלִי בְּעֵינָא אֲבָל גַּבֵּי בְּשַׂר שְׁחוּטָה וּנְבֵילָה שֶׁשָּׁוִין בַּטַּעַם וְאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ בָּהֶם כְּלָל אֵין טַעַם לְאָסְרוֹ לְכַתְּחִלָּה כֵּיוָן דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא לְגַמְרֵי דַּאֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא וְאֵין כָּאן בִּיטּוּל אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה וְגַם אֵינוֹ נִיכָּר וְנִרְגָּשׁ כְּלָל לֹא טַעַם וְלֹא רֵיחַ מֵהֵי תֵּיתֵי לֶאֱסוֹר לְכַתְּחִלָּה מש"ה שָׁרֵי לֵוִי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה וא"ש: ועפי"ז מְיֻישָּׁב ג"כ קֻשְׁיָ' הַתּוֹסָ' עַל מַה שפרש"י בְּהָא דְּעָבָד לֵוִי עוֹבְדוֹ בי' ר"ג בְּגִדֵּי וְדָבָר אַחֵר דְּהַיְינוּ דַּוְקָא בְּדִיעֲבַד מְשׁוּם דְּגִדֵּי וְדָבָר אַחֵר אֵין שָׁוִין בְּטַעְמָם דְּהָא אִיתָא בְּחֻלִּין פכ"ה דַּף ק"ט אָסַר לָן חֲזִיר שָׁרֵי לָן מוֹחָא דְּשִׁיבּוּטָא ופרש"י דָּג שֶׁשְּׁמוֹ שִׁיבּוּטָא שֶׁטַּעְמוֹ כְּטַעַם הַחֲזִיר הֲרֵי שֶׁטַּעַם דָּבָר אַחֵר הוּא כְּטַעַם דָּג וְכֵיוָן שֶׁהוּא מְשֻׁנֶּה בְּטַעְמוֹ מְטַעַם הַגְּדִי הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ בּוֹ וְאָסוּר לְכַתְּחִלָּה כְּמוֹ גַּבֵּי כַּמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וְלֹא דָּמוּ לִבְשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה שֶׁטַּעְמָם שָׁוֶה לְהָכִי שָׁרֵי בִּירוּשַׁלְמִי שָׁם אפי' לְכַתְּחִלָּה משא"כ בְּגִדֵּי וד"א וא"כ מְסֻלָּקֶת קֻשְׁיָ' הַתּוֹסָ' דִּלְעֵיל אפרש"י בְּזֶה מֵהָא דְּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס לְלֵוִי מֵהָא דְּאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְּסָחִים וכו' דְּהַיְינוּ לְכַתְּחִלָּה וְלֵוִי לָא קַשְׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד דְּזֶה אֵינוֹ דְּגַבֵּי שְׁנֵי פְּסָחִים שֶׁהֵם שָׁוִין בְּטַעְמָם אַלִּיבָּא דְּלֵוִי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה נָמֵי שָׁרֵי כֵּיוָן שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ בִּמְיֻנּוֹ וְרֵיחַ עַצְמוֹ אַלִּיבָּא דְּלֵוִי אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה אֵין מָקוֹם לְאָסְרוֹ בִּלְכַתְּחִלָּה וְכִדְאִי' לְהֶדְיָ' בִּירוּשַׁלְמִי גַּבֵּי בְּשַׂר שְׁחוּטָה וּנְבֵילָה שֶׁשָּׁוִין בְּטַעְמָם דְּלֵוִי קַשְׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה מש"ה פָּרִיךְ שַׁפִּיר עלי' מֵהָא דְּאֵין צוֹלִין וכו' וא"כ פרש"י הוּא בָּרוּר וּמֻכְרָח וּמְיֻיְשָּׁב שַׁפִּיר וְיָצָא כַּנּוֹגֵהַ צְדָקוֹ בעזה"י: וְרָאִיתִי לְהָרָ"ן ז"ל שֶׁכָּתַב וְעַוְבְדָּא דְּבִינְיָתָא אֲפִילּוּ לֵוִי מוֹדֶה בָּהּ מְשׁוּם דְּכֵיוָן שֶׁרֵיחַ הַבָּשָׂר נִרְגָּשׁ בָּהֶן הַטּוֹעֵם אוֹתָן יְהֵא סָבוּר שֶׁמַּמָּשׁוֹ שֶׁל בָּשָׂר נִבְלַע בָּהֶן וְכִי אָכֵיל לְהוּ בְּכוּתָח מִתְחַזֵי כִּבְשַׂר בְּחָלָב ומש"ה אָסוּר משא"כ בִּבְשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה שֶׁאֵין רֵיחָהּ וְטַעְמָא שֶׁל נְבֵילָה נִרְגָּשׁ בִּשְׁחוּטָה כְּלָל עכ"ל וְהִנֵּה לִכְאוֹרָה הַמּוּבָן מִלְּשׁוֹנוֹ מְסַיְּים משא"כ בִּבְשַׂר שְׁחוּטָה שֶׁאֵין רֵיחָהּ שֶׁל נְבֵילָה נִרְגָּשׁ בִּשְׁחוּטָה וכו' מַשְׁמַע דס"ל דְּגַם בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין כָּל שֶׁנִּרְגָּשׁ בָּהֶן הָרֵיחַ מוֹדֶה לֵוִי דְּאָסוּר וְאֵין ר"ל דְּאָסוּר לְגַמְרֵי דְּהָא גַּבֵּי פַּת שֶׁהִנִּיחָהּ עפ"י חֲבִיּוֹת שֶׁל יַיִן תְּרוּמָה שג"כ רֵיחַ הַיַּיִן נִרְגָּשׁ בְּפַת וְאַפְּ"ה מַסִּיק הַשַּׁ"ס אַלִּיבָּא דְּלֵוִי דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא וְכֵן בְּהַהִיא דְּכַמּוֹן נָמֵי הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ אֶלָּא דר"ל דְּמוֹדֶה לֵוִי בְּמָקוֹם שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ דְּאָסוּר מִיהַת לְכַתְּחִלָּה משא"כ בִּבְשַׂר שְׁחוּטָה עִם נְבֵילָה שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ קַשְׁרֵי לֵוִי אֲפִילּוּ בִּלְכַתְּחִלָּה וְזֶהוּ מַמָּשׁ כְּעֵין הַחֲלוּקָה שֶׁלָּנוּ וּבָזֶה הי' מְיֻישָּׁב ג"כ מַה שֶּׁעָמַדְנוּ לְמַעְלָה עַל מַה שפי' הָרָ"ן בְּעוֹבָדָא דְּלֵוִי בַּגְּדִי וְדָבָר אַחֵר כפרש"י לְעִנְיַן דִּיעֲבַד וּבְסוֹף הַסֶּוּגְיָ' מַסִּיק

הָרָ"ן דְּלַוִי קִשְׁרֵי אפי' בִּלְכַתְּחִלָּה וּלְפִי הַנָּ"ל נִיחָא כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ לפרש"י: אוּלָם אַחַר הָעִיּוּן לֹא יִתָּכֵן זֶה בְּכַנְוָנַת הָרָ"ן דַּ"ל שֶׁהֲרֵי לִכְנֵי זֶה הִשִּׂיג עַל הָרִי"ף דַּ"ל שֶׁכָּתַב דְּלַוִי לָא קִשְׁרֵי אֶלָּא דִּיעֲבַד מַהֵיְרוּשַׁלְמִי הַנָּ"ל וּמֵהָא דְּבַת תִּיהָא דְּשָׁרֵי רָבָא אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה וא"כ לְדִידַן' נָמֵי תִּקְשֶׁה לְפִי מַאי דְּמַסִּיק דִּבְמָקוֹם שֶׁהָאִיסּוּר נִרְגָּשׁ בְּרֵיחַ מוֹדֶה לֵוִי דְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה וַהֲלֹא גַּבֵּי בַּת תִּיהָא הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ אפי' בְּעֵינוֹ אַמַּאי שָׁרֵי רָבָא אפי' לְכַתְּחִלָּה וְאִי מִשּׁוּם דְּהָתָם אֲזוּקֵי מַזִּיק לי' וכמש"ל לפרש"י א"כ גַּם עַל הָרִי"ף לֹא הִי' קָשֶׁה מִזֶּה מִידִי וְכַנַּ"ל וְעוֹד שֶׁהָרָ"ן דַּ"ל לֹא יָרַד כְּלָל לִסְבָרַת הַתּוֹסָפֶת דְּאֲזוּקֵי מַזִּיק לי' שֶׁהֲרֵי לֹא הִזְכִּיר סְבָרָא זוֹ כְּלָל שָׁם אוּלָם הַמְעַיְּין בס' הַמִּלְחָמוֹת לְהָרַמְבַּ"ן פ' כֵּיצַד צוֹלִין יִרְאֶה לָעַיִן שֶׁדִּבְרֵי הָרָ"ן לְקוּחִי' מִשָּׁם וְשָׁם בְּאֶרְהּ דְּרוּחַ אַחֶרֶת עִמָּהֶם בְּכַנְוָנַת חֲלָקָה זוֹ אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּדַוְקָא בְּבָשָׂר בְּחָלָב שֶׁהָאִיסּוּר נִיכָּר וְיָדוּעַ לְכָל וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁאוּלַי לֹא יֵדַע שֶׁמִּין הָרֵיחַ קָלַט אֶלָּא יְהֵא סָבוּר שֶׁמַּמָּשׁוֹ שֶׁל בָּשָׂר נִבְלַע בָּהֶן וְכִי אָכִיל מִתְחֲזֵי כִּבְשַׂר בְּחָלָב שֶׁיָּדוּעַ לְכָל שֶׁהוּא אָסוּר משא"כ בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין שֶׁאֵין הַטּוֹעֵם בָּהֶן מַכִּיר הָאִיסּוּר (ר"ל אַף שֶׁמַּרְגִּישׁ בְּפַת רֵיחַ יַיִן אוֹ כַּמּוֹן מ"מ אֵינוֹ נִיכָּר שֶׁהוּא יַיִן אוֹ כַּמּוֹן שֶׁל אִיסּוּר) עַד שֶׁיֵּדַע מֵאֵיזֶה מִין נִתְעָרֵב כָּאן טַעַם זֶה (ר"ל שֶׁיֵּדַע שֶׁהוּא יַיִן שֶׁל אִיסּוּר) וְאִם בָּא לִשְׁאוֹל אוֹמְרִי' לוֹ מִן הָרֵיחַ קָלַט וְאֵין בּוֹ מַמָּשׁ (ר"ל שֶׁכְּשֶׁיְּוַדַּע לוֹ שֶׁהוּא יַיִן אִיסּוּר מְמֵילָא יְוַדַּע לוֹ ג"כ שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא רֵיחַ וְלֹא מַמָּשׁ) עכ"ל יעוי"ש וְהֵן הֵן דִּבְרֵי הָרָ"ן שֶׁכָּתַב הַטּוֹעֵם בָּהֶן יְהֵא סָבוּר שֶׁמַּמָּשׁוֹ שֶׁל בָּשָׂר נִבְלַע בָּהֶן וכו' ר"ל כֵּינָן שֶׁאִיסּוּר בָּשָׂר בְּחָלָב יָדוּעַ לְכָל וא"צ שְׁאֵלָה משא"כ בִּשְׁאָר אִיסּוּרִי' שֶׁאֵין הָאִיסּוּר נִיכָּר מְמֵילָא עַד שֶׁיְּוַדַּע לוֹ עפ"י שְׁאֵלָה וַחֲקִירָה וְהַשְׁתָּא נִיחָא הָא דְּבַת תִּיהָא דאעפ"י שֶׁמַּרְגִּישׁ רֵיחַ הַיַּיִן לֹא אִכְפַּת לָן בְּזֶה כֵּינָן שֶׁהוּא רוֹאֶה וְיוֹדֵעַ שֶׁרֵיחַ בְּעָלְמָא הוּא שֶׁמֵּרִיחַ וְרֵיחַ אֵין בּוֹ מַמָּשׁ (וּמַה שֶּׁסַּיְּמִים הָרָ"ן מַה שא"כ בִּבְשַׂר שְׁחוּטָה וּנְבֵילָה שֶׁאֵין רֵיחָהּ שֶׁל נְבֵילָה נִרְגָּשׁ בִּשְׁחוּטָה אֵין ר"ל מִפְּנֵי שֶׁשָּׁוֶה בְּטַעְמָהּ אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ נִיכָּר שֶׁהוּא בְּשַׂר נְבֵילָה כִּי אִם עפ"י שְׁאֵלָה וַחֲקִירָה וַאֲפִי' בְּאֵינוֹ מִינוֹ וְהַבֵּן (וְהֻכְרְחוּ לַחֲלֻקָּה זוֹ בֵּין בָּשָׂר בְּחָלָב לִשְׁאָר אִיסּוּרִין וְלֹא חָלְקוּ בֵּין מִין בְּמִינוֹ בְּטַעֲמָא לְמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כְּמוֹ שֶׁחִלְּקוּ לְמַעְלָה לפרש"י זַ"ל מִפְּנֵי הַקֻּשְׁיָ' מִבַּת תִּיהָא הַנָּ"ל שֶׁשָּׁם ג"כ הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְאַפּ"ה שָׁרֵי לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם דְּלָא נָחֲתוּ לִסְבָרַת הַתּוֹסָ' דְּבַת תִּיהָא אֲזוּקֵי מַזִּיק לי' (וְנִיחָא הַשְׁתָּא ג"כ מַה שֶּׁפֵּירֵשׁ הָרָ"ן בְּעֻבְדָּא דְּגִדִּי וְדָבָר אַחֵר לְעִנְיַן דְּיֵעֲבֵד מִשּׁוּם דְּהָתָם ג"כ טַעַם הֶחֱזֵיר נִיכָּר וְיָדוּעַ שֶׁהוּא כְּמוֹחָא דְּשִׁיבּוּטָא כַּנַּ"ל) וְעִם כָּל זֶה לֹא יָדַעְתִּי לְפִי דַּרְכָּן שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל הַאֵיךְ יְפָרְנְסוּ לְהַדְּ מַתְנִיתִין דְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁשָּׁם גַּם כֵּן אֵין נִיכָּר אִם הוּא כַּמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה אוֹ שֶׁל חֻלִּין כִּי אִם עפ"י שְׁאֵלָה וַחֲקִירָה וְאַפּ"ה מוּכָח מִמַּתְנִיתִין דְּלָא שָׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד וצ"ע: אוּלָם לְפִי מַה שֶּׁיָּשַׁבְנוּ לְמַעְלָה הַקֻּשְׁיָ' מֵהָא דְּבַת תִּיהָא עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁהִמְצִיאוּ הַסְּבָרָא דְּגַבֵּי בַּת תִּיהָא אֲזוּקֵי מַזִּיק לי' רַוְוחָא לָן שְׁמַעְתָּא דא"צ לְחַלֵּק כְּלָל בֵּין בָּשָׂר בְּחָלָב לִשְׁאָר אִיסּוּרִי' כְּמוֹ שֶׁחִלְּקוּ הָרַמְבַּ"ן וְהָרָ"ן הַנָּ"ל אֶלָּא בֵּין מִין וּמִינוֹ שֶׁשָּׁוֶה לוֹ בְּטַעְמוֹ שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ בּוֹ דְּשָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה וּבֵין דִּבְרֵי' שֶׁאֵין שָׁוִין בְּטַעְמָם שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ בָּהֶם דְּאָסוּר לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם הַרְחָקָה דְּמֶחֱזֵי כְּדִטְעִים טַעְמָא דְּאִיסּוּרָא וְלָא קשי' מִבַּת תִּיהָא דְּהָתָם אֲזוּקֵי מַזִּיק לי' וְכַנַּ"ל וְנִיחָא הַהִיאךְדַּמּוֹן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ בְּפַת מש"ה לָא שָׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד כְּדַאֲמָרָן וְנִיחָא הַשְׁתָּא ג"כ הַהִיא דְּרָבָא מִפַּרְזִיקִי' דְּאָסוּר לְמֵיכְלֵי' בְּכוּתָח לְשִׁיטַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם דס"ל דַּחֲשִׁיב כִּלְכַתְּחִלָּה דְּאָתְיָ' אֲפִילּוּ כְּלַוִי מִשּׁוּם דְּהָתָם הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְאָסוּר לְכַתְּחִלָּה

אֶלָּא דְּרַשִּׁ"י ס"ל כְּדַעַת הב"י דְּלְאָכְלוּ בְּכוּתָח נָמֵי חָשׁוּב כְּדִיעֲבַד עַל כֵּן הַוְכָּרַח לְפָרֵשׁ דְּרָבָא מְפָרְזִיקִי' ס"ל כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְתָא אַפִילּוּ דִּיעֲבַד וּכְמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה וְהַכֹּל נִיחָא בס"ד: עָלָה בְּיָדֵינוּ שְׁדַעַת רַשִּׁ"י ז"ל הוּא אַלִּיבָּא דְּלִוִי דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא כְּלָל וַאֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא (דאל"כ אֲפִילּוּ בִּשְׁנֵי פְּסָחִים וְכֵן בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם נְבֵילָה) הי' אָסוּר לְכַתְּחִלָּה וְלָא הֲוָה פָּרִיךְ לְלִוִי מִידֵי) וּדְלֹא כהמ"א ז"ל: וְאַחַר שֶׁעָמַדְנוּ עַל פרש"י ז"ל נָלֵךְ מֵחֵיל אֶל חַיִל לְשִׁיטַת פי' הַתּוֹסָפוֹת והי' לְבָאֵר בעזה"י אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה: עוֹד טָעַן מָרָן המ"א ז"ל מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' פ' בָּתְרָא דע"ז ס"ו ב' שֶׁכָּתְבוּ דְּגַבֵּי חָמֵץ בְּפֶסַח שֶׁהוּא בְּמַשֶּׁהוּ יֵשׁ לְאֱסוֹר אֲפִילּוּ בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשֵׁי' וַאֲפִילּוּ בְּתַנּוּר גָּדוֹל מְשׁוּם דמ"מ מַשֶּׁהוּ מִיהוּ אִיכָּא הֲרֵי שֶׁהֵם מְחַלְקִין ג"כ בְּדִין רֵיחָא בֵּין חָמֵץ בְּפֶסַח לִשְׁאָר אִיסּוּרִים וּדְלֹא כַּמָּהֲרִי"ל בְּתְשׁוּבָה שֶׁסּוֹבֵר שֶׁאֵין מָקוֹם לְחַלֵּק בְּדִין רֵיחָא בֵּין חָמֵץ לִשְׁאָר אִיסּוּרִין ולע"ד אֵין מִזֶּה טַעֲנָה עַל מָהֲרִי"ל דְּהַתּוֹסָפוֹת לְטַעְמַיְיהוּ אָזְלִי שֶׁפָּסְקוּ שָׁם וְכָאן כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְתָא הִיא וְחָשׁוּב נ"ט וַאֲלִיבָּא דְּרַב הוּא שֶׁכָּתְבוּ לְחַלֵּק בְּהָרֵי בַּאֲפֵי' בְּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשֵׁי' שֶׁאֵין רֵיחָן נוֹדֵף אוֹ בְּתַנּוּר גָּדוֹל שֶׁהָרֵיחַ מִתְפַּזֵּר וְקָלוּשׁ הַרְבֵּה וְאֵינוֹ אוֹסֵר בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין אפי"ה יֵשׁ לֶאֱסוֹר בְּחָמֵץ בְּפֶסַח דמ"מ מַשֶּׁהוּ אִיכָּא וְכֵיוָן דִּלְרַב חָשׁוּב רֵיחָא כְּטַעְמָא הו"ל כְּטַעַם מַשֶּׁהוּ שֶׁאוֹסֵר בְּחָמֵץ אֲבָל לְלִוִי דס"ל דַּאֲפִילּוּ בִּשְׁנֵיהֶם שְׁמֵינִים דְּאִיכָּא רֵיחָא טוּבָא מ"מ רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא מִשּׁוּם דְּרֵיחָא לָא חָשִׁיב כְּטַעְמָא אפי' מַשֶּׁהוּ אֵין כָּאן דִּלְגַמְרֵי לָאו כְּלוּם הוּא וְתֵדַע שֶׁכֵּן הוּא שֶׁהָרֵי דַּעַת הַתּוֹסָ' כָּאן דִּלְוִין קָשָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה לִצְלוֹת בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה וְאִם אית' דְּלִלְוִי נָמֵי מַשֶּׁהוּ מִיהָא אִיכָּא הֵיכִי שָׁרֵי בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין אפי' לְכַתְּחִלָּה הָא אֵין מְבַטְּלִין אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה א"ו שֶׁדַּעַת הַתּוֹסָ' הוּא אַלִּיבָּא דְּלִוִי דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא כְּלָל וַאֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא אֶלָּא שֶׁהַתּוֹסָ' פָּסְקוּ כְּרַב וְאַלִּיבָּא דְּרַב הוּא שֶׁמְּחַלְקִין בְּהָכִי גַּבֵּי תַּנּוּר גָּדוֹל וְשֶׁנֹּהֶם כְּחוּשֵׁי' משא"כ לְדִידַן דקיימל"ן כְּלִוִי אֵין מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין חָמֵץ בְּפֶסַח לִשְׁאָר אִיסּוּרִין: וְזֶה לְשׁוֹן מָהֲרִי"ל בִּתְשׁוּבָה סי' רי"ד (ובד"ח בסי' קפ"ו) וְנִרְאֶה דְּאֵין חִילּוּק לָמָ"ד רֵיחָא לָאו מִילְתָא הוּא (ר"ל בֵּין אִיסּוּרֵי מַשֶּׁהוּ לִשְׁאָר אִיסּוּרִין) וּרְאָיָ' דְּלִוִי שָׁרֵי אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָסַר מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ וְכֵן מוֹכִיחַ בפ' כֵּיצַד צוֹלִין דְּפָרִיךְ לָמָ"ד מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִים מַה לִּי גִּדִּי וּגְדִי מַה לִּי גִּדִּי וְטָלֶה נַיְמָא דְּלָא מִבָּעְיָ' גִּדִּי וּגְדִי דַּהֲוָה מִין בְּמִינוֹ וּלְרַבִּי יְהוּדָה וּלְרַבִּי שִׁסְּדֵר הַמִּשְׁנָה הֲוָה מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ ר"ל וַאֲפִי' לָמָ"ד רֵיחָא לָא מִילְתָא נָמֵי אָסוּר) אֶלָּא אפי' גִּדִּי וְטָלֶה דְּמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ הוּא (ר"ל לְפוּם מַאי דקיימל"ן כְּרָבָא פ' בָּתְרָא דע"ז דְּאָזְלִינַן בָּתַר שְׁמָא וְכָל שֶׁאֵינוֹ מִשֵּׁם אֶחָד הֲוָה מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ) אַפִּ"ה אֵין צוֹלִין (ר"ל מִשּׁוּם דְּרֵיחָא מִילְתָא הִיא וְחָשׁוּב כנ"ט) וְרַב נָמֵי ס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ וְעוֹד ראי' מִבֵּת תִּיהָא דְּשָׁרֵי רָבָא וכו' וּסְתָם יֵינָם בְּמַשֶּׁהוּ עכ"ל: וְיֵשׁ לְהָבִין בִּרְאָיוֹת מָהֲרִי"ל הַנַּ"ל דְּלִכְאוֹרָה אַפַּתִּי לְדִידַ' מִי נִיחָא דִּנְהִי דְּלִלְוִי רֵיחָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה אַפַּתִּי קָשֶׁה קֻוּשְׁיָ' זוֹ אַלִּיבָּא דְּרַב כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בצל"ח וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וְיֵשׁ לְדַקְדֵּק דְּמִידִי הוּא טַעְמָא אֶלָּא לְרַב וְרַב ס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ וא"כ שַׁפִּיר קָאָמַר דְּלָא מִבָּעְיָ' לִגְדִי וּגְדִי דַּהֲוָה מִין בְּמִינוֹ דְּאוֹסֵר בְּמַשֶּׁהוּ אֶלָּא אפי' גִּדִּי וְטָלֶה שֶׁהוּא מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְאֵינוֹ אוֹסֵר כִּי אִם בנ"ט אַפִּ"ה אָסוּר דְּרִיחַ יֵשׁ בּוֹ אֲפִילּוּ כְּדֵי נ"ט.

וְצָרִיךְ לוֹמַר כֵּיוָן דְּהַהִ בָּרִיְיתָא לְעִנְיַן לְכַתְּחִלָּה מַיְירִי דְּאֵין צוֹלִין קָתָנֵי אֵין חִילּוּק בֵּין מִינוֹ לְשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ דַּהֲרֵי אֵין מְבַטְּלִין אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה עכ"ד ותי' הָרַב אֵינוֹ מַעֲלֶה אַרוּכָה

לְדִבְרֵי מַהֲרִי"ל דִּלְפִי תֵּירוּצוֹ אַזְדָּא לָהּ רְאָיוֹת מָהֲרִי"ל ג"כ אַלִּיבָּא דְּלֵוִי וְיִרְאֶה לע"ד
דְּכַוָּונַת מָהֲרִי"ל לְהוֹכִיחַ מִפְּאַת קֻושְׁיָ' זוֹ דְּאִין עִנְיָן מַשֶּׁהוּ בְּדִין רֵיחָא מִילְתָא כְּלָל דְּלָמָ"ד
רֵיחָא לָאו מִילְתָא אפי' מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא כֵּינָן דְּרֵיחָא לָאו כְּלוּם הוּא וְלָמָ"ד רֵיחָא מִילְתָא וְרֵיחָא
כְּטַעֲמָא פְּשִׁיטָא דְּאִית בי' נ"ט דְּהָא רֵיחָא נִרְגָּשׁ וַדַּאי וְאֵין מָקוֹם לְאִיסּוּר מַשֶּׁהוּ בְּדִין רֵיחָא
כְּלָל וְאַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר מַה לִי גְּדִי וּגְדִי אוֹ גְּדִי וְטָלֶה דְּכֵינָן דְּקָתָנֵי אֵין צוֹלִין וכו' מִפְּנֵי
תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִי' דְּהַיְינוּ רֵיחָא דְּמִילְתָא הִיא וַדַּאי יֵשׁ בּוֹ נ"ט וְאֵין מָקוֹם לִטְעוֹת וּלְחַלֵּק
בֵּינֵיהֶם וּמְמֵילָא מוֹכַח דְּלָמָ"ד רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא אפי' מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא ותי' הצל"ח לָא
מַשְׁמַע לִי' לְמָהֲרִי"ל ז"ל דְּהָא עִיקַּר פָּרְכַת הַשַּׁ"ס דְּמַה לִי גְּדִי וּגְדִי וכו' הוּא רַק אַלִּשּׁוֹן
הַבָּרַיְיתָא דְּקָתָנֵי אֲפִילּוּ גְּדִי וְטָלֶה דְּמַאי אֲפִילּוּ הָלֹא שָׁוִין הֵם בְּדִין תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִי' וְאֵין
חִילּוּק בֵּינֵיהֶם וְאִם אִיתָא דְּיֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר דְּרֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא כְּמַשֶּׁהוּ בִּגְדִי וּגְדִי אָסוּר אפי'
בְּדִיעֲבַד מִשּׁוּם דַּהֲוָה מִין בְּעֵינוֹ וּבִגְדִי וְטָלֶה שֶׁהוּא מִן בא"מ אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה
נְהִי דְּהַבָּרַיְיתָא קָאֵי בִּלְכַתְּחִלָּה מ"מ שַׁפִּיר לִשּׁוֹן אֲפִילּוּ כֵּינָן דִּגְדִי וְטָלֶה בֶּאֱמֶת קִיל
טְפֵי מִגְּדִי וּגְדִי עָלָה וְקָאָמַר אֲפִילּוּ גְּדִי וְטָלֶה דְּקִיל מִינָּהּ לְעִנְיַן דִּיעֲבַד אַפִּ"ה אֵין צוֹלִין
לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר וְאִימָא דְּרַב נָמֵי ס"ל דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ וְהָא דְּאוֹסֵר בְּבָשַׂר
שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה לְטַעְמֵי' אָזֵיל דס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ ואפי"ת לְרַב רֵיחָא כנ"ט
כֵּינָן שעכ"פ יֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר דְּרֵיחָא אֵינָהּ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ וּגְדִי וְטָלֶה קִיל טְפֵי שַׁפִּיר שַׁפִּיר
לִשּׁוֹן אֲפִילּוּ אֶלָּא וַדַּאי דְּאִין מָקוֹם לְאִיסּוּר מַשֶּׁהוּ בְּדִין רֵיחָא כְּלָל אוֹ דְּלָאו כְּלוּם הוּא
וַאֲפִי' מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא אוֹ דְּרֵיחָא כְּטַעֲמָא וְיֵשׁ בּוֹ נ"ט גָּמוּר אַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר מַה לִי גְּדִי
וּגְדִי וכו' דְּבִנְתִינַת טַעַם אֵין מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין גְּדִי וּגְדִי לִגְדִי וְטָלֶה וּמַאי אֲפִילּוּ גְּדִי וְטָלֶה
כַּנַ"ל לְיַיְשֵׁב כַּוָּונַת הַגָּאוֹן מָהֲרִי"ל וּפָשׁוּט הוּא: אִיבְּרָא דְּהָרִי"ף ז"ל כָּתַב בְּהֶדְיָ' דְּגַם לְרַב
דְּאִית לי' רֵיחָא מִילְתָא אַפִּ"ה לָא חָשִׁיב אֶלָּא רַק כְּאִיסּוּר מַשֶּׁהוּ וְרַב לְטַעְמֵי' דס"ל מִן
בְּמִינוֹ לָא בְּטִיל וא"כ חוֹזֵר וְנִיעֵר קֻושְׁיָ' מָהֲרִי"ל הַנַּ"ל דא"כ מַאי פָּרִיךְ לְרַב מַה לִי גְּדִי
וּגְדִי מַה לִי גְּדִי וְטָלֶה הָלֹא טוּבָא אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דִּגְדִי וּגְדִי אָסוּר אֲפִילּוּ דִּיעֲבַד משא"כ גְּדִי
וְטָלֶה אַהָכִי קָאָמַר שַׁפִּיר דַּאֲפִילּוּ גְּדִי וְטָלֶה דִּבְדִיעֲבַד בָּטֵל וְאֵינוֹ אוֹסֵר אַפִּ"ה אָסוּר
לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר ותי' הצל"ח אֵינוֹ עוֹלֶה בָּזֶה כַּנַ"ל וְיֵרָאֶה לע"ד לְיַיְשֵׁב קֻושְׁיָ'
מָהֲרִי"ל הַנַּ"ל לְדַעַת הָרִי"ף בִּפְשִׁיטוּת דְּהָא בל"ז קֻשְׁיָה לְפוּם מַאי דס"ד מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת
טְעָמִי' דְּרֵיחָא מִילְתָא הִיא וְאָסוּר אפי' דִּיעֲבַד א"כ אַמַּאי קָתָנֵי אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִלָּה הָא
דִּיעֲבַד שַׁפִּיר דָּמֵי וְדוֹחֵק לוֹמַר דִּנְקֵט אֵין צוֹלִין מִשּׁוּם הַסֵּיפָא דִּגְדִי וְטָלֶה שֶׁהוּא מִין בְּשֶׁאֵינוֹ
מִינוֹ דִּבְטִיל בְּמִיעוּט וְאֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה נְקֵט נַמֵּי
בְּרֵישָׁא בִּגְדִי וּגְדִי דְּאֵין צוֹלִין לְכַתְּחִלָּה דְּהִיא גּוּפֵי' קֻשְׁיָה כֵּינָן שֶׁחַלּוּקִין בְּדִינָן דִּגְדִי וּגְדִי
אָסוּר אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד מִשּׁוּם מִין בְּמִינוֹ וּגְדִי וְטָלֶה אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה הֵיכִי עָרְבִינְהוּ
וּתְנִינְהוּ בְּיַחַד בַּלְשׁוֹן לְכַתְּחִלָּה וּבְדֶרֶךְ אֲפִילּוּ כְּאִלּוּ הֵן שָׁוִין בְּדִינָן וּבְטַעְמָן הָא בֶּאֱמֶת אֵינָן
שָׁוִין לֹא בְּדִינָן וְלֹא בְּטַעְמָן וּמַה גַּם דְּאִיכָּא לְמִטְעֵי וּלְמֵימַר דְּשָׁוִין הֵם כְּרַבָּנָן דר' יְהוּדָה
דְּאִית לְהוּ מִין בְּמִינוֹ בְּטִיל אֶלָּא עַל כָּרְחֵי' דְּהַהִ' בָּרַיְיתָא בֶּאֱמֶת אתי' כְּרַבָּנָן דְּרַבִּי יְהוּדָה
דְּאִית לְהוּ דְּמִין בְּמִינוֹ נָמֵי בְּטִיל וְאַמְּטוּ הָכִי קָתָנֵי אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִלָּה דְּבִשְׁנֵיהֶם אֵינוֹ
אָסוּר אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר וְכֵינָן שֶׁכֵּן דע"כ הַהִ' בָּרַיְיתָא רַבָּנָן הִיא פָּרִיךְ
שַׁפִּיר לְרַב מַה לִי גְּדִי וּגְדִי מַה לִי גְּדִי וְטָלֶה הָא חַד טַעְמָא לְתַרְוַיְיהוּ מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר
(וְזֶה שכ' המ"א דִּלְשִׁיטַת הָרִי"ף אַזְדָּא לָהּ ראי' מָהֲרִי"ל): אוּלָם לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' בע"א ד'

ס"ו דס"ל דְּרִיחָא אִית בי' נ"ט וא"כ אֲפִילּוּ לְרַבָּנָן דְּרַבִּי יְהוּדָה נָמֵי אָסוּר אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד
בֵּין בְּמִינוֹ וּבֵין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּאֵין צוֹלִין דְּקָתָנֵי בְּבָרַיְיתָא הוּא לָאו בְּדַוְקָא
דַּאֲפִילּוּ דִּיעֲבַד נָמֵי אָסוּר חוֹזֵר וְנִיעֵר ראי' מָהָרִי"ל דְּלְעִיל דְּאִם אִיתָא דְּיֵשׁ מָקוֹם לוֹמַר
דְּרִיחָא לָא הֲוָה אֶלָּא כִּמְשֻׁהוּ מַאי פָּרִיךְ מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי וכו' אֵימָא דְּבָאֱמֶת גַּם לְרַב רִיחָא
אֵינוֹ אֶלָּא כְּמַשֶּׁהוּ אֶלָּא דְּרַב לְטַעְמֵיהּ דְּמִין בְּמִינוֹ לָא בְּטִיל וְאַהָכִי קָתָנֵי בַּבָּרַיְיתָא דַּאֲפִי'
גְּדִי וְטָלֶה דַּהֲוָה מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וּבְטִיל בְּדִיעֲבַד מ"מ אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם מְבַטֵּל
אִיסּוּר אֶלָּא וַדַּאי דְּאֵין מָקוֹם לְאִיסּוּר מַשֶּׁהוּ בְּדִין רִיחָא כְּלָל וְכַנַּ"ל וא"כ מַה שֶּׁדָּחָה המ"א
ראי' מָהָרִי"ל מֵהָרִי"ף אֵין נִסְתָּר מֵחֲמַת דְּהָרִי"ף לְשִׁיטָתוֹ אֲבָל לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' הָנוּ יָפֶה
רְאָיָיתוֹ: אִיבָּרָא דלפמ"ש הַתּוֹסָ' בע"ז שָׁם שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' מ"מ אִיכָּא רִיחָא מַשֶּׁהוּ יֵשׁ
לְיַישֵׁב קֻוּשְׁיָ' מָהָרי"ל שֹׁפִיר דְּהַמַּקְשֶׁה דְּפָרִיךְ מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי וכו' הַזּוֹקֶשָׁה לוֹ כֵּינָן דְּרִיחָא
מִילְּתָא הִיא וְאִית בי' אֲפִילּוּ נ"ט וא"כ אָסוּר אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד אַמַּאי קָתָנֵי אֵין צוֹלִין
לְכַתְּחִילָּה הָא אֲפִילּוּ דִּיעֲבַד נָמֵי אָסוּר וְנִיחָא דְּאַיְירֵי אֲפִילּוּ בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' דְּלֵיכָּא אֶלָּא
רִיחַ מַשֶּׁהוּ וְאָתְיָ' כְּרַבָּנָן דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמִין בְּמִינוֹ נָמֵי בַּטֵּיל וְלֵיכָּא אִיסּוּר אֶלָּא לְכַתְּחִילָּה
מְשׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר אַהָכִי קָתָנֵי אֵין צוֹלִין וכו' לְכַתְּחִילָּה וְכֵיוָן דע"כ אָתֵי כְּרַבָּנָן פָּרִיךְ
שַׁפִּיר מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי מַה לִּי גְּדִי וְטָלֶה הָא חַד טַעְמָא לְתַרְוַיְיהוּ מְשׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר לְחוּד
כַּנַּ"ל וְתֵדַע לְךָ שֶׁגַּם לְדַעַת מָהָרי"ל בְּהֶכְרֵחַ לְיַישֵׁב כֵּן דאל"כ תִּקְשֵׁי מַאי פָּרִיךְ מַה לִּי גְּדִי
וּגְדִי וכו' אֵימָא דְּאַיְירֵי בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' דְּלֵיכָּא אֶלָּא מַשֶּׁהוּ לָכֵן שַׁפִּיר קָאָמְרָה הַבָּרַיְיתָא
דְּלָא מִבָּעְיָ' גְּדִי וּגְדִי שֶׁהוּא מִין בְּמִינוֹ דְּאָסוּר אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד אֶלָּא אפי' גְּדִי וְטָלֶה דְּהוּא
מִין בא"מ אַפִּ"ה אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִילָּה א"ו כְּדַאֲמָרָן דְּדַיְיק מֵהָא דְּאֵין צוֹלִין וכו' דְּאָתְיָ'
כְּרַבָּנָן וְכַנַּ"ל: אוּלָם לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּהָכָא דס"ל דְּבִשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' לֵיכָּא רִיחָא כְּלָל וא"כ
ע"כ לָא אַיְירֵי בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' חוֹזֵר וְנִיעֵר קֻוּשְׁיָ' מָהָרי"ל הַנַּ"ל ומ"מ יִרְאֶה לְיַישֵׁב כַּנַּ"ל
דְּהַמַּקְשֶׁה דָּיֵיק מִלְּשׁוֹן אֵין צוֹלִין דְּמַשְׁמַע לְכַתְּחִילָּה דְּאַיְירֵי בְּתַנּוּר גָּדוֹל דְּאֵינוֹ אָסוּר
בְּדִיעֲבַד כמ"ש הַתּוֹסָ' כָּאן אֲבָל לְכַתְּחִילָּה אָסוּר מִשּׁוּם דְּמַשֶּׁהוּ מִיהָא אִיכָּא כמ"ש הַתּוֹסָ'
בע"ז שָׁם דְּגַם בְּתַנּוּר גָּדוֹל אִיכָּא רִיחָא מַשֶּׁהוּ וְאָתְיָ' כְּרַבָּנָן דְּמִין בְּמִינוֹ נָמֵי בָּטֵל בְּדִיעֲבַד
אֲבָל לְכַתְּחִילָּה חָסוּר מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר אַהָכִי פָּרִיךְ א"כ מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי וכו' כַּנַּ"ל:
אִיבָּרָא דְּכָל זֶה אֵינֶנּוּ שׁוֹוֶה לִי בְּיִשּׁוּב קֻוּשְׁיָ' מָהָרי"ל הַנַּ"ל דְּיֵשׁ לבע"ד לְחַלְּוֹק וְלוֹמַר דמ"מ
מָצִינוּ לְמֵימַר דְּבָרַיְיתָא ר"י הִיא דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וּנְקֵט אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם
סֵיפָא וְטָלֶה וְכַנַּ"ל וּמֵהַשְׁתָּא קָשֶׁה נָמֵי גַּם לְדַעַת מָהָרי"ל עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דע"ז שָׁם דס"ל
בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' נָמֵי אִיכָּא מַשֶּׁהוּ מַאי פָּרִיךְ מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי וכו' אֵימָאדְּאַיְירֵי בִּשְׁנֵיהֶם
כְּחוּשִׁי' דְּלֵיכָּא אֶלָּא מַשֶּׁהוּ וְאָתְיָ' כר' יְהוּדָה דְּאֵין בְּמִינוֹ לָא בְּטִיל וא"כ לָא מִבָּעְיָ' גְּדִי
וְטָלֶה דַּהֲוָה מִין בְּמִינוֹ דְּאָסוּר אֲפִילּוּ דִּיעֲבַד אֶלָּא אֲפִילּוּ גְּדִי וְטָלֶה דְּהוּא מִין בח"מ נָמֵי
אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִילָּה וְאַהָכִי נְקֵט אֵין צוֹלִין הֵן אֱמֶת דבנ"ז הִקְשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת כָּאן דְּאַמַּאי לָא
מוֹקְמִינַן בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' דְּלֵיכָּא תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִי' וּכְבָר תָּמַהּ בצל"ח עַל דִּבְרֵיהֶם בְּזֶה
מַהָא דְּכָתְבוּ בע"א שָׁם שֶׁגַּם בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' אִיכָּא מַשֶּׁהוּ וְחַ"כ אָסוּר לְכַתְּחִילָּה מְשׁוּם
תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִי' דַּהֲוָה מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה וְלִדְרָכֵינוּ יִתָּכֵן דְּקֻוּשְׁיָ' בְּכָאן עוֹלָה גַּם
לְשִׁיטָתָם דְּהָתָם דְּאֶפְשָׁר שֶׁגַּם בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' אִיכָּא רִיחָא מַשֶּׁהוּ אַכַּתִּי לוֹקְמֵי בִּשְׁנֵיהֶם
כְּחוּשִׁי' וּמְשׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִי' וכר"י דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וּבִגְדֵי וּגְדִי אָסוּר אפי' דִּיעֲבַד
משא"כ בִּגְדֵי וְטָלֶה דַּהֲוָה מִין בשא"מ דְּשָׁרֵי בְּדִיעֲבַד אַפִּ"ה חִין צוֹלִין לְכַתְּחִילָּה מְשׁוּם

מְבַטֵּל אִיסּוּר וְכַנַּ"ל וא"ת דְּבִשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' לֵיכָּא רֵיחָא כְּלָל וּכְפִי הַנִּרְאֶה מִפְּשָׁטָן'
דְּלֵישָׁנָא דְּרַב קָשֶׁה בְּיוֹתֵר דְּלוֹקְמֵי בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' וּמִשּׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' וְקָשֶׁה בְּמַמָּה
נַפְשָׁךְ רַק שֶׁהֶעֱמִידוּ קַוּשְׁיָתָם בְּצַד זֶה לְפִי הַנִּרְאֶה מִפְּשָׁטָן' דְּלֵישָׁנָא דְּרַב דְּאָמַר בְּשַׂר
שְׁחוּטָה שָׁמֵן וכו' דְּבִשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' לֵיכָּא רֵיחָא כְּלָל וא"ש: אִיבְּרָא דְּהָאֵמֶת יוֹרֶה דַּרְכּוֹ
שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּהָכָא הֵם כִּפְשָׁטָן דהו"ל לְאוֹקְמֵי בִּשְׁנֵיהֶ' כְּחוּשִׁי' דְּלֵיכָּא רֵיחָא כְּלָל כְּפִי
שֶׁנִּרְאֶה מִפְּשָׁטָא דְּלֵישָׁנָא דְּרַב ומ"ש בע"א שֶׁגַּם בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' נָמֵי אֵיכָּא רֵיחַ מַשֶּׁהוּ
שָׁם הוֹצִיאוּ כֵּן מִפְּאַת קַוּשְׁיָתָם דְּהָכָא דהו"ל לְאוֹקְמֵי בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁים א"ו דְּגַם בִּשְׁנֵיהֶם
כְּחוּשִׁים אֵיכָּא רֵיחַ מַשֶּׁהוּ וְאֵין צוֹלִין לְכַתְּחִלָּה וכ"כ בצל"ח שָׁם וְאַחַר שֶׁכֵּן עֲדַיִן קָשֶׁה
לְשִׁיטָתָם שָׁם קַוּשְׁיָ' מָהָרִי"ל דְּאַכַּתִּי מַאי פָּרִיךְ מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי וכו' דִּלְמָא אתי' כר' יְהוּדָה
דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וְכַנַּ"ל: לָכֵן יֵרָאֶה לע"ד לְיַיְשֵׁב קַוּשְׁיָ' מָהָרִי"ל בְּצֵירוּף קַוּשְׁיָ' הצל"ח
בְּשֵׁם מָהָרָ"ל קסוויץ מִפְּרָאג עַל דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דע"א שָׁם שֶׁסּוֹבְרִי' דְּגַם בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי'
נָמֵי אֵיכָּא רֵיחָא מַשֶּׁהוּ ח"כ אַמַּאי אָמַר רַב בְּשַׂר שְׁחוּטָה שָׁמֵן שֶׁצָּלָאוֹ עִם בְּשַׂר נְבֵילָה
כָּחוּשׁ וּנְסִיב טַעְמָא מִשּׁוּם דְּמִפַּטְמֵי אַהֲדָדֵי הָא אפי' בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' נָמֵי אָסוּר אַלִּיבָּא
דְּרַב דס"ל מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וְהָאֵיכָּא רֵיחַ מַשֶּׁהוּ וְקַוּשְׁיָ' זוֹ רָמְזָה הַשָּׁ"ך בי"ד סי' ק"ח
לְמִעַיֵּין שָׁם וְיִרְאֶה לְיַיְשֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש הַתּוֹסָ' לְעִיל פֶּרֶק כָּל שָׁעָה דַּף ל' ד"ה וַאֲפִי'
בְּמִילְּתָא וכו' אַבָּרְיְיתָא דְּפַת שֶׁאָפָאוֹ עִם הַצָּלִי אָסוּר לְאָכְלוֹ בְּכוּתָּח דְּאַמַּאי לֹא אָסוּר
לְאָכְלוֹ לְגַמְרֵי אֲפִילּוּ בִּכְנֵי עַצְמוֹ מָשׁ ם הָרֶגֶל עֲבֵירָה שֶׁלֹּא יָבֹא לְאָכְלוֹ עִם כּוּתָּח כִּדְאִיתָא
הָתָם וְתֵירְצוּ דְּרֵיחָא אֵין בּוֹ אִיסּוּר כֵּוָלֵי הַאי מש"ה לָא גָּזְרוּ בי' מִשּׁוּם הָרֶגֶל עֲבֵירָה ע"ש
מְבֹאָר מִדִּבְרֵיהֶם דע"כ אִיסּוּר רֵיחָא אֵינוֹ מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶם לָכֵן לָא חָמִיר כֵּוָלֵי
הַאי וְהִנֵּה בְּחֻלִּין צ"ט ב' מַסִּיק הַשַּׁ"ס אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה דַּחֲמַר מִין בְּעֵינוֹ לָא בְּטֵיל
דְּבָצִיר דְּזֵיעָה בְּעָלְמָא הוּא מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה דְּבָטֵיל אֲפִילּוּ בְּמִינוֹ ופי' הַתּוֹסָ' שָׁם דְּהַיְינוּ
מִשּׁוּם דְּצִיר אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּבְאִיסּוּר דְּרַבָּנָן מוֹדֶה רַבִּי יְהוּדָה דְּמִין בְּמִינוֹ בְּטֵיל וא"כ
יֵרָאֶה דה"ה רֵיחָא דְּאֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן דְּלָא עָדִיף מִזֵּיעָה דְּצִיר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מַמָּשׁ וּבְטֵיל אֲפִילּוּ
בְּמִינוֹ לכ"ע וא"כ א"ש קַוּשְׁיָ' מָהָרָ"ל הַנַּ"ל דְּנֵדַאי גַּם בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' אֵיכָּא רֵיחַ מַשֶּׁהוּ
וְהָא דְּלָא אָסַר רַב אֲפִילּוּ בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' מִשּׁוּם מִין בְּמִינוֹ מִשּׁוּם דְּרֵיחָא דְּרַבָּנָן אֲפִילּוּ
בְּמִינוֹ נָמֵי בְּטֵיל אַמְטוּ הָכִי לח אָסַר רַב אֶלָּא בְּאִיסּוּר אוֹ הֶיתֵּר שֶׁמָּן דְּאִית בי' נ"ט וּבָזֶה
אַזְדָּא לָהּ נָמֵי קַוּשְׁיָ' מָהָרִי"ל אַהָא דְּפָרִיךְ מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי מַה לִּי גְּדִי וְטָלֶה דִּלְמָא לָכֵן אתי'
כר' יְהוּדָה דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וא"כ לָא מְבָעְיָ' גְּדִי וּגְדִי דַּהֲוָה מִין בְּמִינוֹ דְּאָסוּר אֲפִילּוּ
אִי רֵיחָא לָאו מִילְּתָא מִשּׁוּם דעכ"פ מַשֶּׁהוּ הֲוָה וכו' אֶלָּא אפי' גְּדִי וְטָלֶה דְּמִין בשא"מ נָמֵי
אֵין צוֹלִין וְכֵן מַה שֶּׁהִקְשִׁינוּ לְמַעְלָה לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דע"א שָׁם דִּבְשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' אֵיכָּא
מַשֶּׁהוּ לוֹקְמֵי בִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' וְכַנַּ"ל דְּזֶה אֵינוֹ דְּרֵיחָא דְּרַבָּנָן לכ"ע אפי' מִין בְּמִינוֹ בְּטֵיל
וא"כ מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי אוֹ גְּדִי וְטָלֶה וְזֶה נָכוֹן וּבָרוּר: אָמְנָם הָרִי"ף וַז"ל שֶׁכָּתַב דְּכָל רֵיחָא
אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ אֶלָּא דְּרַב לְטַעְמֵי' דְּאִית נִי' מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל גַּם הוּא לְטַעְמֵי' אָזִיל
שֶׁפָּסַק כְּלֵוֵי דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא וּמְפָרֵשׁ דְּהַהִדּ בָּרַיְיתָא דְּפַת שֶׁאָפָאוֹ עִם הַצָּלִי נָמֵי אָתֵי
כְּלֵוֵי דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא בְּדִיעֲבַד אֶלָּא דְּאָסוּר לְאָכְלוֹ בְּכוּתָּח מִשּׁוּם דַּהֲוָה כִּלְכַתְּחִלָּה
כֵּיוָן שֶׁיִּכְלוּ לֶאֱכֹל בְּלִי כוּתָּח ע"ש וא"כ מִמֵּילָא לָא קשי' קַוּשְׁיָ' הַתּוֹסָ' דפ' כָּל שָׁעָה הַנַּ"ל
מַהָא דְּאֵינוֹ אָסוּר לְאָכְלוֹ אפי' בִּכְנֵי עַצְמוֹ מִשּׁוּם הָרֶגֶל עֲבֵירָה שֶׁלֹּא יָבֹא לְאָכְלוֹ עִם כּוּתָּח
דְּאַתְיָ' כְּלֵוֵי דְּמִדְּיָנָא שָׁרֵי אֲפִילּוּ עִם כּוּתָּח דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא אֶלָּא דִּלְכַתְּחִלָּה בִּלְבַד

אָסוּר עִם כּוּתָח אַמְטוּ הָכִי שָׁרֵי לְאָכְלוֹ בפ"ע אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה וְכֵינָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר מָצִינוּ לְמֵימַר אַלִּיבָּא דְּרַב דְּאִית לי' רֵיחָא מִילְּתָא דְּאוֹרָיְיתָא לָכֵן אוֹסֵר בְּמַשֶּׁהוּ מִשּׁוּם מִין בְּמִינוֹ: אִיבְּרָא דְּמִלְּשׁוֹן הריא"ף ז"ל שֶׁכָּתַב וְהַהִיא בְּרִיְיתָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי וכו' לָאו כְּרַב בִּלְחוּד אָתֵי אֶלָּא אפי' כְּלֵוִי אֲסִירִי מַשְׁמַע דְּכְרַב נָמֵי אָתֵי וְאַפִּ"ה שָׁרֵי לֶאֱכֹל הַפַּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ א"כ מוּכָח דְּלְרַב נָמֵי חִיסּוּר רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וְהַאִיךְ כָּתַב הָרִי"ף אַלִּיבָּא דְּרַב דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וְכִי עָדִיף רֵיחָא דְּרַבָּנָן מַזִּיעָה שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן וְיֵשׁ בּוֹ מַמָּשׁ וּבְטִיל אפי' בְּמִינוֹ לכ"ע וּבְהֶכְרֵחַ לְיַיְשֵׁב וּלְחַלֵּק בָּזֶה כְּמוֹ שֶׁחִלְּקוּ הַתּוֹסָפוֹת במס' ע"א שָׁם אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי בֵּין רֵיחַ שֶׁהוּא בְּעַיִן לְרֵיחַ שֶׁהוּא בְּתַעֲרוֹבוֹת וה"נ מְחַלֵּק הָרִי"ף וס"ל דְּרֵיחַ שֶׁהוּא בְּעַיִן אַלִּיבָּא דְּרַב הוּא מִן הַתּוֹרָה וַאֲמְטוּ הָכִי אִית לי' דְּאוֹסֵר בְּמִינוֹ אפי' בְּמַשֶּׁהוּ משא"כ בְּהַהִיא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי שֶׁכְּבָר נִכְנַס הָרֵיחַ וְנִתְעָרֵב בְּתוֹךְ הַפַּת תּוּ אֵינוֹ אָסוּר לֶאֱכֹל הַפַּת עִם הַכּוּתָח אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן **(הגה"ה וְהָא דְּאָסוּר לְאָכְלוֹ עִם כּוּתָח אַלִּיבָּא דְּרַב מְדִינָא אע"ג דְּרֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא בְּמַשֶּׁהוּ וּבַטֵּיל בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ יִתְבָּאֵר לְהַלָּן דה"ט דְּאָסוּר לְרַב מְדִינָא כֵּיוָן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ בְּתוֹךְ הַפַּת שֶׁהוּא אֵינוֹ מִינֵי הו"ל כְּמִילְּתָא דַּעֲבִיד לְטַעְמֵי' דְּאוֹסֵר אֲפִילּוּ בְּמַשֶּׁהוּ כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְהֶדְיָ' מִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א בת"ה וּכְבָר כָּתַב הַשָּׁ"ךְ בי"ד סי' צ"ח בְּשֵׁם או"ה אַמִּילְּתָא דְּעָבִיד לְטַעְמֵי' דְּלָא בְּטֵיל הוּא רַק, מִדְּרַבָּנָן יעוי"ש לָכֵן שָׁרֵי לֶאֱכֹל הַפַּת בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

)** לָכֵן שָׁרֵי לְאָכְלוֹ עכ"פ בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְכֵינָן שֶׁכֵּן גַּם לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' מָצִינוּ לְמֵימַר הַךְ חַלָּוקָה דאע"ג דְּבָהַהִיא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי מוּכָח דְּאִיסּוּר רֵיחָא אֵין בּוֹ אֶלָּא אִיסּוּר דְּרַבָּנָן הַיְינוּ בְּתַעֲרוֹבוֹת אֲבָל רֵיחַ בְּעַיִן הוּא דְּבַר תּוֹרָה וְאַלִּיבָּא דְּרַב דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל ה"ה בְּרֵיחָא דְּלָא בְּטֵיל וְהָדָ' קוּשְׁיָ' מָהָרִי"ל לְלַוְונְתֵּי': אָמְנָם יִתָּכֵן לְיַיְשֵׁב בָּזֶה עפ"י ת"ש הכו"פ בסי' ק"ח אַהָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דה"ט דְּרָבָא דְּשָׁרֵי בַּת תֵּיהָא מִשּׁוּם דְּאַזּוֹקֵי מַזִּיק לי' עַל כָּרְחֵי' ס"ל דְּאִיסּוּר רֵיחָא אֲפִילּוּ כְּשֶׁהוּא בְּעֵינוֹ אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן שֶׁאִם הי' מִן הַתּוֹרָה לָא הֲוָה מְהַנֵּי הָא דַּאֲזוֹקֵי מַזִּיק לי' דְּכָל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה אֲסִירֵי אֲפִילּוּ שָׁלַח כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָן ע"ש וְלָכֵן הַתּוֹסָ' שֶׁמְּפָרְשִׁי' דְּרָבָא נָמֵי אָתֵי כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְּתָא וְהָא דְּשָׁרֵי גַּבֵּי בַּת תֵּיהָא מִשּׁוּם דְּאַזּוֹקֵי מַזִּיק לי' בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דַּאֲפִי' רֵיחַ בְּעַיִן לָמָּ"ד רֵיחָא מִילְּתָא לֵיתָא אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וְכֵינָן שֶׁכֵּן לָא עָדִיף מַזִּיעָה דְּרַבָּנָן דְּבָטֵיל אֲפִילּוּ בְּמִינוֹ לכ"ע וַאֲמְטוּ הָכִי קָאָמַר רַב בְּשַׂר שְׁחוּטָה שָׁמֵן וכו' לְאַפּוֹקֵי שְׁנֵיהֶם כְּחוּשֵׁי' דאע"ג דְּאִית בְּהוּ נָמֵי רֵיחַ מַשֶּׁהוּ אֵינוֹ אוֹסֵר מִשּׁוּם דְּבָטֵיל אֲפִילּוּ בְּמִינוֹ לכ"ע כֵּיוָן דְּעִיקַּר רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן וּמֵיוָשָׁב שַׁפִּיר קַוּשְׁיָ' מָהָרָ"ל קָסוֹוִיץ הַנָּ"ל וְגַם קַוּשְׁיָ' מָהָרִי"ל הַנָּ"ל אֲבָל הָרִי"ף לְטַעְמֵי' אֲוִיל שֶׁכָּתַב דְּרָבָא דְּשָׁרֵי בַּת תֵּיהָא ס"ל כְּלֵוִי דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא אֲבָל רַב דס"ל רֵיחָא מִילְּתָא אוֹסֵר בַּת תֵּיהָא אע"ג דְּאַזּוֹקֵי מַזִּיק לי' וא"כ שַׁפִּיר מָצִינוּ לְמֵימַר אַלִּיבָּא דְּרַב דְּרֵיחַ בְּעַיִן אָסוּר מִן הַתּוֹרָה לָכֵן כָּתַב שַׁפִּיר דְּרַב לְטַעְמֵי' דְּאִית לי' מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וה"ה בְּרֵיחַ מַשֶּׁהוּ וא"ש כַּנַ"ל: אוּלָם עֲדַיִין נִשְׁאַר קָשֶׁה קַוּשְׁיָ' מָהָרִי"ל הַנָּ"ל לְשִׁיטַת הָרִי"ף דְּכָל רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ גַּם אַלִּיבָּא דְּרַב וְהָא דְּאוֹסֵר רַב אפי' דְּיֵעָבֵד מִשּׁוּם דְּלְטַעְמֵי' אָזֵיל דְּאִית לי' מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל א"כ מַאי פָּרִיךְ אַלִּיבָּא דְּרַב מַה לִי גְּדִי וּגְדִי מַה לִי גְּדִי וְטָלֶה הָא טוּבָא אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּגְדִי וּגְדִי הַזֶּה מב"מ וְאָסוּר אפי' דְּיֵעָבֵד משא"כ גְּדִי וְטָלֶה שֶׁהוּא מִין בשא"מ וְחַ"כ שַׁפִּיר קָאָמַר לָא מְבָעְיָ' גְּדִי וּגְדִי דַּאֲפִילּוּ דְּיֵעָבֵד אָסוּר אֶלָּא אֲפִילּוּ גְּדִי וְטָלֶה אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר וְשַׁיָּיךְ שַׁפִּיר לְשׁוֹן אֲפִילּוּ כֵּיוָן דְּגְדִי וְטָלֶה קִיל

טְפֵי אוּלָם לְפִי מַה שֶׁיִּתְבָּאֵר לְהַלָּן בְּשִׁיטַת הָרִי"ף דאע"ג דְּרִיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ אַפִּ"ה אוֹסֵר גַּם בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁוֶּה לוֹ בְּטַעְמָא מִשּׁוּם שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ הו"ל כְּמִילְתָא דַּעֲבִיד לְטַעְמֵי' דְּאוֹסֵר אַפִּילּוּ בְּמַשֶּׁהוּ מִשּׁוּם הַרְגָּשַׁת הַטַּעַם ה"נ מִשּׁוּם הַרְגָּשַׁת הָרֵיחַ כִּדְמוּכָח לְהֶדְיָ' מִלְּשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א בת"ה הָאָרוֹךְ מָצִינוּ לְמֵימַר דִּגְדִי וְטָלֶה נָמֵי אֵינָן שָׁוִין בְּטַעְמָן דְּטַעַם הַגְּדִי הוּא כְּטַעַם הַצְּבִי (כדפרש"י בְּחוֹמֶשׁ פ' תּוֹלְדוֹת) וְלֹא כֵן טַעַם הַטָּלֶה וא"כ בִּגְדִי וְטָלֶה נָמֵי אָסוּר אֲפִילּוּ דִּיעֲבַד אֶלָּא דַּעֲדַיִין קָשֶׁה דִּלְמָא מש"ה קָאָמַר אֲפִילּוּ גְּדִי וְטָלֶה לְאַשְׁמוֹעִי' הָא גּוּפֵי' דמ"מ אָסוּר מִשּׁוּם הַרְגָּשַׁת הָרֵיחַ לְזֶה יֵשׁ לוֹמַר דְּקַשְׁיָ' לי' א"כ אַמַּאי קָתָנֵי אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִילָּה הֲלֹא בְּתַרְוַיְיהוּ אָסוּר אֲפִילּוּ דִּיעֲבַד וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּאָתְיָ' כְּרַבָּנָן דְּמִין בְּמִינוֹ בְּטֵיל וּבִגְדֵי וּגְדִי שָׁרֵי בְּדִיעֲבַד דְּהָא מִין בְּמִינוֹ הוּא וְאֵין בּוֹ הַרְגָּשַׁת הָרֵיחַ אַמְטו הָכִי קָתָנֵי אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִילָּה וְאַהָא פָּרִיךְ שַׁפִּיר מַה לִּי גְּדִי וּגְדִי מַה לִּי גְּדִי וְטָלֶה הָא אַדְּרַבָּה גְּדִי וְטָלֶה חֲמִיר טְפֵי מִשּׁוּם הַרְגָּשַׁת הָרֵיחַ וא"ש כַּנַ"ל וא"כ אַזְדָּא לָהּ רְאָיוֹת מָהָרִי"ל דְּלִעֵיל מִכָּל צַד: מ"מ כְּבָר נִתְבָּאֵר לְמַעְלָה בְּפֶתַח דְּבָרֵינוּ דבל"ז מוּכָח בְּפִשִׁיטוּת מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' שֶׁהוֹכִיחוּ אַלִּיבָּא דְּלִוִי דְּרִיחָא לָאו מִילְתָא הִיא שָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה דע"כ ס"ל דְּרִיחָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא דאל"כ הָיָה אָסוּר לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה וְגַם לפרש"י שֶׁסּוֹבֵר דְּלִוִי לָא שָׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד לֹא מִן הַשָּׁם הַזֶּה דְּרִיחָא הֲוָה מַשֶּׁהוּ דא"כ קָשֶׁה קַוּשְׁיָ' הַתּוֹסָפוֹת דְּמַאי פָּרִיךְ לְלִוִי מִבָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין וכו' אֶלָּא מִטַּעַם מַרְאוֹת עַיִן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְמַעְלָה וכ"כ בְּסֵפֶר הַמִּלְחָמוֹת לְדַעַת הָרִי"ף דְּלִוִי לָא קַשְׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד אֲבָל לֹא לְכַתְּחִילָּה דְּלָאו מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת מַשֶּׁהוּ הוּא אֶלָּא מִשּׁוּם הַרְחָקָה בְּעָלְמָא וְאַמְטו הָכִי פָּרִיךְ לְלִוִי מִבָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין וכו' מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹ' מִשּׁוּם דְּלִלְוִי אֵין כָּאן תַּעֲרוֹבוֹת כְּלָל א"כ לְמַאי דקיימל"ן כְּלִוִי אפי' בְּחֲמֵץ בְּפֶסַח נָמֵי לָאו מִילְתָא הִיא כֵּיוָן דְּאֵין כָּאן תַּעֲרוֹבוֹת כְּלָל כַּנַ"ל וְעַתָּה אֲסוּרָה נָא וְאֶרְאֶה מַה שֶּׁטָּעַן עוֹד המ"א מִדִּבְרֵי הָרִי"ף זַ"ל הִנֵּה בָּזֶה הֶאֱרִיךְ עָלֵינוּ אֶת הַדֶּרֶךְ שְׁדִבְרֵי הָרִי"ף פָּרֵק גִּיד הַנָּשֶׁה בְּעַצְמָם הֵם סְתוּמִים וַחֲתוּמִים עַד שֶׁהָרַאשׁוֹנִים זַ"ל לֹא עָמְדוּ עַל ס"ד וְגַם נָאֱמָן בֵּיתוֹ הָרַמְבַּ"ן זַ"ל בְּסֵפֶר הַמִּלְחָמוֹת כָּתַב שְׁלֹא מָצָא לוֹ טַעֲנָה לְפָטְרוֹ וַאֲנַן מַה נַּעֲנֶה אַבְּתְרֵיְיהוּ אוּלָם בְּכָל זֶה לֹא אֶמָּנַע מִלַּחֲווֹת דְּעִי מַה שֶּׁיִּתָּכֵן לַעֲשׂוֹת כַּוָּנִים לְדַעְתּוֹ זַ"ל כְּדֵי לְיַיְשֵׁב דְּבָרָיו שֶׁלֹּא יהי' נִסְתָּר מֵחֲמָתוֹ מִינֵּ' ובי' וְגַם לְסַלֵּק מֵעָלָיו תְּלוּנַת הָרַאשׁוֹנִים זַ"ל בעזה"י אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה (בֵּיאוּר דַּעַת הָרִי"ף פ' גִּיד הַנָּשֶׁה ד' צ"ג).

וְזַ"ל הַמ"א גַּם דַּעַת הָרִי"ף פ"ז דְּחֻלִּין לְאֶסּוֹר שכ' דְּרַב דְּאָמַר רֵיחָא מִילְתָא לְטַעְמֵי' מִשּׁוּם דס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ וַאֲנַן קיימל"ן בְּשִׁשִּׁי'. מַשְׁמַע דִּבְפֶסַח דַּהֲוָה בְּמַשֶּׁהוּ לכ"ע מִילְתָא הִיא וְגַם הָרָ"ן כָּתַב דְּרִיחָא מַשֶּׁהוּ מִיהָא הֲוָה עכ"ל: וְלִכְאוֹרָה דְּבָרָיו תְּמוּהִין מְאֹד דַּהֲרֵי הָרִי"ף כָּתַב כֵּן אַלִּיבָּא דְּרַב דס"ל רֵיחָא מַשֶּׁהוּ הֲוָה מִכְּלָל דְּלִלְוִי דְּפְלִיג עלי' וס"ל דְּרִיחָא לָאו מִילְתָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא וַהֲרֵי הָרִי"ף שָׁם בְּרֵישׁ דְּבָרָיו וּבְסוֹפוֹ פָּסַק כְּלִוִי וְכֵן תָּמַהּ עָלָיו הח"י וְאֵין לוֹמַר דְּלִוִי נָמֵי אית לי' רֵיחָא מַשֶּׁהוּ אֵיכָּא וְהָא דְּפְלִיג אַדְּרַב מִשּׁוּם דס"ל מִין בְּמִינוֹ נָמֵי בְּטֵיל בְּשִׁשִּׁים זֶה אֵינוֹ דא"כ לֹא פְּלִיגִי בְּדִין רֵיחָא כְּלָל רַק בְּדִין בִּיטּוּל מִין בְּעֵינוֹ והו"ל לְאַפְלוּגֵי בְּעָלְמָא בְּדִין בִּיטּוּל אִיסּוּר מַמָּשׁ וְלֹא בְּדִין רֵיחָא כֵּיוָן דְּלִתַרְוַיְיהוּ רֵיחָא מַשֶּׁהוּ הֲוָה וּטְפֵי לָא וְתוּ דְּמוֹקֵי לְהוּ כְּתַנָּאֵי דְּפְלִיגִי בְּרִיחַ' וְהָא רַב וְלִוִי לָא פְּלִיגִי כְּלָל בְּרֵיחָא אֶלָּא בְּדִין בִּיטּוּל מִין בְּמִינוֹ דְּבָהָא וַדַּאי תַּנָּאֵי הִיא פְּלוּגְתָּא דר"י וְרַבָּנָן בּזְבָחִי' וְחֻלִּין א"ו לְלִוִי רֵיחָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה: ומַה שנלע"ד בְּיִישּׁוּב

דִּבְרֵי הַמ"א וְתוֹכֶן כַּוָּנָתוֹ בְּדַעַת הָרִי"ף ז"ל כִּי הִוא זֶה מ"ש הָרִי"ף בְּסוֹף דְּבָרָיו וְעוֹד
דְּהַאי פַּת שֶׁאֲפָאוֹ עִם הַצָּלִי כֵּיוָן דְּשָׁרֵי בִּלְחוּד בְּלֹא כּוּתְחָ' הו"ל כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין
וכו' אפי' בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף כְּרֵיחָא בְּעָלְמָא הוּא וְאַפ"ה בְּאֶלֶף
לָא בָּעֵיל הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ מַתִּירִין וְהַאי פַּת נָמֵי הֵכִין הוּא וְלֹא מְשׁוּם דס"ל כְּרַב עכ"ל הָרִי
שֶׁכָּתַב לְהֶדְיָ' דְּגַם לְלַוִּי כָּל הֵיכִי דְּבָאֶלֶף לָא בְּטֵיל רֵיחָא נָמֵי אָסוּר א"כ ה"ה לְחַמֵּץ בְּפֶסַח
דַּאֲפִילּוּ בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל רֵיחָא נָמֵי אָסוּר לכ"ע וז"ש המ"א מַשְׁמַע דִּבְפֶסַח דַּהֲוָה בְּמַשֶּׁהוּ
לכ"ע מִילְּתָא הִיא ר"ל אפי' לְלַוִּי וא"כ לִכְאוֹרָה יֵשׁ כָּאן מָקוֹם סְתִירָה בִּלְשׁוֹן הָרִי"ף
שֶׁכָּתַב לִפְנֵי זֶה דְּלְרַב נָמֵי רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא א"כ מוּכָח דְּלְלַוִּי דְּפְלִיג עלי'
אפי' מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא וְאֵיךְ כָּתַב הֲדַר הוּא בְּהֶדְיָ' שֶׁגַּם לְלַוִּי חָשׁוּב רֵיחָא כְּמוֹ מַשֶּׁהוּ וְתוּ כ' דְּלַוִּי
נָמֵי לָא קַשְׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד אֲבָל לֹא לְכַתְּחִלָּה וְהַיְנוּ מְשׁוּם דְּמַשֶּׁהוּ אִיכָּא וְאֵין מְבַטְּלִין
אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה דאל"כ לְכַתְּחִלָּה אַמַּאי לֹא וא"כ בְּמַאי פְּלִיגִי רַב וְלַוִּי כֵּיוָן דְּלְתַרְוַיְיהוּ
רֵיחָא מַשֶּׁהוּ אִיכָּא וּטְפֵי לֹא מַאי בֵּינַיְיהוּ ב' וְתוּ קָשֶׁה בִּלְשׁוֹן הָרִי"ף שֶׁכָּתַב וְהַהִיא דְּפַת
שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי לָאו כְּרַב בִּלְחוּד שָׁיְיכָן אֶלָּא אֲפִילּוּ כְּלַוִּי וכו' הָא בְּאֵינוֹ מִינוֹ לְרַב נָמֵי
שָׁרֵי כֵּיוָן דְּאֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ וּבְטֵיל בְּאֵינוֹ מִינוֹ וא"כ מַה בֵּין רַב לְלַוִּי וּלְפוּם הס"ד דְּהָרִי"ף
אֲפִילּוּ כְּרַב נָמֵי לָא אתי' ג' וְתוּ הַקְשָׁה הצל"ח דְּאָמַר עָבֵד לַוִּי עֲוִבְדָּא בִּגְדִי וְדָבָר אַחֵר
הֲלֹא זֶהוּ מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ וְגַם לְרַב שָׁרֵי ותי' דְּלְרַב אָסוּר מִיהַת לְכַתְּחִלָּה מְשׁוּם מְבַטֵּל
אִיסּוּר וְלַוִּי עֲבַד עוּבְדָּא וְהִתִּיר לְצָלוֹת לְכַתְּחִלָּה גְּדִי וְדָבָר אַחֵר וְכֵן הכו"פ רס"י ק"ח
כָּתַב ג"כ אַלִּיבָּא דְּהָרִי"ף דְּלְלַוִּי גּוּפֵי' שָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה וְדִבְרֵיהֶם תְּמוּהִים לִכְאוֹרָה
דְּהָא בְּהֶדְיָ' כָּתַב הָרִי"ף דְּלַוִּי לָא קַשְׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד דַּוְקָא וְלֹא לְכַתְּחִלָּה ד' קָשֶׁה דְּאַחַר
שֶׁכָּתַב הָרִי"ף שֶׁגַּם לְרַב רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ אֶלָּא דְּרַב לְטַעְמֵי' דס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ
וְלָכֵן לְדִידַן דקיימל"ן דַּאֲפִילּוּ מִין בְּמִינוֹ בְּשִׁשִּׁי' אפי"ת כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְּתָא הוּא אֵין לָחוּשׁ
כְּלָל לְרֵיחָא א"כ כָּל הַטּוֹרֵחַ הַזֶּה שֶׁטָּרַח הָרִי"ף לְקַיֵּים הֲלָכָה כְּלַוִּי לָמָּה וְלָמָּה לוֹ לְכָל
הָאֲרִיכוּת בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁגַּם אַלִּיבָּא דְּרַב הַדִּין דִּין אֱמֶת אַלִּיבָּא דִּידַן דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא
וְאִי מְשׁוּם דנ"מ לְעִנְיַן חָמֵץ בְּפֶסַח שֶׁאִיסּוּרָיו בְּמַשֶּׁהוּ הֲלֹא לָא עָסִיק הָרִי"ף הָתָם בָּזֶה כְּלָל
וְחָמֵץ מַאן דְּכַר שמי' הָתָם וכ"ש לְפוּם מַאי דְּמַסִּיק דִּלְלַוִּי נָמֵי כָּל שֶׁאֵינוֹ בְּטֵיל בְּאֶלֶף כְּמוֹ
חָמֵץ וְדָבָר שיל"מ רֵיחָא אָסוּר וְזֶהוּ גַּם לְרַב: לָכֵן מְפָרְשִׁי' המ"א וכו"פ וצל"ח הַנָּ"ל דְּבְרֵי
הָרִי"ף ז"ל בְּדֶרֶךְ הַזֶּה דְּנַדְאי הָרִי"ף עַצְמוֹ ס"ל דַּאֲפִילּוּ לְרַב נָמֵי רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ
אֶלָּא דִּלְטַעְמֵי' אָזֵיל דס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ וּבְאֵינוֹ מִינוֹ אֵינוֹ אָסוּר לְרַב אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה
מְשׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר ובע"כ צ"ל לְלַוִּי דס"ל רֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא דַּאֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא
וּלְכַתְּחִלָּה נָמֵי שָׁרֵי וּבָרִיְיתָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי וְכֵן עֲוִבְדָּא דְּהַהִיא בִּינִיתָא דְּקָאָסַר
לְכַתְּחִלָּה לְמֵיכַל בְּכוּתְחָא אֵין הָכִי נָמֵי דְּאָתֵי כְּרַב וְלָא כְּלַוִּי וא"כ הֲלָכָה כְּרַב דְּרֵיחָא
מִילְּתָא הִיא ומ"מ לְדִידַן לָא חָיְישִׁי' לְרֵיחָא בְּדִיעֲבַד אפי' בְּמִינוֹ לְפוּם מַאי דקיימל"ן דַּאֲפִי'
מִין בְּמִינוֹ בְּטֵיל בְּשִׁשִּׁי' וא"צ לְכָל הָאֲרִיכוּ' לְקַיֵּים הֲלָכָה כְּלַוִּי בָּזֶה וְתוּ דלפי"ז דְּלַוִּי שָׁרֵי
אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה בֶּאֱמֶת אֵין הֲלָכָה כְּלַוִּי כִּדְמוֹכַח מֵהַבָּרִיְיתָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי
וּמַעוּבְדָּא דְּהַהִיא בִּינִיתָא דִּלְכַתְּחִלָּה מִיהַת רֵיחָא מִילְּתָא כְּרַב וְלֹא כְּלַוִּי אוּלָם שֶׁהָרִי"ף
ז"ל שָׁם בְּרֵישׁ דְּבָרָיו הבי' דִּבְרֵי רַבְּנָאתָא קַמָּאֵי דְּפָסְקוּ הֲלָכָה כְּלַוִּי וְלֹא כְּרַב וְאֵיכָּא מַאן
דְּפְלִיג עֲלַיְיהוּ וּפָסַק כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד וְדָחוּ לְדִבְרֵי הָרַבְּנָאתָא קַמָּאֵי
וְכָתַב הָרִי"ף עֲלָהּ דְּהָעִיקָּר כְּדְפָסַק הָרַבְּנָאתָא קַמָּאֵי ז"ל וְהָנָךְ רְאָיוֹת דְּדָחוּ בְּהוּ לְפִסְקָא

דְּקַמָּאֵי אִית לְהוּ דְּחִיאָתָא וכו' וע"ז סוֹבֵב הוֹלֵךְ כָּל הָאֲרִיכוּת שֶׁלּוֹ הָתָם לִדְחוֹת דִּבְרֵי
הָאִיכָּא מַאן דְּפָלִיג וּלְקַיֵּים דִּבְרֵי הָרַבְּנָאתָא קַמָּאֵי ז"ל וּבֶאֱמֶת הָנֵי רַבְּנָאתָא קַמָּאֵי וכ"ש
הָאִיכָּא מַאן דְּפָלִיג לָא ס"ל סְבָרַת הָרִי"ף הַנַּ"ל שֶׁגַּם לְרַב רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ דא"כ
אפי"ת דַּהֲלָכָה כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא מ"מ לְדִידַן לָא חָיְישִׁינַן לְרֵיחָא בְּדִיעֲבַד כֵּיוָן דַּאֲנַן
קיימל"ן דַּאֲפִילּוּ מִין בְּמִינוֹ בְּשִׁשִּׁי' וכמ"ש הָרִי"ף ז"ל וְלָמָּה הֲוָצְרְכוּ לְקַיֵּים הַהֲלָכָה כְּלִוּי
וְעוֹד דִּלְפִי דַּעַת הָרִי"ף עַצְמוֹ בִּסְבָרָתוֹ דְּגַם לְרַב רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ עַל כָּרְחָךְ הֲלָכָה
כְּרַב וְלֹא כְּלִוּי דס"ל דְּרֵיחָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא וְשָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה כִּדְמוֹכַח מִבָּרַיְיתָא
דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי וּמֵעוּבְדָא דְּהַהִיא בִּינִיתָא וְכַנַ"ל וע"ז דָּחָה הָרִי"ף לְדִבְרֵי הָאִיכָּא
מַאן דְּפָלִיג בְּתַרְתֵּי חֲדָא עפ"י סְבָרָתוֹ שֶׁסּוֹבֵר שֶׁגַּם לְרַב וַדַּאי רֵיחָא לָא הֲוָה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ
אֶלָּא דְּרַב לְטַעְמֵי' שֶׁסּוֹבֵר מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ וּמִמֵּילָא לְדִידַן דמב"מ נָמֵי בְּשִׁשִּׁי' לָא חַיְישָׁנַן
לְרֵיחָא לכ"ע ולפי"ז בֶּאֱמֶת הֲלָכָה כְּרַב אַפ"ה ס"ל דְּרֵיחָא שָׁרֵי בְּדִיעֲבַד וְשׁוּב חָזַר לְקַיֵּים
דִּבְרֵי הָרַבְּנָאתָא קַמָּאֵי גַּם לְשִׁיטָתָם וְשִׁיטַת הָאִיכָּא מַאן דְּפָלִיג שֶׁסּוֹבְרִי' דִּלְרַב רֵיחָא
מִילְּתָא כְּנוֹתֵן טַעַם גָּמוּר וּפָסַק כְּלִוּי וְטָעַן ע"ז הָאִיכָּא מַאן דְּפָלִיג מֵהַבָּרַיְיתָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ
עִם הַצָּלִי וּמֵעוּבְדָא דְּהַהִיא בִּינִית' דְּאָתְיָ' כְּרַב דְּלִיתֵי' דִּכְלִוּי נָמֵי אתי' דִּלְפִי דִּבְרֵיהֶם דְּרַב
ס"ל דְּרֵיחָא כנ"ט גָּמוּר מָצִינוּ לְמֵימַר שֶׁגַּם לְלִוּי דְּפָלִיגִי עלי' וְסוֹבֵר דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא
מ"מ מַשֶּׁהוּ אִיכָּא מש"ה חָסוֹר לְאָכְלוֹ בְּכוּתָּח דַּהֲוָה כִּלְכַתְּחִלָּה וְאֵין מְבַטְּלִין אִיסּוּר
לְכַתְּחִלָּה אוֹ מִשּׁוּם דהו"ל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין דְּאוֹסֵר בְּמַשֶּׁהוּ וא"כ עוֹלֶה יָפֶה רְאָיוֹת
המ"א מֵהָרִי"ף דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ אִיכָּא לכ"ע ר"ל בֵּין לְדַעַת הָרִי"ף עַצְמוֹ וּבֵין לְהָרַבְּנָאתָא
קַמָּאֵי דלהרי"ף עַצְמוֹ עַל כָּרְחָךְ הֲלָכָה כְּרַב דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ אִיכָּא וְאָסוּר אֲפִילּוּ בְּאֵינוֹ מִינוֹ
לְכַתְּחִלָּה כִּדְמוֹכַח מִבָּרַיְיתָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי וּלְהָרַבְּנָאתָא קַמָּא דַּהֲלָכָה כְּלִוּי נָמֵי
ס"ל אַלִּיבָּא דְּלִוּי דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ אִיכָּא כמ"ש הָרִי"ף אַלִּיבַּיְיהוּ לְהֶדְיָ' דְּכָל שֶׁהוּא אֶחָד מִנֵּי
אֶלֶף כְּרֵיחָא דָּמֵי וְכַנַ"ל וא"כ גַּם חָמֵץ בְּפֶסַח דְּלָא בְּטִיל אֲפִילּוּ בְּאֶלֶף רִיחַ אָסוּר וְזֶהוּ ג"כ
דַּעַת הכו"פ והצל"ח שֶׁכָּתְבוּ לְדַעַת הָרִי"ף דְּרֵיחָא גַּם אַלִּיבָּא דְּרַב לָא הֲוָה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ
וְהָא דַּעֲבַד לְוִי עֲוִבְדָּא בַּגְּדִי וַדַּאי שֶׁהוּא מִין בא"מ הַיְינוּ שֶׁהִתִּיר לְצָלוֹת לְכַתְּחִלָּה דְּאִי
בְּדִיעֲבַד גַּם לְרַב שָׁרֵי דְּוַדַּאי כֵּן הוּא לְדַעַת הָרִי"ף עַצְמוֹ שֶׁסּוֹבֵר דְּגַם לְרַב רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא
מַשֶּׁהוּ עַל כָּרְחֵךְ לְלִוּי דְּפָלִיג עלי' וְאָמַר רֵיחָא לָאו מִילְּתָא דַּאֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא וְשָׁרֵי
אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה ומ"ש הָרִי"ף בְּסוֹף דְּבָרָיו דְּלִוּי נָמֵי לָא קַשְׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד הוּא לְדַעַת
הָרַבְּנָאתָא קַמָּאֵי ז"ל שֶׁסּוֹבְרִי' דִּלְרַב רֵיחָא כנ"ט גָּמוּר וּפָסַק כְּלִוּי וְאַלִּיבַּיְיהוּ שַׁפִּיר מָצִינוּ
לְמֵימַר דְּלִוּי נָמֵי לָא פְּלִיג עלי' דְּרַב דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּב כנ"ט גָּמוּר
אֲבָל מַשֶּׁהוּ מִיהָא אִיכָּא וְאָסוּר לְכַתְּחִלָּה וְאַלִּיבַּיְיהוּ א"ש בל"ז הָא דַּעֲבַד לְוִי עֲוִבְדָּא בַּגְּדִי
וַדַּאי כְּשֶׁמַּעְתִּי' דְּשָׁרֵי בְּדִיעֲבַד דְּאִלּוּ לְרַב אֲפִילּוּ בְּאֵינוֹ מִינוֹ אָסוּר בְּדִיעֲבַד כֵּיוָן דְּרֵיחָא
חָשׁוּב כנ"ט גָּמוּר ומ"ש הָרִי"ף ז"ל דְּהָא לְוִי שָׁצְלָאוֹ קָאָמַר וְלָא קָאָמַר צוֹלִין וכו' לָאו
בְּדִיוּקָא נָקֵט לָהּ דְּהָא לָאו דִּיוּקָא הוּא דְּהָא דְּנָקֵט שָׁצְלָאוֹ מְשׁוּם רַבּוֹתַי' דְּרַב וכדס"ל
לְהַתּוֹסָ' ושא"פ (וּגְדוֹלָה מִזּוֹ מָצִינוּ בְּשַׁבָּת דַּף ס"ב) דְּקָאָמַר ר"א פּוֹטֵר בְּכוֹבֶלֶת וכו' אע"ג
דְּמַתִּיר אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה מְשׁוּם דְּקָאֵי אדר' מאי' דְּאָמַר חַיָּיב ע"ש אֶלָּא כַּוָּונַת הָרִי"ף לוֹמַר
דעכ"פ מָצִינוּ לְמֵימַר אַלִּיבָּא דְּלִוּי דְּלָא אַיְירִי בִּלְכַתְּחִלָּה כֵּיוָן דְּלָא נָקֵט אֶלָּא שָׁצְלָאוֹ וְכֵן
מוּכָח לְהֶדְיָ' מִדְּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן ז"ל בס' הַמִּלְחָמוֹת דְּלָאו בְּדִיוּקָא נָקֵט לֵהּ הָרִי"ף וּכְמוֹ שֶׁיָּבֹא
בְּסָמוּךְ בעזה"י זֶהוּ מַה שֶּׁנִּרְאֶה בְּדַעַת הָרִי"ף לְפִי הֲבָנַת המ"א וכו"פ וצל"ח ועפי"ז אֵין

מָקוֹם לְהַשָּׂגוֹת הח"י אוּלָם אַחַר הָעִיּוּן עֲדַיִן אֵין דַּי בֵּיאֵר וְאֵין דַּי עוֹלָה הפי' הַזֶּה בְּלָשׁוֹן הָרי"ף זַ"ל דְּמִלְּבַד שלפי"ז צָרִיךְ לוֹמַר עֵירוּב פָּרָשִׁיוֹת כָּתוּב כָּאן בִּלְשׁוֹן הָרי"ף זַ"ל שְׁמָהּ שכ' הָרי"ף וְעוֹד כַּד דָּיְיקַתְּ לְמֵימְרֵי' דְּרַב וכו' הוּא זֶה סְבָרַת עַצְמוֹ ומ"ש אח"ז בְּסָמוּךְ וְהָא דְּתָנֵי רַב כָּהֲנָא פַּת שֶׁאָפָאָהּ וכו' הוּא חוֹזֵר לְדַבְּרֵי הָרַבְּוָאתָא קַמָּאֵי וְאִם כִּי אֵינָנּוּ רָחוֹק שֶׁהֲרֵי לְהָרי"ף א"ש בל"ו אֶלָּא דְּרַבְּוָאתָא קַמָּאֵי לָא ס"ל סְבָרַת הָרי"ף דְּגַם לְרַב רֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ וּמְבוֹאָר בִּלְשׁוֹן הָרי"ף דִּלְעֵיל שֶׁרוֹצֶה לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרַבְּוָאתָא קַמָּאֵי בְּעַצְמָן ג"כ וְלָכֵן הֲוְכְרַח לְיַיְשֵׁב הָא דְּתָנֵי רַב כָּהֲנָא גַּם לְפִי דַּרְכָּן וְכַנַּ"ל מ"מ סְתִימוֹת הַלָּשׁוֹן אֵין מוֹרֶה ע"ז דְּיוֹתֵר הי' נח לְהָרי"ף אִם כֵּן לְהָבִי' סְבָרָתוֹ זֹאת דְּכַד דָּיְיקַתְּ וכו' בְּמַסְקָנָא וְלֹא לְהַפְסִיק בְּאֶמְצַע וְהָבֵן זֶה אַף גַּם עֲדַיִן לֹא יָצָאנוּ יְדֵי חוֹבָתֵינוּ לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרי"ף זַ"ל מִמַּה שֶׁהִשִּׂיגוּ עָלָיו הָרִאשׁוֹנִים זַ"ל הַשָּׂגוֹת רַבּוֹת וְגַם מַה שֶׁהַעִירוֹנוּ בּוֹ אֲנַחְנוּ בֵּין הַכֹּל עוֹלֶה לְמִסְפַּר עֲשָׂרָה.

א) הִקְשׁוּ הָרִאשׁוֹנִי' זַ"ל דְּהָאִיךְ יִתָּכֵן לוֹמַר אַלִּיבָּא דְּרַב דְּרִיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא וְהָא דְּאָסוּר בְּדִיעֲבַד מִשּׁוּם דְּאָזֵיל לְטַעְמֵי' דס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ וא"כ בְּאֵינוֹ מִינוֹ מוֹדֶה רַב דְּרִיחָא לָאו מִילְּתָא א"כ הֵיכָא מַסִּיק רַב מָרִי וְאָמַר כְּתַנָּאֵי מַהָא דְּהָרוֹדֶה פַּת חַמָּה וּנְתָנָהּ עַל פִּי חָבִיּוֹת יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה וכו' דְּרַב כר"מ דְּאוֹסֵר וַהֲלֹא יַיִן בְּפַת הוּא מִין בא"מ דְּגַם לְרַב רֵיחָא לָאו מִילְּתָא וא"כ אַדְּרַבָּה רַב כר' יְהוּדָה דְּמַתִּיר וְגַם מ"ט דר"מ דְּאוֹסֵר הָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ וּבַטֵּיל בְּמִיעוּטוֹ וְנֶאֱמָן בֵּיתוֹ שֶׁל הָרי"ף ה"ה הָרַמְבַּ"ן בס' הַמִּלְחָמוֹת הוֹדָה שֶׁלֹּא מָצָא לוֹ טַעֲנָה לְפָטְרוֹ.

ב) הִקְשָׁה בצל"ח מַהָא דְּאָמַר עֲבַד לֵוִי עֻוְבְדָּא בְּגִדֵּי וְדָבָר אַחֵר כִּשְׁמַעְתִּי' וַהֲלֹא זֶהוּ מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ א"כ גַּם רַב יוֹדֶה בָּזֶה דְּשָׁרֵי בְּדִיעֲבַד. ג) קָשָׁה מַה שֶׁהַעִירוֹנוּ לְמַעְלָה עַל מ"ש הָרי"ף זַ"ל וְהָא דְּפַת שֶׁאָפָאָהּ עִם הַצָּלִי לָאו כְּרַב בִּלְחוּד אתי' וכו' וכו' הָא בְּאֵינוֹ מִינוֹ גַּם לְרַב נָמֵי רֵיחָא לָאו מִילְּתָא כְּמוֹ לְלֵוִי וּלְפוּם הס"ד דְּלָא אתי' כְּלֵוִי כְּרַב נַמֵּי לָא אָתֵי וּמַה בֵּין רַב לְלֵוִי בָּזֶה ד) קָשָׁה דְּאַחַר שכ' הָרי"ף דַּאֲפִילּוּ לְרַב נָמֵירֵיחָא אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ אֶלָּא דְּרַב לְטַעְמֵי' דְּאִית לי' מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ משא"כ לְדִידַן דקיימל"ן מִין בְּמִינוֹ נָמֵי בְּטֵיל בְּשִׁשִּׁי' וַדַּאי לכ"ע רֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא אפי' בְּמִינוֹ וכ"ש בא"מ א"כ לָמָּה הֵוְצְרַךְ הָרי"ף זַ"ל עוֹד לְכָל הָאֲרִיכוּת שֶׁהֶאֱרִיךְ לְקַיְּמָם הֲלָכָה כְּלֵוִי הֲלֹא גַּם לְרַב הַדִּין דִּין אֱמֶת לְדִידַן דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא ה) קָשָׁה מַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' עַל פרש"י הָעוֹמֵד בְּשִׁיטַת הָרי"ף זַ"ל דְּלֵוִי לָא קַשְׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד אֲבָל לְכַתְּחִלָּה מוֹדֶה דְּאָסוּר א"כ מַאי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס לְלֵוִי מִבָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין וכו' הָא אֵין צוֹלִין לָא מַשְׁמַע אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה וְלֵוִי מוֹדֶה בִּלְכַתְּחִלָּה דְּאָסוּר וְכֵן הִקְשׁוּ כָּל הָרִאשׁוֹנִים זַ"ל וְהַתֵּי' שֶׁכָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בְּשִׁיטַ' פרש"י זַ"ל לְחַלֵּק בֵּין מִינוֹ לְשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ דְּגַבֵּי מִין בְּמִינוֹ שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ שָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה אַלִּיבָּא דְּלֵוִי אֵינוֹ עוֹלֶה לְהָרי"ף זַ"ל שֶׁמְּבוֹאָר מִלְּשׁוֹנוֹ דַּאֲפִילּוּ בְּמִין בְּמִינוֹ נָמֵי אוֹסֵר לְכַתְּחִלָּה וכ"ש אִם נֶאֱמַר דִּלְלֵוִי נָמֵי מַשֶּׁהוּ אִיכָּא כְּדַעַת המ"א הַנַּ"ל דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין מִינוֹ לְשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כֵּיוָן דְּאִיכָּא תַּעֲרוֹבוֹת מַשֶּׁהוּ אָסוּר מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה.

ו) הִקְשׁוּ הָרַמְבַּ"ן וְהָרָ"ן זַ"ל מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דאי' בְּהֶדְיָ' מַהוּ לְצָלוֹת שְׁנֵי שַׁפּוּדֵי' אֶחָד שֶׁל בְּשַׂר שְׁחוּטָה וְאֶחָד שֶׁל נְבֵילָה בְּתַנּוּר אֶחָד שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם לֵוִי אָמַר מֻוָתָּר וכו' הֵרֵי לְהֶדְיָ' דְּלֵוִי קַשְׁרֵי אֲפִילּוּ לְצָלוֹת לְכַתְּחִלָּה.

ז) הִקְשׁוּ הָרַמְבַּ"ן וְהָרָ"ן מִבַּת תְּיהָא דְּשָׁרֵי רָבָא אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה אע"ג דְּאִיכָּא רֵיחָא טוּבָא בְּעֵינַי' וכ"ש בְּרֵיחַ הַבָּלוּעַ בְּדָבָר אַחֵר ח) קָשָׁה לִי טוּבָא עַל מ"ש הָרִי"ף ז"ל אַהָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי דְּכֵינָן דְּאֶפְשָׁר לְמֵיכְלַהּ בְּלֹא כּוּתָּח אִם נַתִּיר לָאָוְכְלוֹ בְּכוּתָּח הֲוָה כְּמַאן דְּשָׁרֵי לְצָלוֹת לְכַתְּחִילָּה בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה וְלִוי לָא קָאָמַר אֶלָּא שֶׁצָּלָאוֹ בְּדִיעֲבַד וְלֹא לְכַתְּחִילָּה אַכַּתִּי מִי דָּמֵי דְּהָתָם כֵּיוָן דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ אֵיכָּא הו"ל כִּמְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה אֲבָל גַּבֵּי פַּת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי אפי"ת דְּאֵיכָּא מַשֶּׁהוּ מִן הַצָּלִי בְּפַת אֵין כָּאן מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה דְּהָא כְּבָר נִתְבַּטֵּל הָרֵיחַ מַשֶּׁהוּ מִן הַצָּלִי בְּתוֹךְ הַפַּת קוֹדֶם שֶׁיָּבֹא לְאָכְלוֹ עִם הַכּוּתָּח וּבְהֶדְיָ' אִיתָא בי"ד סי' צ"ט סעי' ו' בהגה"ה דְּאִם נָפַל כְּזַיִת חֵלֶב לְמַיִם וְנִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁי' שָׁרֵי לְכַתְּחִילָּה לְבַשֵּׁל בְּאוֹתָן מַיִם בָּשָׂר כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל טַעַם הֶחָלָב בַּמַּיִם דַּאֲפִילּוּ הֶיְתֵּר בְּהֶיתֵּר נָמֵי שַׁיָּיךְ בִּיטּוּל וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אַלִּיבָּא דְּלִוי דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא לָמָּה יֵאָסֵר לְאָכְלוֹ בְּכוּתָּח הָא לְכָל הַיּוֹתֵר אֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ וְתוּ דְּתַלְמוּד עָרוּךְ הוּא בְּחֻלִּין פ' כ"ה קי"א ב' צְנוֹן שֶׁחָתָכוֹ בְּסַכִּין שֶׁל בָּשָׂר כְּשֶׁטַּעְמוֹ וְאֵין בּוֹ טַעַם בָּשָׂר שָׁרֵי לְאָכְלוֹ לְכַתְּחִילָּה עִם כּוּתָּח ט) הִקְשָׁה הָרַמְבַּ"ן ז"ל מִשַּׁ"ס זוֹ עַל מ"ש הָרִי"ף ז"ל בְּתֵירוּצָא בָּתְרָא דְּכֵינָן שֶׁאֲפָשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי כּוּתָּח הו"ל כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין דְּלָא בְּטִיל דמ"ש מִצְּנוֹן שֶׁחָתָכוֹ בְּסַכִּין שֶׁל בָּשָׂר כְּשֶׁטּוֹעֲמוֹ וְאֵין בּוֹ טַעַם בָּשָׂר דְּבְטִיל וְשָׁרֵי לְאָוְכְלוֹ בְּכוּתָּח אעפ"י שֶׁאֲפָשָׁר לְאָוְכְלוֹ בְּלִי כּוּתָּח.

י) הִקְשָׁה הָא אֲפִילּוּ דָּבָר שיל"מ בְּטִיל בְּאֵינוֹ מִינוֹ כִּדְאִי' בי"ד סי' ק"כ: וְהִנֵּה הֵאִיר ה' אֶת עֵינֵי' לַעֲמֹד עַל כַּוָּנַת הָרִי"ף ז"ל וּלְיַיְשֵׁב כָּל הַקֻּשְׁיוֹת וְהִסְתִּירוּ' הַנַּ"ל דָּבָר דְּבוּר עַל אוֹפְנוּ והי' לְבָאֵר בעזה"י וְאַצִּיעַ לְפָנֶיךָ תְּחִלָּה לְשׁוֹן הָרַשְׁבָּ"א ז"ל בת"ה הָאָרוֹךְ בַּיִת רְבִיעִי שַׁעַר הָרִאשׁוֹן דַּף ק"ה ע"ב וְזֶהוּ וּלְדִידַ' קשי' לִי בְּטַעְמֵי' דְּרַב הַאיךְ אֶפְשָׁר לֶאֱסוֹר מִן בְּמִינוֹ בְּרֵיחָא בְּעָלְמָא וַהֲרֵי הוּא בְּעַצְמוֹ מִדְּאוֹרַיְיתָא שָׁרֵי חַד בְּתַרֵי וְאִי מִשּׁוּם דְּרַב ס"ל כר' יְהוּדָה דְּאָמַר מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל הָא לֹא אֶפְשָׁר דַּהֲוָה טַעְמֵי' דְּרַב בְּהָא מדר' יְהוּדָה הָא אַדְּרַבָּה אָתֵינַן לְאוֹקֵמֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ כְּתַנָּאֵי בְּחֻבְיוֹת שֶׁל תְּרוּמָה וְרַב כר"מ וְלִוי כר' יְהוּדָה וְעוֹד דְּאִם אִיתָא לָמָּה לִי לְמִשְׁקַל תַּנָּאֵי מַעָלְמָא לוֹקְמֵי בִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנַן בְּמִין בְּמִינוֹ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אֲפִילּוּ מִדְּרַבָּנַן לִיבְטִיל דְּרֵיחָא לְגַבֵּי גּוּפֵי' שֶׁל בָּשָׂר מִיעוּטָא דְּמִיעוּטָא הוּא וַאֲפִילּוּ אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף לָא הֲוָה וְנֵיחָא לִי דְּאִלּוּ הֲוָה דְּכָוְותֵי' בְּאֵינוֹ מִינוֹ הֲוָה טַעְמֵי' נִרְגָּשׁ וּנְטָעָם כְּאִילּוּ נִתְעָרֵב מִמָּמָּשׁוֹ שֶׁל אִיסּוּר יָתֵר מֵאֶחָד בְּשִׁשִּׁים עכ"ל וּדְבָרָיו צְרִיכִין בֵּיאוּר דלפמ"ש דְּרֵיחָא לְגַבֵּי גּוּפוֹ שֶׁל אִיסּוּר אפי' אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף לָא הֲוָה א"כ מַה לִי אֵין בְּמִינוֹ אוֹ מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וַאֲמַאי אַכָּפֶל לְהַקְשׁוֹת אַמִּין בְּמִינוֹ לְחוּד הֲלֹא כ"ש דְּקָשֶׁה עַל מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כֵּיוָן דְּלָא הֲוָה אֶלָּא מַשֶּׁהוּ לָמָּה יֵאָסֵר וְגַם תֵּירוּצוֹ אֵינוֹ מוּבָן לְכוֹרָה במ"ש דְּאִלּוּ הֲוָה דְּכָוְותֵי' בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ הֲוָה טַעְמֵי' נִרְגָּשׁ וּנְטָעָם דַּהֲלֹא מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא הוּא וַאֲפִילּוּ אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף אֵינוֹ וְאֵיךְ הי' נִרְגָּשׁ מַשֶּׁהוּ כָּזֶה וְיִרְאֶה פָּשׁוּט בְּכַוָּנָתוֹ עפ"י מַה דְּאִיתָא פ"ב דְּעָרְלָה וּמַיְיתִי לָהּ הַשַּׁ"ס בְּחֻלִּין צ"ט גְּרִיסִי' שֶׁנִּתְבַּטְּלוּ עִם הָעֲדָשִׁי' אִם יֵשׁ בָּהֶן בְּנוֹתֵן טַעַם בֵּין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן לְהַעֲלוֹת בְּמֵאָה וְאֶחָד בֵּין שֶׁאֵין בָּהֶן לְהַעֲלוֹת וכו' אָסוּר הֲרֵי שֶׁכָּל שֶׁהַטַּעַם נִרְגָּשׁ אֲפִילּוּ שֶׁהוּא מַשֶּׁהוּ כְּגוֹן אֶחָד מִמֵּאָה וְיוֹתֵר לֹא בָּטֵל וְכֵן פרש"י שָׁם וּבְדַף צ"ח ע"א ד"ה כָּל אִיסּוּרִין שֶׁבַּתּוֹרָה בְּשִׁשִּׁי' ע"ש וכ"ה בי"ד סי' צ"ח סָעִיף ח' בהגה"ה דמה"ט קיימל"ן דְּמִילְּתָא דַּעֲבִידִי לְטַעְמֵי' לָא בְּטִיל בְּשִׁבִּיל שֶׁמַּרְגִּישִׁין טַעְמוֹ ע"ש וְאִם כֵּן רֵיחָא נָמֵי נְהִי שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא מ"מ הָרֵיחַ הוּא נִרְגָּשׁ לְעוֹלָם

וְכֵינָן דס"ל לְרַב רֵיחָא מִילְתָא הִיא רֵיחָא כְּטַעְמָא חֲשִׁיב נִיחָא שַׁפִּיר הָא דְּאוֹסֵר בְּשֶׁאֵינוֹ
מִינוֹ אעפ"י שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא כֵּיוָן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ הו"ל כְּטַעַם הַנִּרְגָּשׁ דְּאֵינוֹ בְּטֵיל
לְעוֹלָם כְּמוֹ מִילְתָא דַּעֲבִידִי לְטַעְמֵי' וְכַנַּ"ל אֲבָל בְּמִין בְּמִינוֹ שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְגַם הוּא
מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא כְּמוֹ אֶחָד אֲנִי אֶלֶף קשי' לי' שַׁפִּיר אַדְּרַב דְּלָמָּה יֶאֱסוֹר וְעָלָה תֵּירֵץ שַׁפִּיר
דְּטַעְמֵי' דְּרַב הוּא כֵּיוָן דְּאִלּוּ הֲוָה דְּכָוָותֵי' בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ הי' טַעְמוֹ נִרְגָּשׁ וּנְטָעָם אַף שֶׁהוּא
מַשֶּׁהוּ כְּאִלּוּ נִתְעָרֵב מַמָּשׁוֹ יָתֵר מֵאֶחָד בְּשִׁשִּׁים גַּם בְּמִינוֹ אוֹסֵר זֶהוּ דַּעְתּוֹ זַ"ל אוּלָם בת"ח
כְּלָל פֵּ"ה סי' ק' הוֹצִיא מִדִּבְרֵי הָאו"ה דְּמִילְתָא דַּעֲבִידִי לְטַעְמֵי' שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמִינוֹ שֶׁשָּׁוֶה לוֹ
בְּטַעְמוֹ בָּטֵל בְּשִׁשִּׁים אעפ"י שֶׁאִם הי' בְּאֵינוֹ מִינוֹ הָיָה הַטַּעַם נִרְגָּשׁ וֶהֱבִיאוֹ הַשָּׁ"ד בי"ד
סִימָן צ"ח וְהוּא נֶגֶד דַּעַת הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל הַנָּ"ל כָּאן (אוּלָם לְפִי דְּרָכֵינוּ יֵשׁ לְהָאו"ה סִיּוּעַ
מִדִּבְרֵי הָרִיאָף זַ"ל כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר בְּסָמוּךְ כֶּתֶר לִי זְעֵיר וְאַחוֹךְ) שֶׁהוֹצִיאוֹ מֵהַשַּׁ"ס דְּכֹל
שהי' הַטַּעַם נִרְגָּשׁ בְּאֵינוֹ מִינוֹ אֲפִילּוּ בְּמַשֶּׁהוּ גַּם בְּמִינוֹ לָא בְּטֵיל אוּלָם לע"ד אֵין מְזֶה
קֻשְׁיָא עַל הָאו"ה כִּי מ"ש הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּטַעְמֵי' דְּרַב מְשׁוּם דְּטַעַם מִין בְּמִינוֹ לֹא
בָּטֵיל כר' יְהוּדָה דְּהָא אַדְּרַבָּה אָתֵינַן לְאוֹקְמֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ כְּתַנָּאֵי וְרַב כר"מ וְלֵוִי כר' יְהוּדָה
וכו' לֹא עָמַדְתִּי עַל ס"ד בָּזֶה דְּמַאי עִנְיָן זֶה לְזֶה וַדַּאי רַב כר' יְהוּדָה ס"ל דְּמִין בְּמִינוֹ לָא
בָּטֵיל כִּדְאִי' לְהֶדְיָ' בְּפֶרֶק ב' דְּמָכִילְתִּין דַּף לָמֵד וּבְחֻלִּין דַּף ק' ובפ' בָּתְרָא דע"ו ד' ע"ג
אֶלָּא דִּבְדִין רֵיחָא מִילְתָא לָא ס"ל כר"י אֶלָּא כר"מ דְּרֵיחָא מִילְתָא הִיא ור' יְהוּדָה דְּמַתִּיר
גַּבֵּי חֲבִיּוֹת יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה הוּא מְשׁוּם דס"ל רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא כְּלָל וְאֵינוֹ חָשׁוּב
כְּטַעְמָא וַאֲפִילּוּ כְּטַעַם מַשֶּׁהוּ וְלָכֵן אפי' בְּאֵינוֹ מִינוֹ דְּאִיכָּא הַרְגָּשַׁת הָרֵיחַ לָאו כְּלוּם הוּא
וְלָא חֲשִׁיב כְּהַרְגָּשַׁת הַטַּעַם גַּם מַה שֶּׁהִקְשָׁה עוֹד דְּלָמָּה לי' לְאוֹקְמֵי כְּתַנָּאֵי בְּדִין רֵיחָא
לוֹקְמֵי בִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן בְּמִין בְּמִינוֹ לָא יָדַעְנָא מַאי קוּשְׁיָ' דְּהָא וַדַּאי לְלֵוִי
דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא אפי' לר' יְהוּדָה דְּמִין בְּמִינוֹ לָא בַּטֵּיל שָׁרֵי דְּרֵיחָא לָא חֲשִׁיב
כְּטַעְמָא וַאֲפִי' מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא דְּלָאו מִילְתָא הִיא לְמַאן דְּאָמַר וְכֵן בְּאֵינוֹ מִינוֹ אעפ"י שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ
לָאו כְּלוּם הוּא וּבְהֶדְיָ' אָתֵי לֵוִי עֲלָהּ מִטַּעַם רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא וְלֹא מִטַּעַם מִין בְּמִינוֹ
בְּטֵיל ואפי"ת דְּלִישָׁנָא דְּהַשַּׁ"ס הוּא דְּמָפֵרֵשׁ טַעְמֵי' דְּלֵוִי מְשׁוּם דְּקָסָבַר רֵיחָא לָאו מִילְתָא
הִיא וְעָלָה קשי' לי' לְהָרַשְׁבָּ"א דמנ"ל לְהַשַּׁ"ס הָא אֵימָא מְשׁוּם דס"ל כְּרַבָּנָן דר' יְהוּדָה
דְּמִין בְּמִינוֹ נָמֵי בְּטֵיל וּפְלִיגִי רַב וְלֵוִי בִּפְלוּגְתָּא דר' יְהוּדָה וְרַבָּנָן מַהָא נָמֵי לָא תַּבְרָא חֲדָא
דְּאִם אִיתָא דְּפְלִיגִי בְּדִין מִין בְּמִינוֹ וְתַרְוַיְיהוּ ס"ל רֵיחָא מִילְתָא וַחֲשִׁיב כְּטַעַם מַשֶּׁהוּ מַה
עִנְיַן פְּלוּגְתָּא זוֹ גַּבֵּי רֵיחָא בְּעָלְמָא הו"ל לְפַלּוּגֵי בְּמִין בְּמִינוֹ שֶׁל טַעְמוֹ אוֹ מַמָּשׁוֹ אִי בְּטֵיל
אוֹ לָאו כְּדְפְלִיגִי ר' יְהוּדָה וְרַבָּנָן וְתוּ דְּהָא עֲבַד לֵוִי עִוְבְדָּא בַּגְּדִי וְדָבָר אַחֵר שֶׁהוּא מִין
בְּאֵינוֹ מִינוֹ בֵּין בִּשְׁמָא וּבֵין בְּטַעְמָא כִּדְאִיתָא בְּחֻלִּין ק"ט ב' שֶׁטַּעַם דָּבָר אַחֵר הוּא כְּמוֹ
מוֹחָא דְּשִׁבּוּטָא וְאַפ"ה הִתִּיר אעפ"י שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְעַל כָּרְחֵךְ מְשׁוּם דְּרֵיחָא לָאו כְּלוּם
הוּא וּפְלִיגִי בְּדִין רֵיחָא מִילְתָא דְּרַב סוֹבֵר רֵיחָא מִילְתָא הִיא וְחָשׁוּב כְּמוֹ טַעַם מַשֶּׁהוּ מַמָּשׁ
לָכֵן אוֹסֵר בֵּין בְּמִינוֹ וּבֵין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ דְּבְאֵינוֹ מִינוֹ אעפ"י שֶׁהוּא מַשֶּׁהוּ הוֹאִיל וְהָרֵיחַ
נִרְגָּשׁ הו"ל כְּטַעַם הַנִּרְגָּשׁ דַּאֲפִילּוּ בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל וּבְמִינוֹ אעפ"י שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ מ"מ
הָא לְטַעְמֵי' אָזֵיל דס"ל מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וְלֵוִי נָמֵי ס"ל מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וְאַפ"ה מַתִּיר
בֵּין בְּמִינוֹ וּבֵין בְּאֵינוֹ מִינוֹ מְשׁוּם דְּרֵיחָא לָא הֲוָה אֲפִילּוּ כְּטַעַם מַשֶּׁהוּ דְּלַמְּרֵי לָאו מִילְתָא
הִיא וא"ש וכ"כ בִּתְשׁוּבַת מַהֲרִי"ל סי' רי"ד וְזַ"ל דְּלֵוִי שָׁרֵי בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה
אפי' לְמָאן דְּאָסַר מִן בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ: ועפי"ז יִצְדְּקוּ וְיִתְהַלְּלוּ כָּל דִּבְרֵי הַרִיאָף זַ"ל שֶׁכָּל

דְּבָרָיו אֶחָד הֵן וְשֶׁכֻּוְלָּהּ מַתְאִימוֹת וְאֵין נִסְתָּר מֵחֲמָתוֹ וְהוּא זֶה לְפִי מַה שֶּׁסּוֹבֵר דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא הוּא אֲפִילּוּ לְרַב הֲוְקִשָּׁה לוֹ קֻוְשְׁיָ' הָרַשְׁבָּ"א הַנָּ"ל דְּהָא תִּינַח גַּבֵּי מִן בְּאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְכֵיוָן דְּרֵיחָא מִיְלְתָא רֵיחָא כְּטַעֲמָא חָשׁוּב וְטַעַם הַנִּרְגָּשׁ לָא בְּטִיל אֲבָל מִין בְּמִינוֹ שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ אַמַּאי וְלָא נִיחָא לִי' בְּתֵירוּצוֹ שֶׁל הָרַשְׁבָּ"א שֶׁאָמַר מִשּׁוּם דְּאִלּוּ הֲוָה דִּכְוָוְתֵי' בְּאֵינוֹ מִינוֹ הִי' נִרְגָּשׁ גַּם בְּמִינוֹ לָא בְּטִיל דס"ל כְּדַעַת האו"ה וְהָרַב בת"ח שֶׁהֵבִי' הַשָּׁ"ךְ בי"ד סי' צ"ח דַּאֲפִילּוּ בְּמִיְלְתָא דַּעֲבִידִי לְטַעְמֵי' כְּשֶׁהוּא בְּמִינוֹ נָמֵי בְּטִיל וְכַנַּ"ל ועפי"ז נִסְתַּיְיְעוּ דִּבְרֵי האו"ה וְהָרַב מִדִּבְרֵי הריאף זַ"ל) וְנִיחָא לִי' דְּבֶאֱמֶת רַב לְטַעְמֵי' אָזֵיל דס"ל מִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל אֲבָל לְדִידָן דס"ל מב"מ נָמֵי בְּטִיל גַּבֵּי מִין בְּמִינוֹ אפי"ת רֵיחָא מִיְלְתָא נָמֵי לָא חָיְיְשִׁי' לְרֵיחָא כְּלָל בְּדִיעֲבַד וְזֶה שֶׁהִשִּׂיג הָרִי"ף זַ"ל עַל הָאִיכָּא מַאן דִּפְלִיג שֶׁקִּיֵּים הֲלָכָה כְּרַב לְגַמְרֵי אֲפִילּוּ בְּדִין בְּשַׂר שְׁחוּטָה שֶׁצְּלָאוֹ עִם בְּשַׂר נְבֵילָה דְּאַיְירִי בי' רַב לְהֶדְיָ' לְאִיסּוּר שֶׁזֶּה וַדַּאי אֵינוֹ דְּכַד דָּיְיקַתְּ מַשְׁכַּחַת לָהּ דְּעַל כָּרְחָךְ הַב לְטַעְמֵי' אָזֵיל דס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ אֲבָל לְדִידַן דקיימל"ן מִין בְּמִינוֹ בְּשִׁשִּׁי' גַּבֵּי מִין בְּמִינוֹ וַדַּאי שָׁרִי כֵּיוָן שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְאֵין מָקוֹם לְקַיֵּים דְּבָרֵי רַב לַהֲלָכָה גַּבֵּי בְּשַׂר שְׁחוּטָה שֶׁצְּלָאוֹ עִם בְּשַׂר נְבֵילָה דְּאַיְירִינַן בי' אֲבָל מ"מ גַּבֵּי מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ עֲדַיִין אֵין הֶכְרֵעַ לְדִידַן אִי רֵיחָא מִיְלְתָא וְכֵיוָן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ חשו' כַּטַּעַם הַנִּרְגָּשׁ דְּאֵינוֹ בְּטִיל אֲפִילּוּ בְּאֶלֶף אוֹ דְּרֵיחָא לָאו מִיְלְתָא הִיא וְלָא חֲשִׁיב הַרְגָּשַׁת הָרֵיחַ כְּהַרְגָּשַׁת הַטַּעַם וּבְטִיל דְּלָאו כְּלוּם הוּא ע"כ הֲוְכְרַח הֵרִיאָף זַ"ל תּוּ לְכָל הָאֲרִיכוּת לְקַיֵּים הֲלָכָה כְּלֵוִי דְּרֵיחָא לָאו מִיְלְתָא הִיא לְגַמְרֵי וַאֲפִילּוּ בְּאֵינוֹ מִינוֹ נָמֵי שָׁרֵי וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שֶׁגַּם להריאף זַ"ל בִּפְלוּגְתָּא דְּרַב וְלֵוִי אִיתָא בֵּין בְּמִין בְּמִינוֹ וּבֵין בְּמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ נִסְתַּלְּקוּ קֻוְשְׁיוֹת הָרִאשׁוֹנִים זַ"ל שֶׁהִקְשׁוּ עָלָיו מֵהָא דְּאָמַר רַב מרי' לֵימָא כְּתַנָּאֵי הָרוֹדֶה פַּת חַמָּה עַל פִּי חָבִיּוֹת יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה וכו' דְּרַב כר"מ דְּאוֹסֵר ואעפ"י שֶׁהוּא מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ מִשּׁוּם שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ והו"ל כְּטַעַם הַנִּרְגָּשׁ דְּאֵינוֹ בְּטִיל אֲפִלּוּ בְּאֶלֶף וא"ש ג"כ קֻוְשְׁיָ' הצל"ח מֵהָא דְּאָמַר עֶבֶד לֵוִיעֲוְבְדָא כִּשְׁמַעְתֵּי' בִּגְדֵי וְדָבָר אַחֵר דַּהֲוָה מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְהִתִּיר מִשּׁוּם דִּלְרַב בְּמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ נָמֵי אָסוּר כֵּיוָן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְהָכִי נָמֵי בִּגְדֵי וְדָבָר אַחֵר הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ מִשּׁוּם שֶׁדָּבָר אַחֵר אֵינוֹ שָׁוֶה בְּטַעְמוֹ עִם הַגְּדִי שֶׁטַּעַם דָּבָר אַחֵר הוּא כְּטַעַם מוֹחָא דְּשִׁיבּוּטָא שֶׁהוּא טַעַם דָּג כִּדְאִי' בְּחֻוְלִין ק"ט וּמְסֻוְלָּק ג"כ מַה שֶׁהִקְשִׁינוּ לְמַעְלָה אַהָא דְּכָתַב הריאף זַ"ל וְהַהִיא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי לָאו כְּרַב בִּלְחוּד שַׁיְיְכָן דִּבְלֵוִי נָמֵי אתי' וַהֲלֹא שָׁם הוּא מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ דְּבַטֵּיל אפי' לְרַב א"כ מַה בֵּין רַב לְלֵוִי דָּוֶה אֵינוֹ דִּלְרַב בְּמִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ נָמֵי אָסוּר כֵּיוָן שֶׁהָרֵיחַ הַצָּלִי נִרְגָּשׁ בַּפַּת והו"ל כְּטַעַם הַנִּרְגָּשׁ משא"כ לְלֵוִי דס"ל רֵיחָא לָאו מִיְלְתָא וְאֵינוֹ חָשׁוּב כְּטַעַם הַנִּרְגָּשׁ קשי' וַדַּאי וְעָלָה כָּתַב הָרִי"ף זַ"ל דִּבְלִי נָמֵי אָתֵי דְּמוֹדֶה לֵוִי בִּלְכַתְּחִילָּה דְּאָסוּר וְלָאו מִשּׁוּם דַּהֲוָה מְבַטֵּל אִיסּוּר דְּהָא לְלֵוִי רֵיחָא לֵית בי' מְשָׁשָׁא וַאֲפִילּוּ כְּאִיסּוּר מַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה אֶלָּא מִשּׁוּם הַרְחָקָה וּמַרְאוֹת הָעַיִן דְּמֶחֱזֵי כִּמְבַטֵּל אִיסּוּר לָא מִבָּעֲיָ' בְּאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וּמִחְזֵי כִּדְטָעִים טַעְמָא דְּאִיסּוּרָא אֶלָּא אֲפִילּוּ אֵין בְּמִינוֹ שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ מ"מ מֵחֲזֵי כִּמְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה שֶׁהֲרֵי הַכֹּל יוֹדְעִין וְרוֹאִין שֶׁהַהֶיתֵּר קוֹלֵט רֵיחַ הָאִיסּוּר עִמּוֹ וּבְזֶה מְיֻוְשָׁב שָׁפִיר קֻוְשְׁיַ' הַתּוֹסָ' ושא"פ שֶׁהִקְשׁוּ דא"כ דְּמוֹדֶה לֵוִי בִּלְכַתְּחִילָּה דְּאָסוּר אִם כֵּן וְאִי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס לְלִלְוֵי מֵהָא דְּאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְסָחִים כְּאֶחָד דִּלְמָא הָתָם לְכַתְּחִילָּה קָאָמַר וְלֹא דִּיעֲבַד זֶה אֵינוֹ דְּקַשְׁיָ' לִי' אַהָא דְּסִיֵּים מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת טַעְמֵי' וּלְלֵוִי דְּרֵיחָא לָאו מִיְלְתָא הִיא וְלָא חֲשִׁיב אֲפִילּוּ כְּטַעַם מַשֶּׁהוּ אֵין כָּאן תַּעֲרוֹבוֹת

טְעָמִי' כְּלָל וַאֲפִילּוּ תַּעֲרוֹבוֹת מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא והו"ל לְמֵימַר מִפְּנֵי הָרֵיחַ וּמִדְּאָמַר מִפְּנֵי
הַתַּעֲרוֹבוֹת מוּכָח דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא וְיֵשׁ כָּאן תַּעֲרוֹבוֹת מַשֶּׁהוּ עכ"פ כְּרַב וְתֵיתֵי לִי
שְׁזָכִיתִי לְכַוֵּן בְּזֶה לְדַעַת רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל הָרַמְבַּ"ן זַ"ל בס' הַמִּלְחָמוֹת שָׁבַח לְהַשִׁי"ת ע"ש
שֶׁמְּיַישֵּׁב כֵּן לְהֶדְיָ' וְאִם תֹּאמַר עֲדַיִן קָשֶׁה בְּהָא דְּפָרִיךְ אֶלָּא מַאי מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' הוּא
דְּאָסוּר הָא מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִי' שָׁרֵי נֵימָא תֵּיקֵוּ תִּיוּבְתָּא דְּרַב לְלֵוִי נַמֵּי תִּקְשֵׁי דְּמַשְׁמַע
הָא מִפְּנֵי הָרֵיחַ שָׁרֵי כְּבָר כָּתַבְתִּי לְמַעְלָה דמ"ש הָרִי"ף דְּלֵוִי שֶׁצָּלָאוֹ קָאָמַר וְלֹא צוֹלִין
לְכַתְּחִלָּה דְּלָאו בְּדִיוּקָא נָקֵט לָהּ דְּהָא לָאו דִּיוּקָא הוּא דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּנָקֵט שֶׁצָּלָאוֹ מִשּׁוּם
רַבּוּתָא דְּרַב דְּאוֹסֵר אֲפִילּוּ בְּדִיעֲבַד נָקֵט שֶׁצָּלָאוֹ גַּם בְּדְלֵוִי וכה"ג אי' בְּשַׁבָּת דַּף ס"ב ע"ש
וכדס"ל בֶּאֱמֶת לְהַתּוֹסָ' ושא"פ אֶלָּא דְּכַוָּנַת הָרִי"ף לוֹמַר דעכ"פ מָצִינוּ לְמֵימַר דְּלֵוִי לָא
אַיְירִי בְּדְלִכַתְּחִלָּה כֵּינָן דְּלָא נִזְכַּר בְּדִבְרָיו שֶׁצּוֹלִין לְכַתְּחִלָּה אֶלָּא שֶׁצָּלָאוֹ אֲבָל בֶּאֱמֶת אֵין
הֶכְרֵעַ ומ"מ הִקְשׁוּ עָלָיו בָּזֶה כֵּיוָן דעכ"פ מָצִינוּ לְמֵימַר דְּלֵוִי מוֹדֶה בִּלְכַתְּחִלָּה דְּאָסוּר מַאי
פָּרִיךְ עלי' מִבָּרַיְיתָא מֵאֵין צוֹלִין אֵימָא דְּמוֹדֶה לֵוִי בִּלְכַתְּחִלָּה דְּאֵין צוֹלִין וכו' וּכְבָר
נִתְיַישֵּׁב זֶה דְּפָרִיךְ מֵהָא דְּקָתָנֵי מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת אֲבָל מֵהָא דְּפָרִיךְ נֵימָא תֵּיקֵוּ תִּיוּבְתָּא
דְּרַב וכו' לָא קשי' אַמַּאי לָא פָּרִיךְ נָמֵי לְלֵוִי דְּאָמַר אֵין צוֹלִין מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' הָא
מִפְּנֵי הָרֵיחַ שָׁרֵי דְּהָא אֵין הֶכְרֵעַ בְּהָא דְּלֵוִי דְּאוֹסֵר לְכַתְּחִלָּה מִפְּנֵי הָרֵיחַ וּמָצִינוּ לְמֵימַר
דְּאֵין ה"נ דְּלֵוִי קִשְׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה ולק"מ מֵיהוּ לְמַסְקָנָא דְּמוּקֵי לָהּ בִּכְעֵין שְׁתֵּי קְדֵירוֹת
שֶׁפִּיר קָאָמַר הָרִי"ף דְּהַשְׁתָּא לָא קשי' עלי' דְּלֵוִי ג"כ מֵהָא דְּמַיְיתֵי בְּמַסְקָנָא תָּנֵי ר"כ פַּת
שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי דְּאִיכָּא לְמֵימַר דְּמוֹדֶה לֵוִי בִּלְכַתְּחִלָּה וְשַׁפִּיר אתי' נָמֵי כְּלֵוִי כֵּיוָן דְּכְבָר
אוֹקֵימְנָא לְהַהִיא בָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין וכו' בִּכְעֵין שְׁתֵּי קְדֵירוֹת דְּלֵיכָּא מִשּׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת
טְעָמִי' אִין ה"נ דְּבִדְאִיכָּא תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִי' מוֹדֶה לֵוִי בִּלְכַתְּחִלָּה דְּאָסוּר וא"ש וְהַבֵּן: ועפי"ז
יִתְיַישֵּׁב הֵיטֵב ג"כ מַה שֶּׁהִקְשָׁה הָרַמְבַּ"ן בְּסֵפֶר הַמִּלְחָמוֹת עַל הריאף זַ"ל מֵהַיְרוּשַׁלְמִי דפ"י
דִּתְרוּמוֹת דאי' הָתָם מַהוּ לִצְלוֹת שְׁנֵי שַׁפּוּדִים אֶחָד שֶׁל בְּשַׂר שְׁחוּטָה וְאֶחָד שֶׁל בְּשַׂר נְבֵילָה
בְּתַנּוּר אֶחָד רַבִּי יִרְמְיָ' בְּשֵׁם רַב אָמַר אָסוּר וּשְׁמוּאֵל בְּשֵׁם לֵוִי אָמַר מֻוָתָּר וכו' אַלְמָא דְּאִי
קָשְׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה וְהִנִּיחַ בְּקֻושְׁיָ' וע"ש אוּלָם לְדָרְכֵינוּ יִתָּכֵן דְּהִנֵּה וַדַּאי בְּעִיקַּר
פְּלוּגְתָּא דְּרַב וְלֵוִי גַּם לְפִי הַיְרוּשַׁלְמִי אֵין הֶכְרֵעַ דְּלֵוִי מַתִּיר אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה דְּהָא רַבִּי
יִרְמְיָ' בְּשֵׁם רַב דְּאָמַר אָסוּר הַיְינוּ אפי' דְּיֵעָבֵד בְּדְאִיתָא לְהֶדְיָ' בַּשַּׁ"ס דְּיֵלֶן א"כ שְׁמוּאֵל
בְּשֵׁם לֵוִי דְּאָמַר מֻוָתָּר יִתָּכֵן דִּבְדִיעֲבַד קָאָמַר אוּלָם מִסְתָּמָא דְּתַלְמוּדָא דְּהַיְרוּשַׁלְמִי דְּאָמַר
מַהוּ לִצְלוֹת וכו' וּמַיְיתֵי עֲלָהּ הָא דְּשְׁמוּאֵל בְּשֵׁם לֵוִי דְּמֻוָתָּר מוּכָח דס"ל דְּלֵוִי מַתִּיר אֲפִילּוּ
לְכַתְּחִלָּה וְאַחַר שֶׁכֵּן יִתָּכֵן דְּתַלְמוּדָא דִּירוּ' אָזֵיל לְטַעְמֵי' בָּזֶה דְּהָא אית' הָתָם מַתְנִיתָא
פְּלִיגָא עַל רַב אֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְּסָחִי' כא' מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹ' הָא שֶׁלֹּא מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹ' לֹא עכ"ל
פי' דְּהַיְינוּ דַּוְקָא מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' הֲלֹא שֶׁלֹּא מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵיהּ ל"ח לְתַעֲרוֹבוֹת
טַעְמֵי' כְּלָל כִּדְפָרִיךְ נָמֵי בַּשַּׁ"ס דִּילֶן מִינָּהּ אַדְרַב (וְכֵן פי' הַמְפָרֵשׁ) וּמַסִּיק הָתָם בְּקֻושְׁיָ'
וְלָא מְשַׁנֵּי כְּלוּם אֶלָּא דְּבֶאֱמֶת מַתְנִיתָא אתי' כְּלֵוִי וּפְלִיגָא אַדְרַב דְּרַב תַּנָּא הוּא וּפְלִיג
אַבָּרַיְיתָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן שַׁפִּיר מוּכָח דְּלֵוִי קִשְׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִלָּה כִּדְמוֹכַח מֵהַהִ בָּרַיְיתָא דְּאָתְיָ'
כְּלֵוִי דְּקָתָנֵי אֵין צוֹלִין לְכַתְּחִלָּה מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפִין מַשְׁמַע הָא מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמִי'
לֹא אִכְפַּת לָן וְצוֹלִין אפי' לְכַתְּחִלָּה דְּהָא חֲשָׁשָׁא דְּתַעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' אֵינוֹ רַק בִּלְכַתְּחִלָּה לָכֵן
הֶכְרֵעַ סְתָמָא דְּתַלְמוּדָא בִּירוּשַׁלְמִי שַׁפִּיר דְּלֵוִי מַתִּיר אפי' לְצָלוֹת לְכַתְּחִלָּה אֲבָל לְפוּם
תַּלְמוּדָא דִּידַן דְּרַבִּי יִרְמְיָ' גּוּפֵי' תַּרְגְּמָהּ לְהַהִ בָּרַיְיתָא גַּם אַלִּיבָּא דְּרַב ומוּקֵי לָהּ בִּכְעֵין שְׁתֵּי

קְדֵירוֹת דְּלֵיכָא תַּעֲרוֹבוֹת טְעָמֵי' א"כ גַּם בִּדְלוֹי נָמֵי אֵין הֶכְרֵעַ דְּשָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה
אַמְטוּ הָכִי נָקֵט הַשַּׁ"ס פְּלֶוגְתַּיְיהוּ בְּעִנְיַן דִּיעֲבַד שֶׁצָּלָאוֹ בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה וְלֹא
בְּלִצְלוּת לְכַתְּחִילָּה וְשַׁפִּיר כָּתַב הריאף ז"ל דִּלְפוּם תַּלְמוּדָא דִּידַן אֵין הֶכְרֵעַ דְּלוֹי מַתִּיר
אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה וא"כ הַבָּרַיְיתָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי אתי' נָמֵי כְּלוֹי ואעפ"י שֶׁלְּפִי
הַיְרוּשַׁלְמִי דְּלוֹי מַתִּיר אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה לָא אתי' כְּלוֹי אֶלָּא כְּרַב לְעִנְמַת זֶה מוּקֵי הַיְרוּשַׁלְמִי
הַהִ בָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין כְּלוֹי וְלֹא כְּרַב וּלְפוּם תַּלְמוּדָא דִּידַן אתי' תַּרְוַיְיהוּ כְּרַב וּכְלוֹי
כַּנַ"ל וְזֶה בָּרוּר: אוּלָם בְּסֵפֶר הַמִּלְחָמוֹת ובת"ה הָאָרוֹךְ שָׁם כָּתְבוּ עוֹד בְּשֵׁם הָרָאָבָ"ד ז"ל
לְיַיְשֵׁב קֻושְׁיָ' הַתּוֹסָ' אפרש"י וְהָרי"ף שֶׁסּוֹבְרִי' דְּלוֹי לָא קַשְׁרִי בִּלְכַתְּחִילָּה אֶלָּא בְּדִיעֲבַד
דא"כ מַאי פָּרִיךְ לְלוֹי מֵהָא דְּאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְּסָחִי' וכו' דְּהָכִי פָּרִיךְ לְלוֹי כֵּינָן דְּלָא אָסַר
אֶלָּא לְכַתְּחִילָּה לֵיכָּא לְמֵיסַר אֶלָּא בְּאֵיסּוּרִין אֲבָל בִּשְׁנֵי פְּסָחִים כֵּינָן דְּתַרְוַיְיהוּ הֲיְתָרָא
נִינְהוּ וְלֵיכָּא לְמֵיקַם אַטַּעְמֵי' אפי' לְכַתְּחִילָּה שָׁרֵי מש"ה אוֹתְבִי' מִינָּהּ לְלוֹי עכ"ל ר"ל דְּגַבֵּי
פַּת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי אע"ג דְּתַרְוַיְיהוּ הֲיְתָרָא נִינְהוּ דְּהָא כָּל חַד לְחוּדֵי' שָׁרֵי אַפֵּ"ה אָסוּר
לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם דְּהוּא מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְגַבֵּי בְּשַׂר שְׁחוּטָה שֶׁצָּלָאוֹ עִם בְּשַׂר
נְבֵילָה נָמֵי קָאָסַר לוֹי בִּלְכַתְּחִילָּה אעפ"י שֶׁהוּא מִין בְּמִינוֹ וְאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ מ"מ כֵּינָן
דִּבְשַׂר נְבֵילָה אָסוּר בפ"ע מֵחֲזֵי כִּמְבַטֵּל אִיסּוּר משא"כ בִּשְׁנֵי פְּסָחִים דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי
דְּתַרְוַיְיהוּ הֲיְתָרָא נִינְהוּ כָּל חַד לְחוּדֵי' וְגַם שֶׁהוּא מִין בְּמִינוֹ דְּלֵיכָּא לְמֵיקַם אַטַּעְמֵי' שֶׁאֵין
הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ אַמְטוּ הָכִי שָׁרֵי אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה אַלִיבָּא דְּלוֹי וּמִינַּהּ מוּכָח נָמֵי דס"ל אַלִיבָּא
דְּלוֹי דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא וַאֲפִי' כְּמַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה דְּאִם אִיתָּא דְּמַשֶּׁהוּ מִיהָא הֲוָה וְאָסוּר
לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר מַמָּשׁ מַה נ"מ בֵּין מִין בְּמִינוֹ לְמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ בְּדִין בִּיטּוּל
אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה גַּם בְּמַה שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין הֵיכָא דְּתַרְוַיְיהוּ הֲיְתָרָא וכו' מַה בְּכָךְ כֵּינָן דְּבַהֲדֵי
הֲדָדֵי אֲסִירֵי הו"ל מְבַטֵּל אִיסּוּר וכ"ש למ"ש הָר"ן פ' גִּיד הַנָּשֶׁה דַּף צ"ח בְּשֵׁם הָרָאָבָ"ד
גּוּפֵי' דס"ל דְּבִיטּוּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה אָסוּר מִן הַתּוֹרָה וְיָלִיף לָהּ הָתָם מִזְּרוֹעַ בְּשַׁלָּה דְּאָמְרִי'
חִידּוּשׁ הוּא וְהָתָם מִין בְּמִינוֹ הוּא וְגַם תַּרְוַיְיהוּ הֲיְתָרָא נִינְהוּ דְּהַזְּרוֹעַ שָׁרֵי לַכֹּהֲנִים כמ"ש
בס' הַמִּלְחָמוֹת כָּאן גַּבֵּי חַלָּה דְּשָׁרֵי לְכֹהֵן דְּמִקְּרֵי הֲיְתָרָא ע"ש וְעוֹד מֵהֵי תֵּיתֵי לְחַלֵּק בְּשֶׁל
תּוֹרָה בַּחֲלוּקוֹת אֵלּוּ ועכ"פ מנ"ל לְהַמְקְשָׁה לַעֲשׂוֹת פֶּשֶׁר דָּבָר אַלִיבָּא דְּלוֹי בְּהָא דִּשְׁנֵי
פְּסָחִי' כְּדֵי לְהַקְשׁוֹת עָלָיו דִּלְמָא בֶּאֱמֶת לְלוֹי אָסוּר לְכַתְּחִילָּה בְּכָל עִנְיָן אֶלָּא וַדַּאי דְּאַלִיבָּא
דְּלוֹי דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא וְאֵין כָּאן בִּיטּוּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה כְּלָל וְאִי
אִיכָּא לְמֵימַר דְּלוֹי קָאָסַר לְכַתְּחִילָּה בִּבְשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה הוּא מִשּׁוּם דְּמַחֲזֵי
כְּמְבַטֵּל אִיסּוּר וְגַם פַּת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי דְּתַרְוַיְיהוּ הֲיְתָרָא וְלָא מַחֲזֵי כִּמְבַטֵּל אִיסּוּר מִיהוּ
כֵּינָן שֶׁהוּא מִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ נָמֵי אָסוּר לְכַתְּחִילָּה דְּמַחֲזֵי כְּדַטְעִים טַעְמָא
דְּאִיסּוּרָא דְּהַיְינוּ בָּשָׂר בְּחָלָב משא"כ גַּבֵּי שְׁנֵי פְּסָחִים דְּתַרְוַיְיהוּ הֲיְתָרָא נִינְהוּ וְלָא מַחֲזֵי
כְּמְבַטֵּל אִיסּוּר וְגַם שֶׁהוּא מִין בְּמִינוֹ שֶׁאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ בַּחֲבֵירוֹ וְלָא מַחֲזֵי כְּדַטְעִים טַעְמָא
דְּאִסּוּרָא לֵיכָּא לְמֵיסַר לְכַתְּחִילָּה אַלִיבָּא דְּלוֹי בְּשׁוּם פָּנִים אַמְטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר לְלוֹי
מֵהָא דְּאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְּסָחִי' כְּאֶחָד כַּנַ"ל פְּשׁוּט בְּכַוָּנַת הָרָאָבָ"ד ז"ל: **(הגה"ה וְלוּלֵא
דִּבְרֵיהֶם ז"ל הָיִינוּ מַרְכִּיבִין שְׁנֵי הַתֵּירוּצִים כְּאֶחָד אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּהָא דְּפָרִיךְ
מֵעִיקָּרָא לְלוֹי הוּא מִדְּקָתָנֵי מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת וּלְלוֹי דְּרֵיחָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה אֵין כָּאן
תַּעֲרוֹבוֹ' וְאֵינוֹ אָסוּר לְכַתְּחִילָּה אֶלָּא מִשּׁוּם מַרְאִית הָעַיִן והו"ל לְמִתְנֵי מִפְּנֵי הָרֵיחַ כחי'
הָרַמְבַּ"ן ז"ל וּבְהָא דְּפָרִיךְ הָא מִפְּנֵי תַּעֲרוֹבוֹת טַעְמָהּ לָא לֵימָא תֵּיהָוֵי תִּיוּבְתָּא דְּרַב וְלָא

פָּרֵיךְ נָמֵי לְלֵוִי דְּקָאָמַר נָמֵי שֶׁלְּכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם הָרֵיחַ הַנִּרְגָּשׁ עכ"פ בְּלִי תַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' יֵשׁ לוֹמַר כתי' הָרָאָב"ד דְּלָא מָצֵי פָּרֵיךְ לְלֵוִי מִינָּהּ מִשּׁוּם דְּאִיכָּא לְמִדְחֵי וּלְמֵימַר דְּגַבֵּי שְׁנֵי פְּסָחִים שָׁאנֵי דְּתַרְוַוְיְיהוּ הֶיתֵּרָא וּמִין בְּמִינוֹ הֵם דְּלֵיכָּא לְמֵיקַם אַטַּעְמָא וְאֵין הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ מוֹדֶה לֵוִי דְּשָׁרֵי אֲפִילּוּ בִּלְכַתְּחִילָּה כַּנַ"ל.

)** אוּלָם בִּהְיוֹת כֵּן חוֹזֵר וְנִיעֵר קֻוְשְׁיָ' הָרַמְבַּ"ן דִּלְעֵיל מֵהַיְּרוּשַׁלְמִי דְּאִיתָא בְּהֶדְיָ' דְּלֵוִי מַתִּיר לִצְלוֹת לְכַתְּחִילָּה בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה וּמַה שֶׁיָּשַׁבְנוּ לְמַעְלָה בָּזֶה דְּהַיְּרוּשַׁלְמִי לְשִׁיטָתוֹ בָּזֶה דְּדָיֵיק הָתָם מֵהַבָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְסָחִים כְּאֶחָד מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת גּוּפֵי' אֲבָל לְתַעֲרוֹבוֹת טַעְמֵי' לָא חָיְישִׁי' אפי' לְכַתְּחִילָּה וּמוּקֵי לָהּ הָתָם כְּלֵוִי מִזֶּה הוֹצִיא דְּלֵוִי קִשְׁרֵי לִצְלוֹת בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה כַּנַ"ל משא"כ לְתַלְמוּדָא דִּידַן דְּמוּקֵי לְהַךְ בָּרַיְיתָא אפי' כְּרַב וּמְפָרֵשׁ לָהּ בִּכְעֵין שְׁתֵּי קְדֵירוֹת שַׁפִּיר מָצִינוּ לְמֵימַר גַּם אַלִּיבָּא דְּלֵוִי אָסוּר לְכַתְּחִילָּה וְכַנַ"ל דִּלְפִי שִׁנּוּיָיא דְּהָרָאָב"ד הַנָּ"ל לֵיתָא דְּמֵהַךְ בָּרַיְיתָא דְּאֵין צוֹלִין שְׁנֵי פְסָחִים אֵין ראי' לְדִין בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה כְּלָל דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּתַרְוַוְיְיהוּ הֶיתֵּרָא וְכַנַ"ל וְקָשֶׁה בְּמִמַּה נַפְשָׁךְ אִי מִשַּׁ"ס דִּילַן כְּקֻוְשְׁיַ' הַתּוֹסָפוֹת וְאִי כתי' הָרָאָב"ד קָשֶׁה מֵהַיְּרוּשַׁלְמִי אוּלָם לתי' הָרַמְבַּ"ן דִּלְעֵיל אָתֵי שַׁפִּיר הַכֹּל כַּנַ"ל וּלְדַעַת הָרָאָב"ד בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דמ"ש הָרִי"ף דְּהָא לֵוִי שֶׁצְּלָאוֹ עִם בְּשַׂר נְבֵילָה אֲבָל לֹא לִצְלוֹת לְכַתְּחִילָּה בְּדַוְקָא קָאָמַר דְּמִדְּאָמַר בַּשַּׁ"ס דִּידַן שֶׁצְּלָאוֹ בְּדִיעֲבַד וְלֹא אָמַר לִצְלוֹת כִּדְאִי' בִּירוּשַׁלְמִי מִכְּלָל דְּתַלְמוּדָא דִּידַן פְּלוּג עַל הַיְּרוּשַׁלְמִי בְּהָא וס"ל דְּלֵוִי נָמֵי לָא קִשְׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד וְכֵיוָן דְּתַלְמוּדָא דִּידַן פְּלִיג עַל הַיְּרוּשַׁלְמִי בְּהָא לֹא חָשׁ הָרִי"ף זַ"ל לְדַעַת הַיְּרוּשַׁלְמִי בְּהָא אֲבָל לתי' הָרַמְבַּ"ן דִּלְעֵיל בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּהָרִי"ף לָאוּבְדִיּוּקָא נְקַט לָהּ כמש"ל וּמַה שֶׁהִקְשׁוּ עוֹד עַל הָרִי"ף זַ"ל מֵהַהִיא דְּבַת תִּיהָא דְּשָׁרֵי רָבָא אֲפִילּוּ לְכַתְּחִילָּה כְּבָר כָּתַבְנוּ לְמַעְלָה בְּיִשּׁוּב פרש"י זַ"ל דְּאַדְּרַבָּה מִשָּׁם בְּאֵרָהּ דִּלְכַתְּחִילָּה אָסוּר לכ"ע מֵהָא דְּאָמַר רָבָא הָתָם מְנָא אֲמִינָא לַהּ מֵהָא דִּתְנַן תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוֹ בְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וְאָפוּ בּוֹ אֶת הַפַּת הַפַּת מֻוְתֶּרֶת הֲרֵי דְּלָא קִשְׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד מִדְּקָאָמַר שֶׁאָפוּ בּוֹ אֶת הַפַּת וְלֹא קָתָנֵי דְּאוֹפִין בּוֹ אֶת הַפַּת לְכַתְּחִילָּה וְהֵיכִי מַיְיתֵי רָבָא סִיַּיְעְתָּא אֵינָהּ לְמִילְּתֵי' דְּשָׁרֵי לְכַתְּחִילָּה גַּבֵּי בַּת תִּיהָא הֲלֹא אַדְּרַבָּה הַךְ מַתְנִיתִין תְּיוּבְתָּא לְדִידֵי' דְּלָא שָׁרֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד א"ו דְּשָׁאנֵי גַּבֵּי בַּת תִּיהָא דְּאִזּוּקֵי מַזִּיק לי' כמ"ש הַתּוֹסָ' וְאַהָא מַיְיתֵי סִיַּיְעְתָּא מֵהָא דְּכַמּוֹן דִּבְדִיעֲבַד רֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא וְלָכֵן גַּבֵּי בַּת תִּיהָא דְּאִזּוּקֵי מַזִּיק לי' שָׁרִי אפי' לְכַתְּחִילָּה וְאַבַּיֵּי דְּקָאָסַר מִשּׁוּם דס"ל רֵיחָא מִילְּתָא אפי' בְּדִיעֲבַד וְאַמְּטוּ הָכִי לָא מַתְנֵי ה"ט דְּאִזּוּקֵי מַזִּיק לי' דְּהָא אפי' שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָן אָסוּר אֲבָל רָבָא ס"ל רֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא בְּדִיעֲבַד וּלְהָרִי"ף זַ"ל אפי' כִּמְשַׁהוּ לָא הֲוָה כַּנַ"ל אֶלָּא דְּאָסוּר לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם מ"ה דְּמֶחֱזֵי כִּמְכַוֵּין לֵיהָנוֹת מִן הָאִיסּוּר וְהֵיכִי דְּאִזּוּקֵי מַזִּיק לי' לֹא שַׁיָּיךְ זֶה וא"ש כַּנַ"ל ובס' הַמִּלְחָמוֹת תי' עוֹד דְּגַבֵּי בַּת תִּיהָא שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְלֹא שׁוֹתֶה אֶלָּא מֵרִיחַ מש"ה שָׁרִי אפי' לְכַתְּחִילָּה ע"ש (ר"ל לָמֶ"ד רֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא בְּדִיעֲבַד כַּנַ"ל): וּמַה שֶׁהִקְשִׁינוּ עוֹד לְמַעְלָה אַהָא דְּכָתַב הָרִי"ף אַבָּרַיְיתָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי דְּמוֹדֶה בָּהּ לֵוִי מִשּׁוּם דְּכֵיוָן שֶׁאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי כּוּתָח כְּשֶׁבָּא לְאָוְכְלוֹ עִם כּוּתָח הֲוָה כִּלְכַתְּחִילָּה מֵהָא דְּאִיתָא בְּחֻוְלִין קי"א ב' בַּצְּנוֹן שֶׁחֲתָכוֹ בְּסַכִּין שֶׁל בָּשָׂר כְּשֶׁטְּעָמוֹ וְאֵין בּוֹ טַעַם בָּשָׂר שָׁרִי לְאָוְכְלוֹ בְּכוּתָח ואעפ"י שֶׁאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי כּוּתָח וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל טַעַם הַבָּשָׂר בִּצְנוֹן שֶׁל הֶיתֵּר כ"ש הָכָא גַּבֵּי פַּת דְּלָא מֵחָזֵי כִּמְבַטֵּל אִיסּוּר כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל רֵיחַ מַשֶּׁהוּ שֶׁל הַצָּלִי בְּתוֹךְ

הַפַּת שֶׁל הֶיתֵּר דָּוֶה אֵינוֹ דְּהָתָם כֵּינָן שֶׁטַּעְמוֹ וְאֵין בּוֹ טַעַם בָּשָׂר וַדַּאי לָא מַחֲזֵי תּוּ כְּמְבַטֵּל אִיסּוּר דְּהָא כְּבָר נִתְבַּטֵּל מִשא"כ הָכָא אע"ג דְּרִיחָא לָאו מִילְּתָא וְנִתְבַּטֵּל בְּתוֹךְ הַפַּת מ"מ עֲדַיִין רֵיחַ הַצָּלִי נִרְגָּשׁ בְּתוֹךְ הַפַּת וּכְשֶׁיָּבֹא לֶאֱכֹלוֹ עִם כּוּתָּח מַחֲזֵי כְּדִטְעִים טַעְמָא דְּאִיסּוּרָא אוֹ כְּמְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִלָּה וּבְזֶה מְיֻשָּׁב ג"כ מַה שֶּׁטָּעַן הָרַמְבַּ"ן ז"ל מִשֵּׁ"ס זוֹ עַל מ"ש הָרִי"ף עוֹד בְּתֵירוּצָא בָּתְרָא דְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי כֵּינָן דְּאֶפְשָׁר לֶאֱכֹלוֹ בְּלִי כּוּתָּח חָשִׁיב כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין דַּאֲפִילּוּ בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל דְּמַאי שְׁנָא מִצָּנוֹן שֶׁחָתְכוֹ בְּסַכִּין שֶׁל בָּשָׂר שֶׁאִם טַעְמוֹ וְאֵין בּוֹ טַעַם בָּשָׂר דְּבָטִיל וּמֻתָּר לֶאֱכֹלוֹ בְּכוּתָּח וְלָא חָשִׁיב כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין מִשּׁוּם שֶׁיָּכוֹל לֶאֱכֹלוֹ בְּלִי כּוּתָּח וְלִדְרָכֵינוּ יִתָּכֵן דְּהָתָם שָׁאנֵי כֵּינָן שֶׁטַּעְמוֹ וְאֵין בּוֹ טַעַם בָּשָׂר הֲרֵי כְּבָר נִתְבַּטֵּל טַעַם הַבָּשָׂר בְּצָנוֹן שֶׁל הֶיתֵּר וא"צ עוֹד בִּיטּוּל כְּלָל משא"כ הָכָא בְּפַת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי שֶׁעֲדַיִין רֵיחַ הַצָּלִי נִרְגָּשׁ בְּפַת וְכֵינָן שֶׁעָמַד בּוֹ רֵיחַ צָלִי כְּשֶׁבָּא לֶאֱכֹלוֹ עִם כּוּתָּח הו"ל כְּאִלּוּ בָּא עַכְשָׁיו לְבַטֵּל רֵיחַ הַצָּלִי הָאוֹסְרוֹ עִם הַכּוּתָּח בְּתוֹךְ הַכּוּתָּח הַזֶּה לָכֵן כֵּינָן שֶׁיָּכוֹל לֶאֱכֹלוֹ בְּלִי כּוּתָּח הו"ל כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין וא"ש אוֹ יֹאמַר לְיַיְשֵׁב קֻושְׁיָ' זוֹ בְּצֵירוּף קֻושְׁיָ' הַשְּׁנִיָּ' שֶׁהִקְשָׁה עוֹד הָרַמְבַּ"ן ז"ל עַל הָרִי"ף בְּזֶה מֵהָא דְּאִיתָא בִּנְדָרִים דַּף נ"ב א' וְנִתְבָּאֵר בי"ד סִימָן ק"ב דְּבְאֵינוֹ מִינוֹ אפי' דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין נָמֵי בְּטִיל ולע"ד יִתָּכֵן דַּחֲדָא קֻושְׁיָ' פֵּירוּקָהּ לְאִידָךְ שֶׁכְּבָר הִקְשָׁה הָרַמְבַּ"ן לְנַפְשָׁיְ' מֵהָא דאי' בְּבֵיצָה דַּף ל"ח בְּדִין אִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָה מַיִם וּמֶלַח לְעִיסָּתָהּ דַּהֲרֵי אֵלּוּ כְּרַגְלֵי שְׁתֵּיהֶן וּפָרִיךְ עָלָהּ וּלְבִיטְלוּ מַיִם וָמֶלַח בְּעִיסָּה וּשְׁנֵי רַב אַשִׁי מִשּׁוּם דהו"ל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין דְּלָא בָּטֵיל וְהָתָם הוּא מִין בְּאֵינוֹ אֵינוֹ ותי' הָרַמְבַּ"ן ז"ל דְּהָתָם מַיִם וּמֶלַח הוּא מִילְּתָא דַּעֲבִיד לְטַעְמֵי' דְּבִשְׁאָר אִיסּוּרִין אֵינוֹ בָּטֵיל כֵּינָן שֶׁמַּרְגִּישִׁין הַטַּעַם אֶלָּא דְּגַבֵּי תְּחוּמִין תְּלִי בְּדִין מָמוֹן חָשׁוּב אֲבָל נְתִינַת טַעַם לָא חָשִׁיב וְאָתֵי רַב אַשִׁי לְמֵימַר כֵּינָן שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין שֶׁמַּחְמִירִין בּוֹ עכ"פ בְּמִינוֹ דַּאֲפִילּוּ בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל דִּין הוּא שֶׁנַּחְמִיר בְּהַרְגָּשַׁת הַטַּעַם שֶׁלּוֹ גַּם בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ כְּמוֹ בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין עכ"ד בס' הַמִּלְחָמוֹת בְּסֵוּגְיַין הָא קָמַן דאע"ג דְּבִתְחוּמִין הַרְגָּשַׁת הַטַּעַם נָמֵי לָאו מִילְּתָא הִיא כְּלָל מ"מ גַּבֵּי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין מַחְמִירִין בָּזֶה גַּם בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ הוֹאִיל וְהוּא חֲמִיר בְּמִינוֹ וה"נ גַּבֵּי רֵיחָא כֵּינָן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וּלְרַב דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא הו"ל כְּמִילְּתָא דַּעֲבִיד לְטַעְמָא דְּלָא בְּטִיל אֲפִילּוּ בְּמַשֶּׁהוּ אֶלָּא דְּלִוי ס"ל דְּלָאו מִילְּתָא הוּא מ"מ בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין יֵשׁ לְהַחְמִיר בי' אֲפִילּוּ בְּאֵינוֹ מִינוֹ דְּהָרֵיחַ הַנִּרְגָּשׁ יְחַשֵּׁב כְּהַרְגָּשַׁת הַטַּעַם וּכְמוֹ לְרַב בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין וְנִיחָא הַשְׁתָּא גַּבֵּי צָנוֹן שֶׁחָתְכוֹ בְּסַכִּין שֶׁל בָּשָׂר שֶׁאֵין הַטַּעַם נִרְגָּשׁ בַּצָּנוֹן דְּלָא חָשִׁיב דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין מִשּׁוּם שֶׁהוּא מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ אִיבָּרָא שֶׁיֵּשׁ לבע"ד לַחֲלוֹק דְּלָא דָּמֵי לְהָתָם דְּהִרְגִּשְׁתָּ הַטַּעַם אוֹסֵר בְּכָל הָאִיסּוּרִין אֶלָּא לְעִנְיַן תְּחוּמִין בִּלְבַד לָאו מִילְּתָא הִיא לָכֵן בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין עֲשָׂאוּהוּ בְּאֵינוֹ מִינוֹ כְּמוֹ בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין משא"כ רֵיחָא אַלִּיבָּא דְּלִוי אעפ"י שֶׁהוּא נִרְגָּשׁ לָאו מִילְּתָא הִיא בְּכָל הָאִיסּוּרִין: לָכֵן נלע"ד לְיַיְשֵׁב דבל"ז צָרִיךְ לְהָבִין כֵּינָן דְּהַטַּעַם בְּדָבָר שיל"מ דְּלָא בְּטִיל מִשּׁוּם שֶׁיָּכוֹל לֶאֱכֹלוֹ בְּהֶיתֵּר א"כ מַה לִּי מִין בְּמִינוֹ אוֹ בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְלָמָּה יִבָּטֵל בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ הָא ג"כ יָכוֹל לְהַמְתִּין וּלְאָכְלוֹ בְּהֶיתֵּר וְרָאִיתִי בכו"פ סי' ק"ב הִרְגִּישׁ בָּזֶה ותי' כִּי בְּמִינוֹ לֹא נִתְבַּטֵּל עִנְיַן הָאִיסּוּר שֶׁטַּעְמוֹ כְּמִקְדָּם אֲבָל בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ שֶׁנִּתְבַּטֵּל טַעַם הָאִיסּוּר וְנֶהְפַּךְ לְטַעַם אַחֵר תּוּ לָא שַׁיָּיךְ לוֹמַר עַד שֶׁתֹּאכְלֶנּוּ בְּאִיסּוּר ע"י בִּיטּוּל הַמֻּתָּן וְתֹאכְלֶנּוּ בְּהֶיתֵּר דְּהָא אֵין כֹּחָן טַעַם אִיסּוּר כְּלָל שֶׁכְּבָר נֶהְפַּךְ לְטַעַם אַחֵר וְאָבַד טַעְמוֹ ע"ש וא"ש וא"כ מְיֻשָּׁב שַׁפִּיר בְּסֵוּגְיָ' דְּבִיצָה שָׁם דָּמִים וָמֶלַח אֵינָן בְּטֵלִין

בְּעִיסָה מִטַּעַם דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין אעפ"י שֶׁהוּא מִין בְּאֵינוֹ מִינוֹ כֵּינָן דְּשָׁם הַטַּעַם נִרְגָּשׁ
דְּהוּא מִילְתָא דְּעָבִיד לְטַעְמֵי' חָזַר הַטַּעַם הַזֶּה דְּעַד שֶׁתֹּאכְלֶנּוּ עִם הַרְגָּשַׁת טַעַם הָאִיסּוּר
הַמְּתֵן וְתֹאכְלֶנּוּ בְּהֶיתֵּר כֵּינָן דְּלֹא נִתְבַּטֵּל מִכֹּל וָכֹל וְנִיחָא הַשְׁתָּא גַּם דִּבְרֵי הָרִי"ף הַנַּ"ל
דְּכֵינָן דעכ"פ הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ גַּם בְּאֵינוֹ מִינוֹ שַׁיָּיךְ הַאי טַעְמָא כֵּינָן שֶׁיָּכוֹל לְאָכְלוֹ בְּלִי כּוּתָח
בְּהֶיתֵּר גָּמוּר אֵין לְאָוְכְלוֹ עִם רֵיחַ הָאִיסּוּר אע"ג דְּלָאו מִילְתָא הִיא ס"ס יֵשׁ בּוֹ אִיסּוּר
לְכַתְּחִילָּה משא"כ בַּצָּנוֹן שֶׁחֲתָכוֹ בְּסַכִּין שֶׁל בָּשָׂר שֶׁאֵין טַעַם הַבָּשָׂר נִרְגָּשׁ בַּצָּנוֹן כְּלָל
אִיבָּרָא שֶׁלְּשׁוֹנוֹ שֶׁל הכו"פ הוּא מְגֻמְגָּם לִכְאוֹרָה במ"ש שֶׁטַּעְמוֹ כְּמִקְדָּם ובא"מ כָּתַב
שֶׁעָבַר טַעְמוֹ וכו' דְּהָא כָּתַב הַשָּׁ"ךְ בְּדִין דָּבָר שיל"מ אָזְלִי' בָּתַר שְׁמָא וְלָא בָּתַר טַעְמָא
(וְאוּלַי ר"ל חֲלֻקָּה זוֹ גַּם לְעִנְיַן שְׁמָא דְּכֹל שִׁשָּׁה לוֹ בְּשֶׁמָּא עֲדַיִן אֵינוֹ מְבֻטָּל לְגַמְרֵי אַף
שֶׁנִּהְפַּךְ לְטַעַם אַחֵר משא"כ בְּאֵינוֹ שָׁוֶה לוֹ בְּשֶׁמָּא אֲפִילּוּ שָׁוֶה לוֹ בְּטַעְמוֹ הוּא מְבֻטָּל
לְגַמְרֵי אוֹ דס"ל דְּאָזְלִי' בָּתַר טַעְמָא וצ"ע): אוּלָם לע"ד נִרְאֶה לְיַיְשֵׁב בָּזֶה עפ"י דִּבְרֵי
הָרָ"ן פ' הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבֻשָּׁל דַּף נ"ב שֶׁמְּפָרֵשׁ הַטַּעַם שֶׁדָּבָר שיל"מ אֵינוֹ בְּטֵיל מְשׁוּם דר"י
יָלִיף מִקְּרָא דְּוָלָקַח מִדַּם הַפָּר וּמִדַּם הַשָּׂעִיר דְּמִין בְּמִינוֹ לֹא בָּטֵיל וּפְלִיגִי רַבָּנָן עלי' מִטַּעַם
דְּכֵינָן שֶׁזֶּה אִיסּוּר וְזֶה הֶיתֵּר הו"ל כְּמִין בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְלָא דָּמֵי לְדַם הַפָּר וְהַשָּׂעִיר שֶׁשְּׁנֵיהֶן
שָׁוִין לְגַמְרֵי אֲבָל כְּשֶׁהָאִיסּוּר יֵשׁ לוֹ הֶיתֵּר לְאַחַר זְמַן דהו"ל כְּמִין וּמִינוֹ מַמָּשׁ מוֹדוּ רַבָּנָן
דְּאֵינוֹ בְּטֵיל בְּמִינוֹ כֵּינָן שֶׁשְּׁנֵיהֶם הֶיתֵּר דָּמֵי לְדַם הַפָּר וְהַשָּׂעִיר משא"כ בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ בְּטֵיל
דְּלָא דָּמֵי לְדַם הַפָּר וְשָׂעִיר ועפי"ז מְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי הָרִי"ף דְּהָכָא עפ"י מַה שֶּׁמְּחַלֵּק בֵּין דָּבָר
שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין לְאַחַר זְמַן דְּלָא חָשִׁיב כָּל כָּךְ הֶיתֵּר וּבֵין הַנְּדוֹן שֶׁל הָרִי"ף שֶׁיֵּשׁ לוֹ עַכְשָׁיו
הֶיתֵּר לְאָכְלוֹ בְּלִי כּוּתָח שֶׁזֶּהוּ הֶיתֵּר גָּמוּר ומש"ה לָא בְּטֵיל אֲפִילּוּ בְּאֵינוֹ מִינוֹ דְּהֶיתֵּר
בְּהֶיתֵּר חָשִׁיב טְפֵי מִין בְּמִינוֹ מֵהַשִּׁוּוִי שֶׁל הַמִּינִים ע"ש אוּלָם עפ"י דְּרָכֵינוּ יִתָּכֵן לְיַיְשֵׁב
דִּבְרֵי הָרִי"ף עפי"ז בְּעִנְיָן אַחֵר אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּרַשְׁ"י ז"ל בְּבְרֵישׁ בֵּיצָה דַּף ג' ע"ב
פי' הַטַּעַם כְּדִלְעֵיל דְּהוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ מַתִּירִין לְאַחַר זְמַן לֹא יֹאכְלֶנּוּ בְּאִיסּוּר ע"י בִּיטּוּל
וּבְחִבּוּרֵי מה"צ בְּלִיקּוּטֵי' שֶׁבְּסוֹף הַסֵּפֶר הוֹכַחְתִּי דְּשִׁנֵּי הַטְּעָמֵי' צְרִיכִין לָזֶה בְּיַחַד דִּבְטַעְמוֹ
שֶׁל הָרָ"ן לְחוּד לָא סַגִּי מִשּׁוּם דְּקַשְׁיָ' הָא תִּינַח בְּלַח בְּלַח אֲבָל יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ הָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ'
בְּזִבָחִים ע"ג א' ד"ה ר"י דִּבְתַעֲרוֹבוֹת יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ מוֹדֶה ר' יְהוּדָה דְּמִין בְּמִינוֹ נָמֵי בָּטֵל
וְאַמַּאי אֵינוֹ בָּטֵל בְּדָבָר שיל"מ לָכֵן פרש"י בְּבְרֵישׁ בֵּיצָה דְּאַיְירִי בְּדִין יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ דְּהַטַּעַם
הוּא מְשׁוּם שֶׁיָּכוֹל לְאָכְלוֹ בְּהֶיתֵּר וְטַעַם זֶה וַדַּאי מֻכְרָח הוּא לכ"ע כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הפ"י
בְּחִדּוּשָׁיו לְבֵיצָה מֵהָא דאי' הָתָם דְּגַבֵּי דָּבָר שיל"מ אפי' סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְהַחְמִיר וע"כ
מַהַאי טַעְמָא הוּא שֶׁיָּכוֹל לְאָכְלוֹ בְּהֶיתֵּר אֲלָא דְּהֲוֵקְשָׁה לְהָרָ"ן ז"ל בְּהֶפֶךְ דְּהָא תִּינַח גַּבֵּי
יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ שֶׁאוֹכֵל הָאִיסּוּר בְּעֵינוֹ אֲבָל לַח בְּלַח מַאי אִיכָּא לְמֵימַר דְּהָתָם לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר
טַעַם זֶה כֵּינָן שיל"מ לְאַחַר זְמַן לֹא יֹאכְלֶנּוּ בְּאִיסּוּר דְּמָה אִיסּוּר יֵשׁ שָׁם הֲלֹא כְּבָר נִמְחָה
הָאִיסּוּר וְנִבְלָל לְגַמְרֵי תּוֹךְ הַהֶיתֵּר בְּעֵינוֹ וּבְטַעְמוֹ עַד שֶׁאֵינוֹ בָּעוֹלָם עוֹד מַה מָּקוֹם יֵשׁ
לְחוּמְרָא זוֹ עַל כֵּן הֻזְכַּרְתָּ הָרָ"ן לְפָרֵשׁ הַטַּעַם מְשׁוּם דְּדָבָר שיל"מ כְּשֶׁהוּא מִין בְּמִינוֹ דָּמֵי
לְגַמְרֵי לְדַם הַפָּר וְדָם הַשָּׂעִיר כֵּינָן שֶׁשָּׁוֶה מַמָּשׁ שֶׁשְּׁנֵיהֶם מִין אֶחָד וּשְׁנֵיהֶם הֶיתֵּר הֵם לָכֵן
מוֹדוּ רַבָּנָן דְּלָא בְּטֵיל משא"כ בְּאֵינוֹ מִינוֹ בְּטֵיל דְּלָא דָּמֵי לְדַם הַפָּר וְהַשָּׂעִיר וְגַם לֹא שַׁיָּיךְ
הַטַּעַם מְשׁוּם שֶׁיֵּשׁ לוֹ הֶיתֵּר לאחז"מ לֹא יֹאכְלֶנּוּ בְּאִיסּוּר כֵּינָן שֶׁהָאִיסּוּר בְּעֵינוֹ וּבְטַעְמוֹ
כְּבָר נִבְלָל וְנִתְבַּטֵּל וְנֶאֱבַד ע"ש וּבָזֶה מְיֻיָּשֵׁב שַׁפִּיר הַהִיא דְּבֵיצָה בְּמַיִם וּמֶלַח בְּעִסָּה שֶׁהוּא
מִילְתָא דְּעָבִיד לְטַעְמֵי' וַעֲדַיִן הַטַּעַם נִרְגָּשׁ אֵינוֹ בָּטֵל אַף בְּשֶׁאֵינוֹ מִינוֹ מִטַּעַם דְּכֵינָן שֶׁעֲדַיִן

נִיכָּר בְּטַעְמוֹ הַדַּר דִּינָא עַד שֶׁתֹּאכְלֶנּוּ בְּאִיסּוּר ע"י בִּיטּוּל מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ מָמוֹן חָשׁוּב הַמְתֵּן
לְאָוְכְלוֹ בְּהֶיתֵּר וּמֻיָּוָשֶׁב ג"כ דִּבְרֵי הָרִי"ף דְּהָכָא בְּדִין רֵיחָא כֵּיוָן שֶׁעֲדַיִן הָרֵיחַ נִרְגָּשׁ גַּם
בָּאֵינוּ מִינוֹ לָא בְּטִיל כְּמוֹ בְּמִינוֹ מֵהַאי טַעְמָא דְּעַד שֶׁתֹּאכְלֶנּוּ עִם הָרֵיחַ שֶׁל אִיסּוּר שֶׁהוּא
נִרְגָּשׁ תֹּאכְלֶנּוּ בְּהֶיתֵּר בְּלִי כּוּתָּח משא"כ בִּצְנוֹן שֶׁחֲתָכוֹ בְּסַכִּין שֶׁל בָּשָׂר כְּשֶׁטּוֹעֲמָן וְאֵין
בּוֹ טַעַם בָּשָׂר מֻוָּתָּר לְאָכְלוֹ בְּכוּתָּח כֵּיוָן שֶׁטַּעַם הַבָּשָׂר כְּבָר נִתְבַּטֵּל וְנֶאֱבַד בְּמִיעוּטוֹ בְּאֵינוֹ
מִינוֹ אַזְדָּא לָהּ שְׁנֵי הַטְּעָמִי' הַנַּ"ל מש"ה לֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה דִּין דָּבָר שיל"מ כַּנַ"ל נָכוֹן וְאִם
יִקָּשֶׁה בְּעֵינֶיךָ א"כ יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ שֶׁהָאִיסּוּר הוּא בְּעַיִן אִם הוּא דָּבָר שיל"מ לֹא יִבָּטֵל גַּם
בְּאֵינוֹ מִינוֹ מִטַּעַם שֶׁיָּכוֹל לְאָכְלוֹ בְּהֶיתֵּר מִלְּבַד שֶׁקָּשְׁיָ' זוֹ לֹא בֵּי הִיא אַף גַּם אֵין מִזֶּה
קָשְׁיָ' עַל הריאף זַ"ל כְּלָל דְּאֵין ה"נ שֶׁיֵּשׁ לוֹמַר כֵּן דְּיָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ בְּדָבָר שיל"מ אֲפִילּוּ
בְּאֵינוֹ מִינוֹ לָא בְּטִיל שֶׁבְּכָל הָרָאיוֹת שֶׁהֵבִיאוּ הָרַמְבַּ"ן וְהָרַ"ן בִּנְדָרִים דַּף נ"ב דְּדָבָר שיל"מ
בָּטֵל בְּאֵינוֹ מִינוֹ אֵין מִשָּׁם רְאָיוֹת אֶלָּא בְּלַח בְּלַח לְחוּד לֹא בְּיָבֵשׁ כמ"ש לְהֶדְיָ' בכו"פ שָׁם
לָכֵן אֵין מִזֶּה טַעֲנָה עַל הריאף זַ"ל וּבָזֶה עִלּוּי כָּל דִּבְרֵי הריאף זַ"ל כְּהוֹגֶן וְיָצָא כַּנּוֹגַהּ
צְדָקוֹ: וְנִתְבָּאֵר מִכָּל זֶה שֶׁאַדְרַבָּה דַּעַת הָרִי"ף זַ"ל אַלִּיבָּא דְּלִוי דְּהִלְכְתָא כְּוָותֵי' דְּרֵיחָא
לָאו מִילְּתָא הִיא וַאֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא וּכְמוֹשֶׁהֶרְאִיתָ לְדַעַת שֶׁכֵּן הֵבִינוּ ג"כ הָרָאָבָ"ד
וְהָרַמְבַּ"ן זַ"ל דַּעְתּוֹ וְהָעוֹלֶה מוּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן זַ"ל שֶׁלְּדַעַת הָרִי"ף אַלִּיבָּא דְּלִוי רֵיחָא לָאו
מִילְּתָא הִיא כְּלָל עַד שֶׁאֵין שָׁם תַּעֲרוֹבוֹת אִיסּוּר כְּלָל עלי' וְאַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ עלי' דְּלִוי מֵהָא
דְּקָתָנֵי אֵין צוֹלִין וכו' מִפְּנֵי הַתַּעֲרוֹבוֹת הָא אַלִּיבָּא דְּלִוי לָא מִקָּרֵי תַּעֲרוֹבוֹת כְּלָל ע"ש
וא"כ לְעִנְיַן חָמֵץ בַּפֶּסַח נָמֵי לָאו מִילְּתָא הִיא כֵּיוָן שֶׁאֵין שָׁם תַּעֲרוֹבוֹת כְּלָל כַּנַ"ל: אֶלָּא
שֶׁעֲדַיִן עוֹמֵד לְנֶגְדֵּינוּ לְשׁוֹן הָרִי"ף זַ"ל בְּסוֹפוֹ בְּתֵירוּצָא בָּתְרָא שֶׁל וְעוֹד דְּהַאי פַּת וכו'
כֵּיוָן דְּשָׁרֵי בְּלֹא כּוּתָּח הו"ל כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין וְכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין אֲפִילּוּ
בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל וְכָל דָּבָר שֶׁהוּא אֶחָד מִנִּי אֶלֶף כְּרֵיחָא בְּעָלְמָא הוּא וְאַפְּ"ה בְּאֶלֶף לָא בְּטִיל
הוֹאִיל וְיֵשׁ לוֹ מַתִּירִין וְהַאי פַּת נָמֵי הֵכִין הוּא עכ"ל דְּמַשְׁמַע לִכְאוֹרָה דְּגַבֵּי חָמֵץ בְּפֶסַח
שג"כ אֲפִילּוּ בְּאֶלֶף לֹא בָּטֵיל רֵיחָא נָמֵי אָסוּר מִשּׁוּם דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ הָוֶה וְהָא לֵיתָא שֶׁכְּבָר
נִתְבָּאֵר בְּהֶכְרֵחַ לְדַעַת הָרִי"ף זַ"ל דְּרֵיחָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לָא הָוֶה דאל"כ תִּיפּוֹק לי' בל"ו
מִשּׁוּם מְבַטֵּל אִיסּוּר מִלְּבַד קָשְׁיָ' הַתּוֹסָ' וְכַנַ"ל לָכֵן בְּהֶכְרֵחַ לְפָרֵשׁ מ"ש הָרִי"ף וְכָל דָּבָר
שֶׁהוּא אֶחָד מֵאֶלֶף בְּרֵיחָא בְּעָלְמָא הוּא דְּאֵין ר"ל דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ הָוֶה אֶלָּא כְּמוֹ שפי' מהר"מ
מִטַּקְטִין זַ"ל דְּהָכִי קָאָמַר דִּבְעָלְמָא אֶחָד מִנִּי אֶלֶף נָמֵי לָא חָשִׁיב כְּלָל כְּמוֹ רֵיחָא אַלִּיבָּא
דְּלִוי וְאַפְּ"ה גַּבֵּי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין מַחְמִירִין לְאָסְרוֹ מִטַּעַם שֶׁאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי בִּיטּוּל
וְהַאי טַעְמָא שַׁיָּיךְ נָמֵי גַּבֵּי רֵיחָא אעפ"י שֶׁהוּא פָּחוּת מִמַּשֶּׁהוּ כֵּיוָן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְיָכוֹל
לְאָכְלוֹ בְּהֶיתֵּר גָּמוּר בְּלִי כּוּתָּח לָא שָׁרֵינַן לי' לְמֵיכַל בְּכוּתָּח מִטַּעַם שֶׁאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי בִּיטּוּל
וְהַאי טַעְמָא שַׁיָּיךְ נָמֵי גַּבֵּי רֵיחָא אעפ"י שֶׁהוּא פָּחוּת מִמַּשֶּׁהוּ כֵּיוָן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְיָכוֹל
לְאָכְלוֹ בְּהֶיתֵּר גָּמוּר בְּלִי כּוּתָּח לָא שָׁרֵינַן לי' לְמֵיכַל בְּכוּתָּח מִטַּעַם שֶׁאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי בִּיטּוּל
וְהַאי טַעְמָא שַׁיָּיךְ נָמֵי גַּבֵּי רֵיחָא מַחְמִירִין לְאָסְרוֹ מִטַּעַם שֶׁאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי בִּיטּוּל
וְהַאי טַעְמָא שַׁיָּיךְ נָמֵי גַּבֵּי רֵיחָא אעפ"י שֶׁהוּא פָּחוּת מִמַּשֶּׁהוּ כֵּיוָן שֶׁהָרֵיחַ נִרְגָּשׁ וְיָכוֹל
לְאָכְלוֹ בְּהֶיתֵּר גָּמוּר בְּלִי כּוּתָּח לָא שָׁרֵינַן לי' לְמֵיכַל בְּכוּתָּח מִטַּעַם שֶׁאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי בִּיטּוּל
וַאֲפִילּוּ הָכִי גַּבֵּי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין מַחְמִירִין לְאָסְרוֹ

תֵּירוּצָא בָּתְרָא נָמֵי ס"ל לְהָרִי"ף דְּרֵיחָא אָסוּר לְכַתְּחִילָּה דְּהָא אֲפִילּוּ בְּפַת שֶׁכְּבָר אֲפָאוֹ עִם הַצָּלִי אָסוּר לְאָכְלוֹ לְכַתְּחִילָּה עִם כּוּתָּח הוֹאִיל וְאֶפְשָׁר לְאָכְלוֹ בְּלִי כּוּתָּח וכ"ש דְּאָסוּר לְכַתְּחִילָּה לִצְלוֹת נְבֵילָה עִם שְׁחוּטָה א"כ לָמָּה הֵזְקַרְכְּ הָרִי"ף לְהַאי תֵּירוּצָא בָּתְרָא מְשׁוּם דָּבָר שיל"מ כְּלָל אֶסְתַּיֵּעַ בְּהַאי תֵּירוּצָא קַמָּא מְשׁוּם דְּרֵיחָא אָסוּר לְכַתְּחִילָּה וְהָכִי שָׁיְכוֹל לְאָכְלוֹ בְּלִי כּוּתָּח עִם לְאָכְלוֹ עִם כּוּתָּח חָשׁוּב כִּלְכַתְּחִילָּה דְּאָסוּר מְשׁוּם הַרְגָּשַׁת הָרֵיחַ אוֹ מְשׁוּם דְּמֶחֱזֵי כִּמְבַטֵּל אִיסּוּר וְכַנ"ל בִּלְשׁוֹן הָרָאָב"ד וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר שֶׁמַּוְנַת הָרִי"ף בָּזֶה לְאַפּוּקֵי שֶׁלֹּא תֵּימָא דְּהָכָא גַּבֵּי פַּת שֶׁאֲפָאָהּ עִם הַצָּלִי אֵינוֹ חָשׁוּב כִּלְכַתְּחִילָּה כֵּיוָן שֶׁכְּבָר אֲפוּ הַפַּת עִם הַצָּלִי וְנִתְבַּטֵּל רֵיחַ הַצָּלִי בְּתוֹךְ הַפַּת הֵיתֵר גָּמוּר הוּא כְּמוֹ בְּשַׂר שְׁחוּטָה שֶׁצָּלָאוֹ כְּבָר עִם בְּשַׂר נְבֵילָה דְּמֵוָתָר וּכְדַעַת שא"פ דס"ל הָכִי (עַרְסִי' ק"ח) לָזֶה כָּתַב הָרִי"ף שֶׁזֶּה אֵינוֹ דְּהָכָא שָׁאנֵי דהו"ל כְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין וס"ל לְהָרִי"ף גַּבֵּי דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין דְּלָא בְּטִיל הַטַּעַם הוּא אעפ"י שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ מַתִּירִין לְאָכְלוֹ לְאַחַר זְמַן בְּהֶיתֵּר גָּמוּר בְּלִי שׁוּם בִּיטוּל כְּשֶׁבָּא לְאָכְלוֹ עַכְשָׁיו בִּזְמַן הָאִיסּוּר ע"י בִּיטוּל הו"ל כְּמוֹ מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה וה"נ גַּבֵּי רֵיחָא בְּפַת שֶׁאֲפָאוֹ עִם הַצָּלִי אעפ"י שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל רֵיחַ הַצָּלִי בְּתוֹךְ הַפַּת כֵּיוָן שֶׁיָּכוֹל לְאָכְלוֹ בְּלִי כּוּתָּח בְּהֶיתֵּר גָּמוּר כְּשֶׁבָּא לְאָכְלוֹ עִם הַכּוּתָּח בְּהַרְגָּשַׁת רֵיחַ הַצָּלִי הו"ל כִּלְכַתְּחִילָּה דְּמוֹדֶה לֵוִי דְּאָסוּר לִצְלוֹת לְכַתְּחִילָּה בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה מְשׁוּם מַרְאִית הָעַיִן דְּמֶחֱזֵי כִּמְבַטֵּל אִיסּוּר אוֹ מְשׁוּם הַרְגָּשַׁת הָרֵיחַ כמ"ש הָרָאָב"ד וְהָרַמְבַּ"ן וה"נ בְּפַת שֶׁאֲפָאוֹ עִם הַצָּלִי דהו"ל כִּלְכַתְּחִילָּה כַּנַ"ל אֲבָל גַּבֵּי חָמֵץ דְּהָאִיסּוּר הוּא מְשׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת מַשֶּׁהוּ אֵין לָרֵיחָא דְּהָא כָּתַב הָרַמְבַּ"ן זַ"ל דְּאַלְיְבָּא דְּלֵוִי דקיימל"ן כְּוָותֵי' אֵין בְּאִיסּוּר רֵיחָא מְשׁוּם תַּעֲרוֹבוֹת כְּלָל וְכַנַ"ל: תּוּ כָּתַב מָרָן המ"א זַ"ל וְגַם הָרַ"ן כָּתַב דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ מִיהָא אִיכָּא ע"כ הַמְעַיְּן בִּלְשׁוֹן הָרַ"ן שֶׁאַלְיְבָּא דְּרַב דְּאָמַר רֵיחָא מִילְּתָא הוּא שֶׁכָּתַב כֵּן כמ"ש הָרִי"ף וא"כ אַדְּרַבָּה מוּכָח דְּאַלְיְבָּא דְּלֵוִי אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה וְיִרְאֶה שהמ"א לְטַעְמֵי' שֶׁהֵבִין דְּהָרִי"ף פּוֹסֵק כְּרַב וה"ה הָרַ"ן כמש"ל וּכְבָר נִתְבָּאֵר דְּלֵיתָא) וַהֲרֵי הָרַ"ן גּוּפֵי' מַסִּיק הָתָם דְּלֵוִי שָׁרֵי אפי' לְכַתְּחִילָּה לִלּוֹת בְּשַׂר שְׁחוּטָה עִם בְּשַׂר נְבֵילָה וְאִם אִיתָא דְּרֵיחָא מַשֶּׁהוּ אִיכָּא עַד שֶׁלְּגַבֵּי חָמֵץ בְּפֶסַח אוֹסֵר אַפִּינּוּ דְּיֵעָבֵד הֵיכִי שָׁרֵי לְכַתְּחִילָּה בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין הָא הו"ל מְבַטֵּל אִיסּוּר לְכַתְּחִילָּה א"ו דס"ל אַלְיְבָּא דְּלֵוִי דְּרֵיחָא אפי' כְּמַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה וּכְבָר נִתְבָּאֵר שָׁם רֵשׁ"י וְהָרִי"ף הַסּוֹבְרִים דְּמוֹדֶה לֵוִי בִּלְכַתְּחִילָּה דְּאָסוּר לִצְלוֹת בְּשַׂר נְבֵילָה עִם בְּשַׂר שְׁחוּטָה נָמֵי ס"ל דְּרֵיחָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לָא הֲוָה: עֲלָה בְּיָדֵינוּ שֶׁדַּעַת הָרִי"ף וְרַשְׁ"י וְהַתּוֹסָ' וְהָרָאָב"ד וְהָרַמְבַּ"ן וְהָרַ"ן זַ"ל אַלְיְבָּא דְּלֵוִי דקיימל"ן כְּוָותֵי' דְּרֵיחָא אֲפִילּוּ מַשֶּׁהוּ לֵיכָּא כְּדַעַת מָהָרִי"ל בִּתְשׁוּ' דְּלִעֵיל וְלֹא נִמְצָא מִי שֶׁמַּחְמִיר בְּדִין רֵיחָא גַּבֵּי חָמֵץ זוּלַת הַגָּהַת סְמַ"ק שֶׁהֵבִי' הד"מ וְיָחִיד הוּא נֶגֶד כָּל הָנֵי רַבְּוָואתָא בָּזֶה: לָכֵן בְּהָא נָחֲתִי וּבְהָא סָלְקִי שֶׁאֵין לָזוּז מֵהַכְרָעַת הָרַמָ"א זַ"ל שעכ"פ בְּמָקוֹם הפ"מ דִּין הֶחָמֵץ שָׁוֶה לִשְׁאָר אֲסוּרִין לְעִנְיַן רֵיחָא וַאֲפִילּוּ בְּתַנּוּר קָטָן וְסָתוּם לְגַמְרֵי יֵשׁ לְהָקֵל בְּמָקוֹם הפ"מ כְּמוֹ בִּשְׁאָר אִיסּוּרִין בְּמָקוֹם הפ"מ וְתוּ לָא מִידִּי: הק' מֹשֶׁה זְאֵב ט ע"ז ס"ו ב' תוס' ד"ה אַבַּיֵי אָמַר וכו' וְטַעְמָא דְּרָבָא דְּלָא חָשִׁיב לי' כְּשׁוֹתֶה לְפִי שֶׁהָרֵיחַ נִכְנָס בְּגוּפוֹ וּמַזִּיקוֹ וכו' הִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א זַ"ל א"כ דְּאִי לָאו דְּמַזִּיקוֹ גַּם לְרָבָא חָשִׁיב כְּשׁוֹתֶה הֵיכִי מַיְיתֵי רָבָא סְיָיעְתָּא לְמִילְּתָא מֵהַהִיא דְּכַמּוֹן דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא תְּקִשֵׁי לַנַּפְשֵׁי' דְּלַחֲשִׁיב כְּשׁוֹתֶה הוֹאִיל וְאֵינוֹ מַזִּיקוֹ וְתוּ מַאי פָּרֵיךְ לי' רַב מָרִי לְרָבָא מֵהַהִיא דְּהָרוֹדָה פַּת חַמָּה כֵּיוָן דְּלָאו מַזִּיקוֹ מוֹדֶה בי' רָבָא דְּאָסוּר וּתי' דְּהַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּטַעְמָא דְּרָבָא מְשׁוּם

דְּמַזִּיקוֹ הוּא לפמ"ש לְקַמָּן דְּרָבָא מָצֵי סָבַר כְּרַב וְהָא דְּפָרִיךְ הָכָא לְאַבַּיֵי מַמַּתְנִיתִין דְּכַמּוֹן וְכֵן רַב מָרֵי דְּפָרִיךְ לְרָבָא מֵהָא דְּפַת חַמָּה בָּעֵי לְאַסּוֹקֵי מִילְּתַיְיהוּ אֲפִילּוּ לְלֵוִי דס"ל רֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא אפי' בְּאֵינוּ מַזִּיקוֹ עכ"ד וְאֵינוֹ מוּבָן דְּהָא רָבָא גּוּפֵיְ' הוּא דְּקָאָמַר מָנָא אָמֵינָא דְּרֵיחָא וְלֹא כְּלוּם וּמַיְיתֵי לָהּ מֵהָא דְּכַמּוֹן אַלְמָא דְּרָבָא גּוּפֵיְ' ס"ל דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא אפי' בָּאֵינוּ מַזִּיקוֹ וְאֵין לוֹמַר דְּבַת תֵּיהָא עָדִיף מֵרֵיחַ כַּמּוֹן שֶׁאֵין בּוֹ פִּיטּוּם לָכֵן לָא שָׁרֵי אֶלָּא מִטַּעְמָא דְּמַזִּיקוֹ א"כ מַאי רְאִי' הִיא מֵרֵיחַ כַּמּוֹן דְּגָרַע מִינָּהּ וְתוּ דְּהָא כָּתַב מָהַרְשָׁ"א גּוּפֵיְ' דְּבַת תֵּיהָא לָא עָדִיף מֵרֵיחַ כַּמּוֹן וְהַיּוֹתֵר קָשֶׁה כֵּיוָן דְּכֻלָּא סֵוּגְיָ' אָזְלָא עַל דֶּרֶךְ פְּלוּגְתָּא דְּרַב וְלֵוִי דְּאַבַּיֵי כְּרַב וְרָבָא כְּלֵוִי כְּדְפֵיְ' הָרַב זַ"ל וְתוּ דְּבְהֶדְיָ' אָמְרוּ בַּשַּׁ"ס בְּטַעְמָא דְּאַבַּיֵי מְשׁוּם דְּרֵיחָא מִילְּתָא וּבְדָרָבָא מְשׁוּם דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא א"כ מנ"ל לְהַתּוֹסָ' לְהַפֵּךְ וּלְשַׁנּוֹת הַסֵּוּגְיָ' מִכֹּל וָכֹל וְלוֹמַר דְּאַבַּיֵי אָתֵי נָמֵי כְּלֵוִי וְרָבָא אתי' אפי' כְּרַב ב) הַקּשָׁה מָהַרְשָׁ"א עַל מ"ש הַתּוֹסָ' דְּאַבַּיֵי אתי' כְּלֵוִי וְעַד כָּאן לָא אָמַר אַבַּיֵי דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא אֶלָּא כְּשֶׁמַּרִיחַ מִגּוּף הָאִיסּוּר בְּעֵינוֹ אֲבָל כְּשֶׁרֵיחַ הָאִיסּוּר מְעֹרָב בְּתוֹךְ הֶיתֵּר שֶׁאֵין רֵיחַ הָאִיסּוּר בְּעַיִן גַּם אַבַּיֵי יוֹדֶה דְּלָאו מִילְּתָא הִיא א"כ מַאי פָּרִיךְ לְאַבַּיֵי מֵהַהִיא דְּכַמּוֹן וְכֵן מֵהָא דְּהָרוֹדֶה פַּת חַמָּה הָא שָׁם רֵיחַ הָאִיסּוּר מְעֹרָב בְּתוֹךְ הֶיתֵּר וְהוּא בָּא לֶאֱכֹל הַהֶיתֵּר וְתוֹדֶה אַבַּיֵי דְּלָאו כְּלוּם הוּא וּמַה שתי' מָהַרְשָׁ"א דְּבָעֵי לְאַסּוֹקֵי מִילְּתֵי' אֲפִילּוּ אִי ס"ל לְאַבַּיֵי דְּרֵיחָא מִילְּתָא הִיא אֲפִילּוּ בְּתַעֲרוֹבוֹת כְּרַב עֲדַיִן אֵינוֹ מְיֻוָּשָׁב לפמ"ש הַתּוֹסָ' דְּרַב נָמֵי מוֹדֶה בְּהָא דְּכַמּוֹן שֶׁאֵינוֹ רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם בְּתַעֲרוֹבוֹת דְּנַדַּאי לָאו מִילְּתָא הִיא וא"כ גַּם אַלִּיבָּא דְּרַב נָמֵי לָא קשי' מֵהַהִיא דְּכַמּוֹן כְּלָל.

(הגה"ה וְהָא דס"ל לְאַבַּיֵי גַּבֵּי בַּת תֵּיהָא שֶׁהוּא רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם לפי' מָהַרְשָׁ"א דְּאַפֵּ"ה רֵיחָא מִילְּתָא זֶהוּ כְּשֶׁהוּא בְּעַיִן משא"כ בְּכַמּוֹן שֶׁהוּא בְּתַעֲרוֹבוֹת:) ג) תו הַקּשָׁה מָהַרְשָׁ"א עַל מ"ש עוֹד הַתּוֹסָ' שָׁם ד"ה רָבָא אָמַר דִּלְכָךְ לָא מַיְיתֵי הַשַּׁ"ס בִּפְסָחִים לְמַתְנִיתִין דְּכַמּוֹן כְּדְמַיְיתֵי הָכָא מִשּׁוּם דִּבְהָהִיא דְּכַמּוֹן שֶׁאֵינוֹ רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם מוֹדֶה רַב דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא הִיא א"כ הָכָא דְּמַיְיתֵי הַהִיא דְּכַמּוֹן אַבַּת תֵּיהָא ע"כ צ"ל דְּבַת תֵּיהָא נָמֵי אֵינוֹ רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם וְהַהִיא דְּפַת חַמָּה דְּמַיְיתֵי לָהּ נָמֵי הָתָם בִּפְסָחִים אַרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם ע"כ לוֹמַר דְּפַת חַמָּה דמי' לְרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם וא"כ הֵיכִי מַיְיתֵי לְהַהִיא דְּפַת חַמָּה הָכָא אַבַּת תֵּיהָא שֶׁהוּא רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם ומש"ה ס"ל לְרָבָא דְּלָאו מִילְּתָא הִיא משא"כ בְּפַת חַמָּה שֶׁהוּא רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם ד) הַקּשָׁה תו אַהָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' שָׁם דְּרָבָא מָצֵי סָבַר כְּרַב וְשָׁאנֵי בַּת תֵּיהָא דְּמַזִּיקוֹ וְתִיפּוֹק לְהוּ בל"ו דְּשָׁאנֵי בַּת תֵּיהָא דְּלָאו רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם הוּא וּמוֹדֶה בי' רַב דְּלָאו מִילְּתָא הוּא כְּלָל וְהִנֵּיחַ בְּקֻוּשְׁיָ' ע"ש ה) וַאֲנִי מוֹסִיף לְהַקְשׁוֹת גַּם עַל מַה שֶּׁהִכְרִיחַ מָהַרְשָׁ"א זַ"ל מֵהָא דְּמַיְיתֵי הַהִיא דְּרֵיחַ כַּמּוֹן אַבַּת תֵּיהָא שֶׁגַּם בַּת תֵּיהָא אֵינוֹ רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם דְּהָאֵיךְ יִתָּכֵן זֶה בְּמַסְקָנָא דְּאָמַר אַבַּיֵי בְּהֶדְיָ' דְּהַהִיא דְּבַת תֵּיהָא כְּפַת חַמָּה וְחָבְיוֹת פְּתוּחָה דמי' וְהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּפַת חַמָּה וְחָבְיוֹת פְּתוּחָה עָדִיף אֲפִילּוּ מֵרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם דכ"ע מוֹדוֹ בי' דְּרֵיחָא מִילְּתָא וכ"ש דְּעָדִיף טְפֵי טוּבָא מֵרֵיחַ כַּמּוֹן שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם וא"כ עֲדַיִן קָשֶׁה דְּמַאי פָּרִיךְ לְעֵיל אַדְּאַבַּיֵי מֵרֵיחַ כַּמּוֹן וכו' וְהֶוְצְרֵךְ לְשַׁנּוּיֵי מְשׁוּם דְּמִיקְלָא אִיסּוּרָא תִּיפּוֹק לי' מְשׁוּם דְּאֵינוֹ רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם דכ"ע מוֹדוֹ בי' דְּלָאו כְּלוּם משא"כ בַּת תֵּיהָא לְאַבַּיֵי עָדִיף טְפֵי אֲפִילּוּ מֵרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם ונלע"ד לְיַיְשֵׁב כָּל הַקֻּוּשְׁיוֹת הַנַּ"ל בְּחַד שִׁיטָה וְגַם הַסֵּוּגְיָ' יֵיתֵי כְּפְשָׁטָהּ וְרֹאשׁוֹן תְּחִלָּה בְּקֻוּשְׁיָ' הג' שֶׁהִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א זַ"ל כֵּיוָן דְּבַת תֵּיהָא ע"כ אֵינוֹ רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם מִדְּמַיְיתֵי עֲלָהּ הַהִיא דְּכַמּוֹן וְהַהִיא דְּפַת חַמָּה

הֲוָה כְּרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם מִדְּמַיְיתֵי לָהּ בִּפְסָחִים אֲרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם וא"כ הֵיכִי מַיְיתֵי הָכָא הַהִיא דְּפַת חַמָּה שֶׁהוּא רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם אַבַּת תִּיהָא שֶׁאֵינוֹ רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם.

לע"ד יֵשׁ לְיַישְׁבָהּ עַל נְקֵלָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּוַדַּאי פַּת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה שֶׁיֵּשׁ לוֹ רֵיחַ חָזָק הוּא דְּדָמֵי לְרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם וְעָדִיף מִינֵּי' נָמֵי כמ"ש הַתּוֹסָ' אֲבָל פַּת חַמָּה וְחָבִיּוֹת סְתוּמָה שֶׁאֵין לוֹ רֵיחַחָזָק דמי' לְרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם.

וא"כ לְפִי הס"ד הָכָא וּבִפְסָחִים דר"מ ור"י פְּלִיגִי בְּתַרְוַיְיהוּ בֵּין בְּחָבִיּוֹת פְּתוּחָה וּבֵין בְּחָבִיּוֹת סְתוּמָה וּפַת חַמָּה דר"מ אוֹסֵר אפי' בְּחָבִיּוֹת סְתוּמָה וְרַבִּי יְהוּדָה מַתִּיר אפי' בְּחָבִיּוֹת פְּתוּחָה עַל כָּרְחָךְ בְּתַרְוַיְיהוּ פְּלִיגִי דר"מ אוֹסֵר אֲפִילּוּ בְּרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם דְּהָא אוֹסֵר אֲפִילּוּ בְּחָבִיּוֹת סְתוּמָה שֶׁאֵין לוֹ רֵיחַ חָזָק כְּשֶׁל פִּיטּוּם שֶׁהוּא אִיסּוּר שָׁמַן ור' יְהוּדָה דְּמַתִּיר אֲפִילּוּ בְּחָבִיּוֹת פְּתוּחָה דְּדָמֵי לְרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם ס"ל דַּאֲפִי' רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם לָאו מִילְּתָא וא"כ שַׁפִּיר מַיְיתֵי לָהּ הַשַּׁ"ס לְהַהִיא דְּפַת חַמָּה הָכָא אֲרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם וְגַם בִּפְסָחִים אֲרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם כֵּינָן דִּפְלִיגִי בְּתַרְוַיְיהוּ בֵּין בְּרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם וּבֵין בְּרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם דְּהָא אַכַּתִּי לָא אַסִּיק רַב מָרִי מֵהָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ דְּמוֹקֵי פְּלֻגְתַּיְיהוּ בְּחָבִיּוֹת סְתוּמָה וְהַהוּא דְּפַת חַמָּה הִיא רֵישָׁא דְּמַתְנִיתִין דְּכַמּוֹן בפ"י דִּתְרוּמוֹת לָכֵן מַיְיתֵי הַשַּׁ"ס בִּפְסָחִים הָרֵישָׁא תְּחִילָּה וּבָתַר דְּאַסִּיק מֵהָא דְּרֵישׁ לָקִישׁ דְּפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה כ"ע מוֹדוֹ דְּרֵיחָא מִילְּתָא וּדְרַב ס"ל דְּרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם דמי' לְפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה תּוּ אֵין מָקוֹם לְהָבִי' הַסֵּיפָא דְּרֵיחַ כַּמּוֹן שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם משא"כ הָכָא דְּאַיְירֵי בְּרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם כְּמוֹ שֶׁתִּבָּאֵר בְּסָמוּךְ וא"ש: **(הגה"ה וְאִי קשי' לְמַאי דס"ד דְּרַב כר"מ דְּאוֹסֵר אפי' בְּרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם לָמָּה אָמַר רַב בְּשַׂר שְׁחוּטָה שָׁמֵן הָא אֲפִילּוּ כָּחוּשׁ נָמֵי זֶה אֵינוֹ דְּהָא הַתּוֹסָ' בִּפְסָחִים כָּתְבוּ דִּשְׁנֵיהֶם כְּחוּשִׁי' אי' לוֹ רֵיחַ כְּלָל וּלְדַעַת הַתּוֹסָ' דְּהָכָא נָמֵי לֵיכָא אֶלָּא מַשֶּׁהוּ משא"כ פַּת חַמָּה וְחָבִיּוֹת סְתוּמָה דְּעָדִיף טְפֵי כמ"ש הַתּוֹסָ' כָּאן דְּכַמָּה מוֹנֵי רֵיחַ יֵשׁ זוֹ לְמַעְלָה מִזּוֹ וְתוּ דבל"ז קָשֶׁה לְדַעַת הַתּוֹסָ' כָּאן דְּכָחוּשׁ אית לי' רֵיחַ מַשֶּׁהוּ לָמָּה אָמַר רַב בְּשַׂר שְׁחוּטָה שָׁמֵן אֲפִילּוּ כָּחוּשִׁי' נָמֵי דְּהָא רַב ס"ל מִין בְּמִינוֹ בְּמַשֶּׁהוּ ותי' הצל"ח בִּפְסָחִים מִשּׁוּם דְּצָלֵי כָּחוּשׁ אפי' בִּנְגִיעָה אֵינוֹ אִיכָּר יוֹתֵר מִכְּדֵי קְלִיפָּה משא"כ בְּשֶׁמֶן א"כ א"ש ג"כ לְפִי הס"ד דִּנְקֵט שֶׁמֶן מה"ט גּוּפֵי':)** מֵעַתָּה יֹאמַר נָא לְיַישֵׁב ג"כ שְׁאֵר הַקֻּשְׁיוֹת בעזה"י אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּיֵשׁ לְהָבִין בְּתוֹסָ' ד"ה אַבַּיֵי וכו' דְּטַעֲמָא דְּרָבָא דְּלָא חָשִׁיב כְּשׁוֹתֶה לְפִי שֶׁהֲרֵיחַ נִכְנָס בְּפָנָיו וּמַזִּיקוֹ וְהַקִּלְקוּל רַבָּה עַל הַתִּיקּוּן וכו' מַה בְּכָךְ שֶׁמַּזִּיקוֹ הָא אפי' שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָן אָסוּר בִּשְׁתִיָּ' וּמַה שֶׁהֵבִיאוּ ראי' מִסַּכִּין שֶׁל ע"א דְּמֻוָּתָר לִשְׁחוֹט בּוֹ שָׁם אַיְירֵי לְעִנְיַן הֲנָאָה דְּלָא חָשִׁיב הֲנָאָה הָכִי שֶׁקִּלְקְלוֹ רַבָּה עַל תִּיקּוּנוֹ אֲבָל לְעִנְיַן שתי' מִי גָּרַע זֶה מִשֶּׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתָן דְּאָסוּר בִּשְׁתִיָּ' וְרָאִיתִי לְמהר"מ שֶׁעָמַד בָּזֶה וּפִי' דְּבָאֱמֶת מ"ש הַתּוֹסָפוֹת מִשּׁוּם דְּמַזִּיקוֹ וכו' קַאֵי אַדִּלְעֵיל שֶׁכָּתְבוּ דלכ"ע הַאי בַּת תִּיהָא לָא חָשִׁיב נֶהֱנֶה מה"ט דְּמַזִּיקוֹ אֲבָל הָא דִּלְרַבָּה לָא חָשִׁיב כְּשׁוֹתֶה הוּא וּמִטַּעַם דְּרֵיחָא לָאו מִילְּתָא אֶלָּא שֶׁהֲוָקְשָׁה לוֹ תְּהֵא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' ד"ה רָבָא בְּהֶדְיָ' דְּרָבָא נָמֵי אִית לי' רֵיחָא מִילְּתָא אִי לָאו מִשּׁוּם דְּמַזִּיקוֹ ע"ש וּבְיוֹתֵר קָשֶׁה מֵהָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן דְּפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה לכ"ע רֵיחָא מִילְּתָא וְעָדִיף אפי' מֵרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם אעפ"י שֶׁרֵיחַ הַיַּיִן אִי בְּעַיִן אֶלָּא בְּתַעֲרוֹבוֹת בְּתוֹךְ הַפַּת וכ"ש בַּת תִּיהָא שֶׁרֵיחַ הַיַּיִן הוּא בְּעַיִן דְּוַדַּאי רֵיחָא מִילְּתָא וַהֲוָה רֵיחָא כְּטַעֲמָא וַחֲשִׁיב כְּשׁוֹתֶה גּוּף הַיַּיִן וא"כ מַאי מְהַנֵּי הָא דְּמַזִּיקוֹ לְעִנְיַן שתי' תּוּ יל"ד בְּמִילְּתָא דְּאַבַּיֵי בְּמַסְקָנָא דְּאָמַר וְהָא דְּבַת תִּיהָא כְּפַת חַמָּה

וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה דְּאִי אַמַּאי לֹא אָמַר דְּעָדִיף טְפֵי שֶׁהוּא בְּעַיִן וְאֵינוֹ בְּתַעֲרוֹבוֹת כְּלָל וְגַבֵּי פַּת חַמָּה הַיַּיִן בְּתַעֲרוֹבוֹת וְתוּ דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּהֶדְיָ' דְּרִיחַ הֶחָזָק שֶׁבְּכֻלָּן הוּא פַּת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה וְאַחֲרָיו רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם וְאַחֲרָיו בַּת תְּיָהָא וַהֲלֹא בַּת תְּוָהָא הוּא רֵיחַ בְּעַיִן לָכֵן וְרָאָה לע"ד דה"ט דְּפַת אָמָה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה הוּא רֵיחַ הֶחָזָק מִשּׁוּם דְּכְשֶׁהַחָבִיּוֹת פְּתוּחָה אָז הַפַּת שׁוֹאֵב רֵיחַ הַיַּיִן בְּחֹזֶק כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בְּפַת שְׁעוֹרִי' שֶׁהַשְּׁעוֹרִי' שׁוֹאֲבוֹת אפי' בְּחָבִיּוֹת סְתוּמָה כֵּן הוּא בְּכָל פַּת כְּשֶׁהֶחָבִיּוֹת פְּתוּחָה שֶׁשּׁוֹאֵב עִמּוֹ קְצָת מִן הַטַּעַם לָכֵן לכ"ע בָּזֶה הֲוָה רֵיחוֹ כְּטַעְמוֹ וְאוֹסֵר בְּתַעֲרוֹבְתּוֹ וס"ל לְאַבַּיֵי בְּמַסְקָנָא דה"ה בַּת תְּיָהָא שֶׁהָרֵיחַ בְּעַיִן וְזֶה הַמְּרִיחוֹ שׁוֹאֵב אֵלָיו הָרֵיחַ הוּא שׁוֹאֵב אֵלָיו ג"כ רֵיחַ חָזָק כְּמוֹ פַּת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה דְּרֵיחָא מִילְתָא וַחֲשִׁיב כְּטַעְמָא מש"ה חֲשִׁיב לי' כְּשׁוֹתֶה דְּלָא מְהַנֵּי מַה שֶּׁמַּזִּיקוֹ לְעִנְיַן שתי' אֶלָּא לְעִנְיַן הֲנָאָה כַּנַ"ל וְרָבָא ס"ל בְּמַסְקָנָא נָמֵי דְּבַת תְּיָהָא לָא דָּמֵי לְפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה דְּשָׁם הַפַּת חַמָּה שׁוֹאֵב אֵלָיו רֵיחַ חוֹק מְאֹד אֲבָל בַּת תְּיָהָא כֵּיוָן שֶׁהָרֵיחַ נִכְנָס בְּכֵלָיו וּמַזִּיקוֹ לֹא יוּכַל אַף לְהָרֵיחַ כַּטּוֹב וכ"ש שֶׁלֹּא יוּכַל לִשְׁאוֹב אֵלָיו הָרֵיחַ הֶחָזָק שֶׁלֹּא יַזִּיקֶנּוּ בְּיוֹתֵר וְאֵינוֹ אֶלָּא כַּמֵּרִיחַ יַיִן בְּעָלְמָא בְּלִי שְׁאִיבָה בְּחֹזֶק וַחֲשִׁיב לי' כְּרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם וְאָהָכִי מְסַיְּים עֲלָהּ דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא מש"ה לָא חֲשִׁיב כְּשׁוֹתֶה טַעַם יַיִן וְכֵיָן דס"ל דַּחֲשִׁיב כְּרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם אָהָכִי מַיְיתֵי שַׁפִּיר סַיְּעָתָא לְמִילְתֵי' מֵהָא דְּרֵיחַ כַּמּוֹן שֶׁהוּא ג"כ רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם דְּלָאו מִילְתָא הִיא וְדָמְיָ' לְבַת תְּיָהָא כַּנַ"ל וּמֵיָּושָׁב שַׁפִּיר הָא דְּמְסַיְּים רָבָא בְּטַעְמֵי' מִשּׁוּם דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא דמה"ט הוּא דְּאֵינוֹ חָשׁוּב כְּשׁוֹתֶה וְהָא דְּמַיְיתֵי עֲלָהּ סַיְּעָתָא מֵהָא דְּכַמּוֹן דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא וְאֵינוֹ אָשׁוּב כְּשׁוֹתֶה שֶׁאִם הִי' רֵיחָא מִילְתָא וְחָשׁוּב כְּשׁוֹתֶה לֹא הֲוָה מְהַנֵּי הָא דְּמַזִּיקוֹ לְעִנְיַן שאי' וַאֲהָא מַיְיתֵי שַׁפִּיר דְּרַב מָרִי אַהָא דְּהָרוֹדֶה פַּת חַמָּה וכו' דְּפְלִיגִי נָמֵי בְּפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת סְתוּמָה דַּהֲוָה נָמֵי רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם אַמְטוּ הָכִי מַסִּיק לְדְרֵבָּא כְּתַנָּאֵי וַאֲבַיֵּי ככ"ע דס"ל דְּהַאי דְּבַת תְּיָהָא כְּפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה דָּמֵי וּלְפוּם הַךְ מַסְקָנָא לָא קשי' וַאֲבַיֵּי נָמֵי מֵהָא דְּכַמּוֹן דְּהָתָם הוּא רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם מש"ה לָאו כְּלוּם משא"כ הַךְ דְּבַת תְּיָהָא לַאֲבַיֵּי דמי' לְפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה דְּעָדִיף אפי' מֵרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם וְהָא דְּשָׁנֵי לי' אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי לְהַהִיא דְּכַמּוֹן מִשּׁוּם דְּמִיקְּלָא אִסּוּרֵי' הוּא מִשּׁוּם דְּאַכַּתִּי לָא אַסִּיק אַדַּעְתַּיְ' לְחַלֵּק בֵּין רֵיחָא לְרֵיחָא דְּפַת חַמָּה וא"ש וּמֵיָּושָׁב שַׁפִּיר קָוְשְׁיָ' רֹאשׁוֹנָה וּשְׁלִישִׁית וַחֲמִישִׁי' עִם יֶתֶר הַקָּוְשְׁיָ' דִּלְעֵיל וּבְזֶה מֵיָּושָׁב ג"כ קָוְשְׁיָ' הָרְבִיעִית שֶׁהִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א ז"ל וְהָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּרָבָא מָצֵי סָבַר כְּרַב דְּרֵיחָא מִילְתָא הִיא וּבַת תְּיָהָא שָׁאנֵי דְּמַזִּיקוֹ וְתִיפּוֹק לֵהּ מִשּׁוּם דְּבַת תְּיָהָא לָא הֲוָה רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם מְדְּמַיְיתֵי עֲלָהּ מֵהָא דְּרֵיחַ כַּמּוֹן וְלִדְרָכֵינוּ א"ש דְּבָאֱמֶת כֻּלָּהּ חֲדָא הִיא דְּמִשּׁוּם דְּמַזִּיקוֹ הוּא דְּלָא חֲשִׁיב רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם משא"כ בִּדְרַב דְּבְשַׂר שְׁחוּטָה שָׁמֵן וכו' דַּהֲוָה רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם מש"ה אתי' דְּרָבָא כְּרַב: וְאַכַּתִּי פָּשׁ גַּבָּן לְיַיְשֵׁב הַקָּוְשְׁיָ' הַשֵּׁנִי דִּלְעֵיל שֶׁהִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א ז"ל במ"ש הַתּוֹסָ' דְּאַבַּיֵי מָצֵי אָתֵי כַּלָּה דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הוּא וְגַבֵּי בַּת תְּיָהָא שֶׁאֵלֵי שֶׁמֵּרִיחַ מִן אִיסּוּר הַיָּוֹן עַצְמוֹ הִלְכָךְ הו"ל כְּאִלּוּ שׁוֹתֶה מִן הַיַּיִן עַצְמוֹ אֲבָל הָתָם בְּפִלּוּגְתָּא דְּרַב וְלֵוִי אֵינוֹ אֶלָּא רֵיחַ הָאִיסּוּר שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ הַהֶיתֵּר וְהוּא אוֹכֵל אֶת הַהֶיתֵּר אפי' אַבַּיֵי מוֹדֶה דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא א"כ מַאי פָּרִיךְ לְאַבַּיֵי מֵהָא דְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וּמֵהָא דְּהָרוֹדֶה פַּת חַמָּה דְּאַיְירִי בְּרֵיחַ הָאִיסּוּר שֶׁנִּכְנָס בְּתוֹךְ הַהֶיתֵּר וּבָא לֶאֱכֹל הַתַּעֲרוֹבוֹת דְּמוֹדֶה אַבַּיֵי בָּזֶה דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא וַאֲנִי מוֹסִיף לְהַקְשׁוֹת עוֹד דְּהָא בְּמַסְקָנָא קָאָמַר אַבַּיֵי

בְּהֶדְיָ' דְּהַאי דְּבַת תִּיהָא כְּפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה דָּמֵי מִכְּלָל דס"ל לְאַבַּיֵי בִּפְשִׁיטוּת צְבִי
פַּת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה דְּאָסוּר וכ"כ הַתּוֹסָ' בְּהֶדְיָ' דִּבְפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה לכ"ע רֵיחָא
מִילְתָא וְלֵיכָּא מַאן דְּפָלִיג בְּהָא ואעפ"י שֶׁאֵין רֵיחַ הָאִיסּוּר בְּעַיִן אֶלָּא שֶׁנִּכְנָס לְתוֹךְ הַפַּת
וּבָא לֶאֱכֹל הַפַּת וְתוּ יֵשׁ לְהָבִין מַאי שְׁנָא רֵיחַ בְּעַיִן תריח הַנִּכְנָס בְּתַעֲרֻבְתּוֹ הָא כָּל מַה
שֶּׁאָסוּר בְּעֵינוֹ אוֹסֵר תַּעֲרֻבְתּוֹ וְכֵיוָן דס"ל שֶׁרִיחַ הַיַּיִן שֶׁמֵּרִיחַ הוּא כְּאִלּוּ שׁוֹתֶה הַיַּיִן עַצְמוֹ
א"כ יֵאָסֵר ג"כ תַּעֲרֻבְתּוֹ כְּמוֹ הַיַּיִן עַצְמוֹ וְאֵין לוֹמַר מִשּׁוּם דְּהֵרִיחַ הוּא' מַשֶּׁהוּ בְּעָלְמָא
וְאֵין בּוֹ כְּדֵי נְתִינַת טַעַם הֲלֹא הָרִיחַ נִרְגָּשׁ בְּכָל מָקוֹם בְּתַעֲרוֹבוֹת וְרֵיחוֹ כְּטַעְמוֹ: אוּלָם
לְדַרְכֵּינוּ דְּלְעֵיל יִתָּכֵן הֵיטֵב אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּנַדַּאי פַּת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה אָסוּר
לכ"ע מִשּׁוּם דְּפַת חַמָּה שׁוֹאֵב רֵיחַ חָזָק עַד שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹךְ הָרֵיחַ מִגּוּף טַעַם הַיַּיִן עַצְמוֹ כְּדֵי
נְתִינַת טַעַם לָכֵן אוֹסֵר תַּעֲרֻבְתּוֹ אֲבָל רֵיחָא לְחוּד בְּלֹא מַמָּשׁ' טַעַם הַיַּיִן לָאו כְּלוּם הוּא
וְגַבֵּי בַּת תִּיהָא ס"ל לַאֲבִי כֵּיוָן שֶׁמֵּרִיחַ מִגּוּף הַיַּיִן בְּעֵינוֹ אִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִשָּׁאֵב עִם הָרֵיחַ
מַשֶּׁהוּ מִגּוּף הַטַּעַם יַיִן עַצְמוֹ וְכֵיוָן דְּאִיכָּא עכ"פ מַשֶּׁהוּ מִטַּעַם הַיַּיִן עִם הָרֵיחַ אָסוּר דַּחֲצִי
שִׁיעוּר נָמֵי אָסוּר מִן הַתּוֹרָה משא"כ בְּתַעֲרוֹבוֹת רֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא דְּאוֹתוֹ מַשֶּׁהוּ
שֶׁמִּטַּעַם הַיַּיִן עַצְמוֹ בָּטֵל בְּתַעֲרוֹבוֹת וּמַה שֶּׁנִּרְגָּשׁ עוֹד מִן הָרֵיחַ הו"ל רֵיחָא לְחוּד וְרֵיחָא
לָאו מִילְתָא הִיא לָכֵן גַּבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּרַב וְלֵוִי בִּבְשַׂר שְׁחוּטָה שֶׁמֵּן עִם בְּשַׂר נְבֵילָה אַבַּיֵי מָצֵי
סָבַר כְּלֵוִי דאע"ג דְּהוּא רֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם וְדָמֵי לְבַת תִּיהָא דְּאִית בי' ג"כ מַשֶּׁהוּ מִן הַטַּעַם
עַצְמוֹ הוּא בָּטֵל בְּתַעֲרוֹבוֹת וְלָא דָּמֵי לְפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה שֶׁהַפַּת חַמָּה שׁוֹאֵב מִתַּמְצִית
הַיַּיִן כְּדֵי לִיתֵּן טַעַם וְכַנַּ"ל וְעָדִיף מֵרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם כמ"ש הַתּוֹסָ' אוּלָם בְּרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל
פִּיטּוּם אֵין בּוֹ בְּרֵיחַ מִתַּמְצִית הָאִיסּוּר כְּלָל אֶלָּא רֵיחָא לְחוּד כְּדִתְנַן בְּהֶדְיָ' שֶׁאֵין בּוֹ טַעַם
כַּמּוֹן אֶלָּא רֵיחַ כַּמּוֹן: ועפי"ז מְיֻוָּשָׁב הֵיטֵב קֻושְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א דִּלְעֵיל שֶׁכְּבָר הָרְאִיתָ לָדַעַת
דְּרָבָא ס"ל דְּהַאי בַּת תִּיהָא דמי' לְרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם מִטַּעַם שֶׁמַּזִּיקוֹ וְלֹא יוּכַל לְהָרִיחַ
בּוֹ בְּחֹזֶק שֶׁלֹּא יַזִּיקֶנּוּ בְּיוֹתֵר וְאֵינוֹ מֵרִיחַ מִתַּמְצִית הַיַּיִן רַק מֵרֵיחַ בְּעָלְמָא וְרֵיחָא לָאו
מִילְתָא הִיא וְאַהָא מְסַיֵּים בְּטַעְמוֹ דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא הִיא וּמַיְיתוּ לָהּ מִמַּתְנִיתִין דְּכַמּוֹן
שֶׁהוּא רֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם כִּדְקָתָנֵי שֶׁאֵין בּוֹ טַעַם כַּמּוֹן אֶלָּא רֵיחַ כַּמּוֹן וּמַעִיקָּרָא הֲוָה
ס"ד דְּגַם לְאַבַּיֵי הַאי בַּת תִּיהָא דמי' לְרֵיחַ שֶׁאֵינוֹ שֶׁל פִּיטּוּם שֶׁאֵין בּוֹ מִתַּמְצִית הַיַּיִן כְּלוּם
כְּמוֹ לְרָבָא אֶלָּא דְּפָלִיגִי בְּדִין רֵיחָא לְחוּד דְּאַבַּיֵי פ"ל דְּרֵיחָא מִילְתָא הִיא אעפ"י שֶׁאֵין בּוֹ
כְּלוּם מִתַּמְצִית הַיַּיִן אֶלָּא רֵיחָא לְחוּד רֵיחָא כְּטַעְמָא חַשִׁיב וְרָבָא ס"ל דְּרֵיחָא לָאו מִילְתָא
הִיא כְּדְאָמַר הַשַּׁ"ס בְּהֶדְיָ' ועפי"ז מַיְיתֵי עֲלָהּ שַׁפִּיר מֵהָא דְּכַמּוֹן שֶׁל תְּרוּמָה וּמֵהָא דְּהָרוֹדֶה
פַּת חַמָּה דְּלֵיכָּא לְשַׁנּוּיֵי דְּהָתָם שָׁאנֵי מִשּׁוּם שֶׁהָרִיחַ הוּא בְּתַעֲרוֹבוֹת דִּלְפוּם מַאי דס"ד
הַשְׁתָּא דְּלְאַבַּיֵי רֵיחָא לְחוּד מִילְתָא הִיא אֲפִילּוּ שֶׁאֵין בּוֹ כְּלוּם מִן תַּמְצִית הַטַּעַם דְּרֵיחָא
כְּטַעְמוֹ אֵין מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין רֵיחַ בְּעַיִן לְרֵיחַ שֶׁהוּא בְּתַעֲרוֹבוֹת דַּהֲרֵי הָרֵיחַ לְחוּד וַדַּאי הוּא
נִרְגָּשׁ בְּתַעֲרוֹבוֹת וְרֵיחָא כְּטַעֲמָא שֶׁכָּל שֶׁהוּא נִרְגָּשׁ אֵינוֹ בָּטֵיל בְּתַעֲרוֹבוֹת מש"ה הֲוָצְרַךְ
לְשַׁנּוּיֵי עֲלָהּ דְּכַמּוֹן אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי דְּמִיקְלָא אִיסּוּרָא וכו' וְחָזַר לְהַקְשׁוֹ' מֵהָא דְּהָרוֹדֶה פַּת
חַמָּה עַד דְּמַסִּיק דְּטַעְמָא דְּאַבַּיֵי גַּבֵּי בַּת תִּיהָא מִשּׁוּם דְּמָדְמֵי לָהּ לְפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה
דְּאִית בי' מִתַּמְצִית הַיַּיִן אֲבָל רֵיחָא בְּעָלְמָא שֶׁאֵין בּוֹ מִתַּמְצִית הָאִיסּוּר גַּם הוּא יוֹדֶה דְּלָאו
כְּלוּם וּמַעֲתָּה שַׁפִּיר מָצִינוּ לְמֵימַר דְּאַבַּיֵי אָתָא אפי' כְּלֵוִי דַּאֲפִילּוּ בְּרֵיחַ שֶׁל פִּיטּוּם נָמֵי
שָׁרֵי כְּשֶׁהוּא בְּתַעֲרוֹבוֹת דאפי"ת שֶׁיֵּשׁ בּוֹמַשֶּׁהוּ מִתַּמְצִית הָאִיסּוּר הוּא בְּטֵיל בְּתַעֲרוֹבוֹת
וְהָרֵיחַ שֶׁנִּרְגָּשׁ בּוֹ הוּא רֵיחַ לְחוּד דְּלָאו מִילְתָא הִיא וְלָא דָּמֵי לְפַת חַמָּה וְחָבִיּוֹת פְּתוּחָה

שֶׁהַפַּת חַמָּה שָׁאב הַרְבֵּה מִתַּמְצִית הַיַּיִן כִּדְמֵחָלְקִינַן בָּזֶה אַלִּיבָּא דְּלֵוִי וא"ש כַּנַ"ל וְהַבֵּן זֶה:
וּבְדִין תְּכִירַת חָמֵץ בזמ"ה אֵצֶל בְּנֵי הַכְּפָרִים דְּלָא יָדְעִי לְאַקְנוּיֵי וַיְהִי כְּמְצַחֵק בְּעֵינֵיהֶם וְאֵין הַקּוֹנֶה מְכַוְּנִין לִקְנוֹת עַיֵּין בְּשו"ת חֵלֶק יו"ד סי' ט"ו בְּסוֹף הַתְּשׁוּבָה הַשַּׁיָּיךְ לָזֶה עיי"ש:
הִנֵּה זֶה לִי כְּמוֹ שִׁבְעָה שָׁנִים אֲשֶׁר נָתַן ה' בִּלְבָבִי לַעֲמוֹד לִפְנֵי הָעֵדָה לְשָׁרְתָם וּבֵין ה' לְהָפִיק רָצוֹן בְּתְקִיעוֹת דְּמְיֻשָּׁב בבהכ"נ הַגְּדוֹלָה וְאִישׁ אֲשֶׁר עַל מִשְׁמַרְתּוֹ יַעֲמוֹד בְּתְקִיעוֹת דְּמְעֻמָּד מֻוְחָזָק לְפָנִים וְעֵדָה אַחֶרֶת מִקְּלוֹזִ גַּם לַעֲמוֹד לִפְנֵיהֶם לִקְרוֹא בְּשֵׁם ה' בַּחֲצוֹצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר בְּתְקִיעוֹת דְּמְעֻמָּד.

וְהִנֵּה אַחֲרֵי גָּמְרִי הַתְּקִיעוֹת דְּמְיֻשָּׁב עִם הַבְּרָכָה הִנְנִי הוֹלֵךְ לִקְלוֹזִ אֲשֶׁר שָׁם נִגְמַר סֵדֶר דְּמְעֻמָּד וְעוֹמְדִים לִתְפִלָּה וְהַתּוֹקֵעַ הָרִאשׁוֹן גַּם הוּא אֶלֶף וְהָלַךְ לוֹ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יַעֲמֹד שָׁם בבהכ"נ אַחַר וְאָנֹכִי בְּבוֹאִי לִקְלוֹזִ הִנְנִי עוֹמֵד לַעֲמוֹד בִּתְפִלַּת הַלַּחַשׁ אֲשֶׁר לְעִתִּים כְּבָר עָמְדוּ לְהִתְפַּלֵּל וַאֲשֶׁר הַעִירֵנִי בָּזֶה לְסַפֵּק בְּדֶקֶר דְּבְרֵי הב"י בא"א סי' תקפ"ה דְּמַקְשֶׁה עַל הַטּוּר לָמָּה מְסַיְּמִים וּבְרָכָה לְבַטָּלָה לָא הָוֵי כֵּינָן שֶׁיּוֹצֵא בַּתְּקִיעוֹת הַשֵּׁנִי דְּמַקְשֶׁה הב"י לָמָּה הֲוָצְרַךְ לְסַיְּמִים דְּלָא הָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה כֵּיוָן שֶׁיּוֹצֵא בַּתְּקִיעוֹת שֵׁנִי הָא בלא"ה הַשֵּׁנִי יוֹצֵא בְּרָכָה דְּרִאשׁוֹן יע"ש.

וּלְדַעְתִּי הַקְּלוּשָׁה אוּכַל לוֹמַר דְּיֵהֵ' שְׁנֵי עִנְיָנִים דְּלָא לֶהֱוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה אִם כְּשֶׁהָיָ' הַתּוֹקֵעַ הַשֵּׁנִי כָּאן בִּשְׁעַת בִּרְכַּת הָרִאשׁוֹן וְהוּא ג"כ יוֹצֵא בְּהַתְּקִיעוֹת לְעַצְמוֹ דְּהָוֵי הַבְּרָכָה גַּם בְּשָׁבִיל הַתּוֹקֵעַ הַשֵּׁנִי אָמְנָם אִם הַתּוֹקֵעַ לֹא הי' בִּשְׁעַת בִּרְכַּת הָרִאשׁוֹן דְּכָתַב הב"י בֶּאֱמֶת דְּאֵינוֹ יוֹצֵא בְּבִרְכַּת הָרִאשׁוֹן אַף אִם הַתּוֹקֵעַ הַשֵּׁנִי אֵינוֹ צָרִיךְ לָצֵאת כִּי כְּבָר יָצָא לְעַצְמוֹ רַק תּוֹקֵעַ בְּשָׁבִיל הַצִּיבּוּר דְּאָז יֵשׁ תִּיקּוּן אַחַר דְּכְשֶׁהָרִאשׁוֹן יוֹצֵא בַּתְּקִיעוֹת הָאַחֲרוֹן א"כ יֵשׁ מְקֻדָּם לְהַבְּרָכָה לָחוּשׁ ע"ז אָמַר כֵּינָן שֶׁיּוֹצֵא בַּתְּקִיעוֹת הַשֵּׁנִי אַף יֵשׁ מָקוֹם לְהִסְתַּפֵּק דְּהָא דְּאַחַר יוּכַל לְהוֹצִיא חֲבֵירוֹ בְּבִרְכָתוֹ חוּץ מִבִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין הוּא מִטַּעַם עַרְבוּת אָמְנָם בְּבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין לֹא לִתְהֵנִי אָמְנָם בְּבִרְכַּת הַמִּצְוֹת דְּחוֹבָה יָכוֹל לְהוֹצִיא וא"כ אַף אִם הַמְבָרֵךְ הָרִאשׁוֹן ג"כ יָצָא כֵּינָן דְּיוּכַל לְבָרֵךְ בְּשָׁבִיל הַצִּיבּוּר וְנִשְׁאָר מֵהֶם דְּהֵם יוֹצְאִים בִּתְקִיעוֹת דְּהַשֵּׁנִי ב"כ לָא הָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה וְאוֹכַל לוֹמַר דְּאוּלַי חָסֵר בַּטּוּר בְּתֵיבַת כֵּינָן שֶׁיּוֹצֵא יוֹד קָטַנָּה וְקָו הַמּוֹשֵׁב דְּהַיְינוּ הַמְכַוְּנִין כֵּינָן שֶׁיּוֹצְאִים דְּהַיְינוּ אִם נִשְׁאַר מִצִּיבּוּר אוֹ אפ הַטּוּר בת"ה שֶׁמֵּבִיא הב"י דְּמִן הַדִּין לֹא יְבָרֵךְ הַתּוֹקֵעַ אֶלָּא הַשּׁוֹמֵעַ וצ"ל דס"ל דְּלָא נֶאֱמַר דְּבִרְכַּת הַמָּנוֹת אָדָם מוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ אֶלָּא דַּוְקָא אִם הוּא עוֹשֶׂה ג"כ וְעָשָׂה דְּמִצָּוָה וּכְדַעַת הג"א בְּשֵׁם א"ז בפ"ק דְּחֻלִּין וְהוּבָא בב"י בַּיּוֹ"ד סי' א' דְּמְפָרֵשׁ הַיְרוּשַׁלְמִי דְּאָלָם לֹא יִשְׁחוֹט לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם הַבְּרָכָה וְאֵין אַחֵר הָעוֹמֵד ע"ג יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל הַשְּׁחִיטָה אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁשּׁוֹחֲטִין אֶחָד מְבָרֵךְ עַל שְׁנֵיהֶם דְּלַח כְּדַעַת הַטּוּר דְּשָׁם.

אַף בֶּאֱמֶת יֵשׁ לְחַלֵּק דְּשְׁחִיטָה הָוֵי כְּמוֹ בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין דְּאֵינוֹ מֻוְכָּרַח לִשְׁחוֹט לֹא כֵּן שְׁמִיעַת שׁוֹפָר עכ"פ אִם נֹאמַר דְּהַטַּעַם דתה"ד הוּא מִשּׁוּם כֵּן א"כ ס"ל דְּאֵין דְּלְחַלֵּק בֵּין שְׁחִיטָה לִשְׁאָר דְּבָרִים וא"כ כֵּינָן שֶׁהַתּוֹקֵעַ כְּבָר יָצָא לְנַפְשׁוֹ וא"כ לֹא יוּכַל לְבָרֵךְ לְהוֹצִיא וא"כ זֶה הַתּוֹקֵעַ דְּיִרְצֶה לְבָרֵךְ בְּשָׁבִיל הַצִּיבּוּר אִם לֹא יָצָא הוּא ג"כ אֵינוֹ מוֹעִיל וע"ז אָמַר הַטּוּר כֵּינָן שֶׁיּוֹצֵא בַּתְּקִיעוֹת דְּהַשֵּׁנִי וא"כ יֵשׁ לְסַפֵּק דְּהִנְהַגְתִּי דְּבִיאָתִי לְקַלְיִיזִיל אַחַר בִּרְכַּת הַתּוֹקֵעַ וא"כ לֹא יָצָאתִי בִּבְרָכָתוֹ וְגַם הוּא אֵינוֹ בַּתְּקִיעָתִי דִּכְבָר חָלַף וְהָלַךְ לוֹ וְהַצִּיבּוּר לֹא יוֹעִילוּ לְמוֹ אַחַר דְּהַתּוֹקֵעַ אִינְינוּ עִמָּהֶם אַף עוֹד מָקוֹם לְסַפֵּק אִתִּי אַחַר דִּכְבָר בֵּרַכְתִּי

בְּצִיְבּוּר ע"ד לִתְקוֹעַ פַּעַם שֵׁנִית בְּקַלְיִיזִיל וא"כ אֲנִי יוֹצֵא בְּרָכָה הָרִאשׁוֹנָה אַךְ אָמְנָם הִנֵּה פָּסַק הב"י והש"ע בא"ח סי' ח' דְּהַמַּנִּיחַ טַלִּית קָטָן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

וְאַחַ"כּ בָּא לבהכ"נ וּמַנִּיחַ טַלִּית גָּדוֹל צָרִיךְ לְבָרֵךְ וְהוּא דַּעַת הָרֹא"שׁ ור' יְרֻוחָם ופי' הב"י לְדַעְתָּם דְּהַהֲלִיכָה מִבֵּיתוֹ לבהכ"נ הָוֵי הֶפְסֵק וְהִנֵּה הַטַּ"ז יָרַד לְחַלֵּק דְּבִרְכַּת הַנָּחַת תְּפִילִּין הָוֵי וְהִנֵּה אַף דְּהוּא ג"כ צוֹרֶךְ הַתְּפִלָּה ושייכ"י כִּי כָּל הַקּוֹרֵא ק"ש בְּלֹא טַלִּית וּתְפִילִּין כְּאִלּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר וא"כ נֹאמַר ד"ה יהי' הֶפְסֵק א"כ יהי' ג"כ הֶפְסֵק עִנְיְנֵי תְּפִלּוֹת דְּעַל סֵדֶר הַתְּקִיעוֹת וְגַם בַּדָּבָר הַזֶּה נוּכַל אַף לְפִי הוֹכָחַת הט"ז דְּהַהֲלִיכָה לָא הֲוָה הֶפְסֵק הַיְיְנוּ הַהֲלִיכָה בְּלֹא שָׁהָה אָמְנָם כִּי יִהְיוּ שְׁנַיִם גַּם יַחַד נוּכַל לוֹמַר דְּהָוֵי וְאִם אָמְנָם אָנֹכִי וְרֵעָי יְדִיד ה' וִידִיד נַפְשִׁי שי' תֵּירֵץ דְּבָרִים רַבִּים לְרַצּוֹתָם לְטַיֵּיל בָּהֶם בַּהֲלָכָה אָמְנָם לֹא הָעֵת וְהַזְּמַן גָּרְמָה וְאֶפֶס לְבַל יְהִי כְּשִׁטְרֵי הַדְיוֹטַת עָרַכְתִּי דִּבְרֵי אֵלֶּה אֲשֶׁר הֲוָת אֶצְלִי פְּרִי מִנְחַת בִּכּוּרִים אֲשֶׁר הֵטִיב ה' עִמָּדִי אֲשֶׁר אָמַרְתִּי נִגְזַרְתִּי מֵאֶרֶץ הַחַיִּים.

וְהִנֵּה עֵדֶן ה' אוֹתִי לְהָבִין וּלְהַשְׂכִּיל בַּאֲמִיתּוֹ וַאֲדוֹנִי כְּפִי רוֹחַב בִּינָתוֹ יַנְחֵנִי בְּדֶרֶךְ הָאֱמֶת וְאָמְנָם כִּי דְּבָרַי יִהְיוּ לַהֲלָכָה אַחַר אֲשֶׁר כְּבָר יַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה עפ"י נֵזֶר רֹאשֵׁינוּ הַגָּאוֹן מו"ה אֶפְרַיִם זַלְמָן אֲשֶׁר גַּם אֶת פִּיו דָּרַשְׁתִּי כְּיוֹם לְהַשְׁמִיעֵנִי דְּבַר ה' וְאַחֲלֵי לִפְנֵי אֲדוֹנִי יְדַבֵּר נָא עָלַי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ מַלְכּוֹ שֶׁל עוֹלָם לִימֵי הַפְּקֻוְדָּה וִימֵי הַשִּׁילֻּוִם לְאִישׁ כְּפָעֳלוֹ וְסִפְרֵי מַעֲלָלָיו לְיוֹם הַכֶּסֶא כִּי יָבֹא יִשְׁפֹּוךְ נָא שִׁיחַ תַּחֲנוּנָיו עֲבוּרִי יַעַזְרֵנִי אֵל.

לַהֲשִׁיבֵנִי לְאֵיתָנֵי הָרִאשׁוֹן וְלִהְיוֹת דַּרְכִּי נָכוֹן לִפְנֵי ה' לְתוֹרָה וְלִתְעוּדָה בְּלִי שׁוּם מוֹנֵעַ וַאֲסַיֵּיִם כְּלֵוִי אַחְוִי קִיְדָּה קָוַוִי דְּרַבִּי אַמִּי שתי' הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי רֻוְבֵּי השבט"י אֲשֶׁר בֵּית יִשְׂרָאֵל נִשְׁעַן עֲלֵיהֶם וְלֵאָה אֵשֶׁת יַעֲקֹב תְּכוּנָה: הכ"ד הק' לֵוִי סֵגָ"ל בא"א הֶחָרִיף הַמּוֹשֵׁ' הֶמְפּוֹרְסִים מה' יַעֲקֹב זַ"ל אִישׁ הוֹרוּוֹיִיץ וּמִמְּשַׁפֵּחַ' הָאֵם לבי' קאצינעלינבויגין אִם כִּי מֵעוֹלָם אֵין דַּרְכִּי לְהַעֲמִיס דְּבָרַי אֶל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר אֲשֶׁר אֵינָם לַהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה אַךְ יַעַן כִּי יְדִידִי הַכּוֹתֵב הַנָּ"ל עֵרֶךְ דְּבָרָיו אֶל כת"ר הָרָמָה אַתַּרְתֵּי גַּם אָנֹכִי לְהַטְפִּילָם בְּתוֹךְ דְּבָרָיו וּלְעֵת הַפְּנַאי אֲנָא יִמְחֹוְל כת"ר לְעַיֵּיִן בַּדָּבָר זֶה הצ"ע בְּעֵינַי וְתוֹרָה הִיא כו' הִנֵּה במס' יוֹמָא דַּף מ"ד ע"א בְּפִסְקָא אִם שֶׁל שֵׁם אִיתָא פְּלוּגְתָּא רַב ור"י דְּרַב סָבַר שֵׁנִי שֶׁבְּזוּג רִאשׁוֹן יִקְרַב וְשֵׁנִי שֶׁבְּזוּג רִאשׁוֹן יִרְעֶה ויעי"ש דְּמַסִּיק דִּלְרַב מִצְוָה בָּרִאשׁוֹן וּבִשְׁבוּעוֹת דַּף י' ע"ב אִיתָא שָׁם מֵימְרָא דְּעֻוְלָּא א"ר יוֹחָנָן תְּמִידִין שֶׁלֹּא הֻוְצְרְכוּ לַצִּיְבּוּר נִפְדִּין תְּמִימֵן כו' עַד אוֹתְבֵי' אַבָּיֵי פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוה"כ שֶׁאָבְדוּ כו' וְאַמַּאי לֵיתָא לֵב ב"ד מַתְנֶה עֲלֵיהֶן וּמְשַׁנֵּי הָתָם אַבּוֹדִין קָאָמְרַתְּ אַבּוֹדִין שָׁאנֵי דְּלָא שְׁכִיחִי ול"ש לֵב ב"ד מַתְנֶה וְהַשְׁתָּא תֵּימָא לְרַב דס"ל הַשֵּׁנִי שֶׁבַּזּוּג שֵׁנִי תִּרְעֶה אַמַּאי לֹא נֵימָא לֵב ב"ד מַתְנֶה עֲלֵיהֶן כֵּיוָן דִּבְשָׁעָה שֶׁהִפְרִישָׁן כְּבָר הי' מֵת הָרִאשׁוֹן שֶׁבְּזוּג רִאשׁוֹן והב' שֶׁבְּזוּג רִאשׁוֹן הי' קוֹדֶם וּמִצְוָה בָּרִאשׁוֹן וא"כ פְּשִׁיטָא דְּיָדְעִי הב"ד בָּזֶה שֶׁמִּי שֶׁיָּצָא הַגּוֹרָל עָלָיו יוֹתֵר וְהַשֵּׁנִי יָצָא נָקִי וא"כ נֵימָא דְּלֵב ב"ד מַתְנֶה עַל הַשֵּׁנִי וַאֲפִי' לְפִי מ"ש הַתּוֹסָ' בִּשְׁבוּעוֹת דְּפַר וְשָׂעִיר שֶׁל יוה"כ ל"ש מ"מ דָּבָר זֶה ל"ש כ"א קוֹדֶם שֶׁנֶּאֱבַד אוֹ שֶׁמֵּת לֹא הי' מַתְנִין בְּדָבָר דל"ש אֲבָל בְּאִם בֶּאֱמֶת הֻוְצְרְכוּ לְהַפְרִישׁ אֲחֵרִי' אַמַּאי לֹא עָשׂוּ תַּקָּנָה מִבְּלִי לְהָבִיא קָדָשִׁים לְבֵית הַפְּסוּל וְאַף אִם נִדְחוֹק בְּזֶה לוֹמַר דְּרַב כִּיחִידָאִי ס"ל דְּהַיְיְנוּ כר"ש דס"ל הָתָם אֵין נִפְדִּין תְּמִימִין אַכַּתִּי וּמַה יַּעֲנֶה בְּהַךְ דְּפָסַק הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בפ"ד מֵהִלְכוֹת שְׁקָלִים כר"י דְּנִפְדִּין תְּמִימִין וּבְהַךְ פָּסַק כְּרַב בְּפֶרֶק ה' מֵהִלְכוֹת עֲבוֹדַת יוה"כ דְּהַשֵּׁנִי שֶׁבְּזוּג רִאשׁוֹן יִקְרַב וּפָסַק דְּרוֹעֶה

ועי"ש וְכָעֵת הַדָּבָר צָרִיךְ תַּלְמוּד בְּעֵינַי וְאִם יהי' רָצוֹן כת"ר לַהֲשִׁיבֵנִי אֶעֱנְדֵם עֲטָרָה לְרֹאשֵׁי אַךְ חָלִילָה לְאִישׁ כְּמַנִּי לְהַעֲמִיס עַל כת"ר אִם יהי' הַדָּבָר לְטֹרַח לְפִי יָדַעְתִּי עוֹל הַצִּיבּוּר וְהַהוֹרָאָה עַל כת"ר: הֲלֹא כֹּה דִּבְרֵי יְדִידוֹ ד"ש ומוכָן לְשָׁרְתוֹ הַצָּעִיר שְׁמוּאֵל זְיווִיל הַעֲלִיר מזאמאשטץ הַמַּעְתִּיר בְּעַד אֲדוֹנִי כת"ר נ"י אֲשֶׁר בְּיוֹם הַכִּסֵּא בְּחַיִּים וְשָׂנָה טוֹבָה יוּחַק בְּסֵפֶר וְעַל יְדִידוֹ הַכּוֹתֵב יהי' נָא שִׂינָיו פְּקוּחוֹת לְהַזְכִּירוֹ לְטוֹבָה בְּיָמִים הַנּוֹרָא' הַקָּדוֹשִׁים הבע"ל שְׁמוּאֵל בֶּן מִיגְדָּל שְׁאֵלָה יא לִכְבוֹד הָרַב בתו"י חָכָם הַשָּׁלֵם וְהַמֻּשְׁלָם חָרִיף וְשָׁנוּן כקש"ת מוה' לֵוִי קָאפֶּל מַאן אִישׁ הוֹרְוִויץ סָגָ"ל נ"י מזאומשטץ אוֹתִיּוֹתָיו הַטְּהוֹרִי' מְעֻלְּפֶת סְפִירִי' הֵאִירוּ מוּל עֵבֶר פָּנַי בְּמִידִי דְּאִיתֵי' בִּשְׁאֵלָה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה שמעכ"ת כְּבָר הֶחֱזִיק לְהוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן בְּמִצְוֹת תְּקִיעוֹת דְּמֻיָּשָׁב בכהכ"נ הַגְּדוֹלָה וְעַתָּה מִקָּרוֹב הוּא בָּחוּר מֵעָם הַקּוֹדֶשׁ אֲשֶׁר בְּמִשְׁכְּנוֹת יַעֲקֹב הקלוי"ז לְהוֹצִיאָם יְדֵי חוֹבָתָן בְּמִצְוֹת תְּקִיעוֹת דְּמֻעֲמָד שָׁעַל סֵדֶר הַבְּרָכוֹת וְנִסְתַּפֵּק מַר בְּעִנְיַן הַבְּרָכָה אִם הַהַלּוּךְ חָשׁוּב הֶפְסֵק בֵּין הַתְּקִיעוֹת (מִפְּאַת שִׁינּוּי מָקוֹם) וְעוֹד דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי הִלּוּךְ עִם הֶפְסֵק הַשְׁהָיָ' שֶׁבֵּינֵיהֶם שע"י צֵירוּף שְׁנֵיהֶם גַּם יַחַד יֵחָשֵׁב הֶפְסֵק וְהֶאֱרִיךְ בָּזֶה: תְּשׁוּבָה הִנֵּה מעכ"ת הבי' דִּבְרֵי הַטּוּר א"ח סי' תקפ"ה בְּמִי שֶׁבֵּירֵךְ וְלֹא יָכוֹל לְתָקְעַ שֶׁכָּל שֶׁהִשְׁנִי תּוֹקֵעַ בְּלֹא בְּרָכָה וְסִיֵּם הַטּוּר עָלָה וְכָתַב וְלָא הֲוָה בְּרָכָה לְבַטָּלָה כֵּינָן שֶׁהוּא יוֹצֵא בִּתְקִיעוֹת הַשֵּׁנִי וְכָתַב הב"י ע"ו דְּלָא דַּק דְּכֵינָן שֶׁהִשְׁנִי יוֹצֵא בִּבְרָכָתוֹ אעפ"י שֶׁלֹּא יָצָא הוּא בִּתְקִיעוֹת הַשֵּׁנִי כְּגוֹן שֶׁיָּצָא וְהָנָךְ לוֹ אוֹ שֶׁסָּתַם אָזְנָיו וְלֹא שָׁמַע הַתְּקִיעָה נָמֵי לָא הֲוָה בְּרָכָה לְבַטָּלָה עכ"ל (ר"ל כִּדְאִיתָא במס' ר"ה ס"פ רָאוּהוּ ב"ד דְּכָל בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת אעפ"י שֶׁיָּצָא מוֹצִיא וְיָכוֹל לְבָרֵךְ בְּשִׁבִיל לְהוֹצִיא חֵת חֲבֵירוֹ) וְאָמַר מַר עָלָהּ שֶׁדַּעַת הַטּוּר כתה"ד שֶׁהבי' הב"י שָׁם שֶׁכָּתַב דְּמִי שֶׁכְּבָר יָצָא וּבָא לְתָקְעַ לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ מִן הַדִּין לֹא יְבָרֵךְ הַתּוֹקֵעַ תְּלָא הַשּׁוֹמֵעַ אֲבָל אֵין נוֹהֲגִין כֵּן עכ"ל וּבִיאוּר טַעְמוֹ דס"ל דְּלָא נֶאֱמַר דְּבִרְכַּת הַמִּצְוֹת אָדָם נוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ אֶלָּא דַּוְקָא אִם הוּא עוֹשֶׂה ג"כ מַעֲשֶׂה הַמִּצְוָה וּכְדַעַת הג"א בְּשֵׁם הא"ז פ"ק דְּחֻלִּין הֶבִיאוֹ הב"י בי"ד סי' א' דְּאַלְּם לֹא יִשְׁחוֹט לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם הַבְּרָכָה וְאֵין הָאַחֵר הָעוֹמֵד עַל גַּבָּיו יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל הַשְׁחִיטָה אֲבָל שְׁנַיִם שֶׁשּׁוֹחֲטִין אֶחָד מְבָרֵךְ עַל שְׁנֵיהֶם וּדְלֹא כְּדַעַת הַטּוּר אַף בֶּאֱמֶת יֵשׁ לְחַלֵּק דִּשְׁחִיטָה הֲוָה כְּמוֹ בִּרְכַּת הַנֶּהֱנִין דְּאֵינוֹ מֻכְרָח לִשְׁחוֹט לֹא כֵן שְׁמִיעַת שׁוֹפָר עכ"פ אִם נֹאמַר דְּטַעַם התה"ד הוּא מִשּׁוּם כֵּן וס"ל דְּאֵין לְחַלֵּק בֵּין שְׁחִיטָה לִשְׁאָר דְּבָרִי' א"כ זֶה הַתּוֹקֵעַ שֶׁבֵּירֵךְ בְּשִׁבִיל הַצִּיבּוּר אִם לֹא יָצָא הוּא ג"כ אֵינוֹ מוֹעִיל וע"ז אָמַר הַטּוּר כֵּינָן שֶׁיּוֹצֵא בִּתְקִיעוֹת דְּהַשֵּׁנִי עכ"ד וְאַחַר הַמְּחִילָה מכ"ת כַּד נָיְיִם וְשָׂכַבאָמַר מַר לְהָא מִילְתָא דמ"ש דְּלָא נֶאֱמַר דְּבִרְכַּת הַמִּצְוֹת אָדָם מוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ אֶלָּא דַּוְקָא אִם הוּא עוֹשֶׂה ג"כ מַעֲשֶׂה הַמִּצְוֹת וְאִ תִּינַח בִּלְשׁוֹן הַטּוּר אֲבָל התה"ד אַיְירֵי בְּהֶדְיָ' שֶׁהַמְּבָרֵךְ הוּא תּוֹקֵעַ לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ הֲרֵי הוּא עוֹשֶׂה ג"כ מַעֲשֶׂה הַמִּצְוָה וְאִם מִפְּנֵי שֶׁכְּבָר יָצָא יד"ח לְעַצְמוֹ הָא בְּהֶדְיָ' אִיתָא בַּשַּׁ"ס ס"פ רָאוּהוּ ב"ד שֶׁכָּל בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת אעפ"י שֶׁיָּצָא מוֹצִיא וְתוּ מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא פִּרְכָא דְּבַשַּׁ"ס שָׁם מִשְׁמַע דאעפ"י שֶׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה הַמִּצְוָה יִפּוֹל לְבָרֵךְ הַשְׁבִּיל חֲבֵירוֹ דְּהָא אִיתָא הָתָם שֶׁיָּכוֹל לְבָרֵךְ עַל אֲכִילַת מַצָּה עִם בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא דְּיָדָהּ בִּשְׁבִיל הָאֲחֵרִים אעפ"י שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל מַצָּה עִמָּהֶם יעוי"ש וְדִבְרֵי הג"א בְּשֵׁם א"ו פ"ק דְּחֻלִּין הַנָּ"ל יִתְבָּאֵר בְּסָמוּךְ בעזי"ה וּמַה שֶּׁיֵּרָאֶה בְּעֵינַי בְּיִשּׁוּב לְשׁוֹן הַטּוּר שֶׁדְּבָרָיו מְיֻסָּדִים עפ"י דִּבְרֵי בה"ג שֶׁמֵּבִיא הַטּוּר גּוּפֵי' לְעֵיל סי' רע"ט ובב"י שָׁם בְּשֵׁם כַּלְבּוֹ מִשֵּׁם הריא"ו דְּהָא דְּאָמְרִי' בר"ה שָׁם שֶׁבַּל הַבְּרָכוֹת כֻּלָּן אעפ"י שֶׁיָּצָא

מוֹצִיא ה"מ לְהוֹצִיא אֶת שֶׁאֵינוֹ בָּקִי אֲבָל לֹא לְהוֹצִיא אֶת הַבָּקִי וְכֵן פָּסַק הש"ע שָׁם ס"ד יעו"ש [וְיֵרָאֶה לִי בְּטַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר כֵּיוָן דְּאָתֵינַן עֲלָהּ דְּיָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ מִטַּעַם עַרְבוּת וּלְעוֹלָם אֵין הֶעָרֵב מְחֻיָּב אֶלָּא כְּשֶׁאֵין לַלָּוֶה בְּמַה לְשַׁלֵּם הָא אִם יֵשׁ לַלָּוֶה נְכָסִים אֵין חִיּוּב עַל הֶעָרֵב וְאַמְּטוּ הָכִי כְּשֶׁהוּא בָּקִי וְיוֹדֵעַ לְבָרֵךְ אֵין חֲבֵירוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ דְּאֵין כָּאן עַרְבוּת וְכֵיוָן דְּהָאיְדָּנָא סְתָמָא כֵּוְלָן בְּקִיאֵי' וְיוֹדְעֵי' לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַשּׁוֹפָר וְעוֹד שֶׁמְּצוּיִם בְּיָדָם מַחֲזוֹרֵי' לָכֵן כָּתַב הַטּוּר שַׁפִּיר דְּלָא הֲוָה בְּרָכָה לְבַטָּלָה הוֹאִיל וְהוּא עַצְמוֹ יוֹצֵא בִּתְקִיעַת הַשֹּׁנִי הָא אִם לֹא הִ' יוֹצֵא בִּתְקִיעַת הַשֹּׁנִי כְּגוֹן שֶׁיָּצָא וְהָלַךְ לְחוּץ אוֹ שֶׁלֹּא שָׁמַע תְּקִיעַת הַשֹּׁנִי הֲוָה בְּרָכָה לְבַטָּלָה כֵּיוָן שֶׁהָאַחֵרֵי' יָדְעוּ לְבָרֵךְ בְּעַצְמָן לֹא הִ' יָכוֹל לְבָרֵךְ בַּשְּׁבִילָם אֶלָּא א"כ שֶׁיָּצָא גַּם הוּא עִמָּהֶם יד"ח בִּתְקִיעוֹת שׁוֹפָר וְזֶה פָּשׁוּט וּבָרוּר בְּכַוָּנַת הַטּוּר **(הגה"ה ועפי"ז יִתָּכֵן בְּעֵינַי לְיַיְשֵׁב דַּעַת בה"ג שֶׁהֵבִיאוּ רַשׁ"י וְהַתּוֹסָ' פ"ז דְּבָרָכוֹת דַּף מ"ח ע"א שֶׁכָּתַב דְּאֶחָד שֶׁאָכַל כַּזַּיִת אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֲחֵרִים שֶׁאָכְלוּ כְּדֵי שְׂבִיעָה דְּלָא אָתֵי דְּרַבָּנָן וּמַפִּיק דְּאוֹרַיְיתָא וְהִקְשׁוּ עָלָיו מִסֵּוּגְיָ' דְּהָתָם בְּעֻבְדָּא דְּיַנַּאי מַלְכָּא שֶׁיַּנַּאי וַחֲבֵרָיו וַדַּאי אָכְלוּ כְּדֵי שְׂבִיעָה וְאַפְּקִינְהוּ שִׁמְעוֹן ב"ש וְלֹא אָמַר דְּלִגְרָמֵי עֲבַד אֶלָּא מְשׁוּם דְּלָא אָכַל כְּזַיִת דָּגָן הָא אִילּוּ אָכַל כְּזַיִת דָּגָן שַׁפִּיר דָּמֵי דְּהוֹצִיא אֲחֵרִים שֶׁאָכְלוּ כְּדֵי שְׂבִיעָה יעיי"ש ולע"ד יִרְאֶה שֶׁבַּעַל ה"ג לְטַעְמֵי' אָזִיל דס"ל דְּכָל הַבְּרָכוֹת כְּשֶׁיָּצָא אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הַבָּקִי הַיּוֹדֵעַ לְבָרֵךְ וְעָלָה קָאָמַר דַּאֲפִי' אָכַל כְּזַיִת דָּגָן כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב לְבָרֵךְ מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ אֲחֵרִי' שֶׁאָכְלוּ כְּדֵי שְׂבִיעָה וְחִיּוּב בבהמ"ז מִדְּאוֹרַיְיתָא כֵּיוָן משא"כ בְּעוֹבָדָא דְּיַנַּאי מַלְכָּא שֶׁיַּנַּאי וַחֲבֵרָיו לֹא יָדְעוּ לְבָרֵךְ כִּדְאָמַר בְּהֶדְיָא מַאן יָהֵיב לַן גַּבְרָא דְּמָבָרֵךְ לַן לָכֵן הִ' יָכוֹל שִׁמְעוֹן ב"ש לְהוֹצִיא אעפ"י שֶׁאָכְלוּ כְּדֵי שְׂבִיעָה מִדִּין עַרְבוּת דְּכָל הַבְּרָכוֹת אעפ"י שֶׁיָּצָא מוֹצִיא אֶת שֶׁאֵינוֹ בָּקִי אֲבָל לֹא הַבָּקִי וְלָא דָּמֵי לְהָא דְּבָקִי אֵינוֹ מְבָרֵךְ לְאָבִיו שֶׁאָכַל כְּדֵי שְׂבִיעָ' אעפ"י שֶׁאֵין הָאָב יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ מְשׁוּם שֶׁהַקָּטָן אֵינִי מְחַיֵּיב בַּדָּבָר כְּלָל וְלֹא שַׁיְיךְ עַרְבוּ' כמ"ש הַתּוֹסָ' שָׁם:)** וְאַחֲרֵי כּוֹתְבִי זֹאת נִזְכַּרְתִּי לְעַיֵּין בב"ח וּמָצָאתִי שֶׁהוּא מְיַיְשֵׁב ג"כ דִּבְרֵי הַטּוּר כֵּן שלי"ת שֶׁזָּכִיתִי בָּהּ תְּחִלָּה לְכַוֵּון לְדַעַת הָרַב ז"ל בָּזֶה בְּעֶזְרָתוֹ ית"ש וְזֶהוּ ג"כ טַעְמוֹ שֶׁל התה"ד דִּלְעֵיל שֶׁכָּתַב דְּמִי שֶׁכְּבָר יָצָא יד"ח בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר וּבָא לְתָקְעַ לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ שֶׁמִּן הַדִּין לֹא יְבָרֵךְ הַתּוֹקֵעַ אֶלָּא הַשּׁוֹמֵעַ כֵּיוָן שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ הוּא בָּקִי וְיָכוֹל לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ וְסֵיְים שֶׁאֵין נוֹהֲגִין כֵּן וְיִרְאֶה לְיַיְשֵׁב הַמִּנְהָג גַּם לְדַעַת בה"ג וְכִלְבּוֹ בְּשֵׁם רִיאַ"ז הַנָּ"ל דס"ל שֶׁמִּי שֶׁיָּצָא כְּבָר אֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִיל אַחֵר הַבָּקִי וְיוֹדֵעַ לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ זֶהוּ דַּוְוקָא כְּשֶׁאֵין הַמְבָרֵךְ עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה אֶלָּא הַבְּרָכָה לְבַד וְהַשּׁוֹמֵעַ עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה אֲבָל אִם אֵין הַשּׁוֹמֵעַ יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה וְצָרִיךְ הָאַחֵר לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוָה וּלְכַוֵּון וּלְהוֹצִיאוֹ יָכוֹל הוּא לְבָרֵךְ ג"כ דְּכֵיוָן שֶׁהוּא עוֹשֶׂה מִצְוָה לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ בִּתְקִיעָתוֹ הוּא יְבָרֵךְ וְיוֹצִיאֶנּוּ ג"כ בִּבְרָכָתוֹ [וְלָכֵן גַּם התה"ד סי' ק"מ לָא אָתֵי עֲלָהּ מִדִּין גָּמוּר אֶלָּא מִטַּעַם אַחֵר יעוי"ש] אוּלָם בְּנִדּוֹן הַטּוּר שֶׁאֵין הַמְבָרֵךְ יָכוֹל לְתָקְעַ אִם לֹא הִ' יוֹצֵא בִּתְקִיעוֹת הַשֹּׁנִי הִ' בִּרְכָתוֹ לְבַטָּלָה כֵּיוָן שֶׁאֵין הַמְבָרֵךְ עוֹשֶׂה מִצְוָה וְהַשּׁוֹמְעֵי' בְּקִיאֵי' וְיכוֹלִין לְבָרֵךְ בְּעַצְמָן וּבְהָכִי נִיחָא מַה שֶּׁרָמַז הַטּוּר דִּינוֹ שֶׁל בה"ג וְהַכִּלְבּוֹ דְּלְעֵיל בְּכָאן וְלֹא כָּתְבוּ אֶצֶל כָּל הַתּוֹקְעִין לְהוֹצִיא אֲחֵרִים יד"ח שֶׁאִם כְּבָר יָצְאוּ הַתּוֹקְעִין לְעַצְמָן לֹא יְבָרְכוּ מְשׁוּם דְּכֹל שֶׁהַמְבָרֵךְ עוֹשֶׂה הַמִּצְוָה אעפ"י שֶׁכְּבָר יָצָא יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִיל לְהוֹצִיא אֲחֵרִי' כְּפִי הַמִּנְהָג שֶׁהֵבִיא בתה"ד מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּנִדּוֹן זֶה דְּאִיְירִי בי' הַטּוּר הַשְׁתָּא בְּמִי שֶׁבְּיָרֵךְ וְלֹא יָכוֹל לְתָקְעַ [וְעַיֵּין בטוש"ע סִימָן קצ"ו]: ועפי"ז יִתָּכֵן

לְכַוֵּן ג"כ דִּבְרֵי הַג"א פ"ק דְּחֻלִּין בְּשֵׁם א"ז דְּלְעֵיל וְזֶה לְשׁוֹנוֹ הָאֹכֵל וְהַעֲרוּ' לֹא יִשְׁחֲטוּ לְכַתְּחִלָּה מִפְּנֵי שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְבָרֵךְ כְּדִתְנַן פ"ק דִּתְרוּמוֹת חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרֹמוּ וכו' הָאֹכֵם וְהֶעָרוֹם וכו' וּמְפָרֵשׁ בַּיְרוּשַׁלְמִי דְּאֹכֵם וְעָרוֹם מְשׁוּם בְּרָכָה וְאֵין אַחֵר הָעוֹמֵד עַל גַּבָּיו יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל הַשְּׁחִי' אֲבָל שְׁנַיִם שׁוֹחֲטִין אֶחָד מְבָרֵךְ עַל שְׁנֵיהֶ' [ר"ל כְּשֶׁאֵינָן אַלְמִי'] מִיהוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם הוּא הַדִּין אִלֵּם אִם יוֹצֵא בִּבְרָכַ' אַחֵר כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶ' שׁוֹחֲטִין הוֹאִיל וְאֵין אִלֵּם עַצְמוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ עכ"ל וְהָרֹא"ש וְהַטּוּר כָּתְבוּ דְּאִלֵּם שׁוֹחֵט לְכַתְּחִלָּה אִם אַחֵר מְבָרֵךְ וְכָתַב הב"י דס"ל דְּמַתְנִי' דְּתְרוּמוֹת אַיְירֵי בְּאֵין אַחֵר לְבָרֵךְ בְּשִׁבְילוֹ וְתַקְּנָתָא לָא קָתָנֵי אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ אַחֵר לְבָרֵךְ בְּשִׁבְילוֹ שׁוֹחֵט לְכַתְּחִלָּה וּמְשַׁמֵּט מִדִּבְרֵי הב"י דִּלְדִבְרֵי הא"ז א"ש בל"ז דְּבֶאֱמֶת לָא מְהַנֵּי תַּקְּנָתָא לְבָרֵךְ אַחַר בְּשִׁבְילוֹ ואע"ג דְּמְסַפְּקָא לי' בְּאִם הָאַחֵר תּוֹרֵם כְּמוֹ כֵּן שְׁיוּכַל לְבָרֵךְ בְּשִׁבְילוֹ בְּהָא יֵשׁ לוֹמַר דְּמַתְנִיתִין לָא אַיְירֵי אֶלָּא בִּתְרוּ' הָאֹכֵם לְבַד וְלֹא בִּשְׁנַיִם הַתּוֹרְמִין (וְכֵן צ"ל לְהט"ז) **(הגה"ה וְרָאִיתִי לְהפמ"ג בְּמִשְׁבְּצוֹת זַהָב אוֹת י"ז שֶׁהִקְשָׁה עַל הב"י בְּזֶה מֵהָא דְּכָתַב הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָה פ"א דִּתְרוּמוֹת אַהָא דְּתָנַן חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרֹמוּ וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה הָאֹכֵם וְהַשִּׁכּוֹר וכו' לֹא יִתְרֹמוּ וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמַת דְּמֵה שֶׁכָּפַל הַתַּנָּא הָעִנְיָן שֶׁלֹּא יִתְרוֹמוּ חִזּוּק לִדְבָרָיו שֶׁלֹּא יִתְרֹם אֶחָד מֵהֶן לְכַתְּחִלָּה בְּשׁוּם פָּנִים שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ כֵּינָן שֶׁתְּרוּמָתָן תְּרוּמָה יָקֵל בְּזֶה הַשִּׁיעוּר וְיִתְרֹם לְכַתְּחִלָּה בְּשׁוּם פָּנִים זֶה כָּפַל דְּבָרָיו לְחַזֵּק הָעֵנָק שֶׁלֹּא יִתְרֹם לְכַתְּחִ' בְּשׁוּם פָּנִים עכ"ל וְלָשׁוֹן זֶה יוֹרֶה דְּהָנֵי חֲמִשָּׁה בְּשׁוּם פָּנִים אֵין לָהֶם תַּקָּנָה לִשְׁחוֹט לְכַתְּחִלָּה ולע"ד מֵהָא לָא תַּבְרָא דְּאַדְּרַבָּה לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שָׁם אֵינוֹ מוֹרֶה ע"ז כְּלָל מִדְּכָתַ' שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּ כֵּינָן שֶׁתְּרוּמָתָן תרו' יָקֵל בְּזֶה הַשִּׁיעוּר וכו' וְאִם אִיתָא דר"ל שֶׁלֹּא יוֹעִיל מַה שֶּׁמְּבָרֵךְ הָאַחֵר בִּשְׁבִילָם מַה עְנְיָן זֶה לְהָא דְּבְדִיעֲבַד תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה בְּלֹא בְּרָכָה הָא לָאו מִשּׁוּם קָוְלָא הֲוָה אָתֵינַן עֲלָהּ שֶׁיּוֹעִיל בִּרְכַּת הָאַחֵר אֶלָּא מֵעִיקַּר הַדִּין דַּהֲוָה ס"ד דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה כְּמוֹ בְּכָל בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת אֶלָּא וַדַּאי פָּשׁוּט דְּכַוָּנַת הָרַמְבַּ"ם לוֹמַר שֶׁלֹּא יָקֵל לְכַתְּחִלָּה לִתְרֹם בְּלֹא בְּרָכָה כְּלָל בְּמָקוֹם צוֹרֶךְ אוֹ שְׁעַת הַדְּחָק שֶׁאֵין אַחֵר וְאִיכָּא שִׁיהוּי מִצְוָה דִּבְעָלְמָא חֲשִׁיב כה"ג כְּמוֹ דִּיעֲבַד אַמְּטוּ הָכִי אֲמוּר רַבָּנָן בִּכְפִילָא דְּלָא יִתְרוֹמוּ בְּשׁוּם פָּנִים אפי' בְּמָקוֹם צוֹרֶךְ אוֹ שְׁעַת הַדְּחָק וּבְזֶה מְיֻשָּׁב ג"כ קֻוּשְׁיַת התוי"ט שָׁם שֶׁהִקְשָׁה דְּאַמַּאי לָא קָתָנֵי בַּהֲדַיְיהוּ גַּם הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ דְּתְנַן לְעֵיל בַּמִּשְׁנָה ב' שֶׁאֵינוֹ תּוֹרֵם לְכַתְּחִ' מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה לְפִי מַה שֶּׁבֵּיאַרְנוּ א"ש דִּבְהָנֵי אפי' בְּמָקוֹם צוֹרֶךְ אוֹ שְׁעַת הַדְּחָק אֵין תּוֹרְמִין בְּלֹא בְּרָכָה כְּלָל משא"כ בְּמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ דקיימל"ן בפ"ב דִּבְרָכוֹת ד' ט"ו שֶׁבְּדִיעֲבַד בִּרְכָתוֹ בְּרָכָה אעפ"י שֶׁאֵינוֹ מַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו יָכוֹל לִתְרֹם וּלְבָרֵךְ בְּמָקוֹם צוֹרֶךְ אוֹ שְׁעַת הַדְּחָק כֵּינָן שֶׁבְּדִיעֲ' בִּרְכָתוֹ בְּרָכָה ג"כ אַמְּטוּ הָכִי לָא קָתָנֵי לְהָא דְּמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ בַּהֲדֵי הָנָךְ חֲמִשָּׁה דְּאַכָּפֵל וְתָנֵי בְּהוּ דְּלָא יִתְרוֹמוּ אפי' בְּשְׁעַת הַדְּחָק כַּנַ"ל אוֹ יֹאמַר דְּיֵשׁ לְהָבִין עוֹד דְּהָא תִּינַח בְּהָא דְּאַכָּפֵל וְתָנֵי שֶׁלֹּא יִתְרוֹמוּ אֲבָל אַמַּאי אַכָּפֵל וְתָנֵי ג"כ לְהָא דְּאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה פְּעָמִים בְּרִישָׁא וּבְסֵיפָא.

וְיֵרָאֶה לע"ד דְּהֲוָצְרַךְ לְזֶה בְּשִׁבִיל שִׁכּוֹר וְסוּמָא שפי' הָרַב הַטַּעַם מִשּׁוּם שֶׁאֵין יוֹדְעִי' לְבָרֵר מִן הַיָּפָה וְאֵין בְּעֵינְךָ שֶׁיִּהְא הַתּוֹרֵם בּוֹרֵר וְתוֹרֵם מִן הַיָּפָה דִּכְתִיב אֶת כָּל חֶלְבּוֹ וכו')** וְהִקְשָׁה בט"ז עַל דִּבְרֵי הא"ז לָמָּה לֹא יוּכַל הָאַחֵר לְבָרֵךְ בְּשִׁבִילוֹ הָא קיימל"ן בְּכָל בִּרְכוֹ' הַמִּצְוֹת אעפ"י שֶׁיָּצָא מוֹצִיא אוּלַם לִדְרָכֵינוּ יִתָּכֵן דס"ל כְּדַעַת בה"ג הַנַּ"ל דְּהָא דְּכָל הַבְּרָכוֹת אעפ"י שֶׁיָּצָא מוֹצִיא הוּא דַּוְקָא לְשֶׁאֵינוֹ בָּקִי אֲבָל לֹא לְהוֹצִיא אֶת הַבָּקִי

והא"ז קָאֵי לְהָדְיָא אַמִּי שֶׁאֵינוֹ אֹכֶל שֶׁשּׁוֹחֵט שֶׁאֵין הָאַחֵר הָעוֹמֵד עַל גַּבָּיו יָכוֹל לְבָרֵךְ עַל הַשְּׁחִיטָה בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹחֵט הַמְּוַמְּחָה הַיּוֹדֵעַ לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ דְּרוֹב מְצוּיִין אֵצֶל שְׁחִיטָה מְוֻמְחִי' הֵן וְיוֹדְעִי' לְבָרֵךְ בְּרָכָה הַשְּׁחִיטָה לָכֵן אֵין הָאֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיאוֹ אִם אֵינוֹ שׁוֹחֵט ג"כ אֲבָל שְׁנַיִם שׁוֹחֲטִין וְאֶחָד מְבָרֵךְ עַל שְׁנֵיהֶם אעפ"י שֶׁהַשֵּׁנִי יוֹדֵעַ ב"כ לְבָרֵךְ כִּדְאִיתָא בַּתּוֹסֶפְתָּא דִּבְרָכוֹת הֵבִיאָה הָרֹא"ש פֶּרֶק קַמָּא דִּפְסָחִים עֲשָׂרָה שֶׁעוֹשִׂים מִצְוָה אַחַת אֶחָד מְבָרֵךְ לְכֻלָּם ומ"ש בְּרֵישָׁא דְּאִלֵּם.

לֹא יִשְׁחוֹט מִשּׁוּם הַבְּרָכָה הוּא מִטַּעַם דְּמְסַפְּקָא לי' בָּתַר הָכִי גַּבֵּי אַלֵּם אפי' בְּשֶׁשָּׁנִים שׁוֹחֲטִין אִם יוּכַל הָאֶחָד לְבָרֵךְ בִּשְׁבִיל הָאִלֵּם הוֹאִיל שֶׁאֵין הָאִלֵּם עַצְמוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ דִּדְלְמָא הָא דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אפי' כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ הוּא מִשּׁוּם דעכ"פ יָכוֹל לַעֲנוֹת אַחַר הַמְבָרֵךְ מַה שֶּׁאּוֹמֵר מִלָּה בְּמִלָּה כִּדְאִי' פ"ג דְּסֻכָּה דַּף ל"א) וְכָל הָרָאוּי לְבִילָּה אֵין בִּילָּה מְעַכֶּבֶת בּוֹ אֲבָל בְּאַלֵּם שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲנוֹת לָא הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וּכְמוֹ שֶׁמְּחַלֵּק ר"ת ז"ל בֵּין אַלֵּם לְאַחֵר לְעִנְיַן עִדּוּ' מִפִּי הַכְּתָב בח"מ סי' כ"א אוֹ דִּלְמָא בְּאַלֵּם נָמֵי הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וְהָא דְּתָנַן הָאִלֵּם לֹא יִתְרוֹם אַיְירֵי כְּשֶׁאֵין אַחֵר מְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ וּמַתְנִיתִי' לָא תָּנֵי תַּקַּנְתָּא כמ"ש הב"י לְדַעַת הָרֹא"שׁ וְלֹא הבי' הַיְרוּשַׁלְמִי אֶלָּא לִלְמֹד מִשָּׁם הָא דְּבִשְׁבִיל חֶסְרוֹן הַבְּרָכָה אָסוּר לִשְׁחוֹט לְכַתְּחִ' אֲבָל בְּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ דְּנַדַּאי שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה גַּם הוּא יוֹדֶה שֶׁיָּכוֹל הָאַחֵר לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כְּמוֹ בִּשְׁאָר בְּרָכוֹת הַמִּצְוֹת וְהָא דְּאָמַר לְעֵיל וְאֵין הָאַחֵר הָעוֹמֵד עַל גַּבָּיו יָכוֹל לְבָרֵךְ הַיְינוּ בְּסְתָם שׁוֹחֵט שֶׁיּוֹדֵעַ לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ וּכְדַעַת בה"ג וְהַכִּלְבּוֹ דִּלְעֵיל וְגַם הָרֹא"ש וְהַטּוּר יוֹדוּ בָּזֶה וְלֹא הִתִּירוּ לְאַחֵר לְבָרֵךְ אֶלָּא בְּאִלֵּם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ דִּפְשִׁיטָא לְהוּ שֶׁגַּם בְּאַלֵּם נָמֵי הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אֲבָל לֹא בְּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ וא"ש:
אִיבָּרָא שֶׁלְּכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק מִלְּשׁוֹן הא"ז שֶׁכָּתַב מִיהוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם ה"ה אַלֵּם אִם יוֹצֵא בְּבִרְכַּת הָאַחֵר כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִין וכו' וְלָא קָאָמַר אפי' כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִין תִּשְׁמַע דְּכְשֶׁאֵין שְׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִים פְּשִׁיטָא לי' גַּבֵּי אַלֵּם נָמֵי שֶׁאֵין הָאַחֵר יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כְּמוֹ בְּשֶׁאֵינוֹ אַלֵּם אפי"ת שֶׁגַּם בְּאַלֵּם הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וְלֹא אִכְפַּת לָן בְּמַה שֶּׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ וא"כ קָשֶׁה מַאי שְׁנָא מִשְּׁאָר בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת שֶׁיָּכוֹל הָאֶחָד לְהוֹצִיא בִּבְרָכָתוֹ אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי אוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ וְהִנֵּה הַבַּ"ח וְהַשָּׁ"ךְ כָּתְבוּ דִּשְׁחִיטָה לָא דמי' לְבִרְכַּת הַמִּצְוֹת אֶלָּא לְבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין שֶׁאֵין הָאֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ חוֹבָה דְּלָא לִיתְהֲנֵי וְלָא לְבָרֵךְ וְהָכִי נָמֵי לֹא לִשְׁחוֹט וְלָא לִבְרִיךְ אוּלָם קָשֶׁה הָא תִּינַח שְׁחִיטָה אֲבָל תְּרוּמָה הָא כָּתַב הט"ז שֶׁמִּצְוַת הַפְרָשָׁה חוֹבָה עָלָיו אפי' אִם אֵינוֹ רוֹצֶה לֶאֱכֹל מִן הַתְּבוּאָה עַדַיִן ע"ש ועי'**(וְהַשְׁתָּא אִיכָּא הָכָא תְּרֵי גַּוְונֵי דִּיעֲבַד הָאֶחָד בְּשֶׁעָבַר וְתָרַם וְאֵירֵע הַדָּבָר שֶׁתָּרַם כֹּהֵן מִן הַיָּפָה אֶלָּא שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים וְאִידָךְ כְּשֶׁעָבַר וְתָרַם שֶׁלֹּא כֹּהֵן מִן הָרַע עַל הַיָּפָה דקיימל"ן שֶׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה אַמְּטוּ הָכִי אַכֻּפָּל וְתָנֵי שֶׁאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אפי' כְּשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ הוּא מִשּׁוּם דעכ"פ יָכוֹל לַעֲנוֹת אַחַר הַמְבָרֵךְ מַה שֶּׁאּוֹמֵר מִלָּה בְּמִלָּה כִּדְאִי' פ"ג דְּסֻכָּה דַּף ל"א) וְכָל הָרָאוּי לְבִילָּה אֵין בִּילָּה מְעַכֶּבֶת בּוֹ אֲבָל בְּאַלֵּם שֶׁאֵין יָכוֹל לַעֲנוֹת לָא הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וּכְמוֹ שֶׁמְּחַלֵּק ר"ת ז"ל בֵּין אַלֵּם לְאַחֵר לְעִנְיַן עִדּוּ' מִפִּי הַכְּתָב בח"מ סי' כ"א אוֹ דִּלְמָא בְּאַלֵּם נָמֵי הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וְהָא דְּתָנַן הָאִלֵּם לֹא יִתְרוֹם אַיְירֵי כְּשֶׁאֵין אַחֵר מְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ וּמַתְנִיתִי' לָא תָּנֵי תַּקַּנְתָּא כמ"ש הב"י לְדַעַת הָרֹא"שׁ וְלֹא הבי' הַיְרוּשַׁלְמִי אֶלָּא לִלְמֹד מִשָּׁם הָא דְּבִשְׁבִיל חֶסְרוֹן הַבְּרָכָה אָסוּר לִשְׁחוֹט לְכַתְּחִ' אֲבָל בְּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ דְּנַדַּאי שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה גַּם הוּא יוֹדֶה שֶׁיָּכוֹל הָאַחֵר לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כְּמוֹ בִּשְׁאָר בְּרָכוֹת הַמִּצְוֹת וְהָא דְּאָמַר לְעֵיל וְאֵין הָאַחֵר הָעוֹמֵד עַל גַּבָּיו יָכוֹל לְבָרֵךְ הַיְינוּ בְּסְתָם שׁוֹחֵט שֶׁיּוֹדֵעַ לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ וּכְדַעַת בה"ג וְהַכִּלְבּוֹ דִּלְעֵיל וְגַם הָרֹא"ש וְהַטּוּר יוֹדוּ בָּזֶה וְלֹא הִתִּירוּ לְאַחֵר לְבָרֵךְ אֶלָּא בְּאִלֵּם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ דִּפְשִׁיטָא לְהוּ שֶׁגַּם בְּאַלֵּם נָמֵי הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אֲבָל לֹא בְּמִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ וא"ש:
אִיבָּרָא שֶׁלְּכְאוֹרָה יֵשׁ לְדַקְדֵּק מִלְּשׁוֹן הא"ז שֶׁכָּתַב מִיהוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם ה"ה אַלֵּם אִם יוֹצֵא בְּבִרְכַּת הָאַחֵר כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִין וכו' וְלָא קָאָמַר אפי' כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִין תִּשְׁמַע דְּכְשֶׁאֵין שְׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִים פְּשִׁיטָא לי' גַּבֵּי אַלֵּם נָמֵי שֶׁאֵין הָאַחֵר יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כְּמוֹ בְּשֶׁאֵינוֹ אַלֵּם אפי"ת שֶׁגַּם בְּאַלֵּם הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה וְלֹא אִכְפַּת לָן בְּמַה שֶּׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ בְּעַצְמוֹ וא"כ קָשֶׁה מַאי שְׁנָא מִשְּׁאָר בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת שֶׁיָּכוֹל הָאֶחָד לְהוֹצִיא בִּבְרָכָתוֹ אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ בָּקִי אוֹ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ וְהִנֵּה הַבַּ"ח וְהַשָּׁ"ךְ כָּתְבוּ דִּשְׁחִיטָה לָא דמי' לְבִרְכַּת הַמִּצְוֹת אֶלָּא לְבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין שֶׁאֵין הָאֶחָד יָכוֹל לְהוֹצִיא אֶת חֲבֵירוֹ מִשּׁוּם דְּאֵינוֹ חוֹבָה דְּלָא לִיתְהֲנֵי וְלָא לְבָרֵךְ וְהָכִי נָמֵי לֹא לִשְׁחוֹט וְלָא לִבְרִיךְ אוּלָם קָשֶׁה הָא תִּינַח שְׁחִיטָה אֲבָל תְּרוּמָה הָא כָּתַב הט"ז שֶׁמִּצְוַת הַפְרָשָׁה חוֹבָה עָלָיו אפי' אִם אֵינוֹ רוֹצֶה לֶאֱכֹל מִן הַתְּבוּאָה עַדַיִן ע"ש ועי'**(וְהַשְׁתָּא אִיכָּא הָכָא תְּרֵי גַּוְונֵי דִּיעֲבַד הָאֶחָד בְּשֶׁעָבַר וְתָרַם וְאֵירֵע הַדָּבָר שֶׁתָּרַם כֹּהֵן מִן הַיָּפָה אֶלָּא שֶׁעָבַר עַל דִּבְרֵי חֲכָמִים וְאִידָךְ כְּשֶׁעָבַר וְתָרַם שֶׁלֹּא כֹּהֵן מִן הָרַע עַל הַיָּפָה דקיימל"ן שֶׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה אַמְּטוּ הָכִי אַכֻּפָּל וְתָנֵי שֶׁאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה אַחֲרֵי גַּוְונֵי דִּיעֲבַד הַלָּלוּ לְהוֹרוֹ' שֶׁבֵּין שֶׁתָּרְמוּ כֹּהֵן וּבֵין שֶׁתָּרְמוּ שֶׁלֹּא כֹּהֵן אֶלָּא מִן הָרַע עַל הַיָּפָה נָמֵי תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה שֶׁלֹּא נִטְעָה לוֹמַר דְּאַיְירֵי שעכ"פ תָּרְמוּ כֹּהֵן הָא אִם תָּרְמוּ שֶׁלֹּא כֹּהֵן מִן הָרַע עַל הַיָּפָה לֹא הָיָה תְּרוּמָה קמ"ל ואע"ג דְּתָנַן בְּהֶדְיָא בספ"ב שֶׁהַתּוֹרֵם מִן הָרַע עַל הַיָּפָה תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה הָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' בְּרֵישׁ בְּרָכוֹת נָמֵי כָּתַב דְּרַגִילוּת שֶׁל מִשְׁנָיוֹת לְאַשְׁמוֹעִינַן בְּקִיצּוּר אַף לְמַה שֶּׁמְּפוֹרָשׁ כְּבָר עַיֵּין שָׁם כַּנַ"ל וְאַמְּטִי הָכִי הָרַמְבַּ"ם נָמֵי כָּתַב שֶׁכֵּיוָן שֶׁבְּדִיעֲבַד תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה בְּכָל עִנְיָן ס"ד לְהָקֵל גַּם לְכַתְּחִילָּה בְּמָקוֹם צוֹרֶךְ אוֹ בְּעִנְיַן שִׁיעוּר הַשְׁכָּרוּת וְכַדּוֹמֶה וּמַשְׁוֶה דְּאִיכָּא תְּרֵי צַדְדֵי לְקֻלָּא

דְּשָׁמָא יִתְרֹם כַּהוֹגֶן מִן הַיָּפָה וְגַם אִם לֹא יְכַוֵּן בָּזֶה נָמֵי תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה בְּדִיעֲבַד מש"ה אַכָּפֶל וְתָנֵי דְּלָא יִתְרֹמוּ בְּשׁוּם פָּנִים לְכַתְּחִלָּה אפי' כְּשֶׁיָּבֹא לִידֵי שִׁיהוּי מְצָוָה אֲבָל מִתַּקָּנְתָּא דְּאַחַר יְבָרֵךְ לָא אַיְירֵי כְּלָל כַּנַ"ל:)** בפ"ק דר"ה ד' ד' תוס' ד"ה וּמַעֲשְׂרוֹת לְחַד שְׁנוּיָא עוֹבֵר בַּל תְּאַחֵר עַל הַפְּרָשַׁת תְּרוּמָה דְּמַעֲשֵׂר [וְהָא דְּאִיתָא בפ' הַנִּזָּקִין דַּף נ"ב דְּאַפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יְתוֹמִי' תּוֹרֵם וּמְעַשֵּׂר לְהַאֲכִיל אֲבָל לֹא לְהַנִּיחַ הַיְינוּ מִשּׁוּם דְּלָא נַעֲשָׂה שָׁלִיחַ הַיְתוֹמִים בָּמָה שֶׁאֵינוֹ לְצוֹרֶךְ פַּרְנָסָתָם לָכֵן אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַפְרִישׁ כמ"ש הַשָּׁ"ךְ בסי' של"א וא"כ עֲדַיִן קָשֶׁה אַהָא דְּתָנַן הָאִלֵּם וְהֶעָרוֹם לֹא יְתָרְמוּ מִשּׁוּם הַבְּרָכָה אַמַּאי לֹא יְבָרֵךְ אַחַר בִּשְׁבִילוֹ כְּמוֹ בִּשְׁאָר כָּל בְּרָכוֹת הַמִּצְוֹת וּמַה שתי' הב"י דְּמַתְנִיתִין לָא תָּנֵי תַּקָּנְתָּא דָּחָה הט"ו מִדְּקָתָנֵי אִלֵּם וְעָרוֹם מַשְׁמַע דְּוֶמְיָ' דְּעָרוּם דְּלִית לי' תַּקָּנְתָּא: לָכֵן עֲדַיִן אֲנִי חוֹזֵר למ"ש לְמַעְלָה בְּיִשּׁוּב קֻוּשְׁיָ' זוֹ **(הגה"ה וְלִכְאוֹרָה גַּם לְמַה שתי' הט"ז דְּשָׁאנִי תְּרוּמָה וּשְׁחִיטָה דְּאָפְשָׁר לַעֲשׂוֹת ע"י אַחֵר לָכֵן אוֹתוֹ שֶׁיַּעֲשֶׂה הַמִּצְוָה יְבָרֵךְ וְלֹא נֶחֱלַק הַמִּצְוָה לָזֶה וְהַבְּרָכָה לָזֶה מ"מ כְּשֶׁשְּׁנַיִם שׁוֹחֲטִין אוֹ תּוֹרְמִין אֶחָד מְבָרֵךְ לִשְׁנֵיהֶם כמ"ש הא"ז בְּהֶדְיָא גַּבֵּי שחי' וה"ה וּתְרוּמָה דְּהָא הא"ז אֵינוֹ מְחַלֵּק בֵּין שְׁחִיטָה לִתְרוּמָה וְתַדַּע דְּהָא בְּדִיקַת חָמֵץ נָמֵי אָפְשָׁר ע"י שָׁלִיחַ וְאֵינָהּ בִּרְכַּת הַשָּׁבַח וְאַפ"ה כְּשֶׁשְּׁנַיִם בּוֹדְקִין אֶחָד מְבָרֵךְ לִשְׁנֵיהֶם כִּדְאִי' בסי' תל"ב וא"כ הָא אֲפַתִּי אֵיכָא תַּקָּנְתָּא כְּשֶׁיִּתְרֹם אַחֵר וִיבָרֵךְ גַּם בַּשְּׁבִילוֹ וצ"ל דְּמַתְנִיתִי' לָא אַיְירֵי אֶלָּא בִּתְרוּמַת הָאִלֵּם לְחוּד דְּבָהָא הָוֶה וֶמְיָ' דְּעָרוּם וְלֹא בְּשִׁנַּיִם הַתּוֹרְמִין כַּנַ"ל ומ"מ צ"ע לְפִי דְּבָרָיו דְּלָא נֶחֱלַק הַמִּצְוָה לָזֶה וְהַבְּרָכָה לָזֶה א"כ גַּם בִּשְׁנַיִם הַתּוֹרְמִין אַמַּאי נֶחֱלַק הַמִּצְוָה לָזֶה בְּלֹא בְּרָכָה יִתְרֹם הַמְבָרֵךְ אֶת הַכֹּל: וּבְצִירוּף מַה שֶּׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק עוֹד לְפוּם מַאי דְּמָסְפְּקָא לי' להא"ז לוֹמַר שֶׁהָאִלֵּם יוֹצֵא בִּבְרָכַת הָאַחֵר כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִין אעפ"י שֶׁהָאִלֵּם עַצְמוֹ יָכוֹל לְבָרֵךְ וכ"ש לְהָרֹא"ש וְהַטּוּר דְּפְשִׁיטָא לְהוּ דְּגַם בְּאִלֵּם הָוֶה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה לָמָּה נָקַט הַתַּנָּא אִלֵּם עֲדִיפָא מִינַּי' הו"ל לְמַתְנִי' מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ שֶׁלֹּא יִתְרֹם וה"ה וכ"ש אִלֵּם וּמַאי שְׁנָא אִלֵּם דְּנָקַט וְאֵין לוֹמַר דְּאָתֵי לְאַשְׁמוֹעִי' דְּבְדִיעֲבַד תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה אפי' בְּאִלֵּם דְּלֹא נִטְעָה לוֹמַר דְּבָאִלֵּם אפי' בְּדִיעֲבַד אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה הָא לֵיתָא דְּתַמֵּי תַּיְתֵי הָא בַּהֲדָרֵי' תְּנַן לְעֵיל דחר' שֶׁדִּבְּרוּ בּוֹ חֲכָמִים שֶׁאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה הוּא כְּשֶׁאֵינוֹ מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הָא שׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וא"כ לָא נָקַט אִלֵּם הָכָא אֶלָּא לְאַשְׁמוֹעִי' דְּלֹא יִתְרֹם לְכַתְּחִ' מִשּׁוּם הַבְּרָכָה וְכֵיוָן שֶׁאֵין הַמְּנִיעָה אֶלָּא מִשּׁוּם הַבְּרָכָה מַאי שְׁנָא דְּנָקַט אִלֵּם וְלֹא בָּרִיא שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ אִם לַח מִשּׁוּם דְּאִלֵּם גָּרַע טְפֵי שֶׁאֵין הָאַחֵר יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲנוֹת לָא הָוֶה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה משא"כ בְּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ שֶׁיָּכוֹל אַחֵר נְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ וּמַאי מְסַפְּקָא לי' להא"ז בָּזֶה וכ"ש דְּקָשֶׁה לְהָרֹא"ש וְטוּר דְּפְשִׁי' לְהוּ דְּאִלֵּם שָׁוֶה לְבָרִיא שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ לָכֵן הי' נלע"ד דְּהָכָא גַּבֵּי אִלֵּם לכ"ע אֵין הָאַחֵר יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ אִם לֹא שֶׁהַמְבָרֵךְ תּוֹרֵם וְשׁוֹחֵט ג"כ וְהוּא עפ"י מ"ש הַטּוּר סי' רי"ט גַּבֵּי בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל דְּהָא דקיימל"ן שְׁמַע וְלֹא עָנָה אָמֵן יָצָא מִשּׁוּם דְּשׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה כִּדְאִי' פ"ג דְּסוֹכָּה ל"ח דְּוַקָּא כְּשֶׁזֶּה הַמְבָרֵךְ הוּא מְחֻיָּב בַּבְּרָכָה זוֹ אֲבָל אִם אֵין הַמְבָרֵךְ מְחֻיָּב בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה אֶלָּא שֶׁמְּבָרֵךְ בִּשְׁבִיל הָאַחֵר אֵין הַשּׁוֹמֵעַ יוֹצֵא בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה לְבַד אֶלָּא א"כ עוֹנֶה אָמֵן יעוי"ש וא"כ בְּאִלֵּם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲנוֹת אָמֵן וַדַּאי אֵין הָאַחֵר יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְּנָקַט אַלֵּם דַּוְקָא שֶׁאֵין הָאַחֵר יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲנוֹת אָמֵן הָא בְּבָרִיא שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ יָכוֹל הָאַחֵר לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כְּשֶׁאָר כָּל בִּרְכוֹת הַמִּצְוֹת וְלָכֵן נִסְתַּפֵּק הא"ז גַּבֵּי

אַלָּם אִם יָכוֹל הָאַחֵר לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִין דְּדִלְמָא הָא דִּנְקַט אַלָּם וְלֹא מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ מִשּׁוּם דְּמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ יָכוֹל הָאַחֵר לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ משא"כ בְּאַלָּם אֵין הָאַחֵר יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ כְּשֶׁאֵין שְׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִין מִשּׁוּם דְּלָא יוּכַל לַעֲנוֹת אָמֵן אֲבָל כְּשֶׁשְּׁנֵיהֶם שׁוֹחֲטִין שֶׁהָאַחֵר מְחֻוְיָב ג"כ בִּבְרָכָה וְלָא בָּעֵי עֲנִיַּיִת אָמֵן יָכוֹל הָאַחֵר לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ [וּמַתְנִיתִי' לָא אַיְיְרֵי בִּשְׁנַיִם תּוֹרְמִין כַּנַ"ל לְדִבְרֵי הב"י וט"ז] אוֹ דִּלְמָא שֶׁגַּם כְּשֶׁהָאַחַר תּוֹרֵם וּמְבָרֵךְ לֹא יוּכַל לְהוֹצִיא הָאִלֵּם הוֹאִיל וְאֵין הָאִלֵּם יָכוֹל לַעֲנוֹת אֲתַר הַמְבָרֵךְ מַה שֶׁהוּא אוֹמֵר לָא הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה בְּכָל עִנְיָן וְכַנַ"ל: ועפי"ז מוּכָח דמ"ש הָרֹא"שׁ וְהַטּוּר דְּאַלָּם יָכוֹל לִשְׁחֹוט לְכַתְּחִילָּה אִם אַחֵר מְבָרֵךְ ר"ל אִם אַחַר שׁוֹחֵט וּמְבָרֵךְ כְּמוֹ שֶׁפֵּירְשׁוּ הב"ח וְשָׁ"ךְ דִּבְרֵיהֶם דְּהָא אפי"ת דְּבִרְכַּת הַשְּׁחִיטָה הֲוָה כִּשְׁאָר בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת אוֹ מִשּׁוּם דַּהֲוָה בִּרְכַּת הַשֶּׁבַח כְּדִבְרֵי הט"ו מ"מ אִם אֵין הַמְבָרֵךְ שׁוֹחֵט ג"כ כֵּיוָן דְּאֵינוֹ מְחֻוְיָב בִּבְרָכָה זוֹ לֹא הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה בְּלִי עֲנִיַּיִת אָמֵן דְּלָא עֲדִיף מְבָרֶכֶת הַגּוֹמֵל שֶׁהוּא וַדַּאי בִּרְכַּת הַשַּׁבָּת וְאַפֵּ"ה אֵין הָאַחֵר הַמְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ פּוֹטֵר בְּלִי עֲנִיַּיִת אָמֵן מִשּׁוּם דְּאֵין הָאַחֵר מְחֻוְיָב בַּבְּרָכָה זוֹ וְכֵיוָן שֶׁאֵין הָאִלֵּם יָכוֹל לַעֲנוֹת אָמֵן אֵין הָאַחֵר מְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ אֶלָּא א"כ הוּא שׁוֹחֵט ג"כ כַּנַ"ל וְהָשְׁתָּא דְּאָתֵינָא לְהָכִי מָצִינוּ לְמֵימַר דְּגַם הא"ז נָמֵי ס"ל דְּבִרְכַּת הַשְּׁחִיטָה הֲוָה כִּשְׁאָר בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת וְהָא דְּכָתַב שֶׁאֵין הָאַחֵר הָעוֹמֵד עַל גַּבָּיו יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹחֵט אפי' כְּשֶׁאֵינוֹ אָלָה מִשּׁוּם דְּאַיְיְרֵי בִּסְתָם שׁוֹחֵט הַמֻּוְמְחֶה דְּוַדַּאי יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ וְאֵין הָאַחֵר יָכוֹל לְהוֹצִיא הַבָּקִי אֶלָּא א"כ הוּא מְחֻוְיָב ג"כ בִּבְרָכָה זוֹ וּכְדִבְרֵי בה"ג דִּלְעֵיל וְהָא דִּפְשִׁיטָ' לי' נָמֵי בְּאַלָּם הַשּׁוֹחֵט שֶׁאֵין הָאַחֵר הָעוֹמֵד ע"ג יָכוֹל לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ אעפ"י שֶׁאֵין הָאִלֵּם יָכוֹל לְבָרֵךְ זֶהוּ מִטַּעַם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְעֻמַּת אָמֵן וְכַנַ"ל אֲבָל בְּמִי שֶׁאֵינוֹ אַלָּם אֶלָּא שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ גַּם הוּא יוֹדֶה שֶׁיָּכוֹל הָאַחֵר לְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ וְהַשּׁוֹחֵט יַעֲנֶה אַחֲרָיו אָמֵן וְכַנַ"ל הֵן אֱמֶת שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לְחַלֵּק בֵּין בִּרְכַּת הַגּוֹמֵל לִשְׁאָר בִּרְכַּת הַמִּצְוֹת בְּעִנְיַן עֲנִיַּיִת אָמֵן כְּמוֹ שֶׁמָּצָאתִי לְהָאֵשֶׁל אַבְרָהָם בא"ח סי' ח' וּבְמִשְׁבְּצוֹת זָהָב סי' רי"ג שֶׁנִּסְתַּפֵּק אִם יֵשׁ לְדַמּוֹת שְׁאָר בִּרְכוֹת הַמִּצְוֹת לְבִרְכַּת הַגּוֹמֵל בְּדִין עֲנִיַּיִת אָמֵן כְּשֶׁאֵין הָאַחֵר הַמְבָרֵךְ בִּשְׁבִילוֹ מְחֻוְיָב בִּבְרָכָה זוֹ מ"מ גַּם לְהֶפֶךְ אֵין לָנוּ גִּלּוּי דַּעַת בָּזֶה וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מָצִינוּ לְמֵימַר דְּאַדְּרַבָּה מִכָּאן ראי' שֶׁגַּם בְּבִרְכַּת שְׁאָר מִצְוֹת הַדִּין כֵּן וְכַנַ"ל: אִיבְרָא שֶׁיֵּשׁ מָקוֹם לבע"ד לְחַלֵּק וּלְיַיְשֵׁב הַקֻּוְשְׁיָ' דִּלְעֵיל בְּהָא דִּנְקַט אַלָּם וְלָא בָּרִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּלִרְבוּתָא נְקַט אַלָּם דאעפ"י שֶׁהָאַלָּם יָכוֹל לְהַרְהֵר הַבְּרָכָה אַפֵּ"ה לֹא יִתְרֹוִם מִשּׁוּם דְּהִרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמֵי וכ"ש מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ שג"כ אֵינוֹ יוֹדֵעַ לְהַרְהֵר וְלָמֶ"ד בפ"ג דִּבְרָכוֹת ד' ב' דְּהִרְהוּר כְּדִבּוּר דָּמֵי נָמֵי א"ש דְּעַד כָּאן לֹא אָמַר הִרְהוּר כְּדִבּוּר דָּמֵי אֶלָּא בְּדִיעֲבַד אֲבָל לֹא לְכַתְּחִילָּה דְּלָא עֲדִיף הִרְהוּר מִדִּבּוּר שֶׁאֵינוֹ מַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו דִּלְכַתְּחִילָּה לֹא כְּדִתְנַן הָתָם בַּמִּשְׁנָה ב' חֵרֵשׁ הַמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ לֹא יִתְרֹוִם לְכַתְּחִילָּה מִשּׁוּם שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ הַבְּרָכָה ובפ"ב דִּבְרָכוֹת דַּף ט"ז דְּלֹא יְבָרֵךְ אָדָם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּלִבּוֹ [פי' שֶׁלֹּא מַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו] וכ"ש הִרְהוּר לְחוּד וְאִם תֹּאמַר א"כ הֲדַר קֻוְשְׁיָ' לְדֻוְכְתֵּי' לָמָּה לִי דִּנְקַט אַלָּם וְחֵי לְאַשְׁמוֹעִי' דְּהִרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמֵי הָא שָׁמְעִי' לָהּ במכ"ש מִדִּין מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ דִּתְנַן בַּמִּשְׁנָה ב' וְתוּ לָמֶ"ד הִרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמֵי אפי' בְּדִיעֲבַד כְּבָר שָׁמְעִי' לָהּ מפ"ג דִּבְרָכוֹת שָׁם כִּדְדָיֵיק לָהּ מִמַּתְנִיתִין דְּבַעַל קֶרִי מְהַרְהֵר בְּלִבּוֹ יֵשׁ לְיַיְשֵׁב, בָּזֶה עפ"י מ"ש הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה בהג"ה אַהַךְ מַתְנִיתִין דְּקָתָנֵי חֲמִשָּׁה לֹא יִתְרֹוְמוּ הָאִלֵּם וכו' וַהֲדַר מְסַיֵּיִם בְּסֵיפָא שֵׁנִית לֹא יִתְרוֹמוּ שֶׁכָּפַל הַדְּבָרִים שֶׁלֹּא יִתְרוֹמוּ

לְכַתְּחִילָה בְּשׁוּם פָּנִים אפי' בִּשְׁעַת הַדְּחָק דִּבְעָלְמָא הֲוָה כְּמוֹ דִּיעֲבַד אַפִּ"ה בְּכָאן לֹא יִתְרֹומוּ וְשָׁם יָשַׁבְנוּ עפי"ז קָשְׁיָ' הת"ט שֶׁהִקְשָׁה דְּאַמַּאי לָא קָתָנֵי בַּהֲדַיְיהוּ נָמֵי הָא דִּמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ דְּלֹא יִתְרֹום לְכַתְּחִילָה מִשּׁוּם דִּמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אעפ"י שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו מ"מ בְּדִיעֲבַד יָצָא יְדֵי בְּרָכָה כִּדְאִיתָא בפ"ב דִּבְרָכוֹת דַּף ט"ו וְכֵיוָן שֶׁכֵּן בִּשְׁעַת הַדְּחָק יָכוֹל לִתְרֹום וּלְבָרֵךְ שֶׁהֲרֵי בְּדִיעֲבַד בִּרְכָתוֹ בְּרָכָה משא"כ בָּאֵלֶם וְעָרוּם שֶׁאֵין יְכוֹלִין לְבָרֵךְ כְּלָל אפי' בִּשְׁעַת הַדְּחָק נָמֵי אָסוּר לִתְרֹום ב"ב וְאַמְּטוּ הָכִי לָא קָתָנֵי בְּהֲדַיְיָ' לְהָא דִּמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לִתְרֹום וּלְבָרֵךְ בש"ה משא"כ בְּהָנָךְ דְּאַפֶּכֶל וְתָנֵי בְּהוּ פְּעָמִים שֶׁלֹּא יִתְרֹומוּ אפי' בשע' הַדְּחָק וא"ש וְכֵיוָן שֶׁכֵּן לָמֶ"ד בְּדִיעֲ' הֶרְהוּר כְּדִבּוּר דִּינִי צָרִיךְ לִהְיוֹת דְּגַבֵּי אִלֵּם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְדַבֵּר הֶרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמֵי כמ"ש בהג"א בְּשֵׁם א"ז הַנָּ"ל לְעִנְיַן שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה דְּאִפְּשָׁר דְּבְאִלֵּם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲנוֹת לֹא הֲוָה שׁוֹמֵעַ כְּעוֹנֶה מִשּׁוּם דְּכָל שֶׁאֵין רָאוּי לְבֵילָה בְּיֵלָה מְעַכֶּבֶת בּוֹ אוֹ אֶפְשָׁר דאע"ג דִּבְדִיעֲבַד הֶרְהוּר כְּדִבּוּר דָּמֵי מ"מ לְעִנְיַן לְכַתְּחִילָה בִּשְׁעַת הַרְחֵק מַחְמִירִין בְּהֶרְהוּר טְפֵי מִבְּדָיְבוּר שֶׁלֹּא הִשְׁמִיעַ לְאָזְנָיו לָכֵן בִּמְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ יָכִיל לִתְרֹום בִּשְׁעַת הַדְּחָק משא"כ בְּאִלֵּם וַאֲמְטוּ הָכִי אִצְטְרִיךְ לְמִתְנֵי אִלֵּם וְלֹא בָּרִיא שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לְבָרֵךְ לְאַשְׁמוֹעִי' דַּאֲפִי' בִּשְׁעַת הַדְּחָק נָמֵי הֶרְהוּר לָאו כְּדִבּוּר דָּמֵי דְּלָא שָׁמְעִי' לִי' מִדֵּין מְדַבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ שֶׁאוֹתוֹ יָכוֹל לִשְׁחוֹט וּלְבָרֵךְ בִּשְׁעַת הַדְּחָק משא"כ בְּאִלֵּם וְכַנַ"ל וּמִמַּתְנִיתִי' דִּבְרָכוֹת דְּבָעַל קֳרִי מְהַרְהֵר בְּלִבּוֹ נָמֵי לֵיכָּא לְמִשְׁמַע דַּהֲוָה ס"ד כֵּיוָן דִּבְרִכַּת הַתְּרוּמָה דְּרַבָּנָן יֵשׁ לְהָקֵל בְּהֶרְהוּר בִּשְׁעַת הַדְּחָק [עי' בא"ח סי' ס"ב] קמל"ן וְלָא אֶלָּא יַמְתִּין עַד שֶׁיִּמְצָא אַחֵר שֶׁיִּתְרֹום וִיבָרֵךְ וְלָא חָיְישִׁי' לְשִׁיהוּי מִזְוָה כַּנַ"ל וַעֲדַיִין צ"ע וּמֵאֶפֶס הַפְּנַאי אֵין בְּיָדִי לְהַאֲרִיךְ עוֹד בְּשֶׁכְּבָר יָצָאנוּ מִגֶּדֶר הַקָּצוּר שֶׁנִּכְנְסְנוּ בּוֹ בְּהֶמְשֵׁךְ הָעִנְיָן בְּדִינֵי שְׁחִיטָה לִשְׁמָהּ אֵין וְשָׁחַט אֶלָּא וּמָשַׁךְ וְתוּ לָא מִידִי: וְנָשׁוּב אֶל הָרִאשׁוֹנוֹת בְּעִיקַּר הַסָּפֵק שֶׁנִּסְתַּפֵּק מַר בְּעִנְיַן הַהִלּוּךְ אִם הֲוָה הֶפְסֵק כְּבָר פָּסְקָה המ"א בסי' תקפ"ט ס"ק ד' בְּקִצָּרָה דְּהִלּוּךְ לֹא הֲוָה הֶפְסֵק בֵּין הַתְּקִיעוֹ' יעוי"ש.

וּכְבוֹד תּוֹרָתוֹ מִפְּאַת חָלְיוֹ רְהִיט לִי' גָּמְרִי' וְלֹא זָכַר בְּדִבַּר קָדְשׁוֹ אֶת המ"א וּדְבָרָיו א"צ חִיזּוּק מ"מ אֲנִי אָבֹא אַחֲרָיו לְבָאֵר אֶת דְּבָרָיו הַקְּצָרִים וְגַם אֶשָּׂא וְאֶתֵּן בְּדִבְרֵי מעכ"ת וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דְּהָא אית' בא"ח סי' ח' סי"ג דְּהִלּוֹבֵשׁ טַלִּית קָטָן וּמְבָרֵךְ בְּתוֹךְ־בֵּיתוֹ וְאַחַ"כ בָּא לבהכ"נ וּמִתְעַטֵּף בְּטַלִּית גָּדוֹל צָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית וּמְפָרֵשׁ הב"י הַטַּעַם דְּהִלּוּךְ מִבֵּיתוֹ לבהכ"נ חָשִׁיב הֶפְסֵק וַאֲפִילּוּ לְדַעַת הט"ז שָׁם שֶׁכָּתַב דְּהִלּוּךְ לֹא הֲוָה הֶפְסֵק אֶלָּא הַבְּרָכָה שֶׁבֵּירֵךְ עַל הַתְּפִילִּין בְּבֵיתוֹ הוּא דַּהֲוָה הֶפְסֵק אַף דְּהוּא ג"כ צוֹרֶךְ תְּפִילָּה וְשָׁיְיכִי כִּי כָּל הַקּוֹרֵא ק"ש בְּלֹא טַלִּית וּתְפִילִּין כְּאִילּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר אַפִּ"ה הֲוָה הֶפְסֵק א"כ יהי' ג"כ הֶפְסֵק עִנְיָנֵי תְּפִלּוֹת שֶׁעַל סֵדֶר הַתְּקִיעוֹת וְגַם נוֹכַל לוֹמַר אַף לְפִי הוֹכָחַת הט"ז דְּהִלּוּךְ לֹא הֲוָה הֶפְסֵק הַיְינוּ הִלּוּךְ בְּלֹא שָׂהָה אֲבָל שְׁנֵיהֶם גַּם יַחַד נוֹכַל לוֹמַר דַּהֲוָה הֶפְסֵק עכ"ד הִנֵּה כָּל דְּבָרָיו אֶחָד הֵן אֶלָּא שֶׁלִּשׁוֹנוֹ מְגֻמְגָּם דמ"ש א"כ יהי' הֶפְסֵק עִנְיָנֵי הַתְּפִלּוֹת שֶׁעַל סֵדֶר הַתְּקִיעוֹת ר"ל בְּצֵירוּף הַהִלּוּךְ [דְּזוּלָתוֹ אפי' שִׂיחָה בְּטֵילָה לָא הֲוָה הֶפְסֵק בְּדִיעֲבַד כִּדְאִי' בסי' תקצ"ב] וְהַיְינוּ הָךְ שֶׁכָּתַב אח"ז וְגַם נוֹכַל לוֹמַר דְּהִלּוּךְ וְשָׂהָה גַּם שְׁנֵיהֶם הֲוָה הֶפְסֵק וְרָצָה לְהַכְרִיחַ כֵּן מִדִּבְרֵי הט"ז גַּבֵּי בִּרְכַּת תְּפִילִּין דַּחֲשִׁיב הֶפְסֵק דר"ל בְּצֵירּוּף הַהִלּוּךְ דְּאִלּוּ בִּרְכַּת תְּפִילִּין לְבַד לֹא מִסְתַּבֵּר שֶׁיִּהְיֶ' הֶפְסֵק כֵּיוָן שֶׁהוּא צוֹרֶךְ תְּפִלָּה ולע"ד פָּשׁוּט דְּכַוָּנַת הט"ז דְּבִרְכַּת תְּפִילִּין לְבַד הֲוָה הֶפְסֵק כְּמוֹ שְׂאָר שִׂיחָה שֶׁבֵּנְתַיִ' כִּדְאִי' הָתָם דְּאֵין עִנְיָן בִּרְכַּת תְּפִילִּין וק"ש לְבִרְכַּת צִיצִית דְּאַטּוּ מִי שֶׁאֵינוֹ קוֹרֵא ק"ש וּמִתְפַּלֵּל וְגַם אֵינוֹ

מַנִּיחַ תְּפִילִּין לְאַתָּה סֵיבָּה לֹא יִתְחַיֵּיב בְּצִיצִית שֶׁמְּצָוָתָן כָּל הַיּוֹם וּמָה עִנְיָנָם לְבִרְכַּת
הַצִּיצִית וּבְהֶדְיָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' פ"ב דְּבָרָכוֹת י"ד ע"ב לְחַלֵּק בֵּין תְּפִילִּין לְטַלִּית שְׁחִין הַטַּלִּית
שַׁיָּיךְ לק"ש וּתְפִלָּה כְּלָל וכ"ש לִתְפִלִּין יעוי"ש לָכֵן הָוָה בִּרְכַּת תְּפִילִּין הֶפְסֵק משא"כ בֵּין
הַתְּקִיעוֹת וְגַם מַה שֶּׁנִּסְתַּפֵּק מִצַּד הַסְּבָרָא הַחִיצוֹנָה לוֹמַר דְּהִלּוּךְ עִם הַשְּׁהִיָּ' בְּצֵירוּף שְׁנֵיהֶם
יַחַד יֵחָשֵׁב הֶפְסֵק גַּם זֶה אֵינוֹ לְפִי הוֹכָחַת הט"ז מֵהַתּוֹסָ' בְּסוֹטָה פ' א"ג ד' ל"ט מִשָּׁם בְּאֹרַח
דְּהִלּוּךְ לֹא מַעֲלֶה וְלֹא מוֹרִיד כְּלָל שֶׁהֲרֵי הַתּוֹסָ' שָׁם לָמְדוּ מִדִּין הִלּוּךְ ד"ב אַמָּה מִשַּׁעַר
נָקִנּוֹר לְבֵית הַמִּטְבָּחַיִ' דַּהֲוָה הֶפְסֵק לְדִין שהי' כְּדֵי הִלּוּךְ ד"ב אַמָּה בְּלִי הָלּוּךְ וְלָא אָמְרִי'
דְּבְהִלּוּךְ אִיכָּא תַּרְתֵּי שהי' וְהִלּוּךְ משא"כ בְּשֶׁהָיָ' לְחוּד א"ו דְּהִלּוּךְ לֹא מַעֲלֶה וְלֹא מוֹרִיד
כְּלָל (וְעוֹד יְתֻבָּאַר בְּסָמוּךְ ראי' בְּרוּרָה מֵהַשַּׁ"ס דְּאֵין הַצֵּירוּף כְּלוּם) וא"כ גַּבֵּי תְּקִיעוֹ'
דְּעִנְיָנֵי הַתְּפִלּוֹ' לָא חָשִׁיב הֶפְסֵק כְּלָל גַּם לְהִלּוּךְ אֵין לָחוּשׁ וּמַעֲשֵׂי' בְּכָל ר"ה שֶׁהוֹלְכִין בֵּין
תְּקִיעוֹת דְּמֵיוָשֵׁב לִתְקִיעוֹת דְּמְעֻמָּד לִנְקִיּוּת וּשְׁאָר צוֹרֶךְ וְלֹא עֲרֵעֵר אָדָם מֵעוֹלָם: אוּלָם
גַּם לְדַעַת המ"א בסי' ח' שֶׁהִסְכִּים להב"י דְּהִלּוּךְ הָוָה הֶפְסֵק בְּטַעַם שִׁינּוּי מָקוֹם (אע"ג
דְּשִׂיחָה בְּטֵילָה לָא הָוָה הֶפְסֵק בִּדְבָרֵי' שֶׁאֵין טְעוּנִין בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן (משא"כ
הַהִלּוּךְ שֶׁמְּשַׁעֵר נָקִנּוֹר לְבֵית הַמִּטְבָּחַיִם דַּהֲוָה בְּחַד מָקוֹם) דְּהַשְׁתָּא אֵין רְאָיָה מִמַּה שֶּׁנּוֹהֲגִין
לָצֵאת חוּץ בֵּין הַתְּקִיעוֹ' וְלַחֲזוֹר דִּבְסִי' קע"ח שָׁם דַּעַת הָרַמָ"א בהגה"ה והמ"א דַּאֲפִי'
בִּדְבָרִים שֶׁאֵין טְעוּנִין בְּרָכָה בְּמְקוֹמָן אִם הִנִּיחַ מִקְצָת חֲבֵירוֹ' וְיָצָא כְּשֶׁחוֹזֵר לִמְקוֹמוֹ א"צ
לְבָרֵךְ וְהָכִי נָמֵי כֵּן הוּא משא"כ בנ"ד שמעכ"ת הוֹלֵךְ לְמָקוֹם אַחֵר דְּלֹא מְהַנֵּי בָּזֶה הִנִּיחַ
מִקְצָת חֲבֵרִים הוֹאִיל וְלֹא חָזַר אֲלֵיהֶם כמ"ש המ"א שָׁם מ"מ נִרְאֶה שֶׁבֵּין הַתְּקִיעוֹת אֵין
הַשִּׁינּוּי מָקוֹם הֶפְסֵק כְּלָל דְּלָא דָּמֵי לְשִׁינּוּי מָקוֹם בְּאֶמְצַע הָאֲכִילָה דַּחֲשִׁיב הֶפְסֵק מִשּׁוּם
דְּאִיבְּעִי בָּעֵי לָא אֲכִילָה יוֹתֵר לָכֵן אָמְרִינַן דַּעֲמִידָתוֹ מִמְּקוֹמוֹ הוּא גְּמַר סְעֻדָּתוֹ כמ"ש הָרַ"ן
פ' עַרְבֵי פְּסָחִים ק"ב בְּטַעַם הַדָּבָר וְכֵן גַּבֵּי צִיצִית אִי בָּעֵי לָא לְבִישׁ הַטַּלִּית גָּדוֹל בָּלַל לָכֵן
הָוֵי הֶפְסֵק בֵּין הַבְּרָכָה לִתְחִילַּת הַלְּבִישָׁה שֶׁל הַטַּלִּית גָּדוֹל משא"כ הָכָא שֶׁתְּקִיעוֹת דְּמֵיוָשֵׁב
עִם הַתְּקִיעוֹת דְּמְעֻמָּד כֻּלָּהּ חֲדָא מִצְוָה הִיא כמ"ש הָרִי"ף פ' בָּתְרָא דר"ה בְּשֵׁם תְּשׁוּבָ'
רֵישׁ מְתִיבְתָּא דַּהֲוָה כְּאִילּוּ מַפְסִיק בְּאֶמְצַע הַהַלֵּל והק"ש מִפְּנֵי הַיִּרְאָה אוֹ הַכָּבוֹד דְּלָא הָוָה
הֶפְסֵק אֵין לָחוּשׁ כְּלָל לְשִׁינּוּי מָקוֹם דְּלֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר בָּזֶה שֶׁעֲמִידָתוֹ מִמְּקוֹמוֹ הוּא גְּמַר
מִצְוָתוֹ שֶׁהֲרֵי עֲדַיִן לֹא נִגְמַר מִצְוָתוֹ וְעַל כָּרְחוֹ הוּא צָרִיךְ עֲדַיִן לִשְׁמֹעַ תְּקִיעוֹת דְּמְעֻמָּד
עַל סֵדֶר הַבְּרָכוֹת וְדָמְיָ' לִדְבָרֵי' הַטְּעוּנִים בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן דקיימל"ן הָתָם שֶׁאֵין
שִׁינּוּי מָקוֹם הֶפְסֵק אעפ"י שֶׁגּוֹמֵר סְעֻדָּתוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר מִשּׁוּם דִּלְקִיבְעָא קָמָא הָדַר וַאֲפִי'
לְדַעַת הַמְחַבֵּר שָׁם שֶׁסּוֹבֵר דַּאֲפִי' בִּדְבָרִים הַטְּעוּנִים בְּרָכָה לְאַחֲרֵיהֶן בְּמְקוֹמָן חֲשִׁיב שִׁינּוּי
מָקוֹם הֶפְסֵק הָכִי עָדִיף טְפֵי דְּהָתָם מ"מ אִי בָּעֵי לָא אָכֵיל יוֹתֵר וְהָכִי לָא סַגִּי דְּלָא לִגְמוֹר
מִצְוָתוֹ וּבְהֶדְיָא כָּתַב המ"א בסי' ח' ס"ק י"ז דְּבָאֶמְצַע מִצְוָה אַחַת לֹא שַׁיָּיךְ הֶפְסֵק כְּלָל
כִּדְאִי' בְּשֹׁלְהֵי ר"ה ופ"ג דְּבָרָכוֹת כ"ד ב' בְּעֶוְבָדָא דְּרַבִּי אַבָּהוּ דַּהֲוָה קָאָזֵיל בָּתְרֵי' דר'
יוֹחָנָן וְקָרֵי ק"ש וכו' וּבְדִיקַת חָמֵץ יוֹכִיחַ שֶׁהוֹלֵךְ בֵּנְתַי' לְכַמָּה חֲדָרִים וְכֵינָן דְּהִלּוּךְ וְשִׁינּוּי
מָקוֹם לָא הָוָה הֶפְסֵק גַּם בְּצֵירוּף עִנְיָנֵי הַתְּפִלּוֹת לָא חָשִׁיב הֶפְסֵק כְּלָשׁוֹן המ"א הַנַּ"ל
דְּבָאֶמְצַע הַמִּצְוָה לֹא שַׁיָּיךְ הֶפְסֵק כְּלָל וְתוּ דְּמַה שֶּׁלֹּא יוֹעִיל נִפְרָד לֹא יִצְדַּק גַּם בְּמְחֻבָּר
וּלְרַוָוחָא דְּמִילְתָא אבי' ראי' לַדָּבָר מפ' עַרְבֵי פְּסָחִים דַּף ק"ב דְּפָרִיךְ לְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאָמַר
הָתָם דְּשִׁינּוּי מָקוֹם לָא הָוָה הֶפְסֵק מִבָּרַיְיתָא דְּחַבְרִי' שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין וְעָקְרוּ רַגְלֵיהֶן לֵילֵךְ
לבהכ"נ לְהִתְפַּלֵּל כְּשֶׁהֵן חוֹזְרִי' טְעוּנִים בְּרָכָה לְכַתְּחִילָּה וכו' ע"ש ומאי קוּשְׁיָ' נְהִי דלר'

יוֹחָנָן שִׁינּוּי מָקוֹם לְחוּד לָא הֲוָה הֶפְסֵק וְכֵן תְּפִלָּה לְחוּד נָמֵי לָא הֲוָה הֶפְסֵק כמ"ש הַתּוֹסָ' שָׁם מ"מ ע"י צֵירוּף שְׁנֵיהֶם גַּם יַחַד שִׁינּוּי מָקוֹם עִם הַתְּפִלָּה שֶׁהִתְפַּלְּלוּ בִּנְתִי' חֲשִׁיב שַׁפִּיר הֶפְסֵק ור' יוֹחָנָן לָא אַיְירֵי אֶלָּא בְּשִׁינּוּי מָקוֹם לְחוּד א"ו אִם אִיתָא דְּשִׁינּוּי מָקוֹם לְחוּד לָא חֲשִׁיב הֶפְסֵק וְכֵן הַתְּפִלָּה לְחוּד לָא הֲוָה הֶפְסֵק גַּם בְּצֵרוּף שְׁנֵיהֶם יַחַד לָא הֲוָה הֶפְסֵק וה"ה בנ"ד שֶׁאֵין הַשִּׁינּוּי מָקוֹם הֶפְסֵק וְכֵן עִנְיְנֵי הַתְּפִלּוֹת לְחוּד לָא הֲוָה הֶפְסֵק גַּם בְּצֵירוּף שְׁנֵיהֶם יַחַד לָא חֲשִׁיב הֶפְסֵק כַּנַ"ל וְתוּ לָא מִידִּי: דִּבְרֵי יְדִידוֹ הק' מֹשֶׁה זְאֵב יב וְעַתָּה אָשׁוּב וְאוֹמַר דִּבְרֵי שָׁלוֹם וֶאֱמֶת לְמֵרֵעֵהוּ יְדִידִי הָרַב הַמֻּפְלָג בתו"י חָכָם הַשָּׁלֵם וְהַמֻּשְׁלָ' חָרִיף וְשָׁנוּן כקש"ת מוהר"ש זנוויל נ"י מִזַּאמוּשְׁטְץ אָחִיו שֶׁל שֶׁל הַגָּאוֹן הַמְּפֻרְסָם רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה דק"ק בְּרָאד יצ"ו אֲשֶׁר הֻקְשָׁה לִמעכ"ת בְּיוֹמָא פ' שֵׁנִי ס"ד ח' בְּפִלּוּגְתָּא דְּרַב וְרַבִּי יוֹחָנָן אַמַּתְנִיתִין דְּרֵישׁ פִּרְקִין דִּתְנַן וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה וכו' דְּרַב סָבַר שֵׁנִי שְׁבְּזוּג שֵׁנִי הוּא שֶׁיִּרְעֶה וְהַשֵּׁנִי שֶׁבְּזוּג רִאשׁוֹן יִקָּרֵב דְּבַעֲלֵי חַיִּים אֵין נִדְחִין וּמְצָוָה בָּרִאשׁוֹן כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּפָסְחִים **(הגה"ה וּלְדִידִי קָשֶׁה לִכְאוֹרָה דִּלְמָא עַד כָּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יוֹסֵי אֶלָּא גַּבֵּי פֶּסַח אֲבָל הָכָא מַאי חֲזִית לְקָרֵב הָרִאשׁוֹן מִשּׁוּם מְצָוָה בָּרִאשׁוֹן דִּלְמָא בְּשֵׁנִי מִשּׁוּם דִּלְמְצָוָה בְּעִנְיָן שֶׁיִּהֵא לְקִיחָתָן כְּאֶחָד משא"כ בָּרִאשׁוֹן דְּלָא הֲוָה לְקִיחָתָן כְּאֶחָד והי' נִרְאֶה לְיַיְשֵׁב וְלוֹמַר דְּלָא קָפְדִינַן בִּלְקִיחָתָן כְּאֶחָד אֶלָּא בְּהַגִּילָה אֲבָל מֵהַגִּילָה וְאֵילָךְ דְּהַיְינוּ הַקָּרָבָה לָא קָפְדִי' שֶׁיִּקָּרֵב זֶה שֶׁיִּהְיֶה לְקִיחָתוֹ כא' עִם הַשֵּׁנִי שֶׁל עֲזָאזֵל לפמ"ש הַתּוֹסָ' יְשָׁנִי' לְעֵיל בר"פ דְּדַוְקָא בִּלְקִיחָתָן מֵעֶרֶב יוה"כ הוּא דְּבָעִי' לְקִיחָתָן כא' לְמִצְוָה אֲבָל בִּלְקִיחָתָן ביה"כ לָא קָפְדִינַן ע"ש דא"ש אֲבָל לְעֵיל בַּתּוֹסָ' דַּף מ' ד"ה וְאַזְדוֹ לֹא מַשְׁמַע כֵּן יעוי"ש אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר דְּלָא כָּתְבוּ כֵּן אֶלָּא לר"י:)** ע"ש מְסֻוָּגְיָ' דְּשָׁבוּעוֹת פ"ק ד' י"א דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן תְּמִידִין שֶׁלֹּא הֻזְּרְכוּ לַצִּבּוּר נִפְדִּין תְּמִימִים מִשּׁוּם דְּלֵב ב"ד מַתָּנָה עֲלֵיהֶן וּפָרִיךְ עָלָה אַבַּיֵי מֵהָא דְּתַנְיָ' פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוה"כ שֶׁאָבְדוּ וְהַפְרֵי אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶן ר' יְהוּדָ' אוֹמ' יָמִיתוּ כֵּוָן וְר"א ור"ש אוֹמְרִי' יִרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְאַמַּאי נֵימָא לֵב ב"ד מַתָּנָה עֲלֵיהֶן שֶׁיִּפְדּוּ בְּלִי מוּם וּמְשַׁנֵּי שָׁאנֵי אֲבוּדִין דְּלָא שְׁכִיחִי (פי' וְלָא מַסְקוּ ב"ד אַדַּעְתַּיְיהוּ לְאַתְנוֹיֵי וְהַשְׁתָּא קָשֶׁה בְּכָאן לְרַב דְּאָמַר בְּמֵת אֶחָד מֵהֶן דְּמִצְוָה בָּרִאשׁוֹן הַשֵּׁנִי אַמַּאי יִרְעֶה נֵימָא לֵב ב"ד מַתָּנָה עלי' שֶׁיִּפָּדֶה בְּלֹא מוּם וְאֵין לוֹמַר מִשּׁוּם דְּלָא שְׁכִיחַ וְלָא מַסְקוּ אַדַּעְתַּיְיִ' לְאִשְׁתְּנוֹיֵי הֲלֹא עַכְשָׁיו בְּשָׁעַת לְקִיחַת הַזּוֹג שֵׁנִי הִנֵּה הִנָּם יוֹדְעִים שֶׁבְּוַדַּאי יִנָּתֵק אֶחָד מֵהֶם לְרֵעָ' וְלָמָּה לֹא יִתְּנוּ עַל שֶׁיִּפָּדֶה בְּלִי מוּם שֶׁלֹּא יָבֹא לִידֵי רעי' כְּמוֹ בִּתְמִידִין וְאַף אִם נָדְחוֹק לוֹמַר דְּרַב כִּיחְיָדָאי ס"ל דְּהַיְינוּ כר"ש דס"ל הת' אֵין נִפְדִּין תְּמִיד' אַכַּתִּי מַה נַּעֲנֶה בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל שבפ"ד מה' שַׁקָּלִי' פָּסַק כר' יוֹחָנָן דְּתְמִידִי' וכו' נִפְדִּין תְּמִימִין וּבַפֶּ"ה מהל' עֲבוֹדַת יוה"כ פָּסַק כְּרַב שֶׁהָרִאשׁוֹן יִקָּרֵב וְשֵׁנִי שֶׁבְּזוּג שֵׁנִי יִרְעֶה וְכָעֵת הַדָּבָר צָרִיךְ תַּלְמוּד בְּעֵינִי עכ"ד (מ"ט דְּבַשַּׁ"ס י"ל דְּרַב ס"ל כר"ש דְּאֵין נִפְדִּין וכו' אֵין זֶה מַעֲלָה אֲרוּכָה דְּהָא רַב מְפָרֵשׁ לְמַתְנִיתִי' דְּשֵׁנִי שֶׁבְּזוּג שֵׁנִי יִרְעֶה וּמַתְנִיתִי' לָא מְתוֹקְמִי כר"ש דְּהָא ר"ש ס"ל דְּאִם מֵת אֶחָד מֵהֶם מבי' חֲבֵירוֹ שֶׁלֹּא בְּהַגְרָלָה וכ"כ הַתּוֹסָ' ס"ה א' ד"ה הֲוָה לי' דְּאִי אֶפְשָׁר לְאוֹקְמֵי מַתְנִיתִי' כר"ש תֵּה" אִם לֹא שֶׁנֹּאמַר דְּרַב פְּלִיג אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן וס"ל דלכ"ע לָא מְהַנֵּי לֵב ב"ד מַתָּנָה אע"ג דְּרַבִּי יוֹחָנָן גְּמָרָא גְּמִיר לַהּ דְּרַבָּנָן ס"ל נִפְדִּין תְּמִימִין רַב לָא גְּמִיר לָהּ): תְּשׁוּבָה גַּבְרָא חָזֵינָא תְּיוּבְתָּא לָא חָזֵינָא דְּנַדַּאי הָא דְּאָמְרִינַן שָׁאנֵי אֲבוּדִין דְּלָא שְׁכִיחִי אֵין ר"ל מִשּׁוּם דְּכֵינָן דְּלָא שְׁכִיחִי לָא מַסְקוּ ב"ד אַדַּעְתַּיְיהוּ לְהַתְנוֹת דְּאִם אִיתָא דְּרָאוּי לְהַתְנוֹת אפי' בְּמִידִי דְּלָא שְׁכִיחַ הו"ל לב"ד לְאַסּוּקֵי אַדַּעְתִּי' לְהַתְנוֹ' דְּכִי

רְבוּתָא הִיא לְאַסּוּקֵי אַדַּעְתֵּיהּ חֲשָׁשׁ אַבּוּדִין אֶלָּא ר"ל בְּמִידֵי דְּלָא שְׁכִיחַ כְּלָל אֶלָּא אַקַּרְאֵי בְּעָלְמָא הוּא אַחַת לס' אוֹ לפ' שָׁנָה לֹא חָשׁוּ ב"ד לְהַתְנוֹת עֲלָהּ וּמַה שפרש"י ע"ז הֵילְכָךְ לֹא חֲשִׁיב ב"ד לְהַתְנוֹ' וכו' ר"ל לָא חֲשִׁיב אֵצֶל ב"ד לְהַתְנוֹ' עֲלַיְיהוּ (וְיוֹתֵר נִרְאֶה דהב' שֶׁל חָשׁוּב יָתֵר וּכְנָטוּל דָּמֵי וט"ס הוּא וצ"ל לֹא חָשׁוּ ב"ד) וְהַיְינוּ דְּמְשַׁנֵּי גַּבֵּי פָּרָה הוֹאִיל וְדָמְיָ' יְקָרִין ר"ל מִשּׁוּם חֲשִׁיבוּתָהּ חָשׁוּ ב"ד שַׁפִּיר לְהַתְנוֹ' עלי' אע"ג דְּהוּא מִידֵי דְּלָא שְׁכִיחַ דְּאֵין לוֹמַר דְּמִשּׁוּם דְּדָמְיָ' יְקָרִין מַסְקוּ אַדַּעְתַּיְיהוּ לְהַתְנוֹת אפי' בְּמִידֵי דל"ש א"כ הֵיכִי דָּחֵי בְּמַסְקָנָא לְגַבֵּי תְּמִידִין נָמֵי וְאָמַר שָׁאנֵי פָּרָה דְּדָמָא יְקָרִין וּמַסְקוּ אַדַּעְתַּיְיהוּ לְהַתְנוֹת הָלֹא גַּבֵּי תְּמִידִי כ"ש הוּא דְּמַסְקוּ אַדַּעְתַּיְיהוּ לְהַתְנוֹת דַּהֲרֵי בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה יוֹדְעִי' בְּנַדַּאי שֶׁיִּשְׁתַּיְירוּ אַרְבָּעָה כְּבָשִׂים מִתְּרוּמָה יְשָׁנָה אֶלָּא נַדַּאי ר"ל מִשּׁוּם דְּדָמְיָ' יְקָרִי' חָשׁוּ לְהַתְנוֹת עֲלָהּ אפי' בְּמִידֵי דְּלָא שְׁכִיחַ וְגַם אִית לֵהּ תַּקַּנְתָּא בִּרְעָיָ' משא"כ בִּתְמִידִין אע"ג דְּנַדַּאי יִשְׁתַּיְירוּ וְיָבְאוּ לִידֵי פְּסוּל אַפֵּ"ה לֹא חָשׁוּ לְהַתְנוֹת עלי' כֵּיוָן שֶׁאֵין דְּמֵיהֶן יְקָרִין מִשּׁוּם שֶׁבְּקוֹנְשִׁי הֵם מַתְנִין שֶׁיִּפְדּוּ תְּמִימִים דְּלָא לַיְתֵי לְאַחְלוֹפֵי בְּעָלְמָא לִפְדּוֹת קָדָשִׁים תְּמִימִים כְּדְאִיתָא בפ' הַתּוֹדָה דַּף ע"ט אוֹמַר מֵעַתָּה שֶׁבְּמָקוֹם דְּלָא חָשׁוּ לְהַתְנוֹת אפי' הֵיכִי שֶׁיְּדוּעַ לָהֶם בְּנַדַּאי שֶׁיָּבְאוּ לִידֵי רעי' נָמֵי לֹא חָשׁוּ לְהַתְנוֹת וְכֵיוָן שֶׁכֵּן גַּם לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּגַבֵּי תְּמִידִין נָמֵי לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶם מָצִינוּ לְמֵימַר בְּהַדְּ חֲלֻקָּה דְּשָׁאנֵי אַבּוּדִין דְּלֹא שְׁכִיחִי וְלֹא חָשׁוּ ב"ד לְהַתְנוֹת אַמִּידִי דְּאַקַּרְאֵי דַּאֲפִי' שֶׁיּוֹדְעִי' הב"ד בְּנַדַּאי שֶׁיָּבְאוּ לִידֵי פְּסוּל נָמֵי לֹא חָשׁוּ לְהַתְנוֹת בְּמִידֵי דְּאַקַּרְאֵי בְּעָלְמָא הוּא אַחַת לְשִׁשִּׁים אוֹ לְשִׁבְעִים שָׁנָה כְּדְבָעֵי לְמֵימַר גַּבֵּי תְּמִידִין אע"ג דְּיָדוּעַ בְּנַדַּאי שֶׁיָּבְאוּ לִידֵי רעי' אַפֵּ"ה לֹא חָשׁוּ לְהַתְנוֹת וה"נ לְמַסְקָנָא גַּבֵּי פָּר וְשָׁעִיר דְּלָא שְׁכִיחִי וְכַנַּ"ל וְתוּ דְּהָא דְּאָמַר לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶם אֵין ר"ל שהב"ד שֶׁבְּכָלְדּוֹר וְדוֹר מַתְנִין עֲלֵיהֶם בְּכָל עֵת אֶלָּא דְּתַקָּנַת חֲכָמִים הוּא מֵימוֹת נְבִיאֵי' הָרִאשׁוֹנִים שֶׁהִתְנוּ עַל כָּכָה כמ"ש הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ד תה' שְׁקָלִים שֶׁתְּנַאי ב"ד הוּא (ר"ל תק"ח כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ בִּכְתֻבָּה) וא"כ גַּבֵּי אַבּוּדִין דְּלָא שְׁכִיחִי דְּלֹא הִתְנוּ עֲלָהּ וְלֹא תִּקְנוּ בַּזֶּה אֵין בְּיָדֵינוּ לְהַתְנוֹת עַתָּה בְּתָּהּ שֶׁלֹּא הִתְנוּ וְלֹא תִּקְנוּ מֵעִיקָּרָא בְּפָרָט בְּמִידֵי דְּאַקַּרְאֵי כַּנַּ"ל: וְרָאִיתִי בְּחִדּוּשֵׁי מהרש"ך ז"ל שֶׁהֲוָקְשָׁה לוֹ במ"ש הַתּוֹסָ' ד"ה אִי הָכִי ש אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵּי דס"ל לְחַלֵּק בֵּין פָּרָה שֶׁהִיא קְדֻשַּׁת דמי' לִקְדֻשָּׁ' הַגּוּף א"כ אַמַּאי לָא דָּחֵי הַשַּׁ"ס בְּמַסְקָנָא נָמֵי בִּפְשִׁיטוּ דְּשָׁאנֵי פָּרָה דְּקָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת הִיא משא"כ בִּתְמִידִין וְהִנִּיחַ בְּקוֹנְשָׁ' וַאֲנָא גַּבְרָא רַבָּה חָזֵינָא וּתְיוּבְתָּא לָא חָזֵינָא דמ"ש הַתּוֹסָ' דְּאַבַּיֵּי מְחַלֵּק בֵּין קְדֻשַּׁת דָּמִים לִקְדֻשַּׁת הַגּוּף הַיְינוּ מִשּׁוּם דס"ל דְּגַבֵּי קְדֻשַּׁת הַגּוּף לָא אַהֲנֵי תְּנַאי ב"ד כְּלָל דִּקְדֻשָּׁה שֶׁבָּהֶן לְהֵיכָן הֲלָכָה וְשָׁאנֵי קְטוֹרֶת דִּקְדֻשַּׁת דָּמִים הִיא כִּדְדָּחֵי רַב חִסְדָּא לְעֵיל אֲבָל רַבִּי יוֹחָנָן מָצֵי סָבַר כְּרַבָּה דִּקְטוֹרֶת קְדֻשַּׁת הַגּוּף הִיא וּמִשָּׁם בְּאֵרָה דְּבִקְדֻשַּׁת הַגּוּף נָמֵי מְהַנֵּי תְּנַאי וְאַמְּטוּ הָכִי הֲוָצְרְךְ הַשַּׁ"ס לִדְחוֹת אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן גַּבֵּי קְטוֹרֶת מִשּׁוּם דְּלֵית לְהוּ תַּקַּנְתָּא בִּרְעָיָ' וְכֵיוָן שֶׁכֵּן קשי' בְּהַהִיא דְּפַר וְשָׁעִיר שֶׁל יה"כ אַמַּאי יָמוּתוּ לְרַבִּי יְהוּדָה כֵּיוָן דְּלֵית לְהוּ תַּקַּנְתָּא בִּרְעָיָ' לִימָא לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶם כְּמוֹ בִּקְטוֹרֶת (דְּהָא אפי' ר"ש לָא פְּלִיג בְּהָא כמ"ש הַתּוֹסָ' ד"ה מְקַיְּצִין וכו') וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר כִּדְשַׁנֵּי רַבָּה לְעֵיל דְּשָׁאנֵי אֲבוּדִין דְּלָא שְׁכִיחִי וְקַשְׁיָ' עֲלָהּ מֵהָא דְּפָרָה דְּחָזֵינַן דְּלֵב ב"ד מַתְנָה עלי' אע"ג דְּלָא שְׁכִיחַ כִּדְפָרִיךְ אַבַּיֵּי וּבְהֶכְרֵחַ לְשַׁנּוֹיֵי כִּדְשַׁנֵּינַן דְּשָׁאנֵי פָּרָה דְּדָמְיָ' יְקָרִי' מש"ה הֲוֹכְּר' לוֹמ' בְּמַסְקָנָא טַעְמָא דְּדָמְיָ' יְקָרִי' כַּנַּ"ל וְתוּ דְּזוּלַת זֶה נָמֵי אֵין מקו' לְהַדְּ חֲלֻקָּה שֶׁבֵּין קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת לְקָדֻשַּׁ' הַגּוּף אֶלָּא לְעִנְיַן שנא' דִּבְקָדֻשַּׁת הַגּוּף לֹא תְּהֵנֵי לֵב ב"ד מַתְנָה כְּלָל

אֲבָל לְרַבִּי יוֹחָנָן בְּמַסְקָנָא דְּוַדַּאי מְהַנֵּי לֵב ב"ד מַתְנָה אפי' גַּבֵּי קְדֻשַּׁת הַגּוּף כִּדְיָלְפִי מִקְטֹרֶת אֶלָּא דְּאָתֵינַן עֲלָהּ גַּבֵּי תְּמִידִין מִשּׁוּם דְּאִית לְהוּ תַּקָּנְתָּא בִּרְעָיָ' לֹא שַׁיָּיךְ הַךְ חֲלֻקָּה כְּלָל דְּנָהֲי דְּפָרָה קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת הִיא סוֹף סוֹף הָא חָזְיַנַן דְּלֵב ב"ד מַתְנָה אפי' בְּמִידֵי דְּאִית לֵהּ תַּקָּנְתָּא בִּרְעָיָ' וַאֲפִי' בִּשְׁבִיל הֶפְסֵד מוּעָט דְּעוֹרָהּ מַה לִּי בד"ה אוֹ קְדֻשַּׁת הַגּוּף אֲמְטוּ הָכִי הֲוָכְרַח לִדְחוֹ' וְלוֹמַר שָׁאנֵי פָּרָה דְּדָמְיָ' יְקָרִין וְכִדְאָמְרִי אִינָשֵׁי מִגַּמְלָא אֲוַנָּהּ כְּדִלְעֵיל וּפָשׁוּט הוּא כַּנַ"ל: עוֹד יֵשׁ לְיַישֵׁב קֻשְׁיָ' דִּלְעֵיל בִּפְשִׁיטוּ' טְפֵי עפ"י מַה דאי' בפ' שְׁנֵי שְׂעִירֵי' דַּף ס"ג ב' בַּשַּׁ"ס ופרש"י שָׁם ד"ה דִּלְמָא מַיְיתֵי וּמַגְרִיל וכו' דִּכְשֶׁמֵּת הָעֲזָאזֵל וּמֵבִיא זוֹג אַחֵר וּמַגְרִיל דאעפ"י שֶׁהָרִאשׁוֹן קָרֵב וְאֵין הַגּוֹרָל אֶלָּא בִּשְׁבִיל עֲזָאזֵל לְחוּד אַפַּ"ה בָּעֵינַן שֶׁהַשֵּׁנִי שֶׁעָמַד בְּגוֹרָל יהי' רָאוּי לְשֵׁם דְּאִם הַשֵּׁנִי שֶׁעָמַד אֵינוֹ רָאוּי לְשֵׁם אֵין הַגּוֹרָל קוֹבֵעַ הָעֲזָאזֵל ג"כ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אִי אֶפְשָׁר לב"ד לְהַתְנוֹת בִּשְׁעַת לְקִיחָה עַל שְׂעִיר הַשֵּׁם שֶׁיִּשְׁתַּיֵּיר שֶׁלֹּא יהי' קָדוֹשׁ קְדֻשַּׁת הַגּוּף כְּלָל דַּהֲרֵי עפ"י תְּנַאי זֶה אֵינַלַּאי מִילְתָא לְמַפְרֵעַ שֶׁלֹּא הי' קָדוֹשׁ קְדֻשַּׁת הַגּוּף מֵעוֹלָם וא"כ בִּשְׁעַת הַגָּרָלָה לֹא הי' רָאוּי לְשֵׁם וְגַם לֹא נִקְבַּע לְשֵׁם כְּלָל וא"כ גַּם שֶׁל עֲזָאזֵל לֹא נִקְבַּע דְּכָל שֶׁעִיקַּר קְדֻשַּׁת הַגּוּף דְּסֵגֹ"נ זוֹ קָאֵי אַלִּיבָּא דר"י דִּשְׁנֵי יִקָּרֵב וכו"ש וכו' לְמַפְרֵעַ נֶעֱקַר גַּם קְבִיעוּת הַגּוֹרָל לְמַפְרֵעַ משא"כ בְּפַר וְשָׂעִיר שֶׁאָבְדוּ דְּלֹא אִכְפַּת לָן בְּהַגָּרָלָה קַמָּיְיתָא כְּלָל וכ"ש אִם נֶאֱבַד קוֹדֶם הַגָּרָלָה כַּנַ"ל: וְהִנֵּה מִיְּדֵי עִבְרֵי בְּסֵגֹ"נ זוֹ רְאֵה זֶה חָדָשׁ הוּא שֶׁנִּתְחַדֵּשׁ לִי בְּלָשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ז"ל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה.

הָרַמְבַּ"ם ז"ל פ"ד מה' פְּסוּלֵי הַמֻּקְדָּשׁ' הֲלָכָה א' כָּתַב אֲבָל חַטַּאת צִבּוּר שֶׁאָבְדָה וְנִמְצֵאת לְאַחַר כַּפָּרָה בֵּין רָאוּי בֵּין אֵינָהּ רָאוּי תִּרְעֶה עַד שֶׁתִּפּוֹל בָּהּ מוּם וְתִמָּכֵר וְיִפְלוּ דָּמִים לִנְדָבָה עכ"ל וְהִנֵּה אֵלּוּ הֵן חַטָּאת הַצִּבּוּר שְׂעִירֵי רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וְשֶׁל מוֹעֲדוֹת (וְכֵן שָׂעִיר הַחִיצוֹן דיה"כ) וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה טוּבָא בְּהַסֵּגֹ"נ דעכ"פ לְדִבְרֵי הַכֹּל אִם אָבַד שָׂעִיר הַחַטָּאת בְּרֶגֶל זֶה יִקָּרְבוּ בְּרֶגֶל אַחֵר וְכֵן אִם אָבַד שְׂעִיר הַחַטָּאת דר"ח יִקָּרֵב בר"ח אַחֵר וְהַאֵיךְ כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁיִּרְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ מִיהוּ בְּזֶה יֵשׁ לוֹמַר דס"ל לְהָרַמְבַּ"ם דְּמַה שֶּׁאָמְרוּ יִקָּרְבוּ בְּרֶגֶל אַחֵר זֶהוּ כְּשֶׁנִּמְצָא בָּרֶגֶל אוֹ בר"ח כדפרש"י בְּמַתְנִיתִין בְּהֶדְיָא אֲבָל אִם נִמְצָא קוֹדֶם הָרֶגֶל אֵין מַמְתִּינִין עַד הָרֶגֶל מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ תַּקָּלָה כִּדְאִי' בפ' שְׁנֵי שְׂעִירֵי' דַּף ס"ו דְּכָל שֶׁעוֹמֵד לְקָרֵב בִּזְמַן אַחֵר חָיְישִׁי' לְתַקָּלָה מִשּׁוּם דְּלִבּוֹ טָרוּד עַל הַקָּרְבָּנָן יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁיִּשְׁכַּח וְיַקְרִיבֵם קוֹדֶם הַזְּמַן משא"כ כְּשֶׁנִּיתַּק לִרְעָיָ' דְּלָא טָרִיד בָּהּ וכו' ע"ש וְאֵין לְחַלֵּק בֵּין זְמַן מְרֻוָּחָה לִזְמַן קָצָר דְּהָא לר' יְהוּדָה בְּפַר וּשְׂעִיר שֶׁאָבְדוּ אעפ"י שֶׁכְּשֵׁרִים לְיוה"כ הַבָּא יָמוּתוּ מִשּׁוּם תַּקָּלָה כִּדְאִי' הָתָם וּסְתָמָא קָאָמַר יָמוּתוּ אפי' יִמְצְאוּ סָמוּךְ לְיוה"כ וכ"מ בַּתּוֹסָ' בְּסוּגְיָ' דַּף י"ב ד"ה מִמַּאי וכו' וא"צ לָמָּה שֶׁנִּדְחַק מָהַרְשָׁ"א ז"ל שָׁם וְהָא דְּכָתַב הַשָּׁ"ךְ בַּיו"ד סי' נ"ו בְּשֵׁם תה"ד דִּבְזְמַן ד"א יוֹם לָא חָיְישִׁי' לְתַקָּלָה יֵשׁ לוֹמַר בְּקָדָשִׁי' הֶחְמִירוּ בְּלֹא פְּלוּג לְהָכִי כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּנִמְצְאוּ שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּן דְּיִרְעוּ דִּבְנִמְצְאוּ בִּזְמַנָּן פְּשִׁיטָא שֶׁיִּקָּרְבוּ כֵּינָן שֶׁרָאוּיִן לְהַקְרִיב בְּיוֹמָן וְלָא אַיְירֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל אֶלָּא בְּאֵינָן רְאוּיִן לְהַקְרָבָה עַכְשָׁיו אֲבָל הָא קַשְׁיָא מֵהָא דְּפָרִיךְ עָלָהּ בְּסֵגֹ"נ דְּהָכָא לֵימָא לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶן שֶׁיִּקָּרְבוּ אפי' שֶׁלֹּא בִּזְמַנָּן, וּמַסִּיק דר"ש לֵית לֵי' לֵב מַתָּנָה כְּלָל אפי' בְּתִמִּידִין אֲבָל לְרַבָּנָן דְּאִית לְהוּ לֵב ב"ד מַתְנָה אִין ה"נ דְּגַבֵּי חַטָּאוֹת שֶׁל רָאשֵׁי חֳדָשִׁים וּמֹעֲדוֹת שֶׁאָבְדוּ לֵב ב"ד מַתָּנָה עֲלֵיהֶן שֶׁיִּקָּרְבוּ וְהָאֵיךְ כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁיִּרְעוּ לֵימָא לֵב ב"ד מַתָּנָה עֲלֵיהֶן שֶׁיִּפְּדוּ תְּמִימִים כְּמוֹ גַּבֵּי תְּמִידִין כִּדְמוּכָח לְהֶדְיָא בַּשַּׁ"ס ועכ"פ הו"ל לְהָרַמְבַּ"ם ז"ל נָמֵי לְאַשְׁמוֹעִי'

שֶׁגַּם אִם נִמְצְאוּ שֶׁל רֶגֶל בר"ח אוֹ לְהֶפֶךְ אוֹ שֶׁל רֶגֶל ור"ח שֶׁנִּמְצְאוּ ביה"כ אוֹ לְהֶפֶךְ דאעפ"י שֶׁאֵין כַּפָּרָתָן שָׁוָה אפ"ה קְרֵיבִין שֶׁל זֶה בָּזֶה מִטַּעַם לֵב ב"ד מַתְנָה וְהִנֵּה הַתּוֹסָ' הִקְשׁוּ אַהָא דְּפָרֵיךְ אַבַּיֵי מִמַּתְנִיתִין מִדִּין שְׂעִירֵי רְגָלִים וְשֶׁל יוה"כ שֶׁאָבְדוּ דְּנִימָא לֵב ב"ד מַתְנָה וכו' דְּמַאי קַוּשְׁיָ' הָא אָמַר לְעֵיל דְּאִבּוּדִין לָא שְׁכִיחֵי וְאֵין לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶן וְתֵירְצוּ לְחַלֵּק בֵּין שָׂעִיר הַפְּנִימִי שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה וְכֵן שְׂעִירֵי ע"א לָא שְׁכִיחֵי כְּלָל לְבֵין שְׂעִירֵי הַחִיצוֹנִי' דִּשְׁכִיחֵי טוּבָא וְאִבּוּדִין דִּידְהוּ שְׁכִיחֵי וּמַסְקִי ב"ד אַדַּעְתַּיְיהוּ לְהַתְנוֹת עֲלֵיהֶן אוּלַם הָרַשְׁבָּ"א זַ"ל בְּחִדּוּשָׁיו כָּתַב יֵשׁ מְתָרְצִין דהו"מ לְתָרוּצֵי הָכִי (דְּאִבּוּדִין לָא שְׁכִיחֵי) אֶלָּא חַד מִתְּרֵי פֵּירוּקֵי נָקֵט וַהֲנָכוֹן דְּנִיחָא לִי' לִשְׁרוּקֵי קוּשְׁטָא דְּמִילְתָא דר"ש לֵית לִי' לֵב ב"ד מַתְנָה עכ"ל וְיֵרָאֶה שֶׁזֶּהוּ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם זַ"ל דִּלְפִי הָאֱמֶת כָּל אִבּוּדִין לָא שְׁכִיחֵי אפי' דְּחַטָּאוֹת הַחִיצוֹנוֹת וְאֵין לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶן וּלְשׁוֹן הַשַּׁ"ס דִּלְעֵיל לִכְאוֹרָה דַּיְיקָא הָכִי מִדְּאָמַר אִבּוּדִין קָאָמְרִתְּ שָׁאנֵי אִבּוּדִין דְּלָא שְׁכִיחַ מַשְׁמַע דְּמִטַּעַם אִבּוּדִין אָתֵי עֲלָהּ שֶׁכָּל אִבּוּדִין לָא שְׁכִיחֵי (דאל"כ הו"ל לְמֵימַר אִבּוּדִין דְּפַר וְשָׂעִיר לָא שְׁכִיחֵי) וְעוֹד דְּמִתָּמַהּ עֲלָהּ דְּאַבַּיֵי וְקָאָמַר אִבּוּדִין קָאָמְרִתְּ וכו' בִּפְשִׁיטוּת מַשְׁמַע דְּמִילְתָא דִּפְשִׁיטָא הִיא שֶׁאִבּוּדִין לָא שְׁכִיחֵי מִצַּד עַצְמוֹ אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְהָבִין בָּזֶה חֲדָא דְּאַפְּתִי קָשֶׁה אַדְּאַבַּיֵי מַאי פָּרֵיךְ עֲלָהּ לֵימָא לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶן הָא כְּבָר שְׁנֵי דְּאִבּוּדִין לָא שְׁכִיחֵי וְתוּ הַאֵיךְ שַׁיְיךְ לוֹמַר דהו"מ לְשַׁנּוֹיֵי וכו' אֶלָּא דְּקוּשְׁטָא מְשַׁנֵּי דר"ש לֵית לִי' לֵב ב"ד מַתְנָה גַּם הָא דְּאִבּוּדִין הָא לָאו קוּשְׁטָא הוּא דְּהָא ע"כ מוּכָח מֵהָא דִּלְעֵיל בְּפַר וְשָׂעִיר שֶׁל יוה"כ שֶׁאָבְדוּ דלכ"ע גַּבֵּי אִבּוּדִין אֵין לֵב ב"ד מַתְנָה וְהָאֵיךְ קָאָמַר עַתָּה דְּרַבָּנָן פְּלִיגִי אדר"ש בְּהָא וְהַיּוֹתֵר קָשֶׁה בְּהָא דְּאָמַר לְקַמָּן אֶלָּא רַבָּנָן דְּאָמְרוּ לוֹ מִמַּאי דר' יְהוּדָה הִיא וְהָכִי קָאָמַר לִי' בִּשְׁלָמָא לְדִידִי דְּאָמֵינָא לֵב ב"ד מַתְנָה וכו' הָא בְּאִבּוּדִין גַּם לר' יְהוּדָה אֵין לֵב ב"ד מַתְנָה דְּהָא גַּבֵּי פָּר וְשָׂעִיר שֶׁאָבְדוּ קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה גּוּפֵי' כֵּוְלָן יָמוּתוּ וְלָא אָמַר לֵב ב"ד מַתְנָה שֶׁיִּפְדּוּ וְרָאִיתִי לְהַר"ש כְּהֵן זַ"ל בְּחִדּוּשָׁיו שֶׁצִּדֵּד לוֹמַר בְּהָא דְּפָרֵיךְ לְעֵיל מִפַּר וְשָׂעִיר שֶׁאָבְדוּ וְאַחַ"כ נִמְצְאוּ דְּלָא פָּרֵיךְ אֶלָּא מדר"א ור"ש דְּקָאָמְרִי יִרְעוּ אֲבָל מר' יְהוּדָה לק"מ דְּשָׁאנֵי הָכָא דְּאֵין כֹּחַ לְהַתְנוֹת דַּהֲוָה הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁיָּמוּתוּ כדפרש"י זַ"ל (ור"ל דְּשָׁמָא כָּךְ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁיָּמוּתוּ וְלֹא יוֹעִיל תְּנַאי ב"ד בְּזֶה) אֲבָל בְּעָלְמָא יִשְׁכַּח לְהַתְנוֹת וְנִסְתַּיֵּעַ מִלְּשׁוֹן רַשְׁ"י זַ"ל ד"ה נֵימָא לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶן שֶׁיִּפְדּוּ בְּלֹא מוּם יעוי"ש ועפי"ז הֲוָה א"ש דִּלְפוּם מַאי דְּמַסִּיק הַשְׁתָּא דר"ש לֵית לִי' לֵב ב"ד מַתְנָה תּוּ לָא צָרִיכִין לְהַךְ שְׁנוּיָא דִּלְעֵיל דְּאָמַר שָׁאנֵי אֲבוּדִין דְּלָא שְׁכִיחִי וְאֵין לֵב ב"ד מַתְנָה דְּשַׁפִּיר מָצִינוּ לְמֵימַר גַּם בְּאִבּוּדִין לֵב ב"ד מַתְנָה וְהָא דְּקָאָמְרִי ר"א ור"ש גַּבֵּי פָּר וְשָׂעִיר שֶׁאָבְדוּ וכו' וְאַחַ"כ נִמְצְאוּ שֶׁיִּרְעוּ מִשּׁוּם דר"ש לְטַעְמֵי' אָזֵיל דְּלֵית לִי' לֵב ב"ד מַתְנָה וה"נ ס"ל לר"א חֲבֵירוֹ בָּזֶה וכ"ש לְפִי הַגִּירְסָא שֶׁהֵבִיא הכ"מ פ"ד מה' פסהמ"ק דְּגָרְסִי' רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר יִרְעוּ וכו' דא"ש טְפֵי דר"א בר"ש כְּאָבוּהּ ס"ל בְּזֶה דְּאֵין לֵב ב"ד מַתְנָה כִּדְאִי' לְהֶדְיָא בפ' הַתּוֹדָה ד' ע"ט אֲבָל לְמַאן דס"ל לֵב ב"ד מַתְנָה גַּם בְּאִבּוּדִין נָמֵי לֵב ב"ד מַתְנָה וְעָלָה קָאָמַר הָרַשְׁבָּ"א שַׁפִּיר דְּנָהֵי דִּלְפוּם שְׁנוּיָא דְּהַשְׁתָּא לָא צָרִיכִין כְּלָל לוֹמַר אִבּוּדִין שָׁאנֵי מ"מ מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא הו"מ לְשַׁנּוֹיֵי כְּפוּם שְׁנוּיָא קַמָּא דְּאִבּוּדִין שָׁאנֵי דאעפ"י שֶׁאֵין הֶכְרֵחַ לָזֶה מ"מ מָצִינוּ לְמֵימַר הָכִי אֶלָּא דְּקוּשְׁטָא מְשַׁנֵּי דלר"ש וַדַּאי לֵית לִי' לֵב ב"ד כְּלָל אֲבָל לְרַבָּנָן מָצִינוּ לְמֵימַר גַּבֵּי אִבּוּדִין הָכִי וְהָכִי וְנִיחָא הַשְׁתָּא הָא דְּבָעֵי לְמֵימַר דְּרַבָּנָן דְּר"ש

בְּמַתְנִיתִי' רַבִּי יְהוּדָה הוּא וְהָכִי קָאָמַר לִי' בִּשְׁלָמָא לְדִידִי דְּאָמֵינָא לֵב ב"ד מַתְנָה וכו' אפי' בְּאַבוּדִין מְשׁוּם דִּלְפוּם שְׁנוּיָא דְּהַשְׁתָּא אֵין הֶכְרֵחַ לוֹמַר אַבּוֹדִין שָׁאנֵי אפי' לְר"ש וכ"ש לְרַבִּי יְהוּדָה דְּגַבֵּי פָּר וְשָׂעִיר דְּמַעִיקָּרָא דְּדִינָא לָא קַשְׁיָא מֵרַבִּי יְהוּדָה דְּהָתָם וְכַנ"ל וַהֲוָה א"ש אוּלָם שמהרש"ך ז"ל שָׁם גּוּפֵי' מִסְתַּפֵּק בָּזֶה אִם הַקֻּוּשְׁיָ' דִּלְעֵיל הוּא גַּם מִדְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹ לָאו יעוי"ש וְתוּ דַּעֲדַיִין הַקֻּוּשְׁיָ' הָרִאשׁוֹנָה בְּמָקוֹמָהּ אַדְּאַבַּיֵי דְּמַאי פָּרִיךְ מַתְנִיתִין גַּבֵּי חַטָּאוֹ' הַחִיצוֹנוֹ' הָא כְּבָר שְׁנֵי לִי' דְּאַבּוּדִין שָׁאנֵי דְּלָא שְׁכִיחִי וְאֵין לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶן: לָכֵן יִרְאֶה לע"ד שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָפָת וְהָרַשְׁבָּ"א ז"ל אֵלּוּ וָאֵלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים הֵם דְּנַדַּאי אַבַּיֵי פָּרִיךְ לִשִׁיטָתֵי' כמ"ש הַתּוֹסָ' וְרַבָּה הו"מ לְשַׁנּוּיֵי לְפוּם שִׁיטָתֵי' כמ"ש הָרַשְׁבָּ"א ז"ל אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דאי' בפ' גֵּט פָּשׁוּט קע"ב גַּבֵּי הַהוּא שְׁטָרָא דַּהֲוָה כְּתִיב בי' אֲנִי פב"ב לָוִיתִי מִמְּךָ מָנֶה וְקָאָמַר רַבָּה הָתָם לִנְפִילָה לָא חָיְישִׁי' וּפְשִׁיט לָהּ מֵהָא דְּתָנַן שְׁנַיִם שֶׁהָיוּ בְּעִיר אַחַת שֵׁם הָאֶחָד יוֹסֵף ב"ש וְשֵׁם הַשֵּׁנִי יוֹסֵף ב"ש שֶׁהֵם יְכוֹלִין לְהוֹצִיא שט"ח עַל אֲחֵרִים וְאַמַּאי לֵיחוּשׁ לִנְפִילָה (פי' שֶׁמָּא נָפַל מִיּוֹסֵף ב"ש זֶה וּמְצָאוֹ יוֹסֵף ב"ש הָאַחֵר) ש"מ לִנְפִילָה לָא חָיְישִׁי' וְאַבַּיֵי פְּלִיג עלי' וּמְחַלֵּק בֵּין נְפִילָה דְּחַד כִּי הָכָא גַּבֵּי שְׁנֵי יוֹסֵף ב"ש שֶׁהַחֲשָׁשׁ הוּא שֶׁמָּא נָפַל מִיּוֹסֵף ב"ש וָהּ לְבַד אֲבָל לִנְפִילָה דְּרַבִּים חָיְישִׁי' וקיימל"ן הָתָם כְּרַבָּה דַּאֲפִי' לִנְפִילָה דְּרַבִּים נָמֵי לָא חָיְישִׁי' כִּדְאִי' בח"מ סי' נו"ומִשּׁוּם דִּנְפִילָה לָא שְׁכִיחֵי דְּמִזְּהָר זְהִירֵי אִינָשֵׁי שֶׁלֹּא יִשְׁבְּרוּ כִּדְאִי' בִּיבָמוֹת פ' הָאִשָּׁה שֶׁהָלְכָה קט"ז א' וְהַשְׁתָּא א"ש הַכֹּל דְּאַבַּיֵי לְשִׁיטָתוֹ דס"ל חָיְישִׁי' לִנְפִילָה מִשּׁוּם דִּנְפִילָה שְׁכִיחִי אֶלָּא נְפִילָה דְּיָחִיד הוּא דְּלָא שְׁכִיחִי אַמְּטוּ הָכִי נִיחָא לִי' בְּהַהִיא דְּפַר וְשָׂעִיר שֶׁאָבְדוּ וכו' דְּהָתָם וַדַּאי לָא שְׁכִיחִי כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא פַּעַם אַחַת בַּשָּׁנָה וַהֲוָה כְּמוֹ נְפִילָה דְּיָחִיד אֲבָל בְּמַתְנִיתִין גַּבֵּי חַטָּאוֹת הַחִיצוֹנוֹת דְּאִיכָּא טוּבָא בְּכָל חֹדֶשׁ וְרֶגֶל ור"ה ויוה"כ הֲוָה כְּמוֹ נְפִילָה דְּרַבִּי' דְּאַבּוּדִין דִּידְהוּ שְׁכִיחֵי דְּחָיְישִׁי' לָהּ אַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר כמ"ש הַתּוֹסָ' לְחַלֵּק בֵּינֵיהֶם אוּלָם רַבָּה דס"ל דַּאֲפִי' נְפִילָה דְּרַבִּי' נָמֵי לָא שְׁכִיחֵי וְלָא חָיְישִׁ' לָהּ מִשּׁוּם דְּמִזְּהָר זְהִירֵי אִינָשֵׁי בְּשֶׁלָּהֶן שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ וכ"ש בבהמ"ק בְּמָקוֹם זְרִיזִין דְּזְהִירֵי טָפֵי בְּשִׁמְירָתָן כָּתַב הָרַשְׁבָּ"א שַׁפִּיר דִּלְפוּם שִׁיטָתֵיהּ הו"מ לְשַׁנּוּיֵי מִשּׁוּם דְּאַבּוּדִין לָא שְׁכִיחֵי אפי' בְּחַטָּאוֹת הַחִיצוֹנִי' דְּלָא גָּרַע מִשְּׁאָר נְפִילָה דְּרַבִּי' דְּלָא שְׁכִיחִי מִשּׁוּם דְּמִזְּהָר זְהִירֵי בְּהוּ אִינָשֵׁי וְכִדְדָיֵיק לֵישָׁנָא דְּרַבָּה דְּלְעֵיל דְּאָמַר אַבּוֹדִין קָאָמְרִתְּ וכו' שֶׁכָּל אַבּוֹדִין לָא שְׁכִיחֵי כִּדְאָמַר אֶלָּא דְּבָעֵי לְשַׁנּוּיֵי לְאַבַּיֵי גַּם לְפוּם שִׁיטָתֵיהּ דְּאַבַּיֵי דס"ל דִּנְפִילָה דְּרַבִּי' שְׁכִיחַ ג"כ א"ש אַלִּיבָּא דר"ש דְּלֵית לי' לֵב ב"ד מַתְנָה וְנִיחָא הַשְׁתָּא ג"כ בְּהָא דְּבָעֵי לְמֵימַר דְּרַבָּנָן דְּר"ש הוּא רַבִּי יְהוּדָה וְהָכִי קָאָמַר לי' בִּשְׁלָמָא לְדִידִי דְּאָמֵינָא לֵב ב"ד מַתְנָה וכו' ר"ל דַּאֲפִי' תִּמְצֵי דְּרַבִּי יוֹחָנָן כְּאַבַּיֵי ס"ל לְחַלֵּק בֵּין נְפִילָה דְּיָחִיד לִנְפִילָה דְּרַבִּים וה"נ מְחַלֵּק בְּכָאן בֵּין אַבּוֹדִי' דְּפַר וְשָׂעִיר לְאַבּוּדִין דְּחַטָּאוֹת הַחִיצוֹנִי' וכמ"ש הַתּוֹסָ' וא"כ תֹּאמַר דר' יְהוּדָה מְחַלֵּק בְּהָכִי אַפֵּ"ה לֵיתָא דְּמַאי דר' יְהוּדָה הִיא דִּלְמָא ר"מ וכו' כַּנ"ל וא"ש הַכֹּל וא"כ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם כִּרְאִי מוּצָק מִדְּקִיימל"ן בח"מ סי' נ' כְּרַבָּה דַּאֲפִי' נְפִילָה דְּרַבִּי' לָא שְׁכִיחֵי מִשּׁוּם דְּמִזְּהָר זְהִירֵי בְּהוּ אִינָשֵׁי ה"ה וכ"ש גַּבֵּי אַבּוֹדִין דְּחַטָּאוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת דְּלָא שְׁכִיחֵי וְאֵין לֵב ב"ד מַתְנָה עֲלֵיהֶן לָכֵן פָּסַק דִּירְעוּ עַד שֶׁיִּסְתָּאֲבוּ וְתִמָּכֵר וכו' כַּנ"ל פָּשׁוּט וְנָכוֹן ודו"ק.

עוֹד לֶאֱלֹק' מִילִין לְיַיְשֵׁב פְּסַק הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּפֵ"ה מה' עֲבוֹדַת יוה"כ שֶׁסּוֹתְרִי' לִמ"ש בְּהִלְכוֹת קָרְבַּן פֶּסַח אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה: הָרַמְבַּ"ם ז"ל פֵּ"ה מה' עֲבוֹדַת יוה"כ דִּין ט"ו

כָּתַב מֵת אֶחָד מֵהֶן וכו' וְאִם הִי' הַמֵּת שֶׁל עֲזָאזֵל יֹאמַר זֶה שֶׁעָלָה עֲלֵה הַגּוֹרָל לַעֲזָאזֵל יִתְקַיְּים תַּחְתָּיו וְהַשֵּׁנִי מִן הַשְּׁנַיִם שֶׁהִגְרִיל עֲלֵיהֶם בַּסּוֹף יִרְעֶה עַד שֶׁיִּפּוֹל בּוֹ מוּם וְיִמָּכֵר וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה שֶׁאֵין חַטַּאת צִבּוּר מֻתָּה וְשָׁם בְּדִין ט"ז וְכֵן פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוה"כ שֶׁאָבְדוּ וְהִפְרִישׁ אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶן וְקָרְבוּ וכו' וְכֵן אִם נִמְצְאוּ הָרִאשׁוֹנִים קוֹדֶם שֶׁיִּקָּרְבוּ אֵלּוּ יִקָּרְבוּ הָרִאשׁוֹנִים וְיִרְעוּ הַשְּׁנַיִם עַד וכו' עכ"ל בפ"ד מה' קָרְבַּן פֶּסַח דִּין ו' כָּתַב מִי שֶׁאָבַד פִּסְחוֹ וּמָצָאוֹ אַחַר שֶׁהִפְרִישׁ פֶּסַח אַחֵר וַהֲרֵי שְׁנֵיהֶן עוֹמְדִין יַקְרִיב אֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה לְשֵׁם פֶּסַח וְהַשֵּׁנִי וכו' וְתָמַהּ הכ"מ שָׁם בְּשֵׁם הר"י קוֹרְקוֹס וְזֶה לְשׁוֹנוֹ יֵשׁ כָּאן מָקוֹם עַיֻּן בְּמַה שֶׁכָּתַב רַבֵּינוּ שֶׁיַּקְרִיב אֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה וְהוּא דַּעַת רַבָּנָן (דר"י פ' שְׁנֵי שְׂעִירִים דַּף ס"ד וְרַבִּי יוֹסֵי פְּלִיג וְאָמַר יַקְרִיב הָרִאשׁוֹן וְשָׁם הִקְשׁוּ לְרַב שֶׁאָמַר שֶׁאִם מֵת אֶחָד מִן הַשֵּׁנִי שְׂעִירִים שֶׁהַדִּין הוּא שֶׁיִּקַּח זוּג אַחֵר שֶׁהָרִאשׁוֹן יִקָּרֵב וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה נְהִי דב"ח אֵין נִדְחִין יַקְרִיב אֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה וְתִירְצוּ דְּרַב סָבַר כְּרַבִּי יוֹסֵי דְּאָמַר גַּבֵּי פֶּסַח מִצְוָה בָּרִאשׁוֹן וְרַבֵּינוּ כָּתַב (פ"ה מה' יוה"כ) וְהַשֵּׁנִי מִן הַשְּׁנַיִם שֶׁהִגְרִיל יִרְעֶה וְהוּא דַּעַת רַב שֶׁהֶעֱמִידוּ כְּרַבִּי יוֹסֵי וְכָאן פָּסַק כְּרַבָּנָן שֶׁאֵיזֶה יַקְרִיב וא"כ קשי' דִּידַן' אַדִּידַן' ותי' הָרַב ז"ל שְׁנֵי תֵּירוּצִים הָאֶחָד הוּא דְּשָׁאנֵי הָתָם גַּבֵּי שְׂעִירֵי יוה"כ שֶׁמֵּת הָעֲזָאזֵל שֶׁזֶּה שֶׁל שֵׁם הַנִּשְׁאָר לֹא נִדְחָה מֵחֲמַת עַצְמוֹ אֶלָּא מֵחֲמַת חֲבֵירוֹ וְאֵין הַשֵּׁנִי בָּא אֶלָּא כְּדֵי לְקַיֵּים מִצְוַת הַגְרָלָה וְכֵן אפי' רַבָּנָן מוֹדוּ בְּהָא דְּמִצְוָה בָּרִאשׁוֹן וּמַה שֶׁאָמְרוּ רַב כר' יוֹסֵי ר"ל כִּי הֵיכִי דְּסָבַר רַבִּי יוֹסֵי גַּבֵּי פֶּסַח שֶׁמִּצְוָה בָּרִאשׁוֹן הוֹאִיל וְהַוְפָרַשׁ תְּחִלָּה ה"נ סָבַר רַב גַּבֵּי שְׁנֵי הַשְּׂעִירִים אַלִּיבָּא דכ"ע עכ"ד בַּקְצָרָה וְתָמַהּ עלי' הלח"מ שָׁם דְּמַה יַּעֲנֶה הָרַב לְאִידָךְ חֲלֻקָּה שֶׁכָּתַב הָרַמְבַּ"ם בה' עֲבוֹדַת יוה"כ בְּדִין ט"ז וְכֵן פַּר וְשָׂעִיר שֶׁל יוה"כ שֶׁאָבְדוּ וְהִפְרִישׁ אֲחֵרִים תַּחְתֵּיהֶן שֶׁיִּקָּרְבוּ הָרִאשׁוֹנִים וְהַשְּׁנִיִּים יִרְעוּ וְהָא הַךְ חֲלֻקָּה הִיא מַמָּשׁ כְּהַהִיא דְּפֶסַח שֶׁהָרִאשׁוֹנִים נִדְחוּ מֵחֲמַת עַצְמָן וְאַפ"ה פָּסַק שֶׁהָרִאשׁוֹנִים יִקָּרְבוּ שוב תֵּירֵץ הָרַב ז"ל דְּמִדְּלָא כָּתַב הָרַמְבַּ"ם ז"ל (בְּדִין ט"ו) שָׁם יִקָּרֵב הָרִאשׁוֹן אֶלָּא כָּתַב הַשֵּׁנִי יִרְעֶה הִנֵּה לֹא פָּסַק כְּרַב אֶלָּא אֵיזֶה שֶׁיִּרְצֶה יִקָּרֵב ומ"ש הַשֵּׁנִי יִרְעֶה הַכַּוָּנָה שֶׁאֲפִלּ' קָרַב הָרִאשׁוֹן יִרְעֶה הַשֵּׁנִי וְלֹא אַתְרֵי' יָמוּת הוֹאִיל וכו' וע"ז תָּמַהּ הָרַב בלח"מ בְּתַרְתֵּי חָדָא דְּהָא בְּדִין ט"ז גַּבֵּי פַּר וּשְׂעִיר שֶׁאָבְדוּ כָּתַב בְּהֶדְיָא הָרִאשׁוֹנִים יִקָּרְבוּ וְאִידָךְ ממ"ש הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּדִין ט"ו שֶׁאֵין חַטַּאת צִבּוּר מֻתָּה כְּלָשׁוֹן הַמִּשְׁנָה ר"פ שְׁנֵי שְׂעִירֵי' וּבַגְמ' דְּדָיְקִינַן עֲלָהּ הָא דְּיָחִיד מֻתָּה וּפָרִיךְ מִינָּהּ לְרַב הָא אפי' דְּיָחִיד נָמֵי לֹא מֻתָּה דַּהֲוָה כְּמַפְרִישׁ שְׁתֵּי חַטָּאוֹת לְאַחֲרָיו' דְּאַחַת קָרֵיבָה וְהַשֵּׁנִי תִּרְעֶה וּמְשַׁנֵּי כֵּיוָן דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי מִצְוָה בָּרִאשׁוֹן מֵעִיקָּרָא כְּמַפְרִישׁ לְאִבּוּד דָּמֵי א"כ הַאי דִּיוּקָא אֵיכָּא נָמֵי בְּלָשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין חַטַּאת צִבּוּר מֻתָּה הָא דְּיָחִיד מֻתָּה וע"כ מִטַּעַם שֶׁמִּצְוָה בָּרִאשׁוֹן כְּרַבִּי יוֹסֵי וְהָאֵיךְ כָּתַב מוהריק"ו הַנָּ"ל שֶׁהָרַמְבַּ"ם שָׁם לֹא פָּסַק כְּרַבִּי יוֹסֵי עכ"ד וְהִנִּיחַ דְּבָרָיו בְּתֵימַהּ יעוי"ש: אוּלָם לע"ד יִתָּכֵן לְקַיֵּים וּלְיַיְשֵׁב שְׁנֵי הַתֵּירוּצִים הַנָּ"ל עַל נָכוֹן וּתְחִלָּה אוֹמַר בְּמַה שֶׁדִּקְדֵּק לְשׁוֹן הָרַמְבַּ"ם שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין חַטַּאת צִבּוּר מֻתָּה דע"כ אָתֵי כר' יוֹסֵי מֻתָּה לָא אִירְיָ' דְּהָא בפ' שְׁנֵי שְׂעִירִים אַהָא דְּאָמַר רַב סָבַר בר' יוֹסֵי דְּאָמַר מִצְוָה בָּרִאשׁוֹן דָּיֵיק הש"מ וְאָמַר הי' רַבִּי יוֹסֵי אִי לֵימָא רַבִּי יוֹסֵי דְּקָפוֹת דְּתָנַן בְּשָׁלֹשׁ קָפוֹת וכו' דִּלְמָא שָׁאנֵי הָתָם דִּבְעִידָנָא דְּאִתְחֲזֵי קַמַּיְיתָא לָא אִתְחֲזֵי בָּתְרַיְיתָא וּמַסֵּיק אֶלָּא רַבִּי יוֹסֵי דְּפֶסַח דְּתַנְיָא הַמַּפְרִישׁ פִּסְחוֹ וְאָבַד וְהִפְרִישׁ אַחֵר תַּחְתָּיו וְאַחַ"כ נִמְצָא הָרִאשׁוֹן וכו' אֵיזֶה מֵהֶן תֵּירָצֶה יַקְרִיב דִּבְרֵי חֲכָמִים רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִצְוָה בָּרִאשׁוֹן וכו' הָעוֹלָה מִזֶּה דְּעַד כָּאן לָא פְּלִיגִי רַבָּנָן עלי' דר' יוֹסֵי אֶלָּא דְּוָקָא הֵיכִי דְּלָא

אִתְחֲזִי קַמָּא עַד דְּאִתְחֲזִי בָּתְרָא תָּא אִי בְּעִידָּנָא דְּאִתְחֲזִי קַמָּא לָא אִתְחֲזִי בָּתְרָא אפי' רַבָּנָן מִידִי דְּמַצָּה בָּרִאשׁוֹן כִּסְתָמָא דְּמַתְנִיתִי' דְּקֻוְפּוֹת וְהִנֵּה רַשִׁ"י זַ"ל פי' גַּבֵּי שְׂעִיר יוה"כ זַ"ל אֲבָל הַאי לָא אִתְחֲזִי קַמָּא עַד דְּאִתְחֲזִי בָּתְרָא שאעפ"י שֶׁהִגְרִיל עָלָיו אֵינוֹ רָאוּי לִשְׁחוֹט עַד לְאַחַר מַתַּן דַּם הַפָּר וּבְתוֹךְ כָּךְ מֵת חֲבֵירוֹ וְהֵבִיאוּ שְׁנַיִם וְהִגְרִילוּ עֲלֵיהֶם וּכְשֶׁהִגִּיעַ זְמַן שְׁחִיטַת הַשָּׂעִיר כְּבָר זֶה הָאַחֲרוֹן עוֹמֵד עכ"ל נִשְׁמַע מִזֶּה שֶׁאִם מֵת הָעֲזָאזֵל לְאַחַר מַתַּן דַּם הַפָּר שֶׁכְּבָר הי' שֶׁל שֵׁם הָרִאשׁוֹן רָאוּי לִשְׁחֹוט קוֹדֶם שֶׁמֵּת הָעֲזָאזֵל אפי' לְרַבָּנָן נָמֵי מִצְוָה בָּרִאשׁוֹן כֵּיוָן דִּבְעִידָּנָא דְּאִתְחֲזִי קַמָּא אַכַּתִּי לָא אִתְחֲזִי בָּתְרָא וא"כ א"ש דִּנְקַט הָרַמְבַּ"ם לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה שֶׁאֵין חַטַּאת צִבּוּר מֵתָה מִשּׁוּם כה"ג שֶׁמֵּת הָעֲזָאזֵל אַחַר תִּתֵּן דַּם הַפָּר דְּאָז לכ"ע מִצְוָה בָּרִאשׁוֹן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן אִלּוּ הֲוָה דְּיָחִיד הֲוָה מֵתָה דְּכֵיוָן דְּמִצְוָה בָּרִאשׁוֹן כְּמַפְרִישׁ לְאִבּוּד דָּמֵי אַפֵּ"ה בְּכָאן יִרְעֶה מִשּׁוּם דְּאֵין חַטַּאת צִבּוּר מֵתָה וא"ש: ועפי"ז יִתְיַיְשֵׁב שַׁפִּיר גַּם הַקֻּוְשְׁיָא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁהִקְשָׁה **(הגה"ה אול' דָּבָר מִן דִּין קשי' לָן מֵהָא דפרש"י אַהָא דאמ' כְּמַפְרִישׁ לְאִבּוּד דָּמֵי דְּאָתֵי מַתְנִיתִין כְּרַבִּי דְּאָמַר מַפְרִישׁ לְתַשְׁלוּמֵי אָבוּד כְּאָבוּד דָּמֵי.

וְהָרַמְבַּ"ם פ"ד מהל' פסהמ"ק דִּין ג' פָּסַק בְּהֶדְיָא דְּלָא כְּרַבִּי וְהָדְרָא קוּשְׁיָ' לְדֻוְכְתֵּי' לָמָּה כָּתַב הָרַמְבַּ"ם זַ"ל שֶׁאֵין חַטַּאת צִבּוּר מֵתָה הָא אפי' דְּיָחִיד נָמֵי לֹא מֵתָה לְרַבָּנָן דְּרַבִּי וַאֲפִי' לר' יוֹסִי לָכֵן נִרְאֶה דְּהַאי דִּיּוּקָא מֵעִיקָּרָא לֵיתָא שֶׁהֲרֵי דַּרְכּוֹ שֶׁל הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בכ"מ לְהִמָּשֵׁךְ אַחַר לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה לָכֵן גַּם בְּכָאן נְקַט לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה לְאַשְׁמוֹעִי' שֶׁאֵין חטא' צִיבּוּר מֵתָה דְּאַכַּתִּי נָמֵי טוּבָא בָּזֶה בְּאִם שֶׁקָּרַב הַשֵּׁנִי וְנִשְׁאַר הָרִאשׁוֹן דהו"ל נִתְכַּפְּרוּ בְּעָלִים בְּאַחֵר דְּגַבֵּי יָחִיד מֵתָה לכ"ע וְהָכָא הָרִאשׁוֹן יִרְעֶה מִשּׁוּם דְּאֵין חטא' צִבּוּר מֵתָה כַּנַ"ל וְתָמֵיהַּ עַל הלח"מ שֶׁלֹּא הִרְגִּי' בָּזֶה:)** אַהָא דְּכָתַב הָרַמְבַּ"ם בְּדִין פָּר וְשָׂעִיר שֶׁאָבְדוּ וכו' שֶׁהָרִאשׁוֹנִים יִקְרְבוּ מִשּׁוּם דְּוַדַּאי הָא דְּפַר וְשָׂעִיר שֶׁאָבְדוּ מַיְיְרֵי שֶׁאָבְדוּ ביוה"כ אַחַר הַגְרָלָה כִּדְמוֹכַח בַּשַּׁ"ס שָׁם ס"ה ע"ב דְּבָעֵי לְמֵימַר טַעְמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה גַּבֵּי פָּר וְשָׂעִיר שֶׁנֶּאֱבְדוּ דְּאָמַר יָמוּתוּ מִשּׁוּם גְּזֵירָה שֶׁיֹּאמְרוּ הַגּוֹרָל קוֹבֵעַ מִשָּׁנָה לַחֲבֶרְתָּהּ אַלְמָא דְּאַחַר הַגְרָלָה מַיְיְרֵי כְּמַשְׁמָעוּת הַלָּשׁוֹן דְּפַר וְשָׂעִיר דְּהַיְינוּ שָׂעִיר שֶׁל שֵׁם שֶׁעִם הַפָּר וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מֵהַפָּר לְחוּד וַדַּאי נִיחָא דְּיִקְרַב הָרִאשׁוֹן שֶׁהֲרֵי הַפָּר הי' רָאוּי לִשְׁחוֹט מִיָּד קוֹדֶם שֶׁנֶּאֱבַד וא"כ בְּעִידָּנָא דְּאִתְחֲזִי קַמָּא אַכַּתִּי לָא אִתְחֲזִי בָּתְרָא ובכה"ג אפי' רַבָּנָן מוֹדוּ דְּמִצְוָה בָּרִאשׁוֹן וּבִשְׂעִיר א"ש ג"כ לְפִי מ"ש מוהריק"ו הַנָּ"ל בְּתֵירוּצָא קַמָּא דְּהֵיכָא שֶׁאֵין הַדִּיחוּי מִצִּדּוֹ לכ"ע מִצְוָה בָּרִאשׁוֹן א"כ כְּשֶׁנֶּאֱבַד הַשָּׂעִיר שֶׁל שֵׁם וְנִשְׁאַר הָעֲזָאזֵל עכ"פ הַמִּצְוָה בַּעֲזָאזֵל הָרִאשׁוֹן שֶׁאֵין הַדָּחוּי מִצִּדּוֹ לָכֵן כְּשֶׁהִפְרִישׁוּ זוֹג אַחֵר וְהִגְרִילוּ וְאַחַ"כּ נִמְצָא שֶׁל שֵׁם הָרִאשׁוֹן ג"כ מִצְוָה בְּשֶׁל שֵׁם רִאשׁוֹן וְלֹא בְּשֵׁנִי מִשּׁוּם דִּלְמִצְוָה בָּעֵינַן לְקִיחָתוֹ כְּאֶחָד וְהַשַּׁל שֵׁם הָרִאשׁוֹן הי' לְקִיחָתוֹ כְּאֶחָד עִם הָעֲזָאזֵל הָרִאשׁוֹן משא"כ הַשֵּׁנִי אֵין לְקִיחָתוֹ כְּאֶחָד עִם עֲזָאזֵל הָרִאשׁוֹן לָכֵן כָּתַב הָרַמְבַּ"ם שַׁפִּיר גַּבֵּי פַּר וְשָׂעִיר ג"כ שֶׁיִּקְרְבוּ הָרִאשׁוֹנִים וא"ש וְהַתֵּי' הַשֵּׁנִי שֶׁל מוהריק"ו שֶׁהָרַמְבַּ"ם לֹא פָּסַק כְּרַב גַּבֵּי מֵת אֶחָד מֵהֶן אֶלָּא ס"ל דְּאֵיזֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה יַקְרִיב יֵשׁ לְיַיְשֵׁב ג"כ עפ"י מ"ש הַתּוֹסָ' יְשָׁנִים בְּרֵישׁ הַפֶּרֶק דְּעִיקַּר מִצְוָתָן בִּלְקִיחָתָן יִקְרַב הַשָּׂעִיר הָרִאשׁוֹן עִם הָעוֹאוֹל הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּלְקְחוּ כְּאֶחָד מֵעֶרֶב יוה"כ משא"כ בְּזוּג הַשֵּׁנִי שֶׁנִּיקַּח ביוה"כ וא"ש ודו"ק:אָמַר בֶּן הַמְחַבֵּר: הִנֵּה מַה שֶׁמָּצָאתִי בְּאַמְתַּחַת אֲדוֹנִי אָבִי מו"ר הַגָּאוֹן זצללה"ה חִדּוּשִׁים וּפִלְפּוּלִים הַשַּׁיָּיְכִים לש"ע א"ח קָבַעְתִּי אֶת מְקוֹמָם פֶּה בְּסוֹף לְאַחַר הַשּׁוּ"ת וְכֵן עָשִׂיתִי לְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק מֵחֶלְקֵי הש"ע

לְאַחַר הַשּׁו"ת שֶׁלּוֹ עָמַדְתִּי חִדּוּשֵׁי פִּלְפּוּלִים בגפ"ת אוֹ בְּהָרַמְבַּ"ם הַשַּׁיָּיכִים לְאוֹתוֹ חֵלֶק:
שַׁבָּת דַּף כ ע"א אָמַר רַב הוּנָא פְּתִילוֹת וּשְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִי' אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בשב'
אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶן בַּחֲנֻכָּה בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בַּחוֹל אָמַר רָבָא ע"ט דְּרַב הוּנָא קָסָבַר כָּבְתָה
זָקוּק לָהּ וּמֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ ור"ת אָמַר מַדְלִיקִין בָּהֶן בַּחוֹל אֲבָל לֹא בְּשַׁבָּת קָסָבַר
כָּבְתָה אֵין זָקוּק לָהּ וּמֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' מנ"ל לְרָבָא דְּסָבַר רַב הוּנָא
מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ דִּלְמָא הַאי דְּקָאָמַר אֵין מַדְלִיקִין בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם דְּכָבְתָה זָקוּק לָהּ
וְאֵין יָכוֹל לְהַדְלִיק בְּשַׁבָּת וְתֵירְצוּ דא"כ לָא הֲוָה צָרִיךְ לי' לְמֵימַר בֵּין בְּשַׁבָּת בֵּין בַּחוֹל
כֵּינָן דְּחַד טַעְמָא הוּא אֶלָּא הו"ל לְמֵימַר אֵין מַדְלִיקִין סְתָם מִדְּקָאָמַר בֵּין בְּחוֹל בֵּין בְּשַׁבָּת
ש"מ שֶׁעוֹד יֵשׁ טַעַם אַחֵר בְּשַׁבָּת שֶׁלֹּא לְהַדְלִיק לְבַד מִטַּעַם דְּחוֹל וְהַיְינוּ שֶׁמָּא יַטֶּה וא"כ
סָבַר מֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וְהִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א אֵימָא וְלָא הו"מ לְמֵימַר מִתָּם אֵין מַדְלִיקִין
דְּהֵ"א דַּוְקָא בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם יִטֶּה דְּמֻתָּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ אֲבָל בְּפוֹל מַדְלִיקִין דְּכָבְתָה אֵין
זָקוּק לָהּ עכ"ד.

ונלע"ד לְיַשֵּׁב קֻושְׁיָיתוֹ עפ"י מַה שֶּׁהִקְשׁוּ בְּתוֹסְ' יְשֵׁינִים אַתָּא דאי' לְעֵיל דְּחֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ
שָׁנְתַן לְתוֹכוֹ שֶׁמֶן כָּל שֶׁהוּא מַדְלִיקִין בּוֹ בְּשַׁבָּת וְלָא גָּזְרִי' אֲטוּ חֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ בְּעֵינַ' בְּלִי
תַּעֲרוֹבוֹת שֶׁמֶן מִשּׁוּם דְּהִיא גּוּפָהּ דְּחֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ בְּעֵינַ' דְּאֵין מַדְלִיקִין מִשּׁוּם גְּזֵרָה אֲטוּ
שֶׁאֵינוֹ מְהֻוָּתָּךְ לָכֵן בְּתַעֲרוֹבוֹת שֶׁמֶן הוּא גְּזֵרָה לִגְזֵרָה וְלָא גָּזְרִי' הֲלֹא גַּם בְּחֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ
בְּעֵינַ' הֲוָה גְּזֵרָה לִגְזֵרָה מְהֻוָּתָּךְ אֲטוּ שֶׁאֵינוֹ מְהֻוָּתָּךְ וְשֶׁאֵינוֹ מְהֻוָּתָּךְ שֶׁמָּא יַטֶּה (וְעַיֵּן בְּתוֹסְ'
כ"ג ב' ד"ה גְּדָרָהּ) וְתֵירְצוּ בְּשֵׁם הר"י בַּר נָתָן דְּהָא דְּאָמַר לְעֵיל לְפִי שֶׁאֵין נִמְשָׁכִין אַחַר
הַפְּתִילָה לֹא מִשּׁוּם שֶׁמָּא יִטֶּה (בִּלְבַד) אֶלָּא שֶׁמָּא יִכְבֶּה כִּדְחָיְישִׁי' הָכָא גַּבֵּי חֲנֻכָּה וְלִיכָּא
שְׁלוֹם בַּיִת עכ"ל וְיֵשׁ לְהָבִין לִכְאוֹרָה דְּהָא תִּינַח בְּשַׁבָּת אֲבָל בַּחֲנֻכָּה דְּאָמַר רַב הוּנָא
פְּתִילוֹת וּשְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִי' אֵין מַדְלִיקִין בְּהוּ בְּשַׁבָּת אֵין מַדְלִיקִין בַּחֲנֻכָּה אפי' בְּחוֹל
מִשּׁוּם דִּכְבִתָּה זָקוּק לָהּ ופרש"י דַּיְיקִינַן שֶׁמָּא יִכְבֶּה וְיִפְשַׁע וְלֹא יְתַקֵּן לָהּ.

וּמִשְׁמַע דִּבְכָל הַשְּׁמָנִי' שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בְּשַׁבָּת קָאָמַר דְּאֵין מַדְלִיקִין בָּהּ בַּחֲנֻכָּה וְקָשָׁה הָא
תִּינַח בִּשְׁאָר שְׁמָנִים אֲבָל בְּחֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ שֶׁדּוֹלֵק יָפֶה וְאֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּאֵינוֹ
מְהֻוָּתָּךְ אַמַּאי לֹא יַדְלִיק בּוֹ בַּחֲנֻכָּה בְּחוֹל הָא הו"ל גְּזֵרָה לִגְזֵרָה מְהֻוָּתָּךְ אֲטוּ שֶׁאֵינוֹ
מְהֻוָּתָּךְ וְשֶׁאֵינוֹ מְהֻוָּתָּךְ דִּלְמָא פָּשַׁע וְלֹא יְתַקֵּן לָהּ מֵאֵיזֶה סִיבָּה שֶׁיִּהְיֶ' אִם שֶׁיִּפְשַׁע אוֹ יִשְׁכַּח
אוֹ שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּבֵיתוֹ עַד שֶׁעֲבוּר זְמַנָּהּ שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא חֲצִי שָׁעָה (וְעוֹד שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל
עַרְבִית מִיָּד אַחַ"כ לֹא יוּכַל לְתַקֵּן) משא"כ בַּחֲשַׁשׁ שֶׁמָּא יַטֶּה שֶׁהוּא קוּם וַעֲשֵׂה מש"ה הָיָה
שַׁפִּיר גְּזֵרָה לִגְזֵרָה כַּנַ"ל אוּלָם עֲדַיִין קָשֶׁה בדר"ח דס"ל כָּבְתָה אֵין זָקוּק לָהּ וְהָא דְּאֵין
מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת מִשּׁוּם שֶׁמָּא יַטֶּה הָא תִּינַח בִּשְׁאָר שְׁמָנִים אֲבָל בְּחֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ אַמַּאי
לֹא הָא הו"ל גְּזֵרָה לִגְזֵרָה מְהֻוָּתָּךְ אֲטוּ שֶׁאֵינוֹ מְהֻוָּתָּךְ וְשֶׁאֵינוֹ מְהֻוָּתָּךְ שֶׁמָּא יַטֶּה דְּמִשּׁוּם
שֶׁיְּכַבֶּה לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ דְּהָא כָּבְתָה אֵין זָקוּק לָהּ וּשְׁלוֹ' בַּיִת נָמֵי אֵיכָּא בְּנֵר שֶׁל שַׁבָּת וְצָרִיךְ
לִהְיוֹת דְּאִין ה"נ דְּשָׁרֵי וְרַב חִסְדָּא לָא קָאֵי עַל חֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ בְּזֶה דְּהָא רַב חִסְדָּא קָאָמַר
דְּמַדְלִיקִין בְּחוֹל בְּכָל הַשְּׁמָנִים וְעָלָה קָאָמַר אֲבָל לֹא בַּשַּׁבָּת דְּאֵין מַדְלִיקִין בּוֹ בְּכָל הַשְּׁמָנִים
שֶׁאֵין נִמְשָׁכִין אַחַר הַפְּתִילָה משא"כ בְּחֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחַר הַפְּתִילָה אֵין ה"נ
דְּמַדְלִיקִין בּוֹ אפי' בְּשַׁבָּת וְרַב הוּנָא דְּקָאָמַר בְּהֶדְיָא פְּתִילוֹ' וּשְׁמָנִים שֶׁאָמְרוּ חֲכָמִי' אֵין
מַדְלִיקִין בָּהֶן בְּשַׁבָּת דְּמַשְׁמַע דִּבְכָל הַשְּׁמָנִים כֵּן לָקָן שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בַּשַּׁבָּת קָאָמַר שֶׁאֵין
מַדְלִיקִין בַּחֲנֻכָּה וְנִכְלָל זֶה הוּא ג"כ חֵלֶב מְהֻוָּתָּךְ נָמֵי א"ש דְּהָא אִיהוּ ס"ל כָּבְתָה זָקוּק לָהּ

מש"ה גְּזֵרִי' מְהַוָתָךְ אַטוּ שְׁאִינוֹ מְהַוָתָךְ וּבְשְׁאִינוֹ מְהַוָתָךְ שָׁמָּא יִכְבֶּה וְלֹא יוּכַל לְהַדְלִיק בְּשַׁבָּת וּבְחוֹל נָמֵי יֵשׁ לָחוֹשׁ שֶׁלֹּא יְתַקֵּן וְכַנַ"ל וא"כ מֵיְושָׁב שַׁפִּיר קֻושְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א דְּלְעֵיל דְּשַׁפִּיר דָּיֵיק רָבָא דס"ל לְרַב הוּנָא מֵוָתָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ דְּאִי מִשּׁוּם כָּבְתָה זָקוּק לָהּ לְחוּד הו"ל לְמֵימַר סְתָמָא אֵין מַדְלִיקִין בָּהֶם בַּחֲנֻכָּה וְאֵין לוֹמַר דַּהֲוָה ס"ד דִּבְשַׁבָּת דַּוְקָא קָאָמַר מִשּׁוּם דְּמֻוָתָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָהּ וְחָיְישִׁי' שֶׁמָּא יַטֶּה אֲבָל בְּחוֹל מַדְלִיקִין דִּכְבָתָה מִין זָקוּק לָהּ זֶה אֵינוֹ דא"כ הֵיכִי קָאָמַר סְתָם פְּתִילוֹת וּשְׁמָנִים שֶׁאֵין מַדְלִיקִין בַּשַּׁבָּת דְּמַשְׁמַע נָמֵי חֵלֶב מְהַוָתָךְ הָא הֲוָה גְּזֵרָה לִגְזֵרָה מְהַוָתָךְ אַטוּ שְׁאִינוֹ מְהַוָתָךְ וְשְׁאִינוֹ מְהַוָתָךְ שָׁמָּא יַטֶּה וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּהָא דְּאֵפֶר בַּשַּׁבָּת בְּנֵר חֲנֻכָּה תפי' בְּחֵלֶב מְהַוָתָךְ מִשּׁוּם דס"ל כָּבְתָה זָקוּק לָהּ מש"ה אִיכָּא לְמִגְזַר בְּחֵלֶב מְהַוָתָךְ אַטוּ שְׁאִינוֹ מְהַוָתָךְ וְשְׁאִינוֹ מְהַוָתָךְ שָׁמָּא יִכְבֶּה וְלֹא יוּכַל לְהַדְלִיק א"כ מִמֵּילָא נִשְׁמַע דה"ה בְּחוֹל כֵּיוָן דס"ל כָּבְתָה זָקוּק לָהּ וְיֵשׁ לָחוֹשׁ שֶׁיִּכְבֶּה וְיִתְבַּטֵּל מִצְוָתָהּ וְיִהְיֶ' בְּשֵׁב וְאַל תַּעֲשֶׂה שֶׁלֹּא יְתַקֵּן מַהֵר עַד שֶׁיֶּחְסַר זְמַנָּהּ וְכַנַ"ל: עֵירוּבִין דַּף לה ע"א מַתְנִיתִין נִתְגַּלְגֵּל חוּץ לַתְּחוּם וכו' עַיֵּין כָּל הַסֻּוגְיָא עַד דַּף ל"ו בָּעֵי רַב שְׁמוּאֵל ב"ר יִצְחָק: שָׁם ע"ב גמ' וּרְמִי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְאוֹרָיְיתָא לר"מ וכו' הִקְשׁוּ הַתּוֹסְ' ד"ה רַבִּי יִרְמְיָה מַאי קוּשְׁיָ' דר"מ אדר"מ דְּבְמַתְנִיתִין הָא דְּלָא אוֹקְמָה תְּרוּמָה אַחֲזָקָה לָאו מִשּׁוּם דְּהַשְׁתָּא הִיא טְמֵאָה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא חֲזָקָה אַחֶרֶת כְּגֶנְדָּהּ דְּהַעֲמֵד אָדָם עַל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְאֵימָא לֹא עֵירֵב כדפרש"י לְקַמָּן דַּף ל"ו ד"ה הַעֲמֵד טָמֵא וכו' בדר' יוֹסֵי ע"ש.

וְתוּ במ"ש וְאִי הֲוָה אָמְרִי' דַּחֲזָקָה שֶׁלֹּא עֵירֵב לָא חֲשִׁיב לי' הַשַּׁ"ס חֲזָקָה אָתֵי שַׁפִּיר לְכְאוֹרָה קָשֶׁה טוּבָא דְּהָא וַדַּאי מוּכָח שַׁפִּיר מִסֻּוגְיָ' דִּלְקַמָּן כפרש"י דְּחֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וַדַּאי חֲשִׁיב חֲזָקָה דאל"כ מַאי פָּרִיךְ הָתָם אַדְּרַבָּה הַעֲמֵד מְקָוֶה עַל חֲזָקָתָהּ לוּ יְהִי כֵּן אַכַּתִּי לָא דָּמֵי לִסְפֵּק עֵירוּב דְּגַבֵּי עֵירוּב לֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְחוּמְרָא אֶלָּא לְקֻולָּא מש"ה מֵיקֵל רַבִּי יוֹסֵי כדפרש"י בד' ל"ה ב' בד"ה אַחַת אוֹמֶרֶת משא"כ גַּבֵּי מְקָוֶה דְּאִיכָּא חֲזָקָה דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֲזָקָתוֹ נָגֵד הַחֲזָקָה דְּמְקָוֶה עַל חֲזָקָתָהּ מש"ה מַחְמִיר רַבִּי יוֹסֵי בְּסִפֵּיקוֹ אפי' בְּטֻומְאָה דְּרַבָּנָן אַטוּ טֻומְאָה דְּאוֹרָיְיתָא לָבָן הַוְכָּרַח רַשׁ"י שָׁם לְפָרֵשׁ דְּגַבֵּי עֵירוּב נָמֵי אִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד אָדָם עַל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ נָגֵד הַחֲזָקָה דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֲזָקָתָהּ אַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר הָא גַּבֵּי מְקָוֶה נָמֵי אִיכָּא חֲזָקָה לְקֻולָּא דְּהַעֲמֵד מְקָוֶה עַל חֲזָקָתָהּ נָגֵד חֲזָקַת טֻומְאָה דְּגַבְרָא וא"כ שְׁקוּלִים הֵם וְכֵינָן שֶׁכֵּן קָשֶׁה בְּמַמָּה נַפְשָׁךְ אִם תֹּאמַר דְּחֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ חֲשִׁיב שַׁפִּיר חֲזָקָה קָשֶׁה קֻושְׁיָ' הַתּוֹסְ' דְּמַאי פָּרִיךְ מֵעִיקָּרָא דְּרַבִּי מֵאִיר אדר"מ וְכַנַ"ל וְאִם תֹּאמַר דְּחֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָא חֲשִׁיב חֲזָקָה קָשֶׁה הַסֻּוגְיָ' דִּלְקַמָּן בְּאוֹקְמְתָא דְּרָבָא דְּפָרִיךְ אַלִּיבָּא דר' יוֹסֵי אַדְּרַבָּה הַעֲמֵד מְקָוֶה עַל חֲזָקָתָהּ דְּלָא פָּרִיךְ מִידֵי כַּנַ"ל וּבְיוֹתֵר קָשֶׁה נָמֵי מֵעִיקָּרָא בְּהָא דְּפָרִיךְ קַשְׁיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי דְּמַאי קוּשְׁיָ' דִּלְמָא גַּבֵּי עֵירוּב שָׁאנֵי דְּלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְחוּמְרָא אֶלָּא לְקֻולָּא דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֲזָקָתָהּ משא"כ גַּבֵּי תְּקָוֶה שֶׁנִּמְדַּד מִתְּחִילָּה וְאִיכָּא לְאוֹקְמָה אַחֲזָקָה אַכַּתִּי אִיכָּא חֲזָקַת טֻומְאָה דְּגַבְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֲזָקָתוֹ כְּנֶגְדָּהּ וּבְהֶכְרֵחַ דְּגַבֵּי עֵירוּב נָמֵי אִיכָּא חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּנֶגֶד חֲזָקַת תְּרוּמָה וְכַנַ"ל וא"כ קָשֶׁה בְּמַמָּה נַפְשָׁךְ ג):

תּוּ יֵשׁ לְדַקְדֵּק **(הגה"ה וְתוּ קָשֶׁה מֵעִיקָּרָא דְּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס דר"מ אדר"מ הו"ל לְמִפְרַךְ נָמֵי דר' יוֹסֵי אדר' יוֹסֵי וּלְמֵימַר וְרַמֵּי דר"מ אדר"מ וּדְרַבִּי יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי כְּפִי הַסֻּוגְיָ' דְּשַׁ"ס בְּכָל דֻּוכְתִּין וְלָמָּה הַפָּסוּק הָעִנְיָן, בְּאֶמְצַע לְמִפְרַךְ תְּחִילָּה דר"מ אדר"מ מֵהָא דְּנָגַע בְּאֶחָד בַּלַּיְלָה וכו' עִם כָּל הַשַּׁקְלָ' וְטַרְיָא עַד לִבְסוֹף בָּתַר אוֹקְמְתָא דְּרָבָא חָזַר לְהָעִיר קַשְׁיָא

דְּרַבִּי יוֹסֵי אדר' יוֹסֵי וַאֲשֶׁר אֲנִי אֶחֱזֶה בְּאוֹקְמֵתָא דְּרָבָא דְּאָמַר הָתָם תְּרֵי חֲזָקָה לְקוּלָּא הָכָא חֲדָא חֲזָקָה לְקוּלָּא שֶׁנִּכְתַּב בְּצִדּוֹ בְּהַשַּׂ"ס סְפָרִים אֲחֵרִים חֲדָא חֲזָקָה לְחוּמְרָא שֶׁלִּפְנֵי הַנִּרְאֶה לְכְאוֹרָה בְּהֶכְרֵחַ לְפָרֵשׁ דר"ל מְשׁוּם דְּאֵין כָּאן אֶלָּא חֲדָא חֲזָקָה אָזְלִי' לְחוּמְרָא וְרַשְׁ"י ז"ל הֲוָקְשָׁה לוֹ דְּאַמַּאי לָא סַגִּי לִי' בֶּאֱמֶת בַּחֲדָא חֲזָקָה לְקוּלָּא דְּהָא בְּכָל דֻּוְכְתִּין אָזְלִי' בָּתַר חֲזָקָה אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה וּכְמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ התו' ד"ה כָּל מִמַּעַת לְעֵת שֶׁמַּבְנִדָּה ע"ש לָכֵן הֲוֻכְרַח לְפָרֵשׁ דְּרָבָא נָמֵי אַיְירֵי בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים כְּמוֹ שֶׁבֵּיאֵר הָרִיטְבָ"א בְּכַוָּנָתוֹ ע"ש וּפָשׁוּט הוּא וא"כ לִכְאוֹרָ' אוֹקְמָ' דְּרָבָא הוּא לְלֹא צוֹרֶךְ כְּלָל אֶלָּא לְרַוְוחָא דְּמִילְתָא לְאַשְׁמוֹעִינַן דְּאֲפִילּוּ בִּתְרֵי חִזְקֵי' מְהַנֵּי אֲפִילּוּ בִּתְרֵי וּתְרֵי גַּם בְּכָל זֶה צ"ע כֵּיוָן דַּחֲזָקָה דְּאוֹרָיְיתָא מַה לִּי חֲדָא חֲזָקָה אִי תַּרְתֵּי חֲזָקֵי לְגַבֵּי תְּרֵי וּתְרֵי אוּלָם אוֹ לָאו דְּמִסְתַּפֵּינָא הֲוָה אָמִינָא לפר' דְּוַדַּאי הַמַּקְשֶׁה דְּפָרִיךְ וְאָמַר וְרָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְיתָא ס"ל דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָא חָשִׁיב חֲזָקָה כִּדְפֵירֵשׁ)** בְּהָא דְּאָמַר וּרְמִי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְיתָא לְרַבִּי מֵאִיר הָא לְרַבִּי יְהוּדָ' נָמֵי אִיכָּא לְאַקְשׁוֹיֵי דְּנוֹקְמָהּ הָכָא אַחֲזָקָה לעמ"ש הַתּוֹסָ' דְּגַבֵּי חֻלִּין מוֹדוּ רַבָּנָן לר"מ דְּלָא חָיְישִׁי' לִשְׁעַת מְצִיאָתָן וְאָזְלִי' בָּתַר חֲזָקָה דְּמַעִיקָּרָא אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה וְלָא פְּלִיג אֶלָּא בִּתְרוּמָה וְקָדָשִׁים וא"כ גַּבֵּי עֵירוּב לכ"ע מוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה וְלָמָּה דָּיֵיק וְאָמַר לְרַבִּי מֵאִיר דְּמַשְׁמַע דלר' יְהוּדָה לָא קשי' מִידִי.

ד) קָשֶׁה לִי טוֹבָא בְּהָא דְּפָרִיךְ הַשַּׂ"ס מֵעִיקָּרָא דר"מ דְּהָכָא אַהָא דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר גַּבֵּי מִקְוֶה דְּבַדְּרַבָּנָן סְפֵיקָא לְקוּלָּא וְהָוֹצְרִךְ לוֹמַר דְּקָסָבַר ר"מ תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָ' הֲלֹא אפי' אִי תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן נָמֵי לֹא שַׁיָּיךְ הָכָא לְמֵיזַל לְקוּלָּא כְּמוֹ בִּשְׁאָר סְפֵיקֵי' דְּרַבָּנָן דְּאִם בָּאתָ לְהָקֵל מִפְּאַת סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן וְלוֹמַר דְּעֵירוּבֵי עֵירוּב וְרַשַּׁאי לֵילֵךְ מִמְּקוֹ' עֵירוּבוֹ וּלְהַלָּן אַלְפַּיִם אַמָּה קָנָה כְּשֶׁיִּמָּלֵךְ לְמָחָר לֵילֵךְ מִצַּד בֵּיתוֹ וּלְהַלָּן אַלְפַּיִם אַמָּה נֹאמַר ג"כ לְאִידָךְ גִּיסָא סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקוּלָּא דְּשָׁמָּא נִטְמְאַת הַתְּרוּמָה מבע"י וְלֹא קָנָה עֵירוּב וַהֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עִירוֹ וַהֲוָה תְּרֵי קוּלֵי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי דְּלָא מַקְלִינַן אפי' בִּסְפֵק סְפֵיקָא כמ"ש הַתּוֹסָ' בפ"ק דב"ק דַּף י"א ד"ה דְּקָא וכו' וכ"כ עוֹד הַתּוֹסָ' פ"ק דְּבֵיצָה דַּף י"ד ד"ה אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ דְּלָא אָמְרִינַן סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקוּלָּא הֵיכָא דִּבְכָל צַד אִיכָּא קוּלָּא וְחוּמְרָא מִשּׁוּם דא"כ נִצְטָרֵךְ לְהָקֵל בְּכָל צַד וַהֲוָה תְּרֵי קוּלֵי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי' וה"נ דִּכְוָותֵי' דְּמַאי חֲזִית לְהָקֵל בְּאוֹתָן אַלְפַּיִם שֶׁמִּמְּקוֹם עֵירוּבוֹ וּלְהַחְמִיר בְּאַלְפַּיִם שֶׁמֵּעֵבֶר בֵּיתוֹ וָהָלְאָה כְּשֶׁיִּמָּלֵךְ לָצֵאת לְשָׁם הֲלֹא גַּם בְּאוֹתָן אַלְפַּיִם אַמָּה סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן הוּא שָׁמָּא נִטְמָא מבע"י וְקָנָה שְׁבִיתָה בְּעִירוֹ וְאִם תֹּאמַר דְּבָאֱמֶת כְּשֶׁיִּמָּלֵךְ לְמָחָר וְיִרְצֶה לָצֵאת לְסוֹף אַלְפַּיִם שֶׁמֵּעֵבֶר בֵּיתוֹ וָהָלְאָה ג"כ נִיזַיל לְקוּלָּא א"כ יהי' לוֹ שִׁשָּׁה אַלְפַּיִם אַמָּה וַהֲוָה תְּרֵי קוּלֵי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי**(מָהַרְשָׁ"א ז"ל גַּם לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' ע"ש (ועמ"ש לְקַמָּן בעז"י דְּתַלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דְּרַב הוּנָא וְרַב חִסְדָּא בְּחֻלִּין דַּף י') וְהָכִי נָמֵי ס"ל לְרַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּהַךְ חֲזָקָה דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל תְּחוּם בֵּיתוֹ לָאו מִידֵּי הוּא לָכֵן הֲוֻכְרְחוּ לְאוֹקְמֵי מַתְנִי' בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עדי' אֲבָל רָבָא ס"ל דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ חָשִׁיב שַׁפִּיר חֲזָקָה לְחוּמְרָא וְהַיְינוּ דְּמְשַׁנֵּי הָכִי הָתָם גַּבֵּי נָגַע בְּאָחַד בַּלַּיְלָה תַּרְתֵּי חֲזָקֵי לְקוּלָּא ר"ל בְּכָל צַדֵּי הַסָּפֵק אִיכָּא חֲזָקָה לְקוּלָּא שֶׁאִם בָּאתָ לְהַעֲמִיד זֶה שֶׁנָּגַע עַל חֶזְקָתוֹ הַעֲמִידֻנוּ בְּחֶזְקַת טָהֳרָה וכו' לְאִידָךְ גִּיסָא בְּזֶה שֶׁנִּמְצָא מֵת שֶׁבּוֹ נוֹלַד הַסָּפֵק אִם בָּאתָ לְהַעֲמִידוֹ עַל חֶזְקָתוֹ הַעֲמִידֻנוּ בְּחֶזְקַת חַי וְאֵין כָּאן חֲזָקָה לְחוּמְרָא בְּשׁוּם צַד מִשְּׁנֵי צִדְדֵי הַסָּפֵק בֵּין בְּזֶה הַמֵּת עַצְמוֹ וּבֵין בְּזֶה הָאִישׁ הַנּוֹגֵעַ בִּשְׁנֵיהֶם הַחֲזָקָה לְקוּלָּא משא"כ הָכָא גַּבֵּי עֵירוּב נְהִי דְּגַבֵּי תְּרוּמָה שְׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק אִיכָּא חֲזָקָה לְקוּלָּא (דמש"ה עֲדִיפָא הַךְ חֲזָקָה מֵחֶזְקַת תְּחוּם

בֵּיתוֹ כמ"ש לְקַמָּן בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א ז"ל) מ"מ הָא בְּצַד הַשֵּׁנִי חָדָא חֲזָקָה לְחוּמְרָא שֶׁאִם בָּאתָ לְהַעֲמִיד הַדִּ גַּבְרָא אַחֲזָקָתֵי' הַעֲמִידֵנוּ עַל חֲזָקָה תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּקֻוּשְׁטַ' הַתּוֹסָ' הנ"ל וְהַיְינוּ שִׁינּוּיָא דְּרָבָא מַמָּשׁ וְגַם לִפְי גִּירְסַת סְפָרִים שֶׁלְּפָנֵינוּ דְּגָרְסִי' הָכָא חָדָא חֲזָקָה לַקֻּולָּא יֵ"ש מָקוֹם לְפָרֵשׁ כֵּן דר"ל הָתָם בְּכָל צַד מִשְּׁנֵי צְדָדֵי הַסָּפֵק אִיכָּא חֲזָקָה לַקֻּולָּא משא"כ הָכָא לֵיכָּא חֲזָקָה לַקֻּולָּא אֶלָּא בְּצַד א' דְּהַיְינ' חֲזָקַת תְּרוּמָה אֲבָל בְּאִידָּךְ צַדָּדָא דְּהַיְינוּ סְפֵיקָא דְּגַבְרָא הֲוָה חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַיְינוּ חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְכֵינָן דְּרָבָא אִית לי' שַׁפִּיר חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ אַמְטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר בְּאִידָּךְ דְּרָבָא דְּאָמַר ה"ט דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם הַעֲמֵד טָמֵא עַל חֲזָקָתוֹ אַדְּרַבָּה הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֲזָקָתָהּ וְאִי מִשּׁוּם דְּהָכָא עכ"פ אִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְ' דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֲזָקָתוֹ הֲלֹא גַּבֵּי עֵירוּב נָמֵי אִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל חזק' תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּדְאָמַר רָבָא גּוּפֵי' לְעִיל דְּהָכָא חָדָא חֲזָקָה לְחוּמְרָא וְכַנ"ל וּבְזֶה מְיֻישָּׁב הֵיטֵב הָא דְּלָא פָּרִיךְ מֵעִיקָּרָא דר' יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם דִּלְפֵי' מַאי דס"ד מֵעִיקָּרָא דְּחֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָאו מִידִי הוּא הֲוָה נִיחָא שַׁפִּיר דְּגַבֵּי תְּרוּמָה מַקֵּיל רַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם דְּלֵיכָּא הָתָם שׁוּם חֲזָקָה לְחוּמְרָא אֶלָּא לְקֻולָּא לְחוּד דְּאָמְרִי' הַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֲזָקָתָהּ וּטְהוֹרָה הָיְתָה משא"כ גַּבֵּי מִקְוֶה גַּם לְמַאי דס"ד מֵעִיקָּרָא דְּאַיְירִי בְּמִקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד דְּאִיכָּא לְמֵימַר הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֲזָקָתָהּ מ"מ אִיכָּא נָמֵי חֲזָקָה לְחוּמְרָא כְּנֶגְדָּהּ דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֲזָקָתוֹ וְלָא קשי' מִידֵי אוּלָם בָּתַר דְּשֵׁנִי רָבָא דְּגַבֵּי סְפֵק עֵירוּב נָמֵי אִיכָּא חָדָא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל חזק' תְּחוּם בֵּיתוֹ פָּרִיךְ שַׁפִּיר הַשְׁתָּא קשי' דר' יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי דְּהָא גַּבֵּי מִקְוֶה נָמֵי אִיכָּא חֲזָקָה לְקֻולָּא דְּהַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֲזָקָתָהּ כִּי הָכָא וְאִי מִשּׁוּם דְּהָתָם אִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֲזָקָתוֹ הֲלֹא גַּבֵּי סְפֵק עֵירוּב נָמֵי אִיכָּא חָדָא חֲזָקָה לְחוּמְרָא כְּנֶגְדָּהּ דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּדְאָמַר רָבָא בְּהֶדְיָא וְעַל כֵּן הַוְצְרַךְ רָבָא לְשַׁנּוֹיֵי דְּאַיְירִי בְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד וא"ש.

וְאַרְנוֹחַ לָן בָּזֶה לְדָחוֹת דִּבְרֵי הפ"י בְּחִדּוּשָׁיו לְכְתֻבּוֹת בקו"א לְחַלֵּק יָצָא בְּדִין רֵוּבָא וַחֲזָקָה דְּרֵוּבָא עָדִיף הַיְינוּ דַּוְקָא בַּחֲדָא חֲזָקָה אֲבָל לֹא כְּנֶגֶד תְּרֵי חֲזָקֵי וכה"ג מְחַלֵּק הָרִיבָ"שׁ בסי' שע"ח בְּדִין מַיִם שֶׁאֵין לָהֶם סוֹף הֵיכִי דְּלָא שָׁהוּ עָלָיו שִׁיעוּר שֶׁתֵּצֵא נַפְשׁוֹ דַּאֲסִירָא מִדְּאוֹרַי' וַאֲפִי' נִיסַּת תֵּצֵא וְלָא אָזְלִי' בָּתַר רֵוּבָא משו' דְּאִיכָּא תְּרֵי חֲזָקֵי כְּנֶגֶד הָרֹוב חֲזָקַת אֵשֶׁת אִישׁ וְחֲזָקַת חַיִּים שֶׁל הַבַּעַל הַנִּטְבָּע וְנִסְתַּיֵּעַ מִסְּוָגְיָ' דְּהָכָא בְּשִׁינּוּיָא דְּרָבָא דְּמְחַלֵּק נָמֵי בֵּין חָדָא חֲזָקָה לִתְרֵי חֲזָקֵי ע"ש וּלְפִי דְּרָכֵינוּ אַזְדּוֹ לָהּ ראי' זוֹ מִכָּאן ועי' תְּשׁוּבַת נוֹדָע בִּיהוּדָה חֵלֶק אה"ע סי' מ"ג מַה שֶּׁהִשִּׁיג ג"כ ע"ז:)** לָכֵן אָזֵיל לְחוּמְרָא בְּתַרְוַיְיהוּ והו"ל חָמַר גַּמָּל כמ"ש הַתּוֹסָ' שָׁם וכה"ג אִיתָא נַמֵּי בפ"ק דְּפְסָחִים דַּף י"א גַּבֵּי שְׁנֵי שְׁבִילִין וּבָא לִשָּׁאֵל עָלָיו וְעַל חֲבֵירוֹ ע"ש וְהָא דס"ל לר' יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּלָאו מִפְּאַת סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻולָּא אָתֵי עֲלָה אֶלָּא שֶׁכֵּן קִיבֵּל מֵרַבּוֹתָיו דְּמֵעִיקָּרָא הָכִי אִיתָּקַן דְּסְפֵק עֵירוּב קוֹנֶה כְּמִי וַדַּאי עֵירוּב מִשּׁוּם דְּתְחוּמִין דְּרַבָּנָן הוּא עָשׂוּ סְפֵיקוֹ כְּוַדַּאי וּכְמוֹ שֶׁאָמַר בְּהֶדְיָא שֶׁכֵּן הֵעִיד אַבְטֻלְמָס מִשּׁוּם ה' זְקֵנִים עַל סְפֵק עֵירוּב שֶׁכָּשֵׁר אֲבָל ר"מ הָא פְּלִיג עלי' וְלָא שְׁמִיעָא לי' קַבָּלָה זוֹ וְלָא אָתֵינַן לְמֵרְמֵי עלי' אֶלָּא מֵהָא דְּסְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻולָּא קָשֶׁה הָא בְּכָאן לֹא שַׁיָּיךְ זֶה וְאִם נֹאמַר דְּהַהִוא חֲזָקָה דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל תְּחוּם בֵּיתוֹ לָא חֲשִׁיב חֲזָקָה הֲוָה א"ש שֶׁיֵּשׁ לְהָקֵל דְּהֵקִילוּ מִסְּפֵיקָא בְּאוֹתָן אַלְפַּיִם שֶׁמִּמְקוֹם עֵירוּבוֹ וָהָלְאָה דְּמִסְתַּיֵּעַ לְהוּ חֲזָקָה דְּתְרוּמָה משא"כ בְּאַלְפַּי' שֶׁמֵּעֵבֶר הַשֵּׁנִי שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַחֲזָקָה אֲבָל לפרש"י ז"ל שֶׁסּוֹבֵר דְּאִיכָּא חֲזָקָה בְּכָל צַד וְנֶגֶד חֲזָקַת תְּרוּמָה אִיכָּא חֲזָקָה נָמֵי לְאִידָּךְ

גִּיסָא דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְכַנַ"ל וַדַּאי קָשֶׁה הַאֵיךְ שַׁיָּיְךְ בְּכָאן הָא דִּסְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְהָקֵל כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חוּמְרָא מִצַּד אַחֵר אִם יִצְטָרֵךְ לְסוֹף אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁמֵּעֵבֶר לְבֵיתוֹ וָהָלְאָה וּבְהֶדְיָ' תְּנַן לְקַמָּן בס"פ חַלּוֹן דַּף ה' א' דְּעֵירוּב תְּחוּמִין הוּא חוֹב לָאָדָם וּפֵירְשׁוּ הַתּוֹסָ' בְּפֶרֶק מִי שֶׁהוֹצִיאוּ' דַּף מ"ג ע"ב ד"ה וְאֵין דַּאֲפִי' יָדְעִי' שֶׁהוּא צָרִיךְ לְעֵירוּב זֶה לֵילֵךְ מִמְּקוֹם עֵירוּבוֹ אַלְפַּיִ' אַפֵּ"ה חֲשִׁיב חוֹב בְּמַה שֶׁמַּפְסִיד שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֵילֵךְ לְצַד אַחֵר אִם יִרְצֶה ע"ש וכ"ש בנד"ז שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁבְּכָל עִנְיָן קָנָה עֵירוּב גַּם אִם הוּא צָרִיךְ בְּוַדַּאי לֵילֵךְ לְצַד אַחֵר דְּלֹא שַׁיָּיְךְ בְּזֶה הָא דִּסְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻוְלָּא וְהֶאֱרַכְתִּי בְּקֻוְשְׁיָ' זוֹ לְהֵבִינָה לְעַצְמִי כִּי חֲדַת הוּא לִי.

ה) קָשֶׁה בְּאוֹקְמְתָּא דר' יִרְמְיָ' קֻוְשְׁיָ' הַתּוֹסָ' ד"ה בְּהָא לֵימָא רַבִּי יוֹסֵי וכו' דְּאַמַּאי לָא פָּרֵיךְ מדר"מ ור' יְהוּדָה גּוּפַיְיְהוּ דְּאִי כְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ בֵּין הַשִּׁמְשׁוֹשׁ כֻּוְלּוֹ דְּוַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י אַמַּאי הֲוָה חַמָּר גַּמָּל הֲלֹא מבע"י אֵין עֵירוּב כְּלָל וְקָנָה שְׁבִיתָה בְּבֵיתוֹ כִּשְׁאָר בְּנֵי הָעִיר.

ו) קָשֶׁה כֵּיוָן דִּבְהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹ' וַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י אַמַּאי אכפ' רַבִּי יִרְמְיָ' לְאוֹקְמֵי דַּוְקָא בְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹ' הו"ל לְאוֹקְמֵי בִּפְשִׁיטוּ' טְפֵי כְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ מבע"י וְלָמָּה לִי לְהַזְכִּיר כְּלָל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת.

ז) קָשֶׁה הָא בְּהֶדְיָא תְּנַן בְּמַתְנִיתִי' אִם סָפֵק ר"מ ור"י אוֹמְרִי' וכו' וּלְפִי אוֹקְמְתָּא דר' יִרְמְיָ' לָאו סָפֵק הוּא אֶלָּא וַדַּאי. ח) קָשֶׁה הָאֵיךְ יִתָּכֵן דר' יִרְמְיָ' דְּרַב גּוּבְרֵי' הוּא טָעֵי כָּל כָּךְ מַה דְּלָא טָעֵי בי' אפי' בַּר בֵּי רַב דְּחַד יוֹמָא יֵשׁ לְדַקְדֵּק עוֹד בְּהָא דְּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס בְּהָא לֵימָא רַבִּי יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר שְׁבַק לִדְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר זוֹגֵי' בְּהָא דְּהָא תַּרְוַוְיְיְהוּ קָאָמְרִי בְּמַתְנִיתִין סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר והו"ל לְמֵימַר בְּהָא לֵימָא רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר וְאַמַּאי נְקַט לדר' יוֹסִי לְחוּדֵי': ונלע"ד לְיַיְשֵׁב הַכֹּל בַּחֲדָא מַחְתָּה בעזה"י אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא דְּהִנֵּה הָרִיטְבָ"א זַ"ל קִיֵּים דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ בִּתְחִילַּת דִּבְרֵיהֶם דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָא חֲשִׁיב חֲזָקָה וְטַעְמָא אָמַר כֵּיוָן דְּוַדַּאי עֵירֵב וְאֵין הַסָּפֵק אֶלָּא אִם נִטְמָא הָעֵירוּב הָא נְפַק לי' גַּבְרָא מֵחֶזְקַת בַּיִת זֶה עכ"ל וְלִכְאוֹרָה אֵין דְּבָרָיו מַסְפִּיקִין דַּהֲלֹא אִם נִטְמָא מבע"י אַכַּתִּי בִּתְחוּם בֵּיתוֹ קָאֵי כְּדִתְנַן בְּמַתְנִיתִין מבע"י אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב וַהֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עִירוֹ וְלָא נְפַק לי' מֵחֶזְקַת בַּיִת זֶה וְכֵיוָן דִּסְפֵיקָא הוּא וְעָלֵי' אָנוּ דָּנִין אִם הוּא בִּתְחוּם בֵּיתוֹ כִּדְמֵעִיקָּרָא אוֹ בִּתְחוּם עֵירוּבוֹ יֵשׁ לְהַעֲמִידוֹ עַל חֲזָקָה דְּמֵעִיקָּ' שהי' בִּתְחוּם בֵּיתוֹ וְזֶהוּ בֶּאֱמֶת דַּעַת רַשִׁ"י זַ"ל ועמש"ל בְּיִשּׁוּב דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א זַ"ל בָּזֶה ועכ"פ לָמַדְנוּ מִדְּבָרָיו זַ"ל דְּהֵיכִי דְּוַדַּאי נְפַק לי' מִתְּחוּם בֵּיתוֹ בְּכָל עִנְיָן כִּדְבָעֵינַן לְמֵימַר קָמִן תּוּ לָא שַׁיָּיְךְ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ: מֵעַתָּה אֲנִי אוֹמֵר בְּטָח דְּרַשִׁ"י זַ"ל בְּפֵירוּשׁוֹ כָּאן אָזֵיל לְטַעְמֵי' לְקַמָּן פ' מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ דַּף נב ע"ב בְּפִסְקָא דר"מ אוֹמֵר כֹּל שֶׁהוּא יָכוֹל לְעָרֵב וְלֹא עֵירַב ה"ז חַמָּר גַּמָּל וּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס עֲלָהּ תְּנִינָא חֲדָא זִימְנָא בְּמַתְנִיתִין דִּידַן אִם סָפֵק ר"מ ור' יְהוּדָה אוֹמְרִי' ה"ו חַמָּר גַּמָּל וּמְשַׁנֵּי דְּאָתֵי לְאַשְׁמוֹעִי' דְּלָא תֵּימָא דְּדַוְקָא בְּסָפֵק עֵירוּב (כְּמוֹ בְּמַתְנִיתִי') הוּא דַּהֲוָה חַמָּר גַּמָּל אֶלָּא אפי' וַדַּאי לֹא עֵירַב בֵּי הָתָם נַמֵּי הֲוָה חַמָּר גַּמָּל לְרַבִּי מאי' ופרש"י זַ"ל שָׁם ש"מ אפי' בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ סָפֵק כְּגוֹן נִתְגַּלְגֵּל חוּץ לַתְּחוּם מִבְּעוֹד יוֹם וַדַּאי לֹא עֵירֵב הוּא אַפֵּ"ה לר"מ חַמָּר גַּמָּל הוּא דְּסִילֵק עַצְמוֹ בְּכַוָּוְנָתוֹ מֵאַלְפַּיִ' שֶׁלְּצַד הַשֵּׁנִי לְבֵיתוֹ וְהַהִיא סְתָמָא דְּקָתָנֵי הָתָם מבע"י אֵינוֹ עֵירוּב (ר"ל דִּבְמַתְנִיתִי' דְּהָכָא) דְּמַשְׁמַע דַּהֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עִירוֹ רַבִּי יְהוּדָה וכו' עכ"ל (וְעַיֵּין בְּרִיטְבָ"א שָׁם שֶׁהִשִּׂיג עַל פרש"י בָּזֶה וּמְפָרֵשׁ דְּהָתָם נָמֵי

סָפֵק עֵירוּב הוּא וַאֲנִי פִּי מָלֵךְ שְׁמוֹר כְּפִי הָעוֹלָה מפרש"י ז"ל וּפְשָׁטָא דְּלִישָׁנָא דְּהַשַּׁ"ס דְּקָאָמַר אפי' בְּוַדַּאי לֹא עֵירֵב וכו' הָעוֹלָה מִזֶּה דִּלְרַבִּי מֵאִיר אפי' בְּנִטְמֵאת מבע"י נָמֵי אֵינוֹ כִּבְנֵי עִירוֹ שֶׁכְּבָר אָבַד תְּחוּם בֵּיתוֹ מִמַּה שֶׁסִּילֵק עַצְמוֹ בְּכַוָּנָתוֹ מֵאַלְפַּיִם שְׁמַעְבֶּר הַשֵּׁנִי לְבֵיתוֹ הו"ל חַמָּר גַּמָּל שֶׁאֵין לוֹ אֶלָּא הָאַלְפַּיִם שֶׁלְּצַד עֵירוּבוֹ מִיהוּ אֲנַן לָא קיימל"ן כר"מ בְּהָא כְּסָתָם מַתְנִיתִין דִּידַן דְּאָתְיָ' כר' יְהוּדָה כִּדְקָתָנֵי נָאֶכַל עֵירוּבוֹ מבע"י אֵינוֹ עֵירוּב כְּלָל דְּמַשְׁמַע דַּהֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עִירוֹ וְלֹא אָבַד תְּחוּם בֵּיתוֹ מֵעַתָּה פרש"י ז"ל בִּשְׁמַעְתִּין כִּרְאֵי מוּצָק דְּוַדַּאי אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא דקיימל"ן בְּנִטְמֵאת הַתְּרוּמָה מבע"י אֵינוֹ עֵירוּב וְנִשְׁאָר בְּתְחוּם בֵּיתוֹ שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר בְּסָפֵק מבע"י אוֹ מִשֶּׁחֲשִׁיכָה חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְאַמְּטוּ הָכִי פרש"י שַׁפִּיר לְקַמָּן בִּדְרַבִּי יוֹסֵי דְּנָגֵד חֶזְקַת תְּרוּמָה אֵיפָא חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְהִכְרִיחוּ לְזֶה הָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן בְּאוֹקְמְתָא דְּרָבָא לר' יוֹסֵי אַדְּרַבָּה הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֶזְקָתָהּ וּמַאי קוּשְׁיָ' הָא אַכַּתִּי אֵיפָא חֶזְקַת טֻמְאָה כְּנֶגְדָּהּ וְלָא דָּמֵי לְעֵירוּב דְּאֵין שָׁם חֲזָקָה לְחוּמְרָא כְּלָל אֶלָּא לְקֻלָּא דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֶזְקָתָהּ וְתוּ מֵעִיקָּרָא נָמֵי מַאי קשי' לי' דר' יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי נְהִי דַּהֲוָה ס"ד דְּאַיְירֵי בְּמִקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד אַכַּתִּי אֵיפָא הָתָם חֶזְקַת טֻמְאָה דְּגַבְרָא כְּנֶגְדָּהּ וְלָא דָּמֵי לְעֵירוּב דְּאֵין שָׁם חֲזָקָה לְחוּמְרָא כְּלָל אֶלָּא וַדַּאי דְּגַבֵּי סָפֵק עֵירוּב נָמֵי אֵיפָא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַיְינוּ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּמוֹ גַּבֵּי מִקְוֶה וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מֵהָא דְּפָרִיךְ מֵעִיקָּרָא דר"מ אדר"מ בְּהָא דְּנָגַע בְּאֶחָד בַּלַּיְלָה דִּלְמָא שָׁאנֵי הָכָא דְּאֵיפָא חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ נָגֵד הַחֲזָקָה דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה משא"כ הָתָם דְּלֵיפָא שׁוּם חֲזָקָה לְחוּמְרָא כְּנֶגֶד חֶזְקַת חַיִּים לק"מ לפרש"י דְּהָתָם אַלִּיבָּא דר"מ קָיְימִינַן וְאַלִּיבָּא דר"מ וַדַּאי לֹא שַׁיָּיךְ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּלָל דְּהָא לר"מ אפי' נְטִמֵּאת הַתְּרוּמָה מבע"י דְּוַדַּאי לֹא עֵירֵב אַפֵּ"ה אָבַד תְּחוּם בֵּיתוֹ מִשּׁוּם דִּכְבָר עָקַר דַּעְתַּיְ' מִתְּחוּם בֵּיתוֹ מִשְּׁעַת הַנָּחַת הָעֵירוּב וְכֵינָן שֶׁבֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ אָבַד תְּחוּם בֵּיתוֹ אַזָּדָא לָהּ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לְגַמְרֵי דְּהָא כְּבָר נָפֵיק לי' מֵחֶזְקַת בַּיִת זֶה מבע"י וכמש"ל בְּפֶתַח דְּבָרֵינוּ בְּשֵׁם הָרִיטְבָ"א ז"ל דְּהֵיכִי דְּכְבָר נָפֵיק לי' מִתְּחוּם בֵּיתוֹ לֹא שַׁיָּיךְ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּלָל מש"ה פָּרִיךְ שַׁפִּיר דר"מ אדר"מ אַלִּיבָּא דר"מ דַּיְיקָא **(הגה"ה אֶלָּא שֶׁהָרַב ז"ל כָּתַב כֵּן אַלִּיבָּא דכ"ע אֲבָל דַּעַת רַשְׁ"י ז"ל דִּלְמַאי דקיימל"ן בְּנִטְמֵאת מבע"י דְּלֹא קָנָה עֵירוּ' יֵשׁ לוֹ תְּחוּם בֵּיתוֹ שַׁיָּיךְ שַׁפִּיר חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּהָא אַכַּתִּי לָא נָפֵיק מַחֶזְקַת בַּיִת זֶה כמש"ל אֲבָל אַלִּיבָּא דר"מ דס"ל אפי')** וּבְזֶה מְיֻשָּׁב ג"כ קוּשְׁיָ' הג' דְּלְעֵיל אַהָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּלָא פְּלִיגִי ר"מ וְרַבָּנָן בְּנָגַע בְּאֶחָד בְּלַיְלָה אֶלָּא בִּתְרוּמָ' וְקָדָשִׁים אֲבָל בְּחֻלִּין לכ"ע אָזְלִי' בָּתַר חֶזְקָה דְּמֵעִיקָּרָא וְלָא חָיְישִׁי' לִשְׁעַת מְצִיאָתָן אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה א"כ אַמַּאי דַּיְיק הַשַּׁ"ס וְאָמַר וּרְמִי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְיתָא לְרַבִּי מֵאִיר**(בְּנִטְמֵאת מבע"י דְּוַדַּאי לֹא עֵירֵב אָבַד תְּחוּם בֵּיתוֹ מִשְּׁעַת הַנָּחַת הָעֵירוּב וַדַּאי סְבָרַת הָרַב ז"ל קַיֶּמֶת דְּוַדַּאי אַזָּדָא לָהּ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כֵּינָן דִּכְבָר נָפֵיק לי' מֵחֶזְקַת בַּיִת זֶה וְאֵין כָּאן חֲזָקָה קַמָּיְיתָא כְּלָל דְּהָא בְּעוֹד שֶׁלֹּא עֵירֵב הי' עוֹמֵד בִּתְחוּם בֵּיתוֹ וְהָעֵירוּב הַזֶּה גַּם אִם נִטְמָא מבע"י אַהֲנֵי לי' מֵיהָא לְהוֹצִיאוֹ מִתְּחוּם בֵּיתוֹ א"כ נָפֵיק לי' מֵחֲזָקָה קַמָּיְיתָא שֶׁקּוֹדֶם הַנָּחַת הָעֵירוּב לְגַמְרֵי וא"ש כַּנַ"ל:)** הָא לְרַבִּי יְהוּדָה נָמֵי קָשֶׁה אַמַּאי לָא אוֹקְמָה אַחֶזְקַת טָהֳרָה גַּבֵּי עֵירוּב וּלְפִי הַנַּ"ל א"ש דלר' יְהוּדָה לק"מ דְּגַבֵּי עֵירוּב אֵיפָא חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ נָגֵד חֲזָקָה דִּתְרוּמָה כְּקֻלְשַׁיתַ הַתּוֹסָ' וְכַנַ"ל משא"כ לר"מ פָּרִיךְ שֶׁאָמַר דְּלִשְׁיטָתוֹ סָתַר לֹא שַׁיָּיךְ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּאוֹרָיְיתָא לר"מ דַּיְיקָא וּבְזֶה מְיֻשָּׁב ג"כ קוּשְׁיָ' הַשְּׁא שֶׁהִקְשִׁינוּ לְמַעְלָה בְּהָא דְּפָרִיךְ לְעֵיל דמ"ח דְּהָכָא אדר"מ דְּמִקְוֶה דְּאָמַר בִּדְרַבָּנָן

סְפֵיקָא לְקַוְלָא וְגַבֵּי תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן אָזֵיל לְחוּמְרָא הָלֹא גַּבֵּי תְּחוּמִין לֹא שַׁיָּיךְ סְפֵיקָא לְקַוְלָא דְּאִם תֹּאמַר לְהָקֵל מִסְפֵיקָא דְּקָנָה עֵירוּב וְיֵשׁ לוֹ אַלְפַּיִם אַמָּה מִמְּקוֹם עֵירוּבוֹ אַתָּה וּמַפְסִידוֹ הָאַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁמַּעֲבָר בֵּיתוֹ וָהָלְאָה אִם יִמְלֹךְ וְיִרְצֶה לָצֵאת לְשָׁם וַהֲלֹא בָּאַלְפַּיִם שֶׁמַּעֲבָר בֵּיתוֹ נָמֵי סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן הָא דִּלְמָא נִטְמֵאת מבע"י וְקָנָה שְׁבִיתָה בְּבֵיתוֹ וּמַאי אֶת לְהָקֵל בְּכָאן לְהַחְמִיר בְּצַד הַשֵּׁנִי וְאִם תֹּאמַר לְהָקֵל בִּשְׁנֵיהֶם וּכְשֶׁיִּרְצֶה לָצֵאת מַעֲבָר בֵּיתוֹ וָהָלְאָה נֵיזַל ג"כ לְקַוְלָא הו"ל תְּרֵי קַוְלֵי דְּסָתְרֵי אַהֲדָדֵי שא"כ יהי' לוֹ שִׁשָּׁה אַלְפַּיִ' אַמָּה וְכָל כה"ג אפי' בִּדְרַבָּנָן אָזְלִינַן לְחוּמְרָא בְּתַרְוַויְ' כמ"ש הַתּוֹסָ' בְּבֵיצָה פ"ק דַּף י"ד ובפ"ק דב"ק דַּף י"א ע"ש וּלְפִי הַנַּ"ל א"ש דַּהֲלֹא כְּבָר הֲרָאִיתָ לָדַעַת דְּלִרְבִּי מֵאִיר אפי' בְּנִטְמֵאת הַתְּרוּמָה מבע"י דְּוַדַּאי לֹא קָנָה עֵירוּב ג"כ הִפְסִיד אוֹתָן אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁמַּעֲבָר בֵּיתוֹ וָהָלְאָה מִשְּׁעַת הַנָּחַת הָעֵירוּב מִשּׁוּם דִּכְבָר עָקַר דַּעְתּוֹ מִתְּחוּם בֵּיתוֹ וְאֵין הֶפְסֵק בְּכָאן אֶלָּא בְּאוֹתָן אַלְפַּיִם אַמָּה שֶׁמִּמְּקוֹם עֵירוּבוֹ וָהָלְאָה לְבַד אַמְּטוּ הָכִי הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר לר' מֵאִיר דְּאַמַּאי לֹא אָמַר בְּכָאן סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקַוְלָא וְקָנָה עֵירוּבוֹ דְּהָא אֵין כָּאן סָפֵק אֶלָּא בְּצַד אֶחָד דְּאַלְפַּיִם שֶׁמַּעֲבָר בֵּיתוֹ כְּבָר הִפְסִיד בְּכָל עִנְיָן וְכַנַּ"ל וא"ש: ועפ"י הָאָמוּר יִתְיַישֵּׁב ג"כ קֻושְׁיַת הַתּוֹסָ' ד"ה בְּהָא עִם יֶתֶר הַקֻּושְׁיָ' וְהַדְּקְדּוּקִים דְּלְעֵיל בָּאוֹקְמְתָא דר' יִרְמְיָ' אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דבפ"ב דְּשַׁבָּת דַּף ל"ה ב' של"ו א' נֶחְלְקוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי בְּשִׁיעוּר בַּיִת הַשְּׁמָשׁוֹת דְּלְרַבִּי יְהוּדָה מַתְחִיל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת מִיָּד אַחַר סוֹף שְׁקִיעַת הַחַמָּה (לפיר"ת ז"ל) וְנִמְשָׁךְ כְּדֵי הִלּוּךְ שְׁלֹשָׁה רְבִיעֵי מִיל קוֹדֶם הַלַּיְלָה וְהָכִי קיימל"ן (בא"ח סי' רע"א) וּלְרַבִּי יוֹסֵי כָּל הַשִּׁיעוּר הַזֶּה הוּא יוֹם גָּמוּר וְאַחַ"כ הוּא שֶׁמַּתְחִיל לִהְיוֹת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת וְהוּא רַק כְּהֶרֶף עַיִן זֶה נִכְנָס וְזֶה יוֹצֵא וְכָתַב הָרֹא"ש שָׁם שג"כ אֵינוֹ מַתְחִיל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יוֹסֵי מִיָּד אַחַר ביה"ש דר' יְהוּדָה אֶלָּא כְּדֵי הִלּוּךְ מ"ט אַמָּה אַחַר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּרַבִּי יְהוּדָה הוּא שֶׁמַּתְחִיל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דר' יוֹסֵי וְקוֹדֶם לָזֶה לר' יוֹסֵי הוּא יוֹם גָּמוּר ולר' יְהוּדָה מִיָּד אַחַר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּידַ' הוּא וַדַּאי לַיְלָה ע"ש וְהִנֵּה בְּרֵישׁ מס' בְּרָכוֹת דַּף ב' ע"ב אִיתָא דְּהָכִי קָאָמַר לי' רַבִּי מֵאִיר לר' יְהוּדָה מִי סָבְרַתְּ דַּאֲנָא אַבֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּידָךְ קָאָמִינָא אֲנָא בִּיהַ"ש דר' יוֹסֵי קָאָתֵינָא ופרש"י שָׁם דר"מ כר' יוֹסֵי ס"ל בְּשִׁיעוּר בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת ע"ש ועפ"י כָּל הַהַקְדָּמוֹת הַלָּלוּ יִתְיַישֵּׁב הַכֹּל בעזה"י דְּהָא וַדַּאי רַבִּי יִרְמְיָ' דְּאוֹקֵי לְדְרַבִּי מֵאִיר דְּאַיְירֵי כְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ כָּל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת אָבִין הַשְּׁמָשׁוֹת דר' יוֹסֵי קָאֵי דְּהָא ר"מ כְּרַבִּי יוֹסֵי ס"ל בְּשִׁיעוּר ביה"ש ולר' יְהוּדָה הוּא וַדַּאי לַיְלָה ור"ל שֶׁרָאוּ הַשֶּׁרֶץ עַל הַתְּרוּמָה כָּל ביה"ש דר' אַסִי וּמְקוֹדֶם לָכֵן לֹא נֵדַע אִם הי' עלי' הַשֶּׁרֶץ ג"כ אוֹ לָאו וְהַשְׁתָּא א"ש בֵּין לר"מ וּבֵין לר' יְהוּדָה דַּהֲוָה חַמָּר גַּמָּל דְּלְרַבִּי מֵאִיר אע"ג דְּוַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י כֵּיוָן שהי' עלי' כָּל ביה"ש דר' יוֹסֵי כדפרש"י וְתוּ דְּהָא בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דר' יוֹסֵי אִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלָיו וא"כ וַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י וְאַפ"ה הֲוָה חַמָּר גַּמָּל דְּהָא לר"מ אפי' בְּוַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י דְּוַדַּאי לֹא עֵירֵב נָמֵי הֲוָה חַמָּר גַּמָּל מִשּׁוּם דְּסֵילֵק עַצְמוֹ בְּכַוָּנָתוֹ מֵאַלְפַּיִם שֶׁמַּעֲבָר בֵּיתוֹ כְּדַאי' לְהֶדְיָ' בס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ וְכַנַּ"ל ולר' יְהוּדָה כָּל ביה"ש דר' יוֹסֵי עִם שִׁיעוּר הָלוּךְ מ"ט אַמָּה שֶׁלְּפָנָיו הוּא וַדַּאי לַיְלָה הוּא וְלֹא אִכְפַּת לָן בְּטֻמְאָתוֹ שֶׁכְּבָר קָנָה עֵירוּב וְלֵיכָּא אֶלָּא סְפֵיקָא אִם הי' עָלָיו הַשֶּׁרֶץ הַזֶּה מִקּוֹדֶם זֶה דְּהַיְינוּ מִקּוֹדֶם שִׁיעוּר מ"ט אַמָּה שֶׁלְּפָנָיו אוֹ מִבְּעוֹד יוֹם מַמָּשׁ לָכֵן מִסְפֵיקָא הֲוָה חַמָּר גַּמָּל דלר' יְהוּדָה לָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֲזָקָתָהּ מִשּׁוּם דְּלִדְידֵ' שַׁפִּיר אֵיכָּא חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּנֶגֶד חֲזָקַת הַתְּרוּמָה כקו' הַתּוֹסָ' דְּלְעֵיל וְכַנַּ"ל מש"ה לָא פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס עלי' דר' יִרְמְיָ' מִידֵי תְּהֵא דר"ת ור"י גּוּפֵי' דְּקָאָמְרִי ה"ו

חַמָּר גַּמָּל דִּלְדִידְהוּ נִיחָא וְאַמְּטוּ הָכִי נָמֵי הוּא דְּמוּקִי ד' יִרְמְיָ' לְהָא דר"מ ור"י בְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ כָּל ביה"ש וְלֹא מבע"י אֲבָל מדר' מַסֵּי פָּרִיךְ שַׁפִּיר בְּהָא לֵימָא ר' יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר דְּהָא כְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ כָּל ביה"ש דִּידֵי' וַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י דְּהָא ביה"ש דב"מ הַיְינוּ ביה"ש דר' יוֹסֵי וא"כ וַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י וְאַמְּטוּ הָכִי שָׁבֵיק הַמַּקְשֶׁה בְּקֻוּשְׁיָיתוֹ לִדְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר זוּגוֹ דר' יוֹסֵי בְּהָא דִּסְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר מִשּׁוּם דלר"ש נִיחָא דְּאֶפְשָׁר דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן ס"ל בְּשִׁיעוּר ביה"ש כר' יְהוּדָה דְּכָל שִׁיעוּר ביה"ש דר' יוֹסֵי עִם כְּדֵי הָלוֹךְ מ"ט אַמָּה שֶׁלְּפָנָיו הוּא וַדָּאוֹ לַיְלָה וא"כ אַכַּתִּי סְפֵיקָא הֲוָת אִם נִטְמָא קוֹדֶם אוֹ לָאו כְּדַאֲמָרָן לר' הוֹדָה וְאַהָכִי תְּנַן בְּמַתְנִיתִין וְאִם סָפֵק וכו' דְּקָאֵי לר' יְהוּדָה כדפרש"י זַ"ל בְּהֶדְיָ' בס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ אַמְּטוּ הָכִי לָא פָּרֵיךְ אֶלָּא לְרַבִּי יוֹסִי דְּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דִּידֵי' הוּא וּכְשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ בביה"ש דִּידֵי' וַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י וּבְזֶה מְיֻוְשָׁב ג"כ תְּמִיהַת הַתּוֹסָ' וְהָרִיטְבָ"א דִּלְעֵיל שֶׁתָּמְהוּ עלי' דר' יִרְמְיָ' אֵיךְ לֹא הִרְגִּישׁ בִּתְמִיהַת הַשַּׁ"ס עַל אוֹקָמְתָּא מֵהָא דר' יוֹסִי וְלִדְרָכֵינוּ יִתָּכֵן דְּבֶאֱמֶת לֹא נִדְחוּ דִּבְרֵי רַבִּי יִרְמְיָ' כִּי אִם לְפוּם מַאי דס"ד הַשְׁתָּא דְּרַבִּי יוֹסִי טַעְמֵי' דִּידֵי' קָאָמַר כִּדְפָרֵיךְ בָּתַר הָכִי קשי' דר' יוֹסֵי אדר' יוֹסֵי וכ"ה לְפִי הָאֱמֶת לְפוּם אִינָךְ שנט דְּהַשַּׁ"ס לְקַמָּן אֲבָל לְפוּם הַךְ שִׁנּוּיָיא דְּמַסִּיק הַשַּׁ"ס לְקַמָּן דר' יוֹסִי מִשְּׁמֵי' דְּרַבֵּי' אֶבְטוּלָמִס קָאָמַר ולי' לָא ס"ל אֶצְטַמֵּיד אוֹקָמְתָּא דְּרַבִּי יִרְמְיָ' שַׁפִּיר דְּמָצִינוּ לְמֵימַר דְּאַבְטוּלָמִס רבי' נָמֵי ס"ל בְּשִׁיעוּר ביה"ש כר' יְהוּדָה וְלֹא כר' יוֹסֵי מש"ה סְפֵיקָא הֲוָה כְּמוֹ לר' יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי כֻּוְלֵי מִילְּתֵי' מִשְּׁמֵי' דְּאַבְטוֹלֶמֶס קָאָמַר ולי' לָא ס"ל כְּוָוְתֵי' לֹא בְּדִין סָפֵק עֵירוּב דְּכָשֵׁר כִּדְמַסִּיק וְלֹא בְּשִׁיעוּר ביה"ש כְּדַאֲמָרָן וְיִתָּכֵן שַׁפִּיר אוֹקָמְתָּא דר' יִרְמְיָ' וְעַל דָּא לָא אַפְּקוּהָ לְרַבִּי יִרְמְיָ' מִבֵּי מִדְרְשָׁא כְּהַהִיא דְּנִיפּוּל דפ' לֹא יַחְפֹּוֹר אֶלָּא כְּדַאֲמָרָן בפ' גֵּט פָּשׁוּט וְעַל דָּא עַיְּילוּהּ לְרַבִּי יִרְמְיָ' בֵּי מִדְרְשָׁא כִּי הוּא כַּפְתּוֹר וָפֶרַח: וְרָאִיתִי בְּסֵפֶר אהע"ו שֶׁהִשִּׂיג אפרש"י שֶׁמְּפָרֵשׁ בדר' יִרְמְיָ' דְּמוּקִי לָהּ שהי' עלי' שֶׁרֶץ כָּל ביה"ש דְּוַדַּאי אִיטַּמִּי מבע"י מֵהָא דאי' בְּשַׁבָּת פ' ב"מ דביה"ש סָפֵק כֻּוְלּוֹ מִן הַלַּיְלָה.

ולע"ד וְהָא לָא תַּבְרָא דמ"מ קְנִיּוֹת הָעֵירוּב הוּא ביה"ש וְלֹא קוֹדֶם כמ"ש הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת כָּאן וְלָא מִבַּעְיָ' לָמֶ"ד לְקַמָּן דַּף ל"ו וְדַף ל"ח דִּתְחִילַּת הַיּוֹם שֶׁל שַׁבָּת קוֹנֶה עֵירוּב א"כ נְהִי דְּכֻוְלּוֹ מִן הַלַּיְלָה הֲרֵי בְּהַתְחָלַת הַלַּיְלָה שֶׁהוּא שְׁעַת קְנִיּוֹת הָעֵירוּב נִטְמָא וְלֹא קָנָה עֵירוּב אֶלָּא אפי' למ"ר סוֹף הַיּוֹם שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת קוֹנֶה עֵירוּב הָא פירש"י כָּאן ד"ה כָּל וּלְקַמָּן ד' ל"ו סוֹף ע"א דִּתְחִילַּת ביה"ש הוּא סוֹף הַיּוֹם שֶׁל ע"ש וא"כ בִּשְׁעַת קְנִיּוֹת הָעֵירוּב שֶׁהוּא תְּחִילַּת ביה"ש נִטְמָא וְלֹא קוֹנֶה עֵירוּב דלכ"ע קְנִיּוֹת הָעֵירוּב הוּא ביה"ש וְתוּ דְּהָא אַלִּיבָּא דר"מ ור' יוֹסֵי קָיְימִינַן דס"ל דביה"ש הוּא כְּהֶרֶף עַיִן וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלִין א"כ וַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם שֶׁלֹּא נִטְמָא מבע"י כְּשֶׁהָיָ' עָלָיו כָּל ביה"ש חֶבֶל לר' יְהוּדָה דס"ל שֶׁאֲפִי' כְּדֵי הִלּוּךְ מ"ט אַמָּה לִפְנֵי ביה"ש דר' יוֹמֵי נָמֵי לִינָה נָמֵי לַיְלָה הֲוָה וַדַּאי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם וְלוֹמַר שֶׁנִּטְמָא בַּלַּיְלָה וַדַּאי וְלֹא קוֹדֶם זֶה שֶׁהוּא ביה"ש מש"ה סְפֵיקָא הֲוָה אוּלַי נִטְמָא מבע"י אוֹ לָאו וְכַנַ"ל: **(הגה"ה וּמַה שפי' הָרַב זַ"ל שָׁם דר' יִרְמְיָ' מוּקִי לָהּ בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹ' דר"י ור"ל דַּאֲפִי' בַּתְּחִי' ביה"ש נָמֵי סְפֵיקָא הֲוָה שֶׁמָּא כֻּוְלּוֹ מִן הַלַּיְלָה וְסוֹף הַיּוֹם שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת קוֹנֶה עֵירוּב וּכְבָר קָנָה עֵירוּבוֹ וְכֵיוָן דְּלֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה חֶזְקַת תְּרוּמָה אַמְּטוּ הָכִי הֲוָה חַמָּר גַּמָּל מש"ה לק"מ מדר"מ ור' יְהוּדָה אֲבָל מדר' יוֹסִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר דְּהָא ביה"ש דר' יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסִי וַדַּאי יוֹם הוּא עכ"ד וּכְבָר כָּתַבְנוּ לְמַעְלָה דלכ"ע קְנִיּוֹת הָעֵירוּב הוּא בביה"ש וּתְחִילַּת ביה"ש הוּא סוֹף היו' שֶׁל ע"ש וְעוֹד דקיימל"ן

תְּחִילַּת הַיּוֹם קוֹנָה עֵירוּב דְּהָכִי הוּא מַסְקָנָא דְּהַשַּׁ"ס בְּדַף ל"ז ול"ח ע"ב לְמַאי דקיימל"ן בַּהֲכָנָה כְּרַבָּה ע"ש וְתוּ א"כ לָמָּה הֲוְצְרְךְ רַבִּי יִרְמְיָ' לְאוֹקְמֵי בְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ כָּל הביה"ש אפי' בְּתְחִילָּתוֹ הֲלֹא אפי' בְּאֶמְצָעוֹ נָמֵי סְפֵיקָא הֲוָה והי' לוֹ לוֹמַר בִּפְשִׁיטוּת כְּגוֹן שהי' עלי' שֶׁרֶץ בביה"ש וְתוּ מַאי פָּרִיךְ בְּהָא לֵימָא ר' יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר מִשּׁוּם דביה"ש דר' יְהוּדָה לְרַבִּי יוֹסֵי וַדַּאי יוֹם הוּא אַפַּתְּי מָצִינוּ לְאוֹקְמֵי דְּאִיטַּמוּ בביה"ש לְכָל מַר כְּדְאִית לי' לְרַבִּי יְהוּדָה בביה"ש דִּידֵי' ולר"י בביה"ש דִּידֵי' לָכֵן לכ"ע סְפֵיקָא הֲוָה וְכֵיוָן דְּלֵיכָּא הָכָא חֲזָקָה לְכָל חֲזָקָה לְכוּלְּא גַּם אִשְׁתְּמִיט' הַשַּׁ"ס ערו' דרי' בְּרָכוֹ' שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה דְּאִיתָא הָתָם דר' מֵאִיר כר' יוֹסֵי ס"ל בְּשִׁיעוּ' ביה"ש וא"כ הָדָרָא קוּשְׁיָ' הַתּוֹסָ' לְדֵוָקְתֵי' אַמַּאי לָא פָּרִיךְ מדר"מ גּוּפֵי' אַמַּאי הֲוָה חַמָּר גַּמָּל הָא)** וּבְזֶה מְיֻשָּׁב ג"כ מַה שֶּׁיֵּשׁ לְדַקְדֵּק לפרש"י פ"ב דְּשַׁבָּת דַּף נ"ד וְהָרַמְבַּ"ם פ"ו מה' עֵירוּב דִּין י"ג הַסּוֹבְרִים דְּאִם עֵירֵב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת הֲוָה בְּכְלַל סְפֵק עֵירוּב דְּכָשֵׁר לְרַבִּי יוֹסֵי אע"ג דְּאֵין כָּאן חֶזְקַת כַּשְׁרוּת א"כ אַמַּאי לָא מוֹקְמִינַן מַתְנִיתִי' דְּקָתָנֵי אִם סָפֵק וכו' כְּשֶׁנִּטְמֵאת הַתְּרוּמָה ביה"ש וְלֹא קוֹדֶם דְּהַשְׁתָּא לֵיכָּא חֲזָקָה לְהֱיוֹתָרָא דְּהָא ביה"ש סְפֵיקָא הוּא וְאֵיירֵי בְּכָל ביה"ש לְכָל מַר כְּדְאִית לי' ביה"ש דר' יְהוּדָה לר' יְהוּדָה וביה"ש דר' יוֹסֵי לְרַבִּי יוֹסֵי מש"ה קָאָמַר ר' מֵאִיר דַּהֲוָה חַמָּר גַּמָּל וְכֵיוָן דְּלֵיכָּא הָכָא חֲזָקָה לְהֱיוֹתָרָא ס"ל לר"מ סְפֵק עֵירוּב לְהַחְמִיר וְרַבִּי יוֹסֵי וְר"ש אוֹמְרִי' סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר אפי' בִּדְלֵיכָּא חֲזָקָה לְהֱיוֹתָרָא וְתוּ קָשֶׁה גַּם לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ פ' בְּמַה מַדְלִיקִין שָׁם שֶׁסּוֹבְרִים גַּבֵּי עֵירֵב בביה"ש כֵּיוָן דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְהֱיוֹתָרָא לכ"ע לֹא הֲוָה עֵירוּב עֲדַיִן קָשֶׁה טוּבָא בדר' יִרְמְיָ' דְּאוֹקֵי לְמַתְנִיתִין דִּידַן כְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ כָּל ביה"ש ר"ל בִּתְחִילַּת ביה"ש דְּאֵין נ"מ כְּלָל אִם הי' בְּסוֹפוֹ אוֹ לֹא כֵּיוָן שֶׁכְּבָר נִטְמָא בִּתְחִילָּתוֹ וְלָמָּה לי' כֵּוְלֵי הַאי הָא כָּל אֵימַת שֶׁנִּטְמָא בביה"ש יְהֵא בְּאֶמְצָעוֹ אוֹ בְּסוֹפוֹ נָמֵי א"ש דַּהֲוָה חַמָּר גַּמָּל כֵּיוָן דְּלֵיכָּא הָכָא חֲזָקָה דְּהֱיוֹתָרָא ס"ל דְּסְפֵיקוֹ רַבִּי יוֹסֵי בְּהָא הֲלֹא עַתָּה דְּמוּקֵי לָהּ בְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ בִּתְחִילַּת ביה"ש כ"ש דְּקָשֶׁה מ"ט דר' יוֹסֵי דְּפְלִיג בְּהָא כִּדְפָרִיךְ בָּתַר הָכִי עלי' דר' יִרְמְיָ' אִי הָכִי בְּהָא לֵימָא ר' יוֹסֵי וכו' אוּלָם עפ"י הָאָמוּר לְמַעְלָה יִתָּכֵן שַׁפִּיר כֵּיוָן דְּרַבִּי יִרְמְיָ' קָאֵי אַדְּרַבִּי מֵאִיר דס"ל בְּשִׁיעוּר ביה"ש כר' יוֹסֵי שֶׁהוּא כְּהֶרֶף עַיִן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלָיו א"כ אִם רָאוּ שהי' עָלָיו שֶׁרֶץ בְּסוֹפוֹ אוֹ בְּאֶמְצָעוֹ וַדַּאי אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם לָדַעַת בְּבֵירוּר שֶׁנִּטְמָא קוֹדֶם הַלַּיְלָה כֵּיוָן שֶׁהוּא בִּכְלָלוֹ כְּהֶרֶף עַיִן וא"כ מִידֵי סָפֵק לֹא יָצָאנוּ שֶׁמָּא לֹא נִטְמָא עַד הַלַּיְלָה**(ביה"ש דְּרַבִּי יְהוּדָה לר"מ יוֹם הוּא וא"כ וַדַּאי אַטְמֵי מבע"י הֵן אֱמֶת דִּלְפֵירֵשׁ רַשׁ"י ס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ אַלִּיבָּא דר"מ גַּם בְּוַדַּאי נִטְמָא מבע"י ס"ל דַּהֲוָה חַמָּר גַּמָּל וְכַנַ"ל נִיחָא שַׁפִּיר גַּם לר"מ דאע"ג דביה"ש דר' יְהוּדָה לר"מ וַדַּאי יוֹם הוּא וא"כ וַדַּאי אִיטַּמֵי מבע"י אַפֵּ"ה הו"ל חַמָּר גַּמָּל ולר"י דס"ל נִטְמָא מבע"י אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב כְּלָל הָא לְדִידֵי' ביה"ש דִּידֵי' סְפֵיקָא הֲוָה מש"ה הו"ל חַמָּר גַּמָּל וא"ש אֲבָל הָרַב זַ"ל מִדְּוַיְל ידי' הוּא מַשְׁלִים בָּזֶה שבאהע"ו ס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ שָׁם הִשִּׂיג עַל פרש"י הל"ל בָּזֶה וְהֶעֱלָה דְּגַם לר"מ נָמֵי אִם נִטְמָא מבע"י אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּ' כְּלָל וְלָא הֲוָה חַמָּר גַּמָּל (כְּמוֹ שֶׁיָּבוֹאוּ דְּבָרָיו בְּסָמוּךְ עִם תְּשׁוּבָתוֹ בְּצִדּוֹ בעזה"י) א"כ לְפִי דַּרְכּוֹ קֻוְשְׁיָ' הַתּוֹסָ' הַנַּ"ל בְּמָקוֹמָהּ דְּאַמַּאי לָא פָּרִיךְ מדר"מ גּוּפֵי' דְּהָא ביה"ש דר' יְהוּדָה לר"מ יוֹם הוּא וא"ב וַדַּאי אִיטַּמֵי מבע"י וְאַמַּאי הו"ל חַמָּר גַּמָּל לָכֵן וַדַּאי אִשְׁתְּמִיט לְהָרַב זַ"ל שָׁם דְּרִישׁ בְּרָכוֹת הַנַּ"ל:)**
וְהָדָרָא קוּשְׁיָ' לְדֵוָקְתֵי' א"כ לד"מ נוֹקְמָהּ לְתִרוּמָה אַחֲזָקָה שֶׁלֹּא נִטְמֵאת עַד הַלַּיְלָה וּכְבָר

קָנָה עֵירוּב וְעוֹד דְּאִיכָּא ס"ס לְקוּלָּא שֶׁמָּא טָמֵא בַּלַּיְלָה וְשֶׁמָּא ביה"ש עָצְמוֹ הוּא לַיְלָה
וּבְהֶכְרֵחַ לְאוֹקְמֵי דְּאַיְירֵי בְּעָנְיָן שֶׁנּוֹדַע בְּוַדַּאי שֶׁנִּטְמֵאת קוֹדֶם הַלַּיְלָה וְזֶה לֹא יִתָּכֵן אִם לֹא
שֶׁר אוֹ הַשֶּׁרֶץ עלי' מִיר בְּתְחִילַת ביה"ש סָמוּךְ לְסוֹף הַיּוֹם בְּאוֹפֶן שֶׁלֹּא יִפּוֹל הַסָּפֵק רַק
אִם הי' מבע"י אוֹ בַּתְּחִילָּה ביה"ש לָכֵן דְּקִדֵּק רַבִּי יִרְמְיָ' לְאוֹקְמֵי שֶׁרָאוּ הַשֶּׁרֶץ עלי' מִיָּד
בְּתְחִילַת ביה"ש שֶׁאָז יִתָּכֵן לְדַעַת שֶׁנִּטְמָא בְּוַדַּאי קוֹדֶם הַלַּיְלָה וְאַמְטוּ הָכִי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס
שַׁפִּיר עלי' דר' יִרְמְיָ' אִי הָכִי בְּהָא לֵימָא רַבִּי יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר וּכְרַשׁ"י הָא וַדַּאי
מבע"י אִיטַּמֵּי ר"ל כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה עפ"י מַה שפרש"י בְּדַף ל"ו סוֹף ע"א דְּתְחִילַת
ביה"ש הוּא סוֹף הַיּוֹם שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת ולכ"ע מִיהַת תְּחִילַת ביה"ש הוּא שְׁעַת קַנְיוֹת הָעֵירוּב
וְכֵיוָן שֶׁנִּטְמָא אָז לֹא קָנָה עֵירוּב אֲבָל מדר"מ ור' יְהוּדָה לָא פָּרִיךְ מִידֵּי מִשּׁוּם דלר"מ אפי'
הֵיכִי דְּלֹא קָנָה עֵירוּב נָמֵי הָוָה חַמָּר גַּמָּל וּלְרַבִּי יְהוּדָה דס"ל שֶׁאִם נִטְמָא מבע"י אֵין עֵירוּבוֹ
עֵירוּב כְּלָל נָמֵי א"ש דְּהָא לְדִידְ' ביהמ"ש דְּרַבִּי יוֹסֵי ור"מ וַדַּאי לַיְלָה הוּא א"כ אַכַּתִּי
סְפֵיקָא הוּא אִם נִטְמָא קוֹדֶם לָכֵן אוֹ לָאו וְכִדְפָרֵישִׁית לְעֵיל וא"ש: וְהָשְׁתָּא דְּאָתֵינַן לְהָכִי
יִתָּכֵן בְּעֵינַי לְפָרֵשׁ דר' יִרְמְיָ' דְּאוֹקֵי לְמַתְנִי' בְּשֶׁהָיָ' עלי' שֶׁרֶץ כָּל ביה"ש נָמֵי ר"ל בביה"ש
דְּכָל מַר כְּדְאִית לי' ביה"ש דְּרַב יְהוּדָה לְרַבִּי יְהוּדָה וּבֵין הַשְּׁמָשׁוֹת דר' יוֹסֵי לר"מ ור'
יוֹסֵי ור"ל משו' דביה"ש לֵיכָּא חֲזָקָה לְהֶיתֵּרָא אַמְטוּ הָכִי ס"ל לר"מ וְיהוּדָה לְהַחְמִיר
בְּסְפֵק עֵירוּב וְהָא דְּאָמַר כל' ביה"ש דְּהַיְינוּ תְּחִילַת ביה"ש אִי מִטַּעְמָא דַּאֲמַרַן לְעֵיל בְּסָמוּךְ
דְּלִרְבִּי מֵאִיר דביה"ש דִּידְ' כְּהֶרֵף עַיִן שא"א לַעֲמוֹד עָלָיו לָא מִתּוֹקְמָא אֶלָּא בִּתְחִילָּתוֹ
שֶׁאָז וַדַּאי שֶׁלֹּא נִטְמָא בְּלַיְלָה וְכַנַּ"ל אֲבָל לְרַבִּי יְהוּדָה בביה"ש דִּידְ' מָצֵי אַיְירֵי שַׁפִּיר
אפי' בְּאֶמְצַע ביה"ש וְאַמְטוּ הָכִי נִיחָא לר"מ ור' יְהוּדָה דַּהָוָה חַמָּר גַּמָּל דלר"מ אפי' בְּנִטְמָא
מבע"י נָמֵי הָוָה חַמָּר גַּמָּל ולר' יְהוּדָה בביה"ש דִּידְ' בְּאֶמְצָעוֹ סְפֵיקָא הָוָה אֲבָל לְרַבִּי יוֹסֵי
בביה"ש דִּידְ' בִּתְחִילָּתוֹ שֶׁהוּא שְׁעַת קַנְיוֹת הָעֵירוּב פָּרִיךְ שַׁפִּיר כֵּיוָן שֶׁנִּטְמָא אָז וַדַּאי לָא
קָנָה עֵירוּב וְאַמַּאי אָמַר רַבִּי יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר וְכַנַּ"ל אוֹ יֹאמַר דְּמַה דְּאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה
שהי' עלי' שֶׁרֶץ כָּל ביה"ש אֵין ר"ל כָּל שֶׁעִיעוּר ביה"ש מִתְּחִילָּתוֹ עַד סוֹפוֹ דַּהֲלֹא בִּתְחִילָּתוֹ
סַגִּי וְסוֹפוֹ לָמָּה לִי והי' לוֹ לוֹמַר בִּתְחִילַת ביה"ש אֶלָּא אדר"מ ור' יְהוּדָה קַאֵי דְּקַיְימָא הָכָא
בַּחֲדָא שִׁיטְתָּא וְהִנֵּה הִנָּם לֹא הֵוָשְׁווּ בְּשִׁעְוּור ביה"ש דְּרַבִּי מֵאִיר לֵית לי' ביה"ש דְּרַבִּי
יְהוּדָה כְּדְאִי' בְּרֵישׁ בְּרָכוֹת אַהָכִי קָאָמַר שהי' עלי' שֶׁרֶץ כָּל ביה"ש ר"ל לְכָל מַר כְּדְאִית
לי' לר"מ בביה"ש שֶׁדִּידְ' ולר' יְהוּדָה בביה"ש דִּידְ' כִּדְקָתָנֵי בְּמַתְנִיתִין בְּהֶדְ' וְאִם סָפֵק
ר"מ ור' יְהוּדָה אוֹמְרִים ה"ז חַמָּר גַּמָּל כֵּיוָן דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְהֶיתֵּרָא וְהָא דְּפָרִיךְ בְּהָא לֵימָא
רַבִּי יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר הִנֵּה לְדַעַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ דס"ל דִּבְסָפֵק שֶׁל ביה"ש כֵּיוָן
דְּלֵיכָּא חֲזָקַת כַּשְׁרוּת מוֹדֶה רַבִּי יוֹסֵי דִּסְפֵיקוֹ לְחוּמְרָא וּמַיְיתוּ לָהּ מִבָּרַיְיתָא דְּלִקַמָּן דַּף ל"ו
כֵּיצַד אָמַר רַבִּי יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר וכו' דְּקָתָנֵי בְּהֶדְיָא עֵירֵב בִּתְרוּמָה סָפֵק טְהוֹרָה סָפֵק
טְמֵאָה אֵין זֶה סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר מִשּׁוּם דְּלֵית לָהּ חֲזָקַת כַּשְׁרוּת פָּרִיךְ בְּפִשִׁיטוּת בְּהָא לֵימָא
רַבִּי יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר הָא אֵין כָּאן חֲזָקָה לְהֶתֵּירָא (וְהָא דְּמוּקֵי לָהּ רַבָּה וְרַב יוֹסֵף
בְּשִׁתֵּי כִתֵּי עדי' וכו' וְהָא פרש"י שָׁם דר' יוֹסֵי פְּלִיג אדר"מ וס"ל דְּבִשְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים נָמֵי
אָזְלִי' בָּתַר חֲזָקָה וא"ש) וּלְדַעַת רַשׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם דְּלֵעֵיל דר' יוֹסֵי וְר"ש מַכְשִׁירִין בְּסָפֵק
עֵירוּב אפי' ביה"ש דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְהֶתֵּירָא יֵשׁ לְפָרֵשׁ כמש"ל מִשּׁוּם דר"א וְרַבִּי יוֹסֵי בַּחֲדָא
שִׁיטְתָּא קָיְימִי בְּשִׁעְוּור ביה"ש וְאַלִּיבָּא דר"מ לָא מִתּוֹקְמִי אֶלָּא בִּתְחִילַת ביה"ש שֶׁאָז הוּא
שְׁעַת קַנְיוֹת הָעֵירוּב וְכֵיוָן שֶׁנִּטְמָא אָז וַדַּאי לֹא קָנָה עֵירוּב אוֹ כֵּיוָן דביה"ש דר' יוֹסֵי הוּא

כְּהֶרֵף עַיִן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלָיו וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר שֶׁנּוֹדַע בְּבֵירוּר שעכ"פ נִטְמָא קוֹדֶם הַלַּיְלָה דאל"כ הָדְרָא קוּשְׁיָ' לְדֶוְכְתֵּי' לר"מ נוֹקְמָהּ אַחֲזָקָה שֶׁלֹּא נִטְמָא עַד הַלַּיְלָה וּכְבָר קָנָה עֵירוּב וא"כ נִטְמָא סָמוּךְ לְסוֹף הַיּוֹם וְכֵינָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלָיו עכ"פ סְפֵיקָא הָוָה וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁנִּטְמָא מִתְּחִילָּתוֹ אוֹ אפי' מבע"י בְּסוֹפוֹ וא"כ הָוָה ס"ס לְחוּמְרָא סָפֵק נִטְמָא מבע"י אוֹ עכ"פ בְּתְחִילָּתוֹ ואת"ל שֶׁנִּטְמָא בְּסוֹפוֹ שֶׁמָּא ביה"ש כֻּלּוֹ לַיְלָה הוּא מש"ה קשי' לי' בְּהָא לֵימָא רַבִּי יוֹסֵי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר דְּהָא אִיכָּא ס"ס לְחוּמְרָא וּמֵיוָשַׁב שַׁפִּיר כָּל הַקֻּוְשְׁיוֹ' וְהַדְּקְדּוּקֵי' דִּלְעֵיל וְתוּ לָא מִידִּי: וּמֵאַחַר שֶׁהֲרֵאִיתָ לָדַעַת שפרש"י ז"ל בְּסֵוְגְיָ' דס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ נִסְתַּיְּעוּ מֵהַסֵּוְגְיָ' דְּהָכָא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר צְרִיכִין אָנוּ לְמוֹדָעֵי מַה שֶׁרָאִינוּ לְהָרַב בְּסֵפֶר אהע"ז בְּסֵוְגְיָא דס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ שָׁם הֵשִׁיב עַל פרש"י הַנַּ"ל שפי' לְשָׁם דִּלְרַבִּי מֵאִיר גַּם בְּנֶאֱכַל עֵירוּבוֹ מבע"י נָמֵי הָוָה חַמָּר גַּמָּל כִּדְאָמַר הָתָם בְּהֶדְיָ' דַּאֲפִין' וַדַּאי לֹא עֵירֵב קָאָמַר ר"מ דַּהֲוָה חַמָּר גַּמָּל דָּנָה אֵינוֹ דְּדַוְקָא בְּנִדּוֹן דְּהָתָם הוּא דְּאָמַר ד"מ דְּאִי וַדַּאי לֹא עֵירֵב הָוָה חַמָּר גַּמָּל מְשׁוּם דר' מֵאִיר לְטַעְמֵי' אָזֵיל דְּאִית לי' תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וְהָא וַדַּאי דְּבְשֶׁל חֲזָרָה לֹא שַׁיָּיךְ לְחַלֵּק בֵּין עָנִי לְעָשִׁיר וְאַף אִיתָא דמה"ת לָא מְהַנֵּי אֲמִירָה שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי לְגַמְרֵי הַאֵיךְ יוּכְלוּ חֲכָמִים לְהָקֵל גַּבֵּי עָנִי מִדִּין תּוֹרָה וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּאַדְרַבָּה מִדִּין תּוֹרָה מְהַנֵּי אֲמִירַת שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אפי' בְּעָשִׁיר רַק שֶׁחֲכָמִים הֶחְמִירוּ גַּבֵּי עָשִׁיר שֶׁלֹּא יוֹעִיל אֲמִירַת שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְהוֹאִיל וְכֵן דְּמִדִּין תּוֹרָה אפי' עָשִׁיר נָמֵי קָנָה שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי הֲרֵי אָבַד אַלְפַּי' אַמָּה שֶׁלְּצַד הַשֵּׁנִי מִבֵּיתוֹ וַהֲלְאָה וא"כ כְּשֶׁאָמְרוּ חֲכָמִים דְּעָשִׁיר לָא מְהַנֵּי אֲמִירַת שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּוַדַּאי לֹא לְהָקֵל עַל דִּבְרֵי תוֹרָה בָּאוּ שֶׁיְּהֵא כִּבְנֵי עִירוֹ כֵּיוָן דְּמִדִּין תּוֹרָה כְּבָר אָבַד אַלְפַּיִם בְּאָמָה שֶׁמֵּעֵבֶר בֵּיתוֹ וַהֲלְאָה הַאֵיךְ יוּכְלוּ חֲכָמִים לְהָקֵל בָּזֶה אֶלָּא לְהַחְמִיר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה בָּאוּ שֶׁלֹּא יִקְנֶה שֶׁבֵּיתוֹ בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי לִהְיוֹת לוֹ מִשָּׁם אַלְפַּיִם לְהַלָּן מֵאוֹתוֹ מָקוֹם וא"כ הו"ל חַמָּר גַּמָּל וְאֵין ט אֶלָּא אַלְפַּיִם שֶׁלְּצַד עֵירוּבוֹ לְבַד שֶׁמֵּעֵבֶר בֵּיתוֹ וּלְצַד הַשֵּׁנִי אֵין לוֹ מִדִּין תּוֹרָה וְאִינָךְ אַלְפַּיִם שֶׁמִּמְּקוֹם פְּלוֹנִי וּלְהַלָּן אֵין לוֹ מִדְּרַבָּנָן משא"כ בְּמַתְנִיתִין דְּהָכָא בְּדִין נֶאֱכַל עֵירוּבוֹ מבע"י דְּמִדִּינָא לֹא קָנָה עֵירוּב מוֹדָה ר"מ שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּחוּם בֵּיתוֹ עכ"ד: וַאֲנִי אוֹמֵר דִּבְרֵי פִּי חָכָם חֵן וְדִילֵידָא אֲתָא כְּוָתַיְ' תֵּלֵיד אע"ג דְּאִית לי' פֵּרְכָא וְהָעִיקָּר כפרש"י ז"ל מִפְּנֵי כַּמָּה תְּשׁוּבוֹת חֲדָא אִם אִיתָא שֶׁכָּל טַעְמֵיהּ דר"מ בְּמַתְנִיתִין זוֹ דְּאָמַר כָּל שֶׁיָּכוֹל לֶעָרֵב וְלֹא דְּעֵירֵב ה"ז חַמָּר גַּמָּל הוּא מִשּׁוּם דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא א"כ בְּמַאי נִסְתַּפֵּק הַשַּׁ"ס מֵעִיקָּרָא בִּשְׁמַעְתִּין וּשְׁקִיל וְטָרֵי אַלִּיבָּא דר"מ אִי ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אוֹ דְּרַבָּנָן תִּיפּוֹק לי' מֵהָא מַתְנִיתִין דס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ דבע"כ ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא דאל"כ מ"ט אָמַר ר"מ בְּוַדַּאי לֹא עֵירֵב דה"ז חַמָּר גַּמָּל חֲדָא וְעוֹד קָאָמַינָא שֶׁלְּפִי' הַתּוֹס' בְּסֵוְגְיָ' דְּהָכָא ד"ה רַבִּי יִרְמְיָ' בְּמִסְקָנָא נָמֵי קָמַהְדְּרִי רַבָּה וְרַב יוֹסֵף לְאוֹקָמָה לְדַרְבִּי מֵאִיר דס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן א"כ תִּקְשֵׁי לְהוּ מַתְנִיתִי' דס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ דְּמִשָּׁם בְּאֵרָה דס"ל לר"מ תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אֶלָּא וַדַּאי דְּלָאו מִטַּעַם תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אָתֵי עָלָהּ ר"מ אֶלָּא מִטַּעַם שפרש"י מִשּׁוּם שֶׁעָקַר דַּעְתּוֹ מִתְּחוּם בֵּיתוֹ (וְיִתָּכֵן דר"מ לְטַעְמֵי' פ' מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ דַּף פ"ה בְּמַתְנִיתִין דְּמֵי שֶׁיָּשַׁב בַּדֶּרֶךְ דְּכֹל שֶׁלֹּא נִתְכַּוֵּן לִקְנוֹת שְׁבִיתָה בָּעִיר לֹא קָנָה שְׁבִיתָתוֹ בָּעִיר ע"ש) וְתוּ קָשֶׁה לְאִידָךְ גִּיסָא דְּהָרֹא"ש ז"ל פָּרֵק מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ סי' ח' תָּפַס בִּפְשִׁיטוּ' שֶׁגַּם רַבִּי יְהוּדָה אִית לי' תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא כְּמוֹ ר"מ כֵּיוָן דִּשְׁנֵיהֶם אָמְרוּ דָּבָר אֶחָד דְּאִם סָפֵק ה"ז חַמָּר גַּמָּל בְּוַדַּאי חַד טַעְמָא לְתַרְוַיְיהוּ וכ"כ הָרַמְבַּ"ם ז"ל בפי' הַמִּשְׁנָיוֹת וְהַסְּמַ"ג בה'

עֵירוּב לְהֶדְיָא וְהִנֵּה רַבִּי יְהוּדָ' אוֹמֵר בְּמַתְנִיתִין דְּהָתָם הוּא מֻוָתָּר לֵילֵךְ וְכָל בְּנֵי הָעִיר אֲסוּרִין וְהַיְינוּ אפי' אָמְרוּ שְׁבִיתָתֵנוּ בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי כדפרש"י זַ"ל בְּדַף נ"א ע"ג אוֹ כפי' הָרִי"ף וְהָרֹא"ש דר"ל אפי' שֶׁמָּסְרוּ בְּנֵי הָעִיר לוֹ שְׁבִיתָתָן אַפִּ"ה אֲסוּרִין הוֹאִיל מְשׁוּם דהו"ל עֲשִׂירִי' וּמִדְּקָאָמַר אֲסוּרִין וְלֹא אָמַר שֶׁבְּנֵי הָעִיר הו"ל חַמָּר גַּמָּל מַשְׁמַע דעכ"פ יֵשׁ לָהֶם תְּחוּם בֵּיתָם וְלֹא תַּפְסִידוּ כְּלוּם רַק שֶׁלֹּא הִרְוִיחוּ בְּעֵירוּבָם וּלְדִבְרֵי הָרַב זַ"ל כֵּיוָן דס"ל לר' יְהוּדָה תְּחוּמִין א דְּאוֹרַיְיתָא הי' לָהֶם לִבְנֵי הָעִיר לִהְיוֹת חַמָּר גַּמָּל לר' יְהוּדָה כְּמוֹ לר"מ בְּדִידֵ' מְשׁוּם דְּמִדִּין תּוֹרָה אפי' עֲשִׂיר נָמֵי קְנִי שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְאָבְדוּ תְּחוּם בֵּיתָם שֶׁמֵּעֵבֶר הַשֵּׁנִי א"ו דְּהָא לֵיתָא דְּמַה שֶׁהֶחְלִיט הָרַב זַ"ל וְאָמַר דְּלָמָ"ד תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא כֵּיוָן דְּמִן הַתּוֹרָה קָנָה שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְאָבַד תְּחוּם בֵּיתוֹ אפי' אִי לֹא קָנָה שְׁבִיתָה מִדְּרַבָּנָן בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי מ"מ לֹא יוּכְלוּ חֲכָמִי' לְהַעֲמִידוֹ בִּתְחוּם בֵּיתוֹ זֶה אֵינוֹ עפ"י מַה שֶׁכְּבָר עָמְדוּ רַשַׁ"י זַ"ל פ' כֵּיצַד מְעַבְּרִין ד' ס' בְּמַתְנִיתִין דְּמִי שהי' בַּמִּזְרָח ומ' וְכֵן הַתּוֹסָ' בְּדַף מ"ט ב' ד"ה וַאֲפִי' וכו' אַהָא דְּתָנַן הָתָם מֻוָתָּר לְבֵיתוֹ וכו' וּבְשֻׁמַעְתִּין גַּבֵּי נֶאֱכַל עֵירוּבוֹ מבע"י דְּאֵינוֹ עֵירוּב וַהֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עֵירוּב מַהָא דאי' בְּדַף מ"ט ונ' ע"ב בְּמֵי שֶׁבָּא בַּדֶּרֶךְ וְאָמַר שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְהוּא בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא קָנָה שֵׁם שְׁבִיתָה שֶׁאָבַד גַּם שְׁבִיתַת מְמִקוֹמוֹ מְשׁוּם שֶׁכְּבָר עָקַר דַּעְתִּי' מִשְּׁבִיתַת מְקוֹמוֹ וְיָצְאוּ לְחַלֵּק בֵּין מִי שֶׁבָּא בַּדֶּרֶךְ שֶׁאוֹתוֹ עָקַר דַּעְתִּי' לַחֲלוּטִין מִשְּׁבִיתַת מְקוֹמוֹ אֲבָל מִי שֶׁעוֹמֵד בָּעִיר לֹא עָקַר דַּעְתּוֹ לְגַמְרֵי תָּעִירוּ וּלְעוֹלָם דַּעְתּוֹ שֶׁאִם לֹא יִקָּנֶה שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם עֵירוּבוֹ שֶׁיִּהְיֶ' לוֹ תְּחוּם בֵּיתוֹ עכ"ד וְכֵיוָן דְּמַה שֶׁחוֹזֵר לִתְחוּם בֵּיתוֹ בְּנֶאֱכַל עֵירוּבוֹ מבע"י הוּא מִפְּאַת הָאֻמְדָּנָא דְּוַדַּאי הי' דַּעְתּוֹ שֶׁאִם לֹא יִקָּנֶה שָׁם שְׁבִיתָה שֶׁיַּחֲזוֹר לִתְחוּם בֵּיתוֹ א"כ גַּם לר"ת דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא בְּאוֹמֵר שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וְהוּא לֹא קָנָה שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי מִדְּרַבָּנָן יֵשׁ לוֹ לַחֲזוֹר לִתְחוּם בֵּיתוֹ מה"ט כֵּיוָן דְּסוֹף סוֹף לֹא קָנָה שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי יהי' מִדְּאוֹרַיְיתָא אוֹ מִדְּרַבָּנָן מ"מ דַּעְתּוֹ הי' שֶׁאִם לֹא יִקָּנֶה שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי שֶׁיִּהְיֶ' לוֹ שְׁבִיתָה בְּבֵיתוֹ וְכֵיוָן שֶׁכֵּן וַדַּאי יֵשׁ לוֹ תְּחוּם בֵּיתוֹ מִדִּיומוֹרָה וַאֲמְטוּ הָכִי לר' יְהוּדָה יֵשׁ לְכָל בְּנֵי הָעִיר תְּחוּם בֵּיתָם אע"ג דַּעֲשִׂירִי נִינְהוּ וס"ל ג"כ תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא וא"כ עַל כָּרְחָךְ הָא דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר בָּזֶה דַּהֲוָה חַמָּר גַּמָּל אע"ג דְּוַדַּאי לֹא קָנָה עֵירוּבוֹ הוּא מִטַּעַם שפרש"י זַ"ל מְשׁוּם שֶׁעָקַר דַּעְתּוֹ מִתְּחוּם בֵּיתוֹ וה"ה וְהוּא הַטַּעַם בְּכָל מָקוֹם דְּלֹא קָנָה עֵירוּב כְּגוֹן נָפַל עָלָיו גַּל אוֹ נִשְׂרַף מבע"י לר"מ ה"ז אָמַר גַּמָּל כדפרש"י זַ"ל וְהוּא ג"כ דַּעַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"ש וְהָרַמְבַּ"ם וּסְמָ"ג בָּאוּ שֶׁנִּתְבָּאֵר וְתוּ לָא מִידִּי: וְאָחֵל לְבָאֵר דַּעַת הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בעזה"י: הָרַמְבַּ"ם זַ"ל פ"ו מה' עֵירוּבִין דִּין י"ג פָּסַק שֶׁאִם עֵירֵב עֵירוּב תְּחוּמִין בְּסָפֵק חֲשֵׁיכָה עֵירוּבוֹ עֵירוּב מְשׁוּם דְּסָפֵק עֵירוּב בְּשֶׁאָמְווֹ הֵיא שִׁיטַת רַשַׁ"י זַ"ל פֶּרֶק בְּמֶה מַדְלִיקִין דַּף ל"ד אֲבָל הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"ש שָׁם סִי' כ"ב הִשִּׂיגוּ ע"ז מִסִּוּגְיָ' דְּהָכָא בְּדַף ל"ו ע"א דְּעַד כָּאן לָא מַכְשַׁר רַבִּי יוֹסֵי בְּסָפֵק עֵירוּב אֶלָּא בְּעֵירֵב בְּתְרוּמָה וְנִטְמֵאת סָפֵק מבע"י סָפֵק מְשֻׁחָשֵׁיכָה דְּאִיכָּא חֲזָקַת כְּשֵׁרוּת אֲבָל עֵירַב בְּתְרוּמָה סָפֵק שֶׁהוֹרָה סָפֵק טְמֵאָה דְּלֵיכָּא חֲזָקַת כַּשְׁרוּת לָא מַכְשַׁר וה"ה בְּעֵירֵב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּלֵיכָּא חֲזָקַת כַּשְׁרוּת נָמֵי סְפֵיקוֹ לְחוּמְרָא אוֹלָם הה"מ שָׁם הַצִּיץ בְּעַד הָרַמְבַּ"ם זַ"ל בְּזֶה שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ לְהָא דְּעֵירֵב בְּתְרוּמָה סָפֵק טְמֵאָה סָפֵק טְהוֹרָה דְּאֵינוֹ עֵירוּב מְשׁוּם דְּבָעִינַן סְעוּדָה הָרְאוּיָה מִבְּעוֹד יוֹם וְזוֹ עכ"פ אֲסוּרָה בַּאֲכִילָה מִסָּפֵק כְּמוֹ שֶׁבֵּיאֵר הָרַמְבַּ"ם זַ"ל לְהֶדְיָא שָׁם בְּדִין ט"ו ע"ש: וְנִרְאֶה דְּתָלֵי בְּחִלּוּפֵי הַסְּבָרוֹת שֶׁבַּתּוֹסָ' כָּאן דַּף ל"ה ב' ד"ה רַבִּי יִרְמְיָ' וכו' שֶׁבִּתְחִילַּת דִּבְרֵיהֶם צִדְּדוּ

לוֹמַר דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָא חֲשִׁיב חֶזְקָה וּכְפִי זֶה בְּעֵירֵב בְּסָפֵק חֲשֵׁיכָה נְהִי דְּלִיכָּא חֶזְקָה
לְקֻלָּא מ"מ גַּם חֶזְקָה לְחוּמְרָא נָמֵי לֵיתָא וְכָל סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן הֵיכָא דְּלֵיכָּא חֶזְקַת אִיסּוּר
לְקֻלָּא וכמ"ש הַתּוֹסָ' כָּאן ד"ה ר' יִרְמְיָ' בְּהֶדְיָ' דַּאֲפִי' כִּי אִיכָּא חֶזְקָה לְחוּמְרָא אִי אִיכָּא
נָמֵי חֶזְקָה לְקֻלָּא כְּנֶגְדָּהּ הֲוָה עֵירוּב מְשׁוּם דִּסְפֵיקָא דְּרַבָּנָן הוּא וה"ה בִּדְלֵיכָּא חֶזְקָה כְּלָל
לָא לְקֻלָּא וְלֹא לְחוּמְרָא נָמֵי סְפֵיקוֹ לְקֻלָּא וְזֶהוּ דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל אֲבָל הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"ש
ס"ל לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּמַסְקְנָתָם דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ חֲשִׁיב שַׁפִּיר חֶזְקָה וְהָא דְּסָפֵק עֵירֵב
כָּשֵׁר מְשׁוּם דְּאֵיכָּא חֶזְקַת כַּשְׁרוּת כְּנֶגְדָּהּ א"כ בְּעֵירֵב בִּסְפֵק חֲשֵׁיכָה דְּלֵיכָּא חֶזְקָה לְקֻלָּא
הָרֵי יֵשׁ כָּאן חֶזְקָה לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד אָדָם עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְכָל סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן דְּאִית
לי' חֶזְקַת אִיסּוּר סְפֵיקוֹ לְהַחְמִיר כְּמוֹ שֶׁהֶעֱלָה הַשָּׁ"ך בי"ד סי' ק"י בְּדִיני ס"ס אוֹת כ' וְזֶהוּ
דַּעַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"ש אוּלָם דַּעַת רַשָּ"י ז"ל כָּאן בְּדַף ל"ו דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ חֲשִׁיב שַׁפִּיר
חֶזְקָה וְאַפִּ"ה ס"ל בפ' בְּמֶה מַדְלִיקִין שָׁם דְּעֵירֵב בְּסָפֵק חֲשֵׁיכָה כָּשֵׁר אע"ג דְּאִיכָּא חֶזְקָה
לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ צ"ל דס"ל כְּדַעַת הפר"ח בי"ד סי' ק"י אוֹת
ט"ו דקיימל"ן כר"מ דְּמִקְּוֶה ע"ש דְּכָל סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא אפי' שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֶזְקַת אִיסּוּר
וה"ה בָּזֶה וּכְפִי זֶה יֵרָאֶה דִּלְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"ש בְּהִנִּיחַ עֵירוּבוֹ בִּסְפֵק חֲשֵׁיכָה אֵינוֹ
עֵירוּב כְּלָל וַהֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עִירוֹ וְלָא הֲוָה חֲמַר גַּמָּל דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ
וַאֲפִ' לר"מ דְּאִית לי' תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא הֲלֹא אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה נָמֵי אָזֵיל בָּתַר חֶזְקָה גַּבֵּי
נָגַע בְּאֶחָד בַּלַּיְלָה וכו' וְלָא בָּתַר שְׁעַת מְצִיאָתָן וְגַבֵּי חֻלִּין אפי' רַבָּנָן מוֹדוּ דְּאָזְלִי' בָּתַר
חֶזְקָה וְלָא חָיְישִׁי' לִשְׁעַת מְצִיאָתָן כמ"ש הַתּוֹסָ' ד"ה כָּל וכו' וכ"ש בְּנִדּוֹן זֶה דְּהֵשַׁעַתְּ
מְצִיאָתָן אֵינוֹ סוֹתֵר הַחֶזָקָה דלכ"ע אֵינוֹ עֵירוּב כְּלָל וכ"ש לפמ"ש הַתּוֹסָ' ד"ה ר' יִרְמְיָ'
וכו' דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא גַּם ר"מ ור"י אִית לְהוּ תְּחוּמִי' דְּרַבָּנָן וא"כ יֵשׁ לִתְמֹהַּ טוּבָא אַדְּקָתָנֵי
בְּמַתְנִיתִין מְבָעוֹד יוֹם אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב לכ"ע עַדַיְפָא הו"ל לְמַתְנִי' דַּאֲפִי' ביה"ש נָמֵי אֵין
עֵירוּבוֹ עֵירוּב לכ"ע וּבִשְׁלָמָא לְהָרַמְבַּ"ם ז"ל לָא קשי' מֵהָא דְּקָתָנֵי מִשֶּׁחֲשֵׁיכָה עֵירוּבוֹ
עֵירוּב וְלָא קָתָנֵי רְבוּתָא טְפֵי דַּאֲפִי' ביה"ש נָמֵי עֵירוּבוֹ עֵירוּב מְשׁוּם דְּמִשֶּׁחֲשֵׁיכָה עֵירוּבוֹ
עֵירוּב לכ"ע אֲבָל ביה"ש הוּא בִּכְלַל וְאִם סָפֵק דְּתַלְיָא בִּפְלוּגְתָּא דר"מ ור"י עִם ר' יוֹסֵי
וְר"ש דְּקָתָנֵי בָּתַר הָכִי אֲבָל לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דביה"ש לכ"ע אֵינוֹ עֵירוּב קשי' מַאי אִירְיָא
דְּקָתָנֵי מבע"י אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב אפי' ביה"ש לְמִי ואפי"ת דְּלִשְׁיטַ' הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"ש נָמֵי
ביה"ש ה"ז חֲמַר גַּמָּל לכ"ע אַכַּתִּי תִּקְשֵׁי אַמַּאי לָא נְקַט נָמֵי חֲלֻקָּה שְׁלִישִׁי' דביה"ש שֶׁהוּא
חֲמַר גַּמָּל לכ"ע בַּהֲדֵי אִינָךְ חֲלוּקוֹת דְּקָתָנֵי לְהוּ אַלִּיבָּא דכ"ע וּבָזֶה יֵשׁ תָּקוּם לְיַיְשֵׁב קָצַת
מְשׁוּם דלר"מ ור' יְהוּדָה וַדַּאי לָא צְרִיכָא דְּהָא לְדִידְהוּ אפי' בְּשֶׁאָר סְפֵיקָא דְּאִיכָּא חֶזְקָה
לְקֻלָּא דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֶזְקָתָהּ נָמֵי אִית לְהוּ דַּהֲוָה חֲמַר גַּמָּל וכ"ש ביה"ש וְלָא צְרִיכָא
לְאַשְׁמְעִי' דביה"ש הוּא אָמַר גַּמָּל אֶלָּא לר' יוֹסֵי וַהֲלֹא תְּחִילַּת ביה"ש הוּא בִּכְלַל מבע"י
דְּאֵינוֹ עֵירוּב כְּלָל כדפרש"י ז"ל בִּדְבֵי יִרְמְיָ' וְלָא מַשְׁכַּחַת לָהּ דַּהֲוָה חֲמַר גַּמָּל אֶלָּא
בְּאֶמְצָעוֹ אוֹ בְּסוֹפוֹ וְכֵיוָן דביה"ש דר' יוֹסֵי הוּא עַיִן שְׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלָיו א"כ וַדַּאי
אַחַר תְּחִילַּת הביה"ש אִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם אִם נִטְמָא ביה"ש אוֹ אַחֲרָיו בִּתְפִילַּת הַלַּיְלָה
ובכה"ג וַדַּאי סְפֵיקָא לְקֻלָּא דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֶזְקָתָהּ שֶׁהָיְתָה טְהוֹרָה וְלֹא נִטְמֵאת עַד
הַלַּיְלָה וְלָא מַשְׁכַּחַת סְפֵיקָה דביה"ש אֶלָּא לְדִידַן דקיימל"ן כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּשִׁיעוּר ביה"ש
שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה רְבִיעֵי מִיל וּבָזֶה יַעֲלֶה אֲרוּכָה קָצַת גַּם לְקֻשְׁיַ' הָרַאשׁוֹנָה כְּשֶׁנֶּאֱמַר לְדַעַת
הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"ש בְּעֵירֵב בְּסָפֵק חֲשֵׁיכָה אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב כְּלָל כְּמוֹ מבע"י דְּהַשְׁתָּא הֲוָה

רְבוּתָא טְפֵי בביה"ש גַּם לר"מ ור' יְהוּדָה דְּלָא הֲוָה עֵירוּב כְּלָל משא"כ בִּשְׁאָר סָפֵק דַּהֲוָה חַמָּר גַּמָּל אַפֵּ"ה לָא קָתָנֵי ביה"ש מִשּׁוּם דְּלָא פְּסִיקָא לי' אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יוֹסֵי בביה"ש דִּידְיָ' שְׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלָיו וְכַנַ"ל מ"מ לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה מַכְרָעָא טְפֵי לְשִׁיטַת רַשׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם מִדְּנָקֵט מבע"י וּמִשֶּׁחֲשֵׁיכָה וְלָא נְקֵט נַמִּי חֲלֻקָּה דביה"ש שֶׁבִּנְתַיִם מִכְּלָל שֶׁהוּא בִּכְלַל וְאִם סָפֵק דְּקָתָנֵי בָּתַר הָכִי וְעוֹד דְּקַשְׁיָ' דִּיוּקֵי אַהֲדָדֵי דְּקָתָנֵי רִישָׁא מבע"י אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב הָא ביה"ש ע"ע וּבְסֵיפָא קָתָנֵי מִשֶּׁחֲשֵׁיכָה עֵירוּבוֹ עֵירוּב הָא בְּסָפֵק חֲשֵׁיכָה לֹא הֲוָה עֵירוּב מִסְתַּבֵּר לוֹמַר דְּהָנָךְ דִּיוּקֵי דביה"ש הַיְינוּ הָךְ בָּבָא דְּבָתַר הָכִי דְּקָתָנֵי אִם סָפֵק וכו' פְּלֻגְתָּא דר"מ ור"י עִם רַבִּי יוֹסֵי וְר"ש כַּנַ"ל גַּם פְּשָׁטָא דְּהַסַּוּגְיָ' מוֹכְחָא דְּהַהִּ חֲזָקָה דְּהֶעֱמִיד גַּבְרָא עַל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לֹא חֲשִׁיב חֲזָקָה כְּמִי שֶׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹסָ' ד"ה רַבִּי יִרְמְיָ' וכו' בִּתְחִילַת דִּבְרֵיהֶם גַּם שֶׁבַּסּוֹף דִּבְרֵיהֶם נִדְחָקוּ לְיַשֵּׁב הַסַּוּגְיָ' כְּדֵי לְקַיֵּים חֲזָקָה זוֹ לֹא עָלְתָה בְּיָדָם אֶלָּא בְּקוֹשִׁי גָּדוֹל וְהָרִיטְבָ"א ז"ל לֹא הֵנִּיחַ לוֹ דִּבְרֵיהֶם בָּזֶה וְהִסְכִּי לְמ"ש בִּתְחִילַת דִּבְרֵיהֶם דְּחֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָאו כְּלוּם כְּמוֹ שֶׁיָּבֹא בְּסָמוּךְ בעזה"י: עוֹד נָחֲזֵי אֲנַן מַה שֶּׁיֵּרָאֶה מִתּוֹךְ מַסְקָנַת הַסַּוּגְיָ' אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה שֶׁיֵּשׁ לְהָעִיד תְּחִילָּה אַהָא דְּפָרִיךְ מֵעִיקָּרָא דר"מ דְּהָכָא אדר"מ דְּמִקְוֶה אַמַּאי לָא פָּרִיךְ נָמֵי דְּרַבִּי יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי כְּדְפָרִיךְ בְּמַסְקָנָא וְלָמָּה הִפְסִיק הָעִנְיָן בְּאֶמְצַע בְּהָא דְּנָגַע בְּאֶחָד בַּלַּיְלָה וכו' וְכָל הַשַּׁקְלָא וְטַרְיָ' מֵעִיקָּרָא הו"ל לְהַקְשׁוֹת וְלוֹמַר וְרָמֵי דר"מ אדר"מ וְרָמֵי דְּרַבִּי יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי דְּהָכִי הוּא סַוּגְיָא דהס"ס בְּכָל דֻּכְתִּין וּלְיַישֵׁב זֶה נַקְדִּים תְּחִילָּה לְשׁוֹן הַתּוֹסָ' ד"ה ר' יִרְמְיָ' והי' לְבָאֵר אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה: תוס' ד"ה רַבִּי יִרְמְיָ' וכו' וא"ת וּמַאי קוּשְׁיָ' דר"מ אדר"מ וכו' וּלְקַמָּן נָמֵי דְּאָמַר ה"ט דְּרַבִּי יוֹסֵי הֶעֱמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ וכו' בְּמַתְנִיתִין נָמֵי נֵימָא הֶעֱמֵד אָדָם עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְאֵימָא לֹא עֵירֵב וְאֵי הֲוָת אָמְרִינַן דְּחוּקָה שֶׁלֹּא עֵירֵב לָא חֲשִׁיב לי' הַשַּׁ"ס חֲזָקָה א"פ וּמִיהוּ רַשׁ"י וכו' לְכְאוֹרָה דְּבְרֵיהֶם אֵינָן מוּבָנִים כְּלָל מִתְּחִילָּתָן וְעַד סוֹפָן דְּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ אַהָא דְּאָמַר לְקַמָּן ה"ט דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם הֶעֱמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ דְּבָמַתְנִיתִי' נָמֵי נֵימָא הֶעֱמֵד אָדָם עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ הוּא תָּמוּהַּ מְאֹד דְּהָא לְקַמָּן פָּרִיךְ אַהָא דְּהֶעֱמֵד טָמֵא ע"ח אַדְּרַבָּה הֶעֱמֵד מִקְוֶה ע"ח וּמוּקִי לָהּ בְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד הָא לא"ה אָזְלִינַן לְקוּלָּא משו' חֶזְקַת הַמִּקְוֶה שֶׁכְּנֶגֶד חזק' טֻמְאָה וא"כ מַאי קשי' לְהוּ בְּמַתְנִיתִין נָמֵי נֵימָא הֶעֱמֵד אָדָם עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ הָא בְּמַתְנִיתִין אִיכָּא חֶזְקַת טָהֳרָה דִּתְרוּמָה נֶגֶד הַךְ חֲזָקָה דִּתְחוּם בֵּיתוֹ מש"ה אָזַיל רַבִּי יוֹסֵי לְקוּלָּא משא"כ גַּבֵּי מִקְוֶה דְּאַיְירֵי בְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד דְּלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְקוּלָּא נֶגֶד חֶזְקַת טֻמְאָה דְּגַבְרָא וְהוּא וָהּ עַצְמוֹ שֶׁהֵבִיאוּ בָּתַר הָכִי מפרש"י ז"ל וּדְקָאָרֵי לָהּ וְאִי קָאָרֵי לָהּ בַּתְּחִילָּה בְּזוּלַת פרש"י וְכִי לֹא יָדְעוּ הָא דְּאִיכָּא חֶזְקַת טָהֳרָה דִּתְרוּמָה וְהָנָּם בְּעַצְמָם הִזְכִּירוּ חֲזָקָה זוֹ בְּרֵישׁ דִּבְרֵיהֶם דְּהָא מִינָּהּ הוּא דְּפָרִיךְ דר"מ אדר"מ ב) קָשֶׁה במ"ש וְאִי הֲוָה אָמְרִי' דַּחֲזָקָה שֶׁלֹּא עֵירֵב לָא חֲשִׁיב לי' הַשַּׁ"ס חֲזָקָה אָתֵי שַׁפִּיר מִיהוּ רַשׁ"י פי' וכו' אַדְּקַשְׁיָ' לְהוּ מפרש"י תִּקְשֵׁי לְהוּ מַסַּוּגְיָ' הַשַּׁ"ס דְּלְקַמָּן דְּמִשָּׁם בְּאַרְהּ דְּחוּקָה שֶׁלֹּא עֵירֵב חֲשִׁיב שַׁפִּיר חֲזָקָה דאל"כ מַאי פָּרִיךְ הָתָם אַדְּרַבָּה הֶעֱמֵד מִקְוֶה עַל חֶזְקָתָהּ לוּ יְהִי כֵּן אַפַּתִּי לָא דָּמֵי לְסָפֵק עֵירוּב דְּהָתָם אִיכָּא מִיהַת חֲזָקַת טֻמְאָה דְּגַבְרָא נֶגֶד חֶזְקַת הַמִּקְוֶה אַמְּטוּ הָכִי מַחְמִיר רַבִּי יוֹסֵי בִּסְפֵיקוֹ משא"כ גַּבֵּי עֵירוּב דְּלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְחוּמְרָא אֶלָּא לְקוּלָּא דְּהֶעֱמֵד תְּרוּמָה עַל חֶזְקָתָהּ מש"ה אָזַיל ר"י לְקוּלָּא אֶלָּא וַדַּאי ס"ל לְהַשַּׁ"ס דה"ה גַּבֵּי עֵירוּב נָמֵי אִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא נֶגֶד חֶזְקָה דְּתְרוּמָה כִּי

הָתָם דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא ע"ח תְּחוּם בֵּיתוֹ וְזֶהוּ שֶׁהִכְרִיחוּ לְרַשִׁ"י ז"ל שָׁם לְחַדֵּשׁ חֲזָקָה זוֹ דִּתְחוּם בֵּיתוֹ וְהַאֵיךְ כָּתְבוּ דְּאִי הֲוָה אָמְרִי' דַּחֲזָקָה שֶׁלֹּא עֵירֵב לָא חֲשִׁיב לִי' הַשַּׁ"ס חֲזָקָה הֲוָה א"ש.

ג) וּבְיוֹתֵר קָשֶׁה דְּהָאֵיךְ יִתָּכֵן לוֹמַר דְּגַבֵּי עֵירוּב לֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְחוּמְרָא אֶלָּא לְקוּלָּא א"כ מֵעִיקָּרָא מַאי קשי' לְהוּ לְהַשַּׁ"ס דְּרַבִּי יוֹסֵי אַדְּרַבִּי יוֹסֵי נְהִי דַּהֲוָה ס"ד דְּאַיְירִי בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְדַּד דְּאִיכָּא חֶזְקַת הַמָּקוֹם אַכַּתִּי אֵיפֹא חֲזָקָה לְחוּמְ' כְּנֶגְדָּהּ דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ משא"כ בְּעֵירוּב דְּלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְחוּמְ' אֶלָּא לְקוּלָּא אֶלָּא וַדַּאי ס"ל לְהַשַּׁ"ס דְּגַבֵּי עֵירוּב נָמֵי אִיכָּא חֶזְקָה לְחוּמְרָא אַחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְהָאֵיךְ כָּתְבוּ דְּאִי הֲוָה אָמְרִי' דַּחֲזָקָה זוֹ שֶׁלֹּא עֵירֵב לָא חֲשִׁיב חֲזָקָה הֲוָה א"ש וְלִכְאוֹרָה אַדְּרַבָּה לָא א"ש.

ד) קָשֶׁה במ"ש הַתּוֹסָ' בְּסוֹף דִּבְרֵיהֶם לְיַיְשֵׁב פרש"י דְּנִיחָא לִי' לְשַׁנּוּיֵי אפי' סָבַר ר"מ עֵירוּב תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן דְּהַשְׁתָּא לָא מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי הָכִי מִשּׁוּם דְּמַתְנִיתִי' אִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא נָמֵי חֲזָקָה לְקוּלָּא הו"מ לְמֵימַר דַּהֲוָה עֵירוּב דִּסְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקוּלָּא מש"ה מוֹקֵי מַתְנִיתִין בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי כֵּיוָן דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפֵּק לִי' מֵחֲזָקָה וכו' עכ"ל וְלִכְאוֹרָה אֵין דִּבְרֵיהֶם מוּבָנִים בָּזֶה כְּלָל הָא כְּמוֹ דְּלָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה עַל חֲזָקָתָהּ בְּזֶה מִשּׁוּם דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לָהּ מֵחֲזָקָתָהּ הָכִי נָמֵי לָא מוֹקְמִינַן אַחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ מִשּׁוּם דְּאִיכָּא כַּת דְּאָמְרִי מִשֶּׁחֲשֵׁיכָה נִטְמֵאת דְּמַפְקֵי לָהּ מִתְּחוּם בֵּיתוֹ וְאֵין כָּאן חֲזָקָה כְּלָל לֹא לְאִיסּוּר וְלֹא לְהֶיתֵּר וַאֲפִי' הו"ל לְמֵימַר סָפֵק דְּרַבָּנָן לְקוּלָּא כֵּיוָן דְּסָפֵק הַשָּׁקוּל הוּא כְּמוֹ בְּדִאִיכָּא חֲזָקָה לְהָכִי וּלְהָכִי דמ"ש אֲשֶׁר עַל כֵּן דִּבְרֵיהֶ' סְתוּמִי' וַחֲתוּמִי' וּצְרִיכִין לְהֶצֵעוֹ' רַבּוֹת שֶׁיִּתְבָּאֲרוּ בעזה"י:לָכֵן כָּל שֵׂיחַ טֶרֶם יִצְמַח בַּהֲבָנַת דִּבְרֵיהֶם ז"ל נַקְדִּים לְיַיְשֵׁב תְּחִילָּה הַקּוּשְׁיָ' הָרִאשׁוֹנָה וּמִשָּׁם יִסְתַּיְיעוּ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם דְּלֹעֵיל דְּאָזַיל בְּשִׁיטַת הַתּוֹסָ' בְּתְחִילַּת דִּבְרֵיהֶם ועפי"ז יובְנוּ ג"כ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּתְחִילַּת דִּבְרֵיהֶם וּמִשָּׁם בְּאֵרָה וְהִי' לְבָאֵר גַּם מַסְקָנַת דִּבְרֵיהֶם אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּהִנֵּה בְּשִׁנּוּיָא דְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּמוֹקְמִי מַתְנִיתִין בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִי הַמַּכְחִישִׁים וְאַמְטוּ הָכִי לָא אָזַיל ר"מ בָּתַר חֲזָקָה כֵּיוָן דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לִי' מֵחֲזָקָה פרש"י ז"ל בְּטָעְמֵי' דר' יוֹסֵי דְּאָזַיל לְקוּלָּא מִשּׁוּם דְּפְלִיג אדר"מ בְּהָא וס"ל דְּגַם בִּתְרֵי וּתְרֵי נָמֵי אָזְלִינַן בָּתַר חֲזָקָה דִּתְרוּמָה אע"ג דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לִי' מֵחֲזָקָה ע"ש אוּלָם הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְכֵן הַתּוֹסָ' בְּתְחִילַּת דִּבְרֵיהֶם הַסּוֹבְרִים דַּחֲזָקָה שֶׁלֹּא עֵירֵב לָאו כְּלוּם הוּא רוּת אַחֶרֶת אַתֶּם בָּזֶה דְּוַדַּאי בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים לכ"ע לָא אָזְלִינַן בָּתַר חֲזָקָה דְּהָכִי ס"ל לְרַבָּה וְרַב יוֹסֵף בְּהֶדְיָ' בפ' ד"א דַּף ל"א וכ"ש הָכָא דְּאִיכָּא שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא וַדַּאי טְמֵאָה דְּוַדַּאי לָא אָזְלִי' בָּתַר חֲזָקָה דִּתְרוּמָה כמ"ש הַתּוֹסָ' ד"ה הָכָא וכו' וְהָכִי מַשְׁמַע גְּמִי פְּשָׁטָא דְּלִישָׁנָא דְּרַבָּה ור"י דְּקָאָמְרִי הַכֹּחַ בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עָרִים אַחַת אוֹמֶרֶת וכו' וְאַחַת אוֹמֶרֶת וכו' וְלֹא פֵּירְשׁוּ טַעְמָא שֶׁל דָּבָר אַתַּאי לָא אָזַיל בָּתַר חֲזָקָה בִּתְרֵי וּתְרֵי מַשְׁמַע דְּסָבָרָא פְּשׁוּטָה הִיא אֶצְלָם דְּלֹא שַׁיָּיךְ חֲזָקָה כְּלָל גַּבֵּי תְּרֵי וּתְרֵי וְאִם אִיתַּתִּ דלר' יוֹסֵי דקיימל"ן כְּוָותַיְ' בִּתְרֵי וּתְרֵי נָמֵי אָזַיל בָּתַר חֲזָקָה אֶלָּא דר"מ לְחוּד הוּא דס"ל דְּבִתְרֵי וּתְרֵי לָא אָזְלִינַן בָּתַר חֲזָקָה לָא הו"ל לְסָתּוֹם אֶלָּא לְפָרֵשׁ דִּבְהָא פְּלִיגִי ר"מ ור' יוֹסֵי וּלְבָאֵר טַעְמֵי' דְּכָל חַד וְחַד א"ו מִדְּסָתְמוּ וְלֹא פֵּירְשׁוּ כְּלוּם ע"כ מִשּׁוּם דְּסָבָרָא פְּשׁוּטָה הִיא אֶצְלָם דְּבִתְרֵי וּתְרֵי לֹא שַׁיָּיךְ חֲזָקָה כְּלָל וְאַמְטוּ הָכִי לר"מ דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא סְפֵיקוֹ לְחוּמְ' וְרַבִּי יוֹסֵי לְטַעְמֵי' דס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וּבִדְרַבָּנָן אפי' בְּדָלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה נָמֵי סְפֵיקוֹ לְהָקֵל כדקיימל"ן בְּכָל דֻּכְתֵּי' דְּכָל סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקוּלָּא (וְיֵשׁ לָנוּ סִיּוּעַ לִפְי' זֶה בִּלְשׁוֹן הַתּוֹסָ' דַּף ל"ו ד"ה הָכָא וכו' שֶׁהִקְשׁוּ מפ"ב דִּכְתֻבּוֹ' דְּאָזְלִינַן בָּתַר

חֲזָקָה אפי' בִּתְרֵי וּתְרֵי וְאִם אִיתָא דר' יוֹסֵי פְּלִיג הָכָא אדר"מ וס"ל דַּאֲפִי' בִּתְרֵי וּתְרֵי אָזְלִינַן בָּתַר חֲזָקָה מַאי קוּשְׁיָא הֲלֹא בְּכָאן נָמֵי קיימל"ן כר' יוֹסֵי אַזּוּ כְּדַאֲמָרַן דְּלֵיכָּא פְּלוּגְתָּא הָכִי בָּזֶה) וְהִנֵּה רַשִׁ"י ז"ל פי' בְּאוֹקֶמְתָּא דְּרָבָא דְּאָמַר הָתָם תְּרֵי חֲזָקֵי לָקוּלָּא הָכָא חֲדָא חֲזָקָה זכו' דְּרָבָא נָמֵי מוּקֵי לָהּ בִּתְרֵי וּתְרֵי ופי' הָרִיטְבָ"א ז"ל דְּהַוְכָּרַח לָזֶה דאל"כ אַמַּאי לָא סַגִּי בַּחֲדָא חֲזָקָה לְקוּלָּא דְּהָא בְּכָל דַּוְכְתֵי' אָזְלִי' בָּתַר חֲזָקָה וְכֵן פֵּירַשְׁתִּי מִדַּעְתִּי עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ל"ה ב' ד"ה כֹּל דלכ"ע אָזְלִי' בָּתַר חֲזָקָה וְלָא חָיְישִׁי' לִשְׁעַת מְצִיאָתָן בְּחֻלִּין וְלָא פְּלִיגִי אֶלָּא בְּקָדָשִׁים: ועפי"ז יִתְיַישֵׁב הֵיטֵב לְשִׁיטַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל וְהַתּוֹסָ' בִּתְחִילַּת דִּבְרֵיהֶם דַּחֲזָקָה שְׁלֹא עֵירֵב לָאו כְּלוּם הוּא הַקּוֹשְׁיָ' הָרִאשׁוֹנָה דְּלְעֵיל עִם הַקּוֹשְׁיָ' הַשְּׁלִישִׁי' וְהָרְבִיעִי' דְּהָא דְּלָא פָּרִיךְ מֵעִיקָּרָא דר' יוֹסֵי אדר' יוֹסֵי כְּמוֹ דר"מ אדר"מ דְּדַאי מֵעִיקָּרָא לק"מ גַּם לְמַאי דס"ד דְּאַיְירֵי בְּמִקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד דְּאִיכָּא לְמֵימַר הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֶזְקָתָהּ דְּאַכַּתִּי אִיכָּא כְּנֶגְדָּהּ חֶזְקַת טֻמְאָה דְּגַבְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ משא"כ בְּעֵירוּבִין דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא אֶלָּא לְקוּלָּא אָזַיל רַבִּי יוֹסֵי בָּתַר חֲזָקָה דְּתִרוּמָה לְקוּלָּא וְאַהָא פָּרִיךְ בָּתַר הָכִי א"כ דְּגַבֵּי עֵירוּב אִיכָּא חֲזָקָה לְקוּלָּא קשי' דְּרַבִּי מֵאִיר אדר"מ מֵהָא דְּנָגַע בְּאֶחָד בַּלַּיְלָה דַּאֲפִי' בְּשֶׁל תּוֹרָה נָמֵי אָזַיל בָּתַר חֲזָקָה לְקוּלָּא עַד דִּשְׁנֵי לִי' דְּאַיְירֵי בִּשְׁנֵי כִּתֵּי עֵדִים דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְקוּלָּא לכ"ע וְטַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם דְּתִחּוּמִין דְּרַבָּנָן אָזַיל בַּסְפֵּיקָא לְקוּלָּא אפי' בְּלִי שׁוּם חֲזָקָה אַהָא פָּרִיךְ הַשְׁתָּא א"כ קַשְׁיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי אדר' יוֹסֵי לְפוּם מַאי דס"ד דְּאַיְירֵי בְּמִקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד דְּאִיכָּא חֶזְקַת הַמִּקְוֶה שֶׁהָיְתָה שְׁלֵימָה כְּנֶגֶד הַחֲזָקָה דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ וְכֵינָן דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְכָאן וּלְכָאן לָא גָּרַע מֵהֵיכָא דְּלֵיכָּא חֲזָקָה כְּלָל לָא לְקוּלָּא וְלֹא לְחוּמְרָא דְּאָזַיל רַבִּי יוֹסֵי לְקוּלָּא גַּבֵּי סְפֵק עֵירוּב בִּתְרֵי וּתְרֵי וְנִיחָא הַשְׁתָּא הָא דְּפָרִיךְ עלי' דְּרָבָא אַדְּרַבָּה הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֶזְקָתָהּ אע"ג דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ כְּנֶגְדָּהּ משא"כ בְּעֵירוּב דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא כְּלָל מִשּׁוּם דִּלְמַאי דְּמוֹקְמִינַן לָהּ בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים וכו' גַּם חֲזָקָה דְּתִרוּמָה דְּלְקוּלָּא נָמֵי לֵיתָא וְאַפַּ"ה מַקֵּיל רַבִּי יוֹסֵי בְּסְפֵּיקָא דְּרַבָּנָן ה"ה בְּמִקְוֶה דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְהֶכֵי וּלְהֶכֵי דהו"ל כְּמַאן דְּלֵיתַנְהוּ כְּלָל והו"ל לְמֵיזַל לְקוּלָּא אַמְּטוּ הָכִי הַוְכָּרַח רָבָא לְשַׁנּוּיֵי דְּאַיְירֵי בְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד וא"ש ועפי"ז נִסְתַּיְּעוּ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּלְעֵיל שֶׁפָּסַק בְּעֵירֵב בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דהו"ל בִּכְלַל סְפֵק עֵירוּב דְּכָשֵׁר אע"ג דְּלֵיכָּא הָכָא שׁוּם חֲזָקָה לְקוּלָּא שֶׁהוֹצִיא כֵּן עפ"י מַסְקָנַת הַשַּׁ"ס דְּמוֹקֵי פְּלוּגְתַּיְיהוּ דר"מ וְרַבִּי יוֹסֵי בִּתְרֵי וּתְרֵי דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְקוּלָּא כֵּינָן דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לְתִרוּמָה מֵחֲזָקָתָהּ דְּאִי בִּדְאִיכָּא חֲזָקָה מוֹדֶה ר"מ ג"כ דְּאָזְלִי' לְקוּלָּא אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה וְלָא פְּלִיג אֶלָּא בִּתְרֵי וּתְרֵי דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְהֶתֵּירָא אָזַיל לְחוּמְרָא א"כ מוּכָח דלר' יוֹסֵי וְר"ש סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר אפ' בִּדְלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה וְלָא חָיְישִׁי' לְחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּלָאו כְּלוּם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחוּ הַתּוֹסָ' בִּתְחִילַּת דִּבְרֵיהֶם וא"ש וְכֵן סָתַם וּפָסַק הש"ע בסי' תט"ו כְּדַעַת רַשִׁ"י וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל: ועפי"ז יִתְיַישֵׁב הֵיטֵב ג"כ הַקּוֹשְׁיָ' הַשְּׁנִיָּ' דְּלְעֵיל בִּלְשׁוֹן הַתּוֹסָ' ד"ה רַבִּי יְרְמְיָ' שֶׁרָצוּ לְהוֹכִיחַ מִתְּחִילָּה דַּחֲזָקָה דְּלָא עֵירֵב לָאו כְּלוּם מֵהָא דִּשְׁנֵי רָבָא ה"ט דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם דְּאָמְרִי' הַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ וַהֲלֹא גַּבֵּי עֵירוּב נָמֵי אִיכָּא לְמֵימַר הַעֲמֵד אָדָם עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּלְכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן דַּהֲלֹא גַּבֵּי עֵירוּב אִיכָּא חֲזָקָה לְקוּלָּא כְּנֶגְדָּהּ דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֶזְקָתָהּ משא"כ גַּבֵּי מִקְוֶה הָא מוֹקֵי לָהּ בְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד דְּלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְקוּלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא ועפ"י דַּרְכֵּינוּ יִתָּכֵן דְּשַׁפִּיר קָא קשי' לְהוּ בָּזֶה עפ"י דַּרְכָּם הַנָּ"ל עפ"י מ"ש הַתּוֹסָ' לְקַמָּן דַּף ל"ו ד"ה הָכָא וכו' דִּבְעָלְמָא קיימל"ן דְּגַם בִּתְרֵי וּתְרֵי

נָמֵי אוֹקְמָה אַחֲזָקַת אֶלָּא דְּהָכָא הַיְינוּ טַעְמָא דָּלֶת מוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה בִּתְרֵי וּתְרֵי מִשּׁוּם שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא וַדַּאי טְמֵאָה וא"כ זֶה לֹא שַׁיָּיךְ אֶלָּא גַּבֵּי חֲזָקַת תְּרוּמָה שֶׁהָיְתָה טְהוֹרָה דְּלָא מְהַנֵּי בִּתְרֵי וּתְרֵי מִטַּעַם דְּהַשַּׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה מְנַגֵּד חוֹתָה וּמְסַיְּעַ לְהָנָךְ תְּרֵי דְּאָמְרֵי מבע"י נִטְמֵאת אֲבָל אִידָךְ חֲזָקָה דְּהַעֲמֵד אָדָם עַל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּלֹא קָנָה עֵירוּב דְּאַדְּרַבָּה הַשַּׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא וַדַּאי טְמֵאָה מְסַיְּעַ לְהַךְ חֲזָקָה לוֹמַר שֶׁנִּטְמֵאת מבע"י וְלֹא קָנָה עֵירוּב וְקָאֵי עַל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְדָחֵי הוּא בְּתָקְפּוֹ אפי' בִּתְרֵי וּתְרֵי וְאַמְטוּ הָכִי הִקְשׁוּ שַׁפִּיר לְקַמָּן אַשִּׁינּוּיָא דְּרָבָא דְּאָמַר הָתָם ה דר' יוֹסֵי מִשּׁוּם דְּאָמְרִי' הַעֲמֵד טָמֵא עַל חֲזָקָתוֹ דא"כ בְּמַתְנִיתִי' נָמֵי נֵימָא הַעֲמֵד אָדָם עַל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְחֵי מִשּׁוּם דְּאִיכָּא חֲזָקַת תְּרוּמָה כְּנֶגְדָּהּ זֶה אֵינוֹ דִּלְמַאי דְּמוֹקֵי לָהּ בִּשְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים אַזָּדָא לָהּ הַךְ חֲזָקָה דְּתְרוּמָה לכ"ע כֵּיוָן דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לָהּ מֵחֲזָקָה וְהַשַּׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה הִיא מְנַגֵּד לָהּ משא"כ הַךְ חֲזָקָה דְּתְחוּם בֵּיתוֹ דְּאַדְּרַבָּה הַשַּׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה מְסַיְּעָ' לַחֲזָקָה וְהוּא בְּתָקְפּוֹ אפי' בִּשְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים וא"כ אַמַּאי אָמַר רַבִּי מַסֵּי סְפֵק עֵירוּב כְּשֵׁה נוֹקְמָה אַחֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ אֶלָּא וַדַּאי דְּהַשַּׁ"ס לֹא חָשׁוּב חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לַחֲזָקָה כְּלָל דְּהַשְׁתָּא נִיחָא הַכֹּל כִּדְפָרֵישִׁית לְעֵיל **(הגה"ה וְאִם תִּשְׁאַל דְּהָאֵיךְ יִתָּכֵן לָא אָזִיל בָּתַר חֲזָקָה בִּשְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים אֶלָּא דְּמַקֵּיל בְּלִי שׁוּם חזק' מִטַּעַם תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן דַּהֲלֹא בַּאֲר הָכִי מְשַׁנֵּי הַשַּׁ"ס קִשְׁנַד רַבִּי יוֹסֵי תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן מִכְּלָל דְּעַד הַשְׁתָּא ס"ד דר' יוֹסֵי נָמֵי ס"ל כר"מ בְּהָא דְּתְחוּמִין דְּאוֹרָיְי' קָוּשְׁיָ' זוֹ לֹא בֵּי, הִיא דַּהֲלֹא הַתּוֹסָ' נָמֵי בְּמַסְקָנַת' כָּתְבוּ דְּנִיחָ' לִי' לְשַׁנּוּיֵי אפי' ס"ל לר"מ תחו' דְּרַבָּנָן וכ"ש רַבִּי יוֹסֵי דְּמַקֵּיל אֲבָל דְּפָרִיךְ שַׁבָּת נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא לָא פָּרִיךְ אֶלָּא מִתְּחוּמִין דִּשְׁנַיִם עָשָׂר מִיל דַּהֲוָה דְּאוֹרָיְיתָא ור"ל לוֹ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה וּשְׁנֵי לִי' דְּקָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי שֶׁגַּם תְּחוּמִין די"ב מִיל נָמֵי דְּרַבָּנָן אֲבָל תְּחוּם אֲלָפִים פְּשִׁיטָא לִי' לְהַמְקָשָׁה מֵעִיקָּרָא נַמֵּי דַּהֲוָה דְּרַבָּנָן ולק"מ כַּנַ"ל וא"ש:)** וא"ש דְּהַשְׁתָּא נִיחָא הַכֹּל כִּדְפָרֵישִׁית לְעֵיל וא"ש וְעָלָה חֲזָקָה לְחַמְרָא דְּהַעֲמֵד אָדָם עַל חֲזָקַת אא הַתּוֹסָ' וְכָתְבוּ אֲבָל רַשׁ"י פי' לְקַמָּן וכו' אֲבָל מַתְנִיתִי' אֵיכָא חֲזָקָה לְקֻלָּא דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֲזָקָתָהּ וְאֵיכָא נָמֵי תְּחוּם בֵּיתוֹ וכו' ר"ל שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ דְּרַבִּי יוֹסֵי ס"ל דַּאֲפִי' בִּתְרֵי וּתְרֵי נָמֵי אוֹקְמָה לְתַחֲזָקָתָהּ אַחֲזָקָתָהּ וּבְזֶה וַדַּאי נִסְתַּלְּקָה הַקֻּוּשְׁיָ' הַשְּׁנִיָּ' דִּלְעֵיל אַהָא דְּשַׁנֵּי רָבָא וְאָמַר הַיְינוּ טַעְמָא דְּרַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֲזָקָתוֹ דְּבַמַּתְנִיתִין נָמֵי נֵימָא הַעֲמֵד אָדָם עַל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּזֶה אֵינוֹ דְּבַמַּתְנִי' אֵיכָא חֲזָקָה לְקֻלָּא דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֲזָקָתָהּ כְּנֶגֶד חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ משא"כ גַּבֵּי מִקְוֶה דְּלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְקֻלָּא כְּנֶגֶד הַחֲזָקָה דְּהַעֲמֵד טָמֵא כִּדְשַׁנִּי רָבָא בְּהֶדְיָא דְּאַיְירֵי בְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד וא"ש וְלֹא נִשְׁאַר קָשֶׁה לפרש"י זוֹלֶת הַקֻּוּשְׁיָ' הָרִאשׁוֹנָה דְּמַאי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס דר"מ אדר"מ דִּלְמָא הָכָא שָׁאנֵי דְּאִיכָּא חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ נֶגֶד הַחֲזָקָה דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֲזָקַת טָהֳרָה ע"ז כָּתְבוּ דְּהָכִי נָמֵי יֵשׁ לוֹמַר וכו': וְאַכַּתִּי פָּשׁ גַּבָּן לְבָאֵר סוֹף דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּמַה שֶׁכָּתְבוּ דְּנִיחָא לִי' לְשַׁנּוּיֵי אפי' סָבַר ד"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן דְּהַשְׁתָּא לָא מָצֵי לְשַׁנּוּיֵי הָכִי מִשּׁוּם דְּמַתְנִי' אֵיכָא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא נָמֵי חֲזָקָה לְקֻלָּא הי' לוֹ לוֹמַר דַּהֲוָה עֵירוּב מִשּׁוּם דִּסְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא מש"ה מוֹקֵי מַתְנִיתִין בִּשְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים דְּלֹא שַׁיָּיךְ לְמֵימַר הָכִי כֵּיוָן דְּאִיכָּא כת' דְּמַפְקֵי לָהּ מֵחֲזָקָה שֶׁכְּבָר עָמְדוּ לְמַעְלָה בְּקֻוּשְׁיָ' הד' דְּאַפִּי בִּשְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים נָמֵי נִיזִּיל לְקֻלָּא וְאִי מְשׁוּם דְּלֹא שַׁיָּיךְ כַּשְׁרוּת דְּתְרוּמָה כֵּיוָן דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לָהּ מְתוּקָה הֲלֹא גַּם לְאִידָךְ גִּיסָא לֵיכָּא חֲזָקָה דְּתְחוּם בֵּיתוֹ דְּהָא אִיכָּא כַּת דְּאָמְרִי מִשְׁחַשַּׁיכָה נִטְמֵאת דְּמַפִּיק לִי' מִתְּחוּם

בֵּיתוֹ וַהֲוָה סָפֵק הַשָּׁקוּל וּבִדְרַבָּנָן נִיזִיל לְקוּלָּא כְּמוֹ בִּדְאִיכָּא חֲזָקָה לְהָכִי וּלְהָכִי אוּלָם כְּבָר הֲרָאִיתָ לָדַעַת עפ"י דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דַּף ל"ו א' ד"ה הָכָא זכו' שֶׁכָּתְבוּ דְּהָא דְּלָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֲזָקָה קַמַּיְיתָא בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים מִשּׁוּם דְּשָׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא וַדַּאי טְמֵאָה הִיא א"כ זֶהוּ דַּוְקָא בְּחֶזְקַת תְּרוּמָה לוֹמַר שֶׁהָיְתָה טְהוֹרָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת דְּשָׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה הִיא מְרֻעָא לָהּ אֲבָל אִידָּךְ חֲזָקָה דְּלַחוּמְרָא דְּהַיְינוּ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּאַדַּרַבָּה הֵשַׁעְתָּ מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה הִיא מְסַיְּיעַ לְהַךְ חֲזָקָה לוֹמַר דְּנִטְמְאוּ מבע"י וַהֲרֵי הוּא בְּתְחוּם בֵּיתוֹ וַדַּאי בְּדֶוְכְתָּא קַיְימָא אפי' בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים וא"כ יֵשׁ כָּאן חֲזָקָה לְחוּמְרָא וְלֹא לְקוּלָּא מש"ה אָזַיל ר"ת לְחוּמְרָא אפי' בִּדְרַבָּנָן: אִיבְּרָא דְּאַכַּתִּי קָשֶׁה מַאי שְׁנָא מִמְּקוָה בְּסָפֵק טָבַל סָפֵק לֹא טָבַל דְּלֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְקוּלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ וְאַפ"ה אָזַיל ר' מֵאִיר לְקוּלָּא וְלִכְאוֹרָה הי' נִרְאֶה לְיַישֵׁב בִּיהוּדָהָתָם בְּסָפֵק טָבַל אע"ג דְּאִיכָּא חֲזָקָה דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ לֵיכָּא שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא דְּמְסַיְּיעַ לַחֲזָקָה זוֹ משא"כ גַּבֵּי עֵירוּב דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ עִם שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה דְּמְסַיְּיעַ לָהּ וְכַנַ"ל אַמְטוּ הַבֵּי אָזַיל לְחוּמְרָא אפי' בִּדְרַבָּנָן וּבְאִידָּךְ בָּבָא דְּסָפֵק טָבַל בְּאַרְבָּעִים סְאָה אע"ג דִּשְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא חֲסֵרָה לְפָנֶיךָ מְסַיְּיעַ לְהַךְ חֲזָקָה דְּהַעֲמֵד טָמֵא וכו' מָצִינוּ לְמֵימַר דְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף מוֹקֵי לַהּ בְּמִקְוֶה שֶׁנִּטְמְדֵד דְּהַשְׁתָּא אֵיכָּא חֶזְקַת הַמִּקְוֶה שֶׁהָיְתָה שְׁלֵימָה כְּנֶגֶד חֲזָקָה זוֹ דְּהַעֲמֵד טָמֵא משא"כ בְּבֵי עֵירוּב בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְקוּלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא דְּהַיְינוּ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ עִם שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה דְּמְסַיְּיעַ לָהּ וְכַנַ"ל: אִיבְּרָא דַּעֲדַיִין קָשֶׁה בְּאוֹקְמְתָא דְּרָבָא דְּאוֹקֵמִי לְהַהִיא דְּסָפֵק לָא טָבַל בְּאַרְבָּעִים סְאָה בְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד דְּאֵין שָׁם חֲזָקָה לְקוּלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ עִם הֵשַׁעְתָּ מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא חֲסֵרָה לְפָנֶיךָ וְאַפ"ה מַקֵּיל ר"מ הָדְרָא קוּשְׁיָ' לְדֶוְכְתֵּי' דְּאַמַּאי מַחְמִיר גַּבֵּי עֵירוּב בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים מִשּׁוּם חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ עִם שְׁעַת מְצִיאָתָן וְאֵין לוֹמַר דְּבָאֱמֶת רָבָא אִית לי' שִׁנּוּיָא דְּשַׁנִּינַן לְעֵיל דר"מ סָבַר תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא וְלָא מוּקֵי לָהּ בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים זֶה אֵינוֹ דְּהָא רָבָא גּוּפֵי' שְׁנֵי לְעֵיל הָתָם תְּרֵי חֲזָקָה לְקוּלָּא הָכָא חֲדָא חֲזָקָה לְקוּלָּא וְאִם אי' דס"ל לְרָבָא דר"מ אִית לי' תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא לָמָּה הֲוְצְרַךְ לְשַׁנּוּיֵי מִשּׁוּם דְּהָכָא חֲדָא חֲזָקָה לְקוּלָּא הָא מֵעִיקָּרָא לק"מ דְּהָכָא אפי' חֲדָא חֲזָקָה לֵיתָא דִּכְנֶגֶד חֲזָקַת תְּרוּמָה אִיכָּא חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וּבְשֵׁל תּוֹרָה סָפֵיקוֹ לְחוּמְרָא כְּקוּשְׁיַ' הַתּוֹסָ' וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר גַּם אַלִּיבָּא דְּרָבָא כְּתֵירוּצָם כָּאן דְּרָבָא נָמֵי בָּעֵי לְשַׁנּוּיֵי אפי' ס"ל לר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וּמוֹקֵי לָהּ נַמֵּי בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים כדפרש"י לְהֶדְיָא וכמ"ש מָהַרְשָׁ"א ע"ש וא"כ הָדְרָא קוּשְׁיָ' לְדֶוְכְתֵּי' אִי ס"ל לר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן אַמַּאי מַחְמִיר גַּבֵּי עֵירוּב בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים טְפֵי מִבְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד דְּאִיכָּא הָתָם נָמֵי חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ עִם שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא חֲסֵרָה לְפָנֶיךָ וְאַפ"ה אָזַיל הָתָם לְקוּלָּא.

אָמְנָם הַתּוֹסָ' דַּף ל"ו ד"ה אַדְּרַבָּא כָּתְבוּ הו"מ לְשַׁנּוּיֵי הֲרֵי חֲסַר לְפָנֶיךָ כִּדְאָמַר פ"ק דְּנִדָּה אֶלָּא דְּלָא אַיְירֵי הָכָא בְּמִקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְצָא חָסֵר עכ"ל וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן דְּהָא גַּבֵּי תְּרוּמָה נָמֵי הֲרֵי טְמֵאָה לְפָנֶיךָ חוֹלָם ר"ל דְּגַבֵּי מִקְוֶה כֵּיוָן דְּחָסֵרָה לְפָנֶיךָ יֵשׁ לוֹמַר חָסֵר וַאֲתַאי כִּדְאִי' לְהֶדְיָ' בְּרֵישׁ מס' נִדָּה אוּלָם מַה שֶּׁסִּיְּימוּ דְּלָא מַיְירֵי הָכָא בְּמִקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְצָא חָסֵר קָשֶׁה אַמַּאי לָא וַיְרָאֶה בְּכַוָּנָתָם בָּזֶה עפ"י מַה דאי' בְּסֵדֶר הַמִּשְׁנָה רפ"ב דְּמִקְוָאוֹת בָּתַר הָנָךְ תְּלָתָא בָּבֵי דְּסָפֵק לֹא טָבַל אוֹ שֶׁלֹּא טָבַל בְּאַרְבָּעִי' סְאָה וְכֵן שְׁתֵּי מִקְוָאוֹת וכו' דְּאִיתֵי הַשַּׁ"ס לְעֵיל וְקָתָנֵי עָלָה סְפֵיקוֹ טָמֵא חָשַׁב הָתָם עוֹד בָּבָא אַחַת דְּמִקְוֶה

שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְצָא חָסֵר כָּל טְהָרוֹת שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל גַּבָּיו לְמַפְרֵעַ וכו' טְמֵאוֹת וְעָלָה סְיֵים בְּמַה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּטֻוְמְאָה חֲמוּרָה אֲבָל בְּטֻוְמְאָה קַלָּה כְּגוֹן אוֹכֵל אוֹכְלִין טְמֵאִים וכו' סְפֵיקוֹ טָהוֹר וְרַבִּי יוֹסֵי מְטַמֵּא שר' יוֹסֵי אוֹמֵר כָּל דָּבָר שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת טֻוְמְאָה וכו' (וּבַשׁ"ס הִשְׁמִיטוּ זֹאת לְאַהֲבַת הַקִּיצּוּר) וּמַשְׁמַע וַדַּאי דר' יוֹסֵי אַכּוּלְּהוּ קָאֵי גַּם אַהַךְ בָּבָא דְּמַקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד (וכ"כ הַמַּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ פ"י דְּמַקְוָאוֹת דִּין ו' בְּהֶדְיָ) וא"כ קָשֶׁה לִכְאוֹרָה אַדְּרַבָּא דִּשְׁנֵי דְּאַיְירִי בְּמַקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד הָא בְּהֶדְיָא קָתָנֵי הָתָם נָמֵי מַקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְצָא חָסֵר וכו' דר' יוֹסֵי מְטַמֵּא אפי' בְּטֻוְמְאָה קַלָּה וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּהָתָם שָׁאנֵי מִשּׁוּם דְּחָסֵר לְפָנֶיךָ וְיֵשׁ לוֹמַר חָסֵר וַאֲתַאי כִּדְאִי' בְּרֵישׁ נִדָּה וְלָכֵן קשׁי' לְהוּ א"כ הו"ל לְרָבָא לְשַׁנּוֹיֵי גַּם בְּאֵינָךְ מִשּׁוּם דְּאָמְרִי' חָסֵר וַאֲתַאי ע"ז תֵּירְצוּ דְּהַךְ בָּבָא דְּקָתָנֵי אוֹ שֶׁטָּבַל סָפֵק טָבַל בְּאַרְבָּעִי' סְאָה עַל כָּרְחָךְ לָא אַיְירִי בְּמַקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְצָא חָסֵר דא"כ הַיְינוּ אִידָךְ בָּבָא דְּמַקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְצָא חָסֵר וְהָשְׁתָּא לְפוּם הָנָךְ שִׁנּוּיֵי דר' יוֹסֵי ב"ח דְּלְעֵיל וְכֵן לְפוּם הס"ד דְּמַקְשֶׁה דְּהַךְ דְּסָפֵק טָבַל בְּאַרְבָּעִי' סְאָה נָמֵי אַיְירִי בְּמַקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד ע"כ לוֹמַר דְּלָא אַיְירִי בְּנִמְצָא חָסֵר אֶלָּא כְּגוֹן מַקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד וְהַוְחָזַק לִהְיוֹת מֵימָיו מִתְמַעֲטִים לִפְעָמִים לִפָּחוֹת מֵאַרְבָּעִים סְאָה כִּדְאִי' בי"ד סי' ר"א סעי' ס"ה דִּבְטֻוְמְאָה חֲמוּרָה סְפֵיקוֹ טָמֵא אפי' הִיא שְׁלֵימָה עַכְשָׁיו כָּל שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ שֶׁהָיְתָה שְׁלֵימָה בְּעֵת שֶׁטָּבַל אֲבָל בְּטֻוְמְאָה קַלָּה פְּלוּגְתָּא דר"מ ור"י וְזֶהוּ שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּלָא אַיְירִי הָכָא בְּמַקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד וְנִמְצָא חָסֵר אֶלָּא בְּלֹא נִמְצָא חָסֵר כְּגוֹן שֶׁהִיא עַכְשָׁיו שְׁלֵימָה אוֹ שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ אִם הִיא חֲסֵרָה אוֹ שְׁלֵימָה כְּגוֹן שאח"כ נִתּוֹסְפוּ עלי' מֵי גְּשָׁמִים אוֹ שְׁאָר מַיִם אוֹ שֶׁנִּשְׁפַּךְ מִמֶּנָּה הַרְבֵּה בְּעִנְיָן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲמוֹד עָלַי דְּהַשְׁתָּא לֹא שַׁיָּיךְ חָסֵר וַאֲתַאי כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יָדוּעַ אִם חָסְרָה כְּלָל וְרָבָא מוּקֵי לָהּ בְּמַקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד כְּלָל רַק שֶׁעַכְשָׁיו הִיא שְׁלֵימָה וְכֵיוָן שֶׁהַוְחָזָקָה לִהְיוֹת מֵימָי' מִתְמַעֲטִין לְפָחוֹת מֵאַרְבָּעִי' סְאָה אַמְטוּ הָכִי מְטַמֵּא ר' יוֹסֵי אפי' בְּטֻוְמְאָה קַלָּה מִשּׁוּם דְּאָמְרִי' הַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ וְאֵימַר לֹא טָבַל ור"מ מְטַהֵר אע"ג דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא כֵּיוָן דְּאֵין כָּאן שְׁעַת מְצִיאָתָן משא"כ בְּעֵירוּב דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ עִם שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה דְּמְסַיַּע לי' אַמְטוּ הָכִי סְפֵיקוֹ לְחוּמְרָא גַּבֵּי שְׁתֵּי כִּתֵּי עדי' הַמַּכְחִישִׁי' זא"ז וְתַדַּע לְךָ דִּלְפוּם אוֹקֶמְתָּא דְּרָבָא דְּמוּקֵי לָהּ בְּמַקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד מֵעוֹלָם ע"כ לָא אַיְירִי בְּנִמְצֵאת חֲסֵרָה דאל"כ מ"ט דר"מ דְּמְטַהֵר אפי' בְּטֻוְמְאָה קַלָּה הָא אֵין סָפֵק אֶלָּא וַדַּאי כֵּיוָן שֶׁהִיא חֲסֵרָה לְפָנֵינוּ וְלֹא נוֹדַע מֵעוֹלָם שהי' עלי' שֵׁם מַקְוֶה כְּשֵׁירָה מֵאַיִן הָרַגְלִים לְסַפֵּק שֶׁהָיְתָה מַקְוֶה כְּשֵׁרָה מֵעוֹלָם וְעוֹד דְּהָא אִיכָּא ס"ס לְחוּמְרָא שֶׁמָּא לָא הָיְתָה כְּשֵׁרָה מֵעוֹלָם וְשֶׁמָּא חָסֵר וַאֲתַאי וּבָעֵית טְבִילָה חֲסֵרָה הָיְתָה א"ו כִּדְפָרִישִׁי' וא"ש אוֹ יֹאמַר לְיַיֵּשֵׁב עוֹד בָּזֶה אַחַר שֶׁנִּדַּקְדֵּק עוֹד בִּלְשׁוֹן הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ דְּנִיחָא לי' לְשַׁנּוֹיֵי אפי' סָבַר ר"מ עֵירוּב תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן דְּהַשְׁתָּא לָא מָצֵי לְשַׁנּוֹיֵי מִשּׁוּם דְּמַתְנִיתִין אִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּכֵיוָן דְּאִיכָּא נָמֵי חֲזָקָה לְקֻלָּא הו"מ לְמֵימַר דַּהֲוָה עֵירוּב מִשּׁוּם דְּסָפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא דְּאַמַּאי אָתוּ עֲלָהּ מִפְּאַת הַסָּבָרָא דְּסָפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא בִּדְאִיכָּא חֲזָקָה לְהָכִי וּלְהָכִי וְלֹא מַהָא דְּאָמַר ר"מ בְּהֶדְיָ' גַּבֵּי מַקְוֶה בְּסָפֵק טָבַל סָפֵק לֹא טָבַל דְּסְפֵיקוֹ לְקֻלָּא אע"ג דְּלֵיכָּא חֲזָקָה לְקֻלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ לָכֵן יֵרָאֶה לע"ד לְיַיֵּשֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש הָרָאָבָ"ד פ"י דְּמַקְוָאוֹת דְּהָא דְּאָמַר בְּמַה ד"א בְּטֻוְמְאָה חֲמוּרָה ר"ל אַב הַטֻּוְמְאָה אפי' מִדְּרַבָּנָן כְּגוֹן דַּם תִּבְוּסָה וּכְיוֹצֵא בּוֹ נָמֵי סְפֵיקוֹ טָמֵא כִּדְאִי' בפ"ד דִּטְהָרוֹת בְּהֶדְיָא והכ"מ שָׁם כָּתַב שֶׁגַּם דַּעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל הוּא כֵּן וְיֵשׁ לְהָבִין א"כ מַאי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס מֵעִקָּרָא דר"מ דְּהָכָא אדר"מ דְּהָתָם כֵּיוָן דְּמוֹדֶה ר"מ

בְּטַוְמְאָה חֲמוּרָה דַּאֲפִי' בִּדְרַבָּנָן נָמֵי סְפֵיקוֹ טָמֵא מנ"ל לְהַשַּׁ"ס לְדָמוֹת דִּין עֵירוּב לְדִין טַוְמְאָה קַלָּה וְלֹא לְדִין טַוְמְאָה חֲמוּרָה וצ"ל דס"ל לְהַשַּׁ"ס דה"ט דר"מ דְּמְחַלֵּק בִּדְרַבָּנָן בֵּין טַוְמְאָה חֲמוּרָה לְטַוְמְאָה קַלָּה מִשּׁוּם דְּטַוְמְאָה חֲמוּרָה שְׁהוּא אַב הַטַּוְמְאָה יֵשׁ לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה שֶׁכַּיּוֹצֵא בָּהּ בְּאַב הַטַּוְמְאָה דְּאוֹרָיְיתָא מְטַמֵּא אָדָם אֲבָל טַוְמְאָה קַלָּה דְּרַבָּנָן לְטַמֵּא אָדָם אֵין לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה כְּלָל דְּהָא אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה כַּיּוֹצֵא בָּהּ אֵין וְלַד הַטַּוְמְאָה מְטַמֵּא אָדָם וכ"מ בְּסוֹף הַסֵּפֶר סִדְרֵי טָהֳרָה שפי' כֵּן וְלָכֵן תְּחוּמִין שֶׁאֵין לָהֶם עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה כִּדְמַסִּיק רַב הוּנָא ב"ח דמי' לְטַוְמְאָה קַלָּה וְאַמְטוּ הָכִי שַׁפִּיר דר"מ אדר"מ וְכֵן דר' יוֹסֵי אדר' יוֹסֵי דס"ד שֶׁגַּם לר' יוֹסֵי חֲשִׁיב טַוְמְאָה קַלָּה אֵין לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה וְאַפִּ"ה מַחְמִיר בִּסְפֵיקָהּ וּשְׁנֵי רַב הוּנָא ב"ח דְּרַבִּי יוֹסֵי ס"ל שֶׁגַּם טַוְמְאָה קַלָּה יֵשׁ לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה טְפֵי מֵאִיסּוּר תְּחוּמִין מִשּׁוּם דְּשֵׁם טַוְמְאָה חַד הוּא וְאָתֵי לְאַחֲלוֹפֵי כדפרש"י זַ"ל וְהִנֵּה הָרִיטְבָ"א זַ"ל לְשִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁסּוֹבֵר דִּתְחוּמִין שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל אָסוּר מה"ת א"כ תְּחוּמִין דְּאַלְפֵי' אַמָּה דְּרַבָּנָן נָמֵי יֵשׁ לוֹ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה וְתֵירֵץ דְּהַיְינוּ דְּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס שַׁבָּת נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָ' ר"ל תְּחוּמִין דִּשְׁנַיִם עָשָׂר מִיל וא"כ הֲרֵי יֵשׁ לִתְחוּמִין עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה וּמְשַׁנֵּי קָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן ר"ל אפי' תְּחוּמִין דִּשְׁנַיִם עָשָׂר חַיִל נָמֵי דְּרַבָּנָן הַס ע"ש מִיהוּ כָּל זֶה לְשַׁנּוּיֵי דְּרַב הוּנָא ב"ח אוּלָם רָבָא דְּלָא נִיחָא לי' וְהֲוִצְרַךְ לְשַׁנּוּיֵי בְּעִנְיָן אַחֵר יַתָּכֵן דס"ל דִּתְחוּמִין נָמֵי יֵשׁ לָהֶם עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה כְּשִׁיטַת הַיְרוּשַׁלְמִי דִּתְחוּמִין י"ב מִיל אָסוּר מִן הַתּוֹרָה אוֹ מִטַּעְמָא אַחֲרִינָא וא"כ לְדִידְ' יֵשׁ לוֹמַר שֶׁדִּין עֵירוּב דָּמֵי לְטַוְמְאָה חמו' דְּמוֹדֶה בָּהּ ר"מ דְּסְפֵיקוֹ לְחוּמְרָא הֵיכָא דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ וְלֹא לְקֻלָּא דְּלִפּוּם שִׁנּוּיָיא דְּרָבָא דְּאַיְירִי בְּמִקְוֶה שֶׁלֹּא נִמְדַּד לֵיכָּא הָתָם שׁוּם חֲזָקָה לְקֻלָּא אֶלָּא דְּאַכַּתִּי אִי ס"ל לר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן אִיכָּא לְאַקְשׁוּיֵי דר"מ אדר"מ דְּהָא חָזְיַנַן לְרַבִּי יוֹסֵי גַּבֵּי טַוְמְאָה דְּמַחְמִי' טְפֵי מדר"מ הֵיכָא דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא לְבַד אפי' בְּטַוְמְאָה קַלָּה וְאַפִּ"ה הוּא מֵקֵיל גַּבֵּי עֵירוּב מִשּׁוּם דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְקֻלָּא דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֶזְקָתָהּ כְּנֶגֶד תְּחוּם בֵּיתוֹ כ"ש לר"מ דְּמֵקֵיל טְפֵי מִדְּרַבִּי יוֹסֵי גַּבֵּי טַוְמְאָה קַלָּה אפי' בִּדְלֵיכָּא חֲזָקָה לְקֻלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא שְׁיֵּשׁ לוֹ לְהָקֵל כָּאן גַּבֵּי עֵירוּב דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְקֻלָּא גַּבֵּי תְּרוּמָה נֶגֶד חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְלָא דָּמֵי לְדִין טַוְמְאָה חֲמוּרָה דְּמַחְמִיר ר"מ אפי' בִּדְרַבָּנָן דְּהָתָם לֵיכָּא שׁוּם חֲזָקָה לְקֻלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא וְאַמְטוּ הָכִי הֲוְצְרְכוּ רַבָּה וְרַב יוֹסֵף לְאוֹקְמֵי בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים וְכֵן רָבָא גּוּפֵי' דְּשָׁנֵי לְעֵיל הָתָם תְּרֵי חֲזָקֵי לְקֻלָּא וכו' נָמֵי מוּקֵי לָהּ בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים כדפרש"י זַ"ל מִשּׁוּם דְּבָעֵי לְשַׁנּוּיֵי אפי' סָבַר ר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן כמ"ש הַתּוֹסָ' ור"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן שְׁיֵּשׁ לָהֶם עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה וְזֶהוּ שֶׁכָּתְבוּ דְּהַשְׁתָּא לָא מָצֵי לְשַׁנּוּי מִשּׁוּם דְּמַתְנִיתִין אִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא דְּכֵינָן דְּאִיכָּא נָמֵי חֲזָקָה לְקֻלָּא הו"מ לְמֵימַר דַּהֲוָה עֵירוּב דְּסְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא עכ"ל רְצוֹנָם לוֹמַר דְּאִי לָא הֲוָה חֲזָקָה לְקֻלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא הֲוָה נִיחָא שַׁפִּיר דְּאָזֵיל לְחוּמְרָא מִשּׁוּם דִּתְחוּמֵי נָמֵי אִית לְהוּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה וְדָמְיָ' לְדִין סָפֵק טַוְמְאָה חֲמוּרָה דְּמוֹדֶה ר"מ דְּהֵיכָא דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא וְלֹא לְקֻלָּא דְּסְפֵיקוֹ טָמֵא אֲבָל הַשְׁתָּא דְּאִיכָּא חֲזָקָה דִּתְרוּמָה לְקֻלָּא כְּנֶגֶד הַחֲזָקָה דִּתְחוּם בֵּיתוֹ דַּאי יֵשׁ לוֹמַר סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא בְּכָל גַּוְונֵי אפי' בְּדָבָר שְׁיֵּשׁ לוֹ עִיקָּר, מִן הַתּוֹרָה כִּדְחָזֵינַן לר' יוֹסֵי דְּגַבֵּי מְקֻוֶה דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְחוּמְרָא וְלֹא לְקֻלָּא מַחְמִיר טְפֵי מדר"מ וְאַפִּ"ה מֵקֵיל גַּבֵּי עֵירוּב מִשּׁוּם דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְקֻלָּא כְּנֶגֶד חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כדפרש"י בְּשִׁנּוּיָיא דְּרָבָא כ"ש ר"מ דְּמֵקֵיל הָתָם טְפֵי מִדְּרַבִּי יוֹסֵי שְׁיֵּשׁ לוֹ לְהָקֵל גַּבֵּי עֵירוּב מִשּׁוּם הַהִ חֲזָקָה דִּתְרוּמָה דִּלְקֻלָּא

הַוָה נָגֵד תְּחוּם בֵּיתוֹ מש"ה מוּקֵי לָהּ בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים דְּלָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֲזָקָתָהּ כֵּינָן דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לָהּ מֵחֲזָקָה וּשְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה הִיא אֲבָל חֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּשְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה מְסַיְּעַ לָהּ נִשְׁאָר בְּתָקְפּוֹ אפי' בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים וְאֵין כָּאן חֲזָקָה לְקוּלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא אַמְּטוּ הָכִי אָזֵיל לְחוּמְרָא כְּדִין סָפֵק טֻמְאָה חֲמוּרָה מְשׁוּם דְּתְחוּמִין נָמֵי יֵשׁ לָהֶם עִיקָּר מה"ת וְכַנַ"ל ור' יוֹסֵי ס"ל דְּבִשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים נָמֵי מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֲזָקָתָהּ וא"ש רַב הוּנָא ב"ח דְּאִית לֵי' דְּתְחוּמִין אֵין לָהֶם עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה ס"ל אַלִּיבָּא דר"מ תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וְלָא מוּקֵי לָהּ בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים כַּנַ"ל ועפי"ז מִתְיַיְשֵׁב הֵיטֵב שִׁיטַת הָרִי"ף וְהָרַמְבַּ"ם שֶׁסּוֹבְרִים לַהֲלָכָה דְּתְחוּמִין שֶׁל שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל דְּאוֹרָיְיתָא (דְּאָתְיָ' כְּרַבָּה ור"י וְרָבָא בִּשְׁמַעְתִּי') וְכֵן יִרְאֶה לְהֶדְיָ' מפרש"י בַּחֲגִיגָה דַּף י"ז רֵישׁ ע"ב כמ"ש הַתּוֹסָ' שָׁם בְּשֵׁם י"מ ואעפ"י שֶׁהַתּוֹסָ' שָׁם הִשִּׂיגוּ ע"ז הָכִי קַיְימוּ לְהֶדְיָ' בְּשִׁיטַת פרש"י ז"ל אוּלָם מ"ש רַאשׁוֹנָה הוּא הַפָּשׁוּט יוֹתֵר בְּעֵינַי וַעֲדַיִין אֵינוֹ צָרִיכִין לְמוֹדָעֵי מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר עוֹד בָּזֶה דְּכֵינָן דלר"מ הֵיכָא דְּאִיכָּ' חֲזָקָה לְקוּלָּא וּלְחוּמְרָא הַוָה עֵירוּב אֶלָּא דְּגַבֵּי שְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים לָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֲזָקָתָהּ וְלֵיכָּא חֲזָקָה לְקוּלָּא אֶלָּא לְחוּמְרָא דְּהַעֲמֵד גַּבְרָא עַל חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּמְסַיַּע לִי' שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא טְמֵאָה א"כ אַמַּאי הַוָה חַמָּר גַּמָּל נוֹקְמֵי' אַחֲזָקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּלֹא קָנָה עֵירוּב וְיִהְיֶ' כִּבְנֵי עִירוֹ וְאַמַּאי יַפְסִיד אַלְפַּיִם שֶׁמִּחוּץ לְעִירוֹ לְצַד הַשֵּׁנִי וְאֵין לוֹמַר דְּהָא דְּלָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֲזָקַן' בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים מְשׁוּם דְּאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לִי' מַחְזְקֵי' זֶהוּ דַּוְקָא לְחוּמְרָא שֶׁלֹּא יְקָנֶה עֵירוּבוֹ לְגַמְרֵי אֲבָל לָא לְקוּלָּא שֶׁיִּהְיֶ' כִּבְנֵי עִירוֹ מְשׁוּם זֶה כֵּינָן דמ"מ אִיכָּא חֶזְקַת תְּרוּמָה כְּנָגֶד חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ סָפֵיקָא הַוָה דְּאַפַּתְּי לוּ יְהֵי כֵּן דְּאִיכָּא חֵזְקָה לְהָכִי וּלְהָכִי וּלְהָכִי הָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דַּאֲפִי' הֵיכִי דְּאִיכָּא חֲזָקָה לְהָכִי וּלְהָכִי סְפֵיקָא דְּרַבָּנָן לְקוּלָּא א"כ הָכִי נָמֵי נִיזִיל לְקוּלָּא שֶׁיִּקָּנֶה שְׁבִיתָה בְּבֵיתוֹ וְיִהְיֶ' כִּבְנֵי עִירוֹ מִטַּעַם חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְהָא תִּינַח לְרַבִּי מֵאִיר דְּאִית לֵי' לְקַמָּן בס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ דַּאֲפִי' הֵיכִי דְּדַאי לֹא עֵירֵב נָמֵי הַוָה חַמָּר גַּמָּל מְשׁוּם דְּעָקַר דַּעְתֵּי' מִשְּׁבִיתַת בֵּיתוֹ כדפרש"י לְשָׁם אֲבָל לְרַבִּי יְהוּדָה דְּאִית לֵי' כִּסְתָם מַתְנִי' דִּידַן בְּנִתְגַּלְגֵּל חוּץ לַתְּחוּם מבע"י אֵינוֹ עֵירוּב וַהֲרֵי הוּא כִּבְנֵי עוֹרוֹ קָשֶׁה אַמַּאי אָמַר כָּאן גַּבֵּי שְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים דַּהַוָה חַמָּר גַּמָּל נוֹקְמֵי' אַחֲזָקַת תחו' בֵּיתוֹ שֶׁיִּהְיֶ' כִּבְנֵי עִירוֹ וְכַנַ"ל לָכֵן יֵרְאֶה שֶׁגַּם לפרש"י דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ חֲשִׁיב שַׁפִּיר חֲזָקָה מ"מ חֶזְקַת הַתְּרוּמָה עֲדִיפָא מִינָּהּ מִטַּעַם שֶׁכָּתַב הָרִיטְבָ"א ז"ל מְשׁוּם שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק וְעָלֶי' אָנוּ דָּנִין אִם הָיְתָה טְהוֹרָה ביה"ש אוֹ טְמֵאָה וּנְהִי דְּלְחוּמְרָא חָיְישִׁינַן לְחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ מ"מ לְקוּלָּא שֶׁיִּהְיֶ' כִּבְנֵי עִירוֹ לָא סָמְכִי' עָלָּהּ כְּנֶגֶד חֶזְקַת הַתְּרוּמָה דַּעֲדִיפָא מִינָּהּ כַּנַ"ל: בְּאוֹתוֹ דִּבּוּר דְּנִיחָא לִי' לְשַׁנּוּיֵי אפי' סָבַר ר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וכו' וְהִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א ז"ל הָא בְּהֶדְיָא קָאָמַר הַמַּקְשֶׁה וְרָמֵי דְּאוֹרָיְי' אַדְּאוֹרָיְיתָא ותי' דְּהַמַּקְשֶׁה לָא אַסִּיק אַדַּעְתֵּי' הַךְ חֲזָקָה דְּתְחוּם בֵּיתוֹ וְהַתּוֹסָ' לֹא כָּתְבוּ כֵּן אֶלָּא לְהַמְתָרֵץ וְלִכְאוֹרָה הוּא תָּמוּהַּ כֵּינָן דְּהַמַּקְשֶׁה וַדַּאי לָא ס"ל הַךְ חֲזָקָה דְּתְחוּם בֵּיתוֹ מנ"ל לְהַתּוֹסָ' בֶּאֱמֶת דְּאַלִּיבָּא דְּהַמְתָרֵץ חָשִׁיב שַׁפִּיר חֲזָקָה הֲלֹא אֵין שׁוּם מַשְׁמָעוּ' בְּדִבְרֵי הַמְתָרֵץ דְּאִית לֵי' חֲזָקָה זוֹ כמ"ש לְעֵיל אִי הֲוָה אָמְרִי' וכו' וְתוּ קָשֶׁה בְּהָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן שַׁבָּת נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא הִיא ופרש"י ז"ל דְּתְחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא כר"ע וְתָמַהּ הָרִיטְבָ"א ז"ל דמנ"ל דר' יוֹסֵי כר"ע ס"ל ותי' דס"ד כֵּינָן דְּאוֹקְמָנָא לר"מ כר"ע דְּתְחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא ה"ה נָמֵי לְרַבִּי יוֹסֵי דְּאִי בְּתְחוּמִין פְּלִיגִי בְּעָלְמָא עכ"ל וְהַשְׁתָּא קָשֶׁה לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דְּלִפּוּם שִׁנּוּיָא דְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף סָבַר ר"מ ג"כ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן א"כ מֵהֵיכִי ס"ד אַלִּיבָּא דְּרַבִּי

יוֹסִי דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא הֵן אֱמֶת דְּלִשִׁיטַת מָהַרְשָׁ"א הַנָּ"ל הָוָה א"ש דְּהַמַּקְשֶׁה דְּפָרִיךְ שַׁבָּת נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא הִיא לְטַעְמֵי' אָזַיל דְּאִיהוּ רָמֵי לְעֵיל דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְי' דס"ל דְּחֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָאו כְּלוּם הוּא וְאַמְטוּ הָוָה ס"ד דְּשִׁנּוּיָא דְּרַבָּה ור"י נָמֵי קָאֵי בְּהֶכְרֵחַ לְמַאי דס"ל לר"מ תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא דְּאִי ס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן נָהֵי דְּבִשְׁתֵּי כִּתֵי עֵדִים לָא מוֹקְמִי' חֻזְקַת תְּרוּמָה אַחֻזָּקָה אַכַּתִּי הו"ל לְמֵיזַל לְקַוְלָא בְּסָפֵק הַשָּׁקוּל כמ"ש הַתּוֹסָ' אַהֵיכִי דְּאִיכָּא חֻזָּקָה לְהָכִי וּלְהָכִי דְּאָזַיל ר"מ לְקַוְלָא בִּדְרַבָּנָן ה"נ בִּדְלֵיכָּא שׁוּם חֻזָּקָה אֶלָּא וַדַּאי ס"ל לר"מ תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אַהָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר גַּם אדר' יוֹסִי שַׁבָּת נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא הִיא וּשְׁנֵי לי' קָסָבַר רַבִּי יוֹסִי תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן דְּהַמְתָרֵץ לְטַעְמֵי' אָזַיל דִּלְפוּם שִׁנּוּיֵי דְּרַבָּה ור"י קָסָבַר ר"מ נָמֵי תְּחוּמִי' דְּרַבָּנָן כמ"ש התו' וְאַפֵּ"ה מַחְמִיר ר"מ בִּשְׁתֵּי כִּתֵי עֵדִים מִשּׁוּם חֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּמְסַיַּע לי' הֵשַׁעְתְּ מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא וכמש"ל בְּאוֹרֶךְ אוּלָם קָשֶׁה א"כ לְמַאי דס"ד דְּקָסָבַר ר"מ וְרַבִּי יוֹסֵי תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְ' מַאי קשי' לי' כְּלָל דְּרַבִּי יוֹסֵי אדר' יוֹסֵי דְּהָא ע"כ צ"ל לְרַבִּי יוֹסִי דס"ל דְּגַם בִּשְׁתֵּי כִּתֵי עֵדִים נָמֵי מוֹקְמִינַן אַחֻזְקַת תְּרוּמָה דאל"כ אַמַּאי מַקֵּיל בִּסְפֵק עֵירוּב הָא סְפֵיקָא דְּאוֹרָיְיתָא בִּדְלֵיכָּא חֻזָּקָה אָסוּר לכ"ע א"ו ס"ל דְּבִשְׁתֵּי כִּתֵי עֵדִים נָמֵי מוֹקְמִינַן אַחֻזָּקָה דְּתְרוּמָה שֶׁהָיְתָה טְהוֹרָה וְחֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָאו כְּלוּם הוּא לְדַעַת הַמַּקְשֶׁה וא"כ מַאי קשי' לי' דר' יוֹסֵי דְּהָכָא אדר' יוֹסֵי דְּמֻקֵּן' נְהִי דס"ל דְּאַיְירֵי הָתָם בְּמִקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד מ"מ אִיכָּא הָתָם חֻזָּקָה לְחוּמְרָא כְּנֶגֶד חֻזְקַת הַמִּקְוֶה דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֻזְקָתוֹ משא"כ גַּבֵּי עֵירוּב דְּלֵיכָּא שׁוּם חֻזָּקָה לְחוּמְרָא אֶלָּא לְקַוְלָא דְּהַעֲמֵד תְּרוּמָה עַל חֻזְקָתָהּ אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה אָזְלִינַן לְקַוְלָא כְּמוֹ בְּהָא דְּנָעַץ בְּאֶחָד בַּלַּיְלָה: א וְהַנִּרְאֶה לְיַיְשֵׁב בְּכָל זֶה עפ"י מ"ש הָרִיטְבָ"א ז"ל בְּשֵׁם הר"מ בַּר שְׁנִיאוֹר ז"ל בנ"ט לִשְׁבָח עַל מ"ש הַתּוֹסָ' בְּתִחִילַּת דִּבְרֵיהֶם דְּחֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָא חֲשִׁיב חֻזָּקָה מִשּׁוּם דִּלְעוֹלָם אֵין לָנוּ לָדִין דִּין חֻזָּקָה אֶלָּא עַל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁנּוֹלַד בּוֹ הַסָּפֵק בָּרִאשׁוֹנָה דְּהַיְינוּ הַתְּרוּמָה שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק בָּרִאשׁוֹנָה וּסְפֵיקָא דְּגַבְרָא הוּא מִסְתַּעַף וּבָא מִכְּלַל סְפֵיקָא דִּתְרוּמָה וְכִי מוֹקְמִתְ לִתְרוּמָה עַל חֻזְקָתָהּ אַחֻזָּקָה לָהּ מִמֵּילָא גַּם סְפֵיקָא דְּגַבְרָא מש"ה לֹא אִכְפַּת לָן בְּחֻזְקַת גַּבְרָא שֶׁלֹּא עֵירֵב וכו' כָּל הֵיכִי דְּאִיכָּא לְאוֹקְמָה הַתְּרוּמָה עַל חֻזְקָתָהּ וְכָתַב הָרִיטְבָ"א שָׁם שעפי"ז א"ש הָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן אַדְּרַבָּה הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֻזְקָתָהּ (דְּלִכְאוֹרָה אַכַּתִּי לָא דָּחֵי לְעֵירוּב דְּאֵין שָׁם חֻזָּקָה לְחוּמְרָא אֶלָּא לְקַוְלָא כֵּיוָן דְּחֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָאו כְּלוּם הוּא משא"כ גַּבֵּי מִקְוֶה אַכַּתִּי אִיכָּא חֻזָּקָה דְּהַעֲמֵד טָמֵא ע"ח כְּנֶגֶד חֻזְקַת הַמִּקְוֶה) דְּהָכִי נָמֵי פָּרִיךְ כֵּינָן שֶׁבָּהֶמַּקּוֹשׁ הוּא שֶׁנּוֹלַד הַסָּפֵק בְּעֶצֶם וְרִאשׁוֹנָה יֵשׁ לָנוּ לְיַלֵּךְ אַחַר חֻזְקַת הַמִּקְוֶה וְלֹא אִכְפַּת בְּחֻזְקַת טֻמְאָה דְּגַבְרָא כְּמוֹ גַּבֵּי עֵירוּב דְּאָזְלִי' בָּתַר חֻזְקַת תְּרוּמָה וְלָא בָּתַר חֻזְקַת בֵּיתוֹ עכ"ד בְּתוֹסֶפֶת בֵּיאוּר וְלִכְאוֹרָה קָשֶׁה טוּבָא עַל דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל בָּזֶה דס"ל שֶׁאַפִּי' לָמֵ"ד תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא לָא אָזְלִינַן בָּתַר חֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ אֶלָּא בָּתַר חֻזְקַת תְּרוּמָה שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק וְגַבֵּי תְּקוָה נָמֵי לֹא אִכְפַּת לָן בְּחֻזְקַת טֻמְאָה אֶלָּא אָזְלִי' בָּתַר חֻזְקַת הַמִּקְוֶה שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק א"כ לְפוּם מַאי דס"ד דְּמַיְירֵי בְּמִקְוֶה שֶׁנִּמְדַּד וְכֵן הוּא בֶּאֱמֶת לְפוּם אִינָךְ שִׁנּוּיֵי דְּרַב הוּנָא ב"ח א"כ אַמַּאי מוֹדֶה ר"מ בְּסָפֵק טֻמְאָה תְּמוּרָה דְּסְפֵיקוֹ טָמֵא נִימָא הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֻזְקָתָהּ כְּמוֹ גַּבֵּי עֵירוּב דְּאָזְלִינַן בָּתַר חֻזְקַת תְּרוּמָה אפי' בִּתְחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אִיבָּרָא דְּמֵהָא לָא תַּבְרָא דְּמָצִינוּ לְפָרֵשׁ דְּהָא דְּאָמַר הַמְקַשֶּׁה וְרָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְיתָא הַיְינוּ אַתַּרְוַיְיהוּ אַהַךְ דִּתְחוּמִין דַּהָוָה דְּאוֹרָיְיתָא וְאַהַךְ דְּסָפֵק טָבֵל בְּאַרְבָּעִים סְאָה דְּאָמַר ר"מ בְּטֻמְאָה חֲמוּרָה סְפֵיקוֹ טָמֵא וְלָא אָזַיל בָּתַר חֻזְקַת תְּרוּמָה וְכֵן בָּתַר חֻזְקַת הַמִּקְוֶה

כמ"ש מָהַרְשָׁ"א וְעָלָה מְשַׁנֵּי רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּתַרְוַיְיהוּ אַיְירֵי בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים דְּלָא מוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה הוֹאִיל וְאִיכָּא כַּת דְּמַפְקֵי לִי' מַחְזְקֵי': אוּלָם הָא קְשִׁי' מֵהָא דְּמְשַׁנֵּי רַב הוּנָא ב"ח אַלִּיבָּא דר' יוֹסִי שָׁאנֵי טַוְמְאָה הוֹאִיל וְיֵשׁ לָהּ עִיקָּר מָן הַתּוֹרָה מַה בְּכָךְ דְּיֵשׁ לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה הָא לְרַבִּי יוֹסִי אפי' בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים נָמֵי מוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה א"כ אַכַּתִּי נֵימָא הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֶזְקָתָהּ דְּהָא אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה נָמֵי אָזְלִינַן בָּתַר הַדְּ חֶזְקָה שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק וְלֹא אִכְפַּת לָן בְּחֶזְקַת טַוְמְאָה וכ"ש בִּדְרַבָּנָן רַק שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה וְהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ד"ה כָּל דְּלָא פְּלִיגִי רַבָּנָן אדר"מ גַּבֵּי נָגַע בְּאֶחָד בַּלַּיְלָה דְּאָזְלִי' בָּתַר שְׁעַת מְצִיאָתָן אֶלָּא בִּתְרוּמָה וְקָדָשִׁים אֲבָל בְּחֻלִּין מוֹדוֹ דְּאָזְלִינַן בָּתַר חֶזְקָה וכ"ש לְפִי מַה שֶּׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה דְּגַבֵּי מִקְוֶה לֵיכָּא שְׁעַת מְצִיאָתָן דְּהַשְׁתָּא כְּלָל וְהַנִּרְאֶה בְּיִשּׁוּב דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א ז"ל בָּזֶה דְּלְמַאי דְּמַסִיק דְּקָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי תְּחוּמִין דְּרַבָּנַן מָצִינוּ לְמֵימַר דְּרַבִּי יוֹסֵי נָמֵי ס"ל כר"מ דְּבִשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים לָא אָזְלִי' בָּתַר חֶזְקַת תְּרוּמָה וְהָא דְּמַקֵּיל גַּבֵּי עֵירוּב מִשּׁוּם דְּתְחוּמִין דְּרַבָּנַן סְפֵיקוֹ לְהָקֵל אפי' בִּדְלֵיכָּא חֶזְקַת הֶיתֵּר וּכְדַעַת הָרַמְבַּ"ם ז"ל אֲבָל גַּבֵּי טַוְמְאָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה מַחְמִיר גַּבֵּי שְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים וא"ש אוּלָם הַתּוֹסָ' בְּשַׁבָּת פ' בְּמַה מַדְלִיקִי' דַּף ל"ד הִכְרִיחוּ מֵהַהִ בָּרַיְיתָא דְּתַנְיָא לְקַמָּן כֵּיצַד אָמַר רַבִּי יוֹסֵי סָפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר וכו' דְּלָא מַכְשֵׁר רַבִּי יוֹסֵי בִּסְפֵק עֵירוּב אֶלָּא הֵיכִי דְּאִיכָּא חֶזְקַת כַּשְׁרוּת בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דס"ל לר' יוֹסֵי דְּגַבֵּי שְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים נָמֵי אָזְלִינַן בָּתַר חֶזְקַת תְּרוּמָה וְאַפֵּ"ה מַסִיק בְּטַעְמוֹ מִשּׁוּם דְּתְחוּמִין דְּרַבָּנַן שְׁאֵין לוֹ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה אֲבָל בְּטַוְמְאָה דְּרַבָּנַן שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִיקָּר מה"ת אָזֵיל לְחוּמְרָא בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּהַיְינוּ מִשּׁוּם חֶזְקָה דְּהַעֲמֵד טָמֵא ע"ח שֶׁכְּנֶגֶד חֶזְקַת הַמְּקוֶה שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק וְדִכְוָותָהּ גַּבֵּי עֵירוּב נָמֵי חָיְישִׁי' לְחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְכֵינָן שֶׁכֵּן מֵעִיקָּרָא לָא קשי' דר"מ אדר"מ גַּבֵּי נָגַע בְּאֶחָד בַּלַּיְלָה וְהָא דְּהֲוַצְרְכוּ רַבָּה וְרַב יוֹסֵף לְאוֹקְמָה בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים מִשּׁוּם דְּנִיחָא לְהוּ לְשַׁנּוּיֵי אפי' סָבַר ר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנַן כמ"ש התו': ועפי"ז מְיֻשָּׁב הֵיטֵב הַשִּׁתִּי קֻושְׁיוֹ' דִּלְעֵיל דְּנַדַּאי הַמַּקְשֶׁה דְּקָאָמַר וְרָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְיתָא ע"כ ס"ל דְּלָא חָיְישִׁינַן לְחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ בִּמְקוֹם חֶזְקַת תְּרוּמָה שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק כִּסְבָרַת הָרִיטְבָ"א דְּלְעֵיל וְאַמְטוּ הָכִי הֲוַצְרְכוּ רַבָּה וְרַב יוֹסֵף לְאוֹקְמֵי בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים דר"מ ס"ל בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים לָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֶזְקָתָהּ וְכֵינָן דְּתְחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אָזְלִי' לְחוּמְרָא וַהֲוָה ס"ד דר' יוֹסֵי נָמֵי ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וְהָא דְּמַקֵּיל בִּסְפֵיקָן הוּא מִשּׁוּם דס"ל שֶׁגַּם בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים מוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה דְּתְרוּמָה שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק וְלֹא אִכְפַּת לָן בְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וְאַפֵּ"ה פָּרִיךְ שַׁפִּיר דְּרַבִּי יוֹסֵי אדר' יוֹסֵי דְּמַקְוֶה דְּהָתָם נָמֵי נֵימָא הַעֲמֵד מִקְוֶה עַל חֶזְקָתָהּ שֶׁבָּהּ נוֹלַד הַסָּפֵק וְלֹא נִיחוּשׁ לְחֶזְקַת טַוְמְאָה דְּגַבְרָא כִּדְלָא חָיְישִׁי' הָכָא לְחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ וּשְׁנֵי לי' שָׁאנֵי טַוְמְאָה הוֹאִיל וְיֵשׁ לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה אַהָא פָּרִיךְ שַׁבָּת נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא דְּהָא תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא נִינְהוּ וְאַפֵּ"ה מַקֵּיל בִּסְפֵיקָן מִשּׁוּם חֶזְקָה דְּתְרוּמָה וכ"ש בְּטַוְמְאָה דְּרַבָּנַן רַק שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה וּשְׁנֵי לי' דְּקָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי תְּחוּמִין דְּרַבָּנַן אֲבָל גַּבֵּי טַוְמְאָה דְּרַבָּנַן שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה מַחְמִיר בִּסְפֵיקוֹ אע"ג דְּאִיכָּא חֶזְקַת מְקוֶה מִשּׁוּם דְּאָמְרִי' הַעֲמֵד טָמֵא ע"ח וְדִכְוָותָהּ גַּבֵּי עֵירוּב נָמֵי יֵשׁ לוֹמַר הַעֲמֵד אָדָם עַל תְּחוּם בֵּיתוֹ אִם כֵּן מוּכָח שַׁפִּיר לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ חֲשִׁיב שַׁפִּיר חֶזְקָה לָכֵן מִזֶּה הוֹכִיחוּ הַתּוֹסָ' לוֹמַר דְּהַמְּתָרֵץ ס"ל דְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ חֲשִׁיב.

שַׁפִּיר חֶזְקָה וְהָא דְּהֲוַצְרְכוּ רַבָּה וְרַב יוֹסֵף לְאוֹקְמֵי בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי מִשּׁוּם עֵדִים דְּנִיחָא לְהוּ לְשַׁנּוּיֵי אַפִּי אִי סָבַר ר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנַן וא"ש כַּנ"ל (ומ"ש הַתּוֹסָ' וְאִי הֲוָה אָמְרִי' דְּחוּקָה

שֶׁלֹּא עֵירֵב לָא חַשִׁיב לִי' הַשַּׁ"ס חֲזָקָה הֲוָה א"ש ר"ל אִם הִי' לָנוּ אֵיזֶה טַעַם אַחֵר וְהַבֵּן זֶה אָמְנָם קִים לָן בִּדְרַבָּה מִינַּי' דִּלְכְאוֹרָה סְבָרַת הר"מ בַּר שְׁנֵיאוֹר הַנַּ"ל לִימּוּד עָרוּךְ הוּא בַּשַּׁ"ס דְּחָזְלִין דַּף י' וּמִשָּׁם בְּאֵרָה דְּלָא קַיְימָא אַלִיבָּא דְּהִלְכְתָא דְּהָתָם פְּלִיגִי רַב הוּנָא וְרַב חִסְדָּא בְּשׁוֹחֵט בְּסַכִּין וְנִמְצֵאת פְּגוּמָה רַב הוּנָא אָמַר טְרֵיפָה מִטַּעַם בְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ בְּחֻזְקַת אִיסּוּר עוֹמֶדֶת עַד בְּיוֹדְעַ לְךָ בְּמַה נִשְׁחֲטָה וְרַב חִסְדָּא מַכְשִׁיר וּפָרִיךְ עֲלָהּ דְּרַב חִסְדָּא מֵהָא דְּטָבַל וְעָלָה וְנִמְצָא עלי' דָּבָר חוֹצֵץ וכו' וּמַסִּיק הַשַּׁ"ס בְּטַעֲמָא דְּרַב חִסְדָּא דְּהַיְינוּ טַעֲמָא דְּלָא מוֹקְמִינַן בְּהֵמָה אַחֻזְקַת אִיסּוּר שהי' עלי' מֵחַיִּים משו' דְּסַכִּין אִתְרַעֵאי בְּהֵמָה לָא אִתְרַעֵאי וְהַיְינוּ מטע' סְבָרַת הר"מ בַּר שְׁנֵיאוֹר הַנַּ"ל דְּאֵין לָנוּ לָדוּן בַּחֻזָקָה אֶלָּא בְּאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁבּוֹ נוֹלַד הַסָּפֵק וּמִמֶּנּוּ הוּא תַּתְחִיל דְּהַיְינוּ הַסַּכִּין שֶׁבּוֹ נוֹלַד הַסָּפֵק שֶׁנִּמְצָא פָּגוּם הַעֲמִידֻנּוּ עַל חֻזְקָתוֹ שהי' שָׁלֵם מִתְּחִילָּה וּבָתַר הָכִי אַפְּגִים בַּמַּפְרֶקֶת אֲבָל בְּהֵמָה לָא אַתַּרְעֵאי מִצַּד עַצְמָהּ אֶלָּא מִפְּאַת הַסָּפֵק שֶׁנּוֹלַד בְּהַסַּכִּין וְאִם תַּעֲמִיד הַסַּכִּין עַל חֻזְקָתוֹ אַזְדָּא לָהּ הַסָּפֵק שֶׁל הַבְּהֵמָה וְכֵן מָצָאתִי בְּהָרָ"ן ז"ל שפי' כֵּן לְהֶדְיָ' וַאֲנַן קיימל"ן הָתָם כְּרַב הוּנָא בְּלֹא שִׁיבֵּר בָּהּ עֲצָמוֹת דְּטְרֵיפָה מִטַּעַם חֻזָקָה דִּבְהֵמָה בְּחַיֶּיהָ בְּחֻזְקַת אִיסּוּר עוֹמֶדֶת אעפ"י שֶׁלֹּא נוֹלַד הַסָּפֵק בִּבְהֵמָה אֶלָּא בְּהַסַּכִּין וְאִיכָּא לְאוֹקְמֵי אַחֻזְקָתוֹ שהי' שָׁלֵם בַּתְּחִילָּה אַפ"ה חָיְישִׁי' לְחֻזְקַת אִיסּוּר דִּבְהֵמָה וְהָכִי נָמֵי דִּכְוָותַי' גַּבֵּי עֵירוּב יֵשׁ לָחוּשׁ לְחֻזְקַת גַּבְרָא דְּקָאֵי בְּתְחוּם בֵּיתוֹ נָגֵד חֻזְקַת הַתְּרוּמָה וְהִנֵּה בְּחֻלִּין שָׁם מְבוֹאָר דְּרַב יוֹסֵף עֶבֶד עוּבְדָא כְּרַב הוּנָא ע"ש ועפי"ז מְיֻשָּׁב שַׁפִּיר הַקּוּשְׁיָ' דִּלְעֵיל דְּנַדַּאי הַמַּקְשֶׁה דְּאָמַר וְרָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְאוֹרָיְיתָא הי' סוֹבֵר דְּחֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ לָאו כְּלוּם הוּא וּכְרַב חִסְדָּא בְּחֻלִּין שָׁם וְכַנַּ"ל אֲבָל רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּאִית לְהוּ כְּרַב הוּנָא ע"כ ס"ל דְּחֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ חָשִׁיב שַׁפִּיר חֻזָקָה לָכֵן בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר הָא דְּהֲוָצְרְכוּ לְאוֹקְמֵי מַתְנִיתִי' בִּשְׁתֵּי כִתֵּי עֵדִים מִשּׁוּם דְּנִיחָא לְהוּ לְשַׁנּוֹיֵי אפי' סָבַר ר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן כִּדְמַסְקִי הַתּוֹסָ' ז"ל וּמִתְיַישֵׁב ג"כ הַקּוּשְׁיָ' דִּלְעֵיל בְּהָא דְּפָרִיךְ שַׁבָּת נָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא הִיא דְּהַמַּקְשֶׁה לְטַעְמֵי' אָזִיל וְהָא דְּשָׁנֵי לִי' קָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן הַמְתֻרָץ ג"כ לְטַעְמֵי' אָזִיל כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה: וּלְיַישֵׁב דַּעַת הָרִיטְבָ"א ז"ל בָּזֶה יִתָּכֵן עפ"י מ"ש הַתּוֹסָ' פ"ח דְּפִסָחִי' דַּף צ"א אַהָא דְּתָנַן הַמְפַקֵּחַ בַּגַּל שׁוֹחֲטִין עָלָיו אֶת הַפֶּסַח וְאִם נִמְצָא מֵת חַיָּיב לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שֵׁנִי מִפְּנֵי שֶׁהוּא טָמֵא מִתְּחִילָּתוֹ דְּהָא דְּלָא מוֹקְמִינַן אַחֻזָקָה קַמָּיְיתָא מִשּׁוּם דְּאָזְלִי' בָּתַר שְׁעַת מְצִיאָתָן ופי' בנה"ך בי"ד סי' שנ"ו דה"ט דְּאָזְלִי' בָּתַר שְׁעַת מְצִיאָתָן מִשּׁוּם דְּאִיכָּא רֵיעוּתָא דִּנְפִילַת הַגַּל אִתְּרַע הַחֻזָקָה ע"ש וא"כ הָכִי נָמֵי גַּבֵּי סַכִּין כֵּיוָן דְּלִפְעָמִים עוֹר נָמֵי פּוֹגֵם הַסַּכִּין מִשָּׁעָה שֶׁהִתְחִיל לִשְׁחוֹט אִתְּרַע חֻזְקַת הַסַּכִּין וְכֵיוָן תָּא וַדַּאי פָּגוּם אָזְלִי' בָּתַר שְׁעַת מְצִיאָתָן שֶׁנִּפְגַּם מִתְּחִילָּתוֹ וְלָא מוֹקְמִינַן אַחֻזָקָה קַמָּיְיתָא דְּסַכִּין אֶלָּא חָיְישִׁי' לְתַחִילַת הָרֵיעוּתָא כְּמוֹ הָתָם וְאַמְטוּ הָכִי אָזְלִי' בָּתַר חֻזְקַת הַבְּהֵמָה וְלֹא בָּתַר חֻזְקַת הַסַּכִּין כַּנַּ"ל: תּוּ כָּתַב הָרִיטְבָ"א ז"ל בְּטַעַם הַדָּבָר דְּלָא חָיְישִׁי' לְחֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דְּכֵיוָן דְּנַדַּאי עֵירֵב וְאֵין הַסָּפֵק אֶלָּא אִם נִטְמָא הָעֵירוּב הָא נָפַק לִי' גַּבְרָא מֵחֻזְקַת בַּיִת זֶה עכ"ל וְגַם זֶה לְכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן דְּהָא אִם נִטְמָא מבע"י אַכַּתִּי בְּתְחוּם בֵּיתוֹ קָאֵי כְּדִתְנַן בְּמַתְנִיתִין מבע"י אֵינוֹ עֵירוּב וַהֲרֵי הוּא כְּבֵי וְלָא נָפֵיק מֵחֻזְקַת בַּיִת זֶה וְכֵיוָן דְּסָפֵיקָא הוּא וְעָלֵי' אָנוּ דָּנִין אִם הוּא בְּתְחוּם בֵּיתוֹ כְּדְמַעְיְקָרָא אוֹ בְּתְחוּם עֵירוּבוֹ יֵשׁ לְהַעֲמִידוֹ עַל חֻזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ הֵן אֱמֶת דְּרַשַּׁ"י ז"ל ס"פ מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ כָּתַב אַלִיבָּא דר"מ אפי' בְּנִטְמֵאת מבע"י דְּנַדַּאי לֹא עֵירֵב ה"ו חָמֵר גַּמָּל וְאָבַד תְּחוּם בֵּיתוֹ ע"י עֵירוּבוֹ ע"ש וַהֲוָה א"ש כמש"ל אוּלָם הָרִיטְבָ"א ז"ל שָׁם הִשִּׁיג אפרש"י בָּזֶה וְהָדָרָא

קוּשְׁיָ' לְדֶוְקְתֵי' לְפִי דַּרְכּוֹ אַמַּאי נָפַק לִי' מֵחֲזָק' בַּיִת זֶה וּמַה שֶּׁנִּרְאֶה בְּבֵיאוּר דִּבְרֵי הָרִיטְבָ"א
ז"ל בָּזֶה עפ"י מַה דאי' בִּתְשׁוּ' הָרֹא"שׁ הֻבְיאוֹ הסמ"ע בח"מ סי' ר"פ סעי' י"א ס"ק כ"ה
בְּדִין נָפַל הַבַּיִת עָלָיו וְעַל בֶּן בִּתּוֹ שֶׁפָּסַק הָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּיַחֲלוֹקוּ יוֹרְשֵׁי הָאָב עִם יוֹרְשֵׁי בֶּן
הַבַּת וְלֹא מוֹקְמִינַן בְּחֶזְקַת יוֹרְשֵׁי הָאָב כְּמוֹ בְּנָפַל הַבַּיִת עָלָיו וְעַל בִּתּוֹ כֵּיוָן דעכ"פ יֹוצְאָ
הַנַּחֲלָה מִיַּד אבי' וּבָאָה לְיַד בִּתּוֹ תְּחִילָּה וְסָפֵק אִם תֵּרֵד לְמַטָּה לְיַד בְּנָהּ אוֹ תַּחֲזוֹר לְמַעְלָה
נָפַק לִי' מַחֲזֶקֶת יוֹרְשֵׁי אבי' וְיַחֲלוֹקוּ ע"ש בְּאוֹרֶךְ וְהִנֵּה לְקַמָּן דַּף מ"ט אִיתָא בְּמֵי שֶׁאָמַר
שְׁבִיתָתִי בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי בְּעָנְיָן שֶׁלֹּא קָנָה עֵירוּבוֹ שָׁם אָבַד ג"כ שְׁבִיתַת מְקוֹמוֹ מִשּׁוּם דִּכְבָר
עָקַר דַּעְתֵּי' מִשְּׁבִיתַת מְקוֹמוֹ וְהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' שָׁם מֵהָא דְּתָנַן הָכָא בְּנִשְׂרַף הַתְּרוּמָה מבע"י
דְּאֵינוֹ עֵירוּב וְיֵשׁ לוֹ שְׁבִיתָה וְתֵירְצוּ וְיָצְאוּ לְחַלֵּק בֵּין הַהִיא דְּהָתָם שֶׁעוֹמֵד בַּדֶּרֶךְ וַדַּאי
עָקַר דַּעְתֵּי' לְגַמְרֵי מִשְּׁבִיתַת מְקוֹמוֹ אֲבָל מִי שֶׁעוֹמֵד בְּעִירוֹ וַדַּאי לָא עָקַר דַּעְתֵּי' מִשְּׁבִיתַת
עִירוֹ אֶלָּא הי' שֶׁאִם לֹא יִקְנֶה עֵירוּבוֹ שֶׁיִּהְיֶ' גּוֹ תְּחוּם בֵּיתוֹ וְכֵן פרש"י ז"ל לְקַמָּן פ' כ"מ
דַּף ס' בְּמַתְנִיתִין דְּמִי שהי' בְּמִזְרָח וכו' וס"ל לְהָרִיטְבָ"א ז"ל דְּוַדַּאי כְּשֶׁהִנִּיחַ עֵירוּבוֹ כְּבָר
עָקַר דַּעְתֵּי' מִבֵּיתוֹ וּנְפַק לִי' מֵחֲזָקַת בַּיִת זֶה רַק שֶׁאִם לֹא קָנָה עֵירוּבוֹ הוּא חוֹזֵר לִתְחוּם
בֵּיתוֹ לְפִי שֶׁדַּעְתּוֹ הי' בְּאִם לֹא יַקְנֶה עֵירוּבוֹ שֶׁיַּחֲזוֹר לִתְחוּם בֵּיתוֹ וְכֵיוָן דעכ"פ יָצָא מִתְּחוּם
בֵּיתוֹ וְאֵין סָפֵק אֶלָּא אִם יַחֲזוֹר לִתְחוּם בֵּיתוֹ אוֹ לָאו תּוּ לָא שַׁיָּיךְ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דַּהֲרֵי
כְּבָר יָצָא מִשָּׁם וְאִם בָּאתָ לְהַעֲמִידוֹ אַחֲזָקָה קַמָּיְתָא הַעֲמִידֻנּוּ עַל מְקוֹמוֹ שֶׁיָּצָא מִשָּׁם וְכַנַ"ל
בִּתְשׁוּ' הָרֹא"שׁ ז"ל אֲבָל דַּעַת רַשְׁ"י ז"ל בָּזֶה דְּכֹל שֶׁלֹּא קָנָה עֵירוּב מֵעִיקָּרָא לָאו עֲקִירָה
הִיא דַּעֲקִירָה בְּטָעוּת הָיְתָה וּכְאִלּוּ לֹא יָצָא מִתְּחוּם בֵּיתוֹ דָּמֵי אַמְּטוּ הָכִי ס"ל דְּשַׁיָּיךְ שַׁפִּיר
חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כַּנַ"ל: אָמְנָם מַה שֶּׁיִּרְאֶה לע"ד בְּיִשּׁוּב קֻושְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א ז"ל דְּלְעֵיל עַל
הַמְקַשֶּׁה דְּפָרִיךְ וְאָמַר רָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְיתָא וּלְפִי שִׁיטַת הַתּוֹסָ' אִי תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא
מֵעִיקָּרָא לָא קַשְׁיָא מִידֵי אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה כְּשֶׁנִּבְין תְּחִילָּה בְּעִיקַּר הַסָּפֵק שֶׁנִּסְתַּפְּקוּ
הַתּוֹסָ' בְּהַךְ חֶזְקָה דְּתְחוּם בֵּיתוֹ אִי חֲשִׁיב חֶזְקָה אוֹ לָאו נִרְאֶה דְּוַדַּאי לֹא שַׁיָּיךְ לוֹמַר
הָעֲמִידֻנּוּ אַחֲזָקָה קַמָּיְתָא שהי' בְּעֶרֶב שַׁבָּת קוֹדֶם קְנִיּוֹת הָעֵירוּב בְּחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דַּהֲרֵי
בע"ש קוֹדֶם קְנִיּוֹת הָעֵירוּב הי' מֻוָּתָּר לְהַלֵּךְ בְּכָל מָקוֹם שֶׁיִּרְצֶה דְּהָא חוֹל הוּא וְלֹא הי' לוֹ
תְּחוּם כְּלָל ומה"ט נָמֵי לֹא שַׁיָּיךְ חֶזְקָה דְּלָא עֵירְבוּ דַּהֲרֵי וַדַּאי עֵירֵב אֶלָּא שֶׁהַסָּפֵק הוּא אִם
קָנָה עֵירוּבוֹ אוֹ לָאו וּבָהָא לֹא שַׁיָּיךְ לְאוֹקְמֵי אַחֲזָקָה דְּלֹא קָנָה עֵירוּב כֵּיוָן דְּקוֹדֶ' שֶׁנּוֹלַד
הַסָּפֵק הי' מֻוָּתָּר לֵילֵךְ בכ"מ שֶׁיִּרְצֶה בְּלִי קְנִיּוֹת עֵירוּב וְתֵדַע לְךָ שֶׁכֵּן הוּא מֵהָא דְּאָמַר ר"ה
בְּחֻלִּין (דַּף ט') בְּהֵמָה בְּחַיֶּיהָ בְּחֶזְקַת אִיסּוּר עוֹמֶדֶת עַד שֶׁיְּוַדַּע לָךְ בְּתָּהּ נִשְׁחֲטָה וְכָל
שֶׁנּוֹלַד סָפֵק בִּשְׁחִיטָה פָּסוּל מַשְׁמַע אִם לֹא הָיְתָה בְּחֶזְקַת אִיסּוּר בְּחַיֶּיהָ לֹא הי' סָפֵק
בִּשְׁחִיטָה פָּסוּל וְלָא הֲוָה מוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה דְּלֹא נִשְׁחֲטָה כֵּיוָן דְּוַדַּאי נִשְׁחֲטָה אֶלָּא שֶׁהַסָּפֵק
אִם נִשְׁחֲטָה כְּהוֹגֶן לֹא שַׁיָּיךְ לְאוֹקְמֵי אַחֲזָקָה דְּלֹא נִשְׁחֲטָה כַּהוֹגֶן אִם לֹא מִשּׁוּם שֶׁהָיְתָה
מִתְּחִילָּה בְּחֶזְקַת אִיסּוּר שֶׁאֵינוֹ זָבוּחָה כְּמוֹ עַכְשָׁיו אִם לֹא נִשְׁחֲטָה כַּהוֹגֶן הָא לא"ה לָא
מוֹקְמִינַן אַחֲזָקָה דְּלֹא נִשְׁחֲטָה כְּהוֹגֶן וּגְדוֹלָה מִזּוֹ מַסְקִי הַתּוֹסָ' בִּיבָמוֹת פ' ד"א דַּף ל"א
דַּאֲפִי' מֵאִיסּוּר לְאִיסּוּר אַחֵר אֵין מַחֲזִיקִין כ"ש מֵהֶיתֵּר לְאִיסּוּר כנ"ד שֶׁהוּא מֵחוֹל לְשַׁבָּת
אֶלָּא דר"ל דְּאוֹקְמֵי' אַחֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ שהי' בְּשַׁבָּת שֶׁעָבְרָה שהי' אָסוּר אָז לְתְחוּם
עֵירוּבוֹ וְלָכֵן נִסְתַּפְּקוּ בְּזֶה אִי חֲשִׁיב חֶזְקָה אוֹ לָאו כֵּיוָן שהי' שְׁעַת הֶיתֵּר בֵּינְתַיִם בִּימוֹת
הַחוֹל וּכְבָר עָבַר הָאִיסּוּר מִשַּׁבָּת שֶׁעָבְרָה וְשַׁבָּת זוֹ נִדּוֹנַת לְעַצְמָהּ וְאֵין מַחֲזִיקִין מִשַּׁבָּת
לְשַׁבָּת אוֹ דְּאַפֵּ"ה הֲוָה חֶזְקָה מַעַתָּה דּוּן מִינָּהּ אִם לֹא הי' זֶה תְּחִילַּת הָעֵירוּב אֶלָּא שֶׁכְּבָר

עִירֵב בְּשַׁבָּת שֶׁעָבְרָה אוֹ מִלְּפָנָיו לְכַמָּה שַׁבָּתוֹת וְהִ' קַיָּים עַד שַׁבָּת זוֹ שֶׁנּוֹלַד הַסָּפֵק אִם נִשְׁרַף אוֹ נִטְמָא בע"ש זוֹ מִבע"י אוֹ מִשֶּׁחֲשֵׁיכָה אוֹ אִפִ' עֵירֵב בְּשַׁבָּת שֶׁעָבְרָה לְאוֹתָהּ הַשַּׁבָּת בִּלְבַד וְאַחַ"כ חָזַר וְעֵירֵב מֵחָדָשׁ בְּשַׁבָּת זוֹ לְאוֹתָהּ הָרוּחַ עַצְמוֹ וְנוֹלַד הַסָּפֵק בע"ש זוֹ אִם נִשְׁרַף אוֹ נִטְמָא מִבע"י אוֹ מִשֶּׁחֲשֵׁיכָה דְּוַדַּאי לֹא שַׁיָּיךְ הַשְׁתָּא חָזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ דַּהֲלֹא אַדְּרַבָּה מִלְּפָנַ' בְּשַׁבָּת שֶׁעָבְרָה הי' בְּחֶזְקַת תְּחוּם עֵירוּבוֹ וְלֹא בְּתְחוּם בֵּיתוֹ וְהַשְׁתָּא א"ש הָא דְּאָמַר הַמַּקְשֶׁה וָרָמֵי דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְיתָא וכו' דְּהַמַּקְשֶׁה תּוֹפֵס דִּבְרֵי ר"מ ור"י בְּסָתָמָא דְּהָא סְתָמָא קָאָמְרִי הֲרֵי זֶה חֲמַר גַּמָּל תִּשְׁמַע בְּכָל עִנְיָן בֵּין שהי' זֶה תְּחִילַּת הָעֵירוּב אוֹ שֶׁכְּבָר עֵירֵב בְּשַׁבָּתוֹת הַקּוֹדְמִ' וַעֲתָּה נוֹלַד הַסָּפֵק אִם נִשְׁרַף אוֹ נִטְמֵאת מבע"י אוֹ מִשֶּׁחֲשֵׁיכָה הֲוָה חֲמַר גַּמָּל אע"ג דִּבְזֶה וַדַּאי לֹא שַׁיָּיךְ חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ אַפ"ה לָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֶזְקַת טָהֳרָה דְּמֵעִיקָּרָא אַמְּטוּ הָכִי קשי' לי' שַׁפִּיר דְּאוֹרָיְיתָא אַדְּאוֹרָיְיתָא (שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ הַמַּקְשֶׁה בכ"מ וְתָפוּס דִּבְרֵי הַתְּנָאִי' בְּמֻוּשְׁלָם) ולק"מ.

אוּלָם רַבָּה וְרַב יוֹסֵף דְּנָחֲתִי לְאוֹקְמֵי מַתְנִיתִי' בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֲדִים עֲלֵי' דִּידְהוּ קשי' לְהוּ לְהַתּוֹסְ' שַׁפִּיר כֵּיוָן דִּלְדִידְהוּ וַדַּאי לָא מִתּוֹקְמֵי מַתְנִיתִי' בְּכָל גַּוְונֵי עֲדִיפָא הו"ל לְשַׁנּוּיֵי דְּמַתְנִיתִי' לָא אַיְירֵי אֶלָּא בִּתְחִילַּת הָעֵירוּב לְחוּד וְאַמְּטוּ הָכִי לָא מוֹקְמִינַן תְּרוּמָה אַחֶזְקָתָהּ מְשׁוּם דְּאִיכָּא חֶזְקַת תְּחוּם בֵּיתוֹ כְּנֶגְדָּהּ וְעָלָה מְתָרְצִי שַׁפִּיר דְּנִיחָא לְהוּ לְשַׁנּוּיֵי אֲפִילּוּ סָבַר ר' מֵאִיר תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וא"ש כַּנַ"ל: דַּף ל"ו תוס' ד"ה הָכָא בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עֵדִים וכו' אוֹקֵי תְּרֵי בַּהֲדֵי תְּרֵי אפי' בִּדְאוֹרָיְיתָא וכו' עכ"ל לְכְאוֹרָה יִרְאֶה מִדִּבְרֵיהֶם דְּהָכָא אפי' בְּשֶׁל תּוֹרָה נָמֵי מוֹקְמִינַן אַחֶזָקָה בִּשְׁתֵּי כִּתֵּי עדי' וְהָא לֵיתָא דבפ"ב דִּכְתֻבּוֹת דַּף כ"ו ע"ב בְּתוֹסְ' ד"ה אֲנַן מַסְקִי הַתּוֹסְ' שָׁם דִּבְשֶׁל תּוֹרָה הֶחְמִירוּ רַבָּנָן בִּתְרֵי וּתְרֵי דְּלָא נֵיזִיל בָּתַר חֶזָקָה וְהָרָאָ' שֶׁהֵבִיאוּ בְּכָאן מפ"ב דִּכְתֻבּוֹת גַּבֵּי נִכְסֵי דְּבַר שטי' נָמֵי לֵיתָא דְּהָתָם בְּדִינֵי מָמוֹנוֹת לֹא שַׁיָּיךְ חוּמְרָא דְּרַבָּנָן משא"כ בְּאִיסּוּר וְהֵיתֵר הֶחְמִירוּ מִדְּרַבָּנָן דְּלָא נֵיזִיל בָּתַר חֶזָקָה וּכְדַעַת הַתּוֹסְ' שָׁם לָכֵן יִרְאֶה דְּשִׁיעוּר דִּבְרֵיהֶם כָּךְ הוּא דבפ"ב דִּכְתֻבּוֹת דַּף כ' מוּכָח דְּאָמְרִי' אוֹקֵי תְּרֵי בַּהֲדֵי אפי' בִּדְאוֹרָיְיִ' נָמֵי עכ"פ מוֹקְמִינַן אַחֶזָקָה מִדִּין תּוֹרָה וא"כ אפי"ת דְּמִדְּרַבָּנָן הֶחְמִירוּ בְּשֶׁל תּוֹרָה דְּלָא נֵיזִיל בָּתַר חֶזָקָה הָנֵי מִילֵּי בְּאִיסּוּר תּוֹרָה אֲבָל בִּתְחוּמִין דְּרַבָּנָן אֵין מָקוֹם לְהַחְמִיר כִּדְמַסְקִי הַתּוֹסְ' בִּכְתֻבּוֹת שָׁם לְהֶדְיָ' דִּבְאִיסּוּר דְּרַבָּנָן מוֹקְמִינַן שַׁפִּיר אַחֶזָקָה אַהָא קשי' לְהוּ הָכָא גַּבֵּי תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וְנִמְשְׁכוּ בְּכָאן עפ"י שִׁיטָתָם דִּלְעֵיל דַּף ל"ה ב' ד"ה אָמַר רַבִּי יִרְמְ' דְּרַבָּה וְרַב יוֹסֵף בעי' לְשַׁנּוּיֵי אפי' אִי סָבַר ר"מ תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן כַּנַ"ל: שָׁם בַּגְּמָרָא קָסָבַר רַבִּי יוֹסֵי תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן הִקְשָׁה הָרִיטְבָ"א ז"ל לְשִׁיטַת הָרִי"ף בספ"ק דִּמְכִילְתִּין וְהָרַמְבַּ"ם פכ"ז מה' שַׁבָּת שֶׁפָּסְקוּ לְהָא דִּירוּשַׁלְמִי דִּתְחוּמִין שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל לכ"ע הֲוָהמַן הַתּוֹרָה א"כ הֲרֵי יֵשׁ לַתְּחוּמִין נָמֵי עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה ע"ש וְהַמְּעַיֵּין בפרש"י ז"ל יִרְאֶה שֶׁיִּישַׁב זֶה בְּלִשׁוֹנוֹ שפי' גַּבֵּי טֻומְאָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִיקָּר מִן הַתּוֹרָה הוֹאִיל וְיֵשׁ טֻומְאָה תֵּן הַתּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ לְהַחְמִיר בִּסְפֵק טְבִילָתָהּ לְהָכִי הֶחֱמִירוּ גַּם בִּסְפֵק טְבִילַת טֻומְאָה דְּרַבָּנָן דְּלָא לַיְתֵי לְאַחַלּוֹפֵי וּלְזַלְזוּלֵי בִּסְפֵק טְבִילַת טֻומְאָה דְּאוֹרַיְי' אֲבָל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וּמִשּׁוּם דְּלָא לַיְתֵי לְזַלְזוּלֵי בִּשְׁאָר סְפֵיקוֹת דְּמֻלְאֶכֶת שַׁבָּת לֵיכָא לְמֵיחַשׁ וכו' וא"כ א"ש דִּנְהִי דִּתְחוּמִין שְׁנַיִם עָשָׂר מִיל אֲסוּרִין מִדְּאוֹרַיְיתָא מ"מ אֵין שַׁיָּיךְ שָׁם עֵירוּב וְלֵיכָא לְמֵיחַשׁ דְּאָתֵי לְאַחַלּוֹפֵי בִּסְפֵק עֵירוּב שֶׁל תּוֹרָה כֵּיוָן דִּבְתְחוּמִין שֶׁל תּוֹרָה לֹא שַׁיָּיךְ עֵירוּב כְּלָל משא"כ גַּבֵּי טֻומְאָה דְּאִיכָּא טְבִילַת טֻומְאָה דְּאוֹרַיְיתָא שַׁפִּיר יֵשׁ לָחוּשׁ בִּסְפֵק טְבִילַת טֻומְאָה דְּרַבָּנָן אַטּוּ סְפֵק טְבִילַת טֻומְאָה דְּאוֹרַיְיתָא דְּכֻלָּהּ חֲדָא מִילְּתָא וְחַד שְׁמָא

הוּא משא"כ בְּעֵירוּב לָא גָּזְרִי' סְפֵק עֵירוּב אַטוּ שְׁאָר סְפֵיקוֹת שֶׁל תְּחוּמִין דְּלָאו חַד שְׁמָא הוּא וְלֹא אָתֵי לְאִתַּלּוֹפֵי כַּנ"ל: גמ' אָמַר רַב מְשַׁרְשְׁיָ' לֵיתַנְהוּ לְהָנְהוּ כְּלָלֵי וְהָאָמְרַתְּ רַבִּי יְהוּדָה וְר"ש הַלָּכָה כר"י וכו' הִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א ז"ל קָצַת קָשֶׁה כָּל הָנְהוּ דְּמַיְיתֵי רַב הִלְכְתָא לְהָקֵל גַּבֵּי עֵירוּבִין מַאי קוּשְׁיָ' דְּאֵימָא מַאי דְּלָא אָזַל בָּתַר הָנְהוּ כְּלָלֵי דר"י ור"ש הַלָּכָה כר"י מִשּׁוּם דְּאָזֵיל רַב בָּתַר אִידָךְ כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּיקֵל בְּעֵירוּב עכ"ל וְהִנֵּיחַ בְּקֻשְׁיָ' וְלִכְאוֹרָה יֵרָאֶה דְּאִשְׁתְּמִיט לְהָרַב ז"ל דִּבְרֵי הָרֹא"ש דפ' עוֹשִׂין פסי' דַּף כ"ה ס' ד' וְזֶה לְשׁוֹנוֹ דְּנַדַּאי הֵיכִי דְּאִתְּמַר כְּלָלָא דְּשְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן הַלָּכָה כר' יוֹחָנָן אַף לְגַבֵּי עֵירוּב אַיְיתִינַן הַאי כְּלָלָא אֲבָל הֵיכִי דְּלָא אִתְּמַר כְּלָלָא כְּגוֹן הָכָא דְּפְלִיגִי רַבָּה ור' זֵירָא אָמְרִי' הַלָּכָה כְּדִבְרֵי הַמַּיקֵל בְּעֵירוּבִין (פי' אַף בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי) עכ"ל הֲרֵי דס"ל דְּלָא אָמְרִי' הַלָּכָה כְּדִבְרֵי הַמַּיקֵל בְּעֵירוּב אֶלָּא בְּמָקוֹם דְּלָא אִתְּמַר כְּלָלָא אֲבָל בְּמָקוֹם דְּאִתְּמַר כְּלָלָא אָזְלִי' בָּתַר כְּלָלָא אפי' בְּעֵירוּבִין וא"כ פָּרִיךְ הָכָא שַׁפִּיר דְּאִם אִיתָא דְּאִתְּמַר כְּלָלָא דר"י ור"ש הַלָּכָה כר"י הָוָה אָזְלִינַן בָּתַר הַאי כְּלָלָא אפי' בְּעֵירוּב וכ"מ בס' קָרְבַּן נְתַנְאֵל שֶׁתָּפַס עַל הָרַב ז"ל בָּזֶה וא"כ יֵשׁ לְתָמְהַּ לִכְאוֹרָה עַל דִּבְרֵי מוהר"מ ז"ל שֶׁהֵבִיא הָרֹא"ש לְשָׁם דס"ל דְּבִפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי לָא אִתְּמַר הַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּיקֵל בְּעֵירוּב וְהֵבִיא ראי' מֵהָא דְּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס לְקַמָּן מ"ז ב' וְהָא שְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן הַלָּכָה כר' יוֹחָנָן אע"ג דִּשְׁמוּאֵל מַקֵּיל וַהֲלֹא בְּסֵוגְיָ' דְּהָכָא פָּרִיךְ כה"ג גַּם אַפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי וְהָא אֲמַרְתְּ ר"י ור"ש הַלָּכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה אע"ג דר' שִׁמְעוֹן מַקֵּיל הַלָּכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב (וא"ת דְּבִמְקוֹם כְּלָלָא לָא אָמְרִי' הַלָּכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב א"כ גַּם מִלְּקַמָּן דַּף מ"ז אֵין ראי' כְּמוֹ שֶׁדָּחָה הָרֹא"ש בֶּאֱמֶת): אִיבְּרָא שֶׁזֶּה לֹא יִתָּכֵן כְּלָל דְּהָא לְעֵיל מ"ו א' מְבוֹאָר דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּיקֵל בְּעֵירוּב אפי' כְּהַיָּחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים מִדְּקָאָמַר סד"א ה"מ יָחִיד בִּמְקוֹם יָחִיד אֲבָל יָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים אֵימָא לָא קמ"ל הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי מַשְׁמַע דִּלְפִי הָאֱמֶת הַלָּכָה כְּדִבְרֵי הַמַּיקֵל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים בְּכָל דְּוָכְתִי' וכ"כ הָרֹא"ש בפ' בַּכֹּל מְעָרְבִין סי' ב' וסי' ד' לְהֶדְיָ' וְז"ל דְּאָמַר בפ' מי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּיקֵל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים וְאֵין כְּלָלָא יוֹתֵר מִזֶּה דְּיָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים שֶׁהוּא מִדִּין תּוֹרָה כְּדִכְתִיב אַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת וְאַפִּ"ה גַּבֵּי עֵירוּב הֵקֵילוּ לִסְמוֹךְ עַל הַיָּחִיד בַּמָּקוֹם רַבִּים וכ"ש בְּאֵינָךְ כְּלָלֵי וְלָכֵן הֵבִיא מוהר"מ שַׁפִּיר ראי' מֵהָא דִּלְקַמָּן מ"ז ב' דִּבְפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי לֵיתָא לְהַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּיקֵל בְּעֵירוּב מֵהָא דְּפָרִיךְ הָתָם וְהָא שְׁמוּאֵל ור' יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן אע"ג דִּשְׁמוּאֵל מַקֵּיל דְּאִם אִיתָא דְּגַם בִּפְלוּגְ' דְּאָמוֹרָאֵי אִיתָא לְהַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּיל פְּשִׁיטָא דְּלָא עֲדִיף הַאי כְּלָלָא דִּשְׁמוּאֵל ור' יוֹחָנָן וכו' מִכְּלָלָא דְּיָחִיד וְרַבִּים דְּלָא מַשְׁגִּיחִין בי' גַּבֵּי עֵירוּב וְהָרֹא"ש שֶׁכָּתַב לִדְחוֹת הָרְאָיָ' מִשּׁוּם דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּאִתְּמַר כְּלָלָא דִּשְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן ע"כ לֹא אָמַר זֶה אֶלָּא בִּכְלָלָא דְּאִתְּמַר בִּפְלֻגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי וּכְמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר לְהַלָּן בעזה"י אֲבָל בִּכְלָלָא דְּאִתְּמַר בִּפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי וַדַּאי לָא מַשְׁגִּיחִין בְּשׁוּם כְּלָלָא גַּבֵּי עֵירוּב וקיימל"ן כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב וא"כ חוֹזֵר וְנִיעֵר קֻשְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א דְּלְעֵיל דְּמַאי פָּרִיךְ וְהָא אָמְרַתְּ ר' יְהוּדָה ור"ש הַלָּכָה כר"י דְּמֵי עֲדִיפָא הַאי כְּלָלָא מִכְּלָלָא דְּיָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים דְּאַפִּ"ה גַּבֵּי עֵרוּב הַלָּכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּיל וה"נ הַלָּכָה כְּר"ש דְּמַקֵּיל אפי' לְגַבֵּי ר' יְהוּדָה: והנלע"ד לְיַיְשֵׁב בָּזֶה עפ"י מַה דאי' לְעֵיל עַמּוּד א' דְּפָרִיךְ אדר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּאָמַר הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב לָמָּה הֻזְקְרַךְ עוֹד לוֹמַר הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וּמְשַׁנֵּי סד"א ה"מ יָחִיד נֶגֶד יָחִיד אֲבָל יָחִיד בִּמְקוֹם

רַבִּים לָא קמ"ל וּפָרִיךְ עָלָה רָבָא מִכְּדֵי עֵירוּבִין דְּרַבָּנַן מַה לִּי יָחִיד בִּמְקוֹם יָחִיד אוֹ יָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים וּמַסִּיק דְּוַדַּאי בְּעָלְמָא שֵׁנִי וּשְׁנֵי אפי' בְּמִילֵּי דְּרַבָּנַן מַהָא דַּעֲבַד רַבִּי עֲוִבְדָּא במל"ע שֶׁבְּנָבְדָּה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וּלְאַחַר שֶׁנִּזְכַּר דָּלָאו יָחִיד פְּלִיג עלי' אֶלָּא רבי' חָזַר בּוֹ ע"ש וְיֵשׁ לְהָבִין א"כ דְּמוּכָח מֵהָתָם דִּבְמִילֵּי דְּרַבָּנַן בְּיָחִיד נָגֵד יָחִיד וְלֹא אִתְּמַר הִלְכְתָא אָזְלִי' לְקוּלָּא מִדְּאָמַר לְאַחַר שֶׁנִּזְכַּר דָּלָאו יָחִיד פְּלִיג עלי' וְהָכָא אי' לְהֶדְיָא בפ"ק דע"א דַּף ז' כָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה מוֹצֵא שְׁנַיִם חֲלוּקִי' בְּשֶׁל סוֹפְרִים הַלֵּךְ אַחַר הַמֵּיקֵל א"כ הֵיכִי תִּיסַּק אַדַּעְתִּי' לְמֵימַר דְּהַאי כְּוָלָּא דַּהֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב לֵיתָא אֶלָּא בְּיָחִיד בְּמָקוֹם יָחִיד א"כ מַאי אִירְיָ' עֵירוּבִין הָא בְּכָל מִילֵּי דְּרַבָּנַן כֵּן הוּא דִּבְשֶׁל סוֹפְרִים הַלֵּךְ אַחַר הַמֵּיקֵל מִיהַת בְּיָחִיד בְּמָקוֹם יָחִיד וּמַאי שְׁנָא עֵירוּב דִּנְקֵט וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דַּאֲפִי' בְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים קָאָמַר וא"כ לָמָּה הֻצְרַךְ לוֹמַר הֲלָכָה כַּר בְּאֵל וְצָרִיךְ לוֹמַר דַּהֲוָה ס"ד דְּאַיְירֵי בְּיָחִיד בְּמָקוֹם יָחִיד וְהָאֶחָד גָּדוֹל בְּחָכְמָה אוֹ בְּמִנְיָן כְּהַהִיא דר' יְהוּדָה וְר"ש דִּבְעָלְמָא אפי' בְּמִילֵּי דְּרַבָּנַן הֲלֵךְ אַחַר הַגָּדוֹל אפי' לְהַחְמִיר כִּדְאִי' הָתָם וְגַבֵּי עֵירוּב הֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל אפי' בְּקָטָן נָגֵד גָּדוֹל משא"כ בְּיָחִיד נָגֵד רַבִּים דַּהֲלָכָה כְּרַבִּים אַדִּין תּוֹרָה דְּאַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת ס"ד דְּגַם בְּעֵירוּב הֲלֵךְ אַחַר הָרַבִּים קמ"ל דְּלִיתָא וְנִשְׁמָע מִזֶּה דִּלְמַאן דְּאָמַר הֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב בִּסְתָם אע"ג דְּלָא נִשְׁמַע מִינַּי' דַּהֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל אפי' בְּיָחִיד בְּמָקוֹם רבי' מ"מ בְּיָחִיד נָגֵד יָחִיד אֵיזֶה שֶׁיִּהְיֶ' הֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל אפי' כְּקָטָן נָגֵד הַגָּדוֹל מַמָּנוּ וא"כ גַּם בִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה וְר"ש נָהֲי דִּבְעָלְמָא קיימל"ן כְּרַבִּי יְהוּדָה מִשּׁוּם שהי' גָּדוֹל בְּחָכְמָה אוֹ בְּמִנְיָן יוֹתֵר מר"ש (וְכִדְאִי' בְּגִיטִּין ס"ז דר' יְהוּדָה חָרִיף בְּיוֹתֵר וכמ"ש לְקַמָּן בְּשֵׁם מהריק"ו זַ"ל) מ"מ גַּבֵּי עֵירוּב וַדַּאי הֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ אֶלָּא יָחִיד כְּנֶגֶד יָחִיד וְהַשְׁתָּא דָּיֵיק שָׁפִיר דְּרַב לֵית לִי' הָנְהוּ כְּלָלֵי דר"י ור"ש הֲלָכָה כר' יְהוּדָה מִדְּפְסִיק כר"ש גַּבֵּי שְׁלֹשָׁה חֲצֵירוֹת דְּאֵין לוֹמַר דה"ט מִשּׁוּם דס"ל כְּהַאי כְּלָלָא הֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב א"כ לָמָּה הֻצְרַךְ כְּלָל הֻצְרַךְ כְּלָל לִפְסֹק כר"ש תֵּיפּוֹק לי' מֵהַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב עכ"פ בְּיָחִיד נָגֵד יָחִיד יהי' אֵיזֶה שֶׁיִּהְיֶ' אפי' קָטָן נָגֵד גָּדוֹל והו"ל לְאַשְׁמוֹעִי' טְפֵי דַּהֲלָכָה בְּכָל מָקוֹם כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל בָּעֵירוּב וְאָתְיָ' הָא מִכְּלָלָא דכה"ג דָּיְיקִינַן לְקַמָּן מֵהָא דְּהֻצְרַךְ רַב לְמִפְסַק הֲלָכָה כר' יְהוּדָה לְגַבֵּי ר"מ בְּדִין עֵירוּב בְּרַגְלָיו דְּלֵית לי' הַאי כְּלָלָא דר"מ ור"י הֲלָכָה כר"י דאל"כ תֵּיפּוֹק לי' מֵהַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כר"י ואע"ג דְּלָא שָׁמְעִי' לְרַב דְּאָמַר הַאי כְּלָלָא דר"מ ור"י הֲלָכָה כר"י אַפֵּ"ה דְּיֵיק דְּאִם אי' דָּחֵית לי' הַאי כְּלָלָא הו"ל לְמֵימַר טְפֵי הַאי כְּלָלָא דר"מ ור"י הֲלָכָה כר"י בְּכָל מָקוֹם וְנִשְׁמַע מִכְּלָלָא לְהָא דְּעֵירַב בְּרַגְלָיו וה"נ אֵיכָּא לְמֵידַק בְּהַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב דְּאִם אִיתָא דְּאִית לי' הַאי כְּלָלָא הו"ל לְאַשְׁמוֹעִינַן כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּכָל מָקוֹם וְנִשְׁמַע מִכְּלָלָא דַּהֲלָכָה כר"ש בְּהָנֵי תִּלַּת מִילֵּי אפי' לְגַבֵּי ר"י כֵּיוָן שֶׁהוּא יָחִיד בְּמָקוֹם יָחִיד וְכַנַ"ל א"ו דְּרַב לֵית לי' הַאי כְּלָלָא דְּכָל הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב מש"ה דָּיֵיק שַׁפִּיר דְּלֵית לי' נָמֵי הַהִ כְּלָלָא דר"י ור"ש הֲלָכָה כר"י (וּלְפִי הַמַּסְקָנָא מוּכָח בל"ז דְּרַב לֵית לי' הַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב מִדְּהֻצְרַךְ לְפִסֹּק בְּדִין עֵירוּב בְּרַגְלָיו כְּרַבִּי יְהוּדָה דְּמַקֵּיל לְגַבֵּי ר"מ כִּדְדָיֵיק הַשַּׁ"ס מה"ט דְּלֵית לי' הַאי כְּלָלָא דר"י ור"מ הֲלָכָה כר"י): שׁוּב רָאִיתִי שֶׁהַתּוֹסָ' פ' הַדָּר דַּף ס"ה ב' ד"ה אִיקְּלַעוּ הִרְגִּישׁוּ שָׁם בְּקוֹשְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א וְז"ל שָׁם וְעוֹד דקיימל"ן כְּדִבְרֵי הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב ואע"ג דְּרַבִּי יוֹחָנָן לֵית לי' דִּלְגַמְרֵי קָאָמַר הָנְהוּ דפ' מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ דרב' יְהוּדָה וְר"ש הֲלָכָה כר"י אפי' בְּעֵירוּב מִדְּבָעֵי לְמֵידַק דְּרַב

לֵית לי' הָנֵי כְּלָלֵי מִדְּאַשְׁכַּחְנָא דִּפְסִיק כר"ש בְּהַהִיא דְּעֵירוּב מ"מ קיימל"ן כר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי וכו' עכ"ל ר"ל מִדְּבָעֵי לְמֵידַק דְּרַב לֵית לי' הָנֵי כְּלָלֵי מִדְּפְסִיק כר"ש בְּעֵירוּב מִכְּלָל דְּרַבִּי יוֹחָנָן אִית לי' הָנֵי כְּלָלֵי אפי' בְּעֵירוּב וְלֵית לי' דְּרִיבָּ"ל דְּכָל הַמֵּיקֵל בְּעֵירוּב וְלָא בָּעֵי לְמִדְחֵי דְּרַב אִית לי' הַאי כְּלָלָא בְּעָלְמָא אֶלָּא דִּבְעֵירוּב אִית לי' כָּרִיבָּ"ל דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב דַּעֲדִיפָא מִינַּיְ' קָדְחִי הַשְׁתָּא דְּמָצִינוּ לְמֵימַר דַּאֲפִי' בְּעֵירוּב נָמֵי אִית לי' לְרַב כר' יוֹחָנָן דַּהֲלָכָה כר"י לְגַבֵּי דר"ש הֵיכִי דְּלָא אִתְּמַר הִלְכְתָא אֶלָּא הֵיכִי דְּאִתְּמַר אִיבָּרָא שצ"ע א"כ דְּקָאַרֵי לַהּ מַאי קָאָרֵי לַהּ בְּהָא דְּאָמַר מָנָא לי' לְרַב מִשָּׁרְשָׁיָ' הָא אַלִּימָא וכו' דְּאִם ר"ל דְּמָנָא לי' דְּלֵיתַנְהוּ לְהָנֵי כְּלָלֵי אפי' בְּדִין עֵירוּב הָא לֵיתָא דְּהָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי וַדַּאי פְּלִיגָא אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן בְּדִין עֵירוּב דס"ל הַלָּכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב אפי' יָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים וכ"ש יָחִיד בִּמְקוֹם יָחִיד הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ וּכְדַאֲמָרַן וכמ"ש הַתּוֹסָ' גּוּפַיְ' שָׁם וא"כ מַאי אוּלַמֵּי דְּרַב מדר' יְהוֹשֻׁעַ ב"ל וְאִם ר"ל דְּאַכַּתִּי מנ"ל דְּלֵיתַנְהוּ לְהָנֵי כְּלָלֵי בְּעָלְמָא א"כ הֵיכִי קָאָמַר אִילֵימָא מֵהָא דִּתְנַן וְכָל הָנֵי דְּמַיְירֵי דְּמַיְירֵי גַּבֵּי עֵירוּב דִּלְמָא רַב נָמֵי כָּרִיבָּ"ל ס"ל דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב אֲבָל בְּעָלְמָא לָא פְּלִיג (וְאִם ר"ל כמש"ל דְּמוּכַח מִדְּרַב גּוּפַיְ' דְּלֵית לי' דְּרִיבָּ"ל מִדְּהֲוָצְרַךְ לְפָסְקָן כר"ש א"כ מנ"ל דְּרַבִּי יוֹחָנָן נָמֵי לֵית לי' דְּרִיבָּ"ל דְּלְמָא הַאי דְּיוּקָא קָאֵי אַלִּיבָּא דְּרַב לְחוּד דְּלֵית לי' דְּרִיבָּ"ל): וְלִכְאוֹרָה הי' אֶפְשָׁר לְיַיְשֵׁב בָּזֶה דִּלְפוּם מַאי דס"ד וַדַּאי מֵחֲכַת מִדְּרַב דְּלֵית לי' דְּרִיבָּ"ל עפ"י מַה דְּאִיתָא בפ' הַדָּר דַּף ע"ב דְּפָסַק רַב הַלָּכָה כר"מ לְחוּמְרָא דְּאֵין סוֹמְכִין עַל שִׁיתּוּף בְּמָקוֹם עֵירוּב וא"כ לְמַאי דס"ד מֵעִיקָּרָא דְּכָל כְּלָלֵי בְּדַוְקָא אָמוּר וְלָא אָמְרִי' הֵיכָא דְּאִתְּמַר אִתְּמַר מוּכָח נָמֵי מֵהָא דְּרַב לֵית לי' הָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב ומש"ה ס"ד נָמֵי לְהוֹכִיחַ מֵהָא דְּפָסֵיק רַב כר"ש דְּלֵית לי נָמֵי הַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כר"י לְגַבֵּי ר"ש אפי' בְּעָלְמָא אֶלָּא דְּקָשֶׁה לְפוּמַאי דְּדָחֵי דְּהֵיכָא דְּאִתְּמַר אִתְּמַר דְּהַשְׁתָּא וַדַּאי לָא מוּכָח גַּם מֵאִידָךְ דְּרַב דְּלֵית לי' דְּרִיבָּ"ל לָמָּה אָמַר דְּהֵיכָא דְּלָא אִתְּמַר הֲלָכָה כר"י אפי' בְּעֵירוּב דִּלְמָא גַּבֵּי עֵירוּב אפי' הֵיכָא דְּלָא אִתְּמַר נָמֵי הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב לָכֵן כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּרַבִּי יוֹחָנָן לֵית לי' הַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב דִּלְגַמְרֵי אָמַר הלכ' כר"י לְגַבֵּי ר"ש אפי' בְּעֵירוּב מש"ה דָּחֵי הַשַּׁ"ס שַׁפִּיר דְּמָצִינוּ לְמֵימַר דְּרַב לָא פְּלִיג אַהַאי כְּלָלָא אפי' בְּעֵירוּב וס"ל כר' יוֹחָנָן לְגַמְרֵי: אוּלָם הַתּוֹסָ' לֹא נָחֲתוּ לָזֶה כְּלָל לָכֵן יֵרָאֶה לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵיהֶם מִינַּיְ' ובי' וְהוּא עפ"י מַה שֶּׁהִנִּיחַ מוהריק"ו ז"ל בְּשׁוּרַשׁ קס"ה שֶׁאֵלּוּ הַכְּלָלִי' דר' יְהוּדָה וְר"ש הֲלָכָה כר' יְהוּדָה לֹא נוֹסְדוּ מִפְּאַת הָעִיוּן וְהַבְּחִינָה שֶׁיֵּרְדוּ לְסוֹף דִּבְרֵי מְחַלְּוְקָתָן בְּכָל מָקוֹם וּמָצְאוּ שֶׁהֲלָכָה כר"י לְגַבֵּי ר"ש אֶלָּא שֶׁנַּעֲשׂוּ עפ"י הַסְּתָם שֶׁיָּדְעוּ שר' יְהוּדָה הי' חָרִיף אוֹ מְקֻבָּל מֵרַבּוֹתָיו יוֹתֵר מר"ש ע"ש וְיֵרָאֶה דְּנַדַּאי לְפִי הָאֱמֶת כֵּן הוּא וּכְמוֹ שֶׁנּוֹכִיחַ עוֹד לְקַמָּן בעזה"י אוּלָם לְמַאי דס"ד הַשְׁתָּא דְּהָנֵי כְּלָלֵי בְּדַוְקָא אָמוּר וְאֵין דָּבָר יוֹצֵא מֵהַכְּלָל טַל כָּרְחֲךָ לָא ס"ל הָכִי שֶׁלֹּא נֶאֱמַר הָנֵי כְּלָלֵי כִּי אִם עַל הַסְּתָם מִפְּאַת שֶׁזֶּה גָּדוֹל מִזֶּה דא"כ מַאי קשי' לי' מֵהָא דְּפָסֵיק רַב כר"ש דְּאַטּוּ מִי עָדִיף הַאי מִכְּלָלָא דְּיָחִיד וְרַבִּים שֶׁהֲלָכָה כְּרַבִּים מִדִּין תּוֹרָה וְאַפְּ"ה פָּסְקוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כְּדִבְרֵי הַיָּחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים וכ"ש שֶׁיֵּשׁ רְשׁוּת לְפָסֵק לְפָעָמִים כִּדְבָרֵי הַקָּטָן נֶגֶד הַגָּדוֹל (כְּמוֹ שֶׁהוֹכִיחַ הַשַּׁ"ךְ בי"ד בִּכְלָלֵי הוֹרָאָה) וּמַאַיִן הָרְגָלִים מִזֶּה דְּלֵית לי' לְרַב דר"י הי' גָּדוֹל מר"ש אֶלָּא וַדַּאי דַּהֲוָה ס"ד דְּלָא שֶׁזֶּה גָּדוֹל מִזֶּה דְּמִי יַכְרִיעַ בֵּין אֲבוֹת הָעוֹלָם אֶלָּא שֶׁהוּסְדוּ הַכְּלָלִים הַלָּלוּ מִפְּאַת הַבֵּירוּר שֶׁכְּבָר עָמְדוּ עַל דִּבְרֵי מְחַלְּוְקָתָן וְקָבְעוּ הֲלָכָה כר"י לְגַבֵּי ר"ש בְּכָל מָקוֹם ומש"ה דָּיֵיק שַׁפִּיר

מִדְּרַב דִּפְסִיק כר"ש דְּלֵית לי' הַאי כְּלָלָא שֶׁכְּבָר אִתְּמַר הִלְכָתָא כר"י בְּבֵירוּר וּמִדְּהָא לֵיתָא כּוּלֵי' נָמֵי לֵיתָא וְהַשְׁתָּא נִיחָא דְּלָא מְהַנֵּי הָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב כֵּיוָן הִלְכְתָא כְּבָר כר' יְהוּדָה לְגַבֵּי ר"ש בְּבֵירוּר ומש"ה נָמֵי לָא קַשְׁיָא לֵיהּ מֵהָא דר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּאִית לי' הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב דְּאִיהוּ לָא קָאָמַר אֶלָּא עַל הַסְּתָם בְּמָקוֹם דְּלָא אִתְּמַר הִלְכְתָא דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים משא"כ בָּאֵלּוּ הַכְּלָלוֹת שֶׁעָמְדוּ עַל הַבֵּירוּר וְקָבְעוּ הֲלָכָה כר"י לְגַבֵּי ר"ש גַּם הוּא יוֹדֶה שֶׁכֵּן הוּא אפי' בְּעֵירוּב משא"כ מִדְּרַב דְּאָמַר הֲלָכָה כְּר"ש הֲוָה ס"ד לְמֵימַר שֶׁפִּיר דְּלֵית לי' הַאי כְּלָלָא וְעָלָה דָּחֵי וְאָמַר דְּלֵיתָא דְּדִלְמָא אֵלּוּ הַכְּלָלוֹת נָמֵי לֹא נֶאֶמְרוּ כִּי חָם עַל הַסְּתָם בְּמָקוֹם דְּלָא אִתְּמַר אֲבָל הֵיכִי דְּאִתְּמַר אִתְּמַר וא"כ מוּכָח בֵּין לַמּוּם מַאי דס"ד מֵעִיקָּרָא וּבֵין לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן לְגַמְרֵי אָמַר הַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כר אפי' בְּעֵירוּב דְּהָא אפי' בְּמַסְקָנָא נָמֵי אָמַר דְּהֵיכָא דְּלָא אִתְּמַר הֲלָכָה כר"י לְגַבֵּי ר"ש אפי' בְּעֵירוּב וכ"ש לְפוּם הס"ד דְּמַיְיתֵי לָהּ מֵעִיקָּרָא מִדֵּין עֵירוּב וְכֵינָן דְּלִפְי הָאֱמֶת לֹא הוּסְדוּ כְּלָלִים אֵלּוּ אֶלָּא עַל הַסְּתָם וְאַפ"ה אָמַר דְּבָמָקוֹם דְּלָא אִתְּמַר הֲלָכָה כר"י אפי' לְחוּמְרָא מוּכָח דְּלֵית לי' דְּרִיבָּ"ל דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּ' אפי' כְּיָחִיד נָגֶד רַבִּים וא"ש כַּנַ"ל: עוֹד יֵשׁ לְיַשֵּׁב קֻוּשְׁיַ' מָהַרְשָׁ"א הַנַ"ל בִּפְשִׁיטוּת דְּמוּכָח דְּרַב לֵית לי' הַאי כְּלָלָא דְּכָל הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב מִדְּהַוְצְרִךְ (לְעֵיל דַּף מ"ב) לְמִפְסַק כְּרַבָּן גַּמְלִיאֵל ור"א בֶּן עֲזַרְיָה בְּדִיר וְסַהַר לְקֻלָּא דִּמְהַלְכִין אֶת כֻּלָּהּ וְאִי מִשּׁוּם דר"ע פְּלִיג וַהֲלָכָה כר"ע מַחֲבִירוֹ הָא אי' בפ' הַכּוֹתֵב דַּף פ"ד דַּהֲלָכָה כר"ע מַחֲבִירוֹ וְלֹא מַרְבּוֹ וְרַבָּן גַּמְלִיאֵל קֻשִׁישׁ מר"ע שהי' תַּלְמִיד ר' יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יָמָיו שֶׁל ר"ג קָבְעוּ הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ נָגֶד ר' יְהוֹשֻׁעַ כִּדְאִיתָא בס"פ בְּכֹל מְעָרְבִי' וְעוֹד דר"ג וראב"ע רַבִּים נִינְהוּ אֶלָּא וַדַּאי דְּלֵית לי' הַאי כְּלָלָא דְּכָל הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ מש"ה דָּיֵיק שַׁפִּיר מִדְּפָסַק רַב כר"ש לְהָקֵל דְּלֵית לי' נָמֵי הַאי כְּלָלָא דר"י ור"ש הֲלָכָה כר"י וּבְמַסְקָנָא נָמֵי חָמַר דְּהֵיכָא דְּלָא אִתְּמַר הֲלָכָה כר"י אפי' בְּעֵירוּב.

ומ"מ נִרְאֶה לְהוֹכִיחַ דְּרַבִּי יוֹחָנָן נָמֵי לֵית לי' הַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּיקֵל בְּעֵירוּב כְּדַעַת הַתּוֹסָ' מֵהָא דאי' בפ' הַדָּר דַּף ס"ב דְּרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר נָהֲגוּ הָעָם כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אֲבָל אוֹרוֹיֵי לָא מוֹרִינַן אֶלָּא דְּמַאן דַּעֲבִיד כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר ב"י לֹא מָחֲינַן בִּידֵ' כמ"ש התו' שָׁם וא"כ מוּכָח דְּלָא פְּסִיקָא לי' מִילְּתָ' דְּאֵין הֲלָכָה כר' אֱלִיעֶזֶר ב"י דאל"כ אַמַּאי לָא מָחֲינַן בִּידַיְיהוּ הָא אָמְרִי' במס' ר"ה ט"ו דַּאֲפִי' בְּאִיסּוּרָא דְּרַבָּנָן כִּי נָהֲגוּ לָא שָׁבְקִינַן לְהוּ וְכֵינָן דְּלָא פְּסִיקָא לי' הֲלָכָה כְּדִבְרֵי מִי אַמַּאי לָא פְּסִיק לְגַמְרֵי כראב"י דְּמַקִּיל וַהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּיקֵל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בִּמְקוֹם רבי' אֶלָּא וַדַּאי דר' יוֹחָנָן פְּלִיג אַדְּרִיבָּ"ל בְּהָא וְכֵן מַשְׁמַע בַּתּוֹסָ' שָׁם וְהַתּוֹ' בד' ס"ה שֶׁבָּאוּ לְהוֹכִיחַ מִכָּאן רְצוֹנָם לְהוֹכִיחַ דְּלֵית הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל אפי' בְּיָחִיד בְּמָקוֹם יָחִיד כְּגוֹן ר"י ור"ש כַּנַ"ל: אָמְנָם דִּבְרֵי הָרֹא"ש דפ' עוֹשִׂין פסי' סי' ד' שֶׁהֵבֵאתִי לְמַעְלָה שֶׁדָּחָה רְאָיוֹת מוהר"מ שֶׁאָמַר דִּבְפִלּוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי לֵיתָא לְהַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב מִדְּפָרִיךְ לְקַמָּן מ"ז ב' וְהָא שְׁמוּאֵל ור' יוֹחָנָן הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן אע"ג דִּשְׁמוּאֵל מֵקִיל דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּאִתְּמַר כְּלָלָא דְּמַאי שְׁנָא וּמַהַאי כְּלָלָא דְּיָחִיד וְרַבִּים דַּהֲלָכָה כְּרַבִּים מִדֵּין תּוֹרָה וְאַפ"ה גַּבֵּי עֵירוּב הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל אפי' הוּא יָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים כמ"ש הָרֹא"ש פ' בַּכֹּל מְעָרְבִי' סי' ב' וסי' ד' וּמָצָאתִי בְּבֵיאוּרֵי הַגָּאוֹן ר"א זַ"ל סי' שנ"ח שֶׁעָמַד בָּקֻשְׁיָ' זוֹ וּמִדְּבְרֵי הָרֹא"ש פ' כֵּיצַד מְעַבְּרִי' שכ' דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים) הֵן אֱמֶת וא"ח) יג שהב"ח בִּכְלָלֵי הוֹרָאָה

כְּתַב דְּיוֹתֵר יֵשׁ לִסְמוֹךְ בִּשְׁעַת הַדְּחָק עַל הַיָּחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים מִלִּסְמוֹךְ עַל דִּבְרֵי הַקָּטָן נֶגֶד
מִי שֶׁגָּדוֹל מִמֶּנּוּ בְּחָכְמָה ע"ש ועפי"ז הי' א"ש דס"ל לְהָרֹא"ש דְּדַוְקָא בְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים
הוּא דקיימל"ן הַלָּכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב משא"כ בְּאֵינָךְ כְּלָלִי כְּגוֹן הָא דִּשְׁמוּאֵל וְרַבִּי
יוֹחָנָן לֹא הֵקִילוּ לִסְמוֹךְ עַל שְׁמוּאֵל נֶגֶד רַבִּי יוֹחָנָן שהי' גָּדוֹל מִמֶּנּוּ אֲבָל הַשָּׁ"ךְ בי"ד סי'
רמ"ב בִּכְלָלֵי הוֹרָאָה הִשִּׁיגוֹ בְּזֶה הַרְבֵּה וְכָתַב דְּנַהֲפוֹךְ הוּא דְּהַאי כְּלָלָא דְּיָחִיד וְרַבִּים עָדִיף
טוּבָא מִשְּׁאָר כְּלָלֵי דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַגְּדוֹל נֶגֶד הַקָּטָן מִשּׁוּם דְּיָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים הוּא
מִדִּין תּוֹרָה ע"ש וא"כ כֵּיוָן דקיימל"ן הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בִּמְקוֹם
רבי' כ"ש בְּיָחִיד נֶגֶד יָחִיד הַגָּדוֹל מִמֶּנּוּ: וְלִכְאוֹרָה הי' נִרְאֶה שֶׁדַּעַת הָרֹא"ש ז"ל הוּא דְּהָנֵי
כְּלָלֵי עֲדִיפָא מִכְּלָלָא דְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים שֶׁנֶּאֱמַר עַל הַסְּתָם דַּהֲלָכָה כְּרַבִּים בְּמָקוֹם דְּלָא
אִתְּמַר הִלְכָתָא מִדִּין תּוֹרָה דְּאַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת אֲבָל לֹא הוֹסִד מִצַּד הַבְּחִינָה וע"כ סָמְכוּ
בְּעֵירוּב לְהָקֵל כְּדִבְרֵי הַיָּחִיד משא"כ בְּאֵלּוּ הַכְּלָלִים דר"י ור"ש הֲלָכָה כר"י וְכַדּוֹמֶה בְּיָחִיד
נֶגֶד יָחִיד נוֹסְדוּ מִפְּאַת הָעִיּוּן וְהַבְּחִינָה שֶׁכְּבָר יָרְדוּ לְסוֹף מַחֲלוֹקְתָן וְקִבְּעוּ הֲלָכָה כר"י נֶגֶד
ר"ש וכר' יוֹחָנָן נֶגֶד שְׁמוּאֵל בְּכָל מָקוֹם אפי' בְּעֵירוּב דְּהַשְׁתָּא הו"ל כְּמוֹ דְּאִתְּמַר הִלְכְתָא
בְּהֶדְיָ' וּדְלֹא כמוהריק"ו דִּלְעֵיל וּמַה שֶּׁאָמְרוּ בְּכָאן בְּהָא דְּרַב דְּפְסִיק כר"ש הֵיכִי דְּאִתְּמַר
אִתְּמַר ר"ל שֶׁלֹּא נֶאֱמַר כְּלָל זֶה בִּשְׁלֵימוּת בכ"מ לְפִי שֶׁאַחַר הַבְּחִינָה מָצְאוּ קְצָת פְּרָטִי'
הַיּוֹצְאִים מִן הַכְּלָל וְאוֹתָן בֵּיְאֲרוּ בְּפֵירוּשׁ וְקִבְּעוּ הַכְּלָל עַל כָּל הַמְּקוֹמוֹת שֶׁלֹּא יְבָאֲרוּ
בְּפֵירוּשׁ שֶׁהֲלָכָה כר"י נֶגֶד ר"ש עפ"י הַבְּחִינָה וְהָעִיּוּן: אָמְנָם כְּבָר כָּתַב מוהריק"ו ז"ל
**(הגה"ה וְז"ל מוהריק"ו בְּסוֹף שׁוֹרֶשׁ קס"ה לע"ד נִרְאֶה שֶׁבְּכָל הַתַּלְמוּד שֶׁפּוֹסֵק פְּלוֹנִי
וּפְלוֹנִי הֲלָכָה כְּפְלוֹנִי שֶׁלֹּא יָרְדוּ בַּעֲלֵי הַתַּלְמוּד לְסוֹף כָּל מַחֲלוֹקֶת וּמַחֲלוֹקֶת וגו' כִּי לֹא
יָכְלוּ חַכְמֵי הַתַּלְמוּד לְהַכְנִיס רָאשֵׁיהֶם בֵּין סַלְעֵי הַמַּחְלוֹקֶת הַתְּנָאִי' וֶאֱמוֹ' בְּכָל מָקוֹם וְלָדַעַת
הַדִּין עִם מִי בכ"מ בִּפְרָטוּת אֶלָּא שֶׁהָלְכוּ אַחַר הָרוֹב כְּגוֹן שֶׁרָאוּ שֶׁתַּנָּא אֶחָד חָרִיף בְּיוֹתֵר
אוֹ מְקֻבָּל מֻרְבּוֹתָיו יוֹתֵר מֵחֲבֵירוֹ וע"ז סָמְכוּ לִפְסֹק הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ לָבַד בִּקְצָת מְקוֹמוֹ'
שֶׁיָּדְעוּ שֶׁהֲלָכָה כְּפְלוֹנִי הַחוֹלֵק עלי' וְכֹחַ הי' בְּיַד חַכְמֵי הַתַּלְמוּ' לְקַבֵּעַ הֲלָכוֹת כַּאֲשֶׁר נִרְאֶה
בְּעֵינֵיהֶם וכו' וְיֵשׁ לִי מִזֶּה כַּמָּה רְאָיוֹת אֶלָּא שֶׁאֵין בְּיָדִי פְּנַאי לְהַאֲרִיךְ עַכְשָׁיו וְכֵיוָן שֶׁכֵּן
הוּא תּוּ לָא שַׁיָּיךְ לְהַקְשׁוֹת מַה שֶּׁהִקְשֵׁי' שֶׁהֲרֵי לֹא נִקְבְּעוּ הַהֲלָכוֹת אֶלָּא עַל דִּינִים שֶׁהָיוּ
נוֹהֲגִים בִּימֵי חַכְמֵי הַתַּלְמוּד אֲבָל עַל דִּינֵי נְגָעִי' וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁלֹּא הָיוּ נוֹהֲגִין מֵאָז לֹא קָבְעוּ
בָּהֶם הלכ' וְלֹא דְּבָרוֹ בָּהֶם כְּלָל בְּאָמְרָם פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי הֲלָכָה כְּפְלוֹנִי וכו' עכ"ל וַאֲנִי
שָׁמַעְתִּי וְלֹא אָבִין הַתּוֹלָדָה שֶׁהוֹלִיד מִזֶּה שֶׁאֵלּוּ הַכְּלָלִים לֹא נֶאֶמְרוּ בְּדִינִי' שֶׁאֵינָן נוֹהֲגִין
בזה"ז דְּלִכְאוֹרָה נַהֲפוֹךְ הוּא דִּלְפִי הַהַנָּחָה שֶׁהִנִּיחַ שֶׁאֵלּוּ הַכְּלָלִים נוֹסְדוּ עפ"י מַה שֶּׁיָּדְעוּ
שֶׁפְּלוֹנִי הי' חָרִיף אוֹ מְקֻבָּל מֻרְבּוֹתָיו יוֹתֵר מֵחֲבֵירוֹ וְלֹא מִפְּאַת הַבְּחִינָה הִנֵּה זֶה הַטַּעַם
וְהַסְּבָרָא שַׁיָּיךְ גַּם בְּדִינִי' שֶׁאֵין נוֹהֲגִין שֶׁיֵּשׁ לְיַלֵּךְ אַחַר דִּבְרֵי הַגָּדוֹל בְּחָכְמָה נֶגֶד מִי שֶׁהוּא
קָטָן מִמֶּנּוּ כָּל עוֹד שֶׁאֵין אָנוּ יוֹדְעִי' לְהַכְרִיעַ בְּהֶפֶךְ זֶה (משא"כ אִם נֹאמַר שֶׁנּוֹסְדוּ אַחַר
הַבְּחִינָה וְהָעִיּוּן הי' מָקוֹם לוֹמַר שֶׁבְּדִינֵי' שֶׁאֵין נוֹהֲגִי' לֹא בִּיְחָנוּ בָּהֶם ועי' מ"א בא"ח סי'
רי"ח) וצ"ע ומִבֵּין רֵיסֵי כְּתָבֵי וּלְשׁוֹנוֹ שֶׁל הָרַב ז"ל שֶׁבָּא לְיַיֵּשֵׁב שָׁם)** שֶׁיֵּשׁ לוֹ רְאָיוֹת
ע"ז שֶׁאֵלּוּ הַכְּלָלִי' לֹא נוֹסְדוּ מִפְּאַת הַבְּחִינָה וְהָעִיּוּן כִּי אִם עַל הַסְּתָם מִפְּנֵי שֶׁיָּדְעוּ שֶׁהָאֶחָד
הי' מְקֻבָּל מֻרְבּוֹתָיו בְּיוֹתֵר מֵחֲבֵירוֹ ואעפ"י שֶׁלֹּא הֻבִיאָם מ"מ דְּבָרָיו נֶאֱמְנוּ מְאֹד שֶׁכֵּן
נִרְאֶה לע"ד מִסֶּוְגְיָ' דִּלְעֵיל דְּאָמַר ר' יַעֲקֹב בַּר אִידִי אָמַר ר' יוֹחָנָן ר"מ ור"י הֲלָכָה כר'
יְהוּדָה ר"י ור' יוֹסֵי הֲלָכָה כר' יוֹסֵי וְאֶצ"ל ר"מ ור' יוֹסֵי הֲלָכָה כר' יוֹסֵי הַשְׁתָּא בִּמְקוֹם

ר"י לֵיתָא בְּמָקוֹם רַבִּי יוֹסִי מִבַּעְיָ' וְאִם אִי' שֶׁזֶּה לֹא הִי' גָּדוֹל מִזֶּה רַק שֶׁנַּעֲשׂוּ עפ"י הַחֲקִירָה שֶׁעָמְדוּ עַל דִּבְרֵיהֶם וּמָצְאוּ שבכ"מ שֶׁנֶּחְלְקוּ ר' יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי שֶׁהַהֲלָכָה כר' יוֹסִי וְכֵן בְּמַחֲלוֹקֶת ר' יְהוּדָה ור"מ מָצְאוּ בְּבֵירוּר שֶׁהַהֲלָכָה כר"י א"כ מַה מָקוֹם יֵשׁ לק"ו זֶה בְּמַחְלוֹקֶת ר' יוֹסֵי ור"מ שֶׁלֹּא עָמְדוּ בּוֹ עַל הַחֲקִירָה שֶׁיִּהְיֶ' הֲלָכָה כר"י כֵּיוָן שֶׁזֶּה לֹא הִי' גָּדוֹל מִזֶּה שֶׁאִם תֹּאמַר שֶׁגַּם בְּמַחֲלוֹקֶת ר"י ור"מ עָמְדוּ עַל הַחֲקִירָה מַה צּוֹרֶךְ לק"ו כָּלָל הֲלֹא הַנָּסָיוֹן יָעִיד עַל זֶה וְדוֹחֶ' לומ' דִּבְמַחֲלוֹקֶ' ר"י עִם ר"י וְכֵן בְּמַחֲלוֹקֶ' ר"י עִם ר"מ עָמְדוּ עַל הַחֵקִי' וְכֵיוָן שֶׁמָּצְאוּ עפ"י הַחֲקִירָה דַּהֲלָכָ' כר"י נֶגֶד וכר"י נֶגֶד ר"מ מִזֶּה הוּא שֶׁיָּדְעוּ שר"י גָּדוֹל מר"י וְכֵן ר"י מר"מ בְּפִסְקֵי הַדִּינִי' עפ"י מַה שֶּׁמָּצְאוּ שֶׁדִּבְרֵי רי"ו מְכַוְּנִי' לַהֲלָכָה בְּיוֹתֵר מִדִּבְרֵי ר' יְהוּדָה וְדִבְרֵי ר' יְהוּדָה מִדִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר וְאַחַר שֶׁעָמְדוּ ע"ז מְפֹאָת הַחֲקִירָה בְּאֵלּוּ הַשְּׁנֵי מְחַלְּקוֹת לֹא הֻזְקְרכוּ תּוּ לַעֲמוֹד ג"כ עַל הַחֲקִירָה בְּמַחְלוֹקֶת ר' יוֹסֵי ור"מ דְּהַשְׁתָּא יֵשׁ לָנוּ לָדַעַת הַכְּלָל בָּזֶה עפ"י הק"ו דְּהַשְׁתָּא בְּמָקוֹם ר' יְהוּדָה לֵיתָא בְּמָקוֹם רַבִּי יוֹסֵי מִבַּעְיָ' וע"כ הוּא שֶׁלָּמְדוּ כְּלָל זֶה עפ"י הק"ו אֲבָל הַשְּׁנֵי כְּלָלִים הָרִאשׁוֹנִים בְּמַחֲלוֹקֶ' ר' יוֹסֵי ור' יְהוּדָה וְכֵן בְּמַחֲלוֹקֶת ר' יְהוּדָה ור' מֵאִיר שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּפֵירוּשׁ נֶאֶמְרוּ עפ"י הַחֲקִירָה וְהָעִיּוּן (וּבְזֶה הי' מְיֻשָּׁב ג"כ קֻוּשְׁיָ' מֶהַרְשָׁ"א דְּלְעֵיל אַהָא דְּמַיְיתֵי רא' דְּרַב לֵית לי' הַאי כְּלָלָא מִדְּפָסִיק רַב כר"ש דְּמַקֵּיל דאע"ג דַּהֲלָכָה כד' הַמַּקֵּיל בְּעֵירוּב לַח שַׁיָּיךְ זֶה בְּהַאי כְּלָלָא שֶׁהַוּנַּח עפ"י הַחֲקִירָה וְהָעִיּוּן וְנִקְבַּע הֲלָכָה כר"י כַּנַ"ל דְּזֶה אֵינוֹ חָדָא דא"כ לֹא יִצְדַּק לְשׁוֹן וְאֵצ"ל ר' יוֹסֵי ור"מ דְּהָא מ"מ כְּלָלִי קָמָאֵי שֶׁנֶּאֶמְרוּ**(פרש"י בְּחוֹמֶשׁ פ' תַּזְרִיעַ שֶׁתָּפַס דַּעַת ר"ש וְהִנִּיחַ דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה נֶגֶד הַכְּלָל הַמָּסוּר בְּיָדֵינוּ דַּהֲלָכָה כר' יְהוּדָה וכו' יִרְאֶה דר"ל דְּאַחַר שֶׁלֹּא נִקְבְּעוּ הֲלָכוֹת בְּדָבָרִים שֶׁאֵין נָהוּגִי' הָרְשׁוּת גַּם בזה"ז לְהַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם מִדַּעַת עַצְמוֹ וכ' עוֹד דְּמַה שֶּׁהִכְרִיעַ רַשְׁ"י ז"ל כר"ש נֶגֶד ר"י מִשּׁוּם דר"ש יָלִיף מִילְּתֵי' בק"ו ור"י תּוֹלֶה דְּבָרָיו בִּדְרָשׁוֹת הַמִּקְרָאוֹ' ע"כ וע"ש.

וְגַם זֶה צ"ע בְּעֵינַי דְּמִלְּבַד שֶׁאֵין בַּהַכְרָעָה זוֹ כְּדַאי אַף גַּם מַאן סְפִין בזה"ז לְהַכְרִיעַ מִדַּעְתּוֹ נֶגֶד הַכְרָעַת הַתַּלְמוּד שֶׁהִכְרִיעוּ לֵילֵךְ אַחַר דְּבָרָיו כָּל גָּדוֹל אִם לֹא שֶׁיִּרְאֶה מִסְּוּגְיוֹ' הַתַּלְמוּד כְּדִבְרֵי הָאַחֵר שֶׁבָּזֶה אֵין מַשְׁגִּיחִי' אפי' בִּכְלָלִי' שֶׁנִּקְבְּעוּ כַּנּוֹדָע מִדִּבְרֵי הַפּוֹסְקִים זַ"ל וְרָאִיתִי בִּתְשׁוּבַת חֵית יָאִיר סי' צ"ד שֶׁתָּמַהּ עַל מוהריק"ו זַ"ל שֶׁלֹּא הבי' בְּעֶזְרָתוֹ דִּבְרֵי התו' בְּשַׁבָּת דַּף ע' ע"ב ד"ה נוֹדַע שֶׁכָּתְבוּ אַהָא דְּפְסִיק רָבָא פ' הַחוֹלֵץ כר' יוֹחָנָן לְגַבֵּי ר"ל בַּר מִתְּלַת שֶׁלֹּא אָמַר כֵּן אֶלָּא בִּדְבָרִי' הַנּוֹהָגִים בזה"ז ע"ש ולע"ד אֵין מִשָּׁם הֶכְרֵעַ לְנִדּוֹן שֶׁל מוהריק"ו זַ"ל דְּהַתּוֹסָ' שָׁם לָא אַיְירֵי אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁנּוֹדַע שֶׁיָּצָא מִן הַכְּלָל כְּהַהִיא דְּהָתָם שֶׁמָּצִינוּ דס"ל לְרָבָא בְּהֶדְיָ' כר"ל דְּאֵין הַפְרָשׁוֹ' מְחַלְּקוֹת לְחַטָּאוֹת שֶׁבַּהֶכְרֵחַ לוֹמַר כֵּן אֲבָל בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא נוֹדַע שֶׁיּוֹצֵא מִן הַכְּלָל לְפִי הַהַנָּחָה שֶׁהִנִּיחַ מוהריק"ו זַ"ל בְּטַעְמָן שֶׁל עִיקַּר הַכְּלָלִי' שֶׁנִּקְבְּעוּ עפ"י מַה שֶּׁיָּדְעוּ שר"י הי' מְקֻבָּל מֵרַבּוֹתָיו יוֹתֵר מר"ש הִנֵּה מִן הַטַּעַם הַזֶּה עַצְמוֹ יֵשׁ לְקַיֵּים הַכְּלָלִים גַּם בִּדְבָרִים שֶׁאֵין נוֹהָגִים בזה"ז וּמַה שֶּׁנִּרְאֶה בְּיִשּׁוּב דִּבְרֵי מוהריק"ו עפ"י מַה דאי' בִּבְכוֹרוֹת מ"ט דַּהֲלָכָה כְּרַב בְּאֵיסּוּרֵי וְכִשְׁמוּאֵל בְּדִינֵי שֶׁלְּפִי דַּרְכּוֹ שֶׁל הָרַב זַ"ל נִצְטָרֵךְ לוֹמַר דְּרַב הי' חָרִיף וּמְקֻבָּל יוֹתֵר מִשְּׁמוּאֵל בְּאֵיסּוּרֵי וּשְׁמוּאֵל מֻרָּב בְּדִינֵי בִּדְבָרִי' שֶׁאֵין נָהוּגִי' שֶׁלֹּא נִקְבְּעוּ בּוֹ הֲלָכוֹת אֵין הֶכְרֵעַ כְּלָל דְּאוּלַי בְּאוֹתָן דְּבָרִים שֶׁאֵין נָהוּגִי' הי' ר"ש חָרִיף אוֹ מְקֻבָּל יוֹתֵר מר"י וא"ש כַּנַ"ל אֲבָל צ"ע מנ"ל זֶה אוּלָם הָרֹא"ש פ"ד דב"ק כָּתַב אַהָא דַּהֲלָכָה כְּרַב בְּאֵיסּוּרֵי שֶׁהוּא מִשּׁוּם שֶׁרַב הי' רָגִיל בְּהוֹרָאַת

אִיסּוּר וְהֶיתֵּר יוֹתֵר מִשְּׁמוּאֵל וּשְׁמוּאֵל הִ' רָגִיל בְּדִינֵי' יוֹתֵר מֵרַב דְּמִי שֶׁהוּא רָגִיל בַּהֲלָכָה
לְמַעֲשֶׂה נוֹתֵן לִבּוֹ לְדַקְדֵּק יוֹתֵר ע"ש וְהִנֵּה לְמוּד עָרוּךְ הוּא בְּיָדֵינוּ בפ' הַמּוֹכֵר אֶת הַבַּיִת
ס"ה א' בִּפְלֻגְתָּא דְּרַב הוּנָא וְרַב נַחְמָן שָׁאְמַר רַב הוּנָא גּוּפֵי' שֶׁיֵּשׁ לְהָיוֹת הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה
כְּרַב נַחְמָן מִשּׁוּם דְּבֵי רֵישׁ גָּלוּתָא שְׁכִיחֵי דַּיָּנֵי ע"ש וְהִנֵּה כִּי כֵן נֹאמַר ג"כ בְּהָנָךְ כְּלָלֵי
דר"י ור' שִׁמְעוֹן שֶׁחָלִילָה לָנוּ לְהַכְרִיעַ וְלוֹמַר שֶׁזֶּה גָּדוֹל מִזֶּה וּמַה שֶׁקִּבְּעוּ הֲלָכָה כר"י נֶגֶד
ור"מ הוּא מִשּׁוּם דר"ש ור"מ לֹא הָיוּ רְגִילִים בְּהוֹרָאָה וּבְדִינֵי בַּהֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה כְּמוֹ ר"י
שהי' קָבוּעַ בְּהוֹרָאָ' וא"כ מִמֵּילָא לֹא שַׁיָּיךְ הָנָךְ כְּלָלֵי אֶלָּא בִּדְבָרִים הַנָּהוּגִי' משא"כ בְּדִינֵי'
שֶׁאֵין נָהוּגִי' שֶׁלֹּא הי' בָּהֶם הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה כְּלָל אֵין הֶכְרֵעַ כַּנַ"ל לְיַישֵׁב פרש"י בְּחֻמָּשׁ
הַנַּ"ל אֲבָל הַתּוֹסָ' זְבָחִים דַּף ו' לָא ס"ל כמוהריק"ו:)** בְּפֵירוּשׁ עֲדֵיפֵי שֶׁנַּעֲשׂוּ עפ"י
הַחֲקִירָה וְזֶה לֹא נֶאֱמַר כִּי אִם עַל הַסְּתָם וְתוּ כֵּיוָן דְּסוֹף סוֹף אָנוּ רוֹאִין שֶׁסָּמְכוּ בְּעִנְיַן פְּסַק
הֲלָכָה עפ"י הַסְּתָם לְפִי מַה שֶּׁרָאוּ שֶׁזֶּה הי' גָּדוֹל מִזֶּה א"כ מֵהֵי תֵּיתֵי לֹא נֹאמַר כֵּן גַּם
בְּאֵינָךְ כְּלָלֵי שֶׁנֶּאֶמְרוּ בְּפֵירוּשׁ שֶׁגַּם הֵם נֶאֶמְרוּ עַל הַסְּתָם וַהֲלֹא הַחֵלֶק יָעִיד עַל הַכֹּל וְכֵיוָן
שֶׁכֵּן הָדָרָא קוּשְׁיָא לְדַוְכְתֵּי' עַל הָרֹא"ש שֶׁכֵּיוָן שֶׁהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד
בְּמָקוֹם רַבִּים וכ"ש שֶׁיֵּשׁ לִסְמוֹךְ עַל דִּבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב אפי' בְּמָקוֹם דְּאִתְמַר כְּלָלָא
וא"כ ע"ע הָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן וְהָא שְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן אע"ג דְּשְׁמוּאֵל מַקֵּיל
מִשּׁוּם דְּבִפְלֻגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי לָא אָמְרִי' הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל כְּדַעַת מוהר"מ הַנַּ"ל: אֲשֶׁר
עַל כֵּן הי' נִרְאֶה לִכְאוֹרָה בְּכַוָּנַת הָרֹא"ש בָּזֶה דר"ל מֵאַחַר שֶׁכָּל חֵילֵי' דמוהר"מ זַ"ל
לְחַלֵּק בֵּין תַּנָּאֵי לְאָמוֹרָאֵי לַיְתֵי אֶלָּא מֵהָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן וְהָא שְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן הֲלָכָה כר'
יוֹחָנָן אע"ג דְּשְׁמוּאֵל מַקֵּיל דַּיּוֹ לַבָּא מִן הַדִּין לִהְיוֹת כַּנִּדּוֹן דְּהַיְינוּ בְּמָקוֹם דְּאִתְמַר כְּלָלָא
כְּהָתָם וּבָזֶה הוּא שֶׁיֵּשׁ לְחַלֵּק בֵּין פְּלֻגְתָּא דְּתַנָּאֵי לְאָמוֹרָאֵי דְּגַבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי הל' כד'
הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בְּמָקוֹ' רבי' דְּהוּא כְּלָלָא דְּאוֹרָיי' וכ"ש בְּאֵינָךְ כְּלָלֵי דְּיָחִי'
בְּמָקוֹ' יחי' משא"כ בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי אֵין הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל אפי' בְּיָחִיד בְּמָקוֹם יָחִיד
בְּמָקוֹם דְּאִתְמַר כְּלָלָא וכ"ש בְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים אֲבָל בְּיָחִיד בְּמָקוֹם יָחִיד בְּמָקוֹם דְּלָא
אִתְמַר כְּלָלָא אעפ"י שהי' נִרְאֶה לְיַלֵּךְ אַחַר הַמַּחְמִיר כְּמוֹ בִּפְלוּגְתָּא דְּרַבָּה ור' זֵירָא בְּדִין
אֲוִיר קֵירוּיוֹ מְיַיתְּרוֹ דְּפָסַק בא"ז כְּרַבָּה לְחוּמְרָא וע"כ מִשּׁוּם דס"ל דְּרַבָּה הי' גָּדוֹל מר'
זֵירָא שהי' חֲבֵירוֹ שֶׁל רָבָא תַּלְמִידוֹ כִּדְאִי' בְּסוֹף **(**(הגה"ה **(ומ"ש בְּאַשְׁרֵי וְכָתַב
ר"ח זַ"ל וקיי"ל כר' זֵירָא ובא"ז פָּסַק כְּרַבָּה דְּמַקֵּיל בְּעֵירוּבִין וכו' הוּא טָעוּת הַדְּפוּ'
שֶׁעֵירוּבוֹ דב' הַגָּהוֹ' הָרֹא"ש בְּתוֹךְ דִּבְרֵי הָרֹא"ש וצ"ל וכ' ר"ח דקי"ל כר' זֵירָא דְּמַקֵּיל
בְּעֵירוּבִין ומ"ש ובא"ז פָּסַק כְּרַבָּה הֵם דִּבְרֵי הַגָּהוֹת הָרֹא"ש כמ"ש הַבַּ"ח וס' ק"נ וּפָשׁוּט
הוּא גַּם מ"ש עוֹד וא"ת תִּקְשֵׁי לִי הָא דְּפָרִיךְ לְקַמָּן וכו' הֵם דִּבְרֵי הָרֹא"ש וְאֵינוֹ מִלְּשׁוֹן
מוהר"מ כְּדְמוֹכַח בְּהַגָּהוֹת מַיְימוֹנִי פט"ז מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת וכ"כ בס' הק"נ:)** הוֹרָיוֹת כֵּיוָן
דְּלָא אִתְמַר כְּלָלָא בְּהָא הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב וְהוּא זֶה דַּעַת ר"ח דְּפָסַק כר' זֵירָא
מִטַּעַם הֲלָכָה כְּדִבְרֵי, הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב דְּאַטּוּ אָמוֹרָאֵי בְּטֵלָא קנ' בְּאַגְמָא הֲוָה שֶׁלֹּא נֹאמַר
בְּהוּ גַּם כֵּן דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב כַּנַ"ל ועפי"ז יָצָא לָנוּ שֶׁהָרֹא"ש פּוֹסֵק כְּלִישָׁנָא
קַמָּא וּדְלָא כְּרַב שִׁימִי לפמ"ש הָרֹא"ש לְעֵיל דְּלִישָׁנָא קַמָּא סְתָמָא דגמ' קאמ' לָהּ א"כ
הו"ל רַב שִׁימִי כְּיָחִי' בִּמְקוֹ' רבי' וּבִפְלוּגְ' דְּאָמוֹרָאֵי לָא אָזְלִי' בָּתַר הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב אִם הוּא
יָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים ונ"מ בָּזֶה לְעִנְיַן פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה דְּלָא הֲוָה מִיעוּט משא"כ אַלִּיבָּא דְּרַב
שִׁימִי דְּמַתְנִי לְקֻלָּא דִּבְפָחוֹ' מִשְּׁלֹשָׁה פְּלִיגִי לְמַאי דְּפָסַק הָרֹא"ש כְּרַבָּה לְגַבֵּי רָבָא אפי'

בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה נָמֵי הֲוָה מִיעוּט דְּדַוְקָא בְּהִרְחִיק מִן הַתֵּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה הוּא דְּפָסַק הָרֹא"שׁ דְּלֹא הוֹעִיל מִשּׁוּם דַּהֲוָה לֵיהּ מְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה וקיימל"ן כְּרַב שֵׁשֶׁת בְּאִיסּוּרֵי משא"כ לְעִנְיַן מִיעוּט דְּאֵין הֶכְרֵעַ מִדְּרַב שֵׁשֶׁת הי' הֲלָכָה כְּרַבָּה דַּהֲוָה מִיעוּט משא"כ לְפוּם לִישָּׁנָא קַמָּא דְּהַשַּׁ"ס לכ"ע לֹא הֲוָה מִיעוּט (וְכֵן יֵרָאֶה בִּרְמָזִים שֶׁהָרֹא"שׁ תּוֹפֵס כל"ק): אָמְנָם כֵּן קָשֶׁה א"כ לָמָּה הֵוְצְרַךְ הָרֹא"שׁ זַ"ל בְּהַהִיא דְּהִרְחִיק מִן הַתֵּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה אוֹ שֶׁעָשָׂה עַל שְׂפַת הַתֵּל לְהָבִיא ראי' דְּאֵין הֲלָכָה כְּרַב חִסְדָּא דְּמֵקֵיל מִשּׁוּם דקיימל"ן הֲלָכָה כְּרַב שֵׁשֶׁת בְּאִיסּוּרֵי ור"ל דהו"ל בְּמָקוֹם דְּלָא אִתְּמַר כְּלָלָא שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל תִּיפּוֹק לי' בל"ז דַּהֲלָכָה כְּרַב הִמְנוּנָא כֵּיוָן דְּפָסַק לְעֵיל כְּלִישָּׁנָא קַמָּא דְּהַשַּׁ"ס דִּבְפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה לכ"ע אֵינוֹ מוֹעִיל א"כ קָמוּ לְהוּ רַבָּה וְרָבָא תַּרְוַוְיְיהוּ בְּשִׁיטְתֵי' דְּרַב הִמְנוּנָא והו"ל רַב חִסְדָּא יָחִיד לְגַבַּיְיהוּ וּבִפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי אֵין הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב בְּיָחִיד בִּמְקוֹ' רַבִּים וְלָמָּה הֵוְצְרַךְ הָרֹא"שׁ לוֹמַר דְּהִלְכְתָא כמ"ד אֵין מוֹעִיל מִשּׁוּם דְּקָאֵי רַב שֵׁשֶׁת בְּשִׁיטְתֵי' וְהִלְכְתָא כְּרַב שֵׁשֶׁת בְּאִיסּוּרֵי וּמִדְּהֵוְצְרַךְ הָרֹא"שׁ לָזֶה בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דס"ל עכ"פ דְּגַם בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי נָמֵי הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בִּמְקוֹם רַבִּים וּמִמֵּילָא נָמֵי דַּהֲלָכָה כְּלִישָּׁנָא דְּרַב שִׁימִי דְּמֵקֵיל וְהַשְׁתָּא ס"ל לְרַבָּה דִּבְפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה נָמֵי הוֹעִיל עַל כֵּן הֵוְצְרַךְ הָרֹא"שׁ לוֹמַר דְּלָא קיימל"ן כְּרַבָּה בְּהָא אֶלָּא כְּרָבָא וְרַב שֵׁשֶׁת (ואע"ג דְּרַב שֵׁשֶׁת לָא אַיְיְרֵי אֶלָּא בַּמְּחִיצָה ע"ג מְחִיצָה וְלֹא בְּפָחוֹת מג' מ"מ סְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס מְשַׁוֵּי לְהוּ אַהֲדָדֵי וּכְמוֹ שֶׁאֲבָאֵר בְּסָמוּךְ בעזה"י מִשּׁוּם דקיימל"ן כְּרַב שֵׁשֶׁת בְּאִיסּוּרֵי: ועפי"ז יִתְיַיְשְׁבוּ ג"כ דִּבְרֵי הַטּוּר סי' שנ"ח שֶׁפָּסַק בְּדִין טָחוֹ בְּטִיט כְּרָבָא וּבְדִין הִרְחִיק מִן הַכֹּוְתֶל אוֹ בָּנָה עַמּוּד פָּסַק דְּסָבַר בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים וְכֵן פָּסַק בש"ע שָׁם סעי' ה' ו' ז' וְתָמַהּ הב"ח ע"ז בְּתַרְתֵּי חֲדָא דְּלָמָּה הִנִּיחַ הַטּוּר דִּבְרֵי אָבִיו הָרֹא"שׁ זַ"ל דְּפָסַק כְּרַבָּה בְּדִין טָחוֹ בְּכֹוְתֶל וְתוּ דְּקָשֶׁה דִּידֵי' אַדִּידֵי' דִּלְפִי מַה שֶּׁפָּסַק כְּרָבָא א"כ בְּדִין בָּנָה עַמּוּד אוֹ מְחִיצָה לָא סַגִּי בִּשְׁלֹשָׁה טְפָחִים אַלִּיבָּא דְּלִישָּׁנָא קַמָּא וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר שֶׁפּוֹסֵק כְּלִישָּׁנָא דְּתָנֵי רַב שִׁימִי וְהוּא נֶגֶד הַפּוֹסְקִים וְהָרֹא"שׁ שֶׁפָּסְקוּ כְּלִישָּׁנָא קַמָּא וְהִנִּיחַ בְּקֻוְשְׁיָ' וּלְפִי דְּרָכֵינוּ יִתָּכֵן דְּהַטּוּר הוֹלֵךְ בְּשִׁיטַת אָבִיו הָרֹא"שׁ דְּמוּכָח מִדְּבָרָיו שֶׁתּוֹפֵס כְּלִישָּׁנָא דְּרַב שִׁימִי וּמַה שֶּׁפָּסַק כְּרָבָא בְּכוּלְּהוּ וְלָא כְּרַבָּה יֵשׁ לְיַיְשֵׁב עפ"י מַה שֶּׁהוֹכִיחַ בס' ק"נ דְּהָרֹא"שׁ גּוּפֵי' מְסַפְּקָא לי' בְּהַאי כְּלָלָא דְּרַבָּה וְרָבָא אִי הֲלָכָה כְּרַבָּה וכמ"ש בפ' אַרְבָּעָה נְדָרִים סי' ח' וְלֹא פָּסַק הָכָא כַּרְבֵּה אֶלָּא מִשּׁוּם דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמֵּקֵיל בְּעֵירוּב ע"ש וְכֵיוָן דְּהָרָאָב"ד ובהמ"א ומוהר"מ פְּשִׁיטָא לְהוּ דַּהֲלָכָה כְּרָבָא לְגַבֵּי רַבָּה אֵין סְפֵיקוֹ שֶׁל הָרֹא"שׁ תּוֹצִיא מִידֵי וַדָּאָן שֶׁל הָנָךְ פּוֹסְקִי' ע"כ הִכְרִיעַ הַטּוּר וש"ע דְּלָא כְּהָרֹא"שׁ בָּזֶה וּבְזֶה מְיֻוְשָּׁב ג"כ מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת לְפִי מַה שֶּׁהֵבִין הַטּוּר בְּדַעַת הָרֹא"שׁ דְּפָסַק כְּרַב שִׁימִי דִּפְלֻוְגְתָּא דְּאַבָּיֵי וְרָבָא הוּא בְּהִרְחִיק מִן הַכֹּוְתֶל פָּחוֹת מג' טְפָחִים וּמִדְּלָא פְלִיגִי נָמֵי בְּעָשָׂה מְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה כְּדִפְלִיגִי ר"ח ורה"מ מוּכָח דְּרַבָּה וְרָבָא תַּרְוַוְיְיהוּ ס"ל דִּמְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה לֹא הוֹעִיל וְטַעְמָא דְּרַבָּה בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים דְּהוֹעִיל מִשּׁוּם דַּהֲוָה הַרְחָקָה וְלָא חֲשִׁיב כִּמְחִיצָה עַל גַּב מְחִיצָה וְאִם כֵּן הַאֵיךְ כָּתַב הָרֹא"שׁ בִּפְלוּגְתָּא דְּרַב חִסְדָּא ורה"מ דְּהִלְכְתָא כמ"ד אֵין מוֹעִיל מִשּׁוּם דְּקָאֵי רַב שֵׁשֶׁת בְּשִׁיטְתֵי' דִּמְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה אֵינוֹ מוֹעִיל דְּהָא תִּינַח בְּדִין מְחִיצָה ע"ג הַתֵּל אֲבָל בְּדִין הִרְחִיק פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה מִן הַתֵּל דִּפְלִיגִי בי' רַבָּה וְרָבָא וּכְבָר פְּסַק הֲלָכָה כְּרַבָּה לְגַבֵּי רָבָא מנ"ל דִּבְהָא לְוָת הִלְכְתָא כְּרַבָּה דְּפָחוֹת מג' טְפָחִים לָא הֲוָה מְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה הָא לָא אַיְיְרִי רַב שֵׁשֶׁת מִזֶּה אוּלָם לְפִי הַנָּ"ל נִיחָא דְּבֶאֱמֶת

רְאָיוֹת הָרֹא"ש מִדְּרַב שֵׁשֶׁת לָא קָאֵי כִּי אִם אַהָא דְּמְחַיְצָה ע"ג מְחַיְצָה וּבְהָא דְּהִרְחִיק פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה אֵינוֹ מוֹעִיל ס"ל כְּרָבָא וְהָא דְּפָסַק לְעֵיל בְּדִין טָחוֹ בְּכוֹתֶל כְּרַבָּה לְגַבֵּי רָבָא הָא כָּתַב בס' ק"נ דְּמְסַפְּקָא לי' לְהָרֹא"ש בְּהַאי כְּלָלָא וּמִסְפֵּיקָא פָּסַק לְקוּלָּא מִשּׁוּם דקיימל"ן כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּ' משא"כ בְּדִין פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה דַּהֲוָה תְּרֵי קוּלֵי דְּהָא לְלִישָּׁנָא קַמָּא שֶׁהוּא סְתָמָא דִּגְמָרָא לכ"ע אֵינוֹ מוֹעִיל וּלְלִישָּׁנָא דְּרַב שִׁימִי נָמֵי פְּלִיגִי בי' רַבָּה וְרָבָא וְאֵיכָּא לְסַפּוֹקֵי בְּהוּ כְּמַאן הֲלָכָה כֻּלֵּי הַאי לָא מְקִילִין לְפַסּוֹק כְּלִישָּׁנָא דְּרַב שִׁימִי דִּיחִידָאָה הוּא וּלְהָקֵל עוֹד מִסְפֵּיקָא כְּרָבָא אַלִּיבָּא דְּרַב שִׁימִי מש"ה פָּסַק הָרֹא"ש בִּפְשִׁיטוּת בְּפָחוֹת מִשְּׁלשָׁה אֵינוֹ מוֹעִיל כַּנַ"ל: וְרָאִיתִי לְרַבֵּינוּ הַגָּאוֹן ר"א ז"ל בְּבֵיאוּרָיו שֶׁבְּיֹאֵר דִּבְרֵי הַטּוּר וש"ע הַנַּ"ל עפ"י דַּעַת הָרֹא"ש שֶׁפָּסַק כְּלִישָּׁנָא דְּרַב שִׁימִי וּכְרָבָא לְגַבֵּי רַבָּה בְּכוּלְּהוּ ומ"ש הָרֹא"ש דַּהֲלָכָה כְּרַבָּה וכו' הַיְינוּ לְפִי סְבָרָתוֹ בַּתְּחִלָּה לִפְסוֹק דְּלָא כְּרַב שִׁימִי אֲבָל לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּפָסַק כְּרַב שִׁימִי אִי אֶפְשָׁר לִפְסוֹק כְּרַבָּה דא"כ אפי' הִרְחִיק פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה נָמֵי הוֹעִיל וְהָא וַדַּאי לֵיתָא דְּהָא כָּתַב הָרֹא"ש שָׁם וְהִלְכָתָא כמ"ד אֵין מוֹעִיל דְּקָאֵי רַב שֵׁשֶׁת בְּשִׁיטָתֵי' וַהֲלָכָה כְּרַב שֵׁשֶׁת בְּאִיסּוּרֵי וכו' עכ"ל וְלֹא זָכִיתִי לְהָבִין דְּבָרָיו הַקְּדוֹשִׁים בָּזֶה חֲדָא נְהִי דִּבְדִין הִרְחִיק מִן הַכּוֹתֶל פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה מוֹכָח דַּהֲלָכָה כְּרָבָא מִשּׁוּם דְּרַב שֵׁשֶׁת קָאֵי כְּוָותֵי' מ"מ בְּדִין עַמּוּד לְעִנְיַן מִיעוּט וכ"ש בְּדִין טָחוֹ בַּכּוֹתֶל דְּלָא שָׁיְיכִי בְּדְרַב שֵׁשֶׁת מנל"ן שֶׁיְּהֵא הֲלָכָה כְּרָבָא בִּמְקוֹם רַבָּה גַּם בְּהָנָךְ נֶגֶד הַכְּלָל דְּאֵין הֲלָכָה כְּתַלְמִידבִּמְקוֹם הָרַב וְכִי מִפְּנֵי שֶׁנִּמְצְאוּ דִּבְרֵי הַתַּלְמִיד מְכַוְּונִים לַהֲלָכָה בְּמָקוֹם אֶחָד יהי' הֲלָכָה כְּמוֹתוֹ בְּכָל מָקוֹם כְּנֶגֶד רַבּוֹ שֶׁהֲרֵי גַּם בְּהָא דְּהִרְחִיק מִן הַכּוֹתֶל נָמֵי לָא אָמְרִינַן דַּהֲלָכָה כְּרָבָא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּרַב שֵׁשֶׁת לְחוּד וְתוּ דְּאַעִיקָּרָא דְּדִינָא פְּרָכָא גַּם בְּדִין הִרְחִיק מִן הַכּוֹתֶל פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה מנל"ן דַּהֲלָכָה כְּרָבָא בְּזֶה הָא לָא אַיְירִי רַב שֵׁשֶׁת אֶלָּא בְּדִין מְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה מַמָּשׁ כִּדְאִי' לְהֶדְיָ' וְרַבָּה נָמֵי מוֹדֶה בְּהָא (מִדְּלָא נְקַט הַשַּׁ"ס בִּפְלֻגְתָּא דְּרַבָּה וְרַבְתָּ דִּין מְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה) אֶלָּא דס"ל דְּסַגִּי בְּהַרְחָקָה פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה דְּלָא אָמְרִי' לָבוּד לְהַחְמִיר בְּמִילֵּי דְּרַבָּנָן (עסי' תק"ב) אִיבָּרָא דִּצְרִיכִין אָנוּ לְמַשְׁכּוֹנֵי נַפְשַׁי' אַדְּרַב הַאי גָּאוֹן ז"ל שֶׁמָּאוֹר הַגּוֹלָה הי' וְהוּא שֶׁנֹּאמַר דְּהַטּוּר דָּיֵיק לְפִי מַסְקָנַת הָרֹאשׁ דְּפָסַק כְּלִישָּׁנָא דְּרַב שִׁימִי דְּמוּכָח מֵהַשַּׁ"ס דַּהֲלָכָה כְּרָבָא לְגַבֵּי' רַבָּה בְּכוּלְּהוּ וְהוּא מִדְּחָזִינַן בִּפְלוּגְתָּא דְּרַב חִסְדָּא וְרַב הַמְנוּנָא דְּאִפְּלִיגוּ בְּדִין מְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה לְחוּד שֶׁצִּירֵף הַשַּׁ"ס לִפְלֻגְתַּיְיהוּ ג"כ דִּין הִרְחִיק פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה (דְּעַל כָּרְחָךְ סְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס הוּא דְּקָאָמַר לָהָא דְּפָחוֹת מִשְּׁלשָׁה מִדְּאָמַר הִרְחִיק מִן הַתֵּל ד' וְעָשָׂה מְחִיצָה הוֹעִיל פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה וכו' וְשָׁבַק דִּין שְׁלשָׁה וְאִם אִיתָא דְּאִפְּלִיגוּ בְּהָדְיָ' בְּדִין פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה מוּכָח דְּבִשְׁלשָׁה לכ"ע הוֹעִיל וְאַמַּאי נְקַט הַשַּׁ"ס ד' א"ו דְּסְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס נְקַט לַהּ וְהִנִּיחַ דִּין שְׁלשָׁה מִשּׁוּם דְּלֵיתָא אַלִּיבָּא דְּרָבָא בְּלִישָּׁנָא קַמָּח) וַאֲנַן קיימל"ן לַהֲלָכָה כְּלִישָּׁנָא דְּרַב שִׁימִי דְּמַתְנֵי לְקוּלָּא וְאִם אי' דַּהֲלָכָה כְּרַבָּה לְגַבֵּי' רָבָא א"כ הַצִּירוּף הַזֶּה שֶׁצִּירֵף הַשַּׁ"ס דִּין פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה לִפְלוּגְתָּא דר"ח ורה"מ הוּא שֶׁלֹּא אַלִּיבָּא דְּהִלְכָתָא וּמִי הִכְרִיחוּ לְהַשַּׁ"ס לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵיהֶם דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כַּהֲלָכָה אֶלָּא וַדַּאי דְּסְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס תּוֹפֵס הֲלָכָה כְּרָבָא לְגַבֵּי רַבָּה (וְהָא דְּלָא אָמַר בִּשְׁלשָׁה טְפָחִים הוֹעִיל מִשּׁוּם דְּזֶה אֵינוֹ אַלִּיבָּא דְּרָבָא בְּלִישָּׁנָא קַמָּא וּסְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס נְקַט מַה שֶּׁהוּא אַלִּיבָּא דְּכוּלְּהוּ לִישָּׁנֵי אֲבָל פָּחוֹת מִשְּׁלשָׁה גַּם לְלִישָּׁנָא דְּרַב שִׁימִי אֵינוֹ מוֹעִיל דַּהֲלָכָה כְּרָבָא) וְכֵינָן דְּחָזִינַן דְּסְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס תּוֹפֵס לַהֲלָכָה כְּרָבָא בְּמָקוֹם רַבָּה בַּחֲדָא ה"ה בְּכוּלְּהוּ מש"ה פָּסַק הַטּוּר כְּרָבָא גַּם בְּדִין טָחוֹ בְּכוֹתֶל כַּנַ"ל לְיַיֵּשֵׁב דַּעַת הַגָּאוֹן ז"ל אעפ"י שֶׁאֵין זֶה לְשׁוֹנוֹ יִתְּכֵן שֶׁזֶּהוּ

כַּוָּנָתוֹ: אֲבָל א"כ חַוָּור וְנִיעֵר הַקֻּושְׁיָ' דִּלְעֵיל דְּאֵיךְ יִתָּכֵן שֶׁיִּהְיֶ' הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב גַּם בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי אפי' כְּיָחִיד בִּמְקוֹם רבי' (דְּהָא לִישָׁנָא דְּרַב שִׁימִי יְחִידָאָה הִיא לְגַבֵּי סְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס) וּבְיָחִיד בִּמְקוֹם יָחִיד בְּמָקוֹם דְּאִתְמַר כְּלָלָא כְּמוֹ שְׁמוּאֵל ור' יוֹחָנָן דַּהֲלָכָה כר' יוֹחָנָן אע"ג דִּשְׁמוּאֵל מַקִּיל דָּמֵי עָדִיף הַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כר' יוֹחָנָן לְגַבֵּי שְׁמוּאֵל מִכְּלָלָא דְּיָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים שֶׁהוּא מִדִּין תּוֹרָה דְּאַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת אִם לֹא שֶׁנֶּאֱמַר דס"ל לְהָרֹא"שׁ וְהַטּוּר דאע"ג דְּכָל כְּלָלֵי דְּתַנָּא כְּמוֹ ר"י ור"מ אוֹ ר"ש הֲלָכָה כר"י לֹא נוֹסְדוּ מִפְּאַת הָעִיּוּן וְהַבְּחִינָה בִּפְרָטוּת אֶלָּא עַל הַסְּתָם עפ"י מַה שֶּׁיָּדְעוּ שֶׁהָאֶחָד הי' חָרִיף אוֹ מְקֻבָּל יוֹתֵר מֵחֲבֵירוֹ כמ"ש מוהריק"ו שׁוֹרֶשׁ קס"ה אִי מִשּׁוּם שֶׁהַתַּנָּא הָאֶחָד הי' רָגִיל בְּהוֹרָאָה וּבְדִינֵי' יוֹתֵר מֵהָאַחֵר כמ"ש לְמַעְלָה (בהגה"ה) וּכְמוֹ שֶׁהוֹכַחְנוּ זֶה לְמַעְלָה מ"מ בִּכְלָלֵי דְּאָמוֹרָאֵי כְּגוֹן הָא דַּהֲלָכָה כר' יוֹחָנָן לִגְבֵּי רַב וּשְׁמוּאֵל פְּסִיקָא לְהוּ לְהַשַּׁ"ס שֶׁנּוֹסְדוּ עפ"י הָעִיּוּן וְהַבְּחִינָה שֶׁעָמְדוּ עַל דִּבְרֵי מַחֲלֹקֶתָן וּמָצְאוּ שֶׁהֲלָכָה כר' יוֹחָנָן גַּם בְּעֵירוּבִין לְגַבֵּי רַב וּשְׁמוּאֵל וְלֹא דָּמֵי לִכְלָלָא דְּיָחִיד וְרַבִּים הֲלָכָה כְּרַבִּים שֶׁנֶּאֱמַר עפ"י הַסְּתָם מִדִּין תּוֹרָה דְּאַחֲרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת וְגַבֵּי עֵירוּבִין הֵקִילוּ לִסְמוֹךְ עַל הַיָּחִיד משא"כ בְּהַהִ כְּלָלָא דִּשְׁמוּאֵל ור' יוֹחָנָן כְּבָר עָמְדוּ עַל הַבְּחִינָה בִּפְרָטוּת גַּם בְּעֵירוּבִין וְקָבְעוּ הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן בכ"מ לְבַד מִקְצָת מְקוֹמוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ מִן הַכְּלָל בְּהֶדְיָ' (כְּמוֹ בְּבֵיצָה ד' ד') שֶׁהֲרֵי מָצִינוּ דְּרַב וּשְׁמוּאֵל הָיוּ גְּדוֹלִים מֵרַבִּי יוֹחָנָן כִּדְאִי' בְּחֻלִּין צ"ד וּבִכְתֻבּוֹת ח' מְבֹאָר דְּרַב תַּנָּא וּפְלִיג וְלֹא ר' יוֹחָנָן וְגַם הֲלָכָה כְּרַב בְּאִיסּוּרִי וְכִשְׁמוּאֵל בְּדִינֵי וְאַפּ"ה קָבְעוּ הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן נָגֶד רַב וּשְׁמוּאֵל וע"כ לֹא נִקְבַּע הַאי כְּלָלָא מִפְּאַת הָעִיּוּן וְהַבְּחִינָה וַעֲדַיִן לִבִּי מְגַמְגֵּם בָּזֶה בְּשָׁנָה שמוהריק"ו שָׁם כָּתַב בְּהֶדְיָ' דְּגַם כְּלָלָא דְּאָמוֹרָאֵי לֹא נוֹסְדוּ מִפְּאַת הָעִיּוּן וְהַבְּחִינָה כִּי אִם עַל הַסְּתָם וצ"ע: אָמְנָם בְּרַמְזֵי הַטּוּר זַ"ל מְבֹאָר לְהֶדְיָ' שֶׁדַּעַת הָרֹא"שׁ הוּא כְּלִישָׁנָא קַמָּא דְּהַשַּׁ"ס וּכְרַבָּה ועפי"ז יִתְיַשֵּׁב דַּעַת הָרֹא"שׁ בְּרַוָּחָא דס"ל לְהָרֹא"שׁ דְּבִפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי אֵין הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב אֶלָּא בְּמָקוֹם דְּלָא אִתְמַר כְּלָלָא אֲבָל בְּמָקוֹם דְּאִתְמַר כְּלָלָא אֵין הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב וכ"ש שֶׁאֵין הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַיָּחִיד הַמַּקִּיל בִּמְקוֹם רַבִּים משא"כ בִּפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי וכמש"ל וּמַה שֶּׁדִּקְדַּקְנוּ לְמַעְלָה בָּמָה שֶׁהֲוָצְרַךְ הָרֹא"שׁ לוֹמַר כמ"ד מְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה אֵינוֹ מוֹעִיל מִשּׁוּם דְּרַב שֵׁשֶׁת קָאֵי בְּשִׁיטָתִי' וְלָא קָאָמַר בִּפְשִׁיטוּת מִשּׁוּם דְּרַבָּה וְרָבָא אַלִּיבָּא לִישָׁנָא קַמָּא קַיְימִי כְּוָותַי' יֵשׁ לוֹמַר לְרַוָּחָא דְּמִילְתָא כָּתַב כֵּן אַלִּיבָּא דְּכוּלְּהוּ לִישָׁנֵי וְעוֹד דְּרַבָּה וְרָבָא לָא אַיְירֵי אֶלָּא בִּמְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה דְּכוֹתֶל וְלֹא בִּנְחִיצָה ע"ג הַתֵּל והי' מָקוֹם לְחַלֵּק מִשּׁוּם דְּגָדוּד וּמְחִיצָה תְּרֵי מִינֵי נִינְהוּ כִּדְאִי' בפ' כָּל גַּגּוֹת צ"ג ב' דמש"ה שִׁנָּה הַשַּׁ"ס בִּפְלוּגְתָּא דר"ח ורה"מ לְמִנְקָט תֵּל וְלָא כּוֹתֶל משא"כ רַב שֵׁשֶׁת אַיְירֵי נָמֵי בַּתֵּל מִדְּאָמַר ר"ח וּמוֹדֶה לִי רַב שֵׁשֶׁת שֶׁאִם עָשָׂה מְחִיצָה ע"ג הַתֵּל וכו' (וְאִי לָאו וּמִסְתְּפִינָא אָמֵינָא דר"ח נָמֵי לֹא אָמַר דְּמְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה מוֹעִיל אֶלָּא בְּתֵל וְאָזֵיל לְטַעְמֵי' בפ' כָּל גַּגּוֹת דְּאָמַר גְּדוּד חֲמִשָּׁה וּמְחִיצָה חֲמִשָּׁה אֵין מְצָטָרְפִי' ע"ש) וְתוּ דְּהַאי פִּיסְקָא דְּפָסַק הָרֹא"שׁ שֶׁיֵּשׁ לְהֵיוֹת הֲלָכָה כְּרַבָּה בְּמָקוֹם רָבָא הִיא גּוּפָא תַּכְרִיעַ כְּלִישָׁנָא קַמָּא וְלָא כְּלִישָׁנָא דְּרַב שִׁימִי דא"כ הַאֵיךְ תּוֹפֵס הַשַּׁ"ס בִּפְשִׁיטוּ' בִּפְלוּגְתָּא דר"ח ורה"מ דְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה לָא חָשִׁיב הַרְחָקָה כְּרָבָא נָגֶד רַבָּה וְהָא אֵין הֲלָכָה כְּתַלְמִיד בְּמָקוֹם הָרַב ור"ח ורה"מ גּוּפַיְיהוּ לָא אַיְירֵי אֶלָּא בִּמְחִיצָה ע"ג מְחִיצָה כמש"ל א"ו דס"ל לְהַשַּׁ"ס דְּלֵיתָא לִדְרַב שִׁימִי גַּם מִדְּנָקַט הַשַּׁ"ס הִרְחִיק מִן הַתֵּל ד' וכו' וְכֵן פחו' מִשְּׁלֹשָׁה וּשְׁבַק דִּין הִרְחִי' שְׁלֹשָׁה משו' דִּבְפְלֵוגְ' לָא קָמַיְירֵי מַשְׁמַע שְׁתּוֹפֵס

הַשַּׁ"ס כְּלִישָׁנָא קַמָּא שֶׁהוּא סְתָמָא דגמ' וְלִפְסֹק הָרֹא"ש דְּפָסַק כַּרִבְּה אֵין נ"מ בְּכָל זֶה אֶלָּא בְּדִין טָחוֹ בְּכוֹתֶל דִּלְפוּם לִישָׁנָא קַמָּא הלכ' כְּרַבָּה משא"כ לְלִישָׁנָא דְּרַב שִׁימִי כמש"ל בְּבֵיאוּר דִּבְרֵי הַגָּאוֹן ר"א זַ"ל וא"כ נָקְטִי לְקוּלָּא בְּעֵירוּ' כֵּן נִרְאֶה לִי ואעפ"י שֶׁאֵין תַּלְמִיד כָּמוֹנִי מַכְרִיעַ כָּךְ דַּעְתִּי נוֹטָה לְדִבְרֵי הַטּוּר בִּרְמָזִים מִכָּל הָנֵי רְאָיוֹת דִּלְעֵיל וְכֵן דַּעַת הַבַּ"ח וס' ק"נ וְכֵן עִיקָּר.

וְרָאִיתִי בְּהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי פט"ז מֵהִלְכוֹת שַׁבָּת שכ' דְּמִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ס"ו א' ד"ה יָפֶה עֲשִׂיתֶם מַשְׁמַע דס"ל דַּאֲפִי' בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי נָמֵי הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב וכו' וּבְבֵיאוּרֵי הַגָּאוֹן סי' שנ"ח כָּתַב שֶׁדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' אֵלּוּ שֶׁהֵבִי' בְּהַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי הַנַּ"ל סוֹתְרִים לד' הַתּוֹסָ' במ"ק כ"ד ד"ה הָכִי וכו' בְּעִנְיַן הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּאֵבֶל שֶׁכָּתְבוּ לְשָׁם דְּלָא אָמַר הָכִי אֶלָּא בִּפְלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי וְלֹא בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי וְכֵן כָּתְבוּ עוֹד בִּכְתֻבוֹת ד' א' ד"ה אֲבָל וְהִנִּיחַ בְּקֻשְׁיָ' וְלוּלֵא דִּבְרֵיהֶם הי' נִרְאֶה לענ"ד שֶׁאֵין כָּאן מָקוֹם סְתִירָה כִּי רְאָיוֹת הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי שָׁם אֵינָהּ מַכְרַעַת כְּלָל דְּז"ל הַתּוֹסָ' שָׁם ד' ס"ו ד"ה יָפֶה עֲשִׂיתֶם רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל פָּסַק כְּרַבִּי יוֹחָנָן אע"ג דְּשְׁמוּאֵל פְּלִיג עלי' מִשּׁוּם דקיימל"ן כְּרַבִּי יוֹחָנָן לְגַבֵּי שְׁמוּאֵל וּכְדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב ואור"י דְּלִקַמָּן בְּפִרְקִי' (ס"ז) דָּיֵיק בָּרִיְיתָא כִּשְׁמוּאֵל וכו' ע"ש הֲרֵי שהר"י חוֹלֵק עַל רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל בַּל" וּמִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל גּוּפֵי' פְּשִׁיטָא דְּאֵין מָקוֹם לְרָאָ' זוֹ שֶׁהֲרֵי בל"ו כְּבָר הוֹכִיחַ מוהר"מ מִדִּבְרֵי רַבֵּינוּ חֲנַנְאֵל דפ' עוֹשִׂין פַּסִּין ד' כ"ה שכ' לְהֶדְיָ' דַּהֲלָכָה כד' זֵירָא לְגַבֵּי רַבָּה דְּאֵין אֲוִיר קֵירוּיוֹ מְיַיתְרוֹ מִשּׁוּם דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב דס"ל לר"ח דַּאֲפִי' בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי נָמֵי הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב וַאֲפִי' בַּמְּחִיצוֹת הֲבִיאוּ הָרֹא"ש שָׁם סי' ד' וְכֵן הַגָּהוֹת מַיְמוֹנִי שָׁם לְפָנֵי זֶה וּמַאי אֲוִלְמָא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּשֵׁם ר"ח בָּזֶה מִדִּבְרֵי ר"ח דִּלְעֵיל פ' עוֹשִׂין פַּסִּין שֶׁכָּתַב בְּהֶדְיָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב גַּם בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי וְאִי מִשּׁוּם דר"י שָׁם לֹא סָתַר פי' ר"ח בְּזֶה הֲלֹא אֵין נ"מ שָׁם בְּסִתְיָ' זוֹ מִפְּאַת טעמ' קַמָּא שֶׁכָּתַב ר"ח דִּבְכָל דֻּכְתֵּי' נָמֵי קיימל"ן כְּרַבִּי יוֹחָנָן לְגַבֵּי שְׁמוּאֵל וְלֹא כָּתַב ר"ח שָׁם הָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב אֶלָּא לְרַוְוחָא דְּמִילְתָא לְסָנִיף בְּעָלְמָא ע"כ הֲוָצְרַךְ ר"י לְסָתוֹר דְּבָרָיו מִתּוֹךְ הַסַּוְגְיָ' דִּסְתָמָא דְּתַלְמוּדָא סוֹף דָּבָר שֶׁאֵינֶנִּי רוֹאֶה שׁוּם מַשְׁמָעוּ' בְּתוֹסָ' דְּהָתָם בָּזֶה וְאֵין מִשָּׁם מָקוֹם סְתִירָה כְּלָל לְדִבְרֵי הַתּוֹסָ' דִּכְתֻבוֹת ומ"ק הַנַּ"ל: וְעוֹד דְּאִפְכָּא יִרְאֶה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' פ' כֵּיצַד מְעַבְּרִי' נ"ן ד"ה רַב הוּנָא אור"ת דַּהֲלָכָה כְּרַב הוּנָא לְגַבֵּי חַיָּיא בַּר רַב מִשּׁוּם דר"ה הי' גָּדוֹל בְּחָכְמָה וּבְמִנְיָן מֵחַיָּיא בַּר רַב דְּזוּטָר מִינֵּי' טוּבָא וְגַם הָנְהוּ אָמוֹרָאֵי דְּקָאָמְרִי לָאו מִשֻּׁלְּשִׁים מַמָּשׁ נָמֵי ס"ל כר"ה וּדְלֹא כְּחַיָּיא בַּר רַב וְשָׁם ד"ה אֶלָּא סְיֵימוּ וא"כ דְּמוֹדֶה חַיָּיא בַּר רַב לְמַסְקָנָא זוֹ אֵין ראי' מִכָּאן דַּהֲלָכָה כר"ה ע"כ וַהֲלֹא ר"ה מֵקִיל הוּא וַהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב וְגַם לר"ת זַ"ל כָּל הַטּוֹרַח הַזֶּה שֶׁטָּרַח לְקַיֵּים הֲלָכָה כר"ה לְגַבֵּי חַיָּיא ב"ר לָמָּה הוּא תֵּיפּוֹק לי' מִשּׁוּם דר"ה מֵקִיל וַהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב אֶלָּא וַדַּאי ס"ל לר"ת וְהַתּוֹסָ' דְּבִפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי לָא אָמְרִי' הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב הֵן אֱמֶת שבל"ז צָרִיךְ לְהָבִין שָׁם בְּתוֹסָ' ד"ה אֶלָּא מֵהָא דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' ד"ה ר"ה הַנַּ"ל דַּאֲפִי' לְחַיָּיא בַּר רַב נָמֵי קָם דִּינָא דְּנוֹתְנִין קַרְפִּיף לְזוֹ וּלְזוֹ משו' דִּלְדִידַ' הל' כר"מ כֵּינָן דְּסֵיפָא ר"מ הו"ל מַחְלוֹקֶת וְאַחַ"כ סְתָם א"כ לְמַאי נ"מ כָּתְבוּ כָּאן דְּאֵין ראי' שֶׁיִּהְיֶ' הֲלָכָה כר"ה כֵּינָן דִּלְחַיָּיא בַּר רַב נָמֵי דִּינָא הָכִי דְּנוֹתְנִי' קַרְפִּיף לְזוֹ וּלְזוֹ מִשּׁוּם דַּהֲלָכָה כר"מ והי' בְּהֶכְרֵחַ לְפָרֵשׁ דר"ל בָּאֱמֶת לְעִנְיַן הָא דְּנוֹתְנִין קַרְפִּיף לְעִיר אַחַת כר"מ דלר"ה הֲלָכָה כְּרַבָּנָן דְּאֵין נוֹתְנִי' קַרְפִּיף

לְעִיר אַחַת מִשְּׁא"כ לְחַיָּיא בַּר רַב הַלָּכָה כר"מ דְּנוֹתְנִי' קַרְפִּיף אפי' לְעֵיל אַחַת וא"כ הַשְׁתָּא הו"ל ר"ה לְחוּמְרָא וְחַיָּיא בַּר רַב לְהָקֵל וַהֲוָה א"ש אוּלָם בְּחִידּוּשֵׁינוּ שָׁם בֵּיאַרְנוּ דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בָּזֶה כִּפְשָׁטָן וְהוֹכַחְנוּ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ בְּכַוָּונָתָם לְעִנְיַן זֶה דְּנוֹתְנִי' קַרְפִּיף לְעִיר אַחַת מִשּׁוּם דְּעַד כָּאן לֹא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' ד"ה ר"ה דְּלְחַיָּיא בַּר רַב הַלָּכָה כר"מ אֶלָּא בְּהָא דְּנוֹתְנִי' קַרְפִּיף לְזוֹ וּלְזוֹ מִשּׁוּם דְּסָתָם לָן רַבִּי בְּסֵיפָא כְּוָותֵיְ' גַּבֵּי שְׁנֵי עֲיָירוֹת אִם יֵשׁ לָזוֹ וכו' אֲבָל בְּהָא דְּטָנוֹתְנִי' קַרְפִּיף לְעִיר אַחַת לָא סְתָם לַן תַּנָּא כְּוָותֵיְ' דְּהָא אפי' לְחַיָּיא בַּר רַב נָמֵי עָבֵיד צְרִיכוּתָא לעי' וְאָמַר דַּהֲוָה אֲמִינָא שְׁתֵּי עֲיָירוֹת דַּוְקָא מִשּׁוּם דְּדָחֵיקְאִי תִּשְׁמִיתַיְיהוּ וכו' וא"כ בְּעִיר אַחַת דְּלָא סְתָם לַן תַּנָּא כְּוָותֵיְ' דר"מ מנל"ן דַּהֲלָכָה כר"מ וְתו דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' ד"ה אֶלָּא חוֹזְרִי' עַל מ"ש ד"ה ר"ה וְשָׁם קַיְימִי לְהֶדְיָ' אַהָא דְּנוֹתְנִין קַרְפִּיף לְזוֹ וְלָזוֹ כמ"ש בְּהֶדְיָ' נִרְאֶה דַּהֲלָכָה כר"ה דְּנוֹתְנִין קַרְפִּיף לָזוֹ וְקַרְפִּיף לָזוֹ וְגַם כָּל הָרָאָיוֹת שֶׁהֵבִיאוּ לֶשֶׁם אֵינָם עוֹלִי' אֶלָּא לְהָא דְּנוֹתְנִי' קַרְפִּיף לְזוֹ וְלָזוֹ וכ"ש הָרָאָיָ' שֶׁל הַוְעוֹד אפי' לְחַיָּיא בַּר רַב וכו' וא"כ לְדִידְיָ' הֲלָכָה כר"מ וכו' אֵינָהּ עוֹלָה אֶלָּא לְקַיְימַהֲלָכָה כר"ה לְהָקֵל בִּשְׁתֵּי עֲיָירוֹת וְלֹא לְהַחְמִיר בְּדִין קַרְפִּיף לְעִיר אַחַת וְאַהָא כָּתְבוּ בד"ה אֶלָּא דְּלְפִי מַה שפי' בְּכָאן אֵין רְאִי' שֶׁיִּהְיֶ' הֲלָכָה כר"ה לְהָקֵל בְּדִין שְׁתֵּי עֲיָירוֹת וְשָׁם יָשַׁבְנוּ בְּטוֹב הַקֵּוּשְׁיָ' דְּלְעֵיל בַּאֲרֻכָּה ואכ"מ.

וְאֵיךְ שֶׁיִּהְיֶ' עכ"פ מוּכָח מִדְּבְרֵיהֶם בד"ה ר"ה גּוּפֵי' דְּלָא ס"ל הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב בִּפְלֻגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי דאל"כ כָּל הַטּוֹרַח הַזֶּה שֶׁטָּרַח ר"ת לְקַיְימַהֲלָכָה כר"ה דְּמַקְנִיל לָמָּה וְתִיפּוֹק לי' מִשּׁוּם דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב אפי' כְּשֵׁשְׁנֵי הַחוֹלְקִים הֵם שְׁקוּלִים וכ"ש בְּכָאן דר"ה גָּדוֹל מֵחַיָּיא בַּר רַב ועכ"פ הי' לָהֶם לְהָבִיא גַּם טַעַם זֶה לִסְנִיף אֶלָּא וַדַּאי מִדְּלָא הֵבִיאוּ הַאי כְּלָלָא דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב לְשֵׁם כְּלָל ע"כ ס"ל דִּבְפִלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי לִיתָא לְהַאי כְּלָלָא לְגַמְרֵי וכמ"ש בְּכְתֻבּוֹת ומ"ק שָׁם וְכָל דִּבְרֵיהֶם עוֹלִים בְּקָנֶה אֶחָד וְהָיוּ לַאֲחָדִים כַּנַ"ל: אִיבְרָא קָשֶׁה דְּאַמַּאי לֹא פָּסְקוּ הַתּוֹסָ' שָׁם לְגַמְרֵי כר"מ דְּנוֹתְנִי' קַרְפֵּף לְעִיר מִשּׁוּם דְּבִפְלֻגְתָּא דְּתַנָּאֵי הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בְּמָקוֹם רַבִּים כְּדְמוֹכַח בפ' מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ דַּף מ"ו כמש"ל דמה"ט פָּסַק הָרֹא"שׁ בְּשֵׁם מוהר"מ כר' מֵאִיר בָּזֶה ע"ש וְהַתּוֹ' גּוּפֵי' בפ' הַדָּר דַּף ס"ב ב' ד"ה ור"י וס"ה ב' ד"ה אִיקְלַעוּ פָּסְקוּ כָּרִיבָּ"ל דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב ע"ש והי' נלע"ד לְיַיְשֵׁב בָּזֶה מִשּׁוּם דר"מ דְּאָמַר נוֹתְנִי' קַרְפִּיף לְעִיר יָלִיף טַעְמָא מִקְּרָא דִּכְתִיב בְּמִגְרְשֵׁי הַלְוִיִּם מִקִּיר הָעִיר וָחוּצָה אָמְרָה תּוֹרָה תֵּן חוּצָה וְאַחַ"כ מָדוֹד וא"כ יֵשׁ לוֹמַר דר' מֵאִיר לְטַעְמֵי' אָזֵיל בָּזֶה דס"ל בפ' בַּכֹּל מְעָרְבִי' ל"ה ב' תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא דְּיָלְפִי' מָקוֹם מִמָּקוֹם וְחוּץ מִחוּץ מִמִּגְרְשֵׁי הַלְוִיִּם דִּכְתִיב וּמַדּוֹתֶם מִחוּץ לָעִיר כִּדְאִי' לְקַמָּן דַּף נ"א משא"כ לְמַאי דקיימל"ן תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן לֹא שַׁיָּיךְ לְמֵילַף מִמִּגְרְשֵׁי הַלְוִיִּם מִידִי דְּאֵין עִנְיָן לָזֶה וְרַבָּנָן מִדְּאוֹרַיְיתָא לָא יָלְפִי' כִּדְאִי' בפ"ק דְּנָדָה ד' ח' דְּאַלְפַיִּים אַמָּה תִּיקּוּן טְפֵי לָא תִּיקּוּן ומ"מ צ"ע בְּכָל הַטּוֹרַח הַזֶּה שֶׁטָּרְחוּ הַתּוֹסָ' לְקַיְימַהֲלָכָה כר"ה לְגַבֵּי חַיָּיא בַּר רַב תִּיפּוֹק לי' בל"ז דְּאַטּוּ מִי גָּרַע עִירוּב מִשְּׁאָר מִילֵי דְּרַבָּנָן דקיימל"ן בְּשֶׁל סוֹפְרִים הַלֵּךְ אַחַר הַמַּקְנִיל כְּמוֹ שֶׁפָּסַק ר"ת גּוּפֵי' בְּתוֹסָ' פ"ק דע"א ד' ז' וכ"ש גַּבֵּי עֵירוּב שֶׁהַקִּילוּ בּוֹ יוֹתֵר מִבִּשְׁאָר מִילֵי דְּרַבָּנָן בִּסְפֵיקָא דִּפְלֻגְתָּא דְּתַנָּאֵי דַּהֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בְּמָקוֹם רַבִּים וצ"ע: הָעוֹלָה מִזֶּה דְּגַבֵּי פְּלוּגְתָּא דְּתַנָּאֵי קיימל"ן הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בְּמָקוֹם רַבִּים וּמִינָּהּ דכ"ש בְּמָקוֹם דְּאִתְמַר כְּלָלָא כְּגוֹן ר"י ור"ש הֲלָכָה כר"י גַּבֵּי עֵירוּב קיימל"ן כְּדִבְרֵי הַמַּקְנִיל

כִּדְמוֹכַח בְּתוֹסְ' ס"ה ב' ד"ה אִקְּלַעוּ וכמ"ש לְמַעְלָה אָמְנָם בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי דַּעַת הַתּוֹסְ'
ומוהר"מ ושא"פ דְּלָא אָמְרִי הֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב כְּלָל אֲבָל דַּעַת ר"ח וְהָרא"ש
הוּא דְּגַם בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי נָמֵי הֲלָכָה כִּדְבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב לְבַר מֵהֵיכָא דְּאִתְּמַר כְּלָלָא
כְּגוֹן שְׁמוּאֵל ור' יוֹחָנָן דַּהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹחָנָן אעפ"י שֶׁהוּא מַחְמִיר וּשְׁמוּאֵל מַקִּיל בְּעֵירוּב
וּמִינָּה דה"ה וכ"ש דִּבְפִלּוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי אֵין הֲלָכָה כְּיָחִיד הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב בְּמָקוֹם רַבִּים
כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה עפ"י דַּעַת הַטּוּר בִּרְמָזִים אֲבָל מִדִּבְרֵי הַטּוּר בִּפְסָקָיו סִ' שנ"ח מוּכָח
דס"ל דְּגַם בִּפְלוּגְתָּא דְּאָמוֹרָאֵי נָמֵי הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב אפי' כְּיָחִיד בְּמָקוֹם רַבִּים
לְבַר מֵהֵיכָא דְּאִתְּמַר כְּלָלָא לְחוּד (דס"ל דִּכְלָלֵי דְּאָמוֹרָאֵי נוֹסְדוּ אַחַר הָעִיּוּן וְהַבְּחִינָה לֹא
עַל הַסְּתָם שֶׁיֵּדְעוּ שֶׁזֶּה הִ' גָּדוֹל מִזֶּה וּדְלֹא כמוהריק"ו שׁוֹרֶשׁ קס"ה) וּכְבָר גָּלִינוּ דַּעְתֵּינוּ
לְמַעְלָה בָּזֶה בְּאוֹרֶךְ וּמִכָּאן ראי' לְדִבְרֵי התה"ד שֶׁהֵבִי' הַשָּׁ"ד בי"ד סָסִי' נ"ז דִּסְפֵיקָא
דִּפְלוּגְתָּא דְּרַבְּוָאתָא עָדִיף מִסְפֵיקָא דְּגוּף הַמַּעֲשֶׂה דְּהָא בִּסְפֵיקָא דִּפְלוּגְתָּא קיימל"ן הֲלָכָה
כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב וְגַבֵּי סְפֵיקָא דְּגוּף הַמַּעֲשֶׂה דַּעַת הַתּוֹסְ' בְּשַׁבָּת ל"ד וס"פ הַדָּר ע"ו
דְּגַבֵּי עֵירוּב תְּחוּמִין מִסְפֵיקָא לֹא קָנָה עֵירוּב וְאֵין לוֹמַר דְּגַבֵּי נָאֶכַל בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת ה"ט
דְּהֶעֱמִידָנוּ עַל חֶזְקַת בֵּיתוֹ כדפרש"י לְעֵיל דַּף ל"ו וּבְתוֹסְ' שָׁם ל"ה ב' זֶה אֵינוֹ דְּהָא גַּם
בִּסְפֵיקָא דִּפְלוּגְתָּא נָמֵי אֵיכָא חֶזְקָה כה"ג כְּגוֹן בְּהָא דְּנוֹתְנִין קַרְפִּיף לָעִיר דִּלְקַמָּן דַּף נ"ז
דְּפָסַק מוהר"מ לְהָקֵל מִסְפֵיקָא כר"מ וְאִם הִנִּיחַ עֵירוּבוֹ תּוֹךְ אַלְפַּיִ' שֶׁמֵּעִיבּוּרָהּ שֶׁל עִיר
וְחוּץ לָאַלְפַּיִם מֵעִצְמָהּ שֶׁל עִיר לְרַבָּנָן לֹא קָנָה שְׁבִיתָה אֶלָּא בְּבֵיתוֹ וְכַדּוֹמֶה בְּכַמָּה דְּזָכְתִי'
א"ו דִּסְפֵיקָ' דִּפְלוּגְתָּא עָדִיף טְפֵי כַּנַ"ל וְתוּ לָא מִידִּי: דַּף מז ע"א גמ' לָמָּה לִי וְהָאָמְרַתְּ ר'
מֵאִיר ור' יוֹסֵי הֲלָכָה כר"י מ וכו' מִכָּאן קָשֶׁה עַל מ"ש הָרִי"ף פ' כָּל הַכֵּלִים דַּף קכ"ד
וְהָרא"ש שָׁם סִי' ה' בְּהַשָּׁגָתָם עַל דִּבְרֵי רַב צָמַח גָּאוֹן דְּלָא אָמְרִי ר"מ ור' יְהוּדָה הֲלָכָה
כר"י אֶלָּא הֵיכִי דִּפְלִיגִי בְּהֶדְיָ' אֲבָל הֵיכִי דִּדְבְרֵי ר"מ סְתָם ור' יְהוּדָה הוּא דִּפְלִיג בְּהֶדְיָא
לֵיתָא לְהַאי כְּלָלָא ע"ש א"כ מַאי פָּרִיךְ הָכָא לָמָּה לִי וְהָאָמְרַתְּ ר"מ ור' יוֹסֵי הֲלָכָה כר'
יוֹסֵי הָא דִּבְרֵי ר"מ דְּהָכָא הֵם סְתָמָא ור' יוֹסֵי הוּא דִּפְלִיג בְּהֶדְיָ' ובכה"ג לֵיתָא לְהַאי כְּלָלָא
אַמְּטוּ לְהָכִי אִצְטְרִיךְ לְמִפְסַק בְּהֶדְיָ' כר' יוֹסֵי וְלִכְאוֹרָה הִ' נִרְאֶה לְיַיְשֵׁב בָּזֶה דבכה"ג
שֶׁדִּבְרֵי ר"מ בְּסָתָם לֵיתָא לְהַאי כְּלָלָא וַהֲדַר דַּיְנָא דִּבְשֶׁל סוֹפְרִים הַלֵּךְ אַחַר הַמֵּיקֵל כִּדְאִי'
בפ"ק דע"א מש"ה פָּסַק הָרִי"ף שָׁם כר"מ דְּסָגֵי בְּמַעְיָן מְלֵאכָה לְקֻלְּאָה וְהָכִי נָמֵי פָּרִיךְ
הָכָא כֵּיוָן דִּבְעָלְמָא ר"מ ור' יוֹסֵי הֲלָכָה כר' יוֹסֵי וּנְהִי דְּהָכָא דִּבְרֵי ר"מ בְּסָתָם מ"מ סְפֵיקָא
הֲוָה וְנָקְטִי' לְקֻלָּא אוּלָם דְּמִלְּבַד שֶׁזֶּה דּוֹחֵק אַף גַּם מִלְּשׁוֹן הָרִי"ף מְבֹאָר לְהֶדְיָ' דַּהֲלָכָה
כִּסְתָמָא דר"מ ואע"ג דִּפְלִיגִי בְּבָרַיְיתָא בְּהֶדְיָ' כֵּיוָן דְּסָתָם לָן תַּנָּא כר"מ הִלְכְתָא כְּוָותֵי'
ע"ש (וְכַדּוֹמֶה לִי שֶׁבִּימֵי חֻרְפֵּי שָׁמַעְתִּי מַקְשִׁי' בָּזֶה עַל דִּבְרֵי הָרִי"ף שָׁם וְאוּלַי זֹאת הִיא)
וצ"ע כָּעֵת וְתוּ צ"ע מֵהַיְרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיא התוי"ט ספ"א דְּמַעֲשְׂרוֹת שֶׁאָמַר שָׁם דְּלָא תִּסְבּוֹר
סְתָמָא ור' יוֹסֵי הֲלָכָה כִּסְתָמָא לְפוּם כֵּן צָרִיךְ מֵימָר ר' מֵאִיר הִיא ור"מ וְרַבִּי יוֹסֵי הֲלָכָה
כר' יוֹסֵי הָרֵי דַּאֲפִי' הֵיכִי דְּסְתָמָא כר"מ אַפ"ה הֲלָכָה כר' יוֹסֵי ועמ"ש התוי"ט עוֹד רפ"ה
דְּמַעֲשְׂרוֹת ועכ"פ מוּכָח גַּם מֵהָתָם דְּלַהֲפֹךְ לוֹמַר הֲלָכָה כִּסְתָם וַדַּאי לָאו כְּלָלָא הוּא וצ"ע:
שָׁם ע"ב גמ' תָּנֵי ר' חִיָּיא חֵרֶם שֶׁבֵּין תְּחוּמֵי שַׁבָּת צָרִיךְ מְחִיצָה שֶׁל בַּרְזֶל לְהַפְסִיקָן וכו'
וְכָתְבוּ הָרִי"ף וְהָרא"ש סִי' י"א עפ"י הַמַּסְקָנָא דְּסָגֵי בִּמְחִיצַת קָנִים וכו' וְיֵשׁ לְתָמֹהַּ
לְכְאוֹרָה דְּהָא בַּשַּׁ"ס מוּכִי לָהּ כרי"ו ב"נ דְּאָמַר חֲפָצַי הֶפְקֵר קָנוּ שְׁבִיתָה וְכָתְבוּ הַתּוֹסְ'
דאעפ"י שֶׁמַּיִם שְׁבְּתוֹךְ הַתְּחוּם דַּעַת בְּנֵי הָעִיר עֲלֵיהֶן (כְּדִלְעֵיל מ"ה ב') כֵּיוָן דְּמַמָּשְׁכִי

מִתְּחוּם זֶה לִתְחוּם זֶה בָּטְלָה דַּעְתָּן והו"ל כְּחֻפְּצֵי הֶפְקֵר וא"כ לְמַאי דקיימל"ן לְעֵיל (מ"ו א') כְּרַבָּנָן דְּחֻפְּצֵי הֶפְקֵר לֹא קָנוּ שְׁבִיתָה אַמַּאי צָרִיךְ מְחִיצָה כְּלָל וְרָאִיתִי לְהמ"א סי' ת"ב שֶׁעָמַד בָּזֶה ותי' זַ"ל וצ"ל שֶׁהָרִי"ף וְהָרֹא"שׁ ס"ל דְּכָל זֶה לְדַעַת הַמַּקְשָׁן אֲבָל הָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן וצ"ע עכ"ל וְלִכְאוֹרָה לֹא הוֹעִיל כְּלוּם בְּתֵירוּצוֹ דְּאַכַּתִּי מנ"ל לְהָרִי"ף וְהָרֹא"שׁ הָא דְּהָאֱמֶת אֵינוֹ כֵּן וְעַל כֵּן הִנִּיחַ בצ"ע.

וְיֵרָאֶה לענ"ד שֶׁדַּעַת הָרִי"ף וְהָרֹא"שׁ הוּא מִדְּפָרִיךְ הַשַּׁ"ס בָּתַר הָכִי וְאֶלָּא מֵהָא דְּתַנְיָא נָהָרוֹת הַמּוֹשְׁכִין וּמַיִם הַנּוֹבְעִי' וכו' לֹא קָנוּ שְׁבִיתָה מִשּׁוּם דְּנַיְידִי וּמוּקִי לָהּ בְּמְכֻנָּסִי' דְּקָוו וְקַיְימִי מִכְּלָל דְּעַד הַשְׁתָּא בְּפִרְכָא קַמַּיְיתָא דְּפָרִיךְ אִילֵימָא מִשּׁוּם דְּתָנֵי לַהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן ב"נ וכו' הָוָה ס"ד דְּאַיְירֵי בְּמוֹשְׁכִין וְנוֹבְעֵי' דְּאִי ס"ד דְּמֵעִיקָּרָא נָמֵי פְּשִׁיטָא לִי' דְּמַיָּא דְּנַיְידִי לָא קָנוּ שְׁבִיתָה לכ"ע וְהָא דְּבָעֵי לְמֵימַר מִשּׁוּם דְּתָנֵי לַהּ כריב"נ הַיְינוּ בְּמְכֻנָּסִי' לכ"ע והו"ל לְסַדֵּר הַדְּ פִּרְכָא מֵהָא דְּמַיִם הַמּוֹשְׁכִי' בְּרֵישָׁא וּלְאוֹקְמֵי בְּמְכֻנָּסִי' וּלְבָתַר לוֹקְמֵי כר' יוֹחָנָן ב"נ אֶלָּא וַדַּאי דְּפִרְכָא קַמַּיְיתָא דְּפָרִיךְ אִי לֵימָא מִשּׁוּם דְּתָנֵי לַהּ כר' יוֹחָנָן ב"נ הוּא לְפוּם מַאי דס"ד מֵעִיקָּרָא דְּאַיְירֵי בְּמוֹשְׁכִי' וּמַיָּא דְּנַיְידָא נָמֵי קָנוּ שְׁבִיתָה וס"ל לְהָרִי"ף לְהָרֹא"שׁ דְּהַאי פִּרְכָא לֵיתָא אֶלָּא לְפוּם מַאי דס"ד דְּאַיְירֵי בְּמוֹשְׁכִי' דַּוְקָא דְּנָהֲי דְּמַיָּא דְּנַיְידִי קָנוּ שְׁבִיתָה מ"מ כֵּיוָן דְּמוֹשְׁכִין וְהוֹלְכִין מִתְּחוּם זֶה לִתְחוּם זֶה בָּטְלָה דַּעְתָּן שֶׁל בְּנֵי הָעִיר שֶׁהֲרֵי מִתְּחִילָּה לֹא הי' סוֹפָן לַעֲמֹד בְּתוֹךְ תְּחוּם שֶׁלָּהּ (והו"ל כְּחֻפְּצֵי הֶפְקֵר דְּלָא קָנוּ שְׁבִיתָה לְרַבָּנָן וְזֶה שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' כֵּיוָן דְּמַשְׁכִי מִתְּחוּם זֶה לִתְחוּם זֶה ר"ל לְפוּם מַאי דס"ד דְּאַיְירֵי בְּמַיִם הַמּוֹשְׁכִי' וְהוֹלְכִין מִתְּחוּם זֶה לִתְחוּם זֶה הו"ל כְּחֻפְּצֵי הֶפְקֵר מש"ה הָוָה ס"ד דְּאָתֵי כר' יוֹחָנָן ב"נ דס"ל חֻפְּצֵי הֶפְקֵר קָנוּ שְׁבִיתָה וְכָאן שֶׁהָיוּ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם שֶׁל עִיר קָנוּ שְׁבִיתָה בָּעִיר וְעָלָה פָּרִיךְ שַׁפִּיר מֵהָא דְּתַנְיָא נָהָרוֹת הַמּוֹשְׁכִי' וּמַעְיָינוֹת הַנּוֹבְעִי' הֲרֵי הֵן כִּרְגְלֵי כָּל אָדָם דְּלָא קָנוּ שְׁבִיתָה כְּלָל אפי' לְרַבִּי יוֹחָנָן ב"נ דְּהָא מַעְיָינוֹ' הַנּוֹבְעִים ע"כ מַיְירֵי אפי' בְּשֶׁאֵין מוֹשְׁכִין וְיוֹצְאִי' מִגֻּמַּת נְבִיעוֹתָן כדפרש"י בְּבֵיצָה דַּף ל"ט וע"כ טַעְמָא מִשּׁוּם דְּנַיְידִי וּמַיָּא דְּנַיְידִי לָא קָנִי שְׁבִיתָה כְּלָל וְהַאי טַעְמָא עוֹלָה גַּם אַלִּיבָּא דר' יוֹחָנָן ב"נ.

וּמוּקִי לָהּ בְּמְכֻנָּסִי' וּמֵהַשְׁתָּא אתי' ככ"ע דְּכֵיוָן דְּמַיָּא קָוו וְקַיְימִי שַׁפִּיר מְהַנֵּי דַּעַת בְּנֵי הָעִיר דְּהָא אַדַּוְכְתַּיְיהוּ קַיְימִי בְּתוֹךְ תְּחוּמִין וְקָנוּ שְׁבִיתָה בְּעִיר לכ"ע וְצָרִיךְ מְחִיצָה לְהַכְסִיקָן בְּסוֹף הַתְּחוּם הֵיכִי דְּמָעֲרְבִי וּנְגָעֵי' אַהֲדָדֵי כַּנַ"ל וְיֵשׁ הֶכְרֵחַ לַחֲלוֹקָה זוֹ מִסֵּוּגְיָ' דְּלִעֵיל מ"ה ב' דְּשָׁקִיל וְטָרֵי הַשַּׁ"ס טוּבָא לְמִפְשַׁט דר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי פְּלִיג נָמֵי בְּחֻפְּצֵי הֶפְקֵר דְּקָנוּ שְׁבִיתָה וְאִם אִיתָא דְּבָרַיְיתָא זוֹ לֹא מִתּוֹקְמֵי אֶלָּא כר' יוֹחָנָן ב"נ דְּחֻפְּצֵי הֶפְקֵר קָנוּ שְׁבִיתָה אַמַּאי לָא אַיְיתִי תַּלְמוּדָא הָתָם לְהַהִ דְּבָרַיְיתָא לְמִפְשַׁט מִינַּהּ דר' יוֹחָנָן ב"נ פְּלִיג נָמֵי בְּחֻפְּצֵי הֶפְקֵר דְּקָנוּ שְׁבִיתָה אֶלָּא וַדַּאי דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא דְּמוּקֵי לָהּ בְּמְכֻנָּסִי' לָא הָוָה חֻפְּצֵי הֶפְקֵר וְאָתְיָ' ככ"ע כַּנַ"ל בָּרוּר בְּדַעַת הָרִי"ף וְהָרֹא"שׁ ודו"ק: שַׁבָּת דַּף לד תד"ה לָא קשי' וכו' נִרְאֶה לר"ת כפי' הַקּוּנְטְרֵס וכו' וּמֵעִיקָּרָא הי' מְפָרֵשׁ ר"ת דְּעֵירוּבֵי חֲצֵירוֹת חֲמִירֵי טְפֵי וכו' עכ"ל הִנֵּה הַתּוֹסָ' בְּעֵירוּבִין ס"פ הַדָּר דַּף ע"ו הֵבִינוּ מפרש"י שֶׁמְּפָרֵשׁ כְּמוֹ שפיר"ת מֵעִיקָּרָא דְּעֵירוּבֵי חֲצֵירוֹת חֲמִירֵי טְפֵי וְהָא דְּסָפֵק חֲשִׁיכָה אֵין מְעָרְבִין אַיְירֵי בְּעֵירוּבֵי חֲצֵירוֹת ע"ש וצ"ל דהי' לָהֶם גִּירְסָא אַחֶרֶת בפרש"י וכ"ה לְהֶדְיָ' בְּהָרֹא"שׁ שָׁם זַ"ל ובפ' בְּמַה מַדְלִיקִין וכו' פרש"י דְּבַחֲצֵירוֹת אָסְרִינַן סְפֵיקָא וכו' וְהִקְשָׁה עָלָיו מַה שֶׁהִקְשָׁה ר"ת בְּכָאן מֵהָא דְּעֵירוּבִין מ"ו ע"ב אַהָא דְּאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי אָמַר רַבִּי

יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי דְּאָמַר הָתָם יָשָׁן קוֹנָה שְׁבִיתָה וּפְלִיג אַחֲכָמִים וְתוּ אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב וּפָרִיךְ הָתָם כֵּינָן דְּאָמַר הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב לָמָּה לִי דְּאָמַר תּוּ הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וּשְׁנֵי רַב פַּפָּא סד"א ה"מ בְּעֵירוּבֵי חֲצֵירוֹת אֲבָל בְּעֵירוּבֵי תְּחוּמִין לָא קמ"ל הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן ב"נ אַלְמָא דְּעֵירוּבֵי תְּחוּמִין חֲמִיר טְפֵי מֵחֲצֵירוֹת: ולע"ד יֵשׁ לְיַישֵׁב קֻושְׁיָ' זוֹ בְּטוּב דְּהִנֵּה רַב פַּפָּא מַיְיתֵי הָתָם סְיָיעְתָּא לְמֵילְתֵי' דְּעֵירוּב תְּחוּמִין חֲמִיר מֵעֵירוּב חֲצֵירוֹת מֵהָא דְּתַנְוָבס"פ חַלּוֹן אָמַר ר' יְהוּדָה בד"א בְּעֵירוּבֵי תְּחוּמִין אֲבָל בְּעֵירוּבֵי חֲצֵירוֹת מְעָרְבִין בֵּין לְדַעַת וּבֵין שֶׁלֹּא לְדַעַת אַלְמָא דְּעֵירוּב תְּחוּמִין חֲמִיר טְפֵי מע"ח.

וְלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת בְּזֶה לפמ"ש הָרֹא"שׁ בפ' מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ שָׁם סי' ח' דר' יְהוּדָה ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא וְלָא קיימל"ן כְּוָתֵי' וכ"כ הָרַמְבַּ"ם בְּפֵירוּשׁ הַמִּשְׁנָה פ' בַּכֹּל מְעָרְבִין דַּף ל"ה דר' יְהוּדָה כר"מ ס"ל דִּתְחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא וכ"כ הַסְּמַ"ג בְּהִלְכוֹת עֵירוּב וּרְצוֹנָם מְשׁוּם דְּכֵינָן דר"מ ור' יְהוּדָה תַּרְוַיְיהוּ אָמְרִי סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר וְאוֹקֵימְנָא לדר"מ הָתָם מִטַּעַם דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא ה"ה לר' יְהוּדָה דְּכְמוֹ דַּאֲמוּר רַבָּנָן בְּדִינָא כַּהֲדָא ה"נ אָמוּר רַבָּנָן בְּטַעְמָא חֲדָא זַהִי דַּעְתָּם וְקָשֶׁה לְכֹאוֹרָה דא"כ הֵיכִי דָּיֵיק רַב פָּפָּא מדר' יְהוּדָה דְּמַחֲלֵק בֵּין תְּחוּמִין לע"ח דס"ל דְּעֵירוּב תְּחוּמִין חֲמִיר טְפֵי מֵעֵירוּב חֲצֵירוֹת דִּלְמָא שָׁאנֵי רַבִּי יְהוּדָה דְּאָזֵיל לְטַעְמֵי' דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא מש"ה מַחְמִיר בְּעֵירוּבֵי' תְּחוּמִין טְפֵי מִבְּעֵירוּב חֲצֵירוֹת מְשׁוּם דְּתְחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא וְעֵירוּב חֲצֵירוֹת דְּרַבָּנָן משא"כ לר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּאָמַר הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב דס"ל הָתָם בִּפְשִׁיטוּת דְּתְחוּמִין דְּרַבָּנָן מנ"ל דְּאַפֵּ"ה חֲמִיר טְפֵי מֵעֵירוּב חֲצֵירוֹת וְאֵין לוֹמַר דְּאַכַּתִּי הֲוָצְרְךְ לוֹמַר הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן ב"נ מְשׁוּם דְּאִי לא"ה הֲוָה ס"ד דַּוְקָא בַּחֲצֵירוֹת אֲבָל לֹא בִּתְחוּמִין מְשׁוּם דְּתְחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא א"כ לָמָּה הוּצַר כָּלָל לְהָבִי' סְיָיעְתָּא מדר' יְהוּדָה דְּמַחֲלֵק בֵּין תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא כר"ע א"ו דִּפְשִׁיטָ' לי' לְהַשֵּׁ"ס בְּזֶה דְּאֵין הֲלָכָה כר"ע מֵחֲבֵירָיו (אוֹ דא"כ לֹא הי' צָרִיךְ לִפְסֹק הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן ב"ג אֶלָּא הי' לוֹ לְאַשְׁמוֹעִי' הָא דְּתְחוּמִין דְּרַבָּנָן לְבַד וּמְמֵילָא יָדַעְנָא דַּהֲלָכָה כר' יוֹחָנָן ב"נ) וא"כ מַאי סְיָיעְתָּא מַיְיתֵי רַב פָּפָּא מדר' יְהוּדָה בָּזֶה לְדִידָן דס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וְיֵרָאֶה לְיַישֵׁב בָּזֶה עפ"י מַה דאי' לְקַמָּן ס"פ חַלּוֹן דִּשְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן וְרַב חִסְדָּא פּוֹלְהוּ ס"ל דְּבַמֶּה ד"א דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה לַחֲלוֹק עַל דִּבְרֵי חֲכָמִי' בָּא וְלֹא לְפָרֵשׁ אֲבָל ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי קָאָמַר הָתָם דְּבַמֶּה דר' יְהוּדָה הוּא לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי חֲכָמִים ע"ש וא"כ א"ש סְיָיעְתָּא דְּרַב פַּפָּא דְּקָאֵי אַלִּיבָּא דר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי דְּאָמַר הֲלָכָה כְּדִבְרֵי הַמַּקִּיל בְּעֵירוּב וְאִיהוּ ס"ל דְּבַמֶּה ד"א דְּרַבִּי יְהוּדָה בְּזֶה הוּא לְפָרֵשׁ דִּבְרֵי חֲכָמִים וַחֲכָמִים ס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וְאַפֵּ"ה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִשְׁמַיְיהוּ דְּמַחְמְרִי טְפֵי בְּעֵירוּבֵי תְּחוּמִין מֵעֵירוּב חֲצֵירוֹת אַלְמָא דִּלְדִידַן נָמֵי עֵירוּב תְּחוּמִין חֲמִיר טְפֵי לְהָכִי אִצְטְרִיךְ ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי לְמֵימַר הֲלָכָה כר' יוֹחָנָן ב"ל אפי' בִּתְחוּמִין וְכָל זֶה אַלִּיבָּא דר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי לְשִׁיטָתֵי' משא"כ לְדִידַן דקיימל"ן כִּשְׁמוּאֵל וְרַבִּי יוֹחָנָן ור"ח דְּבַמֶּה לַחֲלוֹק אַזְדָּא לָהּ סְיָיעְתָּא דר"פ דְּתְחוּמִין חֲמִיר מֵהָא דר' יְהוּדָה דס"פ חַלּוֹן הַנָּ"ל דר' יְהוּדָה לְטַעְמֵי' דְּאִית לי' תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא משא"כ לְדִידַן דִּתְחוּמִין דְּרַבָּנָן ור"פ גּוּפֵי' נָמֵי לָא קָאָמַר הָתָם כִּי אִם אַלִּיבָּא דר' יְהוֹשֻׁעַ ב"ל וְכַנַ"ל אֲבָל לְדִידַן גַּם ר"פ נָמֵי יוֹדֶה דְּאֶפְשָׁר דְּעֵירוּבֵי חֲצֵירוֹת חֲמִיר טְפֵי מֵעֵירוּבוֹ תְּחוּמִין וְיֵשׁ לְיַיתֵן טַעַם לָזֶה עפ"י מַה דאי' בפ' בַּכֹּל מְעָרְבִין דַּף ל"ו שָׁאנֵי טֻמְאָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ עִיקָּר מה"ת אֲבָל תְּחוּמִין אֵין לָהֶם עִיקָּר מה"ת ופירש"י דְּטֻמְאָה

דְּרַבָּנָן מִחְלְפָה בְּטַוְמְאָה דְּאוֹרָיְיתָא משא"כ עֵירוּבֵי תְּחוּמִין דְּלֵיתָא בִּדְאוֹרָיְיתָא וְהָרִיטְבָ"א שָׁם פי' בְּשֵׁם הָרָאָבָ"ד דְּשָׁאנֵי טַוְמְאָה קַלָּה דְּרַבָּנָן שֶׁגָּזְרוּ עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם טַוְמְאָה דְּאוֹרָיְיתָא משא"כ בְּעֵירוּב תְּחוּמִין אפי' לָמָ"ד תְּחוּמֵי י"ב מִיל דְּאוֹרָיְיתָא תְּחוּמֵי אַלְפַּיִם אַמָּה אֵינָן מִשּׁוּם גְּזֵרָה דִּתְחוּמֵי י"ב מִיל דִּרְחוֹקִים זֶה מִזֶּה אֶלָּא גְּזֵרָה בְּעָלְמָא דְּאַסְמְכִינְהוּ אַתְּחוּמֵי עָרֵי הַלְוִיִּם מש"ה קִילָא טְפֵי ע"ש וְאִלּוּ בְּעֵירוּבֵי חֲצֵירוֹת הוּא מִשּׁוּם גְּזֵרָה דְּהוֹצָאָה מֵרְשׁוּת הַיָּחִיד לִרְשׁוּת הָרַבִּים דְּאוֹרָיְיתָא וּמְחַלְּפָה בְּהוֹצָאָה גְּמוּרָה דְּאוֹרָיְיתָא מש"ה חָמִיר טְפֵי כַּנַ"ל.

וּמַה שֶּׁהִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' וְהָרֹא"שׁ עוֹד מַהַסַּוּגְיָ' דס"פ הַדָּר דְּמַיְיתֵי לְהָא דְּרָבָא אַעֵירוּבֵי חֲצֵירוֹת וְאִם אִיתָא דְּהַהִיא דְּרָבָא דְּאָמְרוּ לוֹ שְׁנַיִם צֵא וְעָרֵב עָלֵינוּ אַיְירֵי בְּעֵירוּב תְּחוּמִין מַאי רַאי' הִיא לְעֵירוּב חֲצֵירוֹת דַּחֲמִיר יֵשׁ לְיַישֵׁב וְלוֹמַר דִּנְהִי דְּעֵירוּב תְּחוּמִין קִיל טְפֵי ת"מ הָא מִיהַת מוֹכַח שַׁפִּיר דְּלָא חָיְישִׁינַן לְהַמָּמָה נַפְשָׁךְ דְּאָמַר הָתָם אִי לְגַבֵּי דְּהַתַּי בַּיִת וכו' דְּאִם אִיתָא דְּבָמָקוֹם דְּאִיכָּא מִמַּה נַפְשָׁךְ אִי אֶפְשָׁר לְהָקֵל כִּדְאָמְרִי רַבָּנָן הֵיכִי מְקִילִין הָכָא דִּנְהִי דְּקִיל טְפֵי הָא לָא אֶפְשָׁר א"ו דְּאֶפְשָׁר וא"ש וּמַה שֶּׁהִקְשָׁה הָרֹא"שׁ ס"פ הַדָּר עוֹד מפ' בְּכֹל מְעָרְבִין ל"א ב' דְּמִשַּׁנֵּי הָתָם כָּאן בְּעֵירוּב תְּחוּמִין כָּאן בע"ח אַלְמָא דִּתְחוּמִין חֲמִיר טְפֵי לע"ד יֵשׁ לְדָחוֹ' דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּלָאו מִשּׁוּם קַוְלָא דְּעֵירוּב חֲצֵירוֹת הוּא אֶלָּא מִשּׁוּם דְּאִיכָּא טַעְמָא לְמֵילְתָא כדפרש"י לְשָׁם דְּגַבֵּי עֵירוּב חֲצֵירוֹת בְּעֵירוּב רְשׁוּיוֹת תַּלְיָא וְכָל שֶׁהֵם מְעוֹרָבִי' שַׁפִּיר דָּמֵי דְּלָא גָּרַע מבעה"ב שהי' שֶׁוּתָּף עִם שְׁכֵנָיו בְּיַיִן וכו' משא"כ בִּתְחוּמִין דְּמָקְנֵא רְשׁוּתָא הוּא כַּנַ"ל: עֵירוּבִין ל"ו ב' גמ' אַדְּרַבָּא לֵיתָא לְדְאַיּוֹ וכו' לֹא ס"ד דְּהָא שָׁמְעִי' לִי' לְרַבִּי יְהוּדָה דְּלֵית לִי' בְּרֵירָה דְּתָנָן הַלּוֹקֵחַ יַיִן מִבֵּין הַכּוּתִי' וכו' ע"כ הִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א זַ"ל לְקַמָּן דַּף ל"ז ע"ב פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס אַדְּרַב יוֹסֵף אַלִּיבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן דְּלָמָא כִּי לֵית לִי' לר"ש בְּרֵירָה בְּהָא דְּהַלּוֹקֵחַ יַיִן מִבֵּין הַכּוּתִים דְּמִידִי דְּאוֹרָיְיתָא הוּא אֲבָל בְּעֵירוּב דְּרַבָּנָן אִית לִי' וכו' וְאַמַּאי לָא פָּרִיךְ הָכָא בְּכָאן אַדְּרַב אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה דְּלָמָא לֵיתָא לְדְאַיּוֹ מְקַמֵּי' מַתְנִיתִין וְכִי לֵית לִי' לְרַבִּי יְהוּדָה בְּהָא דְּהַלּוֹקֵחַ יַיִן וכו' דְּאוֹרָיְיתָא אֲבָל בְּעֵירוּב רוֹב דְּרַבָּנָן אִית לִי' ע"כ: ונלע"ד לְיַישֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש הָרָן"ן זַ"ל פ' כָּל הַגֵּט דַּף כ"ה דְּלְמַאי דקיימל"ן (בֵּיצָה ל"ח) בִּדְרַבָּנָן יֵשׁ בְּרֵירָה מִכְּלָל הָא דְּאָמְרִינַן בִּדְאוֹרָיְיתָא אֵין בְּרֵירָה הוּא מְשׁוּם סְפֵיקָא דְּבִדְאוֹרָיְיתָא לְחוּמְרָא וּבִדְרַבָּנָן לְקֻלָּא אֲבָל לְקֻלָּא לָא אָמְרִי' אֵין בְּרֵירָה ע"ש וְכֵן יֵרָאֶה מִדִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ם זַ"ל פ"ג מה' גֵּירוּשִׁין שֶׁפָּסַק דַּהֲוָה סָפֵק גֵּירוּשִׁין ע"ש ועפי"ז מְיֻיָּשָׁב שַׁפִּיר קֻושְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א הַנַּ"ל דְּנִדַּאי לְמַאי דקיימל"ן כְּרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמַתְנִיתִי' דְּלֵעֵיל דַּף ל"ה דְּסָפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר שַׁפִּיר יֵשׁ לְחַלֵּק בְּדִין בְּרֵירָה בֵּין דְּאוֹרָיְיתָא לְעֵירוּב דְּרַבָּנָן וּלְמֵימַר דְּטַעְמָא דְּאֵין בְּרֵירָה מִשּׁוּם דְּסְפֵיקָא הוּא וּבִדְאוֹרָיְיתָא לְחוּמְרָא וּבִדְרַבָּנָן לְקֻלָּא ומה"ט מַסִּיק הַשַּׁ"ס בפ' מְשַׁיְּלִינַן דַּף ל"ח גַּבֵּי עֵירוּב תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן נָמֵי יֵשׁ בְּרֵירָה מִשּׁוּם דְּסְפֵיקָא בִּדְרַבָּנָן לְקֻלָּא **(הגה"ה וְרַבִּי יוֹחָנָן דְּאִית לִי הָתָם דַּאֲפִילּוּ בְּעֵירוּב דְּרַבָּנָן אֵין בְּרֵירָה לְטַעְמָא אָזִיל דְּאִית לִי' בפ' כָּל הַגֵּט דַּף כ"ה דַּאֲפִי' לְקֻלָּא אֵין בְּרֵירָה ע"ש:)** ומש"ה פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס שַׁפִּיר בְּסוֹף הַסַּוּגְיָ' אַלִּיבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְדִלְמָא כִּי לֵית לִי' בְּרֵירָה בִּדְאוֹרָיְיתָא אֲבָל בְּעֵירוּב דְּרַבָּנָן אִית לִי' בְּרֵירָה מִשּׁוּם דִּבְדְרַבָּנָן סְפֵיקָא לְקֻלָּא דְּהָא שָׁמְעִי' לִי' לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמַתְנִי' דְּלֵעֵיל דַּף ל"ה דְּאָמַר סָפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר אֲבָל לְעֵיל אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה דָּיֵיק שַׁפִּיר מַהָא דְּהַלּוֹקֵחַ יַיִן וכו' דְּגַבֵּי עֵירוּב דְּרַבָּנָן נָמֵי לֵית לִי' בְּרֵירָה דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּגַבֵּי עֵירוּב תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן

מוֹדָה דְּיֵשׁ בְּרִירָה מִשּׁוּם דִּסְפֵּיקָא הֲוָה וּבְרַבָּנָן סְפֵּיקָא לְקוּלָּא זֶה אֵינוֹ דְּהָא שָׁמְעִי' לְרַבִּי יְהוּדָה בְּהֶדְיָ' לְעֵיל בְּמַתְנִיתִי' דַּף ל"ה דְּאִית לִי' סְפֵק עֵירוּב לְחוּמְרָא וא"כ נְהִי דְּאֵין בְּרִירָה מִטַּעַם סְפֵיקָא אַכַּתִּי הו"ל לְמֵימַר בְּדִין עֵירוּב נָמֵי דְּאֵין בְּרִירָה מִשּׁוּם דהו"ל סְפֵק עֵירוּב וְאֵיהוּ ס"ל בְּסָפֵק עֵירוּב דהו"ל חַמָּר גַּמָּל לְחוּמְרָא אַמְּטוּ הָכִי דָּיֵיק שַׁפִּיר דְּלֵיתָא לְמַתְנִיתִי' מְקַמֵּי דאי' דע"כ ס"ל לְרַבִּי יְהוּדָה גַּבֵּי עֵירוּב נָמֵי אֵין בְּרִירָה כַּנַ"ל: וּרְאִיתִיו בס' שַׁעַר הַמֶּלֶךְ פֶּ"ה מה' עֵירוּב שכ' לְיַישֵׁב קֻושְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א ז"ל הַנָּ"ל עפ"י מ"ש הָרֹא"ש ז"ל פ' מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ סי' ח' דְּרַבִּי יְהוּדָה ור"מ דְּקָאָמְרִי לְעֵיל בְּמַתְנִיתִין דְּסָפֵק עֵירוּב לְחוּמְרָא והו"ל חַמָּר גַּמָּל ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא כִּדְאָמַר הַשַּׁ"ס לְעֵיל אַלִּיבָּא דר"מ דְּטַעְמֵי' דְּאָזֵיל גַּבֵּי סְפֵק עֵירוּב לְחוּמְרָא מִשּׁוּם דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא ה"נ טַעְמֵי' דר' יְהוּדָה דְּמִסְתָּמָא חַד טַעְמָא לְתַרְוַיְיהוּ וכ"כ הָרַמְבַּ"ם בפי' הַמִּשְׁנָה וְהַסְּמָ"ג בה' תְּחוּמִין וא"כ א"ש דְּהָכָא אַלִּיבָּא דר' יְהוּדָה לֵיכָּא לְמִפְרְךְ דִּלְמָא בְּעֵירוּב דְּרַבָּנָן אִית לי' לְרַבִּי יְהוּדָה בְּרִירָה דְּהָא לר"י עֵירוּב תְּחוּמִין דְּאוֹרַיְיתָא אֲבָל לְקַמָּן אַלִּיבָּא דר' שִׁמְעוֹן פָּרִיךְ שַׁפִּיר משו' דְּמִסְתָּמָא כָּל כַּמָּה דְּלָא אַשְׁכְּחַן בְּהֶדְיָ' דס"ל לר"ש תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אִית לָן לְמֵימַר דס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן כדקיימל"ן לַהֲלָכָה עכ"ד (וּבְתוֹסְ' דָּחַק בָּזֶה דְּהָא בְּהֶדְיָ' שָׁמְעִינַן לי' לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּמַתְנִיתִי' דְּלְעֵיל דַּף ל"ה דְּאִית לי' סְפֵק עֵירוּב כְּשֵׁר וע"כ ס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן) אֶלָּא שֶׁהֲוָקְשָׁה ע"ז מֵהָא דאי' בד' ל"ז ב' אָמַר לי' רָבָא לְרַב נַחְמָן מַאן הַאי תַּנָּא דַּאֲפִי' בְּעֵירוּב דְּרַבָּנָן לֵית לי' בְּרִירָה דְּתַנְיָא אָמַר לַחֲמִשָּׁה הֲרֵינִי מְעָרֵב עַל אֵיזֶה מִכֶּם שֶׁאֶרְצֶה וכו' רָצָה מבע"י עֵירוּבוֹ עֵירוּב מִשֶּׁחָשַׁיְכָה אֵין עֵירוּבוֹ עֵירוּב וּשְׁתִיק רַב נַחְמָן וּפָרִיךְ וְלֵימָא לי' תַּנָּא דְּאַיּוֹ וּמְשַׁנֵּי לָא שְׁמִיעָא לי' הַאי בָּרַיְיתָא וּלְדִבְרֵי הָרֹא"ש הֵיכִי מוּכָח מֵהָא דְּאַיּוֹ מִשְּׁמֵי' דר' יְהוּדָה דַּאֲפִי' בִּדְרַבָּנָן לֵית לי' בְּרִירָה הָא לְרַבִּי יְהוּדָה תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וּמַה שתי' שָׁם דְּאַפֵּ"ה פָּרִיךְ שַׁפִּיר כֵּיוָן דעכ"פ מָצִינוּ לר' יְהוּדָה דְּלֵית לי' בְּרִירָה גַּבֵּי עֵירוּב כְּוָותֵי' יהי' מֵאֵיזֶה טַעַם שֶׁיִּהְיֶ' אֵין זֶה נָכוֹן דְּהָא בִּדְאוֹרָיְיתָא פְּשִׁיטָא לי' לְרָבָא דְּאֵין בְּרִירָה א"כ בְּלֹא הָא דְּאַיּוֹ הו"ל לְאוֹקֵמֵי כר"ע דְּאִית לי' תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא ומש"ה ס"ל דְּאֵין בְּרִירָה וְאַכַּתִּי מנ"ל לְרָבָא דְּהַהִ דְּבָרַיְיתָא ס"ל דַּאֲפִי' בִּדְרַבָּנָן אֵין בְּרִירָה א"ו דְּרָבָא לָא בָּעֵי לְאוֹקֵמֵי לְהַהִ בָּרַיְיתָא כמ"ד תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא דְּלָא כְּהִלְכָתָא: אוּלָם לְדַרְכֵּינוּ דְּלְעֵיל א"ש דְּנַדַּאי בְּלֹא הָא בָּרַיְיתָא דְּאַיּוֹ לֹא הו"מ לְאוֹקֵמֵי כר' יְהוּדָה דְּאִית לי' סְפֵק עֵירוּב לְחוּמְרָא וְאַמְּטוּ הָכִי אפי' בְּעֵירוּב דְּרַבָּנָן נָמֵי אִית לי' דְּאֵין בְּרִירָה מִשּׁוּם דִּסְפֵּיקָא הוּא וּסְפֵּיקָא לְחוּמְרָא מִשּׁוּם דְּרַבִּי יְהוּדָה אִית לי' בְּהֶדְיָ' בְּרִירָה בְּמַתְנִיתִין וְכָל מַה דְּלָא יָדְעִינַן מֵהָא בָּרַיְיתָא דְּאַיּוֹ לָא דָּחֲינַן מַתְנִיתִי' (וכ"ש רַבִּי מֵאִיר דְּגַבֵּי הָא דְּהַלּוֹקֵחַ יַיִן נָמֵי אִית לי' בְּרִירָה) אַהָא פָּרִיךְ דְּלֵימָא לי' תַּנָּא דְּאַיּוֹ דְּלֵיתָא לְמַתְנִיתִין וּמְשַׁנֵּי שַׁפִּיר דְּלָא שְׁמִיעָא לי' הָא תְּנֵי דְּאַיּוֹ כְּלָל וּבְמַתְנִיתִין אִית לי' לר"י בְּרִירָה אַמְּטוּ הָכִי לָא הו"מ לְאוֹקֵמֵי כר"י משא"כ לְדִבְרֵי הָרֹא"ש דר"י ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא קָשֶׁה לְהֶפֶךְ דְּמַאי ראי' אֵיכָּא מִתַּנָּא דְּבֵי אַיּוֹ דְּאֵין בְּרִירָה אפי' בִּדְרַבָּנָן הָא רַבִּי יְהוּדָה ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וְכַנַ"ל: אִיבְּרָא דְּיִתָּכֵן לְיַישֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש הַתּוֹסְ' שָׁם בפ' מַשִּׁילִין דַּף ל"ח דְּמַאן דְּאָמַר דְּלֵיתָא דְּאַיּוֹ אֵין ר"ל דְּכֻלָּהּ מְשַׁבַּשְׁתָּא אֶלָּא ר"ל דְּלָאו רַבִּי יְהוּדָה אֲמָרָהּ אֶלָּא תַּנָּא אַחֵר ע"ש מֵעַתָּה נוּכַל לוֹמַר דְּרָבָא לְטַעְמֵי' דְּמַסִּיק בְּסוֹף הַסַּוּגְיָא דְּטַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה גַּבֵּי הַלּוֹקֵחַ יַיִן לָאו מִשּׁוּם דְּאֵין בְּרִירָה אֶלָּא מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן רֵאשִׁית שְׁיָרֵי' נִיכָּרִין דְּהַשְׁתָּא אֵין רְאִי' מֵהָא מַתְנִי' דְּהַלּוֹקֵחַ יַיִן דר'

יְהוּדָה לֵית לִי' בְּרֵירָה וְכֵינָן שֶׁכֵּן וַדַּאי לֵיתָא לְדַאי"וֹ חָכְמָה מַתְנִיתִין וְהַהִ דְּאַי"וֹ לָאו רַבִּי יְהוּדָה אֲמָרָהּ אֶלָּאתַּנָּא אַחֵר דְּלֵית ל' בְּרֵירָה אפי' בִּדְרַבָּנָן דְּכָל כַּמָּה דְּלָא אַשְׁכְּחַן בְּהֶדְיָ' דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אִית לָן לְמֵימַר דס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן (כמ"ש השעה"מ דִּלְעֵיל) וְאַפֵּ"ה לֵית לִי' בְּרֵירָה וּמְשַׁנֵּי שַׁפִּיר דְּלָא שְׁמִיעָא לִי' מֵהָא בָּרַיְיתָא כְּלָל כַּנַ"ל: ועפי"ז נִיחָא לִי נָמֵי מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר עוֹד ע"ו מֵהַהִיא דפ' מַשְׁילִין דַּף ל"ז ב' דְּבָעֵי לְמֵימַר הָתָם דר' יוֹחָנָן דְּלֵית לִי' בְּרֵירָה בִּדְאוֹרָיְי' אַפֵּ"ה בִּדְרַבָּנָן אִית לִי' וּפָרִיךְ עֲלָהּ מֵהָא דְּתָנֵי אַי"וֹ מְשָׁמֵיְ' דר' יְהוּדָה וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן וּכְבָר בָּא חָכָם אַלְמָא אפי' בִּדְרַבָּנָן אֵין בְּרֵירָה וּלְפִי דְּבְרֵי הָרֹא"ש דְּלִעֵיל דר' יְהוּדָה ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא מַאי אַיְיתִי מֵהָא דְּאַי"וֹ מְשָׁמֵיְ' דר' יְהוּדָה דַּאֲפִי' בִּדְרַבָּנָן אֵין בְּרֵירָה הָא רַבִּי יְהוּדָה אִית לִי' תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא משא"כ לְדִידַן דקיימל"ן תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן (וּבְזֶה אֵינוֹ עוֹלֶה ג"כ תי' השעה"מ דִּלְעֵיל) וְלִדְרָכֵינוּ דִּלְעֵיל נָמֵי קָשֶׁה הָא ר' יְהוּדָה ס"ל סָפֵק עֵירוּב לְחוּמְרָא אַמְּטוּ הָכִי ס"ל גַּבֵּי עֵירוּב דְּאֵין בְּרֵירָה משא"כ לְדִידַן דקיימל"ן סָפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר אוּלַם לְפִי הַנָּ"ל א"ש דִּכְבָר הוֹכִיחוּ הַתּוֹסָ' שָׁם דְּרַבִּי יוֹחָנָן ס"ל דְּלֵיתָא לְדַאי"וֹ אֶלָּא תַּנָּא אַחֵר אָמְרוּ וְלֹא ר' יְהוּדָה אַמְּטוּ הָכִי דָּיֵיק שַׁפִּיר כַּנַ"ל: ע אוֹ יֹאמַר דְּלִכְאוֹרָה יֵשׁ לְהָעִיר עוֹד בַּסֵּוּגְיָ' דְּהָתָם לְדַעַת הָרָ"ן דִּלְעֵיל דְּטַעֲמָא דְּיֵשׁ בְּרֵירָה בִּדְרַבָּנָן מִשּׁוּם דִּבְרֵירָה סְפֵיקָא הוּא וּבִדְרַבָּנָן לְקֻלָּא אַדְפָרֵיְ' אדר' יוֹחָנָן מִבָּרַיְיתָא דְּאַי"וֹ עֲדִיפָא הו"ל לְמִפְרַךְ מֵהָא דְּרַבִּי יוֹחָנָן גּוּפֵי' דְּאָמַר בפ' כָּל הַגֵּט דַּף כ"ה דַּאֲפִי' לְקֻלָּא נָמֵי אֵין בְּרֵירָה אַלְמָא דס"ל דְּלָאו מִשּׁוּם סְפֵיקָא הוּא דְּאֵין בְּרֵירָה אֶלָּא דְּנַדַּאי אֵין בְּרֵירָה וא"כ אפי' בִּדְרַבָּנָן נָמֵי אֵין בְּרֵירָה לְדִבְרֵי הָרָ"ן הַנָּ"ל וּמַה שֶּׁנִּרְאֶה לְיַיֵּשֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש הַתּוֹסָ' בְּבֵיצָה שָׁם דְּיֵשׁ לְחַלֵּק בֵּין תּוֹלֶה בִּדַעַת עַצְמוֹ דְּאֵין בְּרֵירָה לְתוֹלֶה בִּדַעַת אֲחֵרִים אֶלָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן ע"כ לֵית לִי' חֲלֻקָּה זוֹ מִדְּקָשְׁיָא לִי' בְּהָא דְּאַי"וֹ מַאי שְׁנָא לְכָאן וּלְכָאן דְּלָא דְּאֵין בְּרֵירָה מִזְּרָח וּמַעֲרָב נָמֵי אֵין בְּרֵירָה וּמַאי קוּשְׁיָ' הָא בִּלְכָאן וּלְכָאן לִמְקוֹם שֶׁאֶרְצָה אֵלֵךְ הוּא תּוֹלֶה בְּדַעַת עַצְמוֹ אַמְּטוּ הָכִי אֵין בְּרֵירָה משא"כ אִם בָּא חָכָם לַמִּזְרָח שֶׁתּוֹלֶה בְּדַעַת אֲחֵרִים א"ו דְּלָא ס"ל לר' יוֹחָנָן חֲלֻקָּה זוֹ ע"ש וְהָשְׁתָּא דְּמַהַהִיא דר' יוֹחָנָן בְּגִיטִּין שָׁם בְּמִי שֶׁאָמַר לְאִיזוֹ שֶׁאֶרְצֶה אֲגָרֵשׁ דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אֵין בְּרֵירָה אפי' לְקֻלָּא וְשַׁרְיָ' אפי' לְכֹהֵן הו"מ לְמִדְחֵי דְּשָׁאנֵי הָתָם שֶׁתּוֹלֶה בְּדַעַת עַצְמוֹ מש"ה ס"ל דַּאֲפִי' לְקֻלָּא אֵין בְּרֵירָה דִּבְהָא וַדַּאי דְּאֵין בְּרֵירָה אֲבָל בְּבֵיצָה שָׁם בִּשְׁנַיִם שֶׁחָלְקוּ בְּהֶמָּה ביו"ט דְּאֵינוֹ תּוֹלֶה בְּדַעַת עַצְמוֹ ס"ל דִּסְפֵיקָא הֲוָה וּבִדְרַבָּנָן יֵשׁ בְּרֵירָה אַמְּטוּ פָּרִיךְ מִדְּאַי"וֹ דְּמִשָּׁם בְּאָרָה דְּרַבִּי יוֹחָנָן לֵית לִי' חֲלֻקָּה זוֹ וּבָזֶה מְיֻיָּשָׁב ג"כ הַקּוּשְׁיָ' דִּלְעֵיל וְהַבֵּן: אָמְנָם מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל הָרֹא"ש ז"ל בָּזֶה לִכְאוֹרָה מֵהָא דאי' בפ' אָה אִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ דַּף מ"ו דְּדָיֵיק רַב פָּפָּא דְּעֵירוּבֵי תְּחוּמִין חָמִיר מֵעֵירוּב חֲצֵירוֹת מֵהָא דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בס"פ חַלּוֹן בְּמַה ד"א בְּעֵירוּב תְּחוּמִין וכו' אֲבָל בְּעֵירוּב חֲצֵירוֹת וכו' וּלְפִי דִּבְרֵי הָרֹא"ש הַנָּ"ל דר' יְהוּדָה ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא מָה ראי' מִדְּרַבִּי יְהוּדָה לְדִידַן דלר' יְהוּדָה דְּאִית לִי' תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא פְּשִׁיטָא דַּחֲמִיר טְפֵי מֵעֵירוּב חֲצֵירוֹת דְּרַבָּנָן משא"כ לְדִידַן דקיימל"ן תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן אֵימָא דע"ח חֲמִיר טְפֵי אוֹ כַּהֲדֵי נִינְהוּ וְיִרְאֶה לְיַיֵּשֵׁב בָּזֶה דבל"ז יֵשׁ לְהָבִין מֵאַיִן זֶה לְהָרֹא"ש דר' יְהוּדָה ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וְאִי מִשּׁוּם דְּמַחְמִיר בִּסְפֵק עֵירוּב אֵימָא כְּרַבִּי יוֹסֵי ס"ל דְּמַחְמִיר אפי' בְּסָפֵק טַוְמְאָה דְּרַבָּנָן וה"ה לְסָפֵק עֵירוּב דְּהָא עַד כָּאן לָא אָתֵינַן לְמֵימַר אַלִּיבָּא דר"מ דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא אֶלָּא מִפְּאַת הָרוֹמִי' דְּרָמֵינַן דר"מ אדר"מ דְּאִית לִי' גַּבֵּי סָפֵק טַוְמְאָה דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא משא"כ לר' יְהוּדָה שַׁפִּיר מָצִינוּ לְמֵימַר

דס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן אֶלָּא דס"ל כר' יוֹסֵי גַּבֵּי סָפֵק טֻוְמְאָה דְּרַבָּנָן דְּאָזֵיל לְחוּמְרָא וה"ה בְּעֵירוּב דְּרַבָּנָן לָכֵן יִרְאֶה דְּוַדַּאי לְפוּם הַךְ שִׁנּוּיָיָא דִּמְשַׁנֵּי הָתָם בְּדַף ל"ו אַלִּיבָּא אַדְּרַבִּי יוֹסִי דְּאָמַר סְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר דְּמִשְּׁמֵי' דְּרַבֵּי' קָאָמַר ולי' לָא ס"ל דְּכָשֵׁר אֶלָּא אָזֵיל לְחוּמְרָא כְּמוֹ גַּבֵּי טֻוְמְאָה וַדַּאי מָצִינוּ לְמֵימַר דְּרַבִּי יְהוּדָה נָמֵי ס"ל כְּרַבִּי יוֹסִי בַּתָּא וְאִין ה"נ דס"ל תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן אֲבָל הָרֹא"שׁ ז"ל תּוֹפֵס עִיקָּר לָאוֹקָמְתָּא דְּרָבָא דִּמְשַׁנֵּי דְּעַד כָּאן לָא הֶחֱמִיר רַבִּי יוֹסֵי גַּבֵּי טֻוְמְאָה דְּרַבָּנָן אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהַעֲמֵד טָמֵא עַל חֶזְקָתוֹ אֲבָל גַּבֵּי עֵירוּב דְּרַבָּנָן לכ"ע אָזְלִינַן לְהָקֵל וא"כ אִם נֶאֱמַר דס"ל לר' יְהוּדָה תְּחוּמִין דְּרַבָּנָן וְעִם כָּל זֶה אָזֵיל לְחוּמְרָא הוּא דְּלָא כְּמַאן דְּהָא רַבִּי יוֹסֵי נָמֵי מוֹדֶה בְּעֵירוּב דְּרַבָּנָן דְּוַדַּאי אָזְלִינַן לְקֻוְלָּא לָכֵן בְּהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּרַבִּי יְהוּדָה ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וא"כ יֵשׁ לוֹמַר דְּרַב פַּפָּא בפ' מִי שֶׁהוֹצִיאוּהוּ ס"ל כְּהַךְ שִׁנּוּיָיָא דר' יוֹסֵי מִשְּׁמִי דְּרַבֵּי' קָאָמַר ולי' לָא ס"ל דִּסְפֵק עֵירוּב כָּשֵׁר דלפי"ז לָא מוּכָח מִדֵּי מדר' יְהוּדָה דס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וְאַמְּטוּ הָכִי דָּיֵיק שַׁפִּיר מדר' יְהוּדָה דְּעֵירוּב תְּחוּמִין חֲמִיר מע"ח אֲבָל הָרֹא"שׁ תּוֹפֵס עִיקָּר לְהַךְ שִׁנּוּיָיָא דְּרָבָא דְּגַם ר' יוֹסִי נָמֵי מוֹדֶה בִּסְפֵק עֵירוּב שֶׁכָּשֵׁר לָכֵן ע"כ ר' יְהוּדָה דְּמַחְמִי' בִּסְפֵק עֵירוּב ס"ל תְּחוּמִין דְּאוֹרָיְיתָא וא"ש ומ"מ עֲדַיִין אֵינוֹ מֻוְכְרָח בַּל כָּךְ דְּאוּלַי רַבִּי יְהוּדָה מַחְמִיר טְפֵי מדר' יוֹסִי וְגַבֵּי סְפֵק עֵירוּב דְּרַבָּנָן נָמֵי מַחְמִיר כְּמוֹ בִּסְפֵק טֻוְמְאָה דְּרַבָּנָן לָכֵן מְחַוַּוְרְתָּא בְּיִשּׁוּב קֻוְשְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א ז"ל כִּדְאָמַר: אוֹ יֹאמַר בִּכְנַעֲנִי שֶׁהִלְוָה אפי' שִׁיעְבֵּד לוֹ בְּפֵירוּשׁ לָא מְהַנֵּי דְּאַכַּתִּי הַלְוָאָה הִיא וְלֹא חָל הַשִּׁעְבּוּד כְּלָל דְּמָנֶה אֵין כָּאן שִׁעְבּוּד אֵין כָּאן וְהָא דס"ד מֵעִיקָּרָא דְּטַעֲמָא דְּמַתְנִיתִי' דאחה"פ מֻוְתָּר בַּהֲנָאָה מִשּׁוּם דִּלְמַפְרֵעַ גּוֹבֶה הִנֵּה בל"ז צָרִיךְ לְהָבִין לְמַאי דס"ד דְּלָא אַיְיְרֵי בְּהִרְהִינוֹ אַמַּאי שָׁרֵי בַּהֲנָאָה נְהִי דִּלְמַפְרֵעַ גּוֹבֶה והו"ל דְּנָכְרִי הֲלֹא הי' בְּאַחְרָיוּת הֲיִשְׂרָאֵל וְלָא גָּרַע מִקֶּיְבֶּל אַחֲרָיוּת עַל חֲמֵצוֹ שֶׁל עַכּוּ"ם דְּעוֹבֵר ב"י וּכְבָר עָמַד הפ"י ז"ל בְּזֶה ותי' דְּאַיְיְרֵי בְּשֶׁעֲשָׂאוֹ הֲיִשְׂרָאֵל אַפּוֹתֵיקֵי מְפֹוְרָשׁ דהו"ל בְּאַחְרָיוּת הַנָּכְרִי כִּדְאִי' בח"מ סי' קי"ו דְּאִם שְׁטָפָהּ נָהָר אֵינוֹ גּוֹבֶה מִשְּׁאָר נְכָסִים אֶלָּא שֶׁהֲוְקְשָׁה לְהָרַב ז"ל א"כ מַאי פָּרִיךְ לְרָבָא דִּלְמָא בְּאַפּוֹתֵיקֵי מְפֹוְרָשׁ מוֹדֶה רָבָא דִּלְמַפְרֵעַ גּוֹבֶה וְהִנִּיחַ בְּקֻוְשְׁיָ' וּכְבָר כָּתַבְתִּי בִּתְשׁוּבָה דִּלְעֵיל דלק"מ דְּהָא טַעְמָא דְּרָבָא דְּמִכָּאן וּלְהַבָּא גּוֹבֶה מִשּׁוּם דְּלֹוֶה הֲוָה מָצֵי מְסַלֵּיק בְּזוּזֵי אִשְׁתְּכַח דְּהַשְׁתָּא הוּא דְּקָא קָנֵי וְהָא בְּאַפּוֹתֵיקֵי מְפֹוְרָשׁ נָמֵי לֹוֶה מָצֵי מְסַלֵּיק לי' בְּזוּזֵי כִּדְאִי' בח"מ שָׁם וְתוּ דִּבְהֶדְיָ' מוּכָח בְּגִיטִּין דַּף מ' דַּאֲפִי' בְּאַפּוֹתֵיקֵי מְפֹוְרָשׁ נָמֵי ס"ל לְרָבָא דְּמִכָּאן וּלְהַבָּא גּוֹבֶה וכ"כ הפ"י גּוּפֵי' בְּחִדּוּשָׁיו לְגִיטִּין שָׁם וא"ש וא"כ נִיחָא הַשְׁתָּא הַשְׁתָּא דַּאֲפִי' בְּהַלְוָאָה דְּנָכְרִי נָמֵי גָּבֵי לְמַפְרֵעַ כֵּיוָן דַּעֲשָׂאוֹ אַפּוֹתֵיקֵי שֶׁאִם לֹא יִפְרַע לֹא יְהֵא לוֹ פֵּרָעוֹן אֶלָּא מִזּוֹ לֹא שַׁיָּיְךְ הַפְקָעַת הַלְוָאָתוֹ בָּזֶה דְּהָא מִיָּד שֶׁאֵינוֹ פּוֹרֵעַ הַשָּׂדֶה מְכוּרָה והו"ל מְכִירָה וְלֹא הַלְוָאָה וא"ש.

**(הגה"ה דְּהָא בְּמַתְנִיתִי' דְּגִיטִּין בַּעֲשָׂאוֹ לְעַבְדּוֹ אֻוְפְתִּיקֵי וְשִׁחְרְרוּ מַיְיְרֵי בְּאַפּוֹתֵיקֵי מְפֹוְרָשׁ כמ"ש הַתּוֹסָ' וְכִדְמוּכָח בַּשַּׁ"ס שָׁם ד' מ"א וּמַיְיתֵי עֲלָהּ דְּרָבָא דאמ' חָמֵץ וְשִׁחְרוּר מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּ' ופי' הַתּוֹסָ' שָׁם דְּרָבָא לְטַעְמֵי' דְּאָמַר מִכָּאן וּלְהַבָּא גּוֹבֶה מש"ה מַפְקִיעַ מִידֵי שִׁעְבּוּד הֲרֵי דִּבְאַפּוֹתִיקֵי נָמֵי אָמַר: אֶלָּא שֶׁעֲדַיִין קָשֶׁה א"כ מַאי פָּרֵיךְ אַהָא דאמ' לֵימָא כְתַנָּאֵי וכו' וְתִסְבְּרָא אֵימָא סֵיפָא אֲבָל נָכְרִי שֶׁהִלְוָה וכו' ד"ה עוֹבֵר אִפְכָּא מִבָּעֵי לי' מַאי קוּשְׁיָ' אֵימָא דְּלָא אַיְיְרֵי בְּאַפּוֹתֵיקֵי אֶלָּא בְּשִׁעְבּוּד חֲמֵצוֹ מש"ה בְּרֵישָׁא פְּלִיגִי בְּדִין לְמַפְרֵעַ גּוֹבֶה אוֹ לָאו אֲבָל בְּסֵיפָא בְּנָכְרִי שֶׁהִלְוָה לֹא שַׁיָּיְךְ לְמַפְרֵעַ גּוֹבֶה כְּדַאֲמָרָן מש"ה לד"ה עוֹבֵר וְצָרִיךְ לְיַיְשֵׁב ג"כ מִשּׁוּם דבל"ז קָשֶׁה מַאי פָּרֵיךְ וְתִסְבְּרָא אֵימָא סֵיפָא לְמַאי

דס"ד דְּלָא אַיְירֵי בְּהַרְהִינוֹ מש"ה לד"ה עוֹבֵר מִשּׁוּם שהי' בְּאַחֲרִיוּת יִשְׂרָאֵל דְּאַיְירֵי בְּלֹא אַפּוֹתֵיקֵי וּמַתְנִיתִי' בְּאַפּוֹתֵיקֵי כַּנַ"ל וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דס"ל לְהַמְקַשֶּׁה דְּנַדַּאי טַעֲמָא דְּסֵיפָא לָאו מִשּׁוּם קַבָּלַת אַחֲרָיוּת הוּא דאל"כ אַדְּאַשְׁמוּעִינַן הָכִי בְּחָמֵץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הֲלֹא אפי' בְּחָמֵץ שֶׁל עַכּוּ"ם מַמָּשׁ עַל אַחֲרָיוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל דִּינָא הָכִי אֶלָּא דַּאי דְּלָאו מִטַּעַם קַבָּלַת אַחֲרָיוּת אָתֵינַן עָלָהּ דְּעוֹבֵר אֶלָּא מִשּׁוּם חָמֵץ שֶׁל יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ (וכה"ג כ' מָהַרְשָׁ"א זַ"ל בְּתוֹסְ' ד"ה שֶׁקּוֹנָה) מש"ה צָרִיךְ שֶׁצִּיר וְתִסְבְּרָא אֶלָּא דְּהִיא גּוּפֵיהּ קשי' וְתֵיפּוֹק לי' דְּעוֹבֵר מִשּׁוּם הָאַחֲרָיוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּהָא כְּשֶׁהוּא בְּבֵיתוֹ סְתָמָא הוּא עַל אַחֲרָיוּתוֹ דְּמֵהֵי תֵּיתֵי יְקַבֵּל אָא אַחֲרָיוּת עַל חָמֵץ יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּבֵית יִשְׂרָאֵל חִנָּם וצ"ל כתי' הפ"י דְּלְעֵיל מִמַּתְנִיתִי' דְּאַיְירֵי בְּאַפּוֹתֵיקֵי מְפוֹרָשׁ שָׁאוּ הוּא מְמֵילָא עַל אַחֲרָיוּת הָעַכּוּ"ם הַמַּלְוֶה מש"ה פָּרִיךְ שַׁפִּיר וְתִסְבְּרָא וכו' אִיפְּכָא מְבַעְיָ' לי' דְּהָא בְּאַפּוֹתֵיקֵי גַּם בְּהַלְוָאָה דְּעַכּוּ"ם נָמֵי שַׁיָּיךְ לְמִפְרַע גּוֹבֶה וְכַנַ"ל וְעָלָה מַסִּיק אֶלָּא הב"ע בְּהַרְהִירֵנוּ וְהַשְׁתָּא דַּאֲתֵית לְהָכִי בְּלֹא אַפּוֹתֵיקֵי נָמֵי לֹא אִכְפַּת לָן בְּאַחֲרָיוּת הַיִּשְׂרָאֵל דהו"ל קִיבֵּל אַחֲרָיוּת עַל חֲמֵצוֹ שֶׁל נָכְרִי בְּבֵית הַנָּכְרִי דְּשָׁרֵי וְעוֹד דע"כ לָא אַיְירֵי בְּאַפּוֹתֵיקֵי דְּאִי בְּאַפּוֹתֵי' שֶׁהָאַחֲרָיוּ' עַל הַמַּלְוֶה קשי' רֵישָׁא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה לָעַכּוּ"ם אַמַּאי לת"ק אֵינוֹ עוֹבֵר הָא הו"ל בְּאַחֲרָיוּת הַיִּשְׂרָאֵל אֶלָּא ע"כ בְּלֹא אַפּוֹתֵיקֵי אַיְירֵי וְכֵינָן שֶׁכֵּן מְמֵילָא א"ש אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵי ג"כ דִּבְרֵישָׁא בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁהִלְוָה פְּלִיגִי ר"מ וְרַבָּנַן בְּדִין לְמַפְרַע גּוֹבֶה וְאַבַּיֵי כר"מ כִּדְאָמְרִי' מֵעִיקָּרָא וְסֵיפָא בְּנָכְרִי שֶׁהִלְוָה ד"ה עוֹבֵר דְּבְהַלְוָאָה דְּנָכְרִי לכ"ע מִכָּאן וּלְהַבָּא הָיָה גּוֹבֶה וּמַתְנִיתִי' דְּקָתָנֵי אחה"פ מֻוָתָּר בַּהֲנָאָה מִתּוֹקְמִי בְּאַפּוֹתֵיקֵי מְפוֹרָשׁ וְהַשְׁתָּא לָא מוּכָח מִידֵּי מִפְּאַת הָרוֹמִי' דְּמַתְנִיתִי' אַבָּרַיְיתָ' דִּשְׁנֵי לָן בֵּין הֵיכָא דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו דְּמִתּוֹקְמִי שַׁפִּיר מַתְנִיתִי' בְּאַפּוֹתֵיקֵי וְכַנַ"ל וְלָכֵן אָמַר הַשַּׁ"ס וּמְנָא תֵּימְרָא דְּשָׁנֵי לַן בֵּין הֵיכִי דְּאָמַר מֵעַכְשָׁיו וכו' וְהֶוְצְרַךְ לְאָתוּיֵי מִבָּרַיְיתָא דְּנָכְרִי שֶׁהִרְהִין דְּמִשָּׁם מוּכָח וַדַּאי חֲלוֹקָה דְּשָׁנֵי לָן בֵּין אָמַר מֵעַכְשָׁיו וכו' אַלִּיבָּא דכ"ע דְּהָא גַּם לְאַבַּיֵי בָּרַיְיתָא זוֹ אָתֵי כת"ק דִּלְעֵיל דְּמָכָּאן וּלְהַבָּא גּוֹבֶה וּמְחַלֵּק בְּהֶדְיָ' בֵּין אָמַר מֵעַכְשָׁיו לְלֹא אָמַר וּמַיְיוֹשָׁב שַׁפִּיר קֻוּשְׁיָ' הַתּוֹסְ' וקו' הפ"י כַּנַ"ל: תוס' ד"ה בדר' יִצְחָק קָמַפְלְגִי וכו' וְהָכָא שֶׁהִלְוָה עַל חֲמֵצוֹ תְּנַן דְּמַשְׁמַע בְּשָׁעַת הַלְוָאָה וכו' הַשַּׁ"ךְ זַ"ל בח"מ סי' ע"ב ס"ק ט' תָּמַהּ עַל הַתּוֹסְ' ושא"פ שֶׁהִרְעִישׁוּ הָעוֹלָם בְּקֻוּשְׁיָ' זוֹ וְתֵירֵץ דְּבָרָיו דְּנַדַּאי הִלְוָהוּ עַל הַמַּשְׁכּוֹן פֵּירוּשׁוֹ בְּשָׁעַת הַלְוָאָה אֲבָל הָכָא לָא תְּנַן אֶלָּא הִלְוָהוּ עַל חֲמֵצוֹ וַהֲוָה ס"ד מֵעִיקָּרָא דְּלָא הִרְהִינוֹ כְּלָל אֶלָּא שֶׁעָבַד לוֹ חֲמֵצוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ א"כ לְבסוֹף נָמֵי דְּמוּקֵי לָהּ בְּשֶׁהִרְהִינוֹ הַיְינוּ שֶׁאַחַר הַלְוָאָה הִרְהִינוֹ אֲצָלוֹ וּלְעוֹלָם הָא דר' יִצְחָק לֵיתָא אֶלָּא בְּמַשְׁכּוֹנוֹ שֶׁלֹּא בְּשָׁעַת הַלְוָאָה עכ"ד והפ"י תָּמַהּ עָלָיו א"כ דְּהִלְוָהוּ עַל חֲמֵצוֹ פֵּירוּשׁוֹ שֶׁשִּׁעְבֵּד לוֹ חֲמֵצוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּבֵיתוֹ הָעִיקָּר חָסֵר מִן הַסֵּפֶר דָּוֶה שֶׁהִרְהִינוֹ לֹא נִזְכַּר בַּמִּשְׁנָה כְּלָל אפי' בְּרֶמֶז וְתוּ דְּמִסְתִּימוּת לְשׁוֹן הַשַּׁ"ס מַשְׁמַע שֶׁמְּפָרֵשׁ לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה דְּהִלְוָהוּ עַל חֲמֵצוֹ הַיְינוּ שֶׁהִרְהִינוֹ וְאֵין זוֹ מִן הַטַּעֲנָה כָּל כָּךְ דְּכַמָּה אֲוקְמָתוֹת מָצִינוּ בַּשַּׁ"ס מַה שֶּׁלֹּא נִזְכַּר בַּמִּשְׁנָה כְּלָל אפי' בְּרֶמֶז אֲבָל הָא קשי' דְּאִם תֹּאמַרהִלְוָהוּ עַל חֲמֵצוֹ פֵּירוּשׁוֹ שֶׁשִּׁעְבֵּד לוֹ חֲמֵצוֹ קָשֶׁה שִׁעְבּוּד זֶה מַה טִּיבוֹ הֲלֹא לָא סַגִּי בְּשִׁעְבּוּד לְחוּד אֶלָּא בְּהִרְהִינוֹ א"כ לָמָּה לִי שִׁעְבּוּד כְּלָל הֲלֹא בְּהִרְהִינוֹ לְחוּד סַגִּי מִשּׁוּם דְּקָנֵי מַשְׁכּוֹן וּבְהֶכְרֵחַ תֹּאמַר דְּהִלְוָהוּ עַל חֲמֵצוֹ פֵּירוּשׁוֹ הִרְהִינוֹ וְלֹא שִׁעְבּוּד הָדָר מוּכָח דְּאַיְירֵי בְּמִשְׁכְּנוֹ בְּשָׁעַת הַלְוָאָתוֹ מִדְּקָתָנֵי הִלְוָהוּ ע"ח כמ"ש הַתּוֹסְ' וּבְחִבּוּרִי מה"צ בְּלִיקוּטִי' שֶׁבְּסוֹף הַסֵּפֶר הֵבֵאתִי מ"ש בְּגִלָּיוֹן הַשַּׁ"ךְ שֶׁלִּי בְּיַלְדוּתִי דְּאִשְׁתְּמִיט לְהַשַּׁ"ךְ זַ"ל דִּבְרֵי התי"ט פ"ח דְּעִדְּיוֹת בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי

וְהָרַמְבַּ"ם ז"ל שֶׁכָּתְבוּ הַהֶבְדֵּל שֶׁבֵּין לְשׁוֹן מַשְׁכּוֹן לִלְשׁוֹן הֲרָהוּן דִּסְתָם מַשְׁכּוֹן הוּא שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה אֲבָל לְשׁוֹן הֲרָהוּן פֵּירוּשׁוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה ע"ש וְכָעֵת מָצָאתִי הַשָּׂגָה זוֹ בְּסֵפֶר אוֹר חָדָשׁ שֶׁהִרְגִּישׁ בָּזֶה וסב"ל שֶׁמִּלִּבִּי יָצְאוּ הַדְּבָרִי' וְהָיִיתִי בַּר מַזָּלְיָ' בָּזֶה.

אוּלָם לוּלֵא דִּבְרֵי הַתּוֹסָ' וְהַפּוֹסְקִים ז"ל הי' נלע"ד לְיַיֵּשֵׁב קֻוּשְׁיָתָם דְּהָכָא בְּטוּב טַעַם וְדַעַת אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דִּכְבָר חָתַר הַשָּׂ"ד בח"מ שָׁם לִמְצוֹא טַעַם כְּעִיקָּר לַחֲלֻקָּה זוֹ שֶׁחָלַק הַשַּׁ"ס אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יִצְחָק דְּלָא אָמַר בַּעַל חוֹב קוֹנֶה מַשְׁכּוֹן אֶלָּא דַּוְקָא בְּמַשְׁכְּנוֹ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הֶנָּאָתוֹ אֲבָל מַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה לָא קָנֵי דְּמַאי שְׁנָא זֶה מִזֶּה וְאַדְרַבָּה מָצִינוּ דְּמַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה עָדִיף טְפֵי כִּדְאִי' בב"מ פ' הַמְקַבֵּל דַּף קי"ד ב' דְּמַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה אֵינוֹ בְּדִין הֶשֶׁבַת הָעֲבוֹט וְגַם רַשַּׁאי לִיקַּח אפי' כְּלִי אוֹכֶל נֶפֶשׁ כִּדְאִי' בח"מ סי' צ"ג סעי' ו' וּסְעִי' ט"ז ופי' הסמ"ע שָׁם דְּכֵינָן דְּמַשְׁכְּנוֹ הַלְוֶה עַצְמוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה הו"ל כְּמוֹכְרוֹ לוֹ ע"ש: לָכֵן נלע"ד בָּרוּר דְּסֵגוְ' דִּשְׁבוּעוֹת הַנַּ"ל שֶׁמְּחַלֵּק בֵּין מַשְׁכְּנוֹ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָה לְמַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה אתי' כְּתַנָּא קַמָּא דר"מ דְּהָכָא דְּאָמַר יִשְׂרָאֵל מְכַנְעֲנִי לָא קָנֵי מַשְׁכּוֹן אע"ג דק"ו הוּא כִּדְאָמַר ר"מ הַשְׁתָּא יִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל קָנֵי יִשְׂרָאֵל מְכַנְעֲנִי לֹא כ"ש אַפִּ"ה ס"ל דְּלָא אָזְלִין בָּתַר ק"ו בְּהָא מֵשִׂים דְּבָעֵינַן קְרָא כְּדִכְתִיב וּלְךָ תהי' צְדָקָה דְּאַיְירִי בְּיִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל אֲבָל יִשְׂרָאֵל מְכַנְעֲנִי לָא דְּהֵיכִי דְּגַלִּי קְרָא גַּלִּי וְאֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא חִידּוּשׁוֹ וא"כ ה"ה וְהוּא הַטַּעַם לְעִנְיַן מַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ דאע"ג דק"ו הוּא מִדִּין מַשְׁכְּנוֹ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ דְּקָנֵי כ"ש בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ דְּעָדִיף טְפֵי אַפִּ"ה כֵּיוָן דִּקְרָא אַיְירִי דַּוְקָא בְּמַשְׁכְּנוֹ שֶׁלֹּא בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ וְלֹא בְּמַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָתוֹ שֶׁאֵינוֹ בְּדִין הֶשֶׁבַת הָעֲבוֹט כְּלָל וְלָא קָרִינַן בי' וּלְךָ תִּהְיֶה צְדָקָה הָכִי נָמֵי דְּלָא קָנֵי לי' דְּהֵיכָא דְּגַלִּי קְרָא גַּלִּי וְאֵין לְךָ בּוֹ אֶלָּא חִדּוּשׁוֹ אֲבָל לר"מ דס"ל יִשְׂרָאֵל מְכַנְעֲנִי קָנֵי מַשְׁכּוֹן אע"ג דִּקְרָא אַיְירִי בְּיִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא בְּיִשְׂרָאֵל מְכַנְעֲנִי לָא בָּעֵינַן קְרָא כְּדִכְתִיב אֶלָּא אָזְלִינַן בָּתַר טַעְמָא דק"ו הוּא לְיִשְׂרָאֵל דְּקָנֵי מַשְׁכּוֹן הוּא הַדִּין וְהוּא הַטַּעַם גַּבֵּי מַשְׁכּוֹנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה נָמֵי קָנֵי מִדִּין ק"ו דְּהָא מַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה עָדִיף טְפֵי דַּהֲוָה כְּמוֹכְרוֹ לוֹ וְכַנַּ"ל וא"כ מֵיְיוֹשֶׁב שַׁפִּיר קֻוּשְׁיַ' הַתּוֹסָ' וְהַפּוֹסְקִי' אדר"מ דְּאָמַר יִשְׂרָאֵל מִנָּכְרִי קָנֵי מַשְׁכּוֹן הָא אַכַּתִּי הו"ל מַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה דְּלָא קָנֵי אפי' בְּיִשְׂרָאֵל מִיִּשְׂרָאֵל דְּמִידִי הוּא טַעְמָא אֶלָּא לר"מ וּלְדִידְ' וַדַּאי כִּי הֵיכִי דְּיִשְׂרָאֵל מִנָּכְרִי קָנֵי מק"ו ה"ה נָמֵי דְּמַשְׁכְּנוֹ בִּשְׁעַת הַלְוָאָה טַעְמָא הוּא וְאַמְטוּ הָכִי הֲוְכְרַח לוֹמַר אֲבָל כְּנַעֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל ד"ה אפי' לר"מ כַּנַּ"ל בָּרוּר כַּשָּׁמֶשׁ וּמָקוֹם הִנִּיחוֹ לִי מִן הַשָּׁמַיִם בָּזֶה גמ' וְקָמְפַלְגִי בדר' יִצְחָק וכו' בס' שַׁעַר הַמֶּלֶךְ רפ"ד מֵהִלְכוֹת חו"מ הֶאֱרִיךְ לְהַקְשׁוֹת מִסֵּגוְ' זוֹ עַל פרש"י וְהָרָ"ן לְעֵיל ד' ו' דְּכְנַעֲנִי שֶׁנִּכְנַס לַחֲצֵירוֹ וכו' הִפְקִידוֹ אֶצְלוֹ זָקוּק לְבַעֵר יְחֵד לוֹ בַּיִת אֵין זָקוּק לְבַעֵר ופי' רַשְׁ"י וְהָרָ"ן דה"ק הִפְקִידוֹ סְתָם זָקוּק לְבַעֵר דהו"ל כְּאוֹמֵר כְּנוֹס שׁוֹרְךָ בִּרְשׁוּתִי דְּחַיָּיב וְיִחֵד לוֹ בַּיִת סְתָם אֵין זָקוּק לְבַעֵר דהו"ל כְּאוֹמֵר כָּנוֹס שׁוֹרְךָ בְּרַשׁוּתְךָ דַּאֲפִי' שׁוֹמֵר חִנָּם לָא הֲוָה וא"ג דְּעַטוּ"ם מִדִּין שְׁמִירָה ס"ל לְרַשְׁ"י כְּהָרַמְבַּ"ם ז"ל דְּמִדִּין פְּשִׁיעָה לֹא אִמְעִיט כִּדְאִי' בח"מ סי' ס"ו וְשָׁאַל וְהִקְשָׁה הָרַב שָׁם א"כ אֵיךְ יְפַרְנְסוּ סֵגוְ' זוֹ דְּאָמַר וְקָמְפַלְגִי בדר' יִצְחָק וכו' בְּמַאי קָמַיְירִי אִי בִּסְתָמָא אַמַּאי אָמַר ת"ק דְּאֵינוֹ עוֹבֵר נְהִי דְּלָא קָנֵי מַשְׁכּוֹן עכ"פ הוּא חַיָּיב בִּפְשִׁיעָה וְאִי בְּפֵירֵשׁ לְהֶדְיָ' שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל אַחֲרָיוּת מ"ט דר"מ דְּאָמַר עוֹבֵר עַד כַּאן לָא קָאָמַר רַבִּי יִצְחָק ב"ח קוֹנֶה מַשְׁכּוֹן אֶלָּא בִּסְתָם מַשְׁכּוֹן שֶׁעוֹמֵד בְּאַחֲרָיוּתוֹ אִי בָּאֳנָסָי' אוֹ בִּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה לְכָל מַר כְּדְאִית לי' אֲבָל בְּזֶה שפי' שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת לָא קָנֵי מַשְׁכּוֹן וְנִסְתַּיֵּעַ סְבָרָא

זוֹ מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' פֶּרֶק שְׁבוּעוֹת הַדַּיָּנִי' דַּף מ"ד וְז"ל וְהַשְׁתָּא הָא דְּאָמְרִי' פ"ק דְּפְסָחִים וכו' ד' ה' וכו' הַיְינוּ אִי מְגַנֵּיב אוֹ מִתְבַּיֵּד בְּאוֹנֶס דְּאִי לֹא"ה יִשְׂרָאֵל שֶׁהֶלְוָה לְגוֹי עַל חֲמֵצוֹ וְאָסַר בַּהֲנָאָה בָּלָה דר' יִצְחָק וְרַבָּנָן נָמֵי אַמַּאי פְּלִיגִי שָׁהֲרֵי חַיָּיב בַּאֲחֵרִי' גְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה מִדִּשְׁמוּאֵל דקיימל"ן כְּוָותֵי' (פי' דס"ל לִשְׁמוּאֵל בְּמַלְוֶה עַל הַמַּשְׁכּוֹן בְּמַה שֶּׁכְּנֶגֶד הַמַּשְׁכּוֹן הו"ל שׁוֹמֵר שָׂכָר דהו"ל כְּאִילּוּ פֵּירֵשׁ שֶׁאִם יֹאבַד הַמַּשְׁכּוֹן יֹאבַד מִן הַחוֹב כְּנֶגְדּוֹ ע"ש) ע"כ וְאַמַּאי לֹא כָּתְבוּ דְּאַיְירֵי כְּשֶׁפֵּירֵשׁ בְּהֶדָיָ' שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת ומש"ה פְּלִיגִי בדר' יִצְחָק אִי קָנֵי מַשְׁכּוֹן א"ו ס"ל דִּכְשֶׁפֵּירֵשׁ שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל אַחֲרָיוּת לָא קָנֵי מַשְׁכּוֹן לכ"ע וא"כ אַמַּאי אָמַר ר"מ דְּעוֹבֵר עכ"ד וְנִדְחַק שָׁם מְאוֹד בְּיִשּׁוּב קֻושְׁיָ' זוֹ בְּאוֹרֶךְ וַאֲנָא גַּבְרָא רַבָּה קָחָזֵינָא תְּיוּבְתָּא לָא קָחָזֵינָא חֲדָא דְּגַם לְפִי דַּרְכּוֹ וְאֵינוֹ לְמֵימַר דְּאַיְירֵי שֶׁיִּחֵד לוֹ בַּיִת לְמַשְׁכּוֹן זֶה בְּסָתָם דְּאִי לָא קָנֵי מַשְׁכּוֹן אֵין כָּאן קַבָּלַת שְׁמִירָה דהו"ל כְּאוֹמֵר כָּנוּס שׁוֹרְךְ בִּרְשׁוּתְךְ וַאֲפִ' שׁוֹמֵר חִנָּם לָא הֲוָה אֲבָל לָמָ"ד קָנֵי מַשְׁכּוֹן א"צ קַבָּלַת שְׁמִירָה דַּאֲפִ' בְּלִי קַבָּלָה נַמִּי מִתְחַיֵּיב בְּאַחֲרָיוּת הַמַּשְׁכּוֹן כָּל שֶׁלֹּא פֵּירֵשׁ בְּהֶדָיָ' מְקַבֵּל אַחֲרָיוּת מִטַּעַם קָנְיוֹת הַמַּשְׁכּוֹן אֲבָל לָמָ"ד לָא קָנֵי מַשְׁכּוֹן הו"ל כְּפִקָּדוֹן דְּעָלְמָא דְּבָעֵי קַבָּלַת שְׁמִירָה וּבְיִחֵד לוֹ בַּיִת לָא הֲוָה קַבָּלָה מש"ה פְּלִיגִי שַׁפִּיר בדר' יִצְחָק וא"ש גַּם בְּעִיקַּר דְּבָרָיו שֶׁהוֹכִיחַ מֵהַתּוֹסָ' פ' שְׁבוּעוֹת הַדַּיָּנִים הַנָּ"ל דְּכֹל שפי' שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל אַחֲרָיוּת לֹא קָנֵי מַשְׁכּוֹן הִנֵּה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' בְּשִׁמְעְתִּין לֹא נִרְאֶה כֵּן שבד"ה קוֹנָה וכו' כָּתְבוּ ור"י אוֹמֵר וכו' וְכֵן לָקוּחַ שָׁמַעְתִּי חֲמֵצוֹ שֶׁל נָכְרִי בְּיַד יִשְׂרָאֵל אַיְירֵי שֶׁלֹּא קִבֵּל עָלָיו יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיוּת דְּאִי קִבְּלָה הֲרֵי הוּא שֶׁלּוֹ וְעוֹבֵר עָלָיו כִּדְמוֹכַח בפ"ק ד' ה' וע"כ ר"ל דְּהַיְינוּ שפי' בְּהֶדָיָ' שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל אַחֲרָיוּת דְּאִם בְּסָתָם לְחוּד הָא מְחַיֵּיב בְּאַחֲרָיוּת הַמַּשְׁכּוֹן מִגְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה מִדִּשְׁמוּאֵל כמ"ש הַתּוֹסָ' פ' שה"ד הַנָּ"ל וְאֵין לוֹמַר דִּרְצוֹנָם דְּאַיְירֵי בְּסָתָם שֶׁלֹּא קִיבֵּל עָלָיו אַחֲרָיוּת אֲוָנָסִים דא"כ לָא הו"ל לְסָתּוֹם וְלוֹמַר אַחֲרָיוּת סְתָם וְתו לָמָּה הֻוְצְרְכוּ לָזֶה מֵהֵי תֵּיתֵי לוֹמַר שֶׁקִּיבֵּל אַחֲרָיוּתָ' אֲוָנָסִ' בְּפֵירוּשׁ מַה שֶּׁלֹּא נִזְכַּר בְּכָל הַסֻּגְיָא מִזֶּה וְעוֹד צְרִיכָא לְמֵימַר שֶׁבְּקַבָּלַת אֲוָנָסִ' עוֹבֵר עַד שֶׁכָּתְבוּ כִּדְמוֹכַח בפ"ק הֲלֹא שַׁ"ס עָרוּךְ הוּא שָׁם דִּבְקִיבֵּל אַחֲרָיוּת עוֹבֵר וּלְכָל הַיּוֹתֵר הוּא אַחֲרָיוּת אֲוָנָסִ' אֶלָּא מִשּׁוּם דְּהֶוְקֵּשָׁה לְהוּ בְּכָאן מַה שֶּׁהִקְּשׁוּ בפ' שה"ד שָׁם הָא אפי' בְּלֹא דְּרַבִּי יִצְחָק נָמֵי עוֹבֵר מִשּׁוּם הָאַחֲרָיוּת דְּגְנֵיבָה וַאֲבֵידָה מִדִּשְׁמוּאֵל וע"ז כָּתְבוּ כִּדְמוֹכַח בפ"ק ר"ל דַּאֲפִ' בְּאַחֲרָיוּ גְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה נָמֵי עוֹבֵר ב"י מִדְּאָמַר אִלּוּ מַגְנִיב אִי מִתְבַּיד וְלֹא ס"ל בְּכָאן לְפָרֵשׁ דְּמַגְנִיב אוֹ מִתְבַּיד בְּאוֹנֶס כמ"ש בפ' שה"ד דְּהָא סְתָמָא קָאָמַר וכ"כ הָרֹא"שׁ שָׁם בְּשֵׁם ר"י בְּהֶדָיָ' דִּבְאַחֲרָיוּ גְּנֵיבָה וַאֲבֵידָה עוֹבֵר מוֹכַח לָהּ מֵהָא דְּקָאָמַר אִלּוּ מַגְנִיב לָכֵן פֵּירְשׁוּ דְּאַיְירֵי בְּפֵירֵשׁ בְּהֶדָיָ' שֶׁאֵינוֹ מְקַבֵּל אַחֲרָיוּת וְאַפִ"ה קָנֵי מַשְׁכּוֹן א"כ זֶהוּ דַּעַת רַשִׁ"י וְהָרָ"ן וא"ש כַּנַ"ל: ר"פ לוּלָב הַגָּזוּל בפרש"י לוּלָב הַגָּזוּל כַּף שֶׁל תְּמָרִי' וַהֲדַר תָּנֵי הֲדַס וַעֲרָבָה בְּאַפִּי נַפְשַׁיְיהוּ יֵשׁ לְהָבִין מַה בָּעֵי רַשִׁ"י זַ"ל בָּזֶה אִם ר"ל דְּמַיְירֵי שֶׁלֹּא גָּזַל אֲגֻדָּה שֶׁל לוּלָב אֶלָּא הַלּוּלָב שֶׁאֵינוֹ אָגוּד הָא לְקַמָּן ד' ל' ע"ב תוס' ד"ה וְלִקְנְיוֹהָ וכו' הִקְשׁוּ אַדְּפָרִיךְ הָתָם לְרַב הוּנָא וְלִקְנְיוֹהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם תִּקְשֵׁי לִי' אַמַּתְנִיתַן דְּפְסִיל גָּזוּל דְּלִקְנְיוֹהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם וְתֵירְצוּ דְּגָזוּל דְּמַתְנִיתִין אֵיכָא לְאוֹקְמֵי בְּשֶׁגָּזַל אֲגֻדָּה דְּלֵיכָּא שִׁינּוּיָ' הַשֵּׁם ולפרש"י דְּאַיְירֵי בְּגָזַל הַלּוּלָב לְבַד מִדְּהָדַר תָּנֵי הֲדַס וַעֲרָבָה בְּאַפֵּי נַפְשַׁיְיהוּ הַקֻּושְׁיָ' בְּמִקּוֹמָהּ וְאִם תִּרְצֶה לוֹמַר דְּאַפִ"ה מַיְירֵי שֶׁגָּזַל הַלּוּלָב בְּאִגּוּדּוֹ אֶלָּא שאח"כ הֶחֱזִיר הַהֲדַס וְהָעֲרָבָה וְלֹא גָּזַל אֶלָּא הַלּוּלָב לְבַד וְכֵיוָן דְּמֵעִיקָּרָא גְּזָלוֹ בְּאִגּוּדּוֹ לָא הֲוָה שִׁינּוּי הַשֵּׁם א"כ מָה הִשְׁמִיעָנוּ רַשִׁ"י זַ"ל בָּזֶה הָא פְּשִׁיטָא וּמַהֵי אִיתֵי לוֹמַר שֶׁגָּזַל יוֹתֵר

הָא לָא תְּנַן אֶלָּא לוּלָב הַגָּזוּל לָכֵן נִרְאֶה דְּכַוָּנַת רַשִּׁ"י לְהַשְׁמִיעֵנוּ דְּאַיְירֵי דַּוְקָא בְּשֶׁלֹּא גָּזַל הַלּוּלָב בְּאֶגּוּדוֹ וּלְאַפּוֹקֵי מִפִּי' הַתּוֹסָ' ד"ה וּלְקַנְיוּהָ הַנָּ"ל וס"ל לְרַשִׁ"י דְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר בְּלִי יֵאוּשׁ לָא קָנֵי לכ"ע וּדְפָרִיךְ לְקַמָּן וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הַיְינוּ עִם יֵאוּשׁ כמ"ש הַתּוֹסָ' לְשֵׁם לְחַד שִׁינּוּיָא וּמַתְנִיתִי' אַיְירֵי לִפְנֵי יֵאוּשׁ כְּדְאָמַר לְקַמָּן דקמל"ן סְתָם גְּזֵילָה לָאו יֵאוּשׁ בְּעָלִים הוּא וְהֲוָצְרַךְ לָזֶה דְּקַשְׁיָ' לי' מַה שֶּׁהִקְשִׁינוּ לְמַעְלָה אַהָא דְּקָאָמַר רָבָא אַלִּיבָּא דְּשְׁמוּאֵל אֵימָא סְתָם גְּזֵילָה יֵאוּשׁ בְּעָלִים הוּא קמל"ן מִדְּקָאָמַר אֵימָא סְתָם גְּזֵילָה וכו' מַשְׁמַע דקמל"ן דְּלָא יֵאוּשׁ בְּעָלִי' הוּא וְהֵיכִי שָׁמְעִי' לָהּ מֵהָכָא הָא אפי' אִי הֲוָה יֵאוּשׁ בְּעָלִים יֵאוּשׁ כְּדֵי לָא קָנֵי דְּרָבָא גּוּפֵי' בפ' מְרֻוָּבֶּה דַּף ס"ו אִית לִי' יֵאוּשׁ כְּדֵי לֹא קָנֵי וג"כ אֵין לוֹמַר דקמ"ל דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי הָא גַּם זֶה לֹא מוּכָח דְּהָא בְּאֶמֶת קיימל"ן דְּסְתָם גְּזֵילָה לָאו יֵאוּשׁ בְּעָלִים הוּא כְּדַאי' פ"ב דְּקִדּוּשִׁין דַּף נ"ב דְּלִית דְּחָשׁ לְהָא דר"ש וא"כ אפי' יֵאוּשׁ אֵין כָּאן וּמַאי קמ"ל מַתְנִיתִין בָּזֶה (וְדוֹחֵק לוֹמַר דְּחָשַׁשׁ הַתַּנָּא שֶׁלֹּא נִטְעֶה בְּתָרְתִי לוֹמַר דְּסְתָם גְּזֵילָה הֲוָה יֵאוּשׁ וְגַם שֶׁיֵּאוּשׁ כְּדֵי קָנֵי דְּמֵהֵי תֵּיתֵי) לָכֵן מְפָרֵשׁ רַשִׁ"י ז"ל בְּכָאן דְּמַתְנִיתִין אַיְירֵי שֶׁגָּזַל הַלּוּלָב לְבַר כְּשֶׁאֵינוֹ אָגוּד דְּכְשֶׁאוֹגְדוֹ אֵיכָא שִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר דְּהָא דְּאָמְרִינַן לְקַמָּן גַּבֵּי הַדָּם מֵעִיקָּרָא נָמֵי לְאַסָּא הוֹשַׁעְנָא קָרוּ לֵהּ אֵיכָא לְמֵימַר הַדָּם דַּוְקָא וְלֹא לוּלָב וּאפי"ת דה"ה לְלוּלָב זֶה לֹא הי' אֶלָּא בְּזַמַּנּוֹ וּבְמָקוֹמוֹ שֶׁל בַּר הוּנָא אֲבָל בִּימֵי הַמִּשְׁנָה וכ"ש בְּמָקוֹמוֹת אֲחֵרִים לָא הֲווֹי קָרוּ הוֹשַׁעְנָא אֶלָּא כְּשֶׁהוּא בְּאֶגּוּדוֹ וְלָכֵן אִי סְתָם גְּזֵילָה יֵאוּשׁ בְּעָלִים הוּא הֲוָה קָנֵי לֵהּ בְּיֵאוּשׁ עִם שִׁינּוּי הַחוֹזֵר קמל"ן דְּלָאו יֵאוּשׁ בְּעָלִי' הוּא וְשִׁינּוּי הַחוֹזֵר לְחוּד לָא קָנֵי: ועפי"ז יִתְיַישֵּׁב ג"כ מַה שֶּׁיֵּשׁ לְהָעִיר לפמ"ש הַתּוֹסָ' ד"ה מִתּוֹךְ דְּשְׁמוּאֵל לֹא מַכְשִׁיר גָּזוּל אֶלָּא ביו"ט שֵׁנִי דְּרַבָּנַן אֲבָל בִּדְאוֹרָיְיתָא מוֹדֶה דְּמַצָּה הב"ע פָּסוּל וּמוֹכְחִי לֵהּ מר"פ הַגּוֹזֵל קַמָּא כמ"ש בד"ה מְשׁוּם וא"כ קָשֶׁה מַה בְּכָךְ דְּסְתָם גְּזֵילָה יֵאוּשׁ בְּעָלִים הוּא הָא אַכַּתִּי פָּסוּל מְשׁוּם מִצְוָה הב"ע דְּמוֹדֶה שְׁמוּאֵל ביו"ט רִאשׁוֹן שֶׁהוּא דְּאוֹרָיְיתָא וְהָא תִּינַח לְשִׁיטַ' הַתּוֹסָ' ד"ה הָא קָנָיָא דְּהֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה תּוּ לָא חָשִׁיב מִצְוָה הב"ע אֲבָל לפרש"י לְקַמָּן ד"ה קַרְקַע שֶׁכָּתַב דְּאִי נָמֵי יֵאוּשׁ קָנֵי הֲוָה מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה קָשֶׁה אוּלָם עפ"י דַּרְכִּינוּ יִתָּכֵן שַׁפִּיר לְפִי מַה שֶּׁיִּתְבָּאֵר לְהַלָּן בעזה"י דְּדַוְקָא בְּקִנְיַן יֵאוּשׁ לְחוּד שֶׁהוּא מִמֵּילָא וְלָא אִשְׁתַּנִּי הוּא דס"ל לְרַשִׁ"י דַּחֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע אע"ג דְּקָנֵי לי' הוֹאִיל וְאִיתָא לְאִיסּוּרָא בְּעֵינַ' אֲבָל בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הוֹאִיל וְקָנֵי לי' וְגַם אִשְׁתַּנִּי דְּאֵין שְׁמוֹ עָלָיו לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע (וְהוֹצֵאתִי חֲלוֹקָה זוֹ מִלְּשׁוֹן הָרַמְבַּ"ן בַּסֵּפֶר הַמִּלְחָמוֹת) א"ש לְפִי מַה שֶּׁנִּתְבָּאֵר דְּהָכָא אַיְירֵי נָמֵי בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם עִם הַיֵּאוּשׁ כַּנַ"ל:לוּלָב הַגָּזוּל דַּף ל' תוס' ד"ה בְּרֵשׁוּם וכו' ה"ה בְּכָל הַמִּצְוֹת דַּהֲוָה דְּאוֹרָיְיתָא כְּדִמּוֹכַח בְּרֵישׁ הַגּוֹזֵל קַמָּא וכו' לְכְאוֹרָה הוּא תָּמוּהַּ לָמָּה הֲוָצְרְכוּ לְרָאָיָ' ע"ז מר"פ הַגּוֹזֵל הָלֹא בְּשִׁמְעְתִּין גּוּפֵי' יָלְפִינַן נָמֵי לוּלָב הַגָּזוּל דְּפָסוּל מְשׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה מִקְּרָא דִּכְתִיב גַּבֵּי קָרְבָּן וּכְבָר עָמְדוּ ע"ז מהר"מ מִלּוּבְּלִין וְסֵפֶר כפ"ת ולע"ד נִרְאֶה דְּכַוָּנָתִי' לְהוֹכִיחַ מר"פ הַגּוֹזֵל דְּהַאי טַעְמָא דְּמִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה כ"ע מוֹדוֹ בָּהּ וַאֲפִי' שְׁמוּאֵל דְּמַכְשִׁיר גָּזוּל בי"ט שֵׁנִי נָמֵי חָיְישׁ לְמִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה אֶלָּא דַּוְקָא ביו"ט שֵׁנִי דְּרַבָּנַן הוּא דְּמַכְשִׁיר מִצְוָה הב"ע אֲבָל בְּמִצְוָה דְּאוֹרָיְיתָא גַּם הוּא יוֹדֶה דְּפָסִיל מְשׁוּם מִצְוָה הב"ע כמ"ש הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ד"ה מִתּוֹךְ בְּהֶדָ' וז"ש בְּכָאן ה"ה בְּכָל הַמִּצְוֹת דַּהֲוָה דְּאוֹרָיְיתָא וכו' ר"ל הַמִּצְוֹת שֶׁהֵם דְּאוֹרָיְיתָא חָיְישִׁי' לְמִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה לכ"ע אפי' לִשְׁמוּאֵל דְּיָלְפִי' מִקְּרָבָּן וְהוֹכִיחוּ זֶה מר"פ הַגּוֹזֵל דְּאִית לִי' לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר ב"י מִצְוָה הב"ע

גַּבֵּי חַלָּה וּבְוַדַּאי לָא פְּלִיג שְׁמוּאֵל אדר' אֶלְיעֶזֶר ב"י שֶׁהוּא תַּנָּא א"ו דְּמוֹדֶה שְׁמוּאֵל בְּמִצְוָה
דְּאוֹרַיְיתָא אֲבָל מִדְּרַבִּי שִׁמְעוֹן ב"י דְּשָׁמַעְתִּין לָא מוּכָח מִידֵי דְּאִיהוּ מַיְירֵי בְּקָרְבָּן לְחוּד
וְרַבִּי יוֹחָנָן הוּא דְּיָלִיף מִינַּיְ' גַּם לְעִנְיַן לוּלָב ביו"ט שֵׁנִי וַהֲוָה מָצִינוּ לְמֵימַר דְּשְׁמוּאֵל דְּפְלִיג
אַדְּרַבִּי יוֹחָנָן ס"ל דְּלָא יָלְפִינַן מִקָּרְבָּן כְּלָל אפי' בְּמִצְוָה דְּאוֹרַיְיתָא אַהָא מַיְיתֵי ראי' מר"פ
הַגּוֹזֵל דְּשַׁפִּיר יָלְפִינַן מִקָּרְבָּן לְכָל הַמִּצְוֹת וְלָא פְּלִיג שְׁמוּאֵל אדר' יוֹחָנָן אֶלָּא ביו"ט שֵׁנִי
שֶׁהוּא דְּרַבָּנָן וא"ש אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְהָבִין א"כ לִכְאוֹרָה אֵין כָּאן מְקוֹמוֹ בִּדְרַבִּי יוֹחָנָן וּלְקַמָּן
בְּדִשְׁמוּאֵל הי' לָהֶם לְפָרֵשׁ וּלְהוֹכִיחַ כֵּן מר"פ הַגּוֹזֵל דְּמוֹדֶה בְּמִצְוָה דְּאוֹרַיְיתָא: אִיבְּרָא
שבל"ז יֵשׁ לְהָבִין בִּלְשׁוֹן הַתּוֹסָ' שֶׁכָּתְבוּ בָּתַר הָכִי וְא"ת לְקַמָּן דְּפָסְלִינַן לוּלָב שֶׁל אֲשֵׁירָה
וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת מִשּׁוּם דְּמֵיכַתַּת שִׁיעוּרֵי' תִּיפּוֹק לי' מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה וְתוּ אַמַּאי
שָׁרֵינַן דְּלָאו אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה עכ"ל דִּלְכְאוֹרָה הַקֻּשְׁיָ' הָרִאשׁוֹנָה אֵינָהּ מוּבָנֶת דְּהָא לְקַמָּן
אִיתָא דְּאָמַר רָבָא לוּלָב שֶׁל ע"א לֹא יִטּוֹל וְאִם נָטַל כָּשֵׁר וּפָרִיךְ עלי' מְמַתְנִיתִין דְּתָנַן שֶׁל
אֲשֵׁירָה פָּסוּל וּמְשַׁנֵּי מַתְנִיתִין בַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה עָסְקִינַן (פי' אֲשֵׁירָה שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּאֵין לָהּ
בִּיטּוּל עוֹלָמִים) דִּכְתוּתֵי מִיכְתַּת שִׁיעוּרֵי' דַּיְקָא נָמֵי דְּקָתָנֵי דֶּרֶךְ עִיר הַנִּדַּחַת ע"כ וְהַשְׁתָּא
הֵיכִי הֲוָה מָצֵי הַשַּׁ"ס לְפָרֵשׁ טַעְמָא דְּמַתְנִיתִין מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע א"כ הֵיכִי מִתְרַצָּה לָהּ
דְּרָבָא דְּמַכְשִׁיר בְּשֶׁל ע"א הָא לוּלָב שֶׁל ע"א נָמֵי הוּא מִצְוָה הב"ע וּבְהֶכְרֵחַ הי' לְתָרֵץ
דְּמַתְנִיתִי' בַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה וּלְפָרֵשׁ מִטַּעַם מִיכְתַּת שִׁיעוּרֵי' וּדְרָבָא בְּלָאו אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה
אֶלָּא דהי' לָהֶם לְהַקְשׁוֹת בִּפְשִׁיטוּת טְפֵי אַדְּרָבָא אַמַּאי מַכְשִׁיר בְּלוּלָב שֶׁל ע"א דְּלָאו אד"מ
הָא הֲוָה מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה וְאֵין לוֹמַר דְּבָאֱמֶת הַיְינוּ דְּמַקְשׁוּ תִּיפּוֹק לי' מִשּׁוּם מִצְוָה
הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה וַאֲפִי' בְּשֶׁל ע"א דְּלָאו אד"מ נָמֵי לֹא יָצָא וְקַשְׁיָא אַדְּרָבָא דְּמַכְשִׁיר בְּלוּלָב
שֶׁל ע"א ז"א דא"כ הַיְינוּ קֻשְׁיָ' הַשְׁנָיָ' שֶׁהִקְשׁוּ וְעוֹד אַמַּאי שָׁרֵינַן דְּלָאו אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה
וכו' וּמַאי הַאי דְּקַשְׁיָ' לְהוּ בָּרִאשׁוֹנָה גַּם יֵשׁ לְהָעִיר בְּשֶׁגַּם קֻשְׁיָ' הַשְׁנִיָּ' לֹא שָׂמוּ פְּנֵיהֶם
לְהַקְשׁוֹת אַדְּרָבָא אֶלָּא אַדִּידַן דְּמַאי שָׁרֵינַן דְּלָאו אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה וְלָמָּה לֹא הִקְשׁוּ בִּפְשִׁיטוּת
אַמֵּימָרָא דְּרָבָא דְּמַכְשִׁיר בְּהֶדְיָ' בְּלוּלָב שֶׁל ע"א דְּלָאו אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה: ונלע"ד בֵּיאוּר
דִּבְרֵיהֶם בָּזֶה **(הגה"ה וְלִכְאוֹרָה הי' מקו' לְיַיֵּשׁ' וְלוֹמַר דַּחֲדָא קֻשְׁיָא פִּירוּקָהּ לַחֲבֵרְתָּהּ
אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּוַדַּאי אִם הָיִינוּ אוֹמְרִים דְּשְׁמוּאֵל לֵית לי' כְּלָל מִצְוָה הב"ע לָא
הֲוָה קשי' מִידֵי לֹא עַל הַשַּׁ"ס וְלָא אַדְּרַבָּא דְּמַכְשִׁיר בְּלוּלָב שֶׁל ע"א דהו"מ לְמֵימַר דְּרָבָא
כְּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּלָא חָיְישִׁי' לְמִצְוָה הב"ע אֶלָּא בְּקָרְבָּן כִּדְחָזֵינַן נָמֵי בִּשְׁמַעְתִּין דְּרָבָא מְהַדֵּר
לְשַׁנּוֹיֵי מַתְנִי' אַלִּיבָּא דְּשְׁמוּאֵל וְאַמְּטוּ הָכִי נָמֵי הֶוְכָרַח הַשַּׁ"ס לְאוֹקְמֵי מַתְנִיתִי' אַלִּיבָּא
דְּרָבָא דְּקָאֵי עלי' בַּאֲשִׁיר' דְּמֹשֶׁה וּמִטַּעַם מִיכְתַּת שִׁיעוּרֵי' אֲבָל הַשְׁתָּא שָׁהוֹכִיתוּ דְּוַדַּאי גַּם
שְׁמוּאֵ' מוֹדֶה דְּמִצְוָה הב"ע פָּסוּל בְּשֶׁל תּוֹרָה וְלֹא מַכְשִׁי' גָּזוּל אֶלָּא ביו"ט שֵׁנִי דְּרַבָּנַן נָהֵי
דְּאַדְּרַבָּא לָא קשי' מִידֵי דְּהָא כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' לְקַמָּן ד' ל"ב דְּרָבָא אַיְירֵי ביו"ט שֵׁנִי וא"כ
אַכַּתִּי מָצִינוּ לְמֵימַר דְּרָבָא כְּשְׁמוּאֵל ס"ל דְּמַכְשִׁיר מִצְוָה הב"ע ביו"ט שֵׁנִי וְלָכֵן באמ' לֹא
הִקְשׁוּ בִּפְשִׁיטוּ' אַדְּרַבָּא אֲבָל קשי' לְהוּ עַל הַשַּׁ"ס דְּמוּקֵי לְמַתְנִיתִי' בַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה וּמְשׁוּ'
מִיכְתַּת שִׁיעוּרֵי' אפי' בְּלָאו אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה תִּיפּוֹק לי' מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע דַּאֲפִי' לִשְׁמוּאֵל
נָמֵי פָּסוּל מִיהַת ביו"ט רִאשׁוֹן והו"ל לְאוֹקְמֵי ביו"ט רִאשׁוֹן כְּמוֹ גָּזוּל לִשְׁמוּאֵל דְּאַיְירֵי
ביו"ט רִאשׁוֹן וכה"ג הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' שָׁם ל"ב ג"כ דהו"ל לְאוֹקְמֵי ביו"ט רִאשׁוֹן אֶלָּא דְּהָתָם
תֵּירְצוּ דְּלָהְכִי אוֹקְמָ' בַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה מִפְּאַת הַדַּיְקָא נָמֵי דְּקָאָמַ' הַשַּׁ"ס מִדְּקָתָנֵי דֶּרֶךְ עִיר
הַנִּדַּחַת אֲבָל כָּאן לִשְׁמוּאֵל אֵינוֹ עוֹלֶה תי' זֶה חֲדָא דְּגָזוּל וְיֵשׁ נָמֵי קָתָנֵי לָהּ בְּחַד בָּבָא

וְאַפֵּ"ה מוּקִי שְׁמוּאֵל גָּזוּל ביו"ט רִאשׁוֹן אע"ג דְּלָא הֲוָה דֻּוּמְיָ' דְּיָבֵשׁ וְתוּ דְּהָא אי' בַּיְּרוּשַׁלְמִי שֶׁהֵבִיאוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל כ"ט ד"ה קָפְסִיק וכו' רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל (וְהוּא עַצְמוֹ רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָנִי אָמַר שְׁמוּאֵל דִּשְׁמַעְתִּי') כָּל הַפְּסוּלִי' אֵינָן פְּסוּלִי' אֶלָּא ביו"ט רִאשׁוֹן מַשְׁמַע שֶׁגַּם עִיר הַנִּדַּחַת דְּפָסוּל מִשּׁוּם מִיְכְתַּת שִׁיעוּרֵי' נָמֵי לָא פְּסִיל אֶלָּא ביו"ט רִאשׁוֹן אוֹ יֹאמַר דְּקַשְׁיָ' לְהוּ בְּמִמַּה נַפְשָׁךְ דְּאִם תֹּאמַר דְּהַךְ דַּיְקָא נָמֵי שֶׁבַּשַּׁ"ס אֵינוֹ הֶכְרֵחַ וְלָכֵן נִיחָא לְדִידַן דקיימל"ן בר"י דְּמָצוּ הב"ע פָּסוּל בְּכָל הַיָּמִי' אִין ה"נ דְּאַיְּירִי מַתְנִיתִי' אפי' בְּלָאו.

אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה א"כ קָשֶׁה גַּם לִשְׁמוּאֵל נָמֵי לָמָּה לִי דְּאוֹקֵמִי בַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה אפי' בְּלָאו אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה נָמֵי מִתּוֹקְמִי שַׁפִּיר מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע וביו"ט רִאשׁוֹן כְּמוֹ גָּזוּל לִשְׁמוּאֵל וא"ת מִשּׁוּם הַךְ דַּיְקָא נָמֵי שֶׁהוּא דִּיּוּק גָּמוּר דְּאַיְּירֵי בַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה דַּוְקָא דְּלִשְׁרֵיפָה קָאֵי דֻּוּמְיָ' דְּעִיר הַנִּדַּחַת דְּוַדַּאי לִשְׁרֵיפָה קָאֵי וְשֶׁה הַקֻּוְשְׁיָ' הַשְּׁנִיָּ' לְדִידַן דקיימל"ן כר"י דְּמִצְוָה הב"ע פָּסוּל בְּכָל הַיָּמִים אַמַּאי שרי' בְּלָאו אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה בִּשְׁאָר ימי' כִּדְדָיְיקִינַן מִמַּתְנִיתִין הָא הֲוָה מִצְוָה הב"ע וְהוּא זֶה קֻוְשְׁיָ' הַוְּעוֹד אַמַּאי שָׁרֵינַן וכו' אוּלָם לְשׁוֹן תִּיפּוֹק לי' שֶׁכָּתְבוּ הַתּוֹסָ' אֵינוֹ מְדֻוְיָּק שַׁפִּיר לפי' זֶה עַל כֵּן יוֹתֵר מִסְתַּבֵּר כמ"ש בְּפָנִים בְּבֵיאוּרָם בָּזֶה וְהַבֵּן:)** דִּלְקַמָּן גַּבֵּי אַוָּונְכְּרֵי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס סוֹף סוֹף כִּי גָּזְזוּ אֲוַונְכָּרֵי לֶיְהֱוֵי יֵאוּשׁ בְּעָלִים בִּידַיְיהוּ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת בִּידַן ופרש"י וּלְדִידַן לָא מִצְוָה הב"ע כֵּיוָן דַּאֲנַן לָא חֲתָכֵי' לי' מִן הַמְחֻוְבָּר יעוי"ש מְבֹוְאָר מִפֵּירוּשׁוֹ דְּמִצְוָה הב"ע אֵינוֹ פָּסוּל אֶלָּא לְזֶה שֶׁעָשָׂה הָעֲבֵירָ' וְלֹא לַאֲחֵרִים וא"כ אוֹן מָקוֹם לְקֻוְשְׁיַ' הַתּוֹסָ' בְּכָאן גַּבֵּי אֲשֵׁירָה דְּתִיפּוֹק לי' מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה דַּהֲלֹא הָתָם אַיְּירֵי בְּאַחֵר שֶׁלֹּא עָבַד הָאֲשֵׁירָה דִּלְגַבֵּי' לָא הֲוָה מִצְוָה הב"ע וְאַמְּטוּ הָכִי לָא פָּסֵיל אֶלָּא מִשּׁוּם דִּמְיכַתַּת שִׁיעוּרֵי' אוּלָם הַתּוֹסָ' לְטַעְמַיְיהוּ אָזְלִי בד"ה הָא קני' וכו' שֶׁסּוֹבְרִים דְּכָל הֵיכִי שֶׁקָּנָה הַגְּזֵילָה כְּדִין קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה תּוּ לָא הֲוָה מִצְוָה הב"ע כֵּיוָן שֶׁכְּבָר פָּקַע שֵׁם עֲבֵירַת הַגְּזֵילָה מִן הַחֵפֶץ (וּדְלֹא כפרש"י בד"ה וְקַרְקַע) וְאַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ הַשַּׁ"ס שַׁפִּיר סוֹף סוֹף כִּי גָּזְזוּ אֲוַונְכָּרֵי לֶיְהֱוֵי יֵאוּשׁ בְּעָלִי' בִּידַיְיהוּ וְשִׁינּוּי רְשׁוּת בְּיָדָן דְּלָא הֲוָה מִצְוָה הב"ע מִטַּעַם שֶׁכְּבָר קָנָה הַגְּזֵילָה בְּיֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת וּפָקַע שֵׁם גְּזֵילָה מִגּוּף הַחֵפֶץ קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה משא"כ בַּאֲשֵׁירָה דְּלָא פָּקַע שֵׁם ע"א מִגּוּף הַחֵפֶץ ס"ל דַּחֲשִׁיב מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה אפי' לַאֲחֵרִים שֶׁלֹּא עָשׂוּ הָעֲבֵירָה לָכֵן הִקְשׁוּ שַׁפִּיר וְהִנֵּה לְקַמָּן דַּף ל"א ול"ב פֵּירְשׁוּ הַתּוֹסָ' דַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה דַּוְקָא קָאָמַר שֶׁאֵין לָהּ בִּיטּוּל וְלָכֵן כְּתוּתֵי מְכַתַּת שִׁיעוּרֵי' אֲבָל בַּאֲשֵׁירָה דְּנָכְרִי כֵּיוָן דְּאִית לָהּ בִּיטּוּל אפי' קוֹדֶם הַבִּיטּוּל נָפֵיק בי' דְּכֵיוָן דְּיֵשׁ לָהּ בִּיטּוּל לֹא מִיְכְתַּת שִׁיעוּרֵי' (וְכִדְאִי' בא"ח סי' תקפ"ו ותרמ"ט ואעפ"י שֶׁבְּמַסְקְנָתָם הִקְשׁוּ עַל פי' זֶה מפ"ג דע"ו דַּף מ"ז הִנֵּה מִצְוַת חֲצִיצָה ק"ד יִיְשְׁבוּ קֻוְשְׁיָיְתָם דִּלְרֵישׁ לָקִישׁ מִבַּעְיָ' לי' וּלְרָבָא פְּשִׁיטָא לי' ובפ"ג דע"ז שָׁם יִיְשְׁבוּ בְּעִנְיָן אַחֵר כמ"ש המ"א סי' תקפ"ו) אוּלָם ר"ת מְפָרֵשׁ דַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה לָאו דַּוְקָא דה"ה אֲשֵׁירָה דְּנָכְרִי קוֹדֶשׁ בִּיטּוּל נָמֵי מִיְכְתַּת שִׁיעוּרֵי' אֶלָּא דִּנְקַט אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה שֶׁאֵין לָהּ בִּיטּוּל מִשּׁוּם דַּאֲשִׁיר' דְּנָכְרִי שֶׁיֵּשׁ לָהּ בִּיטּוּל כְּשֶׁקְּצָצָהּ הַנָּכְרִי מִן הָאִילָן בִּיטְּלָה אֲבָל כְּשֶׁקְּצָצָהּ יִשְׂרָאֵל דְּלָא נִתְבַּטְּלָה מִיְכְתַּת שִׁיעוּרֵי' וְרָבָא דְּמַכְשִׁיר בְּלוּלָב שֶׁל ע"א אַיְּירֵי אַחַר הַבִּיטּוּל עש"א וְיֵרָאֶה פָּשׁוּט דִּבְאִשַּׁי' דְּנָכְרִי אַחַר שֶׁנִּתְבַּטְּלָה, גַּם לְדַעַת הַתּוֹסָ' לֹא הֲוָה מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה דְּהָא כְּבָר פָּקַע שֵׁם ע' הַחֵפֶץ בְּשֶׁבִּיטְּלָה דֻּוּמְיָ' דְּגָזוּל אַחַר הַגְּזֵילָה דְּלָא חֲשִׁיב מִצְוַת הֲבָאָה בָּעוּ הוֹאִיל וּפָקַע שֵׁם גְּזֵילָה מִגּוּף הַחֵפֶץ אַחַר שֶׁקָּנָה לָכֵן לָא הִקְשׁוּ הַתּוֹסָ' מֵעִיקָּרָא בִּפְשִׁיטוּת

אַדְּרַבָּא דְּמַכְשִׁיר בְּלוּלָב שֶׁל ע"א דְּהָא לפיר"ת אַיְירֵי רָבָא בע"א שֶׁל נָכְרִי אַחַר הַבִּיטּוּל שֶׁכְּבָר פָּקַע שֵׁם ע"א תּוֹנֶה ע"י הַבִּטּוּל וְלֹא הָוָה מִצְוָה הב"ע וְגַם לְפִי הָרִאשׁוֹן נָמֵי מָצִינוּ לְאוֹקֵמֵי לְהָא דְּרָבָא בע"א דְּנָכְרִי אַחַר הַבִּיטּוּל אֲבָל קשי' לְהוּ גַּם לפי' ר"ת אַהָא דְּמְפָרֵשׁ טַעְמָא בַּאֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה מְשׁוּם דְּמִיכַּתַּת.

שְׁיעוּרִין' תִּיפּוֹק לי' מְשׁוּם מִצְוָה הב"ע וכ"ש דְּקָשָׁה טִפֵּי לְפֵירוּשָׁם דלה"ט דְּמִצְוָה הב"ע יִפְסֹל גַּם בַּאֲשֵׁירָה דְּנָכְרִי הַבִּיטּוּל משא"כ לְטַעְמָא דְּמִיכַּתַּת שְׁעוֹרִי' וְתוּ הִקְשׁוּ בּוֹ עוֹד אַמַּאי שָׁרֵינַן בִּלְתּוֹ אֲשֵׁירָה דְּמֹשֶׁה ר"ל לְפֵירוּשָׁם הָרִאשׁוֹן דַּאֲשִׁיר' דְּמֹשֶׁה דַּוְקָא קָאָמַר שֶׁאֵין לָהּ בִּיטּוּל אֲבָל בַּאֲשֵׁירָה דְּנָכְרִי אפי' קוֹדֶם הַבִּיטּוּל כָּשֵׁר מְשׁוּם דְּלָא מִיכַּתַּת שְׁיעוּרִ' (וְכִדְאָמַר דַּיְקָא נָמֵי דְּקָתָנֵי דְּוַמְנָ' דְּעִיר הַנִּדַּחַת) הָא הָוָה מִצְוָה הב"ע כַּנַ"ל וּבְזֶה מְיֻוָּשָׁב ג"כ הַקּוֹשְׁנָ' הָרִאשׁוֹנָה מַה שֶּׁהִקְדִּימוּ תְּחִילָּה בְּדִבְרֵיהֶם דכ"ע אִית לְהוּ הָא דְּמִצְוָה הב"ע וַאֲפִי' שְׁמוּאֵל נָמֵי מוֹדֶה בְּמִצְוָה דְּאוֹרָיְיתָא מְשׁוּם דבל"ז לֹא הי' מָקוֹם לְקוּשְׁיָיתָם הָרִאשׁוֹנָה לפיר"ת הַנַּ"ל דְּאַמַּאי לָא קָאָמַר הַשַּׁ"ס גַּבֵּי אֲשֵׁירָה טַעְמָא דְּמִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה מ"מ לָא הָוָה מָצֵי לְפָרֵשׁ טַעְמָא דְּמַתְנִיתִי' מְשׁוּם מִצְוָה הב"ע דְּלָא תִּקְשֵׁי מַתְנִיתִי' לִשְׁמוּאֵל דְּלִית לי' מִצְוָה הב"ע כְּלָל ע"כ הֲוֻכְרַח לְחַדֵּשׁ הַךְ טַעְמָא דִּכְתוּתֵי מִיכַּתַּת שְׁיעוּרִ' דְּשָׁוְונָ' לְתַרְוַיְיהוּ בֵּין לְרַבִּי יוֹחָנָן וּבֵין לִשְׁמוּאֵל וְלָא הָוָה ק"מ לפיר"ת הַנַּ"ל אֲבָל לְבָתַר שֶׁהוֹכִיחוּ דִּשְׁמוּאֵל נָמֵי אִית לי' מִצְוָה הב"ע בְּיוֹם רִאשׁוֹן שֶׁהוּא דְּאוֹרָיְיתָא קשי' לְהוּ שַׁפִּיר תִּיפּוֹק לי' מְשׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה לְכָל מַר כִּדְאִית לי' לְדִבֵּי יוֹחָנָן בְּכָל הַיָּמִים וְלִשְׁמוּאֵל נָמֵי א"ש דְּמִתּוֹקְמֵי מַתְנִיתִי' ביו"ט רִאשׁוֹן כְּמוֹ גָּזוּל דְּמוֹקֵי לָהּ שְׁמוּאֵל ביו"ט אע"ג דְּלָא הָוָה דַּוְמָנָ' דְּיָבֵשׁ וְאֵין לוֹמַר דְּנָקַט טַעְמָא דְּמִיכַּתַּת שְׁיעוּרִ' כְּדֵי לְפָסֹל גַּם בִּשְׁאָר הַיָּמִים אפי' לִשְׁמוּאֵל הָא לְעִנְיַן דִּינָא לָא קיימל"ן כִּשְׁמוּאֵל אֶלָּא כְּרַבִּי יוֹחָנָן דְּמִצְוָה הב"ע פָּסוּל אפי' בִּשְׁאָר הַיָּמִים וְתוּ דִּלְשְׁמוּאֵל גַּם לְהַךְ טַעְמָא דְּמִיכַּתַּת שְׁיעוּרִ' נָמֵי לָא פְּסִיל הֲלֹא ביו"ט הָרִאשׁוֹן דְּהָא אי' בִּירוּשַׁלְמִי הֲבִיאוּ הַתּוֹסָ' לְעֵיל כ"ט ב' ד"ה קָפְסִיק וכו' רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל (וְהוּא רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָנִי אָמַר שְׁמוּאֵל דְּשָׁמַעְתִּין) כָּל הַפְּסוּלִי' אֵינָן פְּסוּלִי' אֶלָּא ביו"ט רִאשׁוֹן בִּלְבַד אֶלָּא שֶׁהָרַמְבַּ"ם ז"ל הוֹצִיא מִכְּלָל הַזֶּה הָא דִּכְתוּתֵי מְכַתַּת שְׁעוֹרִי' אֲבָלהַתּוֹסָ' לָא נִיחָא לְהוּ בְּזֶה וּכְמוֹ שֶׁנִּרְאֶה ג"כ מִסְּתִימוּת לְשׁוֹן הָרִי"ף גְּאוּת ובה"ע והרר"י בַּטּוּר סי' תרמ"ט וְאָפְשָׁר שֶׁגַּם לְהָרַמְבַּ"ם הַכְּלָל שֶׁאָמַר שְׁמוּאֵל בִּירוּשַׁלְמִי אַכֻּלָּהּ מַתְנִיתִין קָאֵי כִּדְאָמַר כָּל הַפְּסוּלִים וכו' אֶלָּא שֶׁהָרַמְבַּ"ם הוֹצִיא הָא דִּכְוּתֵי מְכַתַּת שְׁיעוּרִ' מִכְּלָל הַזֶּה עפ"י הַשַּׁ"ס דִּילַן דִּפְלִיג עַל הַיְרוּשַׁלְמִי בְּהָא וְכֵינָן דִּלְשְׁמוּאֵל כָּל הַפְּסוּלִים אֵינָן אֶלָּא בי"ט רִאשׁוֹן קשי' לְהוּ לְהַתּוֹסָ' שַׁפִּיר תִּיפּוֹק לי' מְשׁוּם מִצְוָה וכו' כַּנַ"ל: שָׁם בְּתוֹסָ' וְגִירְסָא מְשֻׁוָּבֶּשֶׁת הִיא וכו' לע"ד בְּלֹא הָא דְּלְעֵיל נָמֵי הוּא גִּירְסָא מְשֻׁוָּבֶּשֶׁת דְּהָא תִּינַח בַּאֲשֵׁירָה אֲבָל אֶתְרוֹג שֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת מַאי מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה אֵיכָּא אִם בְּנֵי הָעִיר חָטְאוּ וְעָבְדוּ ע"ז הָאֶתְרוֹג הַנִּמְצָא בְּתוֹכָהּ מֶה חָטָא וְאֵיזֶה עֲבֵירָה נַעֲבְדָה בּוֹ אֶלָּא שֶׁאָסוּר בַּהֲנָאָה מְשׁוּם וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ וכו' וְהָא מִצְוֹת לָאו לֵיהָנוֹת נִתְּנוּ וְאֵין כָּאן עֲבֵירָה לָצֵאת בּוֹ ומ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל וא"ת לְקַמָּן דְּפָסְלִינַן לוּלָב שֶׁל אֲשֵׁירָה וְשֶׁל עִיר הַנִּדַּחַת מְשׁוּם וכו' תִּיפּוֹק לי' מְשׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה אֵצֶל אֲשֵׁירָה קָאֵי וְלֹא אֵצֶל עִיר הַנִּדַּחַת כַּנַ"ל וצ"ע: בְּתוֹסָ' ד"ה הָא קָנָיָא וכו' דְּקָנֵי קוֹדֶם בַּאֲגוּדָה אפי' לְמַאן דְּבָעֵי אָגַד כצ"ל הָא קָנֵי לי' קוֹדֶם יו"ט וכו' וְאִי נָמֵי אפי' ביו"ט וכו' ור"ל דאע"ג דְּאָמַר לְקַמָּן אִם תִּמְצֵי לוֹמַר לוּלָב צָרִיךְ אֶגֶד

שִׁינּוּי הַחוֹזֵר לִבְרִיָּתוֹ הוּא מַשְׁמַע דְּאִי הֲוָה שִׁינּוּי גָּמוּר לָא מִקְּרֵי תּוּ מְצָוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵי'
זֶהוּ מְשׁוּם דְּקָנֵי לִי' קוֹדֶם יו"ט כ"פ מוהר"מ ומ"ש וַאֲפִי' ביו"ט לָא דָּמֵי לְמַקְדִּישׁ דְּחָל
קִנְיָן וְהֶקְדֵּשׁ בְּיַחַד בֵּיאוּר דִּבְרֵיהֶם בָּזֶה דאעפ"י שֶׁהַמִּצְוָה בְּזֶרֶם הַקִּנְיָן מ"מ אֵינָהּ עוֹשָׂה
הַקִּנְיָן שֶׁהֲרֵי עִיקַּר הַמִּצְוָה הִיא הַנְּטִילָה וּכְבָר קָנֵי לִי' בַּאֲגֻדָּה קוֹדֶם הַנְּטִילָה משא"כ
בְּהֶקְדֵּשׁ שֶׁהַהֶקְדֵּשׁ הוּא עוֹשֶׂה הַקִּנְיָן דְּבִשְׁעַת הֶקְדֵּשׁ הוּא שֶׁנַּעֲשָׂה הַקִּנְיָן וּבָזֶה מִתְיַישֵׁב לִי
ג"כ הָא דְּאִיתָּ' לְקַמָּן דַּף ל"א הַאי כְּשׁוּרָא דְּמַטַּלְתָּא עָבְדִי לִי' רַבָּנַן תַּקָּנְתָּא מְשׁוּם תַּקָּנַת
מָרִישׁ ופרש"י דְּמִצְוָה מַשְׁוֵי לִי' כָּל שִׁבְעָה כְּבִנְיַן קָבְעוֹ וכו' הֲרֵי דְּלוּלֵא הַמִּצְוָה לֹא הי'
קוֹנָה מְשׁוּם דְּבִנְיַן עֲרַאי הוּא וְלֹא שַׁיָּיךְ בי' תַּקָּנַת מָרִישׁ כִּינְיָן דְּלָא חַבְרֵי' בְּטִינָא וְאַמְּטוּ
הָכִי אַחַר הֶחָג הָדַר בְּעֵינַי' אֶלָּא דְּבַחַג קָנֵי לִי' מִפְּאַת הַמִּצְוָה דַּחֲשִׁיב לִי' בִּנְיָן קֶבַע וְנָפֵיק
בי' נָמֵי יְדֵי חוֹבָתוֹ (דאל"כ לָא הֲוָה שַׁיָּיךְ תַּקָּנַת מָרִישׁ מִפְּאַת הַמִּצְוָה) וְאַמַּאי הָא הֲוָה
מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה שֶׁהַמִּצְוָה גּוֹרֶם הַקִּנְיָן דְּלָא קָנֵי לִי' עַד הֶחָג וּלְפִי הַנָּ"ל נִיחָא דְּהָכִי
נָמֵי אעפ"י שֶׁהַמִּצְוָה גּוֹרֶם הַקִּנְיָן מ"מ אֵינָהּ עוֹשָׂה הַקִּנְיָן דְּהָא מִצְוָתָהּ הוּא הַיְשִׁיבָה בָּהּ
וּכְבָר קָנֵי לָהּ בְּתַקָּנַת מָרִישׁ מִיָּד שֶׁנִּכְנַס הֶחָג קוֹדֶם שֶׁנִּכְנַס לֵישֵׁב בָּהּ משא"כ הָכָא
שֶׁהַהֶקְדֵּשׁ עוֹשֶׂה הַקִּנְיָן שֶׁבִּשְׁעַת הַקְדִּישׁוֹ נַעֲשָׂה הַקִּנְיָן ואעפ"י שֶׁהַהֶקְדֵּשׁ לְחוּד אֵינוֹ עִיקַּר
הַמִּצְוָה דְּהָא בפ' מְרֻבֶּה וּבְגִיטִּין מַסְקִי הַתּוֹסָ' דאעפ"כ חָל הַהֶקְדֵּשׁ אֶלָּא דְּפָסוּל לְהַקָּרָבָה
וא"כ צ"ל דְּהַהֶקְדֵּשׁ לְחוּד לָאו עִיקַּר הַמִּצְוָה הוּא שֶׁיִּחַשֵּׁב מִצְוָה הב"ע אֶלָּא הַהַקָּרָבָה ח"מ
הַתְחָלַת הַמִּצְוָה דְּהַקָּרָבָה הֲוָה שֶׁצָּרִיךְ לְהַקְדִּישָׁהּ תְּחִילָּה משא"כ הָתָם וְטַעְמָא דְּמִילְתָא
לְפִי שֶׁהַקִּנְיָן שֶׁעַל יָדוֹ יוֹצֵא מֵרְשׁוּת הַבְּעָלִים הוּא ג"כ עֲבֵירָה כִּדְאִי' לְהֶדְיָ' בח"מ רסי'
שס"ט אָסוּר לְקָנוֹת הַדָּבָר הַגָּזוּל וכו' וְאָסוּר לְסַעֲדוֹ עַל שִׁינּוּי כְּדֵי שֶׁיִּקָּנֶהוּ וכו' וע"ש וְלָכֵן
הַהֶקְדֵּשׁ שֶׁעוֹשֶׂה הַקִּנְיָן הוּא מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה משא"כ בְּסֻכָּה וְלוּלָב שֶׁנַּעֲשָׂה הַקִּנְיָן
קוֹדֶם הַמִּצְוָה וְאַף עַל פִּי שֶׁהַמִּצְוָה גּוֹרֶם הַקִּנְיָן לֹא אִכְפַּת לָן בָּזֶה כַּנַ"ל: שָׁם אִי נָמֵי שָׁאנֵי
בְּרָכָה וכו' הִקְשׁוּ מוהר"מ וְכֵן המ"א רִסְי' תרמ"ט א"כ מַאי פָּרִיךְ לְקַמָּן גַּבֵּי אַוְּנְקְרֵי
וְלִקְנִינְהוּ בְּשִׁינּוּי הָא אַכַּתִּי יהי' חֲשׁוּשׁ בִּבְרָכָה ע"ש ולע"ד לק"מ דְּהַשְׁתָּא דְּקָיְמִינַן דְּהָא
דְּדָרִישׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר ב"י הָתָם מִקְרָא דִּבוֹצֵעַ בֵּירֵךְ וכו' לָא קָאֵי רַק אַהַבְרָכָה לְחוּד וְהָא
דְּרַבָּנַן נִינְהוּ וּבְהֶכְרֵחַ לוֹמַר דְּלָאו דְּרָשָׁא גְּמוּרָה הִיא אֶלָּא אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא וְכֵיוָן שֶׁכֵּן
נִרְאֶה דְּלִעְנִין בְּרָכָה נָמֵי לָא חָיְישִׁינַן לֵהּ אֶלָּא מִדְּרַבָּנַן דִּבְרָכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה נָמֵי אֵינוֹ
אֶלָּא דְּרַבָּנַן כמ"ש הַתּוֹסָ' פ' בָּתְרָא דר"ה ד' ל"ג וא"כ גַּבֵּי אַוְּנְקְרֵי דְּאֵינוֹ אֶלָּא חֲשַׁשׁ גָּזֵל
בְּעָלְמָא בִּדְרַבָּנַן לָא חָיְישִׁי' אפי' לְכַתְּחִילָּה כַּנַ"ל: בְּסוֹף הַדִּבּוּר ור"ת מְפָרֵשׁ בְּעִנְיָן אַחֵר
מְשׁוּם קְשְׁיָא דְּעֻלְּא אַדְּעֻלְּא וכו': הַגָּה בְּגִיטִּין נ"ה וב"ק פ"ז ד' ס"ו הֲבִיאוּ הַתּוֹסָ' דִּבְרֵי
ר"ת זַ"ל דְּקָשְׁיָ' לִי' דְּעֻלְּא אַדְּעֻלְּא דְּשָׁם בְּגִיטִּין קָאָמַר עֻלְּא דְּחַטָּאת גְּזוּלָה דְּבַר תּוֹרָה
בֵּין נוֹדְעָה בֵּין לֹא נוֹדְעָה אֵינָהּ מְכַפֶּרֶת מ"ט יֵאוּשׁ כְּדִי לָא קָנֵי וּבְמֻרְבָּה שָׁם נָמֵי קָאָמַר
עֻלְּא מִנַּיִן לְיֵאוּשׁ שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה שֶׁנֶּאֱמַר וַהֲבֵאתָם אֶת הַגָּזוּל וְאֶת הַפָּסַח וכו' מַה פֶּסַח דְּלִית
לִי' תַּקָּנְתָּא אַף גָּזוּל דְּלִית לִי' תַּקָּנְתָּא ל"ש לְפִנֵי יֵאוּשׁ ל"ש אַחַר יֵאוּשׁ ובפ' הַגּוֹזֵל בָּתְרָא
קי"ד גַּבֵּי פְּלֵוגְתָּא דְּר"ש וְרַבָּנַן בְּגַנָּב וְגַזְלָן אָמַר עֻלְּא מַחֲלוֹקֶת בְּסְתָם אֲבָל בְּיָדוּעַ ד"ה
יֵאוּשׁ קָנָה וּמְפָרֵשׁ ר"ת זַ"ל דְּבְכָל תָּקוּם יֵאוּשׁ קוֹנֶה לְעֻלְּא רַק לְעִנְיַן קָרְבָּן שֶׁיְּהֵא כָּשֵׁר
לְהַקָּרָבָה קָאָמַר דְּלָא קָנֵי מִשּׁוּם דְּמִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה הִיא עכ"ד וְהִקְשָׁה עָלָיו ר"י זַ"ל
מְסֻגְיָ' דִּשְׁמַעְתִּין גַּבֵּי אַוְּנְקְרֵי דְּפָרִיךְ אַדְּרַב הוּנָא וְלִקְנִינְהוּ בְּשִׁינּוּי הַשְּׁם וכו' מַשְׁמַע דְּכָל
הֵיכִי דְּקָנֵי לָהּ מִקּוֹדֶם תּוּ לָא הֲוָה מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה ב' וְעוֹד הִקְשׁוּ מֵהָא דְּלִקְמָן הַאי

כְּשׁוּרָא דְּמִטַּלְּתָא עֲבַדוּ בַּהּ רַבָּנַן תַּקָּנַת הַשָּׁבִי אַלְמָא דַּאֲפִי' הֵיכִי דְּקָנֵי בְּתַקָּנְתָּא דְּרַבָּנָן לָא חָשִׁיב מִצְוָה הב"ע כ"ש אִי קָנֵי קִנְיָן גָּמוּר ג' וְתוּ הִקְשׁוּ מפ' מְרֻבֶּה ד' ס"ו דס"ל לְרַבָּה הָתָם יֵאוּשׁ כְּדֵי קָנֵי וּפָרִיךְ לי' אַבַּיֵי מַהָא דְּתַנְיָא קָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל הֵיכִי דָּמֵי אִי לֵימָא לִפְנֵי יֵאוּשׁ פְּשִׁיטָא לָמָּה לִי קְרָא אֶלָּא לְאַחַר יֵאוּשׁ וש"מ יֵאוּשׁ לָא קָנֵי וְקָשֶׁה לְדִידְךָ נָמֵי דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי הָא אֵיכָּא יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הַשֵּׁם דְּמַעִיקָּרָא חֻלִּין וְעַכְשָׁיו הֶקְדֵּשׁ דְּבְעָלְמָא קָנֵי בכה"ג וע"כ צ"ל דְּהָכָא טַעְמָא מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה א"כ לְרַבִּי נָמֵי לָא קַשְׁיָא דאע"ג דְּבָעְלְמָא יֵאוּשׁ קָנֵי הָכָא בְּבֵי קָרְבָּן פָּסוּל מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה אֶלָּא וַדַּאי דְּדַוְקָא בְּיֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הַשֵּׁם דְּהֶקְדֵּשׁ הוּא דַּחֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע מִשּׁוּם דְּהַקְּנָיָן חָל ע"י הֶקְדֵּשׁ אֲבָל הֵיכִי דְּקָנֵי לי' בְּיֵאוּשׁ קוֹדֶם הֶקְדֵּשׁ תּוּ לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע וְקַשְׁיָא לְר"ת ז"ל: ולע"ד נִרְאֶה לְיַשֵּׁב כָּל הַשִּׁלְשָׁה קֻושְׁיוֹת הַנ"ל בַּחֲדָא מַחְתָּה אֲשֶׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה דְּהִנֵּה בִּמְרֻבֶּה שָׁם שְׁנֵי רָבָא אַקֻּושְׁיָ' דְּאַבַּיֵי לְרַבָּה וַאֲמַר לי' וּלְטַעְמָיךְ הָא דְּתַנְיָא מְשִׁכָּבוֹ וְלֹא הַגָּזוּל הֵיכִי דָּמֵי וכו' אֶלָּא מַאי אִית לָךְ לְמֵימַר דִּגְזַל מִשְׁכָּב דְּחַבְרִין' הָכִי נָמֵי דִּגְזַל קָרְבָּן דְּחַבְרִין' (דְּלֹא שַׁיְּיךְ יֵאוּשׁ בָּזֶה דְּכָל הֵיכִי דְּאִיתֵיהּ בי' גַּזָּא דְּרַחֲמָנָא הוּא) וְשָׁם דַּף ס"ז ב' אָמַר רָבָא מִנַּיִן לְיֵאוּשׁ שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה דִּכְתִיב קָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל וכו' אֶלָּא לָאו לְאַחַר יֵאוּשׁ וש"מ יֵאוּשׁ לָא קָנֵי וּפָרִיךְ וְהָא רָבָא הוּא דְּאָמַר כְּגוֹן דְּגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרִין' אִי בָּעֵית אֵימָא הָדַר בי' וְאִי בָּעֵית אֵיתָא חַד מִינַּיְיהוּ רַב פָּפָּא אָמְרַהּ.

וְיֵרָאֶה לִי הָא דַּהֲדַר בי' מֵהָאי שְׁנּוּיָא דְּגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרִין' מִפְּאַת קֻושְׁיָ' הַתּוֹסָ' שָׁם דְּלָא מַשְׁכַּחַת הָא דְּגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרִין' לֹא בְּחַטָּאת וְלֹא בְּעוֹלָה וּשְׁלָמִים אֶלָּא בְּפֶסַח לְבַד וְהַאי קָרָא דְּקָרְבָּנוֹ בְּעוֹלָה כְּתִיב וְהַוְכְּרִחוּ לְתָרֵץ דְּרָבָא יַעֲמִידֵנוּ בְּפֶסַח בְּאֹם אֵינוֹ עָנְיָן וְזֶהוּ דּוֹחֵק לָכֵן הָדַר בי' מַזֶּה וְדָיֵיק מִינָּהּ דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי כַּנ"ל וְהִנֵּה בר"פ הַגּוֹזֵל דַּף צ"ד מַיְיתֵי הָא דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר ב"י הֲרֵי שֶׁגָּזַל סְאָה שֶׁל חִטִּין טְחָנָהּ לָשָׁהּ וַאֲפָאָהּ וְהִפְרִישׁ מִמֶּנָּה חַלָּה וכו' ע"ז נָאֱמַר בִּוֹצֵעַ בֵּירֵךְ נִיאֵץ ד' וְדָיֵיק אַבַּיֵי מִינָּהּ דס"ל לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר ב"י כב"ש דְּשִׁינּוּי לָא קָנֵי וְרָבָא דְּחֵי דְּשָׁאנֵי הָתָם מִשּׁוּם דַּהֲוָה מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה ע"ש הִנֵּה הָרְאִיתָ לָדַעַת דְּבָהָא פְּלוּגְתָּא דר"ת ור"י פְּלִיגִי נָמֵי אַבַּיֵי וְרָבָא דְּאַבַּיֵי ס"ל דְּכָל הֵיכִי דְּכְבָר קָנֵי בְּשִׁינּוּי תּוּ לֵיכָּא מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה (כְּדַעַת ר"י) אַמְּטוּ הָכִי דָּיֵיק דס"ל לראב"י שִׁינּוּי לָא קָנֵי דְּאִי קָנֵי לֹא הֲוָה מִצְוָה הב"ע וְרָבָא דְּחֵי וס"ל דַּאֲפִי' שֶׁכְּבָר קָנָה בְּשִׁינּוּי נָמֵי הֲוָה מִצְוָה הב"ע וְכֵינָן שֶׁכֵּן מְיֻוָּשָׁב שַׁפִּיר קֻושְׁיַ' הַתּוֹסָ' דִּלְעֵיל לפיר"ת דְּמַאי פָּרִיךְ אַבַּיֵי לְרָבָא דְּאָמַר יֵאוּשׁ קָנֵי מֵהָא דְּקָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל אֵימָא אע"ג דְּיֵאוּשׁ קָל מ"מ פָּסוּל מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע דְּזֶה אֵינוֹ דְּוַדַּאי אַבַּיֵי לְטַעְמֵי' פָּרִיךְ שֶׁפִּירֵי דְּאִיהוּ ס"ל וַדַּאי דְּכָל הֵיכִי דְּקָנֵי קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה תּוּ לָא הֲוֵי מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה וְכַנ"ל בְּרֵישׁ פֶּרֶק הַגָּזוּל אַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר לְרַבָּה וְרָבָא נָמֵי הו"מ לְשַׁנּוּיֵי וּלְדַחוֹיֵי כְּטַעְמֵי' דאע"ג דְּיֵאוּשׁ קָנֵי אַפ"ה פָּסוּל מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע אֶלָּא דְּבָעֵי לְדַחוֹיֵי לְדַאַבַּיֵי גַּם לְטַעְמֵי' כְּדְאָמַר לי' בְּהֶדְיָ' לְאַבַּיֵי וּלְטַעְמִיךְ הָא דְּתַנְיָא מְשִׁכָּבוֹ וכו' ר"ל לְדִידִי דס"ל דְּלְעוֹלָם שַׁיְּיךְ מִצְוָה הַבָּא בַּעֲבֵירָה וַדַּאי לָא קשי' מִידֵי אֶלָּא גַּם לְטַעְמָיךְ הָא דְּתַנְיָא וכו': וְהִנֵּה כִּי כֵן לְכְאוֹרָה קשי' דְּרָבָא אַדְּרַבָּא דבר"פ הַגּוֹזֵל מוּכָח דס"ל לְרָבָא דַּאֲפִי' הֵיכִי דִּכְבָר קָנֵי לי' בְּשִׁינּוּי שַׁיְּיךְ מִצְוָה הב"ע ובפ' מְרֻבֶּה ס"ז ב' דָּיֵיק רָבָא דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי מֵהָא דִּכְתִיב קָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל וַהֲלֹא לְדִידֵי' אפי' הֵיכִי דְּקָנֵי בְּיֵאוּשׁ נָמֵי פָּסוּל מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּא בַּעֲבֵירָ' אוּלָם לפיר"ת ז"ל שֶׁמְּפֹרָשׁ לְהָא דְּעִוְלָא דְּאָמַר מַנַּיִן לְיֵאוּשׁ שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה וּמַיְיתֵי מִקְרָא דְּוַהֲבָאתָם אֶת הַגָּזוּל וכו' דְּאַקְרְבָּן לְחוּד קָאֵי

דְּלָא מְהַנֵּי בִּי' יֵאוּשׁ מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע אֲבָל בְּעָלְמָא ס"ל יֵאוּשׁ קָנֵי הָכִי נָמֵי יִתְפָּרְשׁוּ דִּבְרֵי רָבָא דְּקָאֵי הָתָם אַדְּעָלְמָא וְאָמַר מֵהָכָא מוֹכַח דִּכְתִיב קָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל וכו' אֵין ר"ל דִּבְעָלְמָא יֵאוּשׁ לָא קָנֵי אֶלָּא דר"ל דְּמֵהָכָא מוֹכַח דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי בְּקָרְבָּן מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע אפי"ת דִּבְעָלְמָא יֵאוּשׁ קָנֵי וְאָזֵיל לְטַעְמֵי' בר"פ הַגּוֹזֵל קַמָּא שָׁם דס"ל דַּאֲפִי' הֵיכָא דְּקָנֵי לי' כְּבָר בְּשִׁינּוּי נָמֵי שַׁיָּיךְ מִצְוָה הב"ע וא"ש וְהַשְׁתָּא פָּרִיךְ עֲלָהּ הַשַּׁ"ס הָא רָבָא הוּא דְּאָמַר לְעֵיל דְּגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרֵי' (וּנְהִי דְּלִטַעְמֵי' דְּאַבַּיֵי קָאָמַר מ"מ הֵיכִי דָּיֵיק מִקְרָא דְּקָרְבָּנוֹ דְּגַבֵּי קָרְבָּן לָא מְהַנֵּי יֵאוּשׁ אֵימָא דְּיֵאוּשׁ מְהַנֵּי אפי' בְּקָרְבָּן ול"ח לְמַצָּה הב"ע וּקְרָא דְּקָרְבָּנוֹ אַיְירֵי בִּדְגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרֵי' דְּלֹא שַׁיָּיךְ בי' יֵאוּשׁ כפרש"י דְּבֵי גַּזָּא דְּרַחֲמָנָא קָאֵי וּמְשַׁנֵּי הָדַר בי' רָבָא מֵהַאי אוֹקְמְתָּא דְּגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרֵי' דְּדוֹחֵק לְאוֹקְמֵי בְּהָכִי מִטַּעְמָא דַּאֲמַרַן לְעֵיל וְאִי בָּעֵית אֵימָא חָדָא מִינַּיְיהוּ רַב פָּפָּא אַמְּרָה אוֹ הַךְ דְּלְעֵיל דְּגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרֵי' וְרָבָא לָא ס"ל הָא וְאַמְּטוּ הָכִי דָּיֵיק שַׁפִּיר דְּגַבֵּי קָרְבָּן לָא מְהַנֵּי יֵאוּשׁ מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע אוֹ אִידָךְ דְּקָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל רַב פָּפָּא אָמְרָהּ דְּלָא ס"ל לְאוֹקְמֵי בְּדִגְזַל קָרְבָּן דְּחַבְרֵי' וְהָא דְּלְעֵיל רָבָא הוּא דְּדָחֵי לי' לְאַבַּיֵי גַּם לְטַעְמֵי' דס"ל דְּהֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר בְּיֵאוּשׁ תּוּ לֵיכָּא מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע כִּדְאָמַר לי' בְּהֶדָיָ' וּלְטַעְמִיךְ וכו' דַּיְיקָא אֲבָל רָבָא וַדַּאי ס"ל דַּאֲפִי' הֵיכִי דִּכְבָר קָנֵי קָנֵי בְּיֵאוּשׁ נָמֵי שַׁיָּיךְ מִצְוָה הב"ע כִּדְאָמַר בר"פ הַגּוֹזֵל וְכַנַּ"ל: מֵעַתָּה בְּמַסְקָנָא דְּלָא קַיְימָא הַךְ אוֹקְמָ' דְּרָבָא דְּגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרֵי' דִּלְפוּם שִׁינּוּיָיא קַמָּא הָא חָזֵינַן דְּרָבָא גּוּפֵי' הָדַר בי' מֵהַךְ אוֹקְמְתָּא וְדָיֵיק מִינָּהּ דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי עכ"פ בְּקָרְבָּן וּלְאִידָךְ שִׁינּוּיָיא נָמֵי דְּרַב פָּפָּא אֲמָרָהּ וְדָיֵיק דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי וְרַב פָּפָּא בָּתְרָאָה הוּא ועכ"פ אַלִּיבָּא דְּעַוּלָּאוַדַּאי מָצִינוּ לְמֵימַר דְּלָא ס"ל לְהַאי אוֹקְמְתָּא דְּגָזַל קָרְבָּן דְּחַבְרֵי' וְכֵיוָן דס"ל יֵאוּשׁ קָנֵי בְּעָלְמָא לָכֵן מוֹכִיחַ שַׁפִּיר מֵהָא דְּקָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל דְּאַפֵּ"ה גַּבֵּי קָרְבָּן לָא מְהַנֵּי יֵאוּשׁ מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע וּמוּכָח מִינָּהּ שַׁפִּיר שֶׁגַּם בְּעָלְמָא שַׁיָּיךְ מִצְוָה הב"ע אפי' הֵיכִי דִּכְבָר קָנֵי לָהּ קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה כמ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל ד"ה מִשּׁוּם דְּיָלְפִינַן לְכָל הַמִּצְוֹת מִקָּרְבָּן דְּהוּא אַבָּוְהָנָן דְּכוּלְּהוּ אֲבָל לָמֵ"ד בַּאֲפִי' בְּעָלְמָא יֵאוּשׁ לָא קָנֵי דְּהַשְׁתָּא אפי' גַּבֵּי קָרְבָּן גּוּפֵי' נָמֵי מָצִינוּ לְמֵימַר דְּהַיְינוּ טַעְמָא דְּפָסוּל מִשּׁוּם הב"ע מִשּׁוּם דְּלָא קָנֵי מִקּוֹדֶם אֶלָּא שע"י הַהֶקְדֵּשׁ הוּא שֶׁחָל הַקִּנְיָן אֲבָל הֵיכִי דְּקָנֵי מִקּוֹדֶם לָא חָשִׁיב מִצְוָה הב"ע וה"ה וכ"ש בִּשְׁאָר הַמַּצּוֹת דְּהָא אַבָּוְהָנָן דְּכוּלְּהוּ הוּא הַקָּרְבָּן דְּמִינֵּי' יָלְפִינַן לְבַל הַמִּצְוֹת וּמֵהֵי תִּיתֵי לָן לוֹמַר דַּאֲפִי' הֵיכִי דִּכְבָר קָנֵי מִקּוֹדֶם הַמִּצְוָה נָמֵי חָשִׁיב מִצְוָה הב"ע (דְּאִי מדראב"י דְּדָרֵישׁ מִקְרָא דְּבוֹצֵעַ בֵּירֵךְ דַּהֲוָה מִצְוָה הב"ע מָצִינוּ לְמֵימַר דס"ל דְּשִׁינּוּי אֵינוֹ קוֹנֶה כִּדְאַבַּיֵי וְכַנַּ"ל וּלְדִידַן דְּשִׁינּוּי קוֹנֶה מוֹקְמִינַן לְהַאי קְרָא בְּשֶׁגָּזַל עִיסָּה אוֹ לֶחֶם שֶׁלֹּא נִשְׁתַּנָּה וְתוּ הָא דָּרְשִׁינַן לְהַאי קְרָא דְּבוֹצֵעַ בֵּירֵךְ בפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין ד' ו' לְמֵילֵי אַחֲרָנְיָתָא יעוי"ש) וְהַשְׁתָּא פָּרִיךְ שַׁפִּיר בְּשִׁמְעְתִּין אַדְּרַב הוּנָא וְלִקָּנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם דְּהָא רַב הוּנָא פ"ל דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי מִדְּאָמַר כִּי הֵיכִי דְּלֵיהֱוֵי יֵאוּשׁ בְּעָלִים בִּידַיְיהוּ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת בִּידַיְיהוּ הָא יֵאוּשׁ כְּדֵי לָא קָנֵי ועמ"ש בְּסָמוּךְ עַל פרש"י) וא"כ לְדִידַ' וַדַּאי הֵיכִי דִּכְבָר קָנֵי קוֹדֶם הַמִּצְוָה לֵיכָּא מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע דְּמֵהֵי תִּיתֵי אַמְּטוּ הָכִי פָּרִיךְ שַׁפִּיר לר"ה וְלִקָּנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם וְנִיחָא נָמֵי הַהִיא דְּרָבִינָא בִּכְשׁוּרָא דְּמַטַּלְתָּא דַּעֲבִיד תַּקָּנַת מָרִישׁ וְלָא חָיְישׁ לְמִצְוָה הב"ע מִשּׁוּם דְּאִיהוּ נָמֵי ס"ל דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי דְּהָכִי קיימל"ן וְאַמְּטוּ הָכִי ס"ל דְּהֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר לֵית בי' מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע אֲבָל יֵאוּשׁ קָנֵי מוּכָח וַדַּאי דַּאֲפִי' הֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה נָמֵי תָּשִׁיב מִצְוָה הב"ע כַּנַּ"ל: וּבֵר מִן דִּין יֵשׁ מָקוֹם לְכָאוֹרָה לִדְחוֹת כָּל הַקּוּשְׁיִ' הַנַּ"ל אַחַת

לְאַחַת דְּמַה שֶׁהִקְשׁוּ מֵהָא דְּפָרִיךְ אַבַּיֵי לְרַבָּה דְּאָמַר יֵאוּשׁ לָא קָנֵי מַהָא דְּתַנְיָא קָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל אֵימָא מִטַּעַם מְצָוָה הב"ע וְכָתְבוּ דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּאַבַּיֵי ס"ל כִּשְׁמוּאֵל דְּלָא חָיְישׁ לְמִצְוָה הב"ע א"כ לְדִידֵיהּ דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי נַמִּי תִּקְשֵׁי אַמַּאי הָא אִיכָּא יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הַשֵּׁם הַשְׁתָּא ע"י הַהֶקְדֵּשׁ דְּמֵעִיקָּרָא תּוֹמֶן וְהַשְׁתָּא הֶקְדֵּשׁ (ר"ל דאע"ג דְּאַפַּתִּי לָא אַסִּיק אַדַּעְתַּיְ' מַהָא דְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם קָנֵי עַד דְּאַסְקֵהּ רַב יוֹסֵף בָּתַר דְּיָתֵיב בְּרֵישָׁא מ"מ ע"כ לוֹמַר דְּאַיְירֵי בְּקָדָשֵׁי שֶׁאֵין חַיָּיב בְּאַחֲרָיוּתָן דהו"ל יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת דאל"כ תִּקְשֵׁי דְּתִיפּוֹק לי' דְּאֵינוֹ קָדוֹשׁ כְּלָל כמ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל ס"ו ב' ד"ה ש"מ ע"ש) א"ו מִטַּעַם מְצָוָה הב"ע הוּא דְּמֵעֵט לי' יֵשׁ לְדָחוֹת עפ"י מ"ש הַתּוֹסָ' בְּמְכִילְתִּין פ"ק ד' ט' דְּבִלֹּא מִצְוָה הב"ע מֵעֵט מִקְרְבָּנוֹ לָמָּ"ד יֵאוּשׁ לָא קָנֵי דאע"ג דע"י הַהֶקְדֵּשׁ הו"ל יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הַשֵּׁם בָּעֵינַן קָרְבָּנוֹ קוֹדֶם הַקִּדּוּשׁ ע"ש וא"כ שָׁפִיר מָצִינוּ לְמֵימַר דְּאַבַּיֵי לִית לי' הָא דְּמִצְוָה הב"ע כְּלָל וְתוּ דְּלְאַבַּיֵי נִיחָא בל"ז כְּמוֹ שֶׁבֵּיאַרְנוּ דְּאִיהוּ לְטַעְמֵי' אָזֵיל בר"פ הַגּוֹזֵל קַמָּא דְּאִית לי' הָתָם דְּהֵיכִי דְּכָבָר קָנֵי קוֹדֶם הַמִּצְוָה לָא חָשִׁיב מִצְוָה הב"ע וַאֲמִטוּ הָכִי דָּיֵיק שַׁפִּיר דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי וְרָבָא דְּפָלִיג עלי' הָתָם וְאָמַר דְּגַם הֵיכִי שֶׁקָּנָה כְּבָר שַׁיָּיךְ מִצְוָה הב"ע לְמָאן דְּאִית לי' מָצִינוּ לְמֵימַר דְּאִיהוּ אַלִּיבָּא דְּנַפְשֵׁי' לִית לי' מִצְוָה הב"ע כְּלָל כִּדְחָזֵינַן בִּשְׁמַעְתִּין דְּמַהְדַּר לְשַׁנּוּיֵי מַתְנִיתִין כִּשְׁמוּאֵל דְּלָא חָיְישׁ לְמִצְוָה הב"ע כְּלָל לָכֵן הֲוֹכְרַח לְאוֹקְמֵי בְּגָזֵל קָרְבָּן דְּחַבְרֵי' וְאַמְטוּ בְּמִסְקָנָא דְּהָדַר בי' מֵהַאי אוֹקְמְתָּא דָּיֵיק רָבָא שַׁפִּיר אַהָא דְּקָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל דְּיֵאוּשׁ לָא קָנֵי ומש"ה מָעֲטִינַן לי' מִשּׁוּם דְּבָעֵינַן קָרְבָּנוֹ קוֹדֶם הִקְדִּישׁוֹ וְכַנַ"ל אֲבָל עֲוֹלָא דְּאִית לי' יֵאוּשׁ קוֹנֶה מְפָרֵשׁ הָא דְּקָרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל מִטַּעַם מְצָוָה הב"ע דַּאֲפִי' הֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר נָמֵי חָשִׁיב מִצְוָה הב"ע (וְנִיחָא הַשְׁתָּא ג"כ מַה שֶׁהִקְשָׁה ר"י עוֹד לפיר"ת מֵהָא דְּבָעֵי רָבָא בְּגִיטִּין שָׁם כִּי אוֹקְמוּהָ רַבָּנַן בִּרְשׁוּתֵיהּ מִשְׁעַת גְּנֵיבָה וכו' דְּרָבָא אַלִּיבֵּי' דְּנַפְשֵׁי' בָּעֵי לָהּ דְּאִית לי' יֵאוּשׁ לָא קָנֵי כמ"ש הָרַשְׁבָּ"א בְּחִדּוּשָׁיו שָׁם ע"ש) גַּם מַה שֶׁהִקְשׁוּ מִכְּשׁוֹרָא דְּמְטַלְטְלָתָא וְכָתְבוּ דְּלֵיכָּא לְמֵימַר דְּלִית לי' מִצְוָה הב"ע דְּהָא בְּסֵוכָּה לָא בָּעֵינַן מְשֻׁלָּכֶם וְלָא פָּסִיל אֶלָּא מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע הִנֵּה בפ"ק דְּסֵוכָּה שָׁם כָּתְבוּ לְהֵפֶךְ דְּאַדְּרַבָּה מִטַּעְמָא דְּלָכֶם הוּא דְּמַעֲטִינַן וְלֹא מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע דאל"כ לָמָּה לי קְרָא דִּלְדִּ לְמַעֵט גְּזוּלָה וְכֵן צ"ל למ"ש בְּמַסְקָנָא דְּרַב יְהוּדָה לִית לי' מִצְוָה הַבָּא בַּעֲבֵירָה (וְדִבְרֵיהֶם דְּהָכָא צָרִיךְ לְיַשֵּׁב עפ"י מ"ש בְּשֶׁבַע שִׁיטוֹת לְהָרַשְׁבָּ"א בְּשִׁמַעְתִּין דְּסֵוכָּה ע"ש: וּמַה שֶּׁטָּעָנוּ עוֹד מַהָא דְּפָרִיךְ הָכָא וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הָא אַכַּתִּי אִיכָּא מִשּׁוּם מִצְוָה הב"ע לְכְאוֹרָה יֵשׁ מָקוֹם לְדָחוֹת בְּפִשִׁיטוּת דְּהַךְ פִּרְכָא אַלִּישָׁנָא דְּרַב הוּנָא קָאֵי שֶׁאָמַר דְּלִגְזוּזֵהּ אִינָהוּ כִּי הֵיכִי דְּלֵיהֱוֵי יֵאוּשׁ בְּעָלִים בִּידַיְיהוּ דִּידְהוּ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת בִּידַיְיכוּ דִּלְמָא לי' דְּאַדְּכַר בְּעִנְיָן דִּידְהוּ יֵאוּשׁ עִם שִׁינּוּי הָרְשׁוּת תִּיפּוֹק לי' דִּלְקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה אוֹ שִׁינּוּי הַשֵּׁם וְלֹא הי' לוֹ לר"ה לוֹמַר אֶלָּא דִּלְגְזוּזֵהּ אִינָהוּ כִּי דְּלָא לֵיהֱוֵי מִצְוָה הב"ע וְתוּ לָא כַּנַ"ל וְיִרְאֶה שֶׁהַתּוֹסָ' מָפָרְשִׁי' דְּהָא דְּאָמַר סְתָם עַכּוּ"ם וכו' לָאו מִלִּישָׁנָא דר"ה הוּא דר"ה לָא פָּרֵישׁ טַעְמֵי' בְּהֶדְיָ' אֶלָּא הַשַּׁ"ס הוּא שֶׁמְּפָרֵשׁ טַעְמֵי' דר"ה מִשּׁוּם הָכִי וְלָכֵן מַקְשׁוּ שַׁפִּיר דְּמַאי פָּרִיךְ בָּתַר הָכִי וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה אוֹ שִׁינּוּי הַשֵּׁם הָא אִיכָּא מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּא בַּעֲבֵירָה כַּנַ"ל.

וְכֵן יֵרָאֶה מפרש"י ד"ה וְקִרְקַע וכו' שכ' וְקָסָבַר יֵאוּשׁ גְּרִידָא לָא קָנֵי וכו' אִי נָמֵי קָנֵי מִצְוָה הב"ע הֲוָה וכו' וְלִכְאוֹרָה הַאִיךְ יִתָּכֵן לוֹמַר דס"ל יֵאוּשׁ לְחוּד קָנֵי הָא בְּהֶדְיָ' קָאָמַר כִּי הֵיכִי דְּלֵיהֱוֵי יֵאוּשׁ בְּעָלִים בִּידַיְיהוּ דִּידְהוּ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת בִּידַיְיכוּ הוּא יֵאוּשׁ לְחוּד לָא סַגִּי א"ו

שֶׁגַּם רַשִׁ"י ז"ל מְפָרֵשׁ דְּלָאו מִלִּישָׁנָא דר"ה הוּא אֶלָּא סְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס הוּא דְּקָפְרִישׁ מִילְּתָא דר"ה אַלִּיבָּא דכ"ע ור"ל שֶׁאִם לֹא יַחְתְּכוּ הֵם מִן הַמְּחֻבָּר אפי' לָמָּ"ד יֵאוּשׁ לְחוּד לָא קָנֵי הָכָא אִיכָּא יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת וְקָנֵי לכ"ע אֲבָל אִם יַחְתְּכוּ הֵם מִן הַמְּחֻבָּר לֹא יָצְאוּ ג"כ אַלִּיבָּא דכ"ע דְּלָמָּ"ד יֵאוּשׁ לָא קָנֵי לָא הֲוָה שֶׁלָּהֶם כְּלָל וַאֲפִי' לָמָּ"ד יֵאוּשׁ קָנֵי מ"מ הֲוָה מְצָוָה הַבָּא בַּעֲבֵירָה כַּנַ"ל מ"מ אֵין זֶה קֻוּשְׁיָ' עַל ר"ת ז"ל דְּשַׁפִּיר מָצִינוּ לְפָרוֹשֵׁי דְּהַהִ מ"ט סְתָם עַכּוּ"ם הוּא מִלִּישָׁנָא דר"ה גּוּפֵי' כִּדְמַשְׁמַע לִכְאוֹרָה מִפְּשַׁט הַלָּשׁוֹן שֶׁאָמַר וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת בִּידַיְיכוּ בִּלְשׁוֹן נוֹכֵחַ עִם הָאַוְונְכְּרֵי וְכֵן מָצָאתִי אַחַ"כ בס' אֵלִיָּהוּ רַבָּה סי' תרמ"ט שֶׁמְּפָרֵשׁ ג"כ דְּהַהִ מ"ט סְתָם עַכּוּ"ם וכו' הוּא מִלִּישָׁנָא דר"ה יעוי"ש: אָמְנָם לְפִי מַה שֶּׁבֵּיאַרְנוּ לְמַעְלָה שֶׁגַּם לפיר"ת אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא דקיימל"ן יֵאוּשׁ לֹא קָנָה גַּם הוּא יוֹדֶה דְּהֵיכִי דְּקָנֵי קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמְּצָוָה לָא חָשַׁב מְצָוָה הב"ע א"ש גַּם לְשִׁיטַת הַתּוֹסָ' דְּהַהִ מ"ט סְתָם עַכּוּ"ם לָאו מִלִּישָׁנָא דר"ה הוּא מ"ט פָּרִיךְ שַׁפִּיר וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם אַלִּיבָּא דְּהִלְכְתָא דקיימל"ן יֵאוּשׁ לָא קָנֵי דְּאַמְטוּ' הָכִי נָמֵי מָפָרֵשׁ מִילְּתָא דר"ה מְשׁוּם יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת וא"ש וּבְיִשּׁוּב יֶתֶר הַקֻּוּשְׁיוֹת עַיִן בְּחִדּוּשֵׁי הָרַשְׁבָּ"א לְגִיטִּין: **(הגה"ה אוּלָם שֶׁהָאֵלְ' רַבָּה שָׁם הֵבִין בְּדַעַת הַתּוֹסָ' כֵּן שֶׁכָּתַב לְיַיְשֵׁב קֻוּשְׁיָ' המ"א שָׁם אמ"ש הַתּוֹסָ' דַּאֲפִי' הֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמְּצָוָה דְּלָא חָשִׁיב מְצָוָה הב"ע אַפִּ"ה אֵין לְבָרֵךְ עָלֶיהָ א"כ מַאי פָּרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הָלֹא מ"מ לֹא יוּכְלוּ לְבָרֵךְ ותי' הא"ר דְּאַלִּישָׁנָא דר"ה פָּרִיךְ דְּאָמַר טַעְמָא דְּקָנָה מִשּׁוּם יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת דְּתִיפּוֹק לי' בל"ז דְּלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם ע"ש וְהָא לֵיתָא דא"כ, מֵעִיקָּרָא דְּדִינָא פִּירְכָא דלפי"ז אֵין מָקוֹם לְהוֹכְחוּ' הַתּוֹסָ' שֶׁהוֹכִיחוּ מֵהָא דְּפָרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם דְּהֵיכָא דְּקָנֵי קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמְּצָוָה תּוּ לָא חָשִׁיב מְצָוָה הב"ע כֵּיוָן דְּאַלִּישָׁנָא דר"ה פָּרִיךְ דְּבָעֵי יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת א"ו שְׁמַעַת הַתּוֹסָ' הוּא דְּהַאי דְּאָמַר מ"ט סְתָם עַכּוּ"ם וכו' לְאֵי מִלִּישָׁנָא א דר"ה הוּא כְּדִכְתִיב:)**

וַעֲדַיִין אָנוּ צְרִיכִין לַמּוֹדָעִי לְפִי מַה שֶּׁנִּרְאָה מִדִּבְרֵי הַתּוֹסָ' דְּלְעֵיל ד"ה מִשּׁוּם גַּבֵּי אֲשֵׁירָה דְּמְצָוָה הב"ע פָּסוּל אפי' לְמִי שֶׁלֹּא עָשָׂה הָעֲבֵירָה וַאֲפִי' בַּאֲשֵׁירָה דְּכְנַעֲנִי הֲוָה ס"ל לְמִפְסַל לְיִשְׂרָאֵל מִשּׁוּם מְצָוָה הב"ע ועמ"ש לְעֵיל בְּאוֹרֶךְ א"כ הי' לָהֶם לְהוֹכִיחַ בְּכָאן בִּפְשִׁיטוּת דְּעַל כָּרְחָךְ אַחַר שֶׁכְּבָר קָנָה לָא חָשִׁיב מְצָוָה הָבֵא בַּעֲבֵירָה דאל"כ מַה מְּהַנֵּי לְאַוְונְכְּרֵי בָּהָא דְּגָזְזוּ עַכּוּ"ם וַהֲוָה יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת הָא אַכַּתִּי הֲוָה מְצָוָה הב"ע אעפ"י שֶׁהֵם לֹא גְּזָלוֹ אֶלָּא הַכְנַעֲנִי כְּמוֹ בַּאֲשֵׁירָה דְּכְנַעֲנִי אֶלָּא וַדַּאי מִשּׁוּם דְּאַחַר שֶׁכְּבָר קָנוּ לֹא תָּשִׁיב עוֹד מְצָוָה הב"ע וְיֵרָאֶה מִשּׁוּם דְּאַכַּתִּי הֲוָה מָצִינוּ לְמִדְחֵי דְּשָׁאנֵי הָתָם דְּאִיכָּא תַּרְתֵּי חֲדָא שֶׁכְּבָר קָנוּ בְּיֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת וּפָקַע שֵׁם גְּזֵל מִן הַחֵפֶץ וְאִידָךְ נָמֵי שֶׁהָאַוְונְכְּרֵי לֹא גָּזְלוּ וְלֹא עָשׂוּ עֲבֵירָה כְּלָל משא"כ הַגַּזְלָן גּוּפֵי' שֶׁעָשָׂה הָעֲבֵירָה אעפ"י שֶׁכְּבָר קָנָה בְּיֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הָרְשׁוּת וְכֵן אֲשֵׁירָה דְּנָכְרִי קוֹדֶם בִּיטּוּל דְּלָא פָּקַע שֵׁם הָעֲבֵירָה מִן הַחֵפֶץ אפי' לַאֲחֵרִים חָשִׁיב שַׁפִּיר מְצָוָה הב"ע אַמְטוּ הָכִי הֲוָצְרְכוּ לְהָבֵי' ראי' מֵהָא דְּפָרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם אוֹ יְתֻכַן דאע"ג דס"ל שֶׁגַּם בַּאֲחֵרִי' שַׁיָּיךְ מְצָוָה הב"ע מ"מ לָא פְּסִיקָא לְהוּ הַהִ סְבָרָא לְהַקְשׁוֹת וּלְהוֹכִיחַ מִזֶּה נָגֶד דַּעַת ר"ת וכה"ג צָרִיךְ לְפָרֵשׁ בְּתוֹסָ' פ' מְרֻבֶּה וּפ' הַנִּזָּקִין שָׁם שֶׁנִּסְתַּבְּכוּ בְּקֻוּשְׁיָיתָם עַל ר"ת מֵהָא דְּאַבַּיֵי בפ' מְרֻבֶּה שָׁם וּמֵהָא דר"ה דְּהָכָא שֶׁיֵּשׁ לְדָחוֹת דְּאוּלַי לָא ס"ל לְאַבַּיֵי וְכֵן לר"ה הָא דְּמְצָוָה הב"ע כְּלָל אֶלָּא כִּשְׁמוּאֵל וְכָאן בד"ה מִתּוֹךְ כָּתְבוּ בְּפִשְׁיטוּת דְּשְׁמוּאֵל נָמֵי חָיֵישׁ לְמְצָוָה הב"ע בְּשֶׁל תּוֹרָה וְכֵן לְעֵיל בד"ה מִשּׁוּם א"ו מִשּׁוּם דְּלָא פְּסִיקָא לְהוּ לְהַקְשׁוֹת מִזֶּה ואעפ"י שבד"ה מִשּׁוּם הוֹכִיחוּ דלכ"ע אִית לְהוּ

מְצָוָה הב"ע מֵהָא דר"א בֶּן יַעֲקֹב בר"פ הַגּוֹזֵל הָא כָּתַב הָרַמְבַּ"ן בְּמִלְחָמוֹת דראב"י יְחִידָאָה הוּא וּפְלִיגִי רַבָּנַן עֲלֵי' ע"ש ונ"ל דִּרְצוֹנוֹ לוֹמַר בפ"ק דְּסַנְהֶדְרִין ד' ו' פְּלִיגִי תַּנָּאֵי עֲלֵי' וּמוֹקְמִי לִקְרָא דְּבוֹצֵעַ בֵּירֵךְ וכו' לְמֵילֵי אַחֲרִינֵיתָא וְכֵן בפ' מְרֻוָּבֶּה בְּמַסְקָנָתֵי' נָמֵי כָּתְבוּ דְּרַב יְהוּדָה לֵית לֵי' מְצָוָה הב"ע כְּלָל וְאֵין לְהַאֲרִיךְ עוֹד שֶׁאֵינִי קַל בְּרָאשֵׁי כָּעֵת: יוֹמָא דַּף ע"ט ע"ב גמ' רָבָא אִטַּר הָתָם הַיְינוּ טַעְמָא מְשׁוּם דהו"ל פְּרִי וּפְרִי לָא בָּעֵי סֵוָכָּה הָרִי"ף ז"ל לֹא הֵבִיא פֵּירוּקָהּ דְּרַבָּה בַּהֲלָכוֹת וְכָתַב הָרָן"ן ז"ל בְּסֵוָכָּה כ"ו ע"ב ע"ז מַשְׁמַע דס"ל דְּלֵיתָא מְשׁוּם דְּרָבָא לָא אָמְרָה אֶלָּא לְקִיּוּמֵי מֵימְרֵי' וכו' דְּמַסְקָנָא דְּסֵוְגְיָ' הָתָם וכו' וְעוֹד כָּתַב הָרַמְבַּ"ן ז"ל דִּמְדַחֵי' נָמֵי מִדְּאָמְרִי' הָכָא דַּאֲכִילַת עֲרַאי כִּדְטָעֲיִם בַּר בֵּי רַב וְעָיֵיל לְכַלָּה דְּהוּא כְּבֵיצָה אוֹ כִּשְׁתֵּי בְּצִים וְכֵיוָן דִּכְבֵיצָה פְּטוּרָה אֵן הַסֵּוָכָּה מְמֵילָא אִסְתַּלָּקָא קֻוּשְׁיָ' דְּאָתֵינַן עֲלָהּ הָתָם מֵהָא דְּתָנַן וּכְשֶׁנָּתְנוּ לוֹ לְרַבִּי צָדוֹק אוֹכֶל פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה אָכְלוּ חוּץ לַסֵּוָכָּה וְדָיְיקִינַן מִינָּהּ הָתָם) מֵעִיקָּרָא הָא כְּבֵיצָה בָּעֵי סֵוָכָּה וּלְפוּם הָכִי הָוָה קשי' לְהוּ הָתָם הַשְׁתָּא שְׁתֵּי כוֹתָבוֹת בְּלֹא גַּרְעִינֵיהֶן לָא הָוֵי כְּבֵיצָה כּוֹתֶבֶתהַגָּסָה (וְגַרְעִינָתָהּ) יְתֵירָה מִכְּבֵיצָה אֲבָל כֹּחָן דְּאַסִּיקְנָא בְּסֵוְגְיָ' דְּהָכָא (ר"ל שָׁם כ"ז דְּהָא כְּבֵיצָה לָא בָּעֵי סֵוָכָּה אֲבָל בָּעֵי בְּרָכָה וּנְטִילָה וכו' מְמֵילָא אִסְתַּלָּקָא פְּרָכִין וְלָא צְרִיכִין לְפֵרוּקָהּ דְּרָבָא דְּאָמַר מְשׁוּם דהו"ל אָסְרֵי זִפְרֵי לָא בָּעֵי סֵוָכָּה אֵלּוּ דְּבָרָיו ומ"ש ז"ל דְּכַד טְעִים בַּר בֵּי רַב הוּא כְּבֵיצָה אוֹ כִּשְׁתֵּי בָּנִים לֹא יָדַעְתִּי מָה הוּא דְּכַד טְעִים בַּר בֵּי רַב הַיְינוּ כְּמוֹ שֶׁמַּחֲזִיק בֵּית הַבְּלִיעָה בְּבֵת אַחַת דְּהַיְינוּ כַּבֵּיצָה וכו' וְאִם ת"ל דְּאַפִּ"ה אִסְתַּלָּקָה סֵוְגְיָ' דְּאַסִּיק עֻנָּה הָתָם דְּכֵינָן דִּכְבֵיצָה פָּטוּר מִן הַסֵּוָכָּה אֶפְשָׁר דִּשְׁתֵּי כוֹתָבוֹת בְּלֹא גַּרְעִינֵיהֶן לָא הָוֵי יָתֵר מִכַּבֵּיצָה הָא לֵיתָא דְּוַדַּאי הָתָם הָכִי בָּעֵי לְמֵימַר דִּשְׁתֵּי כוֹתָבוֹת בְּלֹא גַּרְעִינֵיהֶן הָוֵי כְּכוֹתֶבֶת וְגַרְעִינָתָהּ וּרְאָיָ' לַדָּבָר מִדְּאָמְרִי' הָתָם אָמַר רַבִּי יִרְמְיָ' אֵין שְׁתֵּי כוֹתָבוֹת בְּלֹא גַּרְעִינֵיהֶן לֹא הָוֵי כַּבֵּיצָה וְכוֹתֶבֶת הַגָּסָה וְגַרְעִינָתָהּ יְתֵירָה מִכַּבֵּיצָה וְאָמַר רַב פָּפָּא (עֻנָּה) הַיְינוּ דְּאָמְרִי אִינָשׁ תְּרֵי קַבֵּי תַּמְרֵי קַבָּא דְּקַשְׁיָיתָא וּסְרִיחַ (פי' וְעוֹדֵף) וְאִם אִיתָא דְּמַאן דְּפָרִיךְ נָמֵי מוֹדֶה הָכִי דְּכוֹתֶבֶת הַגָּסָה וְגַרְעִינָתָהּ יְתֵירָה מִשְּׁתֵּי כוֹתָבוֹת בְּלֹא גַּרְעִין אֶלָּא דְּבָעֵי לְמֵימַר כֵּינָן דְּכוֹתֶבֶת הַגָּסָה וְגַרְעִינָתָהּ יְתֵירָה מִכְּבֵיצָה שְׁתֵּי כוֹתָבוֹת בְּלֹא גַּרְעִינֵי' מִיהָא הָוֵי כַּבֵּיצָה מַאי קָאָמַר עֲלָהּ הַיְינוּ דְּאָמְרִי אִינָשֵׁי הָא מָאן דְּפָרִיךְ נָמֵי מוֹדֶה בְּהָכִי עכ"ל וְהֶאֱרִיךְ עוֹד שָׁם ור"ל כֵּיוָן דע"כ מוּכָח שֶׁדַּעַת הַמַּקְשֶׁה הי' דְּכוֹתֶבֶת וְגַרְעִינָתָהּ לָא עָדִיף מִשְּׁתֵּי כוֹתָבוֹת בְּלֹא גַּרְעִינֵי' וא"כ לְפִי דַּרְכּוֹ שֶׁל רָבָא דְּסוֹבֵר ג"כ כִּסְבָרַת הַמַּקְשֶׁה וְלָכֵן הוֹצִי' מִזֶּה דְּפֵירֵי לָא בָּעֵי סֵוָכָּה שַׁפִּיר מוּכָח לָהּ אפי' לְפִי הַמַּסְקָנָא דמס' סֵוָכָּה כ"ז דִּכְבֵיצָה לָא בָּעֵי סֵוָכָּה עַד דְּאִיכָּא יֶתֶר מִכַּבֵּיצָה מ"מ כֵּינָן דְּכוֹתֶבֶת וּגְרִעִית' הוּא יָתֵר מִכַּבֵּיצָה א"כ גַּם שְׁתֵּי כוֹתֶבֶת בְּלֹא גַּרְעִינֵי' דר"ג נָמֵי הָיוּ יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה וְאַמַּאי אָמַר ע"ז לֹא מִפְּנֵי שֶׁהֲלָכָה כֵּן אֶלָּא שֶׁרָצוּ לְהַחֲמִיר עַל עַצְמָן הָא מִדִּינָא חַיָּיב בַּסֵּוָכָּה אֲנָא ע"כ לָאו מְשׁוּם שִׁיעוּרָא הוּא אֶלָּא מְשׁוּם דְּפֵירֵי לָהּ בָּעֵי סֵוָכָּה וְזֶהוּ תּוֹרֶף דְּבָרָיו שָׁם וְכָתַב עוֹד דעפ"ז צ"ל דְּהָא דְּדָיֵיק הַשַּׁ"ס כָּאן הָא כְּבֵיצָה בָּעֵי סֵוָכָּה הוּא לְרַוְוחָא דְּמֵילְתָא דַּאֲפִי' כַּבֵּיצָה נָמֵי בָּעֵי סֵוָכָּה אֲבָל אֵין הַקֻּוּשְׁיָ' תָּלֵי בָּזֶה ע"ש:, ולפע"ד דִּבְרֵי הָרַמְבַּ"ן ז"ל בָּרוּר מִלּוּלוֹ דִּלְפִי הַמַּסְקָנָא דְּסֵוָכָּה כ"ז דִּכְבֵיצָה נָמֵי לָא בָּעֵי סֵוָכָּה עַד דְּאִיכָּא יֶתֶר מִכַּבֵּיצָה אֵין מָקוֹם לַפָּרֹכֶת הַשַּׁ"ס בְּכָאן וְעַל כֵּן הֲוָצְרַךְ הַשַּׁ"ס לְמֵידַק בְּרֵישָׁא דְּהָא כְּבֵיצָה בָּעֵי סֵוָכָּה דאל"כ לָא הָוֵי קָשֶׁה מִידֵי וְאַחַר הַמְּחִילָה מֵהַדַּר גָּאוֹן עִמּוֹ שֶׁל רַבֵּינוּ הַגָּדוֹל הָרָן"ן ז"ל אִשְׁתְּמִיט לֵי' יֶתֶר הַשַּׁקְלָא וְטַרְיָא דְּהַשַּׁ"ס בַּסֵּוְגְיָ' דְּהָכָא דְּהָא לְקַמָּן אָמַר אַדְּרַב וּבַיְיד דְּבָעֵי לְמֵידַק דְּכוֹתֶבֶת הַגָּסָה הוּא פָּחוֹת

מִכְּבֵיצָה מֵהָא דב"ט דְּאָמַר חָמֵץ בְּכְכוֹתֶבֶת וְלָא אָמַר כַּבֵּיצָה לְחוּמְרָא וְדָחֵי הַשַּׁ"ס וְאָמַר לְעוֹלָם אֵימָא לָךְ דְּכוֹתֶבֶת הַגַּסָּה הוּא יְתֵירָה מִכְּבֵיצָה וְכוֹתֶבֶת סְתָמָא הוּא כַּבֵּיצָה וְכִי הֲדָדֵי נִינְהוּ ע"כ וא"כ אִם נֹאמַר דִּכְבֵיצָה לָא בָּעֵי סֵזוֹכָה עַד דְּאֵיכָּא יָתֵר מִכַּבֵּיצָה כְּפִי הַמַּסְקָנָא בַּסֵּזוֹכָה שָׁם לָא קשי' מִידֵי מֵהַשְׁתֵּי כּוֹתֶבֶת דר"ג דְּנוּכַל לוֹמַר דְּכוֹתֶבֶת הַגַּסָּה הוּא יוֹתֵר מִכְּבֵיצָה אֲבָל כּוֹתֶבֶת סְתָמָא דְּהַיְינוּ בֵּינוֹנִי הוּא כַּבֵּיצָה וא"ב אפי' לְמַאי דס"ד מֵעִיקָּרָא דְּשְׁתֵּי כּוֹתָבוֹת בְּלֹא גַּרְעִינִי' הוּא כְּכוֹתֶבֶת אַחַת אִם הַגַּרְעִי' לָא הו"ל שְׁתֵּי כּוֹתֶבֶת בְּלֹא גַּרְעִינִי' דר"ג שֶׁהָיוּ בֵּינוֹנִי' אֶלָּא כַּבֵּיצָה כְּמוֹ כּוֹתֶבֶת בֵּינוֹנִי עִם הַגַּרְעִי' שֶׁהוּא כַּבֵּיצָה דְּלָא בָּעֵי סֵזוֹכָה לָכֵן הֲוָצְרְךְ הַמַּקְשֶׁה לְמֵידַק בְּרִישָׁא דִּכְבֵיצָה נָמֵי בָּעֵי סֵזוֹכָה וּמִפְּאַת הַאי דִּיוּקָא הוּא דְּהִקְשָׁה שַׁפִּיר הַשְׁתָּא שְׁתֵּי כּוֹתֶבֶת בְּלֹא גַּרְעִינִי' לָא הֲוָה כְּבֵיצָה כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה וְגַרְעִינָתָהּ מִי הֲוָה כַּבֵּיצָה ר"ל דְּהָא פְּשִׁיטָא דְּכָל כּוֹתֶבֶת שְׁגְּדוֹלָה יוֹתֵר מִכּוֹתֶבֶת בֵּינוֹנִי כָּל שֶׁהוּא הוּא ג"כ בִּכְלַל כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה דאל"כ לָא יָדְעִי' מַהוּ גַּסָּה וְכַמָּה תהי' אֶלָּא וַדַּאי דכ"ש יוֹתֵר בֵּינוֹנִי מַקֵּרֵי גַּסָּה כְּכָל שִׁיעוּרֵי חֲכָמִים וא"כ אִם כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה הוּא יוֹתֵר מִכְּבֵיצָה ע"כ כּוֹתֶבֶת סְתָמָא שֶׁהוּא בֵּינוֹנִי אֵינוֹ פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה (שֶׁאִם הי' פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה הו"ל כַּבֵּיצָה כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה) וא"כ גַּם שְׁתֵּי כּוֹתֶבֶת בֵּינוֹנִים בְּלֹא גַּרְעִינִי' נָמֵי אֵינוֹ פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה וְאַמַּאי לָא בָּעֵי סֵזוֹכָה דְּהָא כְּבֵיצָה בָּעֵי סֵזוֹכָה ומש"ה כְּרִיךְ שַׁפִּיר משא"כ לְפִי הַמַּסְקָנָא דְּהַשַּׁ"ס בְּסֵזוֹכָה שָׁם דִּכְבֵיצָה לָא בָּעֵי סֵזוֹכָה עַד דְּאֵיכָּא יָתֵר מִכַּבֵּיצָה לָא ק"מ דְּאִין ה"נ דְּכוֹתֶבֶת הַגַּסָּה הוּא יָתֵר מִכְּבֵיצָה אֲבָל כּוֹתֶבֶת סְתָמָא הוּא כַּבֵּיצָה עִם הַגַּרְעִינִי' וְהָכִי נָמֵי שְׁתֵּי כּוֹתֶבֶת בְּלֹא גַּרְעִינִי' בֵּינוֹנִים אֵינָן אֶלָּא כַּבֵּיצָה מש"ה לָא בָּעֵי סֵזוֹכָה וא"צ לְשַׁנּוֹיֵי דְּרָבָא דְּמְשַׁנֵּי מְשׁוּם דְּפִירֵי לָא בָּעֵי סֵזוֹכָה וְשַׁפִּיר כָּתַב הָרַמְבַּ"ן ז"ל דִּלְפוּם מַסְקָנָא דְּסֵזוֹכָה אִדַּחְיָ' לָהּ הַךְ שַׁנְיָיא דְּרָבָא דְּלָא צְרִיכִינַן לִי' וְדִבְרֵי הָרָן"ן ז"ל שֶׁהִשִּׂיג עָלָיו בָּזֶה צ"ע גָּדוֹל וְדַע שֶׁהַתּוֹסָ' ד"ה לוֹמַר לְךָ כָּתְבוּ זֶה לְשׁוֹנָם מִכָּאן קֻשְׁיָה דְּקָאָמַר בְּסָמוּךְ דְּחָמֵץ כְּכוֹתֶבֶת וכו' וְאַפֵּ"ה מְסַפְּקָא לִי' אִי חָמֵץ כַּכּוֹתֶבֶת הֲוָה כְּבֵיצָה אוֹ לָא וכו' עכ"ל וְלִכְאוֹרָה אֵינוֹ מוּבָן דְּהָא בַּשַּׁ"ס אָמְרוּ הָא כּוֹתֶבֶת סְתָמָא כְּבֵיצָה וְאִי נָמֵי כַּהֲדָדֵי נִינְהוּ וַחֲדָא מִינַּיְיהוּ נָקֵט הֲרֵי לֹא נִסְתַּפְּקוּ כְּלָל אִי הֲוָה פָּחוֹת מִכַּבֵּיצָה אֶלָּא שֶׁאָמְרוּ בִּפְשִׁיטוּת דְּכוֹתֶבֶת סְתָמָא הֲוָה כַּבֵּיצָה וּכְבָר עָמַד בָּזֶה בַּעַל הַתּוֹסָפֶת יה"כ וְכָתַב שֶׁיִּרְאֶה לוֹ שהי' לְהַתּוֹסָ' גִּירְסָא אַחֶרֶת בַּשַּׁ"ס וה"ג הָא סְתָמָא פְּחוּתָה מִכְּבֵיצָה וְאִי נָמֵי כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ וַחֲדָא מִינַּיְיהוּ נָקֵט עכ"ד וְגִירְסָא זוֹ לֹא יִתָּכֵן כְּלָל לְפִי דְּרָכֵינוּ דִּלְעֵיל הַפָּשׁוּט וּמֻסְכָּם עִם הַסְּבָרָא שֶׁאִם הַכּוֹתֶבֶת סְתָמָה הי' פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה דַּף צ"ד דְּקָאָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר ב"י הָתָם הֲרֵי שֶׁגָּזַל סְאָה חִטִּים וּטְחָנָהּ לָשָׂה א"כ הֲוָה כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה בְּכַבֵּיצָה מְצַוְמְצָם בְּהָא וַדַּאי כָּל שֶׁהוּא מַשֶּׁהוּ יוֹתֵר עַל כּוֹתֶבֶת סְתָמָה הי' פָּחוֹת דְּנָפִיק מִכְּלַל כּוֹתֶבֶת שֶׁתֵּמָא מִמֵּילָא הוּא בִּכְלַל גַּסָּה (וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכְחִישׁ זֶה בְּשׁוּם פָּנִים) וְהָאֵיךְ אָמַר לְעוֹלָם כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה יְתֵירָה מִכַּבֵּיצָה וְזוּלַת זֶה נָמֵי קָשֶׁה לְהַמְצִיא גִּירְסָא חֲדָשָׁה בש"ם מַה שֶּׁלֹּא נִמְצָא בְּשׁוּם סֵפֶר אוּלָם לע"ד א"צ לָזֶה דְּהַתּוֹסָ' מְפָרְשִׁי' הָא דְּקָאָמַר אִי נָמֵי כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ וכו' לָא קָאֵי אַכּוֹתֶבֶת סְתָמָא (כְּמוֹ שֶׁעָלָה עַל דַּעַת בַּעַל הַתּוֹסָפוֹת יה"כ) דא"כ לֹא יִצְדַּק לְשׁוֹן אִי נָמֵי דְּהַיְינוּ הָךְ וְלָא הו"ל לְמֵימַר כְּלָל אִי נָמֵי וכו' אֶלָּא דְּכוֹתֶבֶת סְתָמָא כְּבֵיצָה וַחֲדָא מִינַּיְיהוּ נָקֵט וּמִדְּקָאָמַר אִי נָמֵי מַשְׁמַע דְּתֵירוּץ אַחֵר הוּא וְאַכּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה קָאֵי וּכְלַפֵּי מַה שֶּׁרָצָה רַב זְבִיד לְהוֹכִיחַ בַּתְּחִילָּה דְּכוֹתֶבֶת הַגַּסָּה אֵינָהּ לֹא יְתֵירָה מִכְּבֵיצָה וְגַם אפי' כַּבֵּיצָה לָא הֲוָה כְּמוֹ שֶׁאָמַר וְאִי נָמֵי כִּי הֲדָדֵי נִינְהוּ וכו' עָלָה דְּחֵי וְאָמַר דְּתַרְוַיְיהוּ לֵיתַנְהוּ דְּאֵיכָּא לְמֵימַר דִּלְעוֹלָם כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה הוּא יְתֵירָה מִכַּבֵּיצָה

וְכוֹתֶבֶת סְתָמָא הוּא כַּבֵּיצָה אִי נָמֵי כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה הוּא כַּבֵּיצָה (וּמִמֵּילָא כּוֹתֶבֶת סְתָמָא הוּא פָּחוֹת מִכְּבֵיצָה) וְאִי קשי' לְתֵירוּצָא קַמָּא אַמַּאי נְקַט גַּבֵּי חָמֵץ כַּכּוֹתֶבֶת סְתָמָא וְלֹא כַּבֵּיצָה וּלְתֵירוּצָא בָּתְרָא אַמַּאי נְקַט גַּבֵּי יוה"כ כּוֹתֶבֶת הַגַּסָּה וְלֹא כַּבֵּיצָה לֹוֶה אֲתַר דַּחֲדָא מִינַּיְיהוּ נְקַט אוֹ הָכָא אוֹ הָתָם כַּנַ"ל: תוס' ד"ה שִׁינּוּי הַחוֹזֵר ואע"ג דְּקָנֵי מִדְּרַבָּנָן כִּדְאִי' בְּרֵישׁ הַגּוֹזֵל קַמָּא (ד' צ"ג) וכו' הִקְשָׁה בס' כפ"ת הֲלֹא אַבַּיֵּי הוּא דְּאָמַר הָתָם הָכִי דְּשִׁינּוּי הַחוֹזֵר קָנֵי מִדְּרַבָּנָן וְרַב אַשִּׁי פְּלִיג עלי' הָתָם וּכְוָוְתֵי' קיימל"ן וא"כ שַׁפִּיר מְשַׁנֵּי דְּרַב הוּנָא לָא ס"ל כְּאַבַּיֵּי ע"ש וּמַה שתי' דס"ל לְהַתּוֹסָ' דְּרַב אַשִּׁי לָא פְּלִיג אַדְּאַבַּיֵּי בְּדִינָא קָשֶׁה מנ"ל לְהַקְשׁוֹת בְּזֶה הָא אַדְּרַבָּה מִדְּחָזֵינַן סְתָמָא דְּהַשַּׁ"ס לֹא כְּאַבַּיֵּי הִיא גּוּפָהּ תּוֹכִיחַ דְּרַב אַשִּׁי פְּלִיג אַדְּאַבַּיֵּי ונלע"ד לְיַיְשֵׁב בָּזֶה עפ"י מ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל עַמּוּד א' לְהוֹכִיחַ מפ' מְרֻוְבֶּה וְכֵן מִשְּׁמַעְתִּין דְּפָרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה וְשִׁינּוּ הַשֵּׁם דְּהֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר קוֹדֶם עֲשִׂיַּיִת הַמִּצְוָה לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע וְהֻוְקְשָׁה לָהֶם מר"פ הַגּוֹזֵל וַאֲפָאָהּ וְהִפְרִישׁ מִמֶּנָּה חַלָּה כֵּיצַד מְבָרֵךְ אֵין זֶה מְבָרֵךְ אֶלָּא מְנָאֵץ ע"ו נֶאֱמַר בּוֹצֵעַ בֵּירַךְ וכו' וְדָיֵיק אַבַּיֵּי מוֹנֶה דס"ל לראב"י כב"ש דְּשִׁינּוּי אֵינוֹ קוֹנֶה וְרָבָא דָּחֵי דִּלְעוֹלָם אִית לי' שִׁינּוּי קוֹנֶה אֶלָּא לְעִנְיַן בְּרָכָה הו"ל מִצְוָה הב"ע אַלְמָא אעפ"י שֶׁכְּבָר קָנָה בְּשִׁינּוּי חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע וְתֵירֵץ דִּלְעִנְיַן בְּרָכָה לְהַזְכִּיר שֵׁם שמי' אפי' בכה"ג אֵין לְבָרֵךְ וְהִקְשָׁה המ"א בסי' תרמ"ט א"כ הָדְרָא קוּשְׁיָ' לְדֻוְכְתֵּי' דְּמַאי פָּרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הָא אַכַּתִּי יהי' חֲשַׁשׁ בְּעִנְיַן הַבְּרָכָה ותי' דִּבְשִׁינּוּי הַשֵּׁם וְיֵאוּשׁ עָדִיף טְפֵי וּבָאֵלִיָּ' רַבָּה שָׁם תָּמַהּ עָלָיו דְּאַכַּתִּי קָשֶׁה מַאי פָּרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה הָא לֹא יוּכַל לְבָרֵךְ ע"ש ולע"ד נִרְאֶה לְיַיְשֵׁב דִּבְרֵי המ"א דְּלִכְאוֹרָה מִשְּׁמַעְתִּין לק"מ דְּהָא אַבַּיֵּי דְּדָיֵיק מדראב"י דְּשִׁינּוּי אֵינוֹ קוֹנֶה ע"כ ס"ל דְּהֵיכִי דִּכְבָר קָנָה לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע וַאֲפִי' לְעִנְיַן בְּרָכָה שַׁפִּיר דָּמֵי וא"כ יֵשׁ לוֹמַר דְּהָא דְּפָרִיךְ בִּשְׁמַעְתִּי' וְלִקְנְיוּהָ וכו' אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵּי פָּרִיךְ וּמַה שֶׁהֻוְצְרְכוּ הַתּוֹסָ' לוֹמַר אַלִּיבָּא דְּרָבָא דִּלְעִנְיַן בְּרָכָה שֶׁאֲנִי הוּא מִכֹּחַ הַהוֹכָחָה מפ' מְרֻוְבֶּה ס"ו וס"ז דְּדָיֵיק רָבָא גּוּפֵי' מִקָּרְבָּנוֹ וְלֹא הַגָּזוּל דְּיֵאוּשׁ שֶׁאֵינוֹ קוֹנֶה דְּאִי קָנֵי לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע אַלְמָא דְּרָבָא גּוּפֵי' ס"ל הֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר לֹא חֲשִׁיב מִצְוָה הַבָּאָה בַּעֲבֵירָה לָכֵן צ"ל דִּלְעִנְיַן בְּרָכָה שָׁאנֵי וּבִשְׁמַעְתִּין פָּרִיךְ שַׁפִּיר אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵּי דס"ל שֶׁגָּם לָשׁוֹן בְּרָכָה לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע אֶלָּא דְּכָל זֶה א"ש בְּהָא דְּפָרִיךְ וּלְקַנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה אֲבָל בְּהָא דְּפָרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר דְּכָתְבוּ הַתּוֹסָ' לְחַד שִׁנּוּיָיָא דְּהַקֻּוְשְׁיָ' הוּא אַלִּיבָּא דְרַב יוֹסֵף לְבַד דס"ל שִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר קוֹנֶה אֵינוֹ עוֹלֶה תי' זֶה דִּלְמָא רַב יוֹסֵף כְּרָבָא ס"ל דִּלְעִנְיַן בְּרָכָה אַכַּתִּי חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע וְאַבַּיֵּי לֵית לי' הָא דְּרַב יוֹסֵף דְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר קוֹנֶה לָזֶה תי' המ"א דְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר עִם יֵאוּשׁ עָדִיף מִשִּׁינּוּי מַעֲשֶׂה, שֶׁאֵינוֹ חוֹזֵר וא"ש וְכֵיוָן דְּהַךְ קֻוְשְׁיָ' דִּוְלְקָנִיּוּהּ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה לָא קָאֵי כִּי אִם אַלִּיבָּא דְּאַבַּיֵּי דְּלֵית לי' הֵיכִי שֶׁכְּבָר קָנָה לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע אפי' לְעִנְיַן בְּרָכָה א"כ מַאי מְשַׁנֵּי מִשּׁוּם דַּהֲוָה שִׁינּוּי הַחוֹזֵר הָא אַבַּיֵּי אִית לי' דְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה הַחוֹזֵר נָמֵי קָנֵי מִדְּרַבָּ' וְעָלָה תֵּירְצוּ דְּהָכָא לֵיכָּא תַּקָּנַת הַשָּׁבִי' וְהָא דְּפָרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הַיְינוּ מִדְּאוֹרַיְיָ' וא"ש וְכֵיוָן דְּהַךְ תֵּירוּצָא הוּא מֻוְכְרָח מֵעַתָּה יֵשׁ לוֹמַר דְּרַב לָא פְּלִיגָא אַדְּאַבַּיֵּי בְּדִינָא אֶלָּא בפי' דְּמַתְנִיתִין כמ"ש בַּעַל כפ"ת לָכֵן פָּסְקוּ כְּאַבַּיֵּי לְקַמָּן ד"ה וְלִקְנְיוּהָ כַּנַ"ל: ולע"ד יִתָּכֵן לְיַיְשֵׁב קֻוְשְׁיָ' הַתּוֹסָ' עפ"י מַה דאי' בַּטּוּר סי' תרל"ז בְּשֵׁם בַּעַל הָעִיטּוּר בְּגָזֵל עֵצִים וְסִיכֵּךְ בָּהֶם כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִיתֵּן דְּמֵי עֵצִים הֲוָה סֻוְכָּה גְּזוּלָה ופי' הב"י הַטַּעַם דְּלָא תִּקְּנוּ תַּקָּנַת מָרִישׁ אֶלָּא כְּשֶׁנּוֹתֵן דמי' מִפְּנֵי תַּקָּנַת הַשָּׁבִי' אֲבָל כְּשֶׁאֵינוֹ רוֹצֶה לִיתֵּן דמי' דְּלֵיכָּא תַּקָּנַת

הַשָּׁבִי' לָא תִּיקוּן רַבָּנָן מִידֵי וְאוֹקְמָה אַדְאוֹרָיְיתָא דהו"ל סָוְכָּה גְּזוּלָה ע"ש וְהַשְׁתָּא א"ש דִּלְקַמָּן גַּבֵּי סֻוכָּה גְּזוּלָה דְּאַיְירִי שֶׁנּוֹתֵן דמי' כְּתִיקוּן חֲכָמִים אַמְּטוּ הָכִי נָמֵי בי' שַׁפִּיר אפי' בְּקִנְיָן דְּרַבָּנָן אֲבָל הָכָא בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה הַחוֹזֵר דְּלָא קָנֵי נָמֵי אֶלָּא מִדְּרַבָּנָן מְשׁוּם תַּקָּנַת הַשָּׁבִים וְאֵין כָּאן חֲזָרַת דָּמִים דְּהָא לֹא יָדַע דְּמַאן נִיהוּ וְאָפְשָׁר שֶׁלֹּא יִוָּדַע לְעוֹלָם וְלֹא יָבֹא לִידֵי חֲזָרַת דָּמִים וא"כ לֹא שַׁיָּיךְ בָּזֶה תַּקָּנַת הַשָּׁבִי' אוֹקְמָה דְּאוֹרָיְיתָא דהו"ל גָּזוּל דְּלָא תִּיקוּן רַבָּנָן אֶלָּא מְשׁוּם תַּקָּנַת הַשָּׁבִי' כְּשֶׁבָּא לָשׁוּב וְלִיתֵן דָּמִים משא"כ בְּשִׁינּוּי גָּמוּר דְּקָנֵי מִן הַתּוֹרָה אפי' כְּשֶׁלֹּא יִתֵּן דָּמִים לָא הֲוָה גְּזוּלָה כַּנַ"ל ד"ה וְלִקְנְיוֹהָ וכו' כִּדְמוֹכַח הַהִיא דְּעֻוְצְבָּא וכו' בְּתוֹסְ' פ' מְרֻבֶּה רֵישׁ ד' ס"ז דָּחוּ זֶה וע"ש בפרש"י וק"ל: בפרש"י ד"ה וְקַרְקַע וכו' אִי נָמֵי קָנֵי מִצָּוָה הב"ע הֲוָה עמש"ל דְּרַשִּׁ"י מְפָרֵשׁ דְּהַהִ מ"ט סְתָם עַכּוּ"ם וכו' אֵינוֹ מִלְּשׁוֹן ר"ה אֶלָּא מִלְּשׁוֹן הַשַּׁ"ס שְׁמְפָרֵשׁ טַעְמָא דר"ה מְשׁוּם הָכִי וְלָכֵן בְּאֵם לֹא יַחְתְּכוּ הָאֲוָוְנְכְּרֵי נָקֵט הַשַּׁ"ס שִׁינּוּי רְשׁוּת בַּהֲדֵי יֵאוּשׁ דְּקָנֵי לכ"ע כְּדֵי לְאוֹקְמֵי מִילְּתָא דר"ה אפי' כמ"ד יֵאוּשׁ לָא קָנֵי וְרַשִּׁ"י ז"ל מְפָרֵשׁ בְּאֵם יַחְתְּכוּ הָאֲוָוְנְכְּרֵי שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ ג"כ אַלִּיבָּא דכ"ע אפי' לָמַ"ד יֵאוּשׁ קָנֵי דמ"מ הֲוָה מִצָּוָה הב"ע כַּנַ"ל וְהִקְשָׁה מָהַרְשָׁ"א ז"ל א"כ מַאי פָּרִיךְ וְלִקְנְיוֹהָ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה אוֹ שִׁינּוּי הַשֵּׁם הָא אַכַּתִּי הֲוָה מִצָּוָה הב"ע ותי' דְּדַוְקָא כְּשֶׁקּוֹנִים בְּיֵאוּשׁ לְחוּד כֵּיוָן דְּבָשָׁעָה שֶׁיַּחְתְּכוּהוּ אָז יַתְחִילוּ לִקְנוֹת בְּיֵאוּשׁ הו"ל מִצָּוָה הב"ע אֲבָל הָכָא פָּרִיךְ דְּלִקְנְיוֹהָ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה וְשִׁינּוּי הַשֵּׁם אַף דְּבְקִנְיָן הַיֵּאוּשׁ וַדַּאי יְהִיוּ גּוֹזְלִים בְּקִנְיַן שִׁינּוּי מַעֲשֶׂה וְשִׁינּוּי הַשֵּׁם בַּאֲגוֹזָה שאח"כ לֹא הָיוּ גּוֹזְלִים כֵּיוָן שֶׁכְּבָר קָנָאוֹהָ בְּיֵאוּשׁ גְּרִידָא בִּשְׁעַת גְּזֵלָה עכ"ד וְהִנֵּה לְפִי הַנִּרְאֶה לִכְאוֹרָה מפרש"י ז"ל בְּגִיטִּין נ"ה ב' ד"ה כָּרַת מַאי עֲבִידְתַּיְ' וכו' שכ' דְּכִי אָמַר עוֹלָא יֵאוּשׁ כְּדֵי לָא קָנֵי לְעִנְיַן הַקָּרָבָה קָאָמַר וְלֹא לָעִנְיַן הֶקְדֵּשׁ וכו' דְּקָאֵי בְּשִׁיטַת ר"ת שֶׁמְּפָרֵשׁ דְּבָעָלְמָא ס"ל לְעוֹלָא יֵאוּשׁ כְּדֵי קָנֵי אֶלָּא לְעִנְיַן הַקָּרָבָה לָא מְהַנֵּי יֵאוּשׁ מְשׁוּם דַּהֲוָה מִצָּוָה הב"ע אעפ"י שֶׁכְּבָר קָנָה בְּיֵאוּשׁ וּכְמוֹ שפרש"י כָּאן אִי נָמֵי קָנֵי מִצָּוָה הב"ע הֲוָה וא"כ קָוְשְׁיָ' מָהַרְשָׁ"א עַל פרש"י הוּא עַצְמוֹ קָוְשְׁיָ' הַתּוֹסְ' שֶׁהִקְשׁוּ עַל פיר"ת דְּמַאי פָּרִיךְ וְלִקְנְיוֹהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הָא הֲוָה מִצָּוָה הב"ע ותי' מָהַרְשָׁ"א אִינוֹ עוֹלֶה בָּזֶה דְּהָא הָתָם גַּבֵּי קָרְבָּן נָמֵי אִיכָּא שִׁינּוּי הַשֵּׁם הַשְׁתָּא דְּמַעִיקָּרָא חֻלִּין וְהַשְׁתָּא הֶקְדֵּשׁ כמ"ש הַתּוֹסְ' וְאַמַּאי הֲוָה מִצָּוָה הב"ע הָא עַכְשָׁיו בְּקִנְיַן שִׁינּוּי הַשֵּׁם לֵיכָּא עֲבֵירָה שֶׁכְּבָר קָנָאָהּ בְּיֵאוּשׁ גְּרִידָא כְּדִפָרִיךְ הָכָא דְּלִקְנְיוֹהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם מה"ט דִּכְבָר קָנָאָהּ בְּיֵאוּשׁ אוּלָם לפמ"ש לְמַעְלָה לְיַיֵּשֵׁב קָוְשְׁיָ' הַתּוֹסְ' לפיר"ת הַנַּ"ל דְּדַוְקָא לָמַ"ד יֵאוּשׁ קָנֵי הוּא דס"ל דַּאֲפִי' הֵיכִי שֶׁכְּבָר קָנָאָהּ חֲשִׁיב תְּצָוָה הב"ע אֲבָל לָמַ"ד יֵאוּשׁ לָא קָנֵי ס"ל וַדַּאי דְּהֵיכִי שֶׁכְּבָר קָנָאָהּ לָא חֲשִׁיב מִצָּוָה הב"ע נִיחָא גַּם פרש"י דְּהָכָא דְּלָא כָּתַב דַּהֲוָה מִצָּוָה הב"ע אֶלָּא אִי יֵאוּשׁ קָנֵי אֲבָל הַשַּׁ"ס דְּבָעֵי לְאוֹקְמֵי מִילְּתָא דר"ה אפי' לָמַ"ד יֵאוּשׁ לָא קָנֵי וּמְשׁוּם יֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי רְשׁוּת דְּהָכִי קיימל"ן וְכֵן בְּעִיקַּר הַקּוּשְׁיָ' דְּלִקְנְיוֹהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם לְפִי מַה שפי' הַתּוֹסְ' דְּהַיְינוּ בְּיֵאוּשׁ וְשִׁינּוּי הַשֵּׁם מוּכָח דְּהַיְינוּ אִי יֵאוּשׁ לְחוּד לָא קָנֵי פָּרִיךְ שַׁפִּיר דְּנַדַּאי לָמַ"ד יֵאוּשׁ לָא קָנֵי ס"ל דְּהֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמַּצּוֹת תּוּ לָא חֲשִׁיב מִצָּוָה הב"ע כמש"ל: אָמְנָם מפרש"י בְּגִיטִּין נ"ה א' ד"ה לָא קָנֵי לְעִנְיַן הַקָּרָבָה וַאֲפִי' שָׁמְעִינַן שֶׁנִּתְיָיאֲשׁוּ הַבְּעָלִים לָא קָרִינַן בי' קָרְבָּנוֹ עכ"ל יֵרָאֶה דְּלָא נָחִית כְּלָל לפיר"ת ז"ל דְּהָא לָא אָתֵי עֲלָהּ מִטַּעַם מִצָּוָה הב"ע אֶלָּא מִטַּעַם דְּלָא קָרִינַן בי' קָרְבָּנוֹ אֶלָּא ס"ל כפי' הַתּוֹסְ' לְעֵיל בְּמְכִילְתִּין פ"ק ד' ט' שֶׁכָּתְבוּ דְּנַדַּאי לְעִנְיַן הֶקְדֵּשׁ קָנֵי מִטַּעַם יֵאוּשׁ עִם שִׁינּוּי הַשֵּׁם דְּמַעִיקָּרָא חֻלִּין וְהַשְׁתָּא הֶקְדֵּשׁ לְכֵן חָל הַהֶקְדֵּשׁ אֲבָל לְעִנְיַן הַקָּרָבָה

לָא קָנֵי מְשׁוּם דְּבָעֵינַן קָרְבָּנוֹ בְּשָׁעָה שֶׁמַּקְדִּישׁוֹ ע"ש וְזֶה שֶׁכָּתַב רַשִׁ"י ז"ל דְּלָא קָרֵינַן בי' קָרְבָּנוֹ ר"ל קוֹדֶם שֶׁמַּקְדִּישׁוֹ כֵּיוָן דְּיֵאוּשׁ לְחוּד לָא קָנֵי וס"ל לְעֵילָּא דְּגַם בְּעָלְמָא יֵאוּשׁ לָא קָנֵי הָא אִי יָחוּשׁ קָנֵי דַּהֲוָה קָרֵינַן בי' קָרְבָּנוֹ בְּשָׁעַת הֶקְדֵּשׁ לָא פְּסִיל מְשׁוּם מִצְוָה הב"ע וא"כ הוּא לְכְאוֹרָה הֵפֶךְ פֵּירוּשׁוֹ בְּכָאן שֶׁכָּתַב דַּאֲפִי' הֵיכִי שֶׁכְּבָר קָנֵי בְּיֵאוּשׁ קוֹדֶם עֲשִׂיַּית הַמִּצְוָה נָמֵי פָּסוּל מְשׁוּם מִצְוָה הב"ע אֲבָל לפי' מָהַרְשָׁ"א הַנַּ"ל א"ש דְּהָתָם גַּבֵּי קָרְבָּן שָׁאנֵי דְּאַחַר הַיֵּאוּשׁ אֵיכָא נָמֵי שִׁינּוּי הַשֵּׁם וְכֵיוָן דְּבִשְׁינּוּי הַשֵּׁם דְּהַשְׁתָּא הֶקְדֵּשׁ לֵיכָּא עֲבֵירָ' שֶׁכְּבָר קָנָאוֹ בְּיֵאוּשׁ לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע וְכִדְפָרִיךְ נָמֵי הָכָא וְלִקָּנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם מְשׁוּם דְּכְבָר קָנָאוֹ בְּיֵאוּשׁ אֲבָל לְעֵיל אַיְירֵי בְּיֵאוּשׁ גְּרִידָא לָכֵן כָּתַב רַשִׁ"י דְּאִי נָמֵי יֵאוּשׁ קָנֵי הו"ל מִצְוָה הב"ע אִיבְּרָא שֶׁדִּבְרֵי מָהַרְשָׁ"א ז"ל אֵינָם נוֹחִי' לִי בָּזֶה חֲדָא כֵּיוָן שֶׁכְּבָר קָנָאָה בְּיֵאוּשׁ וְהוּא שֶׁלּוֹ הַאֵיךְ שַׁיָּיךְ לוֹמַר שֶׁיַּחֲזוֹר וְיִקָּנֶה בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הָא כְּבָר הוּא שֶׁלּוֹ וְהָאֵיךְ שַׁיָּיךְ קִנְיָן אַחַר קִנְיָן וְתוּ דְּהָא קָיְימִינַן הַשְׁתָּא דס"ל לר"ה יֵאוּשׁ לְחוּד לָא קָנֵי כְּדְפָרְשִׁינַן טַעְמַיְ' מְשׁוּם יֵאוּשׁ עִם שִׁינּוּי הָרְשׁוּת הָא יֵאוּשׁ לְחוּד לֹא ועכ"פ נוּכַל לוֹמַר דס"ל לר"ה יֵאוּשׁ כְּדֵי לָא קָנֵי כדקיימל"ן וְכֵיוָן שֶׁכֵּן מַאי פָּרִיךְ וְלִקָּנְיוּהָ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם אוֹ מַעֲשֶׂה הָא כֵּיוָן שֶׁלֹּא קָנָה מִכְּבָר בְּיֵאוּשׁ כְּשֶׁיִּקָּנֶה עַכְשָׁיו ע"י שִׁינּוּי הַשֵּׁם אוֹ שִׁינּוּי מַעֲשֶׂה הו"ל מִצְוָה הב"ע וְתוּ קָשֶׁה מֵהָא דְּאָמַר לְקַמָּן גַּבֵּי כְּשׁוּרָא דְּמַטַּלְתָּא דַּעֲבוּד תַּקָּנַת מָרִישׁ אַמַּאי לָא הֲוָה מִצְוָה הב"ע הָא לָא קָנֵי לי' מִקּוֹדֶם בְּיֵאוּשׁ אֶלָּא עַתָּה לָכֵן נלע"ד לְחַלֵּק לפרש"י בָּזֶה דס"ל דְּדַוְקָא בְּקִנְיַן יֵאוּשׁ שֶׁבָּא מֵאֵילָא וְהַחֵפֶץ הוּא בְּעֵינוֹ בְּלִי שׁוּם שִׁינּוּי הוּא דס"ל לְרַשִׁ"י ז"ל דאעפ"י שֶׁכְּבָר קָנָה קוֹדֶם עֲשִׂיַּת הַמִּצְוָה חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע אֲבָל כְּשֶׁקּוֹנֶה ע"י שִׁינּוּי מַעֲשֶׂה שֶׁנִּשְׁתַּנָּה הַחֵפֶץ מִכְּמוֹת שהי' בְּעֵת הָעֲבִירָה אוֹ ע"י שִׁינּוּי הַשֵּׁם שֶׁאֵין שְׁמוֹ עָלָיו תּוּ לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע הוֹאִיל וְאִשְׁתַּנִּי אִשְׁתַּנִּי וּכְחֵפֶץ אַחֵר דָּמִי (דְּוַקְמָא לַדָּבָר בפ"ק דר"ה ט"ז ב' דְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם אוֹ שִׁינּוּי מַעֲשֶׂה מְקָרְעִי' גְּזַר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם דַּחֲשִׁיב כְּאִישׁ אַחֵר) וַחֲלוֹקָה זוֹ לָמַדְנוּ מִסֵּפֶר הַמִּלְחָמוֹת לְהָרַמְבַּ"ן בְּשִׁמַּעְתִּין וְזֶה לְשׁוֹנוֹ כֵּיוָן דְּקָנָה אפי' בְּיֵאוּשׁ כְּדֵי שׁוּב אֵין בּוֹ מְשׁוּם מִצְוָה הב"ע וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה אוֹ בְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם דְּלִיתֵי לְאִיסּוּרָא בְּעֵינֵי' מַמָּשׁ וכו' עכ"ל מְבוֹאָר מִלְּשׁוֹנוֹ שֶׁכָּתַב וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה וכו' דְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה אוֹ שִׁינּוּי הַשֵּׁם עָדִיף מִיֵּאוּשׁ לְחוּד לְעִנְיַן מִצְוָה הב"ע אפי' לָמַ"ד יֵאוּשׁ קָנֵי וְזֶהוּ דַּעַת רַשִׁ"י ז"ל וְנִיחָא הַשְׁתָּא גַּבֵּי קָרְבָּן לפרש"י דְּאִי יֵאוּשׁ קָנֵי לָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע מְשׁוּם דְּאִיכָּא הָתָם גַּם שִׁינּוּי הַשֵּׁם דְּמֵעִיקָּרָא חֻלִּין וְהַשְׁתָּא הֶקְדֵּשׁ וְאֵין שְׁמוֹ עָלָיו לָכֵן הֵיכִי דְּקָנֵי כְּבָר קוֹדֶם הַהֶקְדֵּשׁ וְקָרֵינַן בי' קָרְבָּנוֹ תּוּ לָא חָיְישִׁי' לְמִצְוָה הב"ע הוֹאִיל וְאִשְׁתַּנִּי כַּנַ"ל וְנִיחָא הַשְׁתָּא הַהִיא כְּשׁוּרָא דְּמַטַּלְתָּא דַּעֲבוּד בָּהּ תַּקָּנַת מָרִישׁ וְלָא חֲשִׁיב מִצְוָה הב"ע מְשׁוּם דְּאִיכָּא הָתָם גַּם שִׁינּוּי הַשֵּׁם דְּמֵעִיקָּרָא חֻלִּין וְהַשְׁתָּא מִיקְרֵי סְכָךְ וְהו"ל שִׁינּוּי הַשֵּׁם כדפרש"י הָתָם כַּנַ"ל: דַּף ל"א תוס' ד"ה אֲבָל וכו' וְעַל חִנָּם דָּחַק וכו' שִׁינּוּי הַחוֹזֵר לִבְרִיָּיתוֹ הוּא עכ"ל הִנֵּה רַשִׁ"י פי' דְּקָנָהוּ בְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה וְשִׁינּוּי הַשֵּׁם וּלְעֵיל כָּתְבוּ הַתּוֹסָ' דְּשִׁינּוּי מַעֲשֶׂה עִם שִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר קוֹנֶה מִדְּאוֹרַיְי' אֶלָּא דלפי"ז צ"ל גַּבֵּי מָרִישׁ דְּלָא קָנֵי מִדְּאוֹרַיְיתָא מְשׁוּם דְּהָתָם לָא חֲשִׁיב שִׁינּוּי מַעֲשֶׂה בְּמַה שֶׁבָּנָאוֹ בְּבִירָה כמ"ש הַתּוֹסָ' לְעֵיל ד"ה וְלִקָּנְיוּהָ וכו' א"כ ה"ה וכ"ש בְּגָזַל עֵצִים וְסִיכֵּךְ בָּהֶם דְּלָא חֲשִׁיב שִׁינּוּי מַעֲשֶׂה דְּנַדַּאי לָא עָדִיף מִמָּרִישׁ אוּלָם לפמ"ש הַתּוֹסָ' שָׁם לְחַד שִׁנּוּיָא דְּמִדְּהֲוָצְרַךְ רַב יוֹסֵף לְשַׁנּוֹיֵי בפ' מְרֻבֶּה ס"ז דְּמָרִישׁ לָא חֲשִׁיב שִׁינּוּי הַשֵּׁם כְּלָל מוּכָח דס"ל דְּשִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר לְחוּד קוֹנֶה וַאֲפִי' בְּלִי יֵאוּשׁ דְּהָא גַּבֵּי מָרִישׁ אַיְירֵי קוֹדֶם יֵאוּשׁ וכ"כ הַתּוֹסָ' בפ' מְרֻבֶּה שָׁם הַוָה

א"ש פרש"י דְּהַוְכְרַח לְאוֹקְמֵי בְּסֵוְכָּה הָעֲשׂוּי בְּרֹאשׁ הָעֲגָלָה וְלֹא בְּגָגַל עֵצִים וְסִיכֵּךְ בָּהֶם
דא"כ הֲוָה שִׁינּוּי הַשֵּׁם הַחוֹזֵר דְּמֵעִיקָּרָא עֵצִים וְהַשְׁתָּא סְכָךְ וְתִקְשֵׁי לְרַב יוֹסֵף הֵיכִי מְמַעֵט
לי' מֻלְּךְ הָא קָנֵי לי' בְּשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְדִידֵי' הֲוָה וְאוּלָם מפרש"י בְּרֵישׁ הפ' לֹא נִרְאֶה כֵּן לְפִי
מַה שֶּׁבֵּיאַרְנוּ שָׁם): בַּגְּמָרָא מֵעִיקָּרָא נָמֵי לְאַסָּא הוֹשַׁעְנָא קָרוּ לי' יֵשׁ לְהָבִין דְּהָא וַדַּאי
בְּעוֹד הַהֲדַס בַּמְּחֻבָּר לָא קָרוּ לי' הוֹשַׁעְנָא וא"כ הֲדַר הוּ לי' שִׁנּוּי הַשֵּׁם כְּשֶׁתּוֹלְשׁוֹ מִן
הַמְּחֻבָּר דְּמֵעִיקָּרָא אָסָא וְהַשְׁתָּא הוֹשַׁעְנָא דְּהָא בפ' הַגּוֹזֵל דַּף צ"ו אָמְרִי' הַאי מַאן דְּגָזַל
דִּיקְלָא מֵחַבְרֵי' וְקָטְלֵי' לָא קָנֵי מְשׁוּם דְּמֵעִיקָּרָא דִּיקְלָא מִקְּרֵי וְהַשְׁתָּא נָמֵי דִּיקְלָא מִקְּרֵי
וכו' משא"כ בְּזֶה דְּקָרוּ לי' הַשְׁתָּא הוֹשַׁעְנָא והי' אֶפְשָׁר לִי שָׁב עפ"י מ"ש מָהַרְשָׁ"א לְעֵיל
בפרש"י ד"ה וְקַרְקַע דְּהָא דְּפָרִיךְ וְלִקְנְיוּהָ בְּשִׁנּוּי הַשֵּׁם וְלָא חָיְישׁ לְמִצְוָה הב"ע מְשׁוּם
דְּקִנְיַן שִׁנּוּי הַשֵּׁם אֵינוֹ בַּעֲבֵירָה שֶׁכְּבָר קָנָיָא לי' מִקּוֹדֶם בְּיֵאוּשׁ ע"ש וא"כ א"ש דְּהָכָא
שֶׁהַיֵּאוּשׁ עִם שִׁנּוּי הַשֵּׁם בָּאִין כְּאֶחָד בִּשְׁעַת תְּלִישָׁא דְּלָא קָנָיָא לי' מִקּוֹדֶם הו"ל מִצְוָה
הב"ע אוּלָם שֶׁדִּבְרֵי מָהַרְשָׁ"א אֵינָן מְחֻוָּרִי' בָּזֶה כמש"ל וכ"ש דְּקָשֶׁה לפי' הַתּוֹסָ' דְּהֵיכִי
דְּקָנֵי כְּבָר תּוּ לָא חָשִׁיב מִצְוָה הב"ע וְיִרְאֶה לְיַיְשֵׁב דְּרַב הוּנָא חָיְישׁ אוֹנִי בִּשְׁעַת תְּלִישָׁה
יִפּוֹל לָאָרֶץ וְלֹא יֶאֱחֹזוּ בְּיָדָם וא"כ לֹא יִקְנוּהָ מִיָּד עַד שֶׁיַּגִּיעַ מַעַל הָאָרֶץ וְאֵין כָּאן שִׁנּוּי
הַשֵּׁם דְּהָא אַחַר הַתְּלִישָׁה עוֹדָם בָּאָרֶץ הֵם בִּרְשׁוּת בְּעָלִים וּמִקְּרֵי נָמֵי הוֹשַׁעְנָא כַּנַ"ל: תַּם
וְנִשְׁלַם שֶׁבַח לָאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם